സ്നേഹത്തിന്റെ സ്വാതന്ത്ര്യം

ഒരു മഹാ രഹസ്യം

യാഥാർത്ഥ്യത്തിന്റെ ഹൃദയസ്ഥാനത്ത് ഒരു മഹാ രഹസ്യമായി,
പരിശുദ്ധാത്മാവിലുള്ള സർഗ്ഗാത്മക സ്വാതന്ത്ര്യത്തോടൊപ്പം
എല്ലാറ്റിനെയും ഒന്നിപ്പിക്കുന്ന സ്നേഹം.
ഒരു മനുഷ്യന്റെ ദർശനം

ഒരു ആദ്ധ്യാത്മിക ആത്മകഥ

ഡോ. പൗലോസ് മാർ ഗ്രിഗോറിയോസ്

ലോകപ്രശസ്ത വേദശാസ്ത്രജ്ഞനും, ദാർശനികനും, ചിന്തകനും, ഗ്രന്ഥകാരനും. 1922 ഓഗസ്റ്റ് 9-ന് തൃപ്പൂണിത്തുറയിൽ ജനിച്ചു. പിതാവ് : പൈലി, മാതാവ് : ഏലി. 1937-ൽ മെട്രിക്കുലേഷൻ പരീക്ഷ പാസ്സായി. അതുകഴിഞ്ഞ് പത്രലേഖകൻ (1937-'42), ട്രാൻസ്പോർട്ട് കമ്പനിയിൽ ഗുമസ്തൻ, പി. ആൻഡ് ടി. വകുപ്പിൽ ഗുമസ്തനും പോസ്റ്റ്മാസ്റ്ററും (1942-'47). അക്കാലത്ത് പി. ആൻഡ് ടി. യൂണിയൻ തിരുവിതാംകൂർ - കൊച്ചി അസ്സോസിയേറ്റ് സെക്രട്ടറി. പിന്നീട് എത്യോപ്യയിൽ സർക്കാർ സ്കൂളുകളിൽ അദ്ധ്യാപകൻ (1947-'50). അമേരിക്കൻ സർവ്വകലാശാലകളിൽ പഠിച്ച് ഉന്നതബിരുദങ്ങൾ നേടി (1950-'54). ആലുവാ ഫെലോഷിപ്പ് ഹൗസ് ബർസാർ ആയി പ്രവർത്തിച്ചു (1954-'56). എത്യോപ്യൻ ചക്രവർത്തി ഹെയ്‌ലി സെലാസിയുടെ പേഴ്സണൽ അസിസ്റ്റന്റും ഉപദേശകനും (1956-'59). 1959 ജനുവരിയിൽ ശെമ്മാശനായി. യേൽ സർവ്വകലാശാലയിലും ഓക്സ്ഫഡിലും ഉപരിപഠനം നടത്തി (1959-'61). 1961-ൽ വൈദികനായി. ക്രൈസ്തവസഭകളുടെ അഖിലലോക കൗൺസിലിന്റെ (W.C.C.) അസോസിയേറ്റ് ജനറൽ സെക്രട്ടറിയായി പ്രവർത്തിച്ചു (1962-'67). സോവിയറ്റ് യൂണിയനിലേക്കു പോയ W.C.C.യുടെ ഡെലിഗേഷന്റെയും (1962), യുനെസ്കോ ഡെലിഗേഷന്റെയും (1967) നേതാവ്. 1967 മുതൽ 1996 വരെ ഓർത്തഡോക്സ് സെമിനാരിയുടെ പ്രിൻസിപ്പൽ. 1975-ൽ മെത്രാപ്പോലീത്തായായി. 1976 മുതൽ 1996 വരെ ഡൽഹി ഭദ്രാസന മെത്രാപ്പോലീത്താ. ക്രൈസ്തവസഭകളുടെ ലോകകൗൺസിൽ (W.C.C.) പ്രസിഡന്റുമാരിലൊരാളായി പ്രവർത്തിച്ചു (1983-'91). ലോകസമാധാനത്തിന്റെയും സൗഹൃദത്തിന്റെയും സന്ദേശവുമായി ആഗോളതലത്തിൽ സഞ്ചരിച്ചു. ഒട്ടധികം അന്താരാഷ്ട്ര സംഘടനകളുടെ നേതൃത്വം വഹിച്ചിരുന്നു. സോവിയറ്റ് ലാൻഡ് നെഹ്റു അവാർഡ്, ഓട്ടോ നുഷ്കെ പ്രൈസ് ഫോർ ദി പീസ് (ജർമ്മനി) തുടങ്ങി ഇരുപതോളം രാജ്യാന്തര അവാർഡുകളും ഒട്ടേറെ ബഹുമതികളും ലഭിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഗ്രിഗറി ഓഫ് നിസ്സായെക്കുറിച്ചുള്ള ഗവേഷണപഠനത്തിന് 1975-ൽ സെറാമ്പൂർ യൂണിവേഴ്സിറ്റിയിൽ നിന്ന് ഡോക്ടറേറ്റ്. കൂടാതെ റഷ്യയിലെ ലെനിൻഗ്രാഡ് തിയോളജിക്കൽ അക്കാഡമി, ഹംഗറിയിലെ ബുഡാപ്പസ്റ്റ് ലൂതറൻ തിയോളജിക്കൽ അക്കാഡമി, ചെക്കോസ്ലോവാക്യയിലെ ജാൻഹസ് ഫാക്കൽറ്റി എന്നിവിടങ്ങളിൽ നിന്ന് ഓണററി ഡോക്ടറേറ്റ്. ജോയ് ഓഫ് ഫ്രീഡം, ഫ്രീഡം ഓഫ് മാൻ, കോസ്മിക്മാൻ, ഹ്യൂമൻ പ്രസൻസ്, എൻലൈറ്റൻമെന്റ് ഈസ്റ്റ് ആന്റ് വെസ്റ്റ്, സയൻസ് ഫോർ സെയിൻ സൊസൈറ്റീസ്, എ ലൈറ്റ് റ്റൂ ബ്രൈറ്റ്, എ ഹ്യൂമൻ ഗോഡ് തുടങ്ങി 21 ഇംഗ്ലീഷ് ഗ്രന്ഥങ്ങളും 8 മലയാളഗ്രന്ഥങ്ങളും രചിച്ചിട്ടുണ്ട്. പുസ്തകരൂപത്തിൽ പ്രസിദ്ധീകരിക്കപ്പെടാത്ത മലയാളം, ഇംഗ്ലീഷ്, ജർമ്മൻ, ഫ്രഞ്ച് എന്നീ ഭാഷകളിലുള്ള പ്രബന്ധങ്ങൾ ആയിരത്തോളമുണ്ട്. 1996 നവംബർ 24-നു കാലം ചെയ്തു. ഓർത്തഡോക്സ് സെമിനാരി ചാപ്പലിൽ അന്ത്യവിശ്രമംകൊള്ളുന്നു.

സ്നേഹത്തിന്റെ സ്വാതന്ത്ര്യം

ഒരു മഹാ രഹസ്യം

ഒരു ആദ്ധ്യാത്മിക ആത്മകഥ

പൗലോസ് മാർ ഗ്രിഗോറിയോസ്

വിവർത്തനം

എം. കുര്യൻ

മാർ ഗ്രിഗോറിയോസ് ഫൗണ്ടേഷൻ
ഓർത്തഡോക്സ് സെമിനാരി
കോട്ടയം - 686 001

വില: 80.00

സ്നേഹത്തിന്റെ സ്വാതന്ത്ര്യം
(ഒരു ആദ്ധ്യാത്മിക ആത്മകഥ)

പൗലോസ് മാർ ഗ്രിഗോറിയോസ്

മൂലകൃതി	:	***Love's Freedom*** ***A Grand Mystery*** A Spiritual Autobiography
വിവർത്തനം	:	എം. കുര്യൻ
പ്രസാധകർ	:	മാർ ഗ്രിഗോറിയോസ് ഫൗണ്ടേഷൻ ഓർത്തഡോക്സ് സെമിനാരി കോട്ടയം - 686 001
ഒന്നാംപതിപ്പ്	:	1999 നവംബർ 24
കോപ്പികൾ	:	1000
കവർ ഡിസൈൻ	:	ബീം, കോട്ടയം
ഡി. റ്റി. പി.	:	സോഫിയാ, കോട്ടയം

Rs. 80.00

ഉള്ളടക്കം

പ്രസാധകക്കുറിപ്പ്

സമാരാധ്യനായ പൗലോസ് മാർ ഗ്രിഗോറിയോസ് മെത്രാപ്പോലീത്താ ഇംഗ്ളീഷിൽ രചിച്ച അപൂർണ്ണമായ ആത്മകഥ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഒന്നാം ചരമവാർഷികത്തിൽ മാർ ഗ്രിഗോറിയോസ് ഫൗണ്ടേഷൻ പ്രസിദ്ധീകരിച്ചു. ആത്മകഥാപരമായ അദ്ദേഹത്തിന്റെ മറ്റുചില രചനകളും ചേർത്ത് പ്രസിദ്ധീകരിച്ച ആ പുസ്തകം (Love's Freedom: A Grand Mystery) ഇതിനോടകം ശ്രദ്ധേയമായിക്കഴിഞ്ഞു.

വായനക്കാരുടെ ഹൃദയങ്ങളെ ആർദ്രമാക്കുന്ന അദ്ദേഹത്തിന്റെ ബാല്യകാലജീവിതവും എത്യോപ്യയിലെ പ്രശസ്തമായ സേവനരംഗങ്ങളും മാത്രമേ മുഖ്യമായി എഴുതി പൂർത്തിയാക്കാൻ തിരുമേനിക്ക് കഴിഞ്ഞുള്ളു. സ്വന്തം കമ്പ്യൂട്ടറിൽ എഴുതിക്കൊണ്ടിരുന്ന ആ പുസ്തകത്തിന്റെ എല്ലാ അദ്ധ്യായങ്ങളുടെയും ശീർഷകങ്ങൾ നൽകിയിരുന്നു. എന്നാൽ 1993-ൽ ഓക്സ്ഫഡിൽ നിന്ന് ജർമ്മനിയിലേക്ക് പറന്ന വിമാനത്തിൽ വച്ച്, ഇടതുവശം തളർന്ന്, രോഗക്കിടക്കയിലേക്ക് വീണ തിരുമേനിക്ക് ബാക്കി അധികമൊന്നും എഴുതി പൂർത്തിയാക്കാൻ സാവകാശം ലഭിച്ചില്ല.

തന്റെ രോഗക്കിടക്കയെ ആത്മികവും ബൗദ്ധികവുമായ അന്വേഷണത്തിന്റെ ശരശയ്യയാക്കി മാറ്റിയ തിരുമേനിക്ക് വേദനകൾ ഒരിക്കലും അന്യമായിരുന്നില്ല. വിശ്വാസപൂർവ്വം ക്രിസ്തുവിൽ സമർപ്പിക്കപ്പെട്ട ആ വേദനകളാണ് തന്റെ ആത്മകഥയുടെ സംവേദനരഹസ്യം. ഇംഗ്ളീഷിൽ തന്റെ വാമൊഴിക്കുള്ള ഒഴുക്കും വഴക്കവും എഴുതുമ്പോൾ ലഭിക്കാറില്ല എന്ന് തിരുമേനി പറയുമായിരുന്നു. എങ്കിലും സുഭഗമായ രചനയാണ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആത്മകഥയെന്ന് വായനക്കാർ സാക്ഷിക്കുന്നു.

വിശുദ്ധനായ അസീസ്സിയിലെ ഫ്രാൻസിസ് മുതൽ "വിശ്വ സഭാവേദിയിലെ വിശ്രുതനായിക" സാറാ ചാക്കോ വരെയുള്ള പല മഹൽവ്യക്തികളുടെ ജീവചരിത്രമെഴുതി കൃതഹസ്തനായ ശ്രീ എം. കുര്യനാണ് ഈ കൃതിയുടെ വിവർത്തനം നിർവ്വഹിച്ചിരിക്കുന്നത്. സാഹിത്യം, വേദശാസ്ത്രം, ജർണ്ണലിസം തുടങ്ങിയ മേഖലകളിലെല്ലാം കൈവന്ന വിപുലമായ പരിചയസമ്പത്ത് ഈ തർജ്ജമയിൽ അദ്ദേഹത്തിന് സഹായകമായി. സഭയുടെയും സമൂഹത്തിന്റെയും തീർത്ഥാടനപാതയിൽ തിരിച്ചറിവിന്റെ വെളിച്ചം വിതറുന്ന നിരവധി പ്രകാശസ്രോതസുകളെ ശ്രീ എം. കുര്യൻ നമുക്ക് പരിചയപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്. ഈ വിവർത്തനവും ആ കുലീനയത്നത്തിന്റെ ഭാഗമാണ്.

ഇതിനുവേണ്ടി പ്രവർത്തിച്ച എല്ലാവരോടും, പ്രത്യേകിച്ച്, ഈ ഗ്രന്ഥം സ്പോൺസർ ചെയ്ത ശ്രീ കെ. വി. തോമസിനോടും നന്ദിയും സ്നേഹവും രേഖപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ട് സന്തോഷപൂർവ്വം ഞങ്ങൾ "സ്നേഹത്തിന്റെ സ്വാതന്ത്ര്യം" പ്രകാശിപ്പിച്ചുകൊള്ളുന്നു.

കോട്ടയം **പ്രസിഡണ്ട്**
24-10-1999 **മാർ ഗ്രിഗോറിയോസ് ഫൗണ്ടേഷൻ**

അദ്ധ്യായം 1

യോഗ്യതാപത്രം: വ്യക്തിപരമായ കുമ്പസാരത്തിന് ഒരു ക്ഷമാപണം

ഇത് എന്റെ കഥ. അത് എന്നിലും എന്റെ ചുറ്റിലുമായി വാസ്തവത്തിൽ എങ്ങനെ സംഭവിച്ചു എന്നു പറയാൻ കഴിഞ്ഞിരുന്നെങ്കിൽ എന്നു ഞാൻ ആശിച്ചുപോകുന്നു. എനിക്ക് ഇപ്പോഴുള്ളതിനേക്കാൾ കൂർമമായ ഓർമശക്തി അതിനു വേണ്ടിവരും. അതുമാത്രം പോരാ. ഉദാഹരണത്തിന്, സ്വയം തുറന്നു പ്രകാശിപ്പിക്കാൻ ഭയമില്ലാത്ത ഒരുൽകൃഷ്ടമനസ്സ് അതിനാവശ്യമാണ്. കൂടുതൽ സത്യസന്ധതയോടെ ഉള്ളിലേക്കു നോക്കാൻ കഴിവുള്ള ഭദ്രമായ ഒരു വ്യക്തിത്വബോധം അതിനുവേണം. പൊങ്ങച്ചത്തിനോ വീമ്പിളക്കാനോ ഉള്ള ആവശ്യത്തിൽനിന്നു സ്വാതന്ത്ര്യം വേണം. അർഹമായ സ്ഥാനങ്ങൾക്കു പ്രശംസ അർപ്പിക്കാനും മറ്റുള്ളവരോടുള്ള അനേകമനേകം കടപ്പാട് വകവച്ചുകൊടുക്കാനും കഴിവുവേണം. സ്വന്തം നേട്ടങ്ങളെപ്പറ്റിയും പരാജയങ്ങളെപ്പറ്റിയും സംസാരിക്കുമ്പോൾ, നേട്ടങ്ങൾ വാനോളം പുകഴ്ത്താതെ സ്വന്തം സാധാരണത്വത്തെ തുറന്നുകാണാനുള്ള സന്നദ്ധതയും ആവശ്യമായിത്തീരും.

എന്റെ ഓർമ്മശക്തി അത്ഭുതാവഹമാംവിധം കൃത്യമാണെങ്കിൽ പോലും, സ്വന്തം കഥ പറയുമ്പോൾ വ്യാഖ്യാനങ്ങളെ വസ്തുതകളിൽനിന്നു പരിച്ഛേദം ഒഴിച്ചുനിറുത്തുക അസാദ്ധ്യമാണെന്ന് എനിക്കു നന്നായി അറിയാം. മാത്രമല്ല, ഞാൻ ഓർക്കുന്ന കാര്യങ്ങൾപോലും പൂർണമായി വെളിപ്പെടുത്താൻ എനിക്കു ധൈര്യംപോരാ. എന്റെ കഥയിൽ എനിക്കു ലജ്ജ തോന്നുന്ന വളരെയേറെ കാര്യങ്ങളുണ്ട്. ചില കാര്യങ്ങൾ ഓർക്കുന്നതുപോലും എനിക്കു മനംപിരട്ടലുണ്ടാക്കും. ചില കാര്യങ്ങൾ എന്റെ ഓർമ്മയുടെ ഉപബോധതലത്തിൽ നിന്നും അബോധതലത്തിൽനിന്നും കുഴിച്ചു പുറത്തെടുക്കാൻ എനിക്കു കരുത്തുപോരാ. എന്നെ സംബന്ധിക്കുന്ന മറ്റുചില സംഭവങ്ങൾ പുറത്താക്കുന്നത് മറ്റുചിലർക്ക് അപകീർത്തികരമായേക്കും.

അതുകൊണ്ട് ഞാൻ എന്തെഴുതിയാലും മറ്റുള്ളവരിൽ ഒരു മതിപ്പുളവാക്കണമെന്ന ആഗ്രഹം എന്റെ സാക്ഷ്യത്തെ കോട്ടിമാട്ടും. കയ്യടി എനിക്ക് ഇഷ്ടമാണ്. മിക്ക മനുഷ്യരെയുംപോലെ കുറ്റപ്പെടുത്തലും ശാസനയും എന്നെ വേദനിപ്പിക്കുന്നു. താറാവിന്റെ പുറത്തുനിന്നു വെള്ളത്തുള്ളികൾ തെറിച്ചുപോകുന്നതുപോലെ നിന്ദയും സ്തുതിയും ഒരുപോലെ എന്നെ സ്പർശിക്കാതെ തൊലിപ്പുറത്തുനിന്നും തെറിച്ചുപോകുന്നവിധത്തിലുള്ള ആത്മിക നില ഞാൻ പ്രാപിച്ചിട്ടില്ല. മറ്റുള്ളവർ എനിക്കെതിരായി എന്തെങ്കിലും പറയുമ്പോൾ ഞാൻ അസന്തുഷ്ടനാകും. അനുകൂലമായ ഒരു പുസ്തകാഭിപ്രായം എന്നെ എത്രയധികം സന്തുഷ്ടനാക്കുമെന്നോ!

ഇങ്ങനെയല്ല നടക്കേണ്ടതെന്ന് തത്വത്തിൽ എനിക്കറിയാം. എന്റെ ആത്മാഭിമാനം മറ്റുമനുഷ്യർ എന്നെപ്പറ്റി നടത്തുന്ന വിലയിരുത്തലിനെ ആശ്രയിച്ചായിരുന്നുകൂടാ. എന്റെ എല്ലാ പരാജയങ്ങളും തെറ്റുകളും കുറ്റങ്ങളും ഉണ്ടായിട്ടും ദൈവം എന്നെ സ്നേഹിക്കുന്നുവെന്ന ലളിതമായ വസ്തുതകൊണ്ടു തന്നെ ഞാൻ എന്നെ വിലമതിക്കണം, സ്നേഹിക്കണം. തത്വത്തിൽ ഇതെനിക്കറിയാം. പക്ഷെ പ്രയോഗത്തിൽ ആ സമചിത്തതപൂർണ്ണമായി നേടണമെങ്കിൽ ദൈവസ്നേഹത്തിൽ എന്റെ വേരുകൾ ആഴ്ന്നിറങ്ങണം. ദൈവത്തിന്റെ കരുതലും ആശ്രയിക്കാവുന്ന സ്നേഹവും എന്നെ ചുറ്റിപ്പൊതിയുന്നുവെന്നും അവിടെ ഞാൻ സുരക്ഷിതനാകുന്നുവെന്നുമുള്ള ബോധം വർദ്ധിക്കുന്നതോടെ മറ്റുള്ളവരുടെ സ്തുതിവാക്കുകളോ ആരോപണങ്ങളോ ശാസനകളോ പ്രശംസകളോ നിരാകരണമോ അംഗീകാരമോ എന്നെ ബാധിക്കാതെ കഴിക്കുന്നതിനുള്ള കഴിവ് എന്നിൽ വളരും. അങ്ങനെയുള്ള സുരക്ഷിതത്വബോധം ഇപ്പോൾ എന്നിൽ സാമാന്യം തരക്കേടില്ല എന്നല്ലാതെ പൂർണ്ണമാണെന്നോ അതിനടുത്തെങ്ങാൻ എത്തുമെന്നോ പറഞ്ഞുകൂടാ.

അങ്ങനെയെങ്കിൽ എന്റെ ഈ വിചിത്രമായ 'ആദ്ധ്യാത്മിക ആത്മകഥ'യുടെ സാംഗത്യമെന്താണ്? എന്തിന് ആരെങ്കിലും ഇതു വായിക്കണം? എന്തിനാണു ഞാനിത് എഴുതുന്നത്?

ആദ്യത്തേത് ഒരു സ്വാർത്ഥചിന്തയാണ്. ഞാൻ ജീവിതത്തിൽ നിന്നു പഠിച്ച കാര്യങ്ങൾ എനിക്കുതന്നെ ഒന്നു കാണണം – അവയിൽ അധികപങ്കും ജീവിതത്തിൽ പ്രായോഗികമാക്കാൻ എനിക്കു കഴിഞ്ഞില്ലെന്നു വരുകിലും. ഒരു നവജാതശിശുവായി ഞാൻ ഈ ഭൂമിയിൽ എത്തിയിട്ട് ഏതാണ്ട് 71 സംവത്സരമാകുന്നു. ഏതാണ്ടു പൂർണ്ണമെന്നു പറയാവുന്ന ഈ ജീവിതത്തിൽ ഈ വർഷങ്ങളിലൂടെ ഞാൻ പല കാര്യങ്ങൾ പഠിച്ചുകാണണം. പല ഉൾക്കാഴ്ചകൾ കൈക്കലാക്കിയിരിക്കണം. അവയെ പങ്കിടുന്ന പക്ഷം പലർക്കും അവ

പ്രയോജനപ്രദമായേക്കും. സമൂഹത്തിലുള്ള എന്റെ പ്രതിച്ഛായയിലൂടെ എന്നെ അറിഞ്ഞിട്ടുള്ളവർ ഈ ഗ്രന്ഥത്തിൽ പറയുന്ന പല കാര്യങ്ങളിലും നിരാശരായേക്കാം. ഒരു പക്ഷെ അതങ്ങനെതന്നെ ഇരിക്കുന്നതാണു നല്ലത്. വ്യാജ പ്രതിച്ഛായകൾ സ്ഥിരമായ നിലനില്പ് അർഹിക്കുന്നില്ല. ഞാൻ ജീവിതത്തിൽ നിന്നു പഠിച്ച കാര്യങ്ങളെപ്പറ്റി എനിക്കെന്തുപറയാൻ കഴിയുമെന്നു കാണണമെന്നുണ്ട്. അതു പറയുന്നതുതന്നെ എന്നെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം പുതിയ ഒരു പഠനമായിരിക്കും. മറുവശത്താകട്ടെ, എന്റെ അനുഭവങ്ങൾ, ഞാൻ പറയുന്ന കാര്യങ്ങൾ ഇവിടെ ഉപന്യസിക്കുന്നതിനുള്ള എന്റെ സാക്ഷ്യപത്രമായി കരുതാം. മറ്റൊരിടത്ത്, തീർത്തും വിരസമല്ലാത്ത എന്റെ ജീവിതത്തിന്റെ ഒരു ഒഴുക്കൻ ബാഹ്യരേഖ കൊടുക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്നുണ്ട്.

രണ്ടാമത്, എനിക്കും മറ്റുള്ളവർക്കും വേണ്ടി ചെയ്ത കാര്യങ്ങൾക്ക് ദൈവത്തോട് നന്ദി പറയണമെന്നുണ്ട്. മനുഷ്യരാശിയോടു ചേർന്ന് എനിക്ക് ദൈവത്തെ സ്തുതിക്കണം; ആദരിക്കണം. എന്റെ സ്തുതി സ്തോത്രങ്ങളുടെ കീർത്തനങ്ങൾ വളരെ ചുരുക്കം മനുഷ്യർ മാത്രമേ കേൾക്കുകയുള്ളായിരിക്കാം. എന്നിലും എന്റെ വാക്കുകളിലും പ്രവൃത്തികളിലും നന്മയായിട്ടുള്ളതെല്ലാം പൂർണ്ണമായും ദൈവത്തിൽനിന്നു വന്നതാണെന്ന് എനിക്കു തുറന്നു സമ്മതിക്കണം. കാരണം സർവ്വനന്മയുടെയും സ്രോതസ്സ് അവിടുന്ന് ആകുന്നു. അതു ഞാൻ അംഗീകരിക്കുന്നു.

ദൈവാഭിമുഖ്യമുള്ള ഇത്തരം ഭാഷതന്നെ ചില വായനക്കാർക്ക് അരോചകമായിതോന്നിയേക്കാം. ചിലർക്ക് ഏതു ദൈവഭാഷയും (God - language) തത്വജ്ഞാനദൃഷ്ട്യാ സന്ദേഹാസ്പദമായും അതിരുകടന്ന ഭക്തി പ്രകടനമായും കപടഭക്തിപ്രകടനമായും തോന്നാം. ഇക്കാരണങ്ങളാൽ അതിന്റെ വിശ്വസനീയത അവർക്കു നഷ്ടപ്പെടുകയും ചെയ്യും.

രണ്ടു കാരണങ്ങളാൽ ഞാൻ അവരോടു പൊതുവേ യോജിക്കുന്നു. മനുഷ്യമതത്തിന്റെയും തത്വജ്ഞാനത്തിന്റെയും ചരിത്രത്തിൽ യുക്തിഭദ്രമോ കാല്പനികമായി കുറ്റമറ്റതോ ആയ ഒരു താത്വിക ദൈവവിശ്വാസം ഉള്ളതായി എനിക്കറിവില്ല. ക്രൈസ്തവരായ എന്റെ മിക്ക ദൈവശാസ്ത്രസഹപ്രവർത്തകരുടെയും തത്വജ്ഞാനപരമായ പച്ചപരമാർത്ഥതയിൽ നിന്ന് വളരെയേറെ കഷ്ടപ്പെട്ടിട്ടുള്ള ഒരാളാണു ഞാൻ. വിമർശനാത്മകമായ ആധുനിക യുക്തിവിചാരത്തിന്റെ ലോകത്തിൽ ദൈവ – ഭാഷ തത്വജ്ഞാനദൃഷ്ട്യാ പ്രശ്നസങ്കുലമാണെന്ന് എനിക്കു നന്നായറിയാം.

മനുഷ്യചരിത്രത്തിൽ ദൈവ-ഭാഷ (God-talk) ഇത്രയേറെ

അയഥാർത്ഥമായും അബദ്ധജടിലമായും കേൾക്കായ കാലഘട്ടം മുമ്പുണ്ടായിട്ടില്ലെന്നും എനിക്കു ബോധമുണ്ട്. മൗലികമായും പ്രവർത്തനരീതി പ്രകാരവും ദൈവത്തെ പ്രധാനമെന്നു നാം പരിഗണിക്കുന്ന സകലത്തിൽ നിന്നും – നമ്മുടെ ശാസ്ത്ര – സാങ്കേതിക രംഗത്തുനിന്നും, നമ്മുടെ സാഹിത്യത്തിൽ നിന്നും, കലാ – സംഗീതരംഗങ്ങളിൽ നിന്നും, പൗരധർമ്മരംഗത്തു നിന്നും, ഭരണവ്യവസ്ഥിതിയിൽ നിന്നും, നമ്മുടെ സാമൂഹ്യശാസ്ത്രങ്ങളിൽ നിന്നും, നമ്മുടെ വിദ്യാഭ്യാസ സമ്പ്രദായത്തിൽ നിന്നും, നമ്മുടെ ആരോഗ്യ (ശാസ്ത്രവും കലയും) വ്യവസ്ഥയിൽ നിന്നും – നാം നിർമാർജനം ചെയ്തിരിക്കുന്നു. ഇങ്ങനെ വിചിത്രമായ ആധുനിക മതേതര നാഗരികതയിൽ അവിശ്വസനീയമാംവിധം കൂടുതലായി നാം ദൈവത്തെപ്പറ്റി സംസാരിക്കാറുണ്ട്. നാം ദൈവത്തെ നമ്മുടെ ജീവിതത്തിൽനിന്നു തീർത്തും നിഷ്കാസനം ചെയ്തിട്ടില്ലെന്നു നമ്മെത്തന്നെ ബോധ്യപ്പെടുത്താൻ വെപ്രാളംപിടിച്ചരീതിയിൽ കഠിനയത്നം ചെയ്യുന്നതുപോലെ.

ഒരുപക്ഷേ, ദൈവത്തെ പരാമർശിക്കാതെ തന്നെ അതേ കാര്യങ്ങൾ പറയാനും എനിക്കു കഴിഞ്ഞേക്കും. എന്നാൽ പണ്ഡിതലോകത്തിലോ ഉൽകൃഷ്ട സദസ്സുകളിലോ ദൈവത്തെപ്പറ്റി പറഞ്ഞുകൂടാ എന്ന വിലക്ക് ഉല്ലംഘിക്കാൻ ഉള്ളിൽ നിന്നൊരു പ്രേരണ എന്നെ ഹേമിക്കുന്നു. ദൈവനാമം വൃഥാ ഉപയോഗിക്കാൻ എനിക്കാഗ്രഹമില്ല. അതിനെ ദുരുപയോഗപ്പെടുത്തി രാഷ്ട്രീയനേട്ടം കൊയ്യുവാനും ഞാൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നില്ല. അതേസമയം ധിക്കാരം മുറ്റിയ മതനിരപേക്ഷസംസ്ക്കാരത്തിന്റെ ഭീഷണിക്കു വഴങ്ങാനും എനിക്കാഗ്രഹമില്ല. മനുഷ്യജീവി സ്വയം ഉത്ഭൂതമായി നിലനില്ക്കുന്നതാണെന്നും അല്ലെങ്കിൽ പ്രകൃതിസഹജമായ പരിണാമത്തിന്റെ ഫലമായി ഒരു അത്യാഹിതമെന്നോണം സംഭവിച്ചതാണെന്നും ആ നിലയ്ക്ക് ദൈവത്തോട് മനുഷ്യന് ഒരു കടപ്പാടുമില്ലെന്നുമുള്ള ഒരു സിദ്ധാന്തമാണ് ആ മതനിരപേക്ഷസംസ്ക്കാരം എന്റെമേൽ അടിച്ചേൽപ്പിക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്നത്. ആ സിദ്ധാന്തത്തെ പിന്താങ്ങുന്നതായി യാതൊരു തെളിവുമില്ല. ശാസ്ത്രത്തിന് ഒരു ദൈവസങ്കല്പം (God hypothesis) ആവശ്യമില്ലെന്നു പറയുമ്പോൾ ലാപ്ലെയ്സ് ധിക്കാരിയായ ഒരു കൗമാരപ്രായക്കാരനെപ്പോലെ സംസാരിക്കുന്നതായി ഞാൻ കണ്ടിട്ടുള്ള തെളിവുകൾ എന്നെ ബോദ്ധ്യപ്പെടുത്തുന്നു. എന്റെ ദൈവ – സിദ്ധാന്തം (God - concept) മറ്റുള്ളവരുടെമേൽ അടിച്ചേൽപ്പിക്കാൻ എനിക്കു ലവലേശം ആഗ്രഹമില്ല. അതേസമയം ദൈവം നിലവിലുണ്ട് എന്നതിനു അവിതർക്കിതമായ തെളിവു നല്കാൻ ശാസ്ത്രത്തിനു കഴിവില്ലെന്ന കാരണത്താൽ സർവ്വജീവന്റെയും സ്രോതസ്സും അടിസ്ഥാനവും വഴികാട്ടിയുമായവനെ സ്തുതിക്കുന്നതിൽ നിന്ന് ഒഴിഞ്ഞിരിക്കാൻ എനിക്കു നിർവാഹമില്ലെന്നുകൂടി പറഞ്ഞുവയ്ക്കട്ടെ.

മൂന്നാമത്തെ കാരണവും, കുറഞ്ഞപക്ഷം എന്നെ സംബന്ധിച്ചെങ്കിലും, ശ്രദ്ധേയംതന്നെ. മൂന്നോ നാലോ പുസ്തകങ്ങൾ എന്റെ മസ്തിഷ്ക്കത്തിലുണ്ട്. തൃപ്തികരമായ രീതിയിൽ അവ പൂർത്തിയാക്കാൻ ഇനി സമയംകിട്ടുമെന്നു തോന്നുന്നില്ല. നാലു ഭൂഖണ്ഡങ്ങളിലും അനേകം സംസ്ക്കാരങ്ങളിലുമായി നീണ്ടുകിടക്കുന്ന സുദീർഘജീവിതത്തിൽ ഞാൻ കണ്ടുമുട്ടിയ ആശയങ്ങളിലും പ്രത്യയശാസ്ത്രങ്ങളിലും ചിലതു പ്രത്യവലോകനം ചെയ്യുന്ന അവസരമായിക്കൂടി ഞാൻ ഈ ഗ്രന്ഥത്തെ ഉപയോഗിക്കാം. എന്റെ ജീവിതകഥ രചിക്കാൻ പല ആളുകളും എന്നോട് ആവശ്യപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. അതുകൊണ്ട് വായനക്കാരുടെ അനുവാദത്തോടുകൂടി, എന്റെ ജീവിതകഥ ജീവിതസായാഹ്നത്തിൽ മനസ്സിൽ തിങ്ങിക്കൂടുന്ന അനേകം ആശയങ്ങളെ സ്പർശിക്കാനുള്ള ചട്ടക്കൂടായി ഞാൻ ഉപയോഗിക്കട്ടെ.

എന്റെ വായനക്കാരെ ഞാൻ മുഷിപ്പിക്കുകയല്ലെങ്കിൽ, എന്റെ ജീവിതകഥയുടെ രത്നച്ചുരുക്കം ഏതാനും ഖണ്ഡികകളിൽ അവതരിപ്പിക്കാൻ എന്നെ അനുവദിച്ചാലും. എന്റെ ജീവിതത്തിന്റെ ആകമാനചട്ടക്കൂട് ഓരോ സംഭവത്തെയും ശരിയായ വീക്ഷണകോണത്തിൽ പ്രതിഷ്ഠിക്കാൻ ഒരുപക്ഷേ ഉതകിയേക്കാം. എന്റെ ജീവിതം ലോകവ്യാപകവും ഭൂഖണ്ഡാന്തരവ്യാപ്തവും വിവിധ സംസ്ക്കാരങ്ങളെ സ്പർശിക്കുന്നതുമായിപ്പോയി.

II. എന്റെ ജീവിതത്തിന്റെ ഒരു ലഘു രേഖാചിത്രം

രണ്ടു ഘട്ടങ്ങളിലായി (1947–'50, 1956–'59) ഞാൻ ആറിൽപരം വർഷം ആഫ്രിക്കയിൽ ജീവിച്ചു. അതിൽ അധികപങ്കും എത്യോപ്യയിലായിരുന്നു. ആ ഭൂഖണ്ഡത്തിൽ ഒരു ഡസനിലേറെ മറ്റു രാജ്യങ്ങൾ സന്ദർശിക്കുകയും ചെയ്തു. ഏഴുവർഷക്കാലം ഞാൻ അമേരിക്കൻ ഭൂഖണ്ഡത്തിൽ ചെലവഴിച്ചു (1950–'54, 1959–'60 എന്നിങ്ങനെ രണ്ടു ഘട്ടങ്ങളിലായി കാനഡ, മെക്സിക്കോ, ബ്രസീൽ, അർജന്റീന, ചിലി, പെറു, ക്യൂബ, ജമൈക്ക എന്നീ രാജ്യങ്ങളും ലാറ്റിൻ അമേരിക്കയും കരീബിയൻ പ്രദേശങ്ങളും സന്ദർശിച്ചിട്ടുമുണ്ട്). ഏഴെട്ടു വർഷം ഞാൻ യൂറോപ്പിൽ ജീവിച്ചു (അതിൽ അധികപങ്കും 1962–'67 സ്വിറ്റ്സർലന്റിൽ, 1960–61–ൽ ഇംഗ്ലണ്ടിൽ, 1972–ൽ ജർമ്മനി). ഇതിനിടയിൽ പലപ്രാവശ്യം പൂർവ്വയൂറോപ്പിലെയും പശ്ചിമയൂറോപ്പിലെയും മിക്കവാറും മറ്റെല്ലാ രാജ്യങ്ങളും സന്ദർശിക്കുകയുണ്ടായി. 1962 നും 1992 നും ഇടയിൽ കുറഞ്ഞപക്ഷം 45 പ്രാവശ്യം ഞാൻ സോവിയറ്റുയൂണിയൻ സന്ദർശിച്ചിട്ടുണ്ട്.

ജീവിതത്തിന്റെ ശേഷംഭാഗം ഞാൻ ഏഷ്യയിലാണു ചെലവഴിച്ചത്.

അതിൽ ആദ്യത്തെ 25 വർഷം ഇന്ത്യയിൽ തന്നെയായിരുന്നു. ചൈന, ജപ്പാൻ, കൊറിയ, മംഗോളിയ, സോവിയറ്റ് വിദൂര കിഴക്കൻ ഭാഗം, തായ്‌ലണ്ട്, ഫിലിപ്പിൻസ്, ഇൻഡോനേഷ്യ, ബർമ, ശ്രീലങ്ക എന്നീ രാജ്യങ്ങൾ ഞാൻ സന്ദർശിച്ചു. അവയിൽ ചില രാജ്യങ്ങളിൽ പല പ്രാവശ്യം പര്യടനം നടത്തി. പശ്ചിമേഷ്യയിലെ മിക്ക രാജ്യങ്ങളും ഞാൻ സന്ദർശിച്ചു. ആസ്ട്രേലിയയും ന്യൂസിലന്റും ഞാൻ വിട്ടുകളഞ്ഞില്ല. ഇതെല്ലാം മനുഷ്യരാശിയെപ്പറ്റിയും അതിന്റെ ബഹുവർണ്ണ സംസ്കാരത്തെപ്പറ്റിയും എനിക്ക് ഏതാണ്ടൊരു ജ്ഞാനം നൽകി.

ഭാഷകൾ

ഞാൻ ധാരാളം വായിച്ചു. അതിലേറെ കേൾക്കുകയും ചെയ്തു. പല വിഭാഗത്തിലുള്ള ആളുകളെപ്പറ്റി വായിക്കുന്നതിനും കേട്ടറിയുന്നതിനും ഭാഷകൾ സഹായിക്കുന്നു. ഏതെങ്കിലും ഭാഷ പൂർണ്ണമായി വശമാക്കിയെന്നു പറഞ്ഞുകൂടാ. ഇംഗ്ലീഷ് ഭാഷ സാമാന്യം നന്നായി ഉപയോഗിക്കാൻ എനിക്കു കഴിയും (അതെന്റെ മാതൃഭാഷയല്ല. പക്ഷെ ആ ഭാഷയാണ് ഏറ്റവുമധികം അനർഗളമായി എനിക്ക് ഉപയോഗിക്കാൻ സാധിക്കുന്നത്). യഥാർത്ഥത്തിൽ സാഹിത്യ രചനയ്ക്കു കഴിവുണ്ടെന്ന് ഞാൻ അവകാശപ്പെടുന്നില്ല; മറ്റുള്ളവരിൽ അങ്ങനെയുള്ള കഴിവ് കണ്ടാൽ അഭിനന്ദിക്കുന്നു. ചിലപ്പോഴൊക്കെ അസൂയപ്പെടാറുമുണ്ട്. ഏതാണ്ട് 15 ഗ്രന്ഥങ്ങൾ ഞാൻ ഇംഗ്ലീഷിൽ രചിച്ചു പ്രസിദ്ധീകരിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നതു മറ്റൊരു കാര്യം.

എനിക്കിപ്പോഴും മാതൃഭാഷയായ മലയാളം സുഗമമായി ഉപയോഗിക്കാൻ കഴിയും. വളരെനാൾ ഉപയോഗിക്കാതിരുന്നതിന്റെ ദൗർബല്യം ഉണ്ടെന്നുവരികിലും. ആ ഭാഷയിൽ സാഹിത്യ രചനയോ പത്രപ്രവർത്തനരചനയോ ധാരാളം ഞാൻ ചെയ്യാറുണ്ട്. ധാരാളം പ്രഭാഷണങ്ങൾ ആ ഭാഷയിൽ ചെയ്യേണ്ടതായും വരുന്നു.

ഒരിക്കൽ (43 വർഷം മുമ്പ്) ഞാൻ അന്ന് ഔദ്യോഗിക എത്യോപ്യൻ ഭാഷയായിരുന്ന അംഹാരിക്ക് ഉപയോഗിക്കുന്നതിൽ നൈപുണ്യം നേടി. അംഹാരിക്ക് സംസാരിക്കുന്ന എത്യോപ്യൻ വിദ്യാർത്ഥികളെ (12 -ാം ഗ്രേഡിലുള്ളവർ) ആ ഭാഷ പഠിപ്പിക്കേണ്ടിയിരുന്നതിനാലാണ് 18 മാസംകൊണ്ട് ഞാൻ ഭാഷ വശമാക്കിയശേഷം പഠിപ്പിക്കാൻ തയാറായത്. കഴിഞ്ഞ എതാണ്ടു 34 വർഷങ്ങളിൽ ആ ഭാഷ കൈകാര്യം ചെയ്യാൻ അവസരമുണ്ടായിട്ടില്ല. കാരണം, 1959 ൽ ഞാൻ എത്യോപ്യൻ സിവിൽ സർവ്വീസ് വിട്ടു.

അങ്ങനെ ഒരു യുറോ - അമേരിക്കൻ ഭാഷയും ഒരു ഏഷ്യൻ ഭാഷയും ഒരു ആഫ്രിക്കൻ ഭാഷയും ഞാൻ വശമാക്കേണ്ടി വന്നു. വിവിധ സംസ്കാരങ്ങൾ മനസ്സിലാക്കുന്നതിൽ ഇതെല്ലാം എനിക്ക് ഉതകി എന്നു പറയാം.

ഒരു ഡസനിലേറെ മറ്റു ഭാഷകളിലും ഞാൻ കൈവച്ചിട്ടുണ്ട്. പക്ഷേ ആ ഭാഷകൾ എനിക്കു നന്നായി അറിയാമെന്നു പറഞ്ഞുകൂടാ. ഫ്രഞ്ചു വായിക്കാനും ഗ്രഹിക്കാനും എനിക്കാവും. പക്ഷേ എഴുതാൻ കഴിവില്ല. വിഷമിച്ചു സംസാരിക്കാം. ജർമൻ ഭാഷയുടെ കാര്യത്തിലും ഇതൊക്കെ വാസ്തവം; ഫ്രഞ്ചു ഭാഷയിലെയത്രപോലും പദങ്ങൾ എനിക്കറിഞ്ഞുകൂടാ. ഭാരതീയ ഭാഷകളായ ഹിന്ദിയും തമിഴും കുറച്ചൊക്കെ ഉപയോഗിക്കാൻ കഴിയും. പലതരം ഗ്രീക്കു ഭാഷയിലും എനിക്ക് കുറേ അറിവുണ്ട്. ബൈബിൾ രചിച്ചിട്ടുള്ള കൊയിനെ ഗ്രീക്ക്, ക്ലാസ്സിക്കൽ ഗ്രീക്ക്, പട്രിസ്റ്റിക് ഗ്രീക്ക് എന്നിവയും ആധുനിക യവന ഭാഷ (ഡമോട്ടിക്കി ഗ്രീക്ക്) പോലും അക്കൂട്ടത്തിൽ പെടും. ഇന്ത്യൻ ക്ലാസ്സിക്കൽ ഭാഷയായ സംസ്കൃതവും യൂറോപ്യൻ ക്ലാസിക്കൽ ഭാഷയായ ലത്തീനും എനിക്കു കുറെയെല്ലാം അറിയാം. സ്പാനിഷ്, ഇറ്റാലിയൻ, പോർട്ടുഗീസ് ഭാഷകൾ ക്ലേശിച്ചു വായിക്കാം. റഷ്യൻ, അറബി, എത്യോപ്യയിലെ ക്ലാസിക്കൽ ഭാഷയായ ഗീസ് എന്നിവയും പഠിക്കാൻ ശ്രമിച്ചിട്ടുണ്ട്. വേണ്ടത്ര ഫലിച്ചുവെന്നു പറഞ്ഞുകൂടാ.

ബിബ്ലിക്കൽ ഹീബ്രു, അരമായ സുറിയാനി എന്നീ ഭാഷകളും മറ്റുചില സെമിറ്റിക് ഭാഷകളും വായിക്കാൻ വേണ്ടത്ര അറിവു ഞാൻ നേടി. ഇതെല്ലാം എനിക്ക് സെമിറ്റിക് സംസ്കാരത്തിന്റെ ചില വശങ്ങളെപ്പറ്റി ചില ഉൾക്കാഴ്ചകൾ നല്കി. ഞാൻ അമേരിക്കയിലെ ഒക്‌ലഹോമ യൂണിവേഴ്സിറ്റിയിൽ വച്ച് 1950 വേനൽക്കാലത്ത് ആറാഴ്ചകൊണ്ട് പഠിച്ച മറ്റൊരു ഭാഷയെപ്പറ്റിക്കൂടി പരാമർശിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ഒക്‌ലഹോമയിലെ ഒരു ചെറിയ അമേരിക്കൻ ആദിവാസി ഗോത്രത്തിന്റെ ഭാഷയാണ് 'കയാവ'. അത് ലിഖിത ഭാഷയല്ല. മിസിസ്സ് ഹെലൻ സ്പോട്ടഡ് ഹോഴ്സ് എന്ന ആദിവാസി വനിതയിൽ നിന്നാണ് ഞാൻ ആ ഭാഷ പഠിച്ചത്.

ഇത്രയുമാണ് ഭാഷകളുടെ കാര്യം. ആകെ എത്രഭാഷ വരുമെന്ന് എനിക്കറിഞ്ഞു കൂടാ. അമേരിക്കൻ ബൈബിൾ സൊസൈറ്റിയിലെ ഡോ. യൂജീൻ നിഡാ എന്ന എന്റെ സുഹൃത്തിന്റെ കഴിവ് എനിക്കു കിട്ടിയിരുന്നുവെങ്കിൽ എന്നു ഞാൻ ആഗ്രഹിക്കാറുണ്ട്. 120-ൽ പരം ഭാഷകളുടെ ഘടന അപഗ്രഥിക്കാൻ അദ്ദേഹത്തിനു കഴിയും പോൽ!

ഭാഷകളിൽ എനിക്കുള്ള പരിമിതമായ അറിവുതന്നെ, മറ്റു

സംസ്ക്കാരങ്ങളും ജനങ്ങളുടെ മനോഭാവങ്ങളും ഗ്രഹിക്കാൻ എനിക്കു സഹായമായി എന്നു തുറന്നു പറയട്ടെ. എന്റെ വിദേശയാത്രകളിൽ മറ്റു സംസ്ക്കാരങ്ങളിൽ മുങ്ങിക്കുളിച്ചതിന്റെ തീവ്രത ആ പ്രദേശങ്ങളിലെ ഇന്ത്യൻ സമൂഹത്തിൽ നിന്നു ഞാൻ എത്രമാത്രം അകന്നു കഴിഞ്ഞുവെന്നതിന് ആനുപാതികമാണെന്നു പറയാം. ഈ വിധത്തിലുള്ള അകൽച്ച എന്റെ പൊങ്ങച്ചമായോ ഗർവ്വായോ എന്റെ നാട്ടുകാർ ചിലപ്പോൾ തെറ്റിദ്ധരിക്കാൻപോലും ഇടയാക്കിയിട്ടുണ്ട്. മറ്റു സംസ്ക്കാരങ്ങൾ മനസ്സിലാക്കാനുള്ള എന്റെ പ്രയത്നത്തിൽ, ആ പ്രദേശങ്ങളിലെ എന്റെ നാട്ടുകാരുമായി വിനോദങ്ങളിലേർപ്പെടുന്നതിനോ, വെടിപറയുന്നതിനോ, വൃഥാ സല്ലാപങ്ങളിലേർപ്പെടുന്നതിനോ സമയം അനുവദിച്ചില്ല എന്നതാണു വാസ്തവം.

പല ജോലികൾ

ഞാൻ ധാരാളം കാണുകയും കേൾക്കുകയും ചെയ്തുവെന്നതു വാസ്തവം. എനിക്കു ലഭിച്ച മറ്റൊരാനുകൂല്യം അനേകം ജോലികൾ ചെയ്യാൻ എനിക്കിടയായി എന്നതാണ്. ഇതിൽ അധികപങ്കും വ്യക്തിപരമായി ഞാൻ തെരഞ്ഞെടുത്തതല്ല. പ്രധാനപ്പെട്ട ചില ജോലികൾ ഇവിടെ കുറിക്കാം. എന്റെ സെക്കന്ററി വിദ്യാഭ്യാസം മുഴുവൻതന്നെ, എന്റെ സ്വദേശമായ തൃപ്പൂണിത്തുറയിലെ ഗവൺമെന്റ് ബോയ്സ് ഹൈസ്കൂളിലായിരുന്നു. 1937 മാർച്ചിൽ ഞാൻ പരീക്ഷ പാസ്സായി. അന്നെനിക്ക് 15 വയസ്സ് തികഞ്ഞിട്ടില്ല. ഞാൻ 1992 ആഗസ്റ്റ് 9-ാം തീയതി ജനിച്ചതായാണ് എന്റെ ഓർമ. രേഖകൾ പറയുന്നത് കൊല്ലവർഷം 1097 കർക്കിടകം 25-ാം തീയതിയെന്നാണ്. തിട്ടമില്ല. സെക്കന്ററി സ്കൂൾ ഫൈനൽ പരീക്ഷ ഒന്നാം ക്ലാസ്സോടെ ഞാൻ പാസ്സായി. കൊച്ചി സംസ്ഥാനത്ത് എനിക്ക് ആറാമതു റാങ്ക് ഉണ്ടായിരുന്നു. എന്റെ സ്കൂളിൽ നിന്ന് ഏറ്റവും കൂടുതൽ മാർക്കുവാങ്ങി ജയിച്ചുവെന്നാണ് എന്റെ ഓർമ. ഞാൻ പരീക്ഷ എഴുതേണ്ടിവന്ന പരിതസ്ഥിതികൾ പരിഗണിക്കുമ്പോൾ അതത്ര മോശമല്ല. അക്കാര്യത്തെപ്പറ്റി പിന്നീട്.

സംസ്ഥാനത്ത് ഒരു മെരിറ്റ് സ്കോളർഷിപ്പിന് ഞാൻ അർഹനായി. (പ്രതിമാസം നാലരരൂപ-നാലുവർഷത്തേക്ക്). മദ്രാസ് യൂണിവേഴ്സിറ്റിയിൽ കോളജ് ഫീസ് അടയ്ക്കാൻ ഈ തുക മതിയാകും. പക്ഷേ ഏറ്റവും അടുത്തുള്ള കോളജ് എറണാകുളം മഹാരാജാസ് ആണ്. ആറുമൈൽ അകലെ. ബസ് ചാർജ് നൽകാനും ഉച്ചഭക്ഷണത്തിനുമായി വേറൊരു അഞ്ചുരൂപാ കൂടി വേണം. ഒരു പ്രൈമറി സ്കൂൾ അദ്ധ്യാപകനായ എന്റെ പിതാവിന് അന്ന് ശമ്പളം പ്രതിമാസം 28 രൂപ. ഈ തുകകൊണ്ട് അദ്ദേഹം എന്റെ അമ്മയും അഞ്ചുപുത്രന്മാരും ഉൾപ്പെട്ട കുടുംബത്തെ പോറ്റണം. ഈ സാഹചര്യത്തിൽ

കോളജിൽ പോകാൻ വേണ്ടതായ കൂടുതൽ ചെലവ് വഹിക്കാനാവില്ലെന്ന് പിതാവു പറഞ്ഞു.

അങ്ങനെ, പതിനഞ്ചു വയസ്സ് തികയുന്നതിനു മുമ്പായിത്തന്നെ ജോലി നേടാൻ ഞാൻ നിർബന്ധിതനായി. ജീവസന്ധാരണത്തിനു പണം തേടുകയെന്നതിനേക്കാൾ കൂടുതലായി സമയം പ്രയോജനകരമായി വിനിയോഗിക്കുകയെന്നതായിരുന്നു പ്രധാനം. കോളജിൽ ചേർന്നു പഠിക്കാൻ ആവശ്യമായ അഞ്ചുരൂപതന്നു സഹായിക്കാൻ എന്റെ അമ്മാച്ചന്മാരോ മറ്റു ബന്ധുക്കളോ തയാറായില്ല. കോളജിൽ പോകാൻ വേണ്ടത്രപണം സ്വരൂപിക്കുന്നതിനുമുമ്പ് ഞാൻ 13 ദീർഘവർഷങ്ങൾ ജോലിചെയ്തു. 28-ാമത്തെ വയസ്സിലാണു ഞാൻ കോളജിൽ ചേർന്നത്. അതാകട്ടെ അമേരിക്കയിലും.

കൗമാരത്തിൽതന്നെ ഞാൻ ഒരു പത്രപ്രവർത്തകനായി ജോലിനോക്കി. റോമൻ കത്തോലിക്കാ ദിനപത്രമായ മലബാർ മെയിലിന് പ്രധാനവാർത്തകൾ റിപ്പോർട്ടു ചെയ്തു. 16-ാം വയസ്സിൽതന്നെ ഇന്ത്യയിലെ പല ഇംഗ്ലീഷ് വാരികകളിലും മാസികകളിലും ഇംഗ്ലീഷിൽ ലേഖനങ്ങൾ എഴുതി ഫ്രീലാൻസ് എഴുത്തുകാരനായി. മാതൃദേശമായ തൃപ്പൂണിത്തുറയിൽ പബ്ലിക് ലൈബ്രറിയുടെയും റീഡിംഗ് റൂമിന്റെയും സെക്രട്ടറിയായി ഞാൻ തെരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ടു. പിന്നീട് കൊച്ചിയിലെ ഒരു ട്രാൻസ്പോർട്ടേഷൻ – ഷിപ്പിംഗ് കമ്പനിയിൽ ഗുമസ്തനായി. രണ്ടുവർഷത്തിനുശേഷം ഒരു മത്സരപരീക്ഷയിൽ ജയിച്ചതിനെ തുടർന്ന് ഇന്ത്യൻ പോസ്റ്റ് – ടെലിഗ്രാഫ് ഡിപ്പാർട്ട്മെന്റിൽ ഗുമസ്തനായി നിയമനം കിട്ടി. കൊച്ചിയിലും തിരുവിതാംകൂറിലും പല ചെറിയ പട്ടണങ്ങളിൽ ഞാൻ ടെലിഗ്രാഫിസ്റ്റായും പോസ്റ്റ്മാസ്റ്ററായും ജോലിനോക്കി. അവസാനം ഞാൻ അഖിലേന്ത്യാ പോസ്റ്റ് – ടെലിഗ്രാഫ് യൂണിയന്റെ തിരുക്കൊച്ചി യൂണിയനിൽ അസ്സോഷ്യേറ്റ് സെക്രട്ടറിയായി തെരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ടു. സ്വാതന്ത്ര്യത്തിനു മുമ്പ് ബ്രിട്ടീഷ് രാജിനെതിരായി ഒരു മുഖ്യദേശീയ പണിമുടക്ക് സംഘടിപ്പിക്കുന്നതിൽ സഹായിക്കുകയും ചെയ്തു.

ആയിരത്തിതൊള്ളായിരത്തി നാല്പത്തിയേഴുമുതൽ മൂന്നുവർഷം ഞാൻ എത്യോപ്യയിലെ ഗവൺമെന്റു സ്കൂളുകളിൽ അദ്ധ്യാപകനായിരുന്നു. പ്രൈമറി മുതൽ സെക്കണ്ടറി വരെ എല്ലാ ക്ലാസ്സുകളിലും, കോളജ് തലത്തിലും ഞാൻ പഠിപ്പിച്ചു. എങ്ങനെ ഞാൻ എത്യോപ്യയിലെത്തിയെന്ന കഥ പിന്നീടു പറയാം. എത്യോപ്യയിൽ ചെലവഴിച്ച മൂന്നു വർഷക്കാലം ഞാൻ വളരെയധികം കാര്യങ്ങൾ പഠിച്ചു. സംഭവബഹുലവും പ്രക്ഷുബ്ധവും പ്രത്യുത്പാദനപരവുമായ വർഷങ്ങൾ. എതിർപ്പും അഭിനന്ദനവും എനിക്കു കിട്ടി. അതൊരു നീണ്ട കഥ. അതും പിന്നീടു പറയാം.

1950-ൽ ഞാൻ എത്യോപ്യ വിട്ടു. പ്രായംകൂടുന്നതിനു മുമ്പ് കുറേക്കൂടി ഔപചാരിക വിദ്യാഭ്യാസം ആർജ്ജിക്കേണ്ടിയിരുന്നു. അന്നു 28 വയസ്സായെങ്കിലും ഞാൻ കോളജിൽ പോയിരുന്നില്ല. അമേരിക്കയിൽ ഗോഷൻ കോളജിലേക്കുള്ള യാത്രാമദ്ധ്യേ, ഒരു ടൂറിസ്റ്റായി ഞാൻ മദ്ധ്യപൂർവ്വദേശവും യൂറോപ്പും സന്ദർശിച്ചു. പുതിയ സംസ്ക്കാരങ്ങളിലേക്ക് അങ്ങനെ പല വാതിലുകൾ തുറന്നുകിട്ടി. നാലു വർഷം (1950 – '54) ഞാൻ അമേരിക്കയിൽ വിദ്യാർത്ഥിയായി കഠിനാദ്ധ്വാനം ചെയ്തു. ഗോഷൻ കോളജിൽ നിന്നു ബി. എ. ഡിഗ്രിയും പ്രിൻസ്ടൺ വൈദികസെമിനാരിയിൽ നിന്ന് ബി. ഡി. ഡിഗ്രിയും (പിന്നീടത് മാസ്റ്റർ ഓഫ് ഡിവിനിറ്റി ആയി മാറ്റി) നേടി. അമേരിക്ക വ്യത്യസ്തമായ ഒരു സാംസ്ക്കാരികാനുഭൂതി ആയിരുന്നു. സമ്പുഷ്ടവും സമൃദ്ധവുമായ ഒരു അനുഭൂതി. ആ നാലുവർഷങ്ങളിൽ ഇന്ത്യാനയിലെ എൽക്ഹാർട്ടിലും ന്യൂജേഴ്സിയിലെ പ്രിൻസ്ടണിലും നീഗ്രോകളുടെ രണ്ടു ബാപ്ടിസ്റ്റു പള്ളികളിൽ അസിസ്റ്റന്റ് പാസ്റ്ററായി സേവനമനുഷ്ഠിക്കാൻ അവസരം ലഭിച്ചത് പൗരസ്ത്യ ഓർത്തഡോക്സ് സഭയിലെ അത്മേനിയായ എനിക്ക് ഏറ്റവും മികച്ച അനുഭവമായി.

ഇന്ത്യയിൽ മടങ്ങിയെത്തിയ ഞാൻ 1954-ൽ ആലുവാ ഫെലോഷിപ്പ് ഹൗസിൽ താമസിച്ചുകൊണ്ട് യൂണിയൻ ക്രിസ്റ്റ്യൻ കോളജിലെ വിദ്യാർത്ഥികൾക്കും മറ്റു യൂണിവേഴ്സിറ്റി വിദ്യാർത്ഥികൾക്കും മതബോധനം നൽകാൻ തുടങ്ങി. ഇന്ത്യൻ സ്റ്റുഡന്റ് ക്രിസ്റ്റ്യൻ മൂവ്മെന്റിന്റെ ഓണററി അസോഷ്യേറ്റ് സെക്രട്ടറിയായും ഞാൻ കുറെക്കാലം പ്രവർത്തിച്ചു. ഇന്ത്യയൊട്ടുക്ക് ഓർത്തഡോക്സുകാരും പ്രൊട്ടസ്റ്റന്റുകാരുമായ വിദ്യാർത്ഥികളുടെയും അദ്ധ്യാപകരുടെയും ഇടയിലായിരുന്നു പ്രവർത്തനം. അതേ കാലത്തു ഞാൻ ഓർത്തഡോക്സ് സ്റ്റുഡന്റ് കോൺഫറൻസിന്റെ ജനറൽ സെക്രട്ടറിയായും തെരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ടു. ആ നിലയിൽ ഞാൻ 'ഓർത്തഡോക്സ് ക്രിസ്ത്യൻ സ്റ്റുഡന്റ് മൂവ്മെന്റ് ഓഫ് ഇന്ത്യ' എന്ന സംഘടന രൂപീകരിക്കുന്നതിൽ നേതൃത്വം നൽകി. ഇതെല്ലാം എന്റെ ചിന്തയും ആദ്ധ്യാത്മികതയും രൂപപ്പെടുത്തുന്നതിൽ അമൂല്യങ്ങളായ അനുഭവങ്ങളായി.

വീണ്ടും 1956-ൽ ഞാൻ എത്യോപ്യയിലേക്കു പോയി. ലയ്സൺ ഓഫീസറും ഹെയിലി സെലാസി ചക്രവർത്തിയുടെ സ്പെഷ്യൽ അഡ്വൈസറുമായിട്ടായിരുന്നു ഇത്തവണ നിയമനം. ഒരു ഗവൺമെന്റു ഘടന എങ്ങനെ പ്രവർത്തിക്കുന്നുവെന്നതിലേക്കു പല ഉൾക്കാഴ്ചകളും ഈ കാലഘട്ടത്തിൽ ലഭിച്ചു (എത്യോപ്യൻ വ്യവസ്ഥ വളരെയേറെ വികസിതമായിരുന്നില്ലെങ്കിലും). ഈ കഥയും പിന്നാലെ പറയാം.

വളരെ പ്രയാസത്തോടുകൂടി ഞാൻ 1959-ൽ എത്യോപ്യയിലെ ജോലി രാജിവച്ച്, ദൈവശാസ്ത്രവും തത്വശാസ്ത്രവും സംബന്ധിച്ച ഉപരിപഠനത്തിനായി അമേരിക്കയിൽ യേൽ യൂണിവേഴ്സിറ്റിയിലേക്കു പോയി. ആ യൂണിവേഴ്സിറ്റിയിൽ ദൈവശാസ്ത്രപഠനത്തിനുള്ള സൗകര്യങ്ങൾ പോരെന്ന് എനിക്കു തോന്നി. അതേസമയം യേൽ ഗ്രാഡ്വേറ്റ് സ്കൂളിലെ പഠനം ഒന്നാംതരമാണെന്നു ഞാൻ കണ്ടു. ആധുനിക പാശ്ചാത്യതത്വശാസ്ത്രത്തിലും, പ്രത്യേകിച്ച് കാന്റ്, ഹുസേൾ തുടങ്ങിയ ജർമൻ തത്വശാസ്ത്രജ്ഞന്മാരെ മനസ്സിലാക്കുന്നതിലും പ്രസ്തുത സ്കൂൾ മികച്ചുനിന്നു. ആദ്യവർഷം ഞാൻ അമേരിക്കയിലെ യുണൈറ്റഡ് പ്രസ്ബിറ്റീരിയൻ സഭയുടെ എക്യുമെനിക്കൽ മിഷൻ സംബന്ധിച്ച കമ്മിഷന്റെ ഉപദേഷ്ടാവായും സേവനമനുഷ്ഠിക്കുകയുണ്ടായി. വളരെ വിപുലമായ അമേരിക്കൻ പ്രൊട്ടസ്റ്റന്റ് സഭാവിഭാഗത്തിന്റെ ആന്തരിക പ്രവർത്തനം സംബന്ധിച്ച ചില സുപ്രധാന ഉൾക്കാഴ്ചകൾ ലഭിക്കാൻ ഈ പ്രവർത്തനം സഹായിച്ചു.

പൗരസ്ത്യ ദൈവശാസ്ത്രവും സഭാപിതാക്കന്മാരുടെ രചനകളും കൂടുതൽ മെച്ചമായി ഗ്രഹിക്കാൻ കഴിയുമെന്ന പ്രത്യാശയിൽ ഞാൻ യേലിനോടു യാത്രപറഞ്ഞ് ഓക്സ്ഫഡിലേക്കു പോയി. ഓക്സ്ഫഡിൽ ഡോക്ടർ ഓഫ് ഫിലോസഫിക്ക് (ഡി. ഫിൽ.) രജിസ്റ്റർ ചെയ്തു. കെബിൾ കോളജിലാണു പഠനമെങ്കിലും താമസം ഓക്സ്ഫഡിൽ കാന്റർബറി റോഡിലെ സെന്റ് ഗ്രിഗറി – സെന്റ് മക്രീന മന്ദിരത്തിലാണ്. പൊതുവെ പറഞ്ഞാൽ ഓക്സ്ഫഡ് എന്നെ നിരാശനാക്കി. എന്റെ അഭിരുചിക്കു ചേരാത്ത വിധത്തിൽ യാഥാസ്ഥിതികവും സൈദ്ധാന്തികവും ഒറ്റപ്പെട്ടതുമായി തോന്നി അവിടം. അതേസമയം ആഡംബരപ്രധാനവും ആധികാരികത കുറഞ്ഞതും. പക്ഷേ പ്രഗത്ഭരായ ചില അദ്ധ്യാപകർ സഹായകരായി. മൈക്കൾ പൊളാനിയെപ്പോലുള്ള പണ്ഡിതശ്രേഷ്ഠന്മാർ മനുഷ്യവിജ്ഞാനത്തിന്റെയും ധൈഷണിക നിശ്ചയത്തിന്റെയും ചില പ്രശ്നങ്ങളിലേക്ക് എന്നെ വഴിനടത്തി. ഗോഷനിൽവച്ചു പ്രാരംഭ പാഠത്തോടെ ആരംഭിച്ചതും പ്രിൻസ്ടണിലും യേലിലും വച്ച് ഗണ്യമായി വികസിച്ചതുമായ എന്റെ ദാർശനിക തീർത്ഥയാത്ര ഓക്സ്ഫഡിൽ പക്വതയുടെ ഒരു പുതിയ തലത്തിൽ എത്തിപ്പെട്ടു. ഗിൽബർട് റൈൽ (Gilbert Ryle), അയാൻ റാംസേ (Ian Ramsey), ഹെൻറി ചാഡ്വിക് (Henry Chadwick), ആർ. സി. സാനർ (R. C. Zahner) എന്നിങ്ങനെയുള്ള ശ്രേഷ്ഠാദ്ധ്യാപകരുടെ പ്രബോധനങ്ങളോട് എന്റെ മനസ്സ് വിമർശനബുദ്ധ്യാ പ്രതികരിക്കുകയും ചെയ്തു.

ഞാൻ ഓക്സ്ഫഡിലായിരിക്കുമ്പോൾ, സഭകളുടെ ലോകകൗൺസിലിന്റെ ജനറൽ സെക്രട്ടറി ഡോ. വിസർട്ട് ഹൂഫ്ട് എന്നെ ജനീവയിലേക്കു ക്ഷണിച്ചു.

ജനീവയിൽ ലോകകൗൺസിലിന്റെ സ്റ്റാഫിൽ ചേരുന്നതിന് അദ്ദേഹം ആവശ്യപ്പെട്ടു. കൗൺസിൽ അമിതമായി പാശ്ചാത്യ വീക്ഷണങ്ങൾ നിറഞ്ഞതും അതീവ പ്രൊട്ടസ്റ്റന്റ് മയവുമായതിനാൽ എനിക്ക് പൊരുത്തപ്പെട്ടുപോകാൻ പ്രയാസമായിരിക്കുമെന്നു ഞാൻ പറഞ്ഞു. അക്കാരണംകൊണ്ടുതന്നെയാണ് എന്നെ ക്ഷണിക്കുന്നതെന്ന് അദ്ദേഹം മറുപടി നല്കി. നിലവിലുള്ള പ്രവണതയെ തിരുത്തിക്കുറിക്കുന്നതിനും ഏകപക്ഷീയത പരിഹരിച്ചു സമതുലിതമാക്കുന്നതിനും. ഹൂഫ്ട് ആവശ്യപ്പെട്ടതുപോലെ പ്രവർത്തിക്കാൻ എനിക്കു കഴിവുപോരെന്നു ഞാൻ ചൂണ്ടിക്കാട്ടി; മാത്രമല്ല, ഓക്സ്ഫഡിലെ പഠനം പൂർത്തീകരിക്കുകയും വേണം.

സഭകളുടെ ലോകകൗൺസിലിന്റെ മൂന്നാമത് അസംബ്ലി 1961-ൽ ന്യൂഡൽഹിയിൽ ചേർന്നപ്പോൾ മൂന്നു പ്രധാന ബൈബിൾ പഠന നേതാക്കളുടെ കൂട്ടത്തിൽ ഒരാളായി എന്നെയും ക്ഷണിച്ചു. ജർമനിയിലെ ഡോ. മാർട്ടിൻ നീ മുള്ളരും യേൽ യൂണിവേഴ്സിറ്റിയിലെ പ്രൊഫ. പോൾ മിനീയറും ആയിരുന്നു മറ്റു രണ്ടുപേർ. ഞാൻ അംഗമായ ഇന്ത്യൻ ഓർത്തഡോക്സ് സഭ (കൗൺസിലിന്റെ ഒരു സ്ഥാപകാംഗം) ഒരു പ്രതിനിധിയായി അസംബ്ലിയിൽ സംബന്ധിക്കാൻ എന്നോടാവശ്യപ്പെട്ടു. രണ്ടു ക്ഷണങ്ങളും ഞാൻ സ്വീകരിച്ചു. പ്രസ്തുത അസംബ്ലി എക്യുമെനിക്കൽ പ്രസ്ഥാനത്തിലേക്കുള്ള എന്റെ പ്രവേശനത്തിന് ഒരു വലിയ അവസരമായി ഉതകി. ഈ പ്രസ്ഥാനത്തിൽനിന്ന് അതുവരെ ഞാൻ ഒരകലം പാലിച്ചു നിൽക്കുകയായിരുന്നു; ഒരു സൗഹാർദ്ദ വിമർശകൻ എന്ന നിലയിൽ.

അസംബ്ലിയിൽ സംബന്ധിച്ച ആയിരത്തോളം പേരെ മൂന്നായി ഭാഗിച്ച് അതിൽ ഒരു വിഭാഗത്തിനെ അഞ്ചുദിവസം ബൈബിൾ പഠിപ്പിക്കുന്ന പദവിയാണ് എനിക്കു ലഭിച്ചത്. ആദ്യത്തെ ബൈബിൾക്ലാസ് ഒരു വലിയ വിജയമായി. പിറ്റേദിവസം പല പ്രമുഖന്മാരും സ്വന്തം പഠനവിഭാഗം വിട്ട് എന്റെ ബൈബിൾ ക്ലാസ്സിലേയ്ക്ക് വന്നു. അവരിൽ ഒരാളാണു കാന്റർബറി ആർച്ചുബിഷപ്പ് മൈക്കൽ റാംസെ. അദ്ദേഹം എന്റെയൊരു ആജീവനാന്ത സുഹൃത്തും ആരാധകനുമായി മാറി.

സഭകളുടെ ആഗോളകൗൺസിൽ 1948-ൽ ആരംഭിച്ചപ്പോൾതന്നെ പല ഓർത്തഡോക്സ് സഭകളും സ്ഥാപകാംഗങ്ങളായിത്തീർന്നു. ഇന്ത്യ, ഈജിപ്ത്, എത്യോപ്യ, ഗ്രീസ് എന്നീ രാജ്യങ്ങളിലെ ഓർത്തഡോക്സ് സഭകൾ ആ കൂട്ടത്തിൽ പെടുന്നു. എന്നാൽ ബഹുഭൂരിപക്ഷം ഓർത്തഡോക്സ് സഭകളെയും, അവ കമ്മ്യൂണിസ്റ്റ് ഭരണത്തിൻകീഴിലായിരുന്നതിനാൽ കൗൺസിലിൽ ചേരുന്നതിൽ നിന്നു വിലക്കിയിരുന്നു. 1961-ലെ

ന്യൂഡൽഹി അസംബ്ലിയിൽ മിക്കവാറും എല്ലാവരുംതന്നെ വന്നെത്തി. റഷ്യൻ, റുമേനിയൻ, ജ്യോർജ്യൻ, അർമീനിയൻ, ബൾഗേറിയൻ, സേർബിയൻ തുടങ്ങിയ മിക്ക ഓർത്തഡോക്സ് സഭകളും എത്തിച്ചേർന്നത് ഒരു മഹാസംഭവമായി. അതോടെ സഭകളുടെ ലോകകൗൺസിലിൽ മൂന്നിലൊരുഭാഗം ഓർത്തഡോക്സുകാരും മൂന്നിൽരണ്ടുഭാഗം പ്രൊട്ടസ്റ്റന്റുകാരുമായി. എന്നാൽ ജനീവയിലെ സ്റ്റാഫംഗങ്ങൾ എല്ലാംതന്നെ പ്രൊട്ടസ്റ്റന്റുകാരായിരുന്നു. ഗ്രീസിലെ സഭയിൽനിന്നുള്ള പ്രൊഫസർ നിക്കോസ് നിസ്സിയോട്ടിസ് എന്ന അത്മേനി മാത്രമായിരുന്നു പ്രൊട്ടസ്റ്റന്റ് അല്ലാത്ത വ്യക്തി.* സ്റ്റാഫിൽ നിയമിക്കുന്നതിന് പാശ്ചാത്യഭാഷകളിൽ നൈപുണ്യമുള്ളവരും യോഗ്യരുമായ ഓർത്തഡോക്സുകാരെ കിട്ടാതിരുന്നതാണ് അതിനു കാരണം. ആ സ്ഥിതിയിൽ ഒരു യുവഭാരതീയ വൈദികനായ ഞാൻ (ഫാദർ പോൾ വറുഗീസ് എന്നാണ് ഞാൻ അറിയപ്പെട്ടിരുന്നത്) അസംബ്ലിയിലെത്തിയപ്പോൾ അതുവലിയ മതിപ്പുളവാക്കി. ഓർത്തഡോക്സ് പ്രതിനിധികൾ അത്യാഹ്ലാദഭരിതരായി, അഭിമാനപുളകിതരും. അന്നെനിക്ക് 39 വയസ്സുണ്ട്. ഏതാനും മാസം മുമ്പാണ് ഞാൻ വൈദികപട്ടം സ്വീകരിച്ചത്. ന്യൂഡൽഹി അസംബ്ലിയിൽ സംബന്ധിച്ചിരുന്ന ഓർത്തഡോക്സ് പ്രതിനിധികളിൽ പലരും ഏതാണ്ട് മൂവായിരം കിലോമീറ്റർ അകലെ കേരളത്തിലേക്കു പോകാൻ തയ്യാറായി. ഓർത്തഡോക്സ് സഭകളുടെ പ്രതിനിധിയായി ജനീവയിലെ സ്റ്റാഫിൽ ചേരാനും ഓർത്തഡോക്സ് വക്താവായി പ്രവർത്തിക്കാനും എന്നെ അനുവദിക്കണമെന്ന് എന്റെ സഭാമേലദ്ധ്യക്ഷനോട് അഭ്യർത്ഥിക്കാൻ .

അങ്ങനെ 1962-ൽ എന്റെ ജീവിതത്തിൽ ഒരു പുതിയ അദ്ധ്യായം തുടങ്ങി. സഭകളുടെ ലോകകൗൺസിലിന്റെ സ്റ്റാഫംഗം എന്ന നിലയിൽ വിശ്വവ്യാപകമായ സേവനത്തിനും അനുഭവങ്ങൾക്കും രംഗം തുറന്നുകിട്ടി. അതിനു ഞാൻ എക്കാലത്തും കൃതജ്ഞതാനിർഭരനാണ്. 1962 മുതൽ 1967 വരെ ഞാൻ അസ്യോഷ്യേറ്റ് ജനറൽ സെക്രട്ടറിയും എക്യുമെനിക്കൽ ആക്ഷൻ എന്ന വകുപ്പിന്റെ ഡയറക്ടറുമായി സേവനമനുഷ്ഠിച്ചു. ലോകത്തിലെ മിക്കവാറും പ്രൊട്ടസ്റ്റന്റ് - ഓർത്തഡോക്സ് സഭകൾ സന്ദർശിക്കാൻ എനിക്ക് അവസരം കിട്ടി. രണ്ടാം വത്തിക്കാൻ കൗൺസിലിൽ ഒരു നിരീക്ഷകനായി സംബന്ധിക്കാൻ ലഭിച്ച അവസരം ലോകത്തിലെ ക്രൈസ്തവസഭകളുടെ ഉള്ളുകള്ളികൾ ഏറെക്കുറെ മനസ്സിലാക്കാൻ ഉതകി. പ്രകൃതി സുന്ദരമായ ജനീവാ നഗരത്തിൽ സ്വന്തമായ ഒരു അപ്പാർട്ടുമെന്റിൽ സ്വയം ഭക്ഷണം പാചകംചെയ്തും തുണിനനച്ചും ഷോപ്പിംഗ് നടത്തിയും തനിയെ താമസിച്ചിരുന്നത് പുതിയ ഒരു അനുഭവമായി. സഭാകൗൺസിലിലെ ജീവിതാനുഭവങ്ങളെപ്പറ്റിപിന്നീടു പറയാം.

* മലങ്കര ഓർത്തഡോക്സ് സഭാംഗമായ സി. ഐ. ഇട്ടി ഈ സമയത്ത് ഡബ്ലിയു. സി. സി. സ്റ്റാഫിൽ പ്രവർത്തിച്ചിരുന്നു. - പ്രസാധകർ

എന്റെ ജനീവയിലെ ഉദ്യോഗം തുടരുന്നതിനുള്ള മറ്റൊരു കരാർ 1967-ൽ ഞാൻ കർശനമായി നിരാകരിച്ചു. എന്റെ സഭയിലെ വൈദികരെ പരിശീലിപ്പിക്കുന്നതിന് കേരളത്തിൽ കോട്ടയത്തു സ്ഥാപിച്ചിരുന്ന ഓർത്തഡോക്സ് വൈദിക സെമിനാരിയുടെ പ്രിൻസിപ്പൽ പദവി ഏറ്റെടുക്കാൻ ഞാൻ കോട്ടയത്തിനു യാത്രയായി. അന്നുമുതൽ ഇന്നുവരെ ഞാൻ ആ പദവിയിൽ തുടരുന്നു. ആ അനുഭവത്തിൽ രണ്ടുകാര്യങ്ങൾ അവിസ്മരണീയമായി. മിക്കവാറും മുഴുവൻ സമയംതന്നെ അദ്ധ്യാപനത്തിനുള്ള അവസരം. രണ്ടാമതായി, വൈദികപരിശീലനത്തിനെത്തുന്ന യുവാക്കളുടെ ജീവിതവും ചിന്തയും രൂപപ്പെടുത്താനുള്ള കനകാവസരം. അതിനുംപുറമെ, എന്റെ വിദ്യാർത്ഥികളുടെയും സഹപ്രവർത്തകരുടെയും സഹായത്തോടെ സെമിനാരിയെ ഒന്നാംകിട പരിശീലനസ്ഥാപനമായി ഉയർത്തുന്നതിനു ദൈവം എനിക്കു കൃപ നൽകി.

ജനീവയ്ക്കു പോകാൻസമയത്ത് ഓക്സ്ഫഡിലെ എന്റെ ഡോക്ടറൽ ഗവേഷണപരിപാടി പൂർത്തിയായിരുന്നില്ല. ഇപ്പോഴത് വീണ്ടും സ്വയമായി ആരംഭിക്കാൻ സമയമായി. പക്ഷെ സെമിനാരിയിൽനിന്നും എന്റെ സഭയിൽ നിന്നുതന്നെയും പല ആവശ്യങ്ങൾക്കും സമയം കണ്ടുപിടിക്കേണ്ടിവന്നതിനാൽ സ്വതന്ത്രമായ പഠനത്തിന് സമയംകിട്ടിയില്ല. അനേകം സാർവദേശീയ സെമിനാറുകളിൽ പങ്കെടുക്കേണ്ടി വന്നതും, ഓറിയന്റൽ ഓർത്തഡോക്സ് സഭകളുടെ ഈജിപ്ത്, സിറിയ, അർമീനിയ, ഇന്ത്യ, എത്യോപ്യ എന്നിവിടങ്ങളിൽ നടന്ന പ്രവർത്തനങ്ങൾ ഏകോപിപ്പിക്കേണ്ടി വന്നതും കമ്മ്യൂണിസ്റ്റു രാജ്യങ്ങളിലെ സഭകളുടെ സേവനങ്ങൾക്ക് ഉത്തേജനം നൽകേണ്ടിവന്നതുമെല്ലാം എന്റെ ഒട്ടേറെ സമയം അപഹരിച്ചു. പാശ്ചാത്യസഭകളിൽ മാത്രമല്ല, ആഫ്രിക്കയിലും ഏഷ്യയിലും ഒരു പ്രസംഗകൻ എന്ന നിലയിൽ എന്റെ സേവനത്തിന് ആവശ്യം വർദ്ധിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു.

വാസ്തവം പറഞ്ഞാൽ ജനീവയിൽ സഭകളുടെ ലോകകൗൺസിലിന്റെ സ്റ്റാഫിൽ പ്രവർത്തിക്കുമ്പോഴത്തേക്കാൾ കൂടുതൽ വ്യാപകമായി എന്റെ സാർവ്വദേശീയ പ്രവർത്തനങ്ങൾ. സഭകളുടെ ലോകകൗൺസിലിന്റെ സെൻട്രൽ കമ്മിറ്റിയിൽ അംഗമായി എന്റെ സഭ 1968-ൽ എന്നെ നാമനിർദ്ദേശം ചെയ്തു. 1968 മുതൽ 1975 വരെ കൗൺസിലിന്റെ ഫെയ്ത്ത് ആന്റ് ഓർഡർ കമ്മിഷനിൽ ഞാൻ അംഗമായിരുന്നു. എന്റെ സഭയുടെ ഇന്റർ ചർച്ച് റിലേഷൻസ് സെക്രട്ടറിയായും ഞാൻ നിയോഗിക്കപ്പെട്ടു. വത്തിക്കാനും ഡബ്ലിയു. സി. സി. യും ചേർന്നുള്ള ജോയിന്റ് വർക്കിംഗ് ഗ്രൂപ്പിന്റെ ഒരു സ്ഥാപകാംഗം എന്ന നിലയിൽ ഒരു വ്യാഴവട്ടക്കാലം (1963-1975) പ്രവർത്തിക്കാനായതും പലവിധത്തിൽ പ്രയോജനകരമായി. ഗ്രീക്ക് ഓർത്തഡോക്സ് സഭാംഗമായ പ്രൊഫ. നിസ്സിയോട്ടിസിനോടു സഹകരിച്ചു പ്രവർത്തിക്കാനും

എനിക്ക് അവസരം കിട്ടി. ഓറിയന്റൽ ഓർത്തഡോക്സ് സഭകളിലെയും പൗരസ്ത്യ ഓർത്തഡോക്സ് സഭകളിലെയും ദൈവശാസ്ത്രജ്ഞന്മാർ തമ്മിലുള്ള ചരിത്രപ്രധാനമായ അനൗപചാരിക കൂടിയാലോചനകളുടെ ജോയിന്റ് കൺവീനർമാരായിരുന്നു ഞങ്ങൾ (ഈ സഭകൾ തമ്മിൽ 13 നൂറ്റാണ്ടുകൾക്കു മുമ്പ് പരസ്പര കുർബാനാനുഭവം വിഛേദിച്ചിരുന്നു.) ഇപ്പറഞ്ഞ ഉത്തരവാദിത്വങ്ങളെല്ലാം പണ്ഡിതോചിതമായ ഗവേഷണം അസാധ്യമാക്കിയെന്നു പറഞ്ഞാൽ മതി.

എന്റെ ഡോക്ടറൽ പ്രബന്ധം എഴുതിത്തീർക്കാൻ ഞാൻ 1972-ൽ സെമിനാരിയിൽ നിന്ന് ആറുമാസത്തെ അവധിയെടുത്ത് പശ്ചിമജർമ്മനിയിൽ വെസ്റ്റ്ഫാലിയയിലെ മ്യൂൻസ്റ്ററിലേക്കു പോയി.

“നിസ്സായിലെ വിശുദ്ധ ഗ്രിഗോറിയോസിന്റെ രചനകളിൽ ദൈവവും ലോകവും മനുഷ്യനും തമ്മിലുള്ള ബന്ധം” എന്നതായിരുന്നു പ്രബന്ധ വിഷയം. നിസ്സായിലെ വിശുദ്ധ ഗ്രിഗോറിയോസിന്റെ രചനകൾ പഠിക്കുന്നതിനുള്ള ഒരു പ്രത്യേക യൂണിവേഴ്സിറ്റി ഇൻസ്റ്റിറ്റ്യൂട്ട് മ്യൂൺസ്റ്ററിലുണ്ടായിരുന്നു. സെമിനാരി വിദ്യാഭ്യാസം പൂർത്തിയാക്കിയ റോമൻ കത്തോലിക്കാ വൈദികരുടെ ഉപരിപഠനത്തിന് ഉദ്ദേശിച്ചിട്ടുള്ള ഒരു കത്തോലിക്കാ മന്ദിരത്തിലാണു ഞാൻ താമസിച്ചത്. സെമിനാരി കഴിവുള്ളത്ര മികച്ച സൗകര്യങ്ങൾ എനിക്ക് നല്കി. സമയത്തിനകംതന്നെ ഞാൻ പ്രബന്ധം എഴുതിത്തീർത്തു. ജർമ്മൻ സംസ്ക്കാരം കുറച്ചുകൂടി നന്നായി മനസ്സിലാക്കാൻ അവിടുത്തെ വാസം ഉതകി. എന്റെ ഡോക്ടറൽ പ്രബന്ധം സെറാമ്പൂർ യൂണിവേഴ്സിറ്റിക്കു സമർപ്പിക്കുകയും കുറച്ചൊന്നു ചുരുക്കിയെഴുതിയശേഷം അംഗീകരിക്കപ്പെടുകയും ചെയ്തു. 1975-ൽ ഡോക്ടർ ഓഫ് തിയോളജി എന്ന ഡോക്ടർ ബിരുദത്തിനു ഞാൻ അർഹനായി.

1975-ൽ മെത്രാപ്പോലീത്തയായി ഞാൻ അഭിഷേകം ചെയ്യപ്പെട്ടു. പുതുതായി രൂപവൽക്കരിക്കപ്പെട്ട ഡൽഹി ഭദ്രാസനത്തിന്റെ ഉത്തരവാദിത്വം എനിക്ക് നല്കി. ഇതൊരു പാർട് - ടൈം ജോലിയായിരുന്നു. സഭയിലെ എന്റെ മറ്റു പ്രവർത്തനങ്ങൾക്കു പുറമെയാണിത്. 1975-ൽ ഡൽഹിയിൽ മെത്രാപ്പോലീത്തായ്ക്ക് ഓഫീസോ അരമനയോ ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. വടക്കുപടിഞ്ഞാറേ ഇന്ത്യ മുഴുവനും അതിനു പുറമെ ഗൾഫ് രാജ്യങ്ങളും യൂറോപ്പും എന്റെ ഭദ്രാസനത്തിൽ ഉൾപ്പെട്ടിരുന്നു. ഡൽഹി, കോട്ടയത്തു നിന്നു 3000 കിലോമീറ്റർ അകലെയും. അപ്പോൾ എന്റെ യാത്രയുടെ വ്യാപ്തി ഊഹിക്കുകയേ വേണ്ടു. ദൈവകൃപയാൽ ശില്പകലാ സുന്ദരമായ ഒരു ഭദ്രാസനാസ്ഥാനം പണിയിക്കുന്നതിനും ഇരുപതോളം പുതിയ പള്ളികൾ

നിർമ്മിക്കുന്നതിന് നേതൃത്വം നൽകുന്നതിനും എനിക്കു കഴിഞ്ഞു. ഇതിനെല്ലാം സമയവും പ്രയത്നവും എത്രമാത്രം വേണ്ടിവന്നു എന്നത് ചിന്ത്യം.

സഭകളുടെ ലോകകൗൺസിലിന്റെ എക്സിക്യൂട്ടീവ് കമ്മിറ്റിയിൽ അംഗമായി 1975-ൽ എന്നെ തെരഞ്ഞെടുത്തു. കൗൺസിൽ യോഗങ്ങൾക്കു മാത്രമായി ആണ്ടിൽ മൂന്നുതവണ വിദേശയാത്ര നടത്താൻ അതോടെ ഞാൻ നിർബന്ധിതനായി. 1983-ൽ കാനഡയിലെ വാൻകൂവറിൽവച്ച് സഭകളുടെ ലോകകൗൺസിലിന്റെ ഒരു പ്രസിഡന്റായി ഞാൻ തെരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ടു. 1991 വരെ ഞാൻ ആ സ്ഥാനം വഹിച്ചു. ചെക്കോസ്ലോവാക്കിയയിലെ പ്രാഗ് ആസ്ഥാനമായി പ്രവർത്തിക്കുന്ന ക്രിസ്ത്യൻ പീസ് കോൺഫറൻസിന്റെ വൈസ് പ്രസിഡന്റായി കുറെ മുമ്പുതന്നെ എന്നെ തെരഞ്ഞെടുത്തിരുന്നു. ഇതിനോടനുബന്ധിച്ച പല സാർവ്വദേശീയ യോഗങ്ങൾക്കും വിദേശയാത്ര വേണ്ടിവന്നു.

കേരളത്തിൽതന്നെ ഒരു പ്രസംഗകനെന്ന നിലയിൽ എന്റെ സേവനം പലരും ആവശ്യപ്പെട്ടതിനു പുറമെ, കേരളയൂണിവേഴ്സിറ്റി സെനറ്റംഗമായും (1972-76) സെറാമ്പൂർ യൂണിവേഴ്സിറ്റി സെനറ്റംഗമായും (1970-74, 1984-93) ഞാൻ സേവനമനുഷ്ഠിച്ചു. കേരള ഫിലോസഫിക്കൽ കോൺഗ്രസ്സിന്റെ വൈസ്പ്രസിഡന്റായി 1968-ൽ എന്നെ തെരഞ്ഞെടുത്തു. 1975-ൽ ഇന്ത്യൻ ഫിലോസഫിക്കൽ കോൺഗ്രസിന്റെ വാർഷിക സമ്മേളനത്തിന് ഞങ്ങൾ ആതിഥേയത്വം വഹിച്ചു. സ്വീകരണകമ്മിറ്റിയദ്ധ്യക്ഷനായും ഞാൻ പ്രവർത്തിച്ചു. ഇന്ത്യൻ ഫിലോസഫിക്കൽ കോൺഗ്രസ്സിലെ ഭാരതീയദാർശനികന്മാരും ഇന്ത്യൻ കൗൺസിൽ ഓഫ് ഫിലോസഫിക്കൽ റിസേർച്ചിലെ ഭാരതീയ തത്വചിന്തകരുമായും 1974 മുതൽ എനിക്കുണ്ടായ സമ്പർക്കബന്ധങ്ങൾ ഭാരതത്തിന്റെ മഹത്തും സമൃദ്ധവുമായ ദാർശനികപാരമ്പര്യത്തെപ്പറ്റി കൂടുതലായി മനസ്സിലാക്കാൻ എന്നെ വളരെയേറെ സഹായിച്ചു. എൺപതു സംവത്സരം മുമ്പ് രവീന്ദ്രനാഥ ടാഗോറും എസ്. രാധാകൃഷ്ണനും ചേർന്ന് സ്ഥാപിച്ച ഇന്ത്യൻ ഫിലോസഫിക്കൽ കോൺഗ്രസ്സിന്റെ ജനറൽ പ്രസിഡന്റായി പിൽക്കാലത്തു ഞാൻ തെരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ടു. ആ സ്ഥാനം വഹിക്കുന്ന ആദ്യത്തെ ഭാരതീയ ക്രിസ്ത്യാനിയാണ് ഞാൻ എന്നു തോന്നുന്നു. ഞാൻ അർഹിക്കാത്ത ഒരു ബഹുമതിയാണതെങ്കിലും, ജനറൽ പ്രസിഡന്റു പദവി ഭൂരിപക്ഷ സമൂഹത്തിലെ അംഗങ്ങൾക്കു മാത്രമായി നല്കിയാൽപോരെന്നു ആ പ്രസ്ഥാനത്തിലെ എന്റെ ചില സുഹൃത്തുക്കൾ ചിന്തിച്ചു.

പ്രഭാഷണങ്ങളും പ്രസിദ്ധീകരണങ്ങളും

അമേരിക്കൻ ഭൂഖണ്ഡത്തിലും എനിക്ക് സന്തുഷ്ടവും പ്രയോജനകരവുമായ പല സമ്പർക്കങ്ങൾ ഉണ്ടായി. മൂന്നു ലൂതറൻ സെമിനാരികളിൽ ഹെയിൻ (Hein) മെമ്മോറിയൽ പ്രഭാഷണം നടത്താൻ 1968-ൽ ലൂതറൻ സഭ എന്നെ ക്ഷണിച്ചു. അന്നാണ് ലേഖനങ്ങൾക്കും പ്രബന്ധങ്ങൾക്കും പുറമെ ദീർഘവും ഗഹനവുമായ ഗ്രന്ഥരചനയിലേക്ക് എന്റെ ശ്രദ്ധതിരിഞ്ഞത്. ഈ പ്രസംഗങ്ങൾ 1972-ൽ ഫിലഡൽഫിയയിലെ വെസ്റ്റ്മിൻസ്റ്റർ പ്രസ്സ് പ്രസിദ്ധീകരിച്ച *The Freedom of Man* (മനുഷ്യന്റെ സ്വാതന്ത്ര്യം) എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിലും 1974 -ൽ മദ്രാസിലെ ക്രിസ്ത്യൻ ലിറ്ററച്ചർ സൊസൈറ്റി പ്രസിദ്ധീകരിച്ച *Freedom and Authority* (സ്വാതന്ത്ര്യവും അധികാരവും) എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിലും ഉൾപ്പെടുത്തി.

എന്റെ ആദ്യത്തെ പ്രമുഖ ഗ്രന്ഥം പൗരസ്ത്യ ക്രിസ്തീയാരാധനയുടെ സവിശേഷതകൾ സംബന്ധിച്ചായിരുന്നു. ന്യൂയോർക്കിലെ അസ്സോസിയേഷൻ പ്രസ്സും ലണ്ടനിലെ ലൂട്ടർവർത്ത് പ്രസ്സും സംയുക്തമായി 1967-ൽ *The Joy of Freedom, Eastern Worship and Modern Man* എന്ന ഗ്രന്ഥം പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തി. ഗ്രന്ഥം പെട്ടെന്നു വിറ്റുതീർന്നു. വിലകുറഞ്ഞ ഒരു ഇന്ത്യൻ പതിപ്പ് 1987-ൽ മദ്രാസിലെ സി. എൽ. എസ്. പ്രസിദ്ധീകരിച്ചു. അവർ നേരത്തെ തന്നെ എന്റെ ചില ബൈബിൾ പഠനങ്ങളും ധ്യാനങ്ങളും പ്രസിദ്ധീകരിച്ചിരുന്നു- *The Gospel of the Kingdom* 1968 ലും *Be Still and Know* 1974ലും.

കേരളത്തിലെ പ്രസിദ്ധനായ സാഹിത്യവിമർശകനും എഴുത്തുകാരനുമായ ഡോ. കെ. എം. തരകൻ എന്റെ *Joy of Freedom* എന്ന കൃതി 'സ്വാതന്ത്ര്യദീപ്തി' എന്ന ശീർഷകത്തിൽ മലയാളത്തിലേക്കു വിവർത്തനം ചെയ്തു. 'പൗലോസ് മാർ ഗ്രിഗോറിയോസ് - മനുഷ്യനും ചിന്തകനും' എന്നൊരു ജീവചരിത്രഗ്രന്ഥം അദ്ദേഹം രചിക്കുകയും ചെയ്തു. എന്റെ സുഹൃത്തുക്കളും അഭ്യുദയകാംക്ഷികളും ചേർന്ന് രണ്ട് അഭിനന്ദന വാല്യങ്ങൾ പുറത്തിറക്കി - എന്റെ അറുപതാം പിറന്നാളിൽ (1982) *Freedom, Love, Community* എന്ന ഗ്രന്ഥവും; എഴുപതാം പിറന്നാളിൽ (1992) *Towards a New Humanity* എന്ന ഗ്രന്ഥവും.

ഓർത്തഡോക്സ് കോളജ് വിദ്യാർത്ഥികൾക്കുവേണ്ടി ഞാൻ പൗരസ്ത്യ ക്രിസ്ത്യൻ പിതാക്കന്മാരിൽ ചിലരുടെ ലഘു ജീവചരിത്രവും പ്രബോധനങ്ങളും എഴുതി. *The Faith of Our Fathers* എന്ന ശീർഷകത്തിൽ 1969 -ൽ അത് കോട്ടയത്ത് നിന്നു പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തി. 1975 - ൽ ഇന്ത്യൻ

ഫിലോസഫിക്കൽ കോൺഗ്രസിന്റെ ആലുവാ സമ്മേളനത്തിന്റെ തയ്യാറെടുപ്പിന് ആധുനികയൂറോപ്യൻ ഫിലോസഫിക്ക് ഹ്രസ്വമായ ഒരു ആമുഖം തയ്യാറാക്കി: *The Quest for Certainty* എന്ന ശീർഷകത്തിൽ. തിരുപ്പതിയിലെ ശ്രീ വെങ്കിടേശ്വര യൂണിവേഴ്സിറ്റിയിൽ ഞാൻ നല്കിയ രണ്ടു ദാർശനിക പ്രഭാഷണങ്ങൾ 1978-ൽ ആ യൂണിവേഴ്സിറ്റി തന്നെ *Truth Without Tradition?* എന്ന പേരിൽ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തി.

സഭകളുടെ ലോകകൗൺസിലിന്റെ "വിശ്വാസം, ശാസ്ത്രം, ഭാവി" എന്ന ലോകസമ്മേളനത്തിന്റെ പ്രിപ്പേരറ്ററി കമ്മിറ്റിയിൽ 1978-ൽ ഞാൻ അദ്ധ്യക്ഷത വഹിക്കുന്ന സമയത്ത് എന്റെ ശ്രദ്ധയിൽപ്പെട്ട ഒരു ഗ്രന്ഥം എന്നെ രോഷാകുലനാക്കി. എന്റെ കമ്മിറ്റിയിൽതന്നെ ഒരംഗമായിരുന്നു ഗ്രന്ഥകർത്താവ്. പരിസ്ഥിതി പ്രശ്നത്തിലേക്കുള്ള സമീപനത്തിന്റെ ക്രിസ്തീയ ദൈവശാസ്ത്രാടിസ്ഥാനമായിരുന്നു പ്രതിപാദ്യവിഷയം. അമിതമായി കാൽവിന്റെ അഭിപ്രായങ്ങളുടെ ചുവടുപിടിച്ചുകൊണ്ടുള്ള ഒരു ഗ്രന്ഥം. എന്റെ വീക്ഷണത്തിൽ അതു ക്രിസ്തീയമെന്നു തന്നെ പറഞ്ഞുകൂടാ. ഞാൻ റോമിലെ ഗ്രിഗോറിയൻ ലൈബ്രറിയിലിരുന്ന് മൂന്നാഴ്ചകൊണ്ട് അതിനൊരു പ്രത്യാഖ്യാനം തയാറാക്കി: *The Human Presence* എന്ന ശീർഷകത്തിൽ. അതേ പ്രശ്നത്തിനുള്ള പൗരസ്ത്യ ഓർത്തഡോക്സ് ക്രിസ്ത്യൻ സമീപനമാണു ഞാനതിൽ വ്യക്തമാക്കിയത്. ആ ഗ്രന്ഥം 1978-ൽ ഡബ്ലിയു. സി. സി. ജനീവയിൽ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തി. അതു പെട്ടെന്നു വിറ്റുതീർന്നതിനാൽ, അടുത്തവർഷം രണ്ടാമതൊരു പതിപ്പു വേണ്ടിവന്നു. മദ്രാസിലെ സി. എൽ. എസ്. പിറ്റേവർഷം വിലകുറഞ്ഞ ഒരു പതിപ്പു പുറത്തിറക്കി. ന്യൂയോർക്കിലെ അമിറ്റിഹൗസ് 1987-ൽ ഒരു അമേരിക്കൻ പതിപ്പ് പ്രസിദ്ധീകരിച്ചു. പുസ്തകവില്പനയും അനുകൂലനിരൂപണങ്ങളും പരിഗണിക്കുമ്പോൾ എന്റെ ഏറ്റവും സഫലമായ ഗ്രന്ഥങ്ങളിലൊന്നാണിത്. ഗ്രന്ഥത്തിലെ *Mastery and Mystery* എന്ന അദ്ധ്യായം വ്യാപകമായി ഉദ്ധരിക്കപ്പെട്ടു.

'വിശ്വാസം , ശാസ്ത്രം, ഭാവി' എന്ന ലോകസമ്മേളനം 1979-ൽ മസ്സാച്ചുസെറ്റ്സ് ഇൻസ്റ്റിട്യൂട്ട് ഓഫ് ടെക്ക്നോളജിയിൽ ചേർന്നു. 500 ഭൗതിക ശാസ്ത്രജ്ഞന്മാർ സന്നിഹിതരായി. സാമൂഹ്യശാസ്ത്രജ്ഞന്മാരുടെയും ദൈവശാസ്ത്രജ്ഞന്മാരുടെയും സംഖ്യയും അത്രത്തോളം വരും. എന്റെ അദ്ധ്യക്ഷതയിൽ അഞ്ചുവർഷം നടന്ന പ്രാരംഭ സജ്ജീകരണങ്ങൾക്കു ശേഷമാണ് സമ്മേളനം ചേർന്നത്. എന്റെ ചിന്താമണ്ഡലത്തിലെ ഏറ്റവും പ്രധാനമായ വഴിത്തിരിവായി ഈ സമ്മേളനത്തെ കണക്കാക്കാം. അറിവിലേക്കുള്ള ഏറ്റവും പ്രധാനമായ മാർഗമായി ആധുനിക ശാസ്ത്രത്തെയും, സമൂഹത്തെയും പരിസ്ഥിതിയെയും പരിവർത്തനം ചെയ്യിക്കുന്നതിനുള്ള

മുഖ്യ ഉപകരണമായി ആധുനിക സാങ്കേതിക വിദ്യയെയും പരിഗണിക്കുന്ന അനേകം ലോകചിന്തകന്മാരുമൊന്നിച്ചു പ്രവർത്തിക്കാൻ എനിക്ക് അവസരം ലഭിച്ചു. സമ്മേളനം പലദിവസങ്ങൾ നീണ്ടുനിന്നു. അതിൽ അദ്ധ്യക്ഷത വഹിക്കുന്നതിനുള്ള നിസ്തുലമായ ബഹുമതി എന്റേതായി. സമ്മേളനത്തെപ്പറ്റി കൂടുതൽ കാര്യങ്ങൾ പിന്നീടു പറയാം.

സമ്മേളനത്തിന്റെ തയാറെടുപ്പ് എന്ന നിലയിൽ പ്രസിദ്ധീകരിച്ച *Science and Our Future* (മദ്രാസ്, 1978) എന്ന ഗ്രന്ഥം ഞാനാണ് എഡിറ്റു ചെയ്തത്. അതിൽ ഒരു ഭാഗം ഞാൻ തന്നെ എഴുതേണ്ടിയുംവന്നു. ഭാരതീയ ശാസ്ത്രജ്ഞരും ചിന്തകരുമായിരുന്നു പ്രധാനപ്പെട്ട ലേഖകർ. നമ്മെ അഭിമുഖീകരിക്കുന്ന മുഖ്യ പ്രശ്നങ്ങൾ ക്രോഡീകരിക്കുന്നതായിരുന്നു എന്റെ ലേഖനം. സമ്മേളനം അവസാനിച്ചപ്പോൾ അതു സംബന്ധിച്ച എന്റെ സ്വന്തം ചിന്തകൾ ഞാൻ രേഖപ്പെടുത്തി *Science for Sane Societies* (ശാസ്ത്രം സുബോധമുള്ള സമൂഹങ്ങൾക്ക്) എന്ന പേരിൽ മദ്രാസ് സി.എൽ. എസ്. അത് 1980-ൽ പ്രസിദ്ധീകരിച്ചു. ന്യൂയോർക്കിലെ പാരഗൺ ഹൗസ് 1987-ൽ ആ ഗ്രന്ഥം പുനഃപ്രസിദ്ധീകരിച്ചു.

ജർമ്മൻ വായനക്കാർക്കുവേണ്ടി ഓറിയന്റൽ ഓർത്തഡോക്സ് സഭകളെ സംബന്ധിച്ച് രണ്ടു ഗ്രന്ഥങ്ങൾ തയാറാക്കാൻ എന്നോടാവശ്യപ്പെട്ടു. ഭാഗികമായി ഞാൻ അതു രചിച്ചു. ബാക്കി ഭാഗം രചിച്ചത് അതതു സഭകളിൽ നിന്നുള്ളവരാണ്. ഞങ്ങൾ ഇംഗ്ലീഷിലാണതു രചിച്ചത്. ഞാൻ ഗ്രന്ഥം എഡിറ്റു ചെയ്തു. അനന്തരം അതു ജർമൻ ഭാഷയിലേക്കു വിവർത്തനം ചെയ്യുകയായിരുന്നു. ആദ്യഗ്രന്ഥം ഈജിപ്ഷ്യൻ, എത്യോപ്യൻ സഭകളെപ്പറ്റി പ്രതിപാദിച്ചു. *Koptisches Christentum* എന്ന പേരിൽ അതു 1973 ൽ സ്റ്റുട്ഗാർട്ടിൽ പ്രസിദ്ധീകരിച്ചു - *Kirchen Der Welt* എന്ന ഗ്രന്ഥാവലിയുടെ ഭാഗമായി. കേരളത്തിലെ മാർത്തോമ്മാ ക്രിസ്ത്യാനികളുടെയിടയിലെ വിവിധ ഗ്രൂപ്പുകളെപ്പറ്റി പ്രതിപാദിക്കുന്ന രണ്ടാം ഗ്രന്ഥം *Die Syrischen Kirchen in Indien* എന്ന ശീർഷകത്തിൽ 1974- ൽ സ്റ്റുട്ഗാർട്ടിൽ പുറത്തിറക്കി. റോമൻ കത്തോലിക്കരും, മാർത്തോമാക്കാരും മറ്റുമായ പണ്ഡിതന്മാരുടെ ലേഖനങ്ങൾ അതിലുൾപ്പെടുത്തിയിരുന്നു.

വലതുപക്ഷത്തു നിന്നും ഇടതുപക്ഷത്തു നിന്നുമുള്ള കേരളീയ ബുദ്ധിജീവികൾ ഉൾപ്പെടുന്ന കേരള സ്റ്റഡിഗ്രൂപ്പ് ഞങ്ങൾ ആരംഭിച്ചു. മലയാളമനോരമ ചീഫ് എഡിറ്റർ പത്മശ്രീ കെ. എം. ചെറിയാൻ, കേരളത്തിലെ മുൻ മുഖ്യമന്ത്രി സി. അച്യുതമേനോൻ എന്നിവരും ഇതിൽ അംഗങ്ങളായിരുന്നു. ദേശീയവും സാർവദേശീയവുമായ പ്രശ്നങ്ങൾ അവിടെ ചർച്ചാവിഷയമായി.

പഠനത്തിനായി ഒരു ലഘുഗ്രന്ഥം ഞാൻ തയാറാക്കി. ട്രാൻസ് നാഷണൽ കോർപ്പറേഷനുകളുടെ (ബഹുരാഷ്ട്രകുത്തകകളുടെ) പങ്കിനെപ്പറ്റിയായിരുന്നു മുഖ്യമായി അതിലെ പ്രതിപാദ്യം. അതിൽ അധികപങ്കും ഞാനാണു രചിച്ചത്. മറ്റുപലരുടെയും ഹ്രസ്വമായ രചനകളും ഉൾക്കൊള്ളിച്ചു. ഞാനാണു ഗ്രന്ഥം എഡിറ്റു ചെയ്തത്. *Burning Issues* എന്ന ശീർഷകത്തിൽ അത് 1977-ൽ കോട്ടയത്തുനിന്നു പ്രസിദ്ധീകരിച്ചു. ഈ ലഘുഗ്രന്ഥം വലിയ വിജയമായി. മാർക്സിസ്ററുകൾ പോലും ഈ വിഷയത്തെക്കുറിച്ച് പഠിക്കാൻ പഠനക്ലാസ്സുകളിൽ അത് ഉപയോഗിച്ചു.

സഭകളുടെ ലോകകൗൺസിലുമായി ബന്ധപ്പെട്ട എന്റെ അനുഭവങ്ങളിൽ ശ്രദ്ധേയമായ ഒരു കാര്യം, നാല് അനൗദ്യോഗിക സംഭാഷണങ്ങൾ സംഘടിപ്പിച്ചതാണ്. ഓറിയന്റൽ ഓർത്തഡോക്സ് സഭകളിലെയും പൗരസ്ത്യ ഓർത്തഡോക്സ് സഭകളിലെയും ദൈവശാസ്ത്രജ്ഞന്മാർ തമ്മിലുള്ള ഈ സംഭാഷണം നടന്നത് ആർഹൂസിലും (1964) ബ്രിസ്ടലിലും (1967) ജനീവയിലും (1970)ആഡിസ് അബാബയിലും (1971) ആയിരുന്നു. പ്രൊഫ. നിസ്സിയോട്ടിസും ഞാനും ആയിരുന്നു സംയുക്ത കൺവീനർമാർ. 1500 വർഷത്തെ പിളർപ്പിനും തർക്കവിതർക്കങ്ങൾക്കും ശേഷം രണ്ടുകൂട്ടരും ഒരേവിശ്വാസത്തിൽ പങ്കാളികളാണെന്നു ഞങ്ങൾ കണ്ടെത്തി. ഞങ്ങളെ വിസ്മയസ്തബ്ധരാക്കിയ ഒരു വസ്തുതയാണത്. മനുഷ്യാവതാരം ചെയ്ത ക്രിസ്തുവിന്റെ ദൈവ സ്വഭാവവും മനുഷ്യസ്വഭാവവും വാസ്തവത്തിൽ ഒന്നാണോ അതോ രണ്ടായി പരിഗണിക്കണമോ എന്ന ക്രിസ്തുശാസ്ത്രപ്രശ്നമാണ് അഞ്ചും ആറും നൂറ്റാണ്ടുകളിൽ സഭകളെ ഭിന്നിപ്പിച്ചു നിറുത്തിയിരുന്നത്. എന്നാൽ വാസ്തവത്തിൽ അതിൽ കഴമ്പില്ലെന്നും പദപ്രയോഗത്തിലുള്ള വ്യത്യാസം മാത്രമേയുള്ളുവെന്നും ഈ സംഭാഷണങ്ങളിൽ വ്യക്തമായി. നിസ്സിയോട്ടിസ്സും ഞാനും സംയുക്തമായി എഡിറ്റു ചെയ്ത ഈ റിപ്പോർട്ടുകൾ മസ്സാച്ചുസെറ്റ്സിലെ ബ്രൂക്ക്ലിനിലെ ഹെലനിക് കോളജ് പ്രസിദ്ധീകരിക്കുന്ന *ഗ്രീക്ക് ഓർത്തഡോക്സ് തിയോളജിക്കൽ റിവ്യൂ*വിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടു. ഇതിന്റെ ഒരു സംഗ്രഹം സഭകളുടെ ലോകകൗൺസിൽ ജനീവയിൽ (1981) പ്രസിദ്ധീകരിച്ചു: "കൽക്കദൂന്യ- പിളർപ്പുണ്ടാക്കുന്നോ യോജിപ്പിക്കുന്നുവോ" (*Does Chalcedon Divide or Unite?*) എന്ന ശീർഷകത്തിൽ.

സെറാമ്പൂർ യൂണിവേഴ്സിറ്റിക്കു സമർപ്പിച്ച എന്റെ ഡോക്ടറൽ പ്രബന്ധം *Cosmic Man* എന്ന ശീർഷകത്തിൽ ന്യൂഡൽഹിയിലെ സോഫിയാ പബ്ലിക്കേഷൻസ് 1980-ൽ പ്രസിദ്ധീകരിച്ചു. മൂന്നാം നൂറ്റാണ്ടിലെ പൗരസ്ത്യ ക്രിസ്തീയ പിതാവായ നിസ്സായിലെ മാർ ഗ്രിഗോറിയോസിന്റെ രചനകളിലെ, ദൈവം, മനുഷ്യരാശി, ലോകം എന്നിവ തമ്മിലുള്ള ബന്ധമാണ് അതിലെ പ്രതിപാദ്യം. 1988-ൽ ന്യൂയോർക്കിലെ പാരഗൺ ആ ഗ്രന്ഥം പുന:പ്രസിദ്ധീകരിച്ചു. ഈ കൃതി പൊതുവെ നല്ല രീതിയിൽ സ്വീകരിക്കപ്പെടുമെന്നായിരുന്നു എന്റെ പ്രതീക്ഷ. പക്ഷേ സംഭവിച്ചതങ്ങനെയായിരുന്നില്ല. ഈ കൃതി ഭാവിയിൽ കൂടുതൽ ഗൗരവബുദ്ധിയോടെ ആളുകൾ പഠിക്കുമെന്ന് ഞാൻ കരുതുന്നു. ക്രിസ്തീയമായ ദൈവവിശ്വാസത്തിലെ അടിസ്ഥാന പ്രശ്നങ്ങളിലൊന്നിനെപ്പറ്റിയാണ് അതിൽ പ്രതിപാദിക്കുന്നത്. ദൈവവിശ്വാസികൾ സാധാരണയായി ദൈവം, മനുഷ്യത്വം, ലോകം എന്നിവയെ മൂന്ന് സത്തകളായിട്ടാണ് (entity) പരിഗണിക്കുന്നത്. പൗരസ്ത്യ സഭാപിതാവായ നിസ്സായിലെ വിശുദ്ധ ഗ്രിഗോറിയോസാകട്ടെ, സ്രഷ്ടാവിനെയും സൃഷ്ടിയെയും വ്യത്യസ്തങ്ങളായ രണ്ടു സത്തകളായി കാണുന്നതിലെ ദാർശനികപ്രശ്നത്തെ മുൻകൂട്ടി ധരിച്ചിരുന്നു. ഹിന്ദു അദ്വൈത വേദാന്തിയുടെ വീക്ഷണം അടിസ്ഥാനപരമായി ഭദ്രവും നിയമാനുസൃതവുമാണെന്ന് അംഗീകരിക്കപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. ഏഷ്യാമൈനറിലെ (ഇന്നത്തെ തുർക്കി) കപ്പദോക്യയിൽ നിന്നുള്ള ഈ പ്രാചീന ഏഷ്യൻ ഗ്രന്ഥകാരൻ അതു വ്യത്യസ്തരീതിയിൽ രൂപപ്പെടുത്തുകയും വ്യാഖ്യാനിക്കുകയും ചെയ്തുവെന്നു മാത്രം. നിസ്സായിലെ ഗ്രിഗറി ജീവിച്ചതും എഴുതിയതും ഇന്ത്യയിൽ ശങ്കരാചാര്യർ ജീവിച്ചതിന് മൂന്നോ, നാലോ നൂറ്റാണ്ടുകൾ മുമ്പാണ്.

കർത്താവായ യേശുക്രിസ്തുവിന്റെ പന്ത്രണ്ടു അപ്പോസ്തലന്മാരിൽ ഒരാളായ വിശുദ്ധ തോമ്മസ് എ. ഡി. 52- ൽ ഇന്ത്യയിലെത്തി ക്രൈസ്തവ സഭ സ്ഥാപിച്ചതായി വിശ്വസിക്കപ്പെടുന്നു. പാരമ്പര്യമനുസരിച്ച് അദ്ദേഹം എ.ഡി. 52-ൽ മദ്രാസിനു സമീപം ഒരു (ഈ സ്ഥലം ഇപ്പോൾ സാൻതോം എന്ന് വിളിക്കപ്പെടുന്നു) സ്ഥലത്തുവച്ച് ഹിന്ദുക്കളുടെ കുന്തമേറ്റു രക്ത സാക്ഷി മരണം പ്രാപിച്ചു. ഈ സംഭവത്തിന്റെ 19-ാം ശതവാർഷികം ഇന്ത്യൻ ഓർത്തഡോക്സ് സഭ, വിശുദ്ധ തോമ്മസാണു സ്ഥാപകനെന്ന് അവകാശപ്പെടുന്ന മറ്റു തോമ്മസ് ക്രിസ്ത്യാനികളുമായി ചേർന്ന് ആഘോഷിക്കുകയുണ്ടായി. 1982ൽ സഭ കാതോലിക്കറ്റ് സപ്തതി ആഘോഷിച്ചപ്പോൾ ഇന്ത്യൻ പ്രസിഡണ്ട് ഗ്യാനി സെയിൽസിംഗ്, ജ്യോർജിയയിലെ പാത്രിയർക്കീസ് ഇലിയ തുടങ്ങി അനേകം അതിഥികൾ വിദൂരദേശങ്ങളിൽ നിന്ന് എത്തിച്ചേർന്നു. ആഘോഷങ്ങളുടെ പ്രധാനചുമതല എനിക്കായിരുന്നു. വലിയ ഒരു സംഘം ആൾക്കാർ എനിക്ക് ആവശ്യമായ സഹായം നല്കി. അതിഥികൾക്ക് നല്കാൻ ഞങ്ങളുടെ സഭയുടെ ചരിത്രം സംബന്ധിച്ച് ഒരു ലഘു ഗ്രന്ഥം വേണ്ടിയിരുന്നു. ഒരാഴ്ചക്കകം ഞാൻ തന്നെ ഒരെണ്ണം എഴുതി തയാറാക്കേണ്ടിവന്നു. *The Indian Orthodox Church - An Overview* എന്ന പേരിൽ അതു പ്രസിദ്ധീകരിച്ചു.

സഭകളുടെ ലോകകൗൺസിൽ പ്രചരിപ്പിച്ച തെറ്റായ ചില ദൈവശാസ്ത്ര ചിന്തകളെപ്പറ്റി 1980-കളിൽ ഞാൻ തികച്ചും അസ്വസ്ഥനായി. 1983-ൽ എന്നെ കൗൺസിലിന്റെ ഒരു പ്രസിഡണ്ടായി തെരഞ്ഞെടുത്തു. മുൻപറഞ്ഞ സ്ഖലിതങ്ങളെപ്പറ്റി ജനീവയിലെ കൗൺസിൽ സ്റ്റാഫിന് ഏതാനും പ്രസംഗങ്ങൾ നല്കേണ്ടതാവശ്യമാണെന്ന് ഞാൻ ശഠിച്ചു. സ്റ്റാഫിലെ സ്വാധീനമുള്ള അംഗങ്ങൾ ഈ നിർദ്ദേശത്തെ സർവശക്തിയുമുപയോഗിച്ച് എതിർത്തു. അവസാനം ജനറൽ സെക്രട്ടറി ഡോ. എമിലിയോ കാസ്ട്രോ എന്റെ നിർദ്ദേശം അംഗീകരിച്ചു. ജനീവയിലെ കൗൺസിൽ ആസ്ഥാനത്ത് വിവിധ രാജ്യങ്ങളിൽ നിന്നായി ഏതാണ്ട് 80 എക്സിക്യൂട്ടീവുകളും അവരെ സഹായിക്കുന്ന വേറെ 200 സ്റ്റാഫംഗങ്ങളും അന്നു പ്രവർത്തിക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. ജനീവയിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്ന ഗവൺമെന്റിതര സംഘടനകളിൽ ഏറ്റവും വലുതാണ് കൗൺസിൽ. ഞാൻ പ്രസംഗങ്ങൾ തയാറാക്കാൻ ആരംഭിച്ചു. അതിനിടയിൽ എനിക്കൊരു നിർദ്ദേശം കിട്ടി. എന്റെ പ്രസംഗങ്ങൾ കൗൺസിലിന്റെ മൂന്നു യൂണിറ്റുകളിൽ ഒരെണ്ണം തെരഞ്ഞെടുക്കുന്ന വിഷയത്തെപ്പറ്റി ആയിരിക്കണം. ഡയോക്കോണിയ (സേവനം) എന്ന വിഷയമാണവർ നല്കിയത്. ഇത് സ്റ്റാഫിന്റെ ഒരു അട്ടിമറിയാണെന്ന് എനിക്കു മനസ്സിലായി! അവരുടെ കളി തന്നെ കളിക്കാൻ തീരുമാനിച്ചുകൊണ്ട് ഞാൻ പ്രസംഗത്തിനു സമ്മതിച്ചു. അവിടെ ചെയ്ത അഞ്ചോ ആറോ പ്രസംഗങ്ങൾ ഒന്നിച്ചുചേർത്ത് *The Meaning and Nature of Diakonia* എന്നൊരു ഗ്രന്ഥം 1988-ൽ സഭകളുടെ ലോകകൗൺസിൽ ജനീവയിൽ പ്രസിദ്ധീകരിച്ചു. ഗ്രന്ഥത്തിന് ചിലയിടങ്ങളിൽ നല്ല നിരൂപണം കിട്ടി. പക്ഷേ സ്റ്റാഫിൽ അതു മതിപ്പുളവാക്കിയില്ല. അവർ വീണ്ടും പഴയ തെറ്റുകൾ തന്നെ പ്രചരിപ്പിക്കുന്നു. ഈയിടെയായി അവയെക്കാൾ ഗുരുതരമായ തെറ്റും പരത്തുന്നുണ്ട്. സീനിയർ സ്റ്റാഫംഗങ്ങളിൽ പലരും എന്നെ ശത്രുവായി കാണാൻ തുടങ്ങി. ഇപ്പോഴും അങ്ങനെ തന്നെയാണെന്നു തോന്നുന്നു.

വായിച്ചു മനസ്സിലാക്കാൻ സഹായകമായ എന്റെ ദൈവശാസ്ത്ര ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ പ്രധാനം - എന്റെ നോട്ടത്തിൽ - രണ്ടെണ്ണമാണ്. *The Joy of Freedom, The Human Presence* എന്നിവ. സാരാംശം പരിഗണിച്ചാൽ *Cosmic Man - The Divine Presence* ആയിരിക്കും ഏറ്റവും ശ്രേഷ്ഠം. എന്റെ സപ്തതി (1992) പ്രമാണിച്ചു കേരളത്തിലെ സുഹൃത്തുക്കൾ രൂപവല്ക്കരിച്ച മാർ ഗ്രിഗോറിയോസ് ഫൗണ്ടേഷൻ, ഞാൻ ആദ്യകാലത്തു രചിച്ച കുറെ ലേഖനങ്ങൾ *A Human God* എന്നപേരിൽ പുസ്തകമായി പ്രസിദ്ധീകരിച്ചു. ക്രിസ്തുവിനെപ്പറ്റിയുള്ള നമ്മുടെ ധാരണയിലെ ചില പ്രശ്നങ്ങളാണ് അവയിൽ പ്രതിപാദിക്കുന്നത്. മൗലികമായ ചില പാശ്ചാത്യനിലപാടുകൾ സംബന്ധിച്ച വിവാദം അവയിൽ തുടരുകയും ചെയ്യുന്നു. എന്റെ പരശ്ശതം

ലേഖനങ്ങൾ ഫൗണ്ടേഷന്റെ കൈവശമുണ്ട്. അവയിൽ പലതും ഇതുവരെ പ്രസിദ്ധീകരിച്ചിട്ടുള്ളവയല്ല. "ദർശനത്തിന്റെ പൂക്കൾ" എന്ന പേരിൽ എന്റെ ചില മലയാളം പ്രബന്ധങ്ങളും എന്റെ ചില സ്നേഹിതർ ചേർന്ന് 1992-ൽ പ്രകാശിപ്പിച്ചു. എന്റെ പ്രബന്ധങ്ങൾ ഭാവിയിൽ പല വാല്യങ്ങളിലായി പ്രസിദ്ധീകരിക്കാനും ഫൗണ്ടേഷനു പരിപാടിയുണ്ട്. പക്ഷേ ദൈവശാസ്ത്ര രചനകളിൽ - പ്രത്യേകിച്ചും വിവാദരചനകളിൽ - ഞാൻ മടുത്തു. ദൈവം ആയുസ്സും ആരോഗ്യവും നല്കുന്ന പക്ഷം, മറ്റൊരു ദൈവശാസ്ത്രഗ്രന്ഥം രചിക്കണമെന്നുണ്ട്. യാതൊരു വിവാദങ്ങളിലും ഏർപ്പെടാതെ, വിശ്വാസം സംബന്ധിച്ച എന്റെ ധാരണ സംഗ്രഹിക്കാനായി ഒരു ഗ്രന്ഥം.

അടുത്തകാലത്തായി ഞാൻ ശ്രദ്ധേയമായ ചില രചനകൾ നടത്തി - ദൈവശാസ്ത്രത്തിൽനിന്നു വ്യത്യസ്തമായി. സിംലയിലെ രാഷ്ട്രപതി നിവാസിൽ (മുമ്പ് വൈസ്റീഗൽ ലോഡ്ജ്) പ്രവർത്തിക്കുന്ന ഇന്ത്യൻ ഇൻസ്റ്റിട്യൂട്ട് ഓഫ് അഡ്വാൻസ്ഡ് സ്ററഡി എനിക്കൊരു പഠന ഫെലോഷിപ്പ് നല്കി. അങ്ങനെ രചിച്ച "*പ്രബുദ്ധത-പൗരസ്ത്യവും പാശ്ചാത്യവും*" (*Enlightenment-East and West*) എന്ന ഗ്രന്ഥം ഇൻസ്റ്റിട്യൂട്ട് തന്നെ പ്രസിദ്ധീകരിച്ചു. ഇന്ത്യയിൽ ആ ഗ്രന്ഥത്തെപ്പറ്റി നല്ല പുസ്തകാഭിപ്രായങ്ങൾ ഉണ്ടായി. ഇൻസ്റ്റിട്യൂട്ടിനോടു ചേർന്ന് സംയുക്തമായി അതു പ്രസിദ്ധീകരിക്കാൻ ന്യൂയോർക്ക് സ്റ്റേറ്റ് യൂണിവേഴ്സിറ്റി പ്രസ് ആഗ്രഹം പ്രകടിപ്പിച്ചു. പക്ഷേ എന്തോ കാരണത്താൽ ഇൻസ്റ്റിട്യൂട്ട് മനസ്സുവച്ചില്ല. ഇൻസ്റ്റിട്യൂട്ട് അധികൃതർക്ക് അസൂയയാണെന്ന് ഞാൻ ചിന്തിക്കുന്നപക്ഷം എന്റെ ഭാഗത്തു നിന്ന് അനാവശ്യ സംശയമാണെന്ന് ആരോപണമുണ്ടായേക്കും.

എന്തായാലും സിംലാഗ്രന്ഥം ഇന്ത്യൻ വായനക്കാരെ മനസ്സിൽ കണ്ടുകൊണ്ടാണ് ഞാൻ എഴുതിയത്. നമ്മുടെ രാഷ്ട്രത്തിന്റെ മഹാനായ സ്ഥാപകപിതാവ് ജവഹർലാൽ നെഹ്രു പ്രാഥമികമായി യൂറോപ്യൻ പ്രബുദ്ധതയുടെ സന്താനമായിരുന്നെന്നും ഇന്ത്യൻ പൈതൃകത്തിന്റെ അഭിവർദ്ധകനല്ലെന്നുമാണ് ഞാൻ അതിൽ ചൂണ്ടിക്കാട്ടിയത്. ന്യൂയോർക്ക് സ്റ്റേറ്റ് യൂണിവേഴ്സിറ്റി പ്രസിനുവേണ്ടി ഞാൻ മറ്റൊരു പുസ്തകം തയാറാക്കി. പാശ്ചാത്യ വായനക്കാരെ മനസ്സിൽ കണ്ടുകൊണ്ട്. വിഷയം മറ്റതു തന്നെ. ആ ഗ്രന്ഥം "പ്രദീപ്തമായ പ്രകാശം-പ്രബുദ്ധത ഇന്ന്" (*A Light Too Bright - The Enlightenment Today*) എന്ന പേരിൽ 1992-ൽ പുറത്തുവന്നു. പുസ്തകാഭിപ്രായങ്ങൾ അനുകൂലതരമായിരുന്നു-അത്യുക്തികളില്ലാതെ.

ഇതുവരെ പറഞ്ഞതിനു പുറമെ പരശ്ശതം ലേഖനങ്ങളും പ്രബന്ധങ്ങളും ഞാൻ രചിച്ചു; മാസികകൾക്കും സിമ്പോസിയങ്ങൾക്കും വിജ്ഞാന

കോശങ്ങൾക്കുംവേണ്ടി. 1979-ൽ ഹാർവാർഡ് യൂണിവേഴ്സിറ്റിയിൽ ഞാൻ 'ഡഡ്‌ലി' ലക്ചർ നല്കി. മതനിരപേക്ഷവത്കരണം (സെക്കുലറൈസേഷൻ) തിരിച്ചിടാൻ വയ്യാത്ത (irreversible) പ്രക്രിയയാണെന്ന നിലവിലുള്ള സിദ്ധാന്തത്തെ ഖണ്ഡിക്കുകയായിരുന്നു അതിൽ. ഏതെങ്കിലും പുതിയ രൂപത്തിൽ മതം പൊതുജീവിതത്തിൽ മടങ്ങിയെത്തിയേ തീരു എന്നു ഞാൻ അന്നു മനസ്സിലാക്കി. അതു താമസിയാതെ ഉണ്ടാകുമെന്നും ഞാൻ മുൻകൂട്ടി കണ്ടു. നിയമാനുസൃതസ്ഥാപനങ്ങളെയോ അധികാരസ്ഥാനങ്ങളെയോ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം ഈ അഭിപ്രായം പരിഷ്കൃതയുഗത്തിനു ചേർന്നതല്ല. തന്മൂലം എന്റെ പ്രഭാഷണം പ്രസിദ്ധീകരിക്കാമെന്ന് മുൻകൂട്ടിതന്ന കരാറിൽ നിന്ന് ഹാർവാഡ് തിയോളജിക്കൽ റിവ്യൂ പിറകോട്ടുപോയി. കരാർ പാലിക്കാൻ കഴിയാതെപോയതിൽ അവർ ഖേദം രേഖപ്പെടുത്തി.

ഈവിധത്തിൽ അധികാരസ്ഥാനങ്ങൾക്കും സ്ഥാപനങ്ങൾക്കും എതിരായ നിലപാട് പലപ്പോഴും എനിക്ക് എടുക്കേണ്ടിവന്നിട്ടുണ്ട്. പൊതുവേ അപ്രിയമായ നിലപാട്. പക്ഷേ എന്റെ ഏറ്റവും രൂക്ഷമായ എതിർപ്പ് മിഷനെക്കുറിച്ചുള്ള പാശ്ചാത്യധാരണയ്ക്കെതിരായിട്ടായിരുന്നു. ചില ദൈവശാസ്ത്ര രചനകളിലും പ്രഭാഷണങ്ങളിലുമായി ഞാനിത് പ്രകാശിപ്പിച്ചു. മിഷന്റെ കേന്ദ്രസ്ഥാനം സംബന്ധിച്ച് നിലവിലുള്ള ക്രിസ്തീയ ധാരണ, നൂറ്റാണ്ടുകളായി സഭയിൽ രൂപംകൊണ്ട പ്രബോധനം എന്നതിനേക്കാൾ പാശ്ചാത്യസാമ്രാജ്യത്വത്തിന്റെ സൃഷ്ടിയാണെന്നുള്ളതായിരുന്നു എന്റെ വീക്ഷണം. എന്റെ സഭയിലെ അംഗങ്ങൾ പോലും, പാശ്ചാത്യ പ്രചാരണത്താൽ ശക്തമായ മസ്തിഷ്കപ്രക്ഷാളനത്തിനു വിധേയരാകുകയാൽ, എന്റെ ഇത്തരം അഭിപ്രായങ്ങൾ എന്റെ വ്യക്തിപരമായ ചിന്താവൈചിത്ര്യമായി തള്ളി. ചില പാശ്ചാത്യ ക്രിസ്ത്യാനികൾ സഭയുടെ മേലും ലോകത്തിന്റെ മേലും ക്രിസ്തുവിന്റെ കർതൃത്വത്തെപ്പറ്റി സംസാരിക്കുന്ന രീതിയും, മറ്റു മതങ്ങളെപ്പറ്റിയും മറ്റ് സംസ്കാരങ്ങളെപ്പറ്റിയും അവർ കാണിക്കുന്ന ധാരണക്കുറവും, ക്രിസ്തീയ വിശ്വാസത്തിൽ നിന്നെന്നതിനേക്കാൾ കൂടുതലായി പാശ്ചാത്യസംസ്കാരത്തിന്റെ ശ്രേഷ്ഠതയിൽ അവർക്കുള്ള ന്യായരഹിതമായ ആത്മവിശ്വാസത്തിൽ നിന്ന് ഉയിർക്കൊള്ളുന്നതാണെന്നുകൂടി ഞാൻ പറഞ്ഞുവച്ചു.

ഈവിധത്തിൽ പൊതുവേ അപ്രിയകരങ്ങളായ അഭിപ്രായങ്ങൾ എന്നിൽ നിന്നുണ്ടായിട്ടും ക്രിസ്തീയരായ എന്റെ അമേരിക്കൻ സുഹൃത്തുക്കൾ അമേരിക്കയിൽ പഠിപ്പിക്കാനും പ്രഭാഷണം നടത്താനും എന്നോടു പലപ്പോഴും ആവശ്യപ്പെട്ടുവെന്നത് അവരുടെ ന്യായദീക്ഷയ്ക്കു ദൃഷ്ടാന്തമായി ചൂണ്ടിക്കാണിക്കട്ടെ. 1978-ലെ വേനൽക്കാലത്ത് ഡൻവറിലെ (കോളറാഡോ) ഐലിഫ് സ്കൂൾ ഓഫ് തിയോളജിയിൽ മേരിലൂയി ഐലിഫ് വിശിഷ്ട സന്ദർശക പ്രഭാഷകനായി ഞാൻ സേവനമനുഷ്ഠിച്ചു. ഒഹായോയിലെ വൂസ്റ്റർ കോളജിൽ കുറെക്കാലം ഞാൻ വിശിഷ്ട സന്ദർശക പ്രൊഫസറായിരുന്നു. 1986-ലും 1988-ലും പ്രിൻസ്ടൺ തിയോളജിക്കൽ സെമിനാരിയിൽ വിസിറ്റിങ്ങ് ഫെലോ ആയും ഞാൻ സേവനമനുഷ്ഠിച്ചു.

സമ്മാനങ്ങൾ, അവാർഡുകൾ, ബഹുമതികൾ

സമ്മാനങ്ങളും ബഹുമതികളും ഒരു മനുഷ്യന്റെ യഥാർത്ഥ മൂല്യത്തിന്റെ വിശ്വസനീയമായ അളവുകോലല്ലെന്ന് എനിക്കറിയാം. എന്നിരിക്കിലും യോഗ്യതാപത്രങ്ങളെക്കുറിച്ച് പറഞ്ഞുവരുന്ന നിലയ്ക്ക് എനിക്കു ലഭിച്ച അവാർഡുകളെ മൂന്നു കൂട്ടങ്ങളായി തിരിച്ച് - ഇന്ത്യൻ, കിഴക്കേയൂറോപ്യൻ, പാശ്ചാത്യം - താഴെ ചേർക്കുന്നു.

ഇന്ത്യ

1988-ൽ എനിക്കു സമ്മാനിച്ച സോവിയറ്റ്‌ലാന്റ് നെഹ്റു അവാർഡ് ഇന്ത്യയിൽ ആദരിക്കപ്പെടുന്ന ഒന്നാണ്. പ്രശസ്തരായ ഏതാനും ഇന്ത്യക്കാരും സോവിയറ്റ് പൗരന്മാരും ചേർന്നു രൂപവല്ക്കരിച്ച ഈ അവാർഡ് സമാധാനത്തിനും നീതിക്കും അസാധാരണമായ സേവനം അനുഷ്ഠിച്ചവരെ ആദരിക്കാൻ ഏർപ്പെടുത്തിയതാണ്. എനിക്കു ലഭിച്ചതിന് പിറ്റേവർഷമാണു മദർ തെരേസയ്ക്ക് ഈ അവാർഡ് സമ്മാനിച്ചത്.

ഭായി പരംവീർ സിംഗ് ഇന്റർനാഷണൽ അവാർഡ് 1990-ൽ എനിക്കു ലഭിച്ചു. പഞ്ചാബി പഠനത്തിനുള്ള നാഷണൽ ഇൻസ്റ്റിറ്റ്യൂട്ട് ഏർപ്പെടുത്തിയ ഈ അവാർഡ് ഇന്ത്യയിലെ സിക്ക് സമൂഹം നിയന്ത്രിക്കുന്നു. ഇന്ത്യയിലും വിദേശത്തും, മതങ്ങൾ തമ്മിലുള്ള സൗഹാർദ്ദം വർദ്ധിപ്പിക്കാൻ ഞാൻ ചെയ്ത എളിയ സേവനത്തിനുള്ള അംഗീകാരമാണ് ഈ അവാർഡ് എനിക്കു നല്കിയതെന്നു തോന്നുന്നു.

മാനവികതയെപ്പറ്റി പഠിപ്പിക്കുന്ന ഭാരതീയ ആചാര്യന്മാരെ ആദരിക്കാൻ കേരളത്തിൽ ഏർപ്പെടുത്തിയ ആചാര്യ അവാർഡ് 1992-ൽ എനിക്കു ലഭിച്ചു. എനിക്കാണ് ആദ്യമായി ഈ അവാർഡ് സമ്മാനിച്ചതെന്നു തോന്നുന്നു. "ഇന്ത്യ ഹൂ ഈസ് ഹൂ", "കേരള ഹൂ ഈസ് ഹൂ" തുടങ്ങിയ ജീവചരിത്ര പ്രസിദ്ധീകരണങ്ങളിൽ എന്റെ പേര് പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടു.

പൂർവ്വയൂറോപ്പ്

പൂർവ്വയൂറോപ്പിലെ സോഷ്യലിസ്റ്റ് രാജ്യങ്ങളിലുള്ള ക്രിസ്ത്യാനികൾക്ക് സേവനം നല്കുന്നതിനും ലോകത്തിലെ കമ്മ്യൂണിസ്റ്റുകളും കമ്മ്യൂണിസ്റ്റിതരരും തമ്മിൽ സംവാദം പുലർത്തുന്നതിനും മുപ്പതിൽപ്പരം വർഷങ്ങളായി ഞാൻ കിണഞ്ഞുപരിശ്രമിച്ചതിനിടയിൽ പല ബഹുമതികളും എനിക്കു ലഭിച്ചു (ഇന്നു പലരും അവയെ അവമതികളായാണു കാണുന്നത്. പക്ഷേ ഞാൻ ഇന്നും അവയെ വിലമതിക്കുന്നു).

റഷ്യൻ ഓർത്തഡോക്സ്സഭ വക ലെനിൻഗ്രാഡ് തിയോളജിക്കൽ അക്കാദമിയിൽ നിന്നു തിയോളജിയിൽ ആദ്യമായി ഓണററി ഡോക്ടറേറ്റ് ലഭിക്കുന്ന ഒന്നാമത്തെ വിദേശീയനാണു ഞാൻ. വത്തിക്കാനിലെ കർദ്ദിനാൾ വില്ലി ബ്രാൻഡ്സിനും മറ്റും പിന്നീടതു ലഭിച്ചിട്ടുണ്ട്. അക്കാദമിയിൽ തിയോളജിയിൽ ഓണററി ലക്ചററായി എന്നെ നാമനിർദ്ദേശം ചെയ്യുകയുമുണ്ടായി.

ബുഡാപെസ്റ്റിലെ (ഹംഗറി) ലൂതറൻ തിയോളജിക്കൽ അക്കാദമി എനിക്കു മറ്റൊരു ഓണററി ഡോക്ടറേറ്റ് നല്കി. മൂന്നാമതൊരു ഓണററി ഡോക്ടറേറ്റ് എനിക്കു ലഭിച്ചത് പ്രാഗിലെ (ചെക്കോസ്ലോവാക്യ) 'അയാൻ ഹുസ്' ഫാക്കൽറ്റിയിൽ നിന്നാണ്. ഒരു ഓണററി ഡോക്ടറേറ്റ് സ്വീകരിക്കാൻ ചെക്കോസ്ലോവാക്കിയയിലെ ഓർത്തഡോക്സ് തിയോളജിക്കൽ ഫാക്കൽറ്റി എന്നെ ക്ഷണിച്ചതാണ്. പക്ഷേ നേരിട്ടുചെന്ന് അത് സ്വീകരിക്കാൻ എനിക്കു കഴിഞ്ഞില്ല.

വളരെ ആദരിക്കപ്പെടുന്ന മറ്റു രണ്ടു ബഹുമതികൾ കൂടി റഷ്യൻ ഓർത്തഡോക്സ് സഭ എനിക്കു സമ്മാനിച്ചു. ഒന്ന്, ഓർഡർ ഓഫ് സെന്റ് വ്ളാദിമിർ. രണ്ട്, ഓർഡർ ഓഫ് സേർജിയസ് ഒന്നാം റാങ്ക്. പോളീഷ് ഓർത്തഡോക്സ് സഭ ഓർഡർ ഓഫ് സെന്റ് മേരി മാഗ്ഡലിൻ (ക്രിസ്തുവിന്റെ പുനരുത്ഥാനത്തിന് ആദ്യത്തെ സാക്ഷി മേരി ആയിരുന്നുവല്ലൊ) എന്ന അവാർഡും, പോളണ്ടിലെ ഓൾഡ് കാത്തലിക് സഭ ഓർഡർ ഓഫ് ബിഷപ്പ് ഫ്രാൻസിസ്കെ ഹോഡർ ഫസ്റ്റ് ക്ലാസ് എന്ന അവാർഡും എനിക്കു സമ്മാനിച്ചു.

അന്നത്തെ പൂർവ്വജർമ്മനി 1988-ൽ എനിക്കു സമാധാനത്തിനുള്ള ഓട്ടോനുഷ്കെ പ്രൈസ് സമ്മാനിച്ചു. ക്രിസ്ത്യൻ ഡമോക്രാറ്റിക് യൂണിയന്റെ (സി. ഡി. യു.) സ്ഥാപകന്റെ പേരിലുള്ള ഈ സമ്മാനം സ്വീകരിക്കുന്ന ആദ്യത്തെ

വിദേശീയനും ഞാനാണ്. ഈ അവാർഡിനോടു ബന്ധിച്ചു രസകരമായ ഒരു കഥയുണ്ട്. അവാർഡിനെത്തുടർന്നുള്ള എന്റെ പ്രസംഗത്തിന്റെ കയ്യെഴുത്തു പ്രതി ജർമൻ ഭാഷയിലാണു ഞാൻ തയ്യാറാക്കിയത്. സി. ഡി. യു.വിന്റെ എക്സിക്യൂട്ടീവ് കമ്മറ്റിയിലാണു ഞാൻ പ്രസംഗിക്കേണ്ടിയിരുന്നത്. അന്നു മിഖായേൽ ഗോർബച്ചേവ് സോവിയറ്റ് യൂണിയനിൽ ഏർപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ടിരുന്ന പരിഷ്ക്കാരങ്ങളെപ്പറ്റിയും പുനഃസംശോധനത്തെപ്പറ്റിയും അടിസ്ഥാനപരമായ ചില പ്രശ്നങ്ങൾ ഞാൻ പ്രസംഗത്തിൽ ഉൾക്കൊള്ളിച്ചിരുന്നു. എന്റെ വിമർശനം ജർമൻ കമ്മ്യൂണിസ്റ്റുകൾക്ക് ഇഷ്ടപ്പെടുമെന്നാണ് ഞാൻ കരുതിയത്. കയ്യെഴുത്തുപ്രതി മുൻകൂട്ടി വായിക്കാൻ സി. ഡി. യു. പ്രസിഡന്റിനു ഞാൻ അയച്ചിരുന്നു. 25 വർഷമായി എന്റെ സ്നേഹിതനാണ് അദ്ദേഹം. മാത്രമല്ല ഡി. ഡി. ആർ. ഗവൺമെന്റിൽ രണ്ടാംസ്ഥാനക്കാരനും. പ്രസംഗത്തിന് തലേന്ന് അദ്ദേഹം തന്റെ അസിസ്റ്റന്റിനെ ഹോട്ടലിൽ എന്റെ മുറിയിലേയ്ക്കയച്ചു. ഗോർബചേവിനെപ്പറ്റിയുള്ള എല്ലാ പരാമർശങ്ങളും നീക്കം ചെയ്യണമെന്ന നിർദ്ദേശത്തോടുകൂടി. നാലുപേജുകൾ വെട്ടിക്കളയാൻ വളരെ വൈമനസ്യത്തോടെ ഞാൻ സമ്മതിച്ചു. പിറ്റേദിവസം പ്രസംഗത്തിന് ഒരുമണിക്കൂർ മുമ്പ് എനിക്കു കിട്ടിയ നിർദ്ദേശം; ആ പ്രസംഗം പാടേ മാറ്റിവച്ചശേഷം, സമാധാനത്തെപ്പറ്റി പൊതുവെ പ്രസംഗിക്കണമെന്നാണ്. അങ്ങനെ ഞാൻ മറ്റൊരു പ്രസംഗമാണ് ചെയ്തത്!

അമേരിക്കയും പാശ്ചാത്യരാജ്യങ്ങളും

അമേരിക്കക്കാർ വളരെ ഉദാരതയോടുകൂടിയാണ് എന്നോട് പെരുമാറിയത്. പ്രത്യേകിച്ച് അമേരിക്കൻ ബയോഗ്രഫിക്കൽ അസോസ്യേഷൻ. ലോകത്തിലെ ജീവചരിത്രസംബന്ധമായ റഫറൻസ് ഗ്രന്ഥങ്ങൾ പ്രസിദ്ധീകരിക്കുന്ന ഈ സംഘടന എനിക്കു പല ബഹുമതികൾ സമ്മാനിച്ചു. നാഷണൽ രജിസ്ട്രർ ഓഫ് പ്രോമിനെന്റ് അമേരിക്കൻസ് ആൻഡ് ഇന്റർനാഷണൽ നോട്ടബിൾസ്, ഹൂ ഈസ് ഹൂ ഇൻ അമേരിക്ക എന്നീ ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ അവർ എന്റെ പേര് ഉൾക്കൊള്ളിച്ചു. ഡിക്ഷനറി ഓഫ് ഇന്റർനാഷണൽ ബയോഗ്രഫി, ഇന്റർനാഷണൽ ഹൂ ഈസ് ഹൂ, വേൾഡ് ഹൂ ഈസ് ഹൂ എന്നിവയുടെ പല പതിപ്പുകളിൽ എന്റെ പേരു കാണാം. ഹൂ ഈസ് ഹൂ ഇൻ റിലീജിയൻ, ഇന്റർനാഷണൽ ഹൂ ഈസ് ഹൂ ഓഫ് ഇന്റലചൽസ്, ഇന്റർനാഷണൽ ഓതേഴ്സ് ആന്റ് റൈറ്റേഴ്സ് ഹൂ ഈസ് ഹൂ, ഡിക്ഷനറി ഓഫ് ഇന്റർനാഷണൽ കമ്മ്യൂണിറ്റി സർവ്വീസ് എന്നിവയിലും എന്നെ ഉൾപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്.

ദി ഇന്റർനാഷണൽ ബുക്ക് ഓഫ് ഓണർ, ഇന്റർനാഷണൽ ഡിക്ഷനറി ഓഫ് ഡിസ്റ്റിംഗ്യൂഷ്ഡ് സ്കോളർഷിപ്പ് എന്നിവയിൽ എന്റെ പേരു

വന്നതായിരിക്കണം ഒരുപക്ഷേ കുറെക്കൂടി ഉയർന്ന തലത്തിലുള്ള അംഗീകാരവും ബഹുമതിയും.

മെൻ ഓഫ് അച്ചീവ്മെന്റ്, മെൻ ആന്റ് വിമൺ ഓഫ് ഡിസ്റ്റിംഗ്ഷൻ, ഫൈവ് തൗസന്റ് പേഴ്സണാലിറ്റീസ് ഓഫ് ദി വേൾഡ്, ഫൈവ് ഹണ്ട്രഡ് ലീഡേഴ്സ് ഓഫ് ഇൻഫ്ളുവെൻസ് എന്നീ കൃതികളിൽ പേരുവന്നത് എന്നെ വിസ്മയാധീനനാക്കി. ഈ ബഹുമതികളോടനുബന്ധിച്ച് ചില അവാർഡുകളും ലഭിച്ചു. ദി ഡിസ്റ്റിംഗ്യൂഷ്ഡ് ലീഡർഷിപ്പ് അവാർഡ് ഫോർ എക്സ്ട്രാ ഓർഡിനറി സർവ്വീസ് റ്റു പീസ് ആന്റ് ഹ്യൂമൻ യൂണിറ്റി, ദി ഇന്റർനാഷണൽ ബയോഗ്രഫിക്കൽ റോൾ ഓഫ് ഓണർ ഫോർ ഡിസ്റ്റിംഗ്യൂഷ്ഡ് സർവ്വീസ് റ്റു വേൾഡ് യൂണിറ്റി ആന്റ് അണ്ടർസ്റ്റാന്റിംഗ് എമങ്ങ് റിലീജിയൻസ്, ദി ഹാൾ ഓഫ് ഫെയിം അവാർഡ് എന്നിവ. അമേരിക്കൻ ജീവചരിത്ര സംഘടനയുടെ പ്രഖ്യാതമായ മെൻ ഓഫ് ദി ഇയർ അവാർഡ് 1990-ലും ഗോൾഡൻ അക്കാദമി അവാർഡ് ഫോർ ലൈഫ് ടൈം അച്ചീവ്മെന്റ് 1991-ലും എനിക്കു സമ്മാനിച്ചു.

ഞാൻ ആദ്യത്തെ രണ്ടു ബിരുദങ്ങളും എടുത്ത എന്റെ അമേരിക്കൻ മാതൃവിദ്യാലയങ്ങൾ രണ്ടും എന്നെ ബഹുമാനിക്കുകയുണ്ടായി. ഗോഷൻ കോളജ്, കൾച്ചർ ഫോർ സർവ്വീസ് അവാർഡ് നല്കിയും പ്രിൻസ്ടൺ തിയോളജിക്കൽ സെമിനാരി അവരുടെ പ്രഖ്യാതമായ ഡിസ്റ്റിംഗ്യൂഷ്ഡ് അലുംനസ് അവാർഡ് നല്കിയും. അമേരിക്കൻ സൈക്യാട്രിക് അസോസ്യേഷൻ 1992-ൽ വാഷിംഗ്ടൺ ഡി. സി.യിൽ ചേർന്ന അവരുടെ വാർഷിക സമ്മേളനത്തിൽ വച്ച് ഒസ്ക്കാർ ഫിസ്റ്റർ അവാർഡ് എനിക്കു സമ്മാനിച്ചു. അമേരിക്കയൊട്ടുക്കു നിന്നു 20, 000 ഓളം സൈക്യാട്രിസ്റ്റുകൾ സന്നിഹിതരായിരുന്നു. റിലീജിയൻ ആൻഡ് സൈക്യാട്രി എന്ന വിഷയത്തെപ്പറ്റി ഞാൻ അവരുടെ മുമ്പിൽ ഒസ്കാർ ഫിസ്റ്റർ പ്രഭാഷണം നടത്തുകയും ചെയ്തു.

ഹൂ ഈസ് ഹൂ ഇൻ സ്വിറ്റ്സർലന്റ്, ഹൂ ഈസ് ഹൂ ഇൻ ദി ഫാർ ഈസ്റ്റ് എന്നീ രണ്ടു പാശ്ചാത്യപ്രസിദ്ധീകരണങ്ങളിലും എന്റെ പേരു പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടു.

എന്റെ യോഗ്യതാപത്രം നിങ്ങൾ ആവശ്യപ്പെട്ടില്ല. പക്ഷേ ഞാൻ തനിയെ ഒട്ടേറെ കാര്യങ്ങൾ നിങ്ങൾക്കു എറിഞ്ഞുതന്നിരിക്കുന്നു. ഈ അധികപ്രസംഗം നിങ്ങൾ ക്ഷമിച്ചാലും. തല്ക്കാലം എന്റെ പെരുമ്പറയടി നിർത്തിയിട്ട്, ഞാൻ കുറേക്കൂടി ഗൗരവമേറിയ കാര്യങ്ങളിലേക്ക് പ്രവേശിക്കട്ടെ - എന്റെ വ്യക്തിത്വവും ചിന്തയും രൂപപ്പെടുത്തിയ കാര്യങ്ങളിലേക്ക്.

അദ്ധ്യായം 2

കഷ്ടപ്പാട്: രഹസ്യത്തിലേക്കുള്ള താക്കോൽ

കൗമാരത്തിലെ വ്യഥകൾ

കഷ്ടത, അത് ഏത് രൂപത്തിലായാലും, ഇല്ലാതാക്കുകയോ രക്ഷപ്പെടുകയോ ഒഴിവാക്കുകയെങ്കിലുമോ ചെയ്യേണ്ട ഒന്നായി ജനങ്ങൾ കരുതുന്നതായി തോന്നുന്നു. അടിസ്ഥാനപരമായി നല്ലതും അഭികാമ്യവുമായി കഷ്ടപ്പാടിനെ പരിഗണിക്കാൻ സന്നദ്ധരാവുന്നവർ വളരെ ചുരുക്കം. യഥാർത്ഥത്തിൽ സ്വർഗ്ഗം, പറുദീസാ, മോക്ഷം, നിർവാണം എന്നിവയെപ്പറ്റിയുള്ള നമ്മുടെ ധാരണകൾ; ആനന്ദം, ആസ്വാദനം എന്നിങ്ങനെ കഷ്ടപ്പാടിന് നേരെ കടകവിരുദ്ധമായ ചില ആശയങ്ങളിൽനിന്ന് രൂപപ്പെടുത്തിയെടുത്തിട്ടുള്ളതാണെന്ന് തോന്നുന്നു. കഷ്ടപ്പാട്, ഏത് വിധമായാലും ഒരു യാഥാർത്ഥ്യമോ അല്ലെങ്കിൽ ഒരു സാധ്യതയെങ്കിലുമോ ആയിരിക്കാനാവില്ല. ഇതാണ് മുൻപറഞ്ഞ അനുഗൃഹീതവും കാമ്യവുമായ അവസ്ഥയുടെ അവശ്യഘടകം എന്നു ധരിച്ചിരിക്കുന്നുവെന്ന് സാരം.

വേറൊരുവിധത്തിൽ ചിന്തിച്ചാൽ, കഷ്ടപ്പാട്-ഭാവനാപരമോ അഭിനയമോ യഥാർത്ഥമോ ആയിക്കൊള്ളട്ടെ-മറ്റു മനുഷ്യരുടെ സഹാനുഭൂതിയും സ്നേഹവും നേടുന്നതിനുള്ള മാർഗമായി ഉപയോഗിക്കുന്ന ആളുകളുണ്ട്. ചിലപ്പോൾ ഞാനും ആ ദിശയിൽ ചരിക്കാനുള്ള അപകടമുണ്ടെന്നു തോന്നിപ്പോകുന്നു. കഷ്ടപ്പാടിന്റെ പ്രയോജനങ്ങളെപ്പറ്റി ചില കാര്യങ്ങൾ പിന്നീടു പ്രസ്താവിച്ചുകൊള്ളാം.

എന്റെ ഒരു സുഹൃത്തായ ഡോക്ടർ ഒരിക്കലെന്നോട് ഇങ്ങനെ പറയുകയുണ്ടായി. രോഗികളായി തന്റെ അടുക്കൽ വരുന്നവരിൽ 60% പേർക്കും ശാരീരികമായ എന്തെങ്കിലും രോഗമുള്ളതായി കണ്ടുപിടിക്കുവാനാവുന്നില്ലെന്ന്. പ്രത്യേകിച്ച് നമ്മുടെ ഭാരതസംസ്കാരത്തിൽ ഒരു സർക്കാർ ആശുപത്രിയിൽ പോകാൻ വലിയ ചെലവൊന്നുമില്ലാത്ത നിലയ്ക്ക്. ഒരു ആശുപത്രിയിൽ

ചികിത്സയ്ക്കുപോകാൻതക്കവിധം രോഗമുണ്ടെന്നു നിങ്ങൾ പറയുന്നപക്ഷം, കുടുംബാംഗങ്ങൾ നിങ്ങൾക്കു പ്രത്യേക പരിഗണന നൽകേണ്ടതായുണ്ട്-എപ്പോഴും കിട്ടാത്ത ഒരു പദവിയാണത്. ഇത്തരക്കാരോട് അവർക്കു കുഴപ്പമൊന്നുമില്ലെന്നു തുറന്നു പറയുന്നതാണ് അവരോടു ചെയ്യാവുന്ന ഏറ്റവും മോശമായ അപകാരമെന്ന് എന്റെ ഡോക്ടർ സുഹൃത്ത് പറഞ്ഞു. അവരെ കൂടുതൽ ഗൗരവത്തോടെ പരിഗണിക്കുന്ന മറ്റൊരു ഡോക്ടറെ തേടിപ്പോകും അവർ. അക്കാരണത്താൽ എന്റെ സുഹൃത്ത് അവർക്ക് നിരുപദ്രവകരമായ കുറെ ഗുളികകളോ കുടിക്കാൻ മരുന്നോ അല്ലെങ്കിൽ രണ്ടും കൂടിയോ നൽകുകയാണ് പതിവ്. ഈ ചികിത്സാവിധി ഫലിക്കുകതന്നെ ചെയ്യും! രോഗങ്ങൾ സ്വയം പൊറുപ്പിക്കുന്നതിന് ശരീരത്തിന് സ്വതേ ഒരു കഴിവുണ്ടല്ലോ.

ബുദ്ധമതത്തിൽ, വീണ്ടെടുക്കപ്പെടാത്ത മനുഷ്യജീവിതത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനപരവും അഭിവ്യാപകവുമായ പ്രശ്നമെന്ന നിലയിൽ കഷ്ടപ്പാട് അഥവാ ദുഃഖം കേന്ദ്രസ്ഥാനത്ത് നിൽക്കുന്നു. ദുഃഖം എന്ന പദംകൊണ്ട് അർത്ഥമാക്കുന്നത് ഇംഗ്ളീഷിൽ suffering എന്ന വാക്കുകൊണ്ട് അഭിവ്യഞ്ജിപ്പിക്കുന്നത് മാത്രമല്ല. വിശ്രമരാഹിത്യം, സങ്കടം, അസ്വാസ്ഥ്യം, ഭാഗ്യവിപര്യയം, അസംതൃപ്തി, സമ്മർദ്ദം, സംഘർഷം, ആകുലചിന്ത, ഉൽക്കണ്ഠ, അസംന്തുഷ്ടി, വേദന, കഠിനവേദന, പ്രലാപം, ഏതു രൂപത്തിലുള്ള ദുരിതവും - ഇവയെല്ലാം അതിന്റെ പരിധിയിൽ വരും. ബുദ്ധമതത്തിൽ 'ദുഃഖം', പ്രബുദ്ധതയും വിമോചനവും പ്രാപിക്കുന്നതിനുമുമ്പുള്ള മനുഷ്യജീവിതത്തിന്റെ സാർവത്രികവും അപരിഹാര്യവുമായ കൂടപ്പിറപ്പാണ്. ദുഃഖത്തിൽ നിന്നു കരകയറാനുള്ള ഏകമാർഗം അതിന്റെ മൂലകാരണം കണ്ടെത്തി അത് നശിപ്പിക്കുകയും നിർവാണമോ യഥാർത്ഥ വിമോചനമോ പ്രാപിച്ച്, ജനനത്തിന്റെയും പുനർജനനത്തിന്റെയും ശല്യഹേതുകവും അനുസ്യൂതവുമായ ചക്രവ്യൂഹത്തിൽ നിന്ന് രക്ഷപ്പെടുകയുമാണ്. മൂലകാരണം അതായത് ഹേതു എല്ലായ്പ്പോഴും തൃഷ്ണ(ആഗ്രഹം അല്ലെങ്കിൽ ആസക്തി)യാണ്-അനുഭവത്തിനുവേണ്ടിയുള്ള അത്യാവേശം, നിരവധി കാര്യങ്ങൾക്കായുള്ള ദുരാർത്തി, സമ്പാദിക്കാനും കൈവശം വയ്ക്കാനുമുള്ള അത്യാർത്തി, പ്രവർത്തിക്കാനും പ്രസംഗിക്കാനുമുള്ള തീവ്രാഭിലാഷം, പണത്തിനും സുഖത്തിനും അധികാരത്തിനും അധിനിവേശത്തിനും പ്രശസ്തിക്കും കീർത്തിക്കും വേണ്ടിയുള്ള അമിതാസക്തി-തൃപ്തിയടയുന്നതിനുവേണ്ടിയുള്ള ഒരിക്കലും സംതൃപ്തമാകാത്ത ആഗ്രഹം; തൃപ്തി ആത്യന്തികമായി ആസക്തി വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതേയുള്ളു. ഒരിക്കൽ തൃഷ്ണ ശമിച്ചുകഴിഞ്ഞാൽ, കഷ്ടപ്പാട് അവസാനിക്കുന്നു. 'ധർമ'ത്തിലൂടെയും-അതായത് യാഥാർത്ഥ്യത്തെ അതിന്റെ ശരിയായ സ്ഥിതിയിൽ ഗ്രഹിക്കുന്നതിലൂടെ-, സംഘത്തിലൂടെയും-അതായത് ധർമം പ്രയോഗത്തിലാക്കുന്ന സമൂഹത്തിലൂടെ-, 'വിനയ'ത്തിലൂടെയും-അതായത്

ഭിക്ഷുവിനെ തൃഷ്ണയകറ്റാൻ പരിശീലിപ്പിക്കുന്ന ശിക്ഷണത്തിലൂടെ-എങ്ങനെ ആഗ്രഹത്തെ നിഗ്രഹിക്കാം എന്നതാണ് ബുദ്ധന്റെ പ്രബോധനങ്ങളുടെ മൗലികഭാഗം.

പതിമൂന്നു വയസ്സുള്ളപ്പോൾ ബുദ്ധമതത്തെപ്പറ്റി എനിക്കൊന്നും അറിഞ്ഞുകൂടായിരുന്നു. ഞാൻ വളരെയേറെ കഷ്ടത അനുഭവിച്ചറിഞ്ഞു. അന്നെനിക്ക് ബുദ്ധധർമ്മം അറിയുമായിരുന്നെങ്കിൽ കഷ്ടതയിൽനിന്നു കരകയറാനുള്ള മാർഗം അതെനിക്ക് കാണിച്ചുതരുമായിരുന്നുവെന്ന് ഞാൻ പലപ്പോഴും ചിന്തിക്കാറുണ്ട്. പക്ഷേ ഇത്തരം ചിന്ത എന്നെ എവിടേക്കും നയിക്കുന്നില്ല. കൗമാരത്തിലെ എന്റെ കഷ്ടതയെപ്പറ്റി ഒരു വിവരണം നിങ്ങൾക്കു ഞാൻ നൽകുകയാണ് വേണ്ടത്. കഷ്ടപ്പാടൊക്കെ ആരംഭിക്കുന്നതിനു മുമ്പുള്ള എന്റെ ബാല്യകാലം മിക്കവാറും പ്രശാന്തമായിരുന്നതുകൊണ്ട്, എന്നെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം കൗമാരം ഒരു നരകം തന്നെയായിരുന്നു. അതിൽനിന്നു കരകയറാൻ ഞാൻ ഒരു മാർഗവും കണ്ടില്ല.

മനുഷ്യജീവിതത്തിൽ ഏറ്റവും വ്യക്തിപരവും ദൃഢബദ്ധവുമായ അനുഭവമാണ് കഷ്ടപ്പാട്. "ഞാൻ ചിന്തിക്കുന്നു, അതുകൊണ്ട് ഞാൻ ഉണ്ട് (I think, therefore I am)" എന്ന് ഡക്കാർത്ത് പറഞ്ഞുതുടങ്ങിയപ്പോൾതന്നെ അദ്ദേഹത്തിനു തെററുപറ്റി. ബുദ്ധിജീവികൾ ഒഴികെയുള്ള മിക്ക സാധാരണക്കാർക്കും പറയുവാൻ കഴിയുന്നത് ഈ വിധത്തിലായിരിക്കും: "ഞാൻ ചിന്തിക്കുന്നു, അതുകൊണ്ട് ഞാനുണ്ട്, ഞാൻ ചിന്തിക്കുന്നു..."(I think, therefore I am, I think...). ചിന്തയുടെ പ്രവർത്തനം സംബന്ധിച്ചു ഡക്കാർത്തയുടെ നിശ്ചയദാർഢ്യം സാധാരണക്കാരിൽ കാണുകയില്ല. ദൈനംദിന ജീവിതത്തിൽ നിന്ന് അകന്നുനില്ക്കുന്ന ചിന്തകർക്കാണ് ചിന്തയുടെ സുനിശ്ചിതത്വം സംബന്ധിച്ച് പറയുവാൻ കഴിയുക. നേരെമറിച്ച് ഡക്കാർത്ത് "ഞാൻ കഷ്ടപ്പെടുന്നു, അതുകൊണ്ടു ഞാൻ ഉണ്ട്" എന്ന് പറഞ്ഞുകൊണ്ട് ആരംഭിച്ചിരുന്നെങ്കിൽ ഒരുപക്ഷേ അദ്ദേഹം വളരെ ഭിന്നമായ നിഗമനങ്ങളിൽ എത്തുമായിരുന്നിരിക്കണം. കുറഞ്ഞപക്ഷം, സാധാരണക്കാർക്കു മനസ്സിലാകുന്ന രീതിയിൽ എഴുതാനെങ്കിലും അദ്ദേഹത്തിനു കഴിഞ്ഞേനേ. കാരണം, എന്റെ കഷ്ടപ്പാട് എന്റേതുമാത്രം. തികച്ചും വ്യക്തിപരമായി, ഉറ്ററീതിയിൽ. മറ്റുള്ളവർക്ക് മനസ്സിലായില്ലെങ്കിലും എനിക്കത് ഒരിക്കലും സംശയിക്കാനാവില്ല. സാർവ്വത്രികനായ "ഞാൻ" ഒരു ചിന്തകൻ എന്നതിനേക്കാൾ കൂടുതലായി കഷ്ടപ്പെടുന്നവനാണ്. ചെക്കോസ്ളോവാക്കിയക്കാരനായ ദാർശനികനും നോവലിസ്റ്റുമായ മിലാൻ കുണ്ടേറ ഈ വസ്തുത *Immortality* (അനശ്വരത) എന്ന നോവലിൽ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടെന്നാണെന്റെ ഓർമ്മ.

പ്രശാന്തമായ ബാല്യകാലം

എന്റെ മനസ്സിൽ നിറഞ്ഞുനിൽക്കുന്ന ബാല്യകാലസ്മരണകൾ കുറവാണ്. സാഹസകൃത്യങ്ങളൊന്നുംതന്നെയില്ല. ജീവിതചക്രവാളം വളരെ പരിമിതമായിരുന്നു. എന്റെ ഇളയ രണ്ട് സഹോദരന്മാരുടെ ജനനം പോലും എനിക്ക് ഓർമ്മ വരുന്നില്ല. സ്കൂളിൽ പോക്ക്, ഞായറാഴ്ചകളിൽ പള്ളിയിൽ പോക്ക്, ആറുമൈലിനുള്ളിൽ പാർക്കുന്ന ചില അമ്മാച്ചന്മാരെയും ബന്ധുക്കളെയും ഇടയ്ക്കിടയ്ക്ക് സന്ദർശിക്കൽ-ഇതിലൊക്കെ ഒതുങ്ങിനിന്നു എന്റെ അനുഭവങ്ങൾ. ചിലപ്പോൾ എന്റെ പിതാവ്, ചില അമ്പലങ്ങളിലെ ഉത്സവങ്ങൾക്ക് എന്നെ കൂടെക്കൊണ്ടുപോകും. സായാഹ്നങ്ങളിൽ അത്താഴം കഴിഞ്ഞാണ് പുറപ്പെടുന്നത്. കഥകളി കാണുകയാണ് മുഖ്യലക്ഷ്യം. തുറന്ന മൈതാനത്ത് രാത്രികാലങ്ങളിലാണ് അരങ്ങേറ്റം. ഏതാണ്ട് ഒമ്പതുമണിയോടെ ആരംഭിക്കുന്ന കഥകളി വെളുപ്പാൻകാലംവരെ നീണ്ടുപോകും. ചിലപ്പോൾ ഉത്സവത്തോടനുബന്ധിച്ചുള്ള വെടിക്കെട്ട് കാണാനും പോകാറുണ്ട്. എന്റെ ജന്മനാടായ തൃപ്പൂണിത്തുറയിൽ 'നിശബ്ദ ചലച്ചിത്രങ്ങൾ' വന്നെങ്കിലും ഞങ്ങൾ സിനിമ കാണാൻ പോയിരുന്നില്ല.

ജീവിതം പ്രശാന്തമോഹനമായിരുന്നുവെന്നൊന്നും ഞാൻ പറയുന്നില്ല. ഞങ്ങളുടെ കുടുംബം ദരിദ്രമെങ്കിലും മാന്യവും ആദരണീയവുമായ ശൈലി പുലർത്തിപ്പോന്ന ഒന്നായിരുന്നു. എന്റെ പിതാമഹൻ ഒരുകാലത്ത് ഒരുവിധം സമ്പന്നൻ ആയിരുന്നുവെന്ന് കേട്ടിട്ടുണ്ട്. നിലംപുരയിടങ്ങളും പാടങ്ങളും സ്വന്തമായുള്ളയാൾ. ധനത്തിലധികപങ്കും അദ്ദേഹം ധൂർത്തടിച്ചു നശിപ്പിച്ചുവത്രെ. നിലം ഈടുനല്കി അയൽപക്കക്കാരിൽനിന്ന് അദ്ദേഹം പണം കടമെടുത്തിരിക്കണം. ഞങ്ങളുടെ അയൽപക്കത്തുള്ള നിലംപുരയിടങ്ങളിൽ അധികപങ്കും ഒരുകാലത്ത് എന്റെ പിതാമഹനായ തടിക്കൽ കുഞ്ഞിപ്പൈലിയുടെ സ്വന്തമായിരുന്നുവെന്ന് ബാല്യത്തിൽ ഞാൻ കേട്ടിട്ടുണ്ട്. എന്റെ ജനനത്തിനുമുമ്പ് അദ്ദേഹം മരിച്ചു. അദ്ദേഹത്തെപ്പറ്റി എന്റെ പിതാവും മറ്റുള്ളവരും പറഞ്ഞിട്ടുള്ള കാര്യങ്ങൾ മാത്രമാണ് എന്റെ അറിവിന് ആധാരം. അദ്ദേഹം ഒരു ധാരാളിയും കുറച്ചൊരു സുഖിമാനുമായിരുന്നുവെന്ന് തോന്നുന്നു. ഇതൊക്കെയാണെങ്കിലും അദ്ദേഹം സമൂഹത്തിലെ ഒരു നേതാവ് തന്നെയായിരുന്നു.

എന്റെ പിതൃമാതാവും എന്റെ ജനനത്തിനുമുമ്പ് മരിച്ചു. അവരെപ്പറ്റിയൊന്നും അഭിപ്രായം പറയാൻ എനിക്കൊരു മാർഗ്ഗവുമില്ല. എന്റെ അമ്മയുടെ അപ്പൻ മുളന്തുരുത്തി പോണോടത്തു ചെറിയാനെയും എനിക്കറിഞ്ഞുകൂടാ. എന്റെ അമ്മയുടെ അമ്മയെ മരണക്കിടക്കയിൽ കണ്ടതിന്റെ നേരിയ

ഓർമ്മ മാത്രമുണ്ട്; ശവസംസ്ക്കാരത്തിന് എന്റെ അമ്മ കുരുന്നുബാലനായ എന്നെ കൂടെക്കൊണ്ടുപോയിരുന്നു.

ഏതായാലും സാർത്രെയ്ക്ക് അനുഭവപ്പെട്ടതുപോലെ പിതാമഹന്മാരുടെയോ പിതാമഹിമാരുടെയോ ലാളനമൂലം വഷളാകാൻ എനിക്കിടയായിട്ടില്ല. ഞാൻ രംഗത്തു വരുന്നതിനുമുമ്പോ അതിനു തൊട്ടുശേഷമോ അവർ നിഷ്ക്രമിച്ചിരുന്നു. അപ്പൂപ്പന്മാരുടെയോ അമ്മൂമ്മമാരുടെയോ കുറച്ചൊരു അമിതലാളന വളരുന്ന കുട്ടികൾക്ക് ബാല്യത്തിൽ നല്ലതല്ലേ എന്ന ചിന്ത ഒരിക്കൽ എന്നിൽ ബലപ്പെട്ടിരുന്നു. സ്വന്തം മാതാപിതാക്കന്മാരോടോ സഹോദരീസഹോദരന്മാരോടോ സാധ്യമല്ലാത്ത രീതിയിലുള്ള സ്നേഹോദാരവും സഹിഷ്ണുതാപൂർവ്വവും ലോലമസൃണവുമായ ഒരു വ്യത്യസ്തബന്ധവും അവരുമായി സാധ്യമായിരുന്നിരിക്കണം. അനുഭവങ്ങളിലൂടെ നേടിയ ഈ വയോവൃദ്ധരുടെ വിജ്ഞാനവും ഇടപെടലും ഒരുപക്ഷേ മാതാപിതാക്കന്മാരുമായുള്ള സംഘർഷങ്ങളിൽ നിന്നും ഒരു പോംവഴിയായി ഉതകുമായിരുന്നിരിക്കാം. അതെന്തായാലും ആ വിധത്തിലുള്ള ഭാഗ്യമൊന്നും എന്റെ സഹോദരന്മാർക്കോ എനിക്കോ ലഭിക്കാനിടയായില്ല.

എനിക്ക് പിതൃസഹോദരന്മാർ ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. പിതൃസഹോദരിമാരുമില്ലായിരുന്നു. എന്റെ പിതാവ് ഒരൊറ്റ സന്താനമായിരുന്നു. സ്വന്തം അമ്മ തന്നെയാണ് അദ്ദേഹത്തെ വളർത്തിയത്. സമസ്യഷ്ടങ്ങളുമായി ഇടപെടുമ്പോഴാണ് ഇത്തരം വളർത്തലിന്റെ പോരായ്മകൾ ബോദ്ധ്യമാകുന്നത്. എന്റെ അമ്മ നാലുസഹോദരന്മാർക്ക് ഒരൊറ്റ സഹോദരിയായിരുന്നു-ലാളനകൊണ്ട് അല്പം വഷളായ ഒരു കൊച്ചുമാലാഖ. അമ്മ അതീവബുദ്ധിമതിയായ ഒരു മാലാഖതന്നെയായിരുന്നു. നാലാംക്ലാസ് വരെ മാത്രമേ പഠിച്ചിട്ടുള്ളു. 19-ാം നൂറ്റാണ്ടിലെ ഗ്രാമീണബാലികമാരുടെ നില പരിഗണിക്കുമ്പോൾ അത്ര മോശമല്ല. അമ്മയ്ക്ക് എഴുതാനും വായിക്കാനും അറിയാം. അമ്മയുടെ ഒരാങ്ങള അന്നത്തെ നില വച്ചുനോക്കുമ്പോൾ അഭ്യസ്തവിദ്യനായിരുന്നു. ഹൈസ്കൂൾ വിദ്യാഭ്യാസം പൂർത്തിയാക്കിയ അദ്ദേഹം മുളന്തുരുത്തി ഗ്രാമത്തിലെ വിദ്യാലയത്തിൽ അദ്ധ്യാപകനായി. ആ ഗ്രാമത്തിലെ എല്ലാ വിദ്യാർത്ഥികളും ആ വിദ്യാലയത്തിലാണ് പഠിച്ചിരുന്നത്. പോണോടത്ത് എബ്രഹാം മാസ്റ്റർ എല്ലാവർക്കും ആദരണീയനായ ഒരു ഗുരുഭൂതനായിരുന്നു. എനിക്ക് എത്രയും പ്രിയങ്കരനായ അമ്മാച്ചൻ-പണ്ഡിതനും സ്വഭാവശ്രേഷ്ഠതയുള്ളവനുമായ മാതൃകാപുരുഷൻ.

എട്ടാംക്ലാസിൽ എന്റെ പിതാവ് പഠിത്തം നിർത്തി. കാരണമെന്താണെന്ന് അദ്ദേഹം പറഞ്ഞിട്ടില്ല. ഞങ്ങൾ ചോദിച്ചിട്ടുമില്ല. സ്വന്തം പിതാവ് ജീവിച്ചിരുന്നില്ല എന്നതായിരിക്കാം കാരണം. അദ്ദേഹം ബുദ്ധിമാനായിരുന്നു. ഇന്നത്തെ

യൂണിവേഴ്സിറ്റി ബിരുദധാരികളേക്കാൾ നന്നായി ഇംഗ്ലീഷിൽ സംസാരിക്കുകയും എഴുതുകയും ചെയ്യും. അദ്ദേഹം ഒരു എലിമെന്ററി സ്കൂൾ അദ്ധ്യാപകനായി. ഇന്നത്തെ നില വച്ചു നോക്കുമ്പോൾ സാമാന്യം വ്യുല്പത്തിയുള്ള വ്യക്തിയായിരുന്നു അദ്ദേഹം. വീട്ടിൽനിന്നും അകലെയായിരിക്കുമ്പോൾ എന്റെ പിതാവുമായി ഇംഗ്ലീഷിലാണ് ഞാൻ എഴുത്തുകുത്തുകൾ നടത്തിപ്പോന്നത്.

വിവാഹിതരാകുമ്പോൾ എന്റെ പിതാവിന് പതിമൂന്നും മാതാവിന് പത്തും വയസുണ്ട്. അന്നത്തെ രീതിയതാണ്. കുടുംബങ്ങൾ ആലോചിച്ചു നടത്തുന്ന ശൈശവ വിവാഹങ്ങളിൽ അസാധാരണത്വമൊന്നുമില്ല. അസാധാരണമായി തോന്നാവുന്ന ഒരു കാര്യം അഞ്ചുപുത്രന്മാരെ വളർത്തേണ്ടിവന്ന ഒരു ന്യൂക്ലിയർ കുടുംബം ആയിരുന്നു അവരുടേതെന്നതാണ്. ഞങ്ങളുടെ പരിചയസീമയിലുള്ള മറ്റെല്ലാ കുടുംബങ്ങളിലും ഒരമ്മൂമ്മയോ ഒരപ്പൂപ്പനോ കാണും. അപ്പൂപ്പനമ്മൂമ്മമാരുടെ തുണയൊന്നുമില്ലാതെ അഞ്ചുമക്കളെ പോറ്റിപുലർത്താൻ എന്റെ മാതാപിതാക്കൾ വല്ലാതെ ക്ലേശിച്ചുകാണണം. അഞ്ചു ബാലന്മാർ. ഒരു ബാലികപോലുമില്ല. ആദ്യജാത പെൺകുഞ്ഞായിരുന്നുവെന്നും, കാലം തികയുന്നതിനുമുമ്പുള്ള പ്രസവമായിരുന്നതിനാൽ താമസിയാതെ കുഞ്ഞ് മരിച്ചുവെന്നും കേട്ടിട്ടുണ്ട്.

മൂന്നാമത്തെ കുഞ്ഞായിരുന്നു ഞാൻ. മാമോദീസാപ്പേര് ജോർജ് (ഗീവർഗീസ്). യവനനാമമായ ജോർജസിന്റെ (അർത്ഥം കർഷകൻ) രൂപഭേദങ്ങളാണ് രണ്ടും. കേരളത്തിൽ 'വർഗീസ്' എന്നുപയോഗിക്കും. സുറിയാനി രൂപമായ 'ഗീവർഗീസ്' ലോപിച്ചതാണ് അത്. ബാല്യത്തിൽ ഞാൻ ടി. പി. വർഗീസ് (തടിക്കൽ പൈലി വർഗീസ്) ആയിരുന്നു. പിന്നീട് 1975-ൽ റമ്പാനാകുന്നതുവരെ പോൾ വർഗീസ് എന്നറിയപ്പെട്ടു. റമ്പാനായ സമയത്ത് ആശ്രമസ്ഥനാമമായ പൗലോസ് എന്ന നാമമാണ് ഞാൻ സ്വയം സ്വീകരിച്ചത്. ഭാഗികമായി എന്റെ പഴയ പേരിന്റെ തുടർച്ച അതു നിലനിർത്തും. ഭാഗികമായി അപ്പോസ്തോലനായ പൗലോസിനെയും അതോടൊപ്പം എന്റെ മരിച്ചുപോയ പിതാവിനെയും സീമന്ത സഹോദരനെയും ആദരിക്കാൻ അത് ഉതകുകയും ചെയ്യും (ഇരുവരുടെയും മാമോദീസാപ്പേര് പൗലോസ് എന്നായിരുന്നു. ഇരുവരും 1975-നു വളരെ മുമ്പുതന്നെ അന്തരിച്ചു).

എന്റെ ജ്യേഷ്ഠന്മാരായ പൗലോസും (എന്റെ പിതാവിന്റെയും പിതാമഹന്റെയും പേരുകാരൻ) ചെറിയാനും (ബൈബിളിലെ സഖറിയ എന്ന പേരിന്റെ മലയാളനാമം, അമ്മയുടെ അപ്പന്റെ പേരുകാരൻ) ഈ ദുഃഖഭൂയിഷ്ഠമായ ലോകത്തിലെ ജീവിതം ദുസ്സഹമെന്നുകണ്ട് നേരത്തെ ഇവിടം

വിട്ടുപോയി. അതിനെപ്പറ്റി പിന്നീട്).

എന്റെ രണ്ട് ഇളയസഹോദരന്മാരിൽ ജേക്കബ് തൃപ്പൂണിത്തുറയിൽ താമസിക്കുന്നു. ശാന്തനും ദൈവഭക്തനും സാഹസികതകൾ തീണ്ടാത്തവനും ആണ് അദ്ദേഹം. അദ്ദേഹത്തിനും പത്നിയ്ക്കും രണ്ട് പുത്രൻമാരും രണ്ട് പുത്രിമാരും ഒരു പൗത്രനുമുണ്ട്. കനിഷ്ഠസഹോദരനായ എബ്രഹാമിനോടാണ് എനിക്ക് കൂടുതൽ പ്രിയം. എന്നെക്കാൾ ആറ് വയസ്സ് ഇളപ്പമുണ്ട്. ഇപ്പോൾ കാനഡയിലെ വാൻകൂവറിൽ താമസിക്കുന്നു. മുമ്പ് ഒരു ഹിന്ദുവായിരുന്ന മലയാളി വനിതയാണ് ഭാര്യ. വളരെ ഉത്തമനായ എബ്രഹാം വളരെ ജനസമ്മതിയുള്ളവൻ. നല്ല നർമ്മബോധവുമുണ്ട്. അവരുടെ ഒരു മകനും ഒരു മകളും കാനഡയിൽ വിദ്യാഭ്യാസം കഴിഞ്ഞ് അവിടെത്തന്നെ ജോലി നോക്കുന്നു. ഒരാൾ ഒട്ടാവയിലും മറ്റേയാൾ വാൻകൂവറിലും. കാനഡയിൽ കുടിയേറിപ്പാർക്കുന്നതിന് മുമ്പ് എന്റെ സഹോദരനും ഭാര്യയും എത്യോപ്യയിൽ ആയിരുന്നു. എബ്രഹാം ഏതാനും വർഷം അവിടെ ഒരു കമേഴ്സ്യൽ വിദ്യാലയത്തിൽ അദ്ധ്യാപകനായിരുന്നു. അവിടെവച്ചാണ് കുട്ടികൾ ഇരുവരും ജനിച്ചത്. സഹോദരപുത്രനായ പോൾ എബ്രഹാം ഒട്ടാവയിൽ കാനഡയുടെ ഇന്റേർണൽ റവന്യൂ സർവീസിൽ ഉദ്യോഗസ്ഥനാണ്. ഭാര്യ ജീന ബുദ്ധിശാലിയും അഭ്യസ്തവിദ്യയുമാണ്. സാഷ, റോഷിൻ എന്നിവർ അവരുടെ ഇരട്ട മക്കൾ. ഉത്തമസ്വഭാവികളായ രണ്ട് സുന്ദരകുട്ടന്മാർ. എനിക്കവരെ വളരെ ഇഷ്ടമാണ്.

മൂന്ന് കുട്ടികൾക്കെങ്കിലും പേരപ്പൻ ആണെന്നുള്ളതിൽ ഞാൻ സന്തുഷ്ടനാണ്. പക്ഷേ അവരെ കൊഞ്ചിച്ച് വഷളാക്കാൻ എനിക്ക് അവസരം കിട്ടാറില്ല. എന്റെ സഹോദരന്മാരും അവരുടെ കുടുംബങ്ങളും പ്രകടനമൊന്നും ഇല്ലാത്ത ക്രിസ്ത്യാനികൾ തന്നെ.

പ്രായത്തിൽ കവിഞ്ഞ ബുദ്ധി?

കുറച്ചൊരു അകാലപരിണതിയെന്നോ പ്രായത്തിൽ കവിഞ്ഞ ബുദ്ധിയെന്നോ പറയാമായിരിക്കും-നാലു വയസ്സ് കഴിഞ്ഞതേയുള്ളു ഞാൻ സ്കൂളിൽ ചേർന്നപ്പോൾ. അന്ന് സ്ഥലത്തെ ബോയ്സ് ഹൈസ്കൂളിൽ പ്രാഥമികവിഭാഗത്തിൽ അദ്ധ്യാപകനായിരുന്ന പിതാവ് എന്നെയും കൂട്ടി ഹെഡ്മാസ്റ്ററുടെ അടുക്കലേയ്ക്ക് ചെന്നു. ഒന്നാം ക്ലാസിൽ ചേർക്കണമെങ്കിൽ അഞ്ചു വയസ്സ് തികയണം. വയസ് നിബന്ധനയിൽനിന്ന് ഒഴിവ് തേടിയാണ് ഞങ്ങൾ പോയത്. ഹെഡ്മാസ്റ്റർ ഒരു അയ്യങ്കാരായിരുന്നുവെന്നാണ് എന്റെ ഓർമ്മ.കഴുത്തുവരെ ബട്ടണിട്ടു, കറുത്ത കോട്ടണിഞ്ഞ്, തലപ്പാവ് കെട്ടി, വായ്നിറയെ

താമ്പൂലവും ചവച്ച ആ രൂപം ഒരളവിൽ ഭയം ജനിപ്പിക്കുന്നതായിരുന്നു. മുണ്ടുടുത്തു ബട്ടണെല്ലാമിട്ട കോട്ടുധരിച്ച് വെളുത്ത തലപ്പാവും കെട്ടി നിൽക്കുന്ന പിതാവിന്റെ രൂപവും എന്റെ ഓർമ്മയിലുണ്ട്. ആ രംഗം എന്റെ മനസ്സിൽ ഇന്നും സജീവമാണ്. കാരണം ഒരു നാലു വയസുകാരന് അതു നല്ലതുപോലെ ഭീതിജനകമായിരുന്നു.

ഹെഡ്മാസ്റ്റർ ഇപ്രകാരം ഗർജിച്ചതായി എനിക്കു തോന്നി: "നിങ്ങൾ എന്താണ് ഉദ്ദേശിക്കുന്നത്, പൈലി മാസ്റ്റർ? ദിവസേന പയ്യനെ താങ്കളുടെ കോട്ടിന്റെ പോക്കറ്റിലാക്കി സ്കൂളിൽ കൊണ്ടുവരാനോ?" എനിക്കു പ്രവേശനം അനുവദിച്ചു. ഏതായാലും ഹെഡ്മാസ്റ്ററുടെ ഓഫീസിൽ നിന്ന് പുറത്തുകടന്നതോടെ ആശ്വാസമായി. ഞാൻ അത്രമാത്രം ഭയന്നുപോയിരുന്നു.

നാലാം ക്ലാസ്സിൽ എത്തിയതോടെ എന്റെ പ്രായത്തിൽ കവിഞ്ഞ ബുദ്ധി സ്കൂളിൽ ശ്രദ്ധിക്കപ്പെട്ടുതുടങ്ങി. എന്റെ ഏറ്റവും മൂത്ത ജ്യേഷ്ഠന്റെ സഹപാഠികൾ (എന്നേക്കാൾ ആറുവർഷം പ്രായം കൂടുതലുള്ളവർ) ഇംഗ്ലീഷ് പാഠപുസ്തകങ്ങളുമായി എന്റെ അടുക്കൽ വരുമായിരുന്നു-അർത്ഥമറിയാതെയാണെങ്കിലും ഞാനവ ഉച്ചത്തിൽ വായിക്കുന്നതു കേൾക്കുവാൻ.

എന്റെ ക്ലാസ്സിൽ ഏറ്റവും നന്നായി പഠിക്കുന്ന കുട്ടികളിൽ ഒരാളായിരുന്നു ഞാനെങ്കിലും, എന്റെ ഹൈന്ദവാദ്ധ്യാപകരിൽ പലരും എന്നെ പരിഹസിക്കുന്നതിലും ശകാരിക്കുന്നതിലും ആഹ്ലാദം കണ്ടെത്തി. അന്നത്തെ രീതി അതായിരുന്നു. എന്റെ മലയാളം അദ്ധ്യാപകൻ ശ്രീ ശങ്കരമേനോൻ പ്രത്യേകിച്ചും പരുഷഭാഷയിൽ ഭർത്സിക്കുമായിരുന്നു. അദ്ദേഹം പലപ്പോഴും ക്ലാസ്സിൽ പറഞ്ഞു: "മലയാളംപോലൊരു സാഹിത്യഭാഷ പഠിക്കാൻ നിങ്ങളെപ്പോലെ ചെമ്മീൻ കഴിക്കുന്ന ക്രിസ്ത്യാനികൾക്ക് എങ്ങനെ കഴിയാനാണ്?" ഇതെല്ലാം പരുക്കൻ സ്നേഹത്തിൽ നിന്ന്-വർഗീയവിദ്വേഷത്തിൽ നിന്നല്ല-ഉത്ഭവിക്കുന്നതാണ്. പക്ഷേ ക്രിസ്തീയ വിശ്വാസത്തോടുള്ള വിധേയത്വത്തെപ്പറ്റി ലജ്ജിക്കാൻ വിസമ്മതിക്കുന്ന വികാരവാനായ ഒരു ബാലകന് ഇതെല്ലാം ദുസ്സഹമായിരുന്നു. ആ പ്രദേശത്തെ ജനങ്ങളിൽ മൂന്നിലൊരു ഭാഗം ക്രിസ്ത്യാനികളാണ്. എന്റെ കുടുംബം പുരാതന മാർത്തോമ്മാ ക്രിസ്ത്യാനികളുടെ സമൂഹത്തിൽപ്പെട്ടതുമാണ്. ലോകത്തിൽ ക്രിസ്തുമതം ആരംഭിച്ച കാലംതൊട്ട് ഞങ്ങളുടെ പൂർവ്വികന്മാർ ക്രിസ്ത്യാനികളായി ഇവിടെ കഴിയുന്നു. യേശുക്രിസ്തുവിന്റെ പന്ത്രണ്ട് അപ്പോസ്തോലന്മാരിൽ ഒരാളായ തോമ്മസ് ഇവിടെ സഭ സ്ഥാപിച്ചുവെന്നാണ് പാരമ്പര്യവിശ്വാസം.

പക്ഷേ, അദ്ധ്യാപകരുടെ ശകാരപരിഹാസങ്ങൾ, അന്നത്തെ സമൂഹത്തിൽ

സ്കൂൾ വിദ്യാഭ്യാസമാകുന്ന കളിയുടെ ഭാഗമായിരുന്നു. അതെല്ലാം സഹിച്ചേ പറ്റൂ. എന്റെ സഹപാഠികളെ അപേക്ഷിച്ച് നന്നേ ചെറിയ കുട്ടിയായിരുന്നു ഞാൻ. അല്പം വിളറിയ ശരീരപ്രകൃതി. അന്നെനിക്കു കിട്ടിയ പരിഹാസപ്പേരാണ് "മഞ്ഞത്തവള." അതും സാരമാക്കാതെ ജീവിക്കേണ്ടിവന്നു. "കൊട്ടോടിത്തലയൻ" എന്നതായിരുന്നു മറ്റൊരു പേര്. ഒരേ സമയം പ്രശംസയും പരിഹാസവും ദ്യോതിപ്പിക്കുന്ന ആ പേരിൽ ഹാസ്യരസം കലർന്ന അസൂയ കണ്ടേക്കാം. നീണ്ട തലയേക്കാൾ എന്റെ ചെറിയ കോലത്തിനാണത് കൂടുതൽ ചേരുന്നതെന്ന് തോന്നുന്നു. എന്റെ ശിരസ്സിനു ചേരുന്ന തൊപ്പി വാങ്ങിക്കുവാൻ ഇന്നും ഞാൻ വിഷമിക്കാറുണ്ട്. ഏഴരസൈസ് ശരിക്കും പാകമല്ല. എന്റെ ശിരസിന്റെ വലുപ്പത്തിന് അതിലെ ഉള്ളടക്കത്തോട് എന്തെങ്കിലും ബന്ധമുള്ളതായി എനിക്കു തോന്നിയിട്ടില്ല. ചില സന്ദർഭങ്ങളിൽ ശിരസ് അല്പം വീങ്ങിയതായി തോന്നുമായിരിക്കും!

നാടകീയമായ ചില നേട്ടങ്ങൾ എനിക്കു കൈവന്നു. സ്പോർട്ട്സിലോ കലകളിലോ ആയിരുന്നില്ല. അധികപങ്കും പ്രസംഗമത്സരങ്ങൾക്കും ഉപന്യാസമത്സരങ്ങൾക്കുമാണ് സമ്മാനം കിട്ടിയത്. ഒമ്പതാംക്ലാസ്സുകാരൻ നടത്തിയ ഒരു പ്രസംഗം തികച്ചും ഒരുഗ്രൻ പ്രകടനമായി പരിഗണിക്കപ്പെട്ടു. ശബ്ദഘോഷംനിറഞ്ഞ പദാവലികൾ കൊരുത്ത ഒരു ഉപന്യാസഭാഗം ഒരു ഇന്ത്യൻ നർമ്മമാസികയിൽ കണ്ടത് ഞാൻ ഹൃദിസ്ഥമാക്കി. അത് ഒരു പ്രസംഗമത്സരത്തിൽ ഉദ്ധരിച്ചു. ഞാനത് എഴുതിയിരിക്കാനിടയില്ലെന്ന് എല്ലാവർക്കും അറിയാമായിരുന്നു. അങ്ങനെ ഞാൻ അവകാശപ്പെട്ടുമില്ല. വാസ്തവത്തിൽ ഞാൻ അന്നുപറഞ്ഞ ഭാഗത്തിൽ പകുതിവാക്കുകളുടെ പോലും അർത്ഥം എനിക്ക് അറിയില്ല. പക്ഷേ വളരെ ഭംഗിയായി ഞാനത് അവതരിപ്പിച്ചു. എന്റെ വലുപ്പവും ഞാനുപയോഗിച്ച പദങ്ങളുടെയും വാക്യങ്ങളുടെയും വലുപ്പവും തമ്മിലുള്ള ഹാസ്യാത്മകമായ പൊരുത്തക്കുറവായിരിക്കണം ജഡ്ജിമാരെയും ശ്രോതാക്കളെയും ആകർഷിച്ചത്. അതിന്റെ ചില ഭാഗങ്ങൾ ഇന്നും എന്റെ ഓർമ്മയിലുണ്ട്.

"In promulgating your esoteric cogitations, or articulating your superficial sentimentalities and amicable philosophical or psychological observations, beware of platitudinous ponderosity. Let your extemporaneous descantings and unpremeditated expatiations have intelligibility and veracious vivacity, without rhodomontade or parsmical bombast. Sedulously avoid all pollysyllabic profundity, pompous prolixity, psittaceous vacuity, ostentatious vapidity and ventriloquy verbosity. Let your conversational communications possess a clarified conciseness, a

compact comprehensibility, a coalescent consistency and a concatenated cogency. Eschew all conglomerations of flatulent garrulity, jejune babblement and asinine affectations".

ആലങ്കാരിക ശൈലിയിലുള്ള ആ പ്രസംഗം സരസമായി ഈ വിധത്തിലാണ് ഉപസംഹരിച്ചത്: "ചുരുക്കിപ്പറഞ്ഞാൽ, വ്യക്തമായി യുക്തിയുക്തമായി വിവേകപൂർവ്വം, സ്വാഭാവികമായി, ചുരുക്കി സംസാരിക്കുക. എന്താണർത്ഥമാക്കുന്നതെന്ന് പറയുക. പറയുന്നത് അർത്ഥമാക്കുക. വലിയ പദങ്ങൾ ഉപേക്ഷിക്കുക".

ഞാൻ ഉദ്ദേശിച്ചതിനേക്കാൾ മെച്ചമായിരുന്നു പ്രകടനം എന്നു തോന്നി. എനിക്കു സമ്മാനം കിട്ടി. എന്റെ ശിരസ് അല്പംകൂടി വീർത്തു!

ഒരു ബാലന്റെ മതജീവിതം

ഒരു ബാലനെന്ന നിലയിൽ എന്റെ മതപരമോ സഭാപരമോ ആയ ജീവിതത്തെ സംബന്ധിച്ചും ചില കാര്യങ്ങൾ പറയേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. കാരണം, എന്റെ വ്യക്തിത്വ രൂപവൽക്കരണത്തിൽ മുഖ്യസ്വാധീനഘടകമായിരുന്നത് അവയായിരുന്നു. എന്റെ മാതാപിതാക്കൾ ക്രമമായി പള്ളിയിൽ പോകുമായിരുന്നു; പ്രത്യേകിച്ചും അമ്മ. കുട്ടികളായ ഞങ്ങൾ എല്ലാവരും ഞായറാഴ്ചതോറും പള്ളിയിൽ പൊയ്ക്കൊള്ളണം; പ്രധാന പെരുന്നാൾ ദിവസങ്ങളിലും. വീട്ടിൽ രാവിലെയും വൈകിട്ടും കുടുംബപ്രാർത്ഥനയുണ്ട്. സഭ നിഷ്കർഷിച്ചിട്ടുള്ള നോമ്പുകളെല്ലാം ആചരിക്കും. അക്കാലത്തെ ഓർത്തഡോക്സ് ക്രിസ്ത്യൻ കുടുംബങ്ങളിലെല്ലാം ഇതായിരുന്നു സ്ഥിതി.

സിദ്ധാന്തങ്ങൾ പഠിപ്പിക്കുന്നതിലുപരി ക്രമമായ ആചരണത്തിനായിരുന്നു മതപരമായ വ്യക്തിത്വത്തിന്റെ വളർച്ചയിൽ ഓർത്തഡോക്സ് പാരമ്പര്യത്തിൽ പ്രധാന പങ്ക്. കുടുംബപ്രാർത്ഥനകളും ഞായറാഴ്ച ആരാധനയും മർമ്മപ്രധാനം; അവയിൽ എത്രമാത്രം മനസിലായിയെന്നതു പ്രധാനമല്ല. പങ്കാളിത്തമാണ് സാരവത്തായ കാര്യം. ഇങ്ങനെയുള്ള പങ്കാളിത്തം നൽകുന്ന അനുഭവം അതിലോലമായ, സൂക്ഷ്മമായ രീതിയിൽ, അബോധപൂർവമായിത്തന്നെ, വ്യക്തിത്വത്തിന്റെ ഘടനയെ സ്പർശിക്കുന്നു.

ഈ ആചരണങ്ങളിൽ മനസ് എന്നതുപോലെതന്നെ ശരീരവും പ്രധാനമാണ്. അല്ലാതെ കണ്ണു കണ്ടതും ചെവി കേട്ടതും മാത്രമല്ല. ബോധപൂർവ്വമായ ഉൾക്കൊള്ളൽ ഇല്ലെങ്കിൽത്തന്നെ, ഒരർത്ഥത്തിൽ കാഴ്ചയും കേൾവിയും

അടിസ്ഥാനപരമാണ്. മറ്റ് ഇന്ദ്രിയാനുഭവങ്ങളും തുല്യ പ്രധാനമാണ്. പള്ളിയാരാധനയിലെ കുന്തിരിക്കത്തിന്റെ സുഗന്ധം, കുർബാനാനുഭവത്തിലെ അപ്പവീഞ്ഞുകളുടെ രുചി, പള്ളിയിലെ വിളക്കിൽ നിന്ന് എണ്ണ തൊട്ടു നെറ്റിയിൽ വെയ്ക്കുന്നത്, കുരിശുചുംബനവും കുരിശുവരയും, പലവിധത്തിലുള്ള ആംഗ്യവിക്ഷേപങ്ങളും കുമ്പിടലും, ദു:ഖവെള്ളിയാഴ്ച ദിവസം കമർപ്പുള്ള ചൊറുക്കാ കുടിക്കുന്നത്, ഓശാന ഞായറാഴ്ച കുരുത്തോല ഏന്തിയുള്ള പ്രദക്ഷിണം, ആരാധനാവേളയിലുള്ള കൈകസ്തൂരി, മെത്രാപ്പോലീത്താമാരുടെയും അച്ചന്മാരുടെയും മോടിയിലുള്ള വർണാഭമായ വസ്ത്രധാരണം, കൂട്ടമണിയുടെ മുഴക്കം, ഉച്ചത്തിലും ആത്മാവുനിറഞ്ഞും സ്വന്തം സ്വരം ഉയർത്തിയുമുള്ള പാട്ടും ഉച്ചാരണവും (കൂട്ടത്തിൽ പാടുന്നവരുടെ ഈണവുമായി ചേർന്നു പൊയ്ക്കൊള്ളണമെന്നില്ല.) വെള്ള വസ്ത്രം ധരിച്ച ശെമ്മാശ്ശന്മാർ, മദ്ബഹായിലെ വർണശബളമായ അലങ്കാരങ്ങൾ, ഇവയെല്ലാം - അങ്ങനെ പഞ്ചേന്ദ്രിയങ്ങൾ മുഴുവൻ (കാഴ്ച, കേൾവി, ഗന്ധം, സ്പർശം, രുചി) ആരാധനയിൽ ഭാഗഭാക്കായിരിക്കും. ആത്മാവും, മനസ്സും എന്നപോലെ ശരീരവും പ്രാർത്ഥന അർപ്പിക്കണം. കാലും കൈയും നാവും അധരങ്ങളും ശബ്ദവും ശ്വാസവും, ശരീരനിലയും ചലനവും എല്ലാം.

ഞങ്ങൾ വളർന്നുവന്ന വ്യവസ്ഥിതിയിതാണ്. അടിസ്ഥാനപരമായി അത് ഭദ്രമാണെന്ന് ചൂണ്ടിക്കാണിച്ചുകൊള്ളട്ടെ. വളരെയേറെ മെച്ചപ്പെടുത്താൻ കഴിയുമെന്നത് വേറെ കാര്യം. എന്റെ *'ജോയ് ഓഫ് ഫ്രീഡം'* (*'സ്വാതന്ത്ര്യദീപ്തി'*, സി. എസ്. എസ്., തിരുവല്ല) എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ ഞാൻ ഇതിനെപ്പറ്റി വിശദമായി പ്രതിപാദിച്ചിട്ടുണ്ട്. ബാല്യത്തിൽ നിന്നു പ്രൗഢപ്രായത്തിലേക്ക് ഞാൻ ആവഹിച്ച മനോഭാവങ്ങളും അഭിരുചികളും അധികപങ്കും ഈ വ്യവസ്ഥിതിയിൽ നിന്നു ലഭിച്ചവയാണ്.

ഇതെല്ലാം അർത്ഥശൂന്യമായ അന്ധവിശ്വാസമാണെന്നും വേദപുസ്തകം വായിക്കുകയും ആംഗ്ലിക്കൻ സഭയുടെ പ്രാർത്ഥനാപുസ്തകം ചൊല്ലുകയും ആത്മീയഗാനങ്ങൾ ആലപിക്കുകയും ചെയ്താൽ മതിയെന്നും, പത്തൊമ്പതാം നൂറ്റാണ്ടിൽ ഇരുപതുകളിലും മുപ്പതുകളിലും 'സഹായദൗത്യ'(Mission of help)വുമായി ഇവിടെയെത്തിയ ബ്രിട്ടീഷ് മിഷനറിമാർ ഞങ്ങളോടു പറയാൻ ശ്രമിച്ചു.

അവർ പാശ്ചാത്യ പ്രൊട്ടസ്റ്ററന്റ് സുവിശേഷത്തിന്റേതുപോലെതന്നെ 17, 18 നൂററാണ്ടുകളിലെ യൂറോപ്യൻ പ്രബുദ്ധതയുടെയും പ്രചാരകമിഷനറിമാരായിരുന്നു. അവരുടെ സ്വാധീനം ഇന്നും നമ്മുടെ മധ്യത്തിൽ പ്രകടമാണ്. നമ്മുടെ സംസ്ക്കാരത്തിൽ തന്നെ അത് പടർന്നുകയറിയിട്ടുണ്ട്. ഒരു ശിശു

അതിനു പറഞ്ഞുകൊടുക്കുന്ന കാര്യങ്ങളാണ് പ്രധാനമായി ഗ്രഹിക്കുന്നതെന്ന് അനേകം പേർ ഇന്നും ചിന്തിക്കുന്നതായി തോന്നുന്നു.

എല്ലാ പുരാതനമതങ്ങളിലും ഇതുപോലെ എന്തെങ്കിലും ചില ആചാരാനുഷ്ഠാനങ്ങൾ കാണാതിരിക്കില്ല. മതസിദ്ധാന്തങ്ങളോ ആചാരാനുഷ്ഠാനങ്ങളോ ഒന്നുമില്ലാത്ത 'കേവല' ആദ്ധ്യാത്മികതയെപ്പറ്റി പറയാനും പുതുതായി എന്തെങ്കിലും സൃഷ്ടിക്കാനും എളുപ്പമാണ്. പക്ഷേ, രണ്ട് തലമുറയ്ക്കപ്പുറം നിലനിൽക്കുന്ന ഏതൊരു മതവും സ്വന്തമായി ചില ആചാരങ്ങളും സിദ്ധാന്തങ്ങളും ആവിഷ്ക്കരിക്കുകതന്നെ ചെയ്യും. ക്വേക്കർ സമൂഹംപോലും ഇതിനൊരപവാദമല്ല. സിദ്ധാന്തങ്ങളെ ആ വിധത്തിലായിരിക്കില്ല ഉപന്യസിക്കുന്നത്. ആചാരങ്ങളെ വിദഗ്ദ്ധമായി ഒളിച്ചുവെച്ചുവെന്നും വരാം. മതം എപ്പോഴും ഒരു സാമൂഹിക കാര്യമാണ്. അത് വ്യക്തിപരമായ തിരഞ്ഞെടുപ്പാണെന്നുള്ള ആശയം നമ്മുടെ മതനിരപേക്ഷസംസ്ക്കാരത്തിൽ പുറമെ അംഗീകരിക്കാത്ത മതത്തിന്റെ വിചിത്രവും വികലവുമായ സിദ്ധാന്തമാണ്. ഒരു സമൂഹപാരമ്പര്യം കൂടാതെ യാതൊരു മതവ്യവസ്ഥിതിയും സ്വയം വളരുന്നില്ല. ആ പാരമ്പര്യമാകട്ടെ, ചില പ്രബോധന സമ്പ്രദായങ്ങളും ഏതാനും ആചാരാനുഷ്ഠാനങ്ങളും ഉൾക്കൊള്ളുന്നതാവും. മനുഷ്യവ്യക്തിയുടെ പ്രകൃതിയിൽ തന്നെ അത് അലിഞ്ഞുചേർന്നിരിക്കുന്നു. ഏറ്റവും വലിയ നിരീശ്വരൻപോലും വിമർശനാത്മക യുക്തിചിന്തകൊണ്ടോ വ്യക്തിപരമായ തിരഞ്ഞെടുപ്പു മാത്രംകൊണ്ടോ ജീവിക്കുന്നില്ല. അതെപ്പറ്റി കൂടുതലായി പിന്നീട്.

സൺഡേസ്ക്കൂൾ

മുകളിൽ പറഞ്ഞതെന്തായാലും, പഠിപ്പിക്കൽ സഹായകമാണ്- ഉപബോധാർത്ഥത്തോടുകൂടിയ പ്രതീകാത്മകമായ വ്യവസ്ഥിതിയുടെ പശ്ചാത്തലത്തിൽ അതു നല്കപ്പെടുമ്പോൾ. പ്രത്യേകിച്ചും സൺഡേസ്ക്കൂളിൽ നിന്ന് എനിക്കു ലഭിച്ച പ്രയോജനം കുറച്ചൊന്നുമല്ല. സൺഡേസ്ക്കൂൾ 18-ാം നൂറ്റാണ്ടിൽ ഇംഗ്ലണ്ടിൽ ആരംഭിച്ച ഒരു പ്രസ്ഥാനമാണ്. ക്രിസ്ത്യാനികളാണത് ആരംഭിച്ചതെങ്കിലും ആദ്യലക്ഷ്യം മതപരമായിരുന്നില്ല; ചേരിയിലെ കുട്ടികൾക്ക് സാമാന്യ വിദ്യാഭ്യാസം നൽകുകയായിരുന്നു. ചേരിയിലെ അവഗണിക്കപ്പെട്ട, നിരക്ഷരരായ കുട്ടികൾക്ക് വിദ്യാഭ്യാസം നൽകുന്നതിന്, 'ഗ്ലസ്റ്റർ ജേർണലി'ന്റെ പ്രസാധകനായ റോബർട്ട് റെയ്ക്സ് ആണ് ഈ പ്രസ്ഥാനമാരംഭിച്ചത്. സന്നദ്ധസേവനം നൽകുന്നവരായിരുന്നു അദ്ധ്യാപകർ. തന്മൂലം ഞായറാഴ്ച (സണ്ടേ)യാണ് സ്കൂൾ നടത്തിത്തുടങ്ങിയത്. ഈ ആശയത്തെ അവതരിപ്പിച്ചുകൊണ്ട് റെയ്ക്സ് തന്റെ മാസികയിൽ ഒരു ലേഖനം എഴുതുകയും ചെയ്തു. അതോടെ ഈ ആശയം നീറിപ്പിടിച്ചു, കത്തിക്കയറി,

ഇംഗ്ലണ്ടിൽ മാത്രമല്ല, യൂറോപ്യൻ ഭൂഖണ്ഡത്തിലും അമേരിക്കയിലും. 19-ാം നൂറ്റാണ്ടിൽ സാമാന്യവിദ്യാഭ്യാസം പാശ്ചാത്യരാജ്യങ്ങളിലെങ്ങും കൂടുതൽ വ്യാപകമായിത്തീർന്നതോടെ സണ്ടേസ്കൂൾ പ്രസ്ഥാനം മതവിദ്യാഭ്യാസത്തിൽ ശ്രദ്ധകേന്ദ്രീകരിക്കാൻ തുടങ്ങി. ചേരികളിലെ കുട്ടികൾക്ക് മാത്രമല്ല, പള്ളിയിൽ പോകുന്ന എല്ലാ കുട്ടികൾക്കും അത് നൽകാൻ പദ്ധതിയുണ്ടാക്കി.

ഈ പ്രസ്ഥാനം ഇന്ത്യയിലെ ക്രിസ്തീയ സഭകളിലെത്തിയത് ഏതാണ്ട് നൂറുകൊല്ലം മുമ്പാണ്. എന്റെ ഇടവകപള്ളിയായ നടമേൽ സെന്റ് മേരീസ് (വീട്ടിൽനിന്ന് അരമൈൽ മാത്രം അകലെ) പള്ളിയിൽ നാലുക്ലാസുമായി സണ്ടേസ്കൂൾ തുടങ്ങി. ഒമ്പതു വയസായതോടെ ഞാൻ നാലാംക്ലാസ്സ് പാസ്സാവുകയും ചെയ്തു. വീട്ടിൽനിന്നും രണ്ട് മൈൽ അകലെയുള്ള സമീപഇടവകയിൽ (കരിങ്ങാച്ചിറ സെന്റ് ജോർജ്ജ് പള്ളി) ഏഴുക്ലാസ്സുണ്ടായിരുന്നതിനാൽ ഞാൻ അഞ്ചാംക്ലാസ് വിദ്യാർത്ഥിയായി അവിടെ ചേർന്നു. എന്റെ ഇടവകപ്പള്ളിയിലെ സണ്ടേസ്കൂളിൽ പഠിപ്പിക്കാൻ താമസിയാതെ എന്നോടാവശ്യപ്പെട്ടു. ഞാൻ സമ്മതിച്ചു. സെന്റ് ജോർജ് പള്ളിയിലെ സണ്ടേസ്കൂൾ വിദ്യാർത്ഥിയായിരിക്കെത്തന്നെ ഞാൻ എന്റെ ഇടവകപ്പള്ളിയിലെ സണ്ടേസ്കൂൾ അദ്ധ്യാപകനായി. രണ്ട് സണ്ടേസ്കൂളുകളും ഞായറാഴ്ച രണ്ട് സമയത്ത് പ്രവർത്തിച്ചിരുന്നതിനാലാണിത് സാധ്യമായത്. ഞാൻ രാവിലെ കരിങ്ങാച്ചിറ പള്ളിയിൽ പോയി വി. കുർബ്ബാനയിൽ സംബന്ധിക്കും. അനന്തരം അവിടെ സണ്ടേസ്കൂൾ പഠിക്കും. ഉച്ചയ്ക്ക് വീട്ടിലെത്തി ആഹാരം കഴിച്ചശേഷം എന്റെ ഇടവകസണ്ടേസ്കൂളിൽ പോയി പഠിപ്പിക്കും. ഈ സമ്പ്രദായം വളരെ നല്ലതായിരുന്നു. അദ്ധ്യാപനം പഠിക്കാൻ നല്ലൊരുപാധിയാണ്.

ഈ അനുഭവത്തിന് ഞാൻ കൃതജ്ഞനാണ്. കരിങ്ങാച്ചിറ പള്ളി സണ്ടേസ്കൂൾ അദ്ധ്യാപകരിൽ ഒരാളായ പുന്നച്ചാലിൽ ചാക്കോ മാസ്റ്റർ പണ്ഡിതനായിരുന്നു, മറ്റുള്ളവരിൽ പ്രചോദനം പകരാൻ സമർത്ഥനും. അവിടെവച്ച് ദൈവത്തോടും യേശുക്രിസ്തുവിനോടുമുള്ള എന്റെ പ്രതിബദ്ധത ആഴമുള്ളതായി. പതിനൊന്നു വയസ്സുള്ള അദ്ധ്യാപകനെന്ന നിലയിൽ ഞാൻ പ്രസിദ്ധനായി. എന്റെ വിശ്വാസത്തിൽ ഒരു ഭാഗം എന്റെ സ്വന്തം വിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് (അവരുടെ വിദ്യാർത്ഥിയായ അദ്ധ്യാപകനേക്കാൾ വളരെ കുറച്ച് വർഷം മാത്രം ഇളപ്പമാണവർക്ക്) പകർന്നുകൊടുക്കാൻ കഴിഞ്ഞുവെന്നാണെന്റെ ഓർമ്മ.

പിൽക്കാല ജീവിതത്തിൽ ഞാൻ ഇതിനെപ്പറ്റി പലപ്പോഴും ചിന്തിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഈ ഇടവകകളൊന്നും ഇന്നത്തെ ഭാഷയിൽ "ആത്മാവുകൊണ്ട്

ജ്വലിക്കുന്നവ" ആയിരുന്നില്ല. ഒരുപാട് ഉപജാപങ്ങളും അല്ലറചില്ലറ കലഹങ്ങളും എക്കാലത്തും കാണും. ഇങ്ങനെയൊക്കെയാണെങ്കിലും, സാധാരണക്കാരായ സ്ത്രീപുരുഷന്മാർ ജീവിച്ച അതിസാധാരണമായ ഈ ഇടവകകളിൽ നിന്നാണ് ഞാൻ എന്റെ ഇന്നത്തെ വിശ്വാസത്തിന്റെ പ്രാഥമികപാഠങ്ങൾ ആർജിച്ചത്. തന്മൂലം പള്ളികളെ അപ്രസക്ത മെന്നോ ക്രിസ്തീയതയിൽ താണതെന്നോ മുദ്രകുത്തുവാൻ എനിക്കാവില്ല. എന്തെല്ലാം തെറ്റുകുറ്റങ്ങൾ ഉണ്ടായാലും – ഇന്നത്തെ മാനദണ്ഡമനുസരിച്ച് തെറ്റുകുറ്റങ്ങൾ പലതുമുണ്ടാവാം-ഈ പള്ളികളിൽ വിശ്വാസത്തിന്റെ സംക്രമണം നടന്നുകൊണ്ടേയിരിക്കുന്നു. കുട്ടികളും പ്രായമുള്ളവരും ദൈവത്തെ അറിയാൻ ഇടവരുന്നു. അത് പ്രധാനപ്പെട്ട കാര്യമല്ലേ? ആ നിലയ്ക്ക് എങ്ങനെയാണ് ഞാൻ പള്ളികളെ നിഷ്പ്രയോജനമെന്നോ അനാദ്ധ്യാത്മികമെന്നോ പറഞ്ഞു തള്ളുക?

പള്ളികളിലെ പ്രസംഗങ്ങളും സുവിശേഷപ്രബോധനങ്ങളും ഉദ്ബോധനജനകമോ വിശ്വാസവർദ്ധകമോ ഒന്നുമായിരുന്നില്ല. പ്രസംഗകർ നല്ല വിദ്യാഭ്യാസം ലഭിച്ചവരായിരുന്നില്ല. പലപ്പോഴും പ്രസംഗങ്ങൾ വിരസങ്ങളായിരിക്കും. എന്നാൽ വേദപുസ്തക വായനകൾ മനസ്സിൽ പതിഞ്ഞുകാണണം. പന്ത്രണ്ടു വയസ്സായതോടെ എനിക്ക് ദൈവത്തെപ്പറ്റി വ്യക്തിഗതമായ അറിവും ക്രിസ്തുവിനോട് ഏതാണ്ടൊരു പ്രതിബദ്ധതയും ഉണ്ടായി. വാസ്തവം പറഞ്ഞാൽ, ദൈവവുമായും യേശുക്രിസ്തുവുമായും ഞാൻ സംഭാഷണത്തിന്റെ ഭാഷയിലായി. യേശുക്രിസ്തുവിനെ എന്റെ ജീവിക്കുന്ന കർത്താവും ഗുരുവുമായും ദൈവത്തിന്റെ യഥാർത്ഥ വെളിപ്പെടൽ ആയും ഞാൻ അംഗീകരിച്ചു.

പത്രോസ് ശെമ്മാശൻ

എന്റെ പിതാവിന്റെ ഒരു രണ്ടാം മച്ചുനൻ (കസിൻ) ആയ പത്രോസ് ശെമ്മാശൻ എം. എ., ബി. ഡി., എൽ. റ്റി. എന്റെ ബാല്യകാലത്തെ ആരാധനാപുരുഷനായിരുന്നു. പിന്നീടദ്ദേഹം ഞങ്ങളുടെ സഭയിലെ ഒരു മെത്രാപ്പോലീത്തായായി-മൂക്കഞ്ചേരിയിൽ പത്രോസ് മാർ ഒസ്താത്തിയോസ്. അക്കാലത്തെ ഒരു പ്രമുഖ സാമൂഹ്യപ്രവർത്തകനായിരുന്നു അദ്ദേഹം. തിരുവിതാംകൂറിലെയും കൊച്ചിയിലെയും 'അസ്പൃശ്യരുടെ'-തൊട്ടുകൂടാത്തവരുടെ-ഉന്നമനമായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ ലക്ഷ്യം. ഉജ്ജ്വലനായ ഒരു വാഗ്മിയായിരുന്നു അദ്ദേഹം. സദാ സഞ്ചാരത്തിലായിരിക്കും. അതിലളിതമായ ജീവിതം നയിച്ച് നാടുനീളെ നടക്കുന്ന ഒരു ത്യാഗധനൻ. ആരുടെയിടയിൽ പ്രവർത്തിച്ചുവോ ആ പാവപ്പെട്ടവരുടെ ജീവിതരീതികളുമായി പൊരുത്തപ്പെട്ടു ജീവിക്കാൻ അദ്ദേഹം നിഷ്ഠവച്ചു.

ഒരുദിവസം അദ്ദേഹം തന്റെ പൂർവ്വിക കുടുംബം സന്ദർശിക്കാനെത്തി. ഞങ്ങളുടെ വീടിനു തൊട്ടടുത്താണത്. ഒരു കൊച്ചുകുട്ടിയായ ഞാൻ ആ വീട്ടിലേക്ക് കയറിച്ചെന്നു. ആദ്യമെ ഞാനവിടെ കണ്ടത് ശെമ്മാശന്റെ മൂത്ത സഹോദരനെയാണ്-ശ്രീ എം. പി. വർക്കി, യുക്തിവാദിയായ ഒരു നാസ്തികൻ. അദ്ദേഹവും പൂർവ്വികഗൃഹത്തിൽ ഒരു ഹ്രസ്വസന്ദർശനത്തിനെത്തിയതാണ്. "മോൻ ആരെക്കാണാനാണ് വന്നത്?" അദ്ദേഹം എന്നോടു ചോദിച്ചു. അദ്ദേഹം തുടർന്നു: "ദൈവത്തെ കാണണമെന്നുണ്ടെങ്കിൽ അതാ അദ്ദേഹം അടുത്ത മുറിയിലുണ്ട്. അതല്ല, പിശാചിനെയാണ് കാണേണ്ടതെങ്കിൽ, ആ ആൾ ഇതാ നിന്റെ മുമ്പിൽതന്നെ നിൽക്കുന്നു." ആ ചോദ്യം എന്നെ കുറച്ചൊന്ന് അമ്പരപ്പിക്കാതിരുന്നില്ല. ചോദ്യകർത്താവ് എനിക്ക് അമ്മാച്ചനാണ്, വയസ് അറുപത് കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. അദ്ദേഹത്തോട് ഒരു വാദപ്രതിവാദം നടത്താൻ എനിക്ക് സാധിക്കുകയില്ല. അതുകൊണ്ട് പത്രോസ് ശെമ്മാശനെ കാണാനാണ് വന്നതെന്നു മാത്രം മറുപടി പറഞ്ഞുകൊണ്ട് ഞാൻ അടുത്ത മുറിയിലേക്കു പോയി. പത്രോസ് ശെമ്മാശൻ സ്നേഹത്തോടെ എന്നെ സ്വീകരിച്ചു. ലളിതമായി ജീവിക്കണമെന്നും പാവങ്ങളെ സേവിക്കണമെന്നും എനിക്ക് ഉപദേശവുംതന്നു. എന്റെ വല്യപ്പച്ചൻ തന്റെ തലതൊട്ടപ്പനായിരുന്നുവെന്ന് ശെമ്മാശൻ പറഞ്ഞു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ വല്യമ്മച്ചി എന്റെ വല്യപ്പച്ചന്റെ പെങ്ങളാണെന്നു തോന്നുന്നു. ഏതായാലും വളരെ പ്രചോദനപ്രേരകമായ ഒരു സന്ദർശനമായിരുന്നു അത്. അദ്ദേഹം അല്പം തീപ്പൊരി എന്നിലേയ്ക്ക് പകർന്നിരിക്കണം.

പിൽക്കാലത്ത് ഞാൻ ആദ്യമായി അമേരിക്കയിൽനിന്ന് മടങ്ങിവന്നപ്പോൾ അദ്ദേഹത്തോടൊന്നിച്ചു പ്രവർത്തിക്കാൻ ഞാനൊരു ശ്രമം നടത്തി. എന്തുകൊണ്ടോ അത് വിജയിച്ചില്ല. ദരിദ്രരോടൊന്നിച്ചു പ്രവർത്തിക്കുന്നതും തൊഴിലാളികൾക്കു പിന്തുണ നൽകുന്നതും സംബന്ധിച്ച എന്റെ ആശയങ്ങൾ ശെമ്മാശന്റേതുമായി പൊരുത്തപ്പെട്ടില്ല. അദ്ദേഹത്തിന്റെ രീതി വളരെ കർക്കശമായി രൂപപ്പെട്ടതായിരുന്നു. അതിൽ മാറ്റംവരുത്താൻ അദ്ദേഹം വിസമ്മതിച്ചു. ഞാൻ മറ്റു വഴികൾ തേടിപ്പോയി.

ഒരു പാമ്പുകടിയുടെ കഥ

ഇതാ ഓർമ്മയിൽനിന്നൊരു തൂലികാചിത്രം. എനിക്കന്ന് പത്ത് വയസ്സ് കാണണം. ഞങ്ങളുടെ വീടിനുമുമ്പിൽ റോഡിന് ഇരുവശത്തുമുള്ള ഓടകളിൽ വെള്ളം നിറഞ്ഞൊഴുകുന്നു. നദിയിൽ നിന്ന് ഒഴുകിക്കയറി വന്ന ചെറുവിരലോളമുള്ള മീനുകൾ ഓടയിലെ വെള്ളത്തിൽ തത്തിക്കളിക്കുന്നു. നെല്ല് കൊയ്തുകൊണ്ടുവന്ന കറ്റകൾ മുറ്റത്ത് നിരത്തിവച്ചിട്ടുണ്ട്. പുലയസ്ത്രീകൾ

(താണജാതിക്കാരായ ഇവരെ തൊട്ടുകൂടാത്തവരായാണ് അന്ന് കണക്കാക്കിയിരുന്നത്. അക്കാലത്ത് ഹിന്ദുക്കൾ തൊട്ടുകൂടായ്മ ആചരിച്ചിരുന്നു. പക്ഷേ ക്രിസ്ത്യാനികളോട് ഇവർക്ക് തൊട്ടുകൂടായ്മ ഇല്ലായിരുന്നു) ആയിരുന്നു ഞങ്ങളുടെ കൃഷിസ്ഥലത്തെ കുടിയാന്മാർ. അവർ കറ്റകൾ വരാന്തയിലിട്ട് മെതിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു.

വെള്ളം പൊങ്ങിയ ഓടകളിലേയ്ക്ക് ഇറങ്ങിപ്പോകരുതെന്ന് മാതാപിതാക്കൾ എന്നെ കർശനമായി വിലക്കിയിരുന്നു. അവർ മറ്റു കാര്യങ്ങളിൽ ശ്രദ്ധ കേന്ദ്രീകരിച്ച സന്ദർഭത്തിൽ ഞാൻ പുറത്തിറങ്ങി. രണ്ടുകൈകൊണ്ടും ചെറുമീനുകളെ പിടിക്കാൻ ഞാനൊരു ശ്രമം നടത്തി. ക്ലേശകരമായ ഒരു വിഫലയത്നം. റോഡിന്റെ എതിർവശത്തെ വീട്ടിലെ ഒമ്പതുവയസുകാരനായ ബാലൻ (അവനും പുറത്തിറങ്ങരുതെന്ന കർശനമായ വിലക്കിലാണ്) താല്പര്യപൂർവ്വം എന്റെ പ്രവർത്തനം നിരീക്ഷിക്കുകയാണ്. “അതാ അവിടെയൊരു വലിയ മീൻ. ഞാൻ കണ്ടതാണ്.” അവൻ ഓടയിലെ ഒരു പ്രത്യേകസ്ഥാനം ചൂണ്ടിക്കാട്ടിക്കൊണ്ടു പറഞ്ഞു. മീനിനെ (അഥവാ മീനെന്നു തോന്നിയ ഒന്നിനെ) ഞാനും കണ്ടു. ഞാൻ രണ്ടു കൈയും നീട്ടി അതിനെ പിടിക്കാൻ ശ്രമിച്ചു. എനിക്ക് ‘മീനിനെ’ കിട്ടിയില്ല എന്നു മാത്രവുമല്ല വെള്ളത്തിൽനിന്ന് കൈകൾ തിരിച്ചെടുത്തപ്പോൾ നടുവിരലിൽ രക്തം വരുന്നു. എന്ത്സംഭവിച്ചുവെന്ന് എനിക്കൊരു രൂപവുമില്ല. മറ്റേ കൈയുടെ ഒരു വിരൽകൊണ്ട് മുറിവ് മറച്ചുപിടിക്കുവാൻ ശ്രമം നടത്തിക്കൊണ്ട് വീട്ടിലെ സുരക്ഷിതത്വത്തിലേക്ക് പിൻവലിയുവാൻ ഞാൻ ശ്രമിച്ചു. മെതിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നവരിൽ ഒരുസ്ത്രീ (ഒരു കുട്ടി എന്നനിലയിൽ എന്നോട് പ്രത്യേക വാത്സല്യമാണവർക്ക്) രക്തംപുരണ്ട കൈകണ്ട് അമ്മയോട് നിലവിളിച്ചു: “ഇതാ കുഞ്ഞിന് എന്തോ പറ്റി.” അമ്മ ഓടിയെത്തി മുറിവ് ശ്രദ്ധിച്ചു. എന്റെ മൂത്ത സഹോദരൻ എന്നെ കടിച്ച ‘മീനിനെ’ കണ്ടെത്താനായി വീടിനു പുറത്തിറങ്ങി. ഞാൻ അത്ഭുതത്തോടും, സംഭ്രമത്തോടുമിരിക്കുമ്പോൾ, ജ്യേഷ്ഠൻ ഒരു വലിയ കത്തിയുടെ സഹായത്തോടെ ഓടയിലെ പൊത്തുകളിലും റോഡിലെ ഗട്ടറുകളിലും പരതി. അതാ മൂന്നടിയോ അതിലേറെയോ നീളം വരുന്ന ഒരു വലിയ നീർക്കോലി (Watersnake) വെളിയിൽ വരുന്നു. എന്താണ് സംഭവിച്ചതെന്ന് പെട്ടെന്ന് ഞാൻ തിരിച്ചറിഞ്ഞു. ജ്യേഷ്ഠൻ അതിനെ വെള്ളത്തിൽനിന്ന് വലിച്ച് കരയ്ക്കിട്ടു. അത് ഓടിപ്പോവുകയോ, അതിനെ ആക്രമിച്ചവരെ എതിർക്കുവാൻ ശ്രമിക്കുകയോ ചെയ്യാത്തതിൽ ഞാൻ അത്ഭുതംകൂറി. എന്നെ കടിച്ചതിൽ തനിക്ക് സങ്കടമുണ്ടെന്ന് ആ ജീവി പറയുന്നതായി എനിക്കു തോന്നി. അത് ശാന്തമായി തറയിൽ കിടന്നു. എന്റെ ജ്യേഷ്ഠനും മറ്റുള്ളവരും ചേർന്ന് അതിനെ തല്ലിക്കൊന്നു. ഞാൻ ദുഃഖത്തോടെയും മനോവേദനയോടെയും ആ രംഗം വീക്ഷിച്ചു. എന്റെ കാര്യത്തിലല്ല, ആ പാവം പാമ്പിന്റെ സ്ഥിതിയിൽ എനിക്ക് ദുഃഖം തോന്നി.

വർക്കിപ്പിള്ളയെ (എന്റെ ഓമനപ്പേര്) പാമ്പുകടിച്ചുവെന്ന വാർത്തയറിഞ്ഞ് അയൽക്കാർ വന്നുതുടങ്ങി. എന്നെ കൈയോടെ വിഷവൈദ്യന്റെ അടുക്കലേക്ക് കൊണ്ടുപോയി. വളപ്പിൽ വർഗീസ്ചേട്ടൻ താമസിക്കുന്നത് വളരെ അകലെയായിരുന്നില്ല. പരിചയസമ്പന്നനായ വൈദ്യൻ ശ്രദ്ധാപൂർവ്വം പരിശോധിച്ചശേഷം വിധി പ്രഖ്യാപിച്ചു: “കടിച്ചത് വിഷമുള്ള പാമ്പാണ്. നടുവിരലിൽ കടിച്ചതിന്റെ രണ്ട് പാടുകൾ വളരെ വ്യക്തമായി കാണാം. പക്ഷേ എന്തോ വിചിത്രമായ കാരണത്താൽ, പാമ്പ് വിഷം വമിച്ചിട്ടില്ല. ഭക്ഷണത്തിനുവേണ്ടി തവളയെയോ മറ്റോ കടിക്കുകയാണെന്നാവും വിചാരിച്ചത്”. മരണകാരണമൊന്നുമില്ലെന്ന് വിഷവൈദ്യൻ എന്റെ മാതാപിതാക്കളെ സമാശ്വസിപ്പിച്ചു. മുറിവിൽ പുരട്ടാൻ തൈലവും മരുന്നുകളും അദ്ദേഹം നൽകി.

ഞങ്ങൾ വീട്ടിൽ തിരിച്ചെത്തിയപ്പോഴേക്കും വിവരമറിഞ്ഞ് അമ്മാച്ചന്മാരും സമൂഹത്തിലെ പ്രമാണിമാരുമായി ഒട്ടേറെപ്പേർ വന്നുകൂടിയിട്ടുണ്ട്. അവർ ഒരു വൃത്തത്തിലിരുന്നു. എന്നെ നടുവിലിരുത്തി. എന്റെ കൈയിൽ തൈലം പുരട്ടി. പ്രായമുള്ളവരിൽ ചിലർ എന്നെ നന്നായി ശകാരിച്ചു: “ഏത് വലിയ മീൻ പിടിക്കാനാണ് നീ പോയത്? നന്മീനോ? മോതയോ? നീ അർഹിക്കുന്നത് നിനക്ക് കിട്ടി.” അതിങ്ങനെ തുടർന്നു. അത് വേദനാജനകമായിരുന്നു.

സംഭവത്തെപ്പറ്റി ഞാൻ പ്രത്യവലോകനം ചെയ്യുകയായിരുന്നു. ഞാൻ മരണത്തോട് വളരെ അടുത്തായിരുന്നു. ഞാൻ മരിച്ചിരുന്നെങ്കിൽ എന്തുണ്ടാകുമായിരുന്നു? എന്റെ മാതാപിതാക്കളുടെ ദുഃഖം എത്ര കനത്തതായിരിക്കും. മറുവശത്ത് ആ പാമ്പിനെപ്പറ്റി എനിക്ക് ദുഃഖം തോന്നി. അത് എന്നിലേക്ക് വിഷം പകരാതിരുന്നതിനാൽ, എന്നോട് കരുണ കാണിച്ചതാണ്. നിർഭാഗ്യവശാൽ അത് കൊല്ലപ്പെട്ടു. വേറൊരുവിധത്തിൽ ചിന്തിച്ചപ്പോൾ, കുറ്റാരോപണങ്ങളിൽ നിന്ന് രക്ഷപെടുവാനുള്ള ശ്രമത്തിൽ, ഞാൻ കുറ്റമെല്ലാം അയൽക്കാരനായ പയ്യനിൽ (ബേബി എന്നാണ് അവന്റെ പേര്) ചുമത്തി. അവനാണല്ലോ ‘മീനിനെ’ എനിക്ക് ചൂണ്ടിക്കാണിച്ചുതന്നത്. അവനാണ് കുഴപ്പത്തിനെല്ലാം കാരണമെന്ന് ഞാൻ ചിന്തിച്ചു.

നന്നേ ചെറുപ്പത്തിൽത്തന്നെ മരണസാധ്യത അഭിമുഖീകരിക്കേണ്ടിവന്നുവെന്നതാണു പ്രധാനകാര്യം. സമചിത്തത ഒരളവിൽ പാലിക്കുവാൻ എനിക്കു കഴിഞ്ഞു. എന്നിൽ ചിന്താക്കുഴപ്പമുണ്ടായി. പക്ഷേ ഞാൻ പേടിച്ചരണ്ടുപോയൊന്നുമില്ല. ഒരു കൊച്ചുകുട്ടി എന്ന നിലയിൽ, മരണം നമുക്കെല്ലാവർക്കും എത്രയോ സമീപസ്ഥമാണെന്ന് തിരിച്ചറിയുവാൻ എനിക്കു കഴിഞ്ഞു.

അസ്വസ്ഥതകൾ വളരുന്നു

കുറെക്കാലമായി അസ്വസ്ഥതകൾ വർദ്ധിക്കുകയാണ്. സ്ഥലത്തെ ഹൈസ്കൂളിൽ പ്രാഥമികക്ലാസ്സുകളിൽ പഠിപ്പിച്ചിരുന്ന പിതാവിന് പ്രമോഷനും സ്ഥലംമാറ്റത്തിനും സമയമായി. വീട്ടിൽ നിന്നു വളരെ ദൂരത്തിലുള്ള ഒരു ഗ്രാമത്തിലെ പ്രൈമറി സ്കൂളിൽ ഹെഡ്മാസ്റ്ററായാണു നിയമനം ലഭിച്ചത്. ഒരൊറ്റ ബസ്സിൽ കയറിയാൽ അവിടെ എത്താമായിരുന്നുവെങ്കിൽ പിതാവിന് വീട്ടിൽ താമസിച്ചുകൊണ്ട് ജോലിക്കു പോയി വരാമായിരുന്നു-ബസ്സ് ചാർജ് കൊടുക്കണമെന്നിരുന്നാലും. അന്ന് പിതാവ് ജോലിചെയ്തിരുന്ന സ്ഥലങ്ങളുടെ പേരുകൾ എന്റെ ഓർമ്മയിൽനിന്നു നഷ്ടപ്പെട്ടു. ഒരെണ്ണം തൂശം എന്ന സ്ഥലത്തെ ഒരു മലയാളം സ്കൂളായിരുന്നു. അത് എവിടെയാണെന്ന് ഇന്നുമെനിക്കറിയില്ല. പിതാവ് ജോലിചെയ്ത സ്ഥലങ്ങളിൽ ചെന്നെത്തണമെങ്കിൽ അര ദിവസം യാത്ര ചെയ്യണം. ചിലയിടത്ത് കടത്ത് കടക്കണം. പലപ്പോഴും അവിടെ വള്ളക്കാരനുണ്ടാവില്ല. കടത്ത് അപകടസാധ്യതയുള്ളതാവാം. ചുരുക്കത്തിൽ, തിങ്കളാഴ്ച അതിരാവിലെ വീട്ടിൽ നിന്നിറങ്ങിയാൽ വെള്ളിയാഴ്ച രാത്രി വൈകിയാണു വീട്ടിൽ തിരിച്ചെത്താൻ കഴിയുക. ഓലമേഞ്ഞ ഏതെങ്കിലും വാടകക്കുടിലിലാവും ഈ ദിവസങ്ങളിൽ അദ്ദേഹം കഴിച്ചുകൂട്ടുക. വർഷകാലത്ത് കടത്തുകൾ അപകടപൂർണ്ണമാണ്. താൻ സുരക്ഷിതനായി വിദ്യാലയത്തിൽ എത്തിച്ചേർന്ന വിവരം വീട്ടിൽ അറിയിക്കാനൊരു മാർഗ്ഗവുമില്ല. ഈ സ്ഥിതി അമ്മയിൽ സംഘർഷം വളർത്തി. ഞങ്ങൾ അഞ്ച് ആൺമക്കളും ആ സംഘർഷത്തിൽ പങ്കുചേർന്നു.

ഞങ്ങളുടെ ഭവനത്തിലെ ദാരിദ്ര്യവും കുടുംബത്തിലെ സംഘർഷത്തിന് ആക്കംകൂട്ടി. അടുത്തുള്ള മിക്ക വീട്ടുകാരും എന്റെ മാതാപിതാക്കളെ ഭാഗ്യവാന്മാരായി എണ്ണി, കുറച്ചൊന്ന് അസൂയപ്പെടുകയും ചെയ്തു. അവർക്ക് അഞ്ചു പുത്രന്മാരാണ്. സാമാന്യം മിടുക്കന്മാർ. ഭാവിയിൽ അവർ നല്ല ജോലി സമ്പാദിക്കുമെന്നുവേണം പ്രതീക്ഷിക്കുവാൻ. പെൺമക്കളാരുമില്ല. ആ സമൂഹത്തിൽ പുത്രന്മാർ ധനവും പുത്രിമാർ ബാദ്ധ്യതയുമായിരുന്നു. പുത്രന്മാർ കുടുംബത്തിനു വരുമാനമുണ്ടാക്കുമെന്നു മാത്രമല്ല സ്ത്രീധനം വീട്ടിലേക്ക് കൊണ്ടുവരുവാൻ ഇടയാക്കുകയും ചെയ്യും. പുത്രിമാർ വരുമാനമുണ്ടാക്കിയാൽ തന്നെ ഭർത്താവിന്റെ കുടുംബത്തിനു മാത്രമേ പ്രയോജനപ്പെടൂ. നല്ല സ്ത്രീധനം നല്കി അവരെ വിവാഹം ചെയ്തയയ്ക്കുകയും വേണം. ഇത് സ്വാഭാവികമായി കുടുംബത്തിന്റെ സ്വത്തിൽ കുറവ് വരുത്തുമല്ലോ. അക്കാലത്തുപോലും മനുഷ്യമൂല്യം സാമ്പത്തികപരിഗണനയിലാണു അളന്നുതിട്ടപ്പെടുത്തിപ്പോന്നത്.

1930-കളിൽ 28 രൂപ ശമ്പളം കിട്ടുന്ന പിതാവിന്റെ വരുമാനംകൊണ്ട് ഏഴു

പേരുടെ ആവശ്യങ്ങൾ നിർവ്വഹിക്കണമെന്നത് ബുദ്ധിമുട്ടായിരുന്നു. പെൺകുട്ടികളെ കെട്ടിച്ചയയ്ക്കുന്നതിനെപ്പറ്റി ക്ലേശിക്കേണ്ടതില്ലെങ്കിലും, ഇതൊരു വലിയ ഭാരമായിരുന്നു. പുറമേ നിന്നുള്ള വരുമാനം ഞങ്ങളുടെ അരയേക്കർ പാടത്തുനിന്നു വർഷത്തിൽ രണ്ടു തവണ കൃഷി ചെയ്തു കിട്ടുന്ന നെല്ലും, മാസംതോറും കിട്ടുന്ന ഏതാനും തേങ്ങയും മാത്രമാണ്. കുട്ടികൾ വളർന്നു. മൂത്തയാളെ കോളജിൽ ചേർത്തു. അതോടെ ഭാരം ദുർവഹമായി. ആവശ്യത്തിനു ഭക്ഷണമുണ്ടാവില്ല, പുതിയ വസ്ത്രങ്ങൾ വാങ്ങലുണ്ടാവില്ല, അതിഥിസൽക്കാരം പഴയപടി നടപ്പില്ല.

പിതാവ് എങ്ങനെയോ തൊട്ടടുത്തുള്ള ഒരു ചെറിയ കെട്ടിടം വാങ്ങിച്ചു. അത് വാടകയ്ക്കുകൊടുത്താൽ വരുമാനം അല്പം കൂടുമെന്നായിരുന്നു കണക്കുകൂട്ടൽ. പ്രതിമാസവാടക രണ്ടര രൂപയായിരുന്നുവെന്നാണ് എന്റെ ഓർമ്മ. ദേവദാസി സമൂഹത്തിൽനിന്നുള്ള ഒരു അർദ്ധകുറ്റവാളിക്കാണ് കെട്ടിടം വാടകയ്ക്കുകൊടുത്തത്. അയാൾ വാടക ക്രമമായി തന്നില്ലെന്ന്മാത്രമല്ല, സ്വന്തം ഭാര്യയെയും കുട്ടികളെയും ഉപദ്രവിക്കുകയും, ഞങ്ങൾ പിടിച്ചുപറിക്കാരാണെന്ന് അമ്മയെയും ഞങ്ങളെയും ചീത്തപറയുകയും ചെയ്തു. അയാളെ ഇറക്കിവിടുവാൻ ഒരു വഴിയും കണ്ടില്ല. ഇറങ്ങിപ്പോകാൻ അയാൾ തീർത്തും വിസമ്മതിച്ചു. അത് ഞങ്ങളുടെ ജീവിതത്തിലെ സംഘർഷം കൊടുമ്പിരിക്കൊള്ളുവാൻ ഇടയാക്കി-പിതാവ് സ്ഥലത്തില്ലാതിരുന്ന ദിവസങ്ങളിൽ പ്രത്യേകിച്ചും.

സംഘർഷത്തിന് മറ്റുകാരണങ്ങളും ഉണ്ടായിരുന്നിരിക്കാം-മാതാപിതാക്കൾ ഞങ്ങളെ അറിയിക്കാതെ കഴിച്ച കാരണങ്ങൾ. ഇതിനെല്ലാമിടയിൽ എന്റെ അമ്മ ദാനധർമ്മങ്ങളുടെയും സൗമനസ്യത്തിന്റെയും അനുകരണീയമായ നിദർശനമായി വർത്തിച്ചു. എന്തെങ്കിലും ആവശ്യവുമായി വരുന്നവരെ പരമാവധി സഹായിക്കാൻ അമ്മ സദാ തയ്യാറായിരുന്നു. ഭിക്ഷാടകരോടും അയൽപക്കങ്ങളിൽ രോഗികളായി കിടക്കുന്നവരോടും യാത്രക്കാരോടും നിരാലംബരോടും അമ്മയുടെ ആർദ്രമായ കാരുണ്യം ഞാൻ നന്നായി ഓർക്കുന്നു. ചന്തയിൽ വിൽക്കാൻ ഭാരിച്ച വൈക്കോൽ ചുമടും പച്ചക്കറികളുമായി വരുന്ന പാവപ്പെട്ട കർഷകരോട് അമ്മയ്ക്ക് പ്രത്യേകം കനിവ് തോന്നിയിരുന്നു.

ചന്ത ഞങ്ങളുടെ വീട്ടിൽനിന്ന് ഏതാനും വാര മാത്രം അകലെയാണ്. ചരക്കുകൾ വിറ്റുകഴിഞ്ഞശേഷം കർഷകർ സ്വന്തമായി കുറച്ചു കഞ്ഞി തയ്യാറാക്കി കഴിക്കാൻ ഞങ്ങളുടെ വീട്ടിൽ കയറും. ഒരു സംഭവം മനസ്സിൽ ഇന്നും പച്ചപിടിച്ചു നിൽക്കുന്നുണ്ട്. യാതൊരു ഔപചാരിക വിദ്യാഭ്യാസവും ലഭിച്ചിട്ടില്ലാത്ത ഒരു ക്രിസ്തീയ കർഷകൻ. പേര് എസ്തപ്പാനോസ്(സ്റ്റീഫൻ).

പ്രായം അമ്പത് കഴിഞ്ഞിട്ടുണ്ടാവും. അഞ്ച്മൈൽ അകലെനിന്ന് തലച്ചുമടായി കൊണ്ടുവന്ന ഒരുകെട്ടു വൈക്കോൽ വിൽക്കാനെത്തിയതാണ്. അയാൾ പുതിയ ഒരു മൺകലം വാങ്ങി. അതിൽ ഒരുകപ്പ് അരി വേവിക്കണം. അതിനാണ് വീട്ടിൽ കയറിയത്. എന്റെ അമ്മ അടുപ്പും വിറകും കൊടുത്തു. അയാൾ ഞങ്ങളുടെ പിറകുവശത്തെ മുറ്റത്ത് അടുപ്പുകൂട്ടി അരിവേവിച്ചു. അത് ശരിയായി ആറിത്തണുക്കുന്നതിനുമുമ്പു തന്നെ, വിശപ്പിന്റെ ആധിക്യം കൊണ്ടാവാം, അമ്മ കൊടുത്ത ഒരു ചിരട്ടത്തവി ഉപയോഗിച്ച് ആവി പറക്കുന്ന കഞ്ഞി കോരി വായിലൊഴിക്കുന്നു. ഒരു കൊച്ചുകുട്ടിയായ ഞാൻ ഇത് കണ്ടുകൊണ്ട് നിൽക്കുകയാണ്. എനിക്ക് അത്ഭുതം തോന്നി. അയാൾക്ക് നന്നായി വിശക്കുന്നുണ്ടെന്ന് വ്യക്തം. കറിയോ ചമ്മന്തിയോ ഒന്നുമില്ലാതെ ചൂടുകഞ്ഞി വാരി വായിൽ ഒഴിക്കുന്നത് ഞാൻ വിസ്മയത്തോടെ നോക്കിനിന്നു. കഞ്ഞി ധൃതിയിൽ വിഴുങ്ങിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നതിനിടയിലെ അനുയോജ്യമായ ഒരു ഇടവേളയിൽ ഞാൻ ചോദിച്ചു: "എസ്തപ്പാനോസ് ചേട്ടാ, കറിയൊന്നുമില്ലാതെ ഈ കഞ്ഞി എങ്ങനെ കുടിക്കും?" അയാളുടെ മറുപടി ഇന്നും ഞാൻ ഓർമ്മിക്കുന്നു: "എന്റെ വയർ നിറയാൻമാത്രം കഞ്ഞി ഇതിലുണ്ട്. പിന്നെ കറിയെന്തിന്? എനിക്ക് നല്ല വിശപ്പുണ്ടുതാനും". അയാളുടെ വൈക്കോൽകെട്ടിന് രണ്ടുരൂപയോ അതിൽ താഴെയോ വില കിട്ടിക്കാണും. അതിൽനിന്നു കാൽ രൂപ കലത്തിനു കൊടുത്തു. അത് വീട്ടിൽ കൊണ്ടുപോയി ഭാര്യയെ ഏല്പിക്കാനുള്ളതാണ്. എട്ടിലൊന്നു രൂപയ്ക്ക് അരി വാങ്ങിച്ചു. ബാക്കി കാശുകൊണ്ടുവേണം അയാളുടെ കുടുംബം കുറെയേറെ ദിവസങ്ങൾ ചെലവു കഴിക്കുവാൻ. അക്കാലത്തെ പാവപ്പെട്ടവരുടെ ദയനീയസ്ഥിതിയാണിത്. കഠിനമായി അദ്ധ്വാനിക്കുക, ഉള്ളപ്പോൾ കഴിക്കുക, ഒന്നുമില്ലാത്തപ്പോഴും അഭിമാനം പുലർത്തി ജീവിക്കുക. സ്വന്തം ജീവിതത്തിൽ അസ്വസ്ഥതകളും പ്രയാസങ്ങളും ഉണ്ടായിട്ടും, അന്തസ്സ് കൈവിടാതെ ആവശ്യത്തിലുള്ളവരെ സഹായിച്ചതിന് എന്റെ അമ്മയിൽ എനിക്കഭിമാനം തോന്നി.

ഒരു കൊടുംവിപത്തിന്റെ ആഘാതം

രംഗം എനിക്ക് വ്യക്തമായി ഓർമ്മയില്ല. 1935-ൽ ആയിരിക്കണം. അന്നെനിക്ക് വയസ് പതിമൂന്ന്. അമ്മ പനിപിടിച്ചു കിടപ്പാണ്. പെട്ടെന്ന് അമ്മ പുതുതായി ഒരു ബലം കിട്ടിയതുപോലെ ചാടിയെഴുന്നേറ്റ് വീടിനു പുറത്തുപോയി ഗേറ്റ് തുറന്ന് വഴിയെ പോയവരോട് ഉച്ചത്തിൽ സംസാരിച്ചു തുടങ്ങി. ശരിയായ ബോധത്തോടെയല്ല സംസാരം. ഞാൻ ഭയത്തോടെ അത് കണ്ടുനിന്നു. എന്താണ് സംഭവിച്ചതെന്ന് എനിക്കു മനസ്സിലായില്ല. ആളുകൾ അമ്മയെ ബലംപ്രയോഗിച്ച് വീട്ടിനുള്ളിൽ കൊണ്ടുവന്നശേഷമാണ്, എന്റെ പ്രിയപ്പെട്ട അമ്മയ്ക്ക് സമനിലതെറ്റിയിരിക്കുന്നെന്ന് എനിക്ക് മനസ്സിലായത്. അമ്മ

മനോരോഗിണിയായി, വിഷാദരോഗവും വിഭക്തചിത്തതയും (schizophrenic മാനസികരോഗം) അമ്മയെ ബാധിച്ചു.

എന്റെ അമ്മയുടെ അപ്പോഴത്തെ പ്രവൃത്തികൾ വിശദമായി വിവരിക്കുവാൻ ഞാൻ അശക്തനാണ്. പിതാവിനും ഞങ്ങൾ അഞ്ച് ആൺമക്കൾക്കും ആ സ്ഥിതിഗതിയെ നേരിടുവാനുണ്ടായ കഴിവില്ലായ്മയെക്കുറിച്ചും വേദനയോടെയേ വിശദീകരിക്കാനാവൂ. എല്ലാത്തരം ചികിത്സാരീതികളും ചെയ്തുനോക്കി, പ്രധാനമായും ആയുർവേദം. എല്ലാം വിഫലം. രോഗം മൂർച്ഛിക്കുമ്പോൾ അമ്മ അക്രമാസക്തയാവും. അപ്പോൾ ആർക്കും അമ്മയെ നിയന്ത്രിക്കാനാവില്ല. പലപ്പോഴും ആരും കാണാതെ അമ്മ വീട്ടിൽനിന്ന് ഇറങ്ങിപ്പോകും. ദീർഘദൂരം നടക്കും. പല ദിവസങ്ങൾ അലഞ്ഞുനടന്നശേഷം തീർത്തും പരിക്ഷീണയായി മടങ്ങിവരും. ആ യാത്രയിലൊക്കെ അമ്മ എങ്ങനെ ഭക്ഷണം തേടി എന്ന് അറിഞ്ഞുകൂടാ. അമ്മ സ്വന്തം സഹോദരന്മാരുടെയും ബന്ധുജനങ്ങളുടെയും വീടുകളിൽ പോയിരിക്കണം. അതിനുശേഷം ഈ സന്ദർശനങ്ങളുടെ കഥകൾ ഞങ്ങളുടെ ചെവികളിലെത്തിക്കൊണ്ടിരുന്നു. ചില ദിവസങ്ങളിൽ തിരിച്ചുവരുമ്പോൾ വസ്ത്രങ്ങൾ മുഷിഞ്ഞിരുന്നു; വഴിയിൽ കിടന്നുറങ്ങിയതുപോലെ. പിതാവ് അമ്മയെ പലപ്പോഴും തല്ലിനോക്കി. മക്കളായ ഞങ്ങൾ നിസ്സഹായരായി നോക്കിനിന്നു; ചിലപ്പോൾ തടയാൻ ശ്രമിച്ചുനോക്കി.

ഞങ്ങൾ അഞ്ചു പുത്രന്മാരും അമ്മയെ അതിരറ്റു സ്നേഹിച്ചിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് ഈ സ്ഥിതി ഞങ്ങൾക്ക് ദുസ്സഹമായി. കുടുംബജീവിതം പാടേ തകർന്നു. വീട്ടിൽ വേലക്കാരാരുമുണ്ടായിരുന്നില്ല. മിക്കപ്പോഴും കുട്ടികളായ ഞങ്ങൾ തന്നെയാണ് അത്യാവശ്യംവേണ്ട പാചകങ്ങൾ ചെയ്തിരുന്നത്. ചിലപ്പോൾ ഒന്നും കഴിക്കാതെയാവും സ്കൂളിൽ പോവുക. ആർജവത്തിനും സ്വാതന്ത്ര്യബോധത്തിനും പേരുകേട്ട പിതാവ് പെട്ടെന്ന് വിഷണ്ണനും ശുണ്ഠിക്കാരനും മുൻകോപിയും ഗർവ്വിഷ്ഠനുമൊക്കെയായി മാറി. ഭവനത്തിൽ നിന്ന് ആഹ്ലാദം ഓടിയൊളിച്ചു. മ്ലാനത അന്തരീക്ഷത്തെ മൂടിനിന്നു.

രണ്ട് കാര്യങ്ങൾ എനിക്ക് അലോസരമുണ്ടാക്കി. ഒന്ന് അക്രമത്തിന്റേതായ അന്തരീക്ഷം, രണ്ട് സമൂഹത്തിന്റെ അവജ്ഞ.

അമ്മയുടെ കോപ്രായങ്ങൾ കണ്ട് രോഷാകുലനാകുമ്പോൾ പിതാവ് നിഷ്ഠൂരനായി മാറും. അദ്ദേഹം അമ്മയെ കഠിനമായി പ്രഹരിക്കും; വെറും കൈകൊണ്ടോ വടി ഉപയോഗിച്ചോ. അടി കൊള്ളുന്തോറും അമ്മ കൂടുതൽ ചീത്ത പറയാൻ തുടങ്ങും. ഇരുവരെയും സ്നേഹിച്ചിരുന്ന പുത്രന്മാരായ

ഞങ്ങൾ വേദനയോടും നിരാശയോടും ഇതെല്ലാം നിസ്സഹായരായി നോക്കി നിൽക്കേണ്ടിവന്നു. ഈ കഷ്ടപ്പാടിന് ഒരു അറുതിയും കാണാനായില്ല. ഇന്ന് ഞാൻ ഇതൊക്കെ ഓർക്കുമ്പോൾ ദേഹമാസകലം ഞെട്ടുകയാണ്.

പെട്ടെന്ന് വികാരഭരിതനാകുന്ന ഒരു കൗമാരപ്രായക്കാരന് സാമൂഹ്യമായ അവജ്ഞ ദുർവഹമായി തോന്നി. പിതാവ് സ്ഥലത്തില്ലാത്ത ചില ദിവസങ്ങളിൽ അമ്മ വീടിന്റെ തെക്കുവശത്ത് റോഡിന്റെ അരികിലായുള്ള വരാന്തയിൽ പോയിനിന്ന് പലതരം ചാപല്യങ്ങൾ കാണിക്കുകയും ചപലഭാഷണം നടത്തുകയും ചെയ്യും. റോഡ് നിറയെ സ്കൂളിൽ പോകുന്ന കുട്ടികളുള്ള സമയത്താണിതധികവും. അവർ എന്റെ ക്ലാസ്സിൽ പഠിക്കുന്നവരും സ്കൂളിൽ പഠിക്കുന്നവരുമായിരുന്നതിനാൽ ഞാൻ ലജ്ജിച്ചു തലതാഴ്ത്തി.

ഒരു സംഭവം പ്രത്യേകിച്ചും വേദനാജനകമായി ഓർമ്മയിൽ തങ്ങുന്നു. 1937-ൽ സെക്കണ്ടറി സ്കൂൾ പബ്ലിക് പരീക്ഷയ്ക്കു ചേരാൻ ഞാൻ തയ്യാറെടുക്കുകയാണ്. അമ്മ രോഗാതുരയായിട്ട് രണ്ടു വർഷമായി. അക്രമാസക്തമായ ഒരു ഘട്ടത്തിലാണ് അമ്മ. അടുക്കളയിൽനിന്ന് സാധനങ്ങളൊക്കെ മാറ്റി അമ്മയെ ആ മുറിയിലിട്ടു പൂട്ടുവാൻ കുടുംബാംഗങ്ങൾ തീരുമാനിച്ചു. അമ്മ ഉച്ചത്തിൽ പ്രതിഷേധിക്കുന്നുണ്ട്. വാതിൽതുറന്ന് തന്നെ പുറത്തുവിടാൻ ഞങ്ങളോട് ആവർത്തിച്ച് ആവശ്യപ്പെടുന്നുമുണ്ട്. എനിക്ക് കഠിനമായ ദുഃഖം തോന്നി. പക്ഷേ കുടുംബാംഗങ്ങളുടെ കൂട്ടായ തീരുമാനത്തെ എനിക്ക് അനുസരിച്ചേ പറ്റൂ. ഞാൻ കരഞ്ഞു കണ്ണീരൊഴുക്കി. പബ്ലിക് പരീക്ഷ തുടങ്ങി. അമ്മയെ പൂട്ടിയിട്ടിരിക്കുന്ന അടുക്കളയുടെ പടിയിലിരുന്ന് ഞാൻ പഠിക്കുകയാണ്. ഇടയ്ക്കിടെ ഞാൻ പൊട്ടിക്കരയും. പരീക്ഷ തുടങ്ങുന്നതിനുമുമ്പ് സ്കൂളിൽ എത്തിച്ചേരത്തക്കവിധം ഞാൻ എഴുന്നേറ്റു പോകും. പലപ്പോഴും പ്രഭാതഭക്ഷണം ഉണ്ടാകാറില്ല; തയ്യാറാക്കാൻ വീട്ടിൽ ആരും ഇല്ലല്ലൊ. ഞങ്ങൾ പലപ്പോഴും വിശന്നിരുന്നു; ആരുംതന്നെ ഭക്ഷണം തയ്യാറാക്കുവാനുള്ള മാനസികാവസ്ഥയിലായിരുന്നില്ല.

എന്റെ ഏറ്റവും മൂത്ത സഹോദരനായ പൗലോസ് മദ്രാസ് യൂണിവേഴ്സിറ്റിയിൽ നിന്ന് ബി. എ. ഡിഗ്രി സമ്പാദിച്ചയുടൻ എല്ലാറ്റിൽനിന്നും രക്ഷപെടാൻ വേണ്ടി ബ്രിട്ടീഷ് ഇന്ത്യൻ നേവിയിൽ പെറ്റി ഓഫീസറായി ചേർന്നു. എന്റെ തൊട്ടുമൂത്ത സഹോദരനായ ചെറിയാൻ ഹൈസ്കൂൾ വിദ്യാഭ്യാസവും ടൈപ്പിംഗും ഷോർട്ട്ഹാന്റും പൂർത്തിയാക്കി എറണാകുളത്ത് ക്രിസ്ത്യൻ കമ്പനി എന്നപേരിലുള്ള ചെറിയൊരു സ്വകാര്യസ്ഥാപനത്തിൽ ജോലി സ്വീകരിച്ചു. സെന്റ് മേരീസ് പള്ളിക്കെട്ടിടത്തിലായിരുന്നു സ്ഥാപനം നടന്നിരുന്നത്. എന്റെ ഓർമ്മ ശരിയാണെങ്കിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശമ്പളം മാസം പത്തുരൂപയായിരുന്നു.

ചെറിയാനു പള്ളിക്കെട്ടിടത്തിൽ താമസിക്കാം. അടുത്തുള്ള ഹോട്ടലിൽ നിന്ന് ഭക്ഷണവും കഴിക്കാം. ബാക്കിയുള്ള മൂന്നു കുട്ടികളിൽ മൂത്തവനായി ഞാൻ വീട്ടിൽ അവശേഷിച്ചു. സ്കൂളിൽ പോകുന്ന രണ്ട് അനുജന്മാരെ നോക്കേണ്ട ചുമതല എന്റെ തലയിലായി. ഞങ്ങളുടെ ദയനീയസ്ഥിതി ഊഹിക്കാവുന്നതേയുള്ളു. ആശ്വസിപ്പിക്കാൻ ആരുമില്ല. നിശബ്ദം കേഴുവാൻ മാത്രമേ സാധിക്കുമായിരുന്നുള്ളു. ഇടയ്ക്കിടയ്ക്ക് ഔദ്യോഗിക ചടങ്ങുകളും പൊതുസമ്മേളനങ്ങളും, പത്രങ്ങൾക്കുവേണ്ടി റിപ്പോർട്ട് ചെയ്യുവാനായി വീടിനു പുറത്തുപോകുന്ന അവസരങ്ങൾ താല്ക്കാലികമായ ഒരു ആശ്വാസം നൽകി.

ഡോ. ജെക്കിളും മി. ഹൈഡും

സ്കൂൾ വിട്ടശേഷം ഞാൻ വായനയിൽ മുഴുകി. ആദ്യമേ അധികം വായനയും അപസർപ്പകനോവലുകളായിരുന്നു. ഗ്രന്ഥങ്ങൾ കിട്ടുന്ന മുറയ്ക്ക് ഗൗരവമുള്ള ഇംഗ്ലീഷ് സാഹിത്യകൃതികളും വായിച്ചു. "ഡോ. ജെക്കിൾ ആന്റ് മി. ഹൈഡ്" എന്നതാണ് വായിച്ച ഒരു ഗ്രന്ഥം. പ്രസ്തുത ഗ്രന്ഥം എന്നെ വല്ലാതെ ആകർഷിച്ചു. വ്യക്തിത്വം വിഭജിച്ച ഒരു മനുഷ്യന്റെ (പണ്ഡിതനും ശാസ്ത്രജ്ഞനും) കഥയാണത്. ഡോ. ജെക്കിൾ എന്ന ഉത്തമനായ മനുഷ്യൻ ഇടയ്ക്കിടയ്ക്ക്, മുന്നറിയിപ്പൊന്നുമില്ലാതെ, മി. ഹൈഡ് എന്ന ഭീകരമനുഷ്യനായി രൂപാന്തരപ്പെടുന്നു. ആ ഘട്ടത്തിൽ അയാൾ ചെയ്യാത്ത കൊള്ളരുതായ്മകളില്ല.

എന്റെ തന്നെ സ്വഭാവത്തിലെ അബോധപൂർവ്വമായ ഒരു വശത്തെ ആ ഗ്രന്ഥം സ്പർശിച്ചു കാണണം. എന്നിൽ കുറെയേറെ നന്മകളുണ്ടായിരുന്നു. അതോടൊപ്പംതന്നെ അതിനടിയിലായി ഒട്ടേറെ ദുഷ്ടത അമർന്നുകിടക്കുന്നതായി എനിക്കറിയാം. ആധിപത്യത്തോടും അധികാരത്തോടുമുള്ള സ്നേഹത്തിൽനിന്നോ അഭിനന്ദനത്തിനും മുഖസ്തുതിക്കുമുള്ള ആഗ്രഹത്തിൽനിന്നോ ഉൽക്കർഷാഭിവാഞ്ഛയെ മിക്കപ്പോഴും തിരിച്ചറിയാനാവില്ല. സ്നേഹവാത്സല്യങ്ങൾക്കുള്ള അഭിലാഷം പലപ്പോഴും മഹത്വത്തിനും ആദരവിനുമുള്ള അന്വേഷണത്തിന്റെ രൂപം അവലംബിക്കും. ചെറുപ്പക്കാരനായ ഒരു എഴുത്തുകാരനെ തേടിയെത്തുന്ന പുകഴ്ച്ചയ്ക്കും അഭിനന്ദനത്തിനുമുള്ള ആസക്തി എന്നിൽ വളർന്നു. ലേഖനത്തോടൊപ്പം എന്റെ പേര് അച്ചടിച്ച് കാണുന്നതിൽ ഞാൻ ആഹ്ലാദിച്ചു. പത്രങ്ങളിൽ എന്റെ റിപ്പോർട്ടുകൾ അച്ചടിച്ചുവരുമ്പോൾ ഞാൻ മതിമറന്ന് സന്തോഷിച്ചു. ഞാനവ മിക്കപ്പോഴും സുഹൃത്തുക്കളെ കാണിച്ചു. പ്രശംസ ഞാൻ ഇഷ്ടപ്പെട്ടു. പക്ഷേ സ്നേഹിക്കപ്പെടുവാൻ എനിക്കു ഭയമായിരുന്നു. സ്നേഹം

പിൻവലിക്കപ്പെട്ടാലെന്തു സംഭവിക്കുമെന്ന ആശങ്കയായിരുന്നു അതിനു നിദാനം. ഒരിക്കൽ എന്റെ അമ്മ എന്നെ അത്യധികം സ്നേഹിച്ചിരുന്നു. അമ്മയുടെ രോഗം മൂലം ആ സ്നേഹം എനിക്കു നഷ്ടപ്പെട്ടപ്പോൾ അതെന്നെ വേദനിപ്പിച്ചു. അതിൽനിന്ന് എനിക്കു മോചനം കിട്ടിയില്ല. എന്റെ വ്യക്തിത്വം ദ്വന്ദ്വഭാവങ്ങളുള്ളതും ഉദ്ഗ്രഥനാതീതവുമായിരുന്നുവെന്നു വ്യക്തം.

ഈ പ്രതിസന്ധിയിൽ ഒരു മോചനം കിട്ടുമെന്നു കരുതിയോ എന്തോ. "ഡോ. ജെക്കിളും മി. ഹൈഡും" എന്ന ഗ്രന്ഥം ഞാൻ മലയാളത്തിലേക്കു തർജ്ജമ ചെയ്യാൻ തുടങ്ങി. നൂറുപേജുള്ള ഒരു നോട്ടുബുക്കിൽ തർജമ പൂർത്തിയാക്കി. പക്ഷേ അത് പ്രസാധകനെ തേടുകയുണ്ടായില്ല.

ഒരു യുവറിപ്പോർട്ടറുടെ സാഹസങ്ങൾ

നാടകീയമായ എന്റെ റിപ്പോർട്ടിംഗ് ശൈലി ഒരിക്കൽ എന്നെ വല്ലാത്ത കുഴപ്പത്തിൽ ചാടിച്ചു. വയലാറൻ ശൗരി എന്നൊരു കുപ്രസിദ്ധനായ തട്ടിപ്പുകാരനെ പിടികൂടിയതാണു സംഭവം. ശൗരി സുമുഖനും സുന്ദരനുമായിരുന്നു. ആവശ്യമുള്ളപ്പോൾ ആകർഷകമാംവിധം വസ്ത്രധാരണം ചെയ്താണു നടപ്പ്. നല്ല ഉയരം. ഗാംഭീര്യമിയന്ന ഭാവം. അയാളുടെ വീരകൃത്യങ്ങൾ സംബന്ധിച്ചു പല കഥകളും പ്രചരിച്ചിരുന്നു. പോലീസിനു പിടികൊടുക്കാതെ രക്ഷപെടുന്നതാണു മിക്കതും. കൊച്ചീക്കായലിൽ ഒരു ചെറിയ ദ്വീപിൽ സ്വയം നിർമ്മിച്ച ഒരു കൊച്ചുകുടിലിൽ അയാൾ തനിയെ പാർക്കുന്നതായി പോലീസിനു വിവരംകിട്ടി. 50 അടി മാത്രം വ്യാസമുള്ള ആ ദ്വീപിലെ ഏകതാമസക്കാരനാണയാൾ.

കൊച്ചി സംസ്ഥാനപോലീസിലെ അഞ്ചോ ആറോ പേരുള്ള ഒരു സംഘം ഒരു പ്രഭാതത്തിൽ ഒരു ചെറിയ തോണിയിൽ ഈ കൊച്ചുദ്വീപിലിറങ്ങി. അവർ കുടിലിനെ വളഞ്ഞു. ശൗരി കുടിലിനകത്തുണ്ട്. പക്ഷേ പോലീസുകാർക്കു കാണാൻ വയ്യ. അവർ അട്ടഹസിച്ചു: "ശൗരീ, നീ പിടിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. പുറത്ത് വന്ന് അറസ്റ്റ് വരിക്കുക". "യജമാനന്മാരേ", ശൗരി കുടിലിനകത്തുനിന്നു വിളിച്ചുപറഞ്ഞു: "എനിക്ക് ഒരു നിമിഷം സമയം തന്നാലും. ഞാൻ അല്പം കഞ്ഞി കുടിക്കുകയാണ്. ഇന്നലെ മുതൽ ഞാൻ യാതൊന്നും കഴിച്ചിട്ടില്ല, ഞാൻ എന്റെ പ്രാതൽ കഴിച്ചോട്ടെ. അതുകഴിഞ്ഞു ഞാൻ പുറത്തു വരാം."

പോലീസ് ഓഫീസർ ഉച്ചത്തിൽ വിളിച്ചുപറഞ്ഞു: "ശൗരി, ധൃതി വേണ്ട. സാവകാശം കഞ്ഞികുടിച്ചോളു. പക്ഷേ നിന്റെ വേലത്തരം ഒന്നും എടുത്തേക്കരുത്. നിനക്ക് രക്ഷപെടാൻ ഇത്തവണ ഒരു പഴുതുമില്ല. ഞങ്ങൾ പൂർണ്ണമായും

നിന്നെ വളഞ്ഞുകഴിഞ്ഞു".

"അങ്ങനെ തന്നെ, എനിക്ക് ഒരു മിനിട്ടേ വേണ്ടൂ." ശൗരി ദുഃഖശബ്ദത്തിൽ അകത്തുനിന്നു പറഞ്ഞു.

ഒരു നിമിഷത്തിനകം ശൗരി പുറത്തുവരികതന്നെ ചെയ്തു. പക്ഷേ അയാളുടെ ധാർഷ്ട്യം പോലീസിനെ അമ്പരപ്പിച്ചു. ശൗരി വിനയപൂർവ്വം കീഴടങ്ങുമെന്നാണ് അവർ പ്രതീക്ഷിച്ചത്. ശാന്തമായി കൈവിലങ്ങണിയിക്കുന്ന നടപടിയേ വേണ്ടിവരൂ എന്നവർ ചിന്തിച്ചു. പക്ഷേ, ഭീകരനായിട്ടാണ് ശൗരി കുടിലിനു വെളിയിലിറങ്ങിയത്. ഒമ്പതിഞ്ചുവരുന്ന മൂർച്ചയേറിയ ഒരു കഠാര കൈയിൽ ചുഴറ്റിക്കൊണ്ടാണ് വരവ്. അയാൾ ആക്രോശിച്ചു: "നിങ്ങളുടെ തലകൾ അരിഞ്ഞുകളയും ഞാൻ". തന്റെ ഇടതുകരത്തിലെ നടുവിരലിൽനിന്ന് ഒരിഞ്ചുവരുന്ന ദശ ഛേദിച്ചുകളഞ്ഞുകൊണ്ട് അയാൾ അലറി: "ഇങ്ങനെ ചെയ്തുകളയും ഞാൻ".

ശൗരിയുടെ കഠാരയിൽനിന്ന് ചോര ഇറ്റിറ്റു വീഴുന്ന വിരൽഭാഗം കായൽ വെള്ളത്തിൽ പറന്നുവീണു. പോലീസുകാർ അമ്പരന്നു. അവർ ഇതികർത്തവ്യതാമൂഢരായി നിന്നു. അര നിമിഷത്തിനുള്ളിൽ ശൗരി വെള്ളത്തിൽചാടി അതിവേഗം നീന്തി. ഇടയ്ക്ക് നീർക്കാംകുഴിയിടാനും തുടങ്ങി. അലക്കിത്തേച്ച യൂണിഫോം അണിഞ്ഞിരുന്ന പോലീസുകാർ വെള്ളത്തിൽ ചാടാൻ ഒരുമ്പെട്ടില്ല. അവർ തോണിയിൽ കയറി. ക്രോധാവിഷ്ടരായ പോലീസുകാർ ഉഗ്രവേഗത്തിൽ തുഴയാനാരംഭിച്ചു-ശൗരിപോയിയെന്ന് അവർ സംശയിച്ച മാർഗ്ഗത്തിൽ. അപ്രതീക്ഷിതമായി ശൗരി വെള്ളത്തിനടിയിൽനിന്നു പൊങ്ങി, പിന്നിൽനിന്ന് വള്ളം മറിച്ചിട്ടു. പോലീസുകാരിൽ ആരുംതന്നെ നല്ലപോലെ നീന്തലറിയാവുന്നവരായിരുന്നില്ല. എങ്ങനെയും വെള്ളത്തിൽ പൊങ്ങിക്കിടക്കാൻ അവർ ഭ്രാന്തമായി പാടുപെട്ടു. ഇതിനിടയിൽ ശൗരി എവിടെയോ രക്ഷപ്പെട്ടു.

കൊച്ചിപ്രദേശത്ത് ഈ കഥ അങ്ങാടിപ്പാട്ടായിരുന്നു. കാരണം ആ പോലീസുകാർ തന്നെയാണ് അതു തങ്ങളുടെ സുഹൃത്തുക്കളോട് ആഖ്യാനം ചെയ്തത്. അങ്ങനെ കഥയ്ക്കു പെട്ടെന്ന് പ്രചാരംകിട്ടി. പത്രങ്ങൾ കഥയുടെ ഒരു ലഘുസംഗ്രഹം മാത്രമേ പ്രസിദ്ധീകരിച്ചുള്ളു. പോലീസുകാരുടെ ചാതുര്യക്കുറവിന്റെയും കഴിവില്ലായ്മയുടെയും കഥ പുറത്താക്കി അവരെ അപമാനിക്കേണ്ടെന്ന് പത്രങ്ങൾ നിശ്ചയിച്ചു. ശൗരി പൊതുജനദൃഷ്ടിയിൽ ഇതിഹാസപുരുഷനായി മാറി.

അവസാനം ശൗരിയെ പിടികൂടിക്കഴിഞ്ഞപ്പോൾ-അതും ഒരു സ്ത്രീയുടെ കരങ്ങളാൽ-അതു വലിയ വാർത്തയായി. എന്റെ പത്രപ്രവർത്തകസുഹൃത്തുക്കളിൽ നിന്നും മറ്റു സുഹൃത്തുക്കളിൽനിന്നുമാണ് എനിക്ക് ആ കഥ കിട്ടിയത്. ഇന്നാണെങ്കിൽ ആ റിപ്പോർട്ട് മലബാർ മെയിലിൽ പ്രസിദ്ധീകരിക്കുന്നതിനുമുമ്പ് വളരെയധികം സൂക്ഷ്മാന്വേഷണങ്ങൾ ഞാൻ നടത്തേണ്ടിവരുമായിരുന്നു. വരിക്കാർ വളരെ കൂടുതലുള്ളതും ആദരപൂർവ്വം ആളുകൾ പരിഗണിക്കുന്നതുമായ മലയാള മനോരമ ആ റിപ്പോർട്ട് മലബാർ മെയിലിൽ നിന്ന് ഒന്നാം പേജിൽ രണ്ടുകോളം ശീർഷകത്തോടെ ഉദ്ധരിച്ചു: “പെൺപിള്ള സിംഹം” എന്നായിരുന്നു ശീർഷകം.

ആ കഥ ഇങ്ങനെ സംഗ്രഹിക്കാം. ഞങ്ങളുടെ അയൽസംസ്ഥാനമായിരുന്ന തിരുവിതാംകൂറിലെ ഒരു റബ്ബർകർഷകൻ റബ്ബർഷീറ്റ് വിൽക്കാൻ കോട്ടയത്തിനു പോയി. തിരികെ വരുമ്പോൾ ഇരുട്ടി. കൈയിലുള്ള സഞ്ചിയിൽ റബ്ബർ വിറ്റ രൂപയുണ്ട്. ബസ്സിറങ്ങി വീട്ടിലേക്കു നടക്കുമ്പോൾ മാന്യമായി വസ്ത്രം ധരിച്ച ഗാംഭീര്യമിയന്ന ഒരു യാത്രക്കാരൻ കർഷകന്റെ ഒപ്പമെത്തി. ഒരേ ദിശയിലേക്കായിരുന്നു യാത്ര. അവർ സംഭാഷണമാരംഭിച്ചു. യാത്രക്കാരൻ കർഷകനിൽ വലിയ മതിപ്പുളവാക്കി. വീടടുക്കാറായപ്പോൾ, റബ്ബർ കർഷകൻ അപരന്റെ പേരും വീട്ടുപേരുമെല്ലാം ചോദിച്ചു. അതു ശൗരിയായിരുന്നു. പക്ഷേ റബ്ബർ കർഷകന് തൃപ്തികരമായി തോന്നിയവിധത്തിൽ അയാൾ മറുപടി നല്കി. മറ്റൊരു ടൗണിൽ സുഹൃത്തുക്കളെ കാണാൻ പോയതാണെന്നും നടന്നുനടന്ന് സമയം വൈകിയതറിഞ്ഞില്ലെന്നും തന്റെ സ്ഥലത്തേക്കുള്ള അവസാനബസ്സും പോയിക്കഴിഞ്ഞെന്നും അയാൾ പറഞ്ഞു. തന്റെ വീട്ടിൽ രാപാർക്കാൻ അപരനെ റബ്ബർ കർഷകൻ ക്ഷണിച്ചു. നേരംവെളുത്തു യാത്ര തുടരുകയാണു നല്ലതെന്നു പറയുകയും ചെയ്തു. “നിങ്ങളെ ബുദ്ധിമുട്ടിക്കുന്നതിൽ ഖേദമുണ്ട്” തുടങ്ങിയ മുട്ടുശാന്തികൾ ഉരുക്കഴിച്ചെങ്കിലും, ശൗരി ക്ഷണം സ്വീകരിച്ചു.

അങ്ങനെ അവർ സമ്പന്നമായ കർഷകകുടുംബത്തിലെത്തി, കുളിച്ചു, കുശാലായി ആഹാരം കഴിച്ചു. ആ സമയത്ത് ഒരു സന്ദേശവാഹകൻ അവിടെയെത്തി കർഷകന്റെ ഒരാത്മസുഹൃത്ത് പെട്ടെന്ന് മരിച്ചതായി അറിയിച്ചു. കർഷകന് വിലാപഭവനത്തിലേക്ക് ആഗതന്റെ കൂടെ ഉടനെ പോകേണ്ടിയിരുന്നു. അയാൾ പുറത്തെ വരാന്തയിൽ അതിഥിക്കു കിടക്കവിരിച്ചുകൊടുത്തു. സ്വന്തം ഭാര്യയേയും വേലക്കാരികളെയും തനിയെവിട്ടിട്ട് മരണവീട്ടിലേക്കു തിരിച്ചു. പിറ്റേദിവസം കഴിയുന്നത്ര നേരത്തെ മടങ്ങിയെത്താമെന്ന് ഭാര്യയ്ക്ക് ഉറപ്പും നല്കി.

ശൗരി വരാന്തയിൽ കിടന്നു. വീടിന്റെ കതകുകൾ അകത്തുനിന്ന് അടച്ചു. വെളുപ്പിന് ശൗരി ഉണർന്ന് ബഹളംവച്ചു. പാമ്പുകടിച്ചുവെന്ന് വിളിച്ചുകൂകി. യാതൊന്നും സംശയിക്കാതെ ഗൃഹനായിക സംഭവം എന്താണെന്നറിയാൻ വാതിൽ തുറന്നു. ശൗരി ഉടൻ വീടിനകത്തു ചാടിക്കയറി. ഭീകരമായ തന്റെ കഠാരച്ചുഴറ്റിക്കൊണ്ടു ഭീഷണി മുഴക്കി: “വിലപിടിപ്പുള്ള ആഭരണങ്ങളും പണവും സൂക്ഷിച്ചിട്ടുള്ള നിലവറയുടെ താക്കോൽ തരൂ. അല്ലെങ്കിൽ നിന്നെ കൊന്നുകളയും.” ഗൃഹനായിക നിശബ്ദയായി കിടപ്പുമുറിയിലേക്കു നടന്നു. അക്രമിയും പുറകെയുണ്ട്. അവൾ താക്കോലുമായി പുറത്തുവന്നു. ഒരക്ഷരം ഉരിയാടാതെ അവൾ നിശബ്ദം നടന്നു. നിലവറയുടെ വാതിൽ തുറന്നു. ശൗരി അതിനകത്തു കയറിയയുടൻ അവൾ ഉള്ളറയുടെ വാതിൽ പുറത്തുനിന്നു പൂട്ടി അയാളെ തടങ്കലിലാക്കി. ശൗരി സഹായത്തിനായി വിളിച്ചു കൂകി, അട്ടഹസിച്ചു.

ഗൃഹനായിക ആ പുലർകാലവേളയിൽ നല്ല തന്റേടത്തോടെ വീടിനു പുറത്തിറങ്ങി-സഹായത്തിന് ആളെ വിളിക്കാൻ. അവരുടെ പറമ്പിന്റെ മൂലയിൽ കുടിൽകെട്ടി താമസിച്ചിരുന്ന, ആ കുടുംബത്തോട് കൂറുള്ള ഒരു പുലയൻ ശൗരിയെ പിടിച്ചുകെട്ടാൻ മനസ്സുവച്ചു. തനിക്ക് എന്തെങ്കിലും സംഭവിച്ചാൽ ഗൃഹനായികയുടെ കുടുംബം അതിന്റെ ഉത്തരവാദിത്വം ഏറ്റെടുത്തുകൊള്ളാമെന്ന വ്യവസ്ഥയിൽ. ഇതിനിടയിൽ പലരും പുലയനെ സഹായിക്കാൻ വന്നുകൂടി. അന്നവിടെയെങ്ങും ടെലിഫോൺ ഇല്ലായിരുന്നതിനാൽ പോലീസിന് ആളയക്കേണ്ടിവന്നു. പോലീസുകാർ വന്നെത്തിയപ്പോഴേക്കും പുലയനും മറ്റുള്ളവരും ചേർന്ന്, നിലവറയുടെ പൂട്ടുതുറന്ന്, ശൗരിയെ കീഴടക്കി കയറുകൊണ്ടു ഭദ്രമായി ബന്ധിച്ചുകഴിഞ്ഞിരുന്നു.

ഏതാണ്ടിത്രയുമായിരുന്നു എന്റെ റിപ്പോർട്ടിന്റെ സംഗ്രഹം. വിശ്വസനീയമായ വൃത്തങ്ങളെ അടിസ്ഥാനമാക്കിയാണ് ഞാനിതു തയ്യാറാക്കിയത്. റിപ്പോർട്ട് ആ പ്രദേശത്തെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം ഉദ്വേഗജനകവും പൊതുജനശ്രദ്ധയെ പിടിച്ചടക്കുന്നതുമായി. എല്ലാവരുംതന്നെ ശൗരിയെപ്പറ്റിയും അയാളുടെ വിക്രിയകളെപ്പറ്റിയും അറിഞ്ഞിരുന്നു. മറ്റു റിപ്പോർട്ടർമാർ എന്തുകൊണ്ട് ഈ കഥ സ്വയമായി തെരക്കിപ്പിടിച്ച് അവരവരുടെ പത്രങ്ങളിൽ കൊടുത്തില്ല എന്ന ചോദ്യം എന്നോടുതന്നെ ചോദിക്കാനുള്ള മിടുക്ക് എനിക്കില്ലാതെ പോയി. നേരത്തെ എന്റെ സ്വന്തം സംസ്ഥാനമായ കൊച്ചിയിലെ പോലീസ് ശൗരിയെ പിടിക്കാൻ നടത്തിയ ശ്രമവും അവർക്കു നേരിട്ട പരാജയവും സംബന്ധിച്ച വിശദവിവരങ്ങൾ ഞാൻ റിപ്പോർട്ടു ചെയ്തിരുന്നില്ല. പോലീസല്ല ഒരു സാധാരണക്കാരിയായ, സമർത്ഥയായ ക്രിസ്ത്യൻ ഗൃഹനായികതന്നെ ശൗരിയെ പിടികൂടിയ കാര്യമാണു ഞാൻ റിപ്പോർട്ടു ചെയ്തത്.

ഈ സംഭവം നടന്നത് എന്റെ അയൽസംസ്ഥാനമായ തിരുവിതാംകൂറിലെ മഹാരാജാവിന്റെ ഭരണസീമയിൽപ്പെട്ട സ്ഥലത്താണ്. അവിടത്തെ പോലീസ് അഴിമതിക്കു കുപ്രസിദ്ധമായിരുന്നു. അന്നു തിരുവിതാംകൂർ യഥാർത്ഥത്തിൽ ഭരിച്ചിരുന്നത് പണ്ഡിതനായ ദിവാൻ സർ സി. പി. രാമസ്വാമി അയ്യറാണ്. സംസ്ഥാനത്തെ ജനങ്ങളിൽ 40 ശതമാനത്തോളം വരുന്ന ക്രിസ്തീയ സമൂഹത്തിന്റെ സാമ്പത്തികവും രാഷ്ട്രീയവുമായ ശക്തി പാടേ നശിപ്പിക്കാൻ അദ്ദേഹം ബദ്ധകങ്കണനായി. ഈ ലക്ഷ്യത്തോടുകൂടി അദ്ദേഹം ജർമ്മനിയിൽ യഹൂദന്മാർക്കെതിരായി ഹിറ്റ്ലർ പ്രയോഗിച്ച ചില പ്രവർത്തനസമ്പ്രദായങ്ങൾ ഇവിടെയും അനുവർത്തിച്ചു. പോലീസിനെ പ്രധാനമായും ഉപയോഗിച്ചാണ് സർ സി. പി. കരുക്കൾ നീക്കിയത്.

ശൗരിയെ പിടികൂടിയ വാർത്ത റിപ്പോർട്ട് ചെയ്തശേഷം ഞാൻ അത് സംബന്ധിച്ച അന്വേഷണം തുടരണമായിരുന്നു. പ്രത്യേകാന്വേഷണത്തിനുള്ള വിഭവസൗകര്യമില്ലായ്കയാൽ ഞാൻ ഒന്നും ചെയ്തില്ല. കൗമാരപ്രായക്കാരനായ ഒരു റിപ്പോർട്ടർ തിരുവിതാംകൂർ പോലീസുമായി കോർക്കുന്നത് അപകടകരമായിരുന്നു. പ്രതി മുമ്പ് നടത്തിയ മോഷണങ്ങളിലെ തൊണ്ടിസാധനങ്ങളധികവും പോലീസ് അയാളിൽനിന്ന് വീണ്ടെടുത്തുവെന്നും അതെല്ലാം അവർ പങ്കിട്ടുവെന്നും (വളരെയേറെ സ്വർണ്ണാഭരണങ്ങൾ ഇങ്ങനെ ശൗരിയിൽ നിന്ന് വീണ്ടെടുത്തുവെന്നാണ് ഞാൻ കേട്ടത്) അയാളെ പിടികൂടിയ വിവരം റിക്കാർഡിലാക്കാതെ അയാളെ സ്വതന്ത്രനായി വിട്ടയച്ചുവെന്നും അന്വേഷണം തുടർന്നിരുന്നുവെങ്കിൽ ഞാൻ മനസ്സിലാക്കിയേനെ.

ഞാൻ കുഴപ്പത്തിൽചാടിയെന്ന് ക്ഷണേന എനിക്കു മനസ്സിലായി. എന്റെ വാർത്തയുടെ സ്രോതസ്സ് തിരക്കി ആദ്യമേ എന്നെ ചോദ്യം ചെയ്യാൻ എത്തിയത് തിരുവിതാംകൂറിലെ ഒരു രഹസ്യപോലീസ് ഇൻസ്പെക്ടറാണ്. കേവലം ബാലനെപ്പോലെ തോന്നിയ എന്നെ കണ്ടിട്ട് അദ്ദേഹത്തിന് വിനോദം തോന്നിക്കാണണം. ദയാപുരസ്സരമാണ് അദ്ദേഹം വിവരങ്ങൾ തിരക്കിയത്. ഞാനാണ് റിപ്പോർട്ട് എഴുതിയതെന്ന വിവരം എവിടെനിന്നു കിട്ടിയെന്നു ഞാൻ ചോദിച്ചു. എന്റെ പത്രത്തിന്റെ തന്നെ എഡിറ്റോറിയൽ സ്റ്റാഫിൽ നിന്നാണെന്നായിരുന്നു മറുപടി. അവർക്കങ്ങനെ പറയാൻ കാര്യമില്ലായിരുന്നുവെന്നു ഞാൻ തിരിച്ചടിച്ചു. പക്ഷേ ഞാനായിരുന്നു റിപ്പോർട്ടറെന്ന വസ്തുത ഞാൻ നിഷേധിച്ചില്ല. എന്റെ റിപ്പോർട്ടിന് ഒരടിസ്ഥാനവുമില്ല എന്നൊരു പ്രസ്താവന ഞാൻ എഴുതിക്കൊടുക്കണമെന്നാണ് അദ്ദേഹം ആദ്യമേ ആവശ്യപ്പെട്ടത്. ഞാൻ അതു നിരാകരിച്ചു. അപ്പോൾ അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു, ഒന്നും എഴുതിക്കൊടുക്കേണ്ട, തിരുവിതാംകൂർ സംസ്ഥാനത്ത് എന്റെ വാർത്താ സ്രോതസ്സ് ആരാണെന്നു പറയുകമാത്രം ചെയ്താൽ മതിയെന്ന്. ആ വ്യക്തിയെക്കണ്ട് ഒരു

നിഷേധക്കുറിപ്പ് അദ്ദേഹം വാങ്ങിക്കൊള്ളാമത്രെ. അതു പത്രപ്രവർത്തന സദാചാരത്തിൽ (മര്യാദയിൽ) പെടുന്നതല്ലെന്ന് ഞാൻ മറുപടി പറഞ്ഞു.

അതുവരെ ഞങ്ങളിരുവരും മര്യാദപാലിച്ചു. ഞങ്ങൾ എന്റെ ഒരു സുഹൃത്തിന്റെ കടയിലിരുന്ന് സ്വകാര്യസംഭാഷണം നടത്തുകയായിരുന്നു. ഇത്രയുമായപ്പോൾ ഇൻസ്പെക്ടറുടെ സ്വരംമാറി. എനിക്കെതിരായി നിയമനടപടിയെടുക്കാൻ തിരുവിതാംകൂർ പോലീസിന് കഴിയുമെന്ന് അറിയാമോ എന്ന് അദ്ദേഹം ചോദിച്ചു. ഞാൻ കൊച്ചീരാജ്യത്തെ പ്രജയാണെന്നും തിരുവിതാംകൂർസംസ്ഥാനത്തോട് എനിക്ക് ഒരു കടപ്പാടുമില്ലെന്നും ഞാൻ മറുപടി പറഞ്ഞു. അദ്ദേഹം ചോദിച്ചു: "നിങ്ങൾക്ക് എന്തു പ്രായമുണ്ട്?" പ്രോസിക്യൂട്ടു ചെയ്യാൻ തക്ക പ്രായം എനിക്കില്ലെന്ന് അദ്ദേഹം സംശയിച്ചിരിക്കണം. എനിക്ക് പതിനാറുവയസ്സേ ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളുവെന്നു ഞാൻ വെളിപ്പെടുത്താൻ പോയില്ല. അല്പം പരുക്കൻ ഭാഷയിൽ ഞാൻ തിരക്കി: "എന്താ എനിക്കു കല്യാണം ആലോചിക്കാൻ പ്ലാനുണ്ടോ?" ഞങ്ങളുടെ സമൂഹത്തിൽ സാധാരണ ഇടനിലക്കാരാണു കല്യാണമാലോചിക്കുന്നത്. പോലീസ് ഇൻസ്പെക്ടർ അവസാനമായി ഇത്രയുമേ പറഞ്ഞുള്ളു: "ഇക്കാര്യത്തെപ്പറ്റി പോലീസിൽനിന്നു നിങ്ങൾ വീണ്ടും കേൾക്കും". അതോടെ ആ സംഭാഷണം അവസാനിച്ചു.

താമസിയാതെതന്നെ അതുപോലെ നടന്നു. ഇത്തവണ ഒരു വലിയ തടിയൻ പോലീസ് ഓഫീസറാണു തിരുവിതാംകൂറിൽനിന്നു വന്നത്. ആനയടി പത്മനാഭൻ പിള്ള. കുപ്രസിദ്ധനായ ഒരു എ. എസ്. പി. വരവ് ഔദ്യോഗിക പാതകളിൽക്കൂടിതന്നെ. എന്നെ സ്ഥലത്തെ പോലീസ് സ്റ്റേഷനിലേയ്ക്കു വിളിക്കാൻ തൃപ്പൂണിത്തുറ പോലീസ് സബ് ഇൻസ്പെക്ടർ എൻ. ആർ. സുബ്രഹ്മണ്യ അയ്യർ ഒരു കോൺസ്റ്റബിളിനെ എന്റെ വീട്ടിലേയ്ക്കയച്ചു. ഞാൻ ഉടനെ പോയി. പോലീസ് സ്റ്റേഷൻ ഞങ്ങളുടെ വീടിനടുത്തായിരുന്നെങ്കിലും അതുവരെ ഞാൻ ഒരു പോലീസ് സ്റ്റേഷനിലും പോയിട്ടില്ല. ഞാൻ മനസ്സിൽ പ്രാർത്ഥിച്ചു. കുറച്ചൊരു ഉൽകണ്ഠയുണ്ടെങ്കിലും ഭീഷണിക്കും വിരട്ടലിനും വഴങ്ങരുതെന്ന് ഞാൻ ദൃഢനിശ്ചയം ചെയ്തു.

ആനയടിയും ഞങ്ങളുടെ എസ്. ഐ.യും പോലീസ് സ്റ്റേഷനിലുണ്ട്. ആനയടി പറഞ്ഞു: "ഹോ! ഇത്ര ചെറുപ്പമോ? എന്റെ പൗത്രന്റെ പ്രായമേ കാണൂ. എന്റെ ചോദ്യങ്ങൾക്കു മറുപടി പറയുക മാത്രം ചെയ്താൽ മതി. പിന്നീട് ഒരു കുഴപ്പവുമുണ്ടാകില്ല". അങ്ങനെയാണ് അദ്ദേഹം എന്നെ എതിരേറ്റത്. വളരെ സൗഹൃദവും പിതൃസഹജവുമായ സ്വരത്തിൽ അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: "ശൗരിയെ പിടികൂടിയ സംഭവം സംബന്ധിക്കുന്ന വിവരം നിനക്ക് ആരു തന്നു? ഇങ്ങനെയൊരു അറസ്റ്റിനെപ്പറ്റി ഞങ്ങൾക്കു യാതൊരു വിവരവുമില്ല. രേഖകളിലൊന്നും അതു കാണുന്നില്ല. ശൗരി ഇപ്പോൾ

എവിടെയാണെന്നുപോലും ഞങ്ങൾക്ക് അറിഞ്ഞുകൂടാ. നിനക്ക് വിവരം തന്ന ആളുടെ പേരു മാത്രം പറഞ്ഞാൽ മതി. നിന്നെ മറ്റു വിഷമതകളിൽനിന്നെല്ലാം ഞാൻ രക്ഷപ്പെടുത്താം".

ഞാൻ പറഞ്ഞു:"ഖേദിക്കുന്നു, സാർ. ആ വിവരം തരാൻ എനിക്കു നിവർത്തിയില്ല". ഒരു വല്ല്യപ്പച്ചന്റെ രീതിയിൽ അദ്ദേഹം എന്നെ പ്രേരിപ്പിക്കാൻ നോക്കി. ബുദ്ധിപൂർവ്വമായ ഉപദേശമാണു താൻ നല്കുന്നതെന്നും ഞാൻ വിവരം പോലീസിൽനിന്നു മറച്ചുപിടിക്കരുതെന്നും അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. ഞാൻ നിഷേധരൂപത്തിലുള്ള മറുപടിയിൽ ഉറച്ചുനിന്നു. ഒരു പത്രറിപ്പോർട്ടർ എന്ന നിലയിൽ എന്നെ നന്നായി അറിഞ്ഞിരുന്ന ഞങ്ങളുടെ എസ്. ഐ.യും എന്നെ ഉപദേശിച്ചു: "ആ വിവരം അദ്ദേഹത്തോടു പറയുക. അതാണു നിനക്ക് നല്ലത്". ഞാൻ നിഷേധം തുടർന്നപ്പോൾ എസ്. ഐ. എന്നോടു ചോദിച്ചു: "നിന്നെ അറസ്റ്റു ചെയ്തു തിരുവിതാംകൂറിലേക്കയയ്ക്കാൻ എനിക്കു കഴിയുമെന്നറിയാമോ?"

തിരുവിതാംകൂറിനെ അപേക്ഷിച്ചു അഴിമതി വളരെ കുറവുള്ള സംസ്ഥാനമായിരുന്നു കൊച്ചി. ഞങ്ങളുടെ പോലീസിന് എന്നെ പ്രഹരിക്കാൻ കഴിയും. ദൈവത്തിൽ വിശ്വാസമർപ്പിച്ചുകൊണ്ട് ആ അപകടസാധ്യത നേരിടാൻ ഞാൻ തയ്യാറായി. അതുകൊണ്ട് ഉള്ളിൽ പേടിയുണ്ടെങ്കിലും പുറമെ ധൈര്യം അവലംബിച്ചുകൊണ്ടുതന്നെ ഞാൻ പറഞ്ഞു: "മി. എൻ. ആർ. സുബ്രഹ്മണ്യ അയ്യർ, നമ്മുടെ സംസ്ഥാന നിയമങ്ങൾ അങ്ങനെ പ്രവർത്തിക്കാനുള്ള അവകാശം അങ്ങേയ്ക്കു നല്കുന്നില്ല. എന്റെ പേരിൽ ഒരു കേസുമില്ല. ആ നിലയിൽ അങ്ങേയ്ക്ക് എന്നെ അറസ്റ്റുചെയ്യാനൊക്കുകയില്ല".

രണ്ടു പോലീസ് ഓഫീസർമാരും ഒരു നിമിഷനേരത്തേക്കു പരസ്പരം നോക്കിയിരുന്നു. അനന്തരം മി. അയ്യർ പറഞ്ഞു: "മി. വറുഗീസ്, നിങ്ങൾക്കു പോകാം".

അതാണു കഥയുടെ പര്യവസാനം. പോലീസിൽനിന്നു പിന്നീടൊന്നും ഞാൻ കേൾക്കുകയുണ്ടായില്ല. എന്തെങ്കിലും സംഭവിച്ചേക്കാമെന്ന് കുറേക്കാലത്തേക്ക് എനിക്കു ഭയമുണ്ടായിരുന്നു. ഒന്നുമുണ്ടായില്ല.

ഒരു കൗമാരപ്രായക്കാരന്റെ രാഷ്ട്രീയ ജീവിതം

1937-ലും '38-ലും ഇന്ത്യൻ സ്വാതന്ത്ര്യപ്രസ്ഥാനം ശക്തിയാർജിക്കാൻ തുടങ്ങി. പൊതുവേ പറഞ്ഞാൽ ക്രിസ്ത്യാനികൾ ഇക്കാര്യത്തിൽ ആവേശമോ അത്യുത്സാഹമോ കാണിച്ചില്ല. സ്വയംഭരണത്തേക്കാൾ ഭേദം ബ്രിട്ടീഷ് സാമ്രാജ്യഭരണമാണെന്നായിരുന്നു അവരിൽ ബഹുഭൂരിപക്ഷത്തിന്റെയും വിചാരം. കോളനി ഭരണകർത്താക്കളും ക്രിസ്ത്യാനികളായിരുന്നുവല്ലൊ! ഈ വീക്ഷണഗതി എനിക്ക് സ്വീകാര്യമായി തോന്നിയില്ല. പ്രത്യേകിച്ചും കൊച്ചിയിലും തിരുവിതാംകൂറിലും മഹാരാജാക്കന്മാരാണ് ഭരിച്ചിരുന്നത്; ബ്രിട്ടീഷുകാർ നേരിട്ടല്ല. വളരെ ചുരുക്കം ബ്രിട്ടീഷുകാരെ മാത്രമേ ഞങ്ങൾ കണ്ടിരുന്നുള്ളു. അവർ ഞങ്ങളുടെ സാമൂഹ്യജീവിതത്തിന്റെ ഭാഗമായിരുന്നുമില്ല.

കൊച്ചിയിലെ ഞങ്ങളുടെ മഹാരാജാക്കന്മാർ-സാധാരണഗതിയിൽ എൺപതു വയസ്സോളമുണ്ടാകും-പ്രായേണദയാതല്പരരും ദൈവഭയമുള്ളവരുമായിരുന്നു. ഏതാണ്ട് 600 അംഗങ്ങളുള്ള രാജകുടുംബത്തിലെ ഏറ്റവും പ്രായംകൂടിയ പുരുഷനാണ് സാധാരണഗതിയിൽ സിംഹാസനാരൂഢനാകുന്നത്. അപ്പോൾ അദ്ദേഹത്തിന് സാധാരണയായി എൺപത് വയസ്സുണ്ടാകും. അതിനുശേഷം അദ്ദേഹം അധികകാലം ജീവിച്ചിരിക്കാറില്ല. ഞങ്ങളുടെ വീട് ഹിൽപാലസ് റോഡിലായിരുന്നു. ഏതാണ്ട് ഒരു മൈൽ അകലെയുള്ള മഹാരാജാവിന്റെ കൊട്ടാരത്തിലേക്ക് പോകാനുള്ള പാതയാണത്. ഞങ്ങളുടെ വീടിന്റെ മുമ്പിലൂടെ മഹാരാജാവ് കടന്നുപോകുന്നത് ഞങ്ങൾ മിക്കവാറും കാണാറുണ്ട്.

ഉത്സവദിവസങ്ങളിലൊഴികെ വലിയ ആർഭാടങ്ങളോ ആഡംബരങ്ങളോ ഉണ്ടാകാറില്ല. സ്കൂൾ കുട്ടികളായിരുന്നപ്പോൾ ഞങ്ങൾ ആണ്ടിലൊരിക്കൽ കൊട്ടാരത്തിൽ പോകുമായിരുന്നു. അവിടെ ഞങ്ങൾക്ക് മധുരപലഹാരങ്ങൾ നല്കി. രാജകൊട്ടാരത്തിലെ പല ചെറുപ്പക്കാരും എന്റെ സഹപാഠികളായിരുന്നു. ഞങ്ങളുമായി സാമൂഹികമായി ഇടപെടുന്നതിൽ നിന്ന് അവരെ വിലക്കിയിരുന്നു. ചില മഹാരാജാക്കന്മാർ മികച്ച പണ്ഡിതന്മാരായിരുന്നു. പ്രത്യേകിച്ച് സംസ്കൃതത്തിൽ. ചില മഹാരാജാക്കന്മാരാകട്ടെ ശുദ്ധഗതിക്കാരും. പല തമാശകളും അവരെപ്പറ്റി പറയുന്നുണ്ട്.

ഒരു തമാശ ഇതാണ്. എൺപതു വയസ്സുള്ള അദ്ദേഹം ഒരു ഫുട്ബോൾ മത്സരത്തിൽ മുഖ്യാതിഥിയായിരുന്നു. അദ്ദേഹം ആദ്യമായാണ് ഫുട്ബോൾ കളി കാണുന്നത്. 22 പേർ ഒരു പന്തിനുവേണ്ടി പന്തിന്റെ പിന്നാലെ പരക്കംപായുന്നതു കണ്ടിട്ട് അദ്ദേഹം മന്ത്രിയോടു പറഞ്ഞു: "ഒരു പന്തിനു വേണ്ടി എന്തിനാണ് ഇവരെല്ലാംകൂടി ഉന്തും തള്ളും നടത്തുന്നതും ബഹളം വയ്ക്കുന്നതും? രണ്ടു ഡസൻ പന്തുകൾ വാങ്ങിക്കൊടുത്താൽ ഓരോരുത്തനും ഓരോ പന്തു കിട്ടുമല്ലോ".

ഇത്തരം ഓമനത്തമുള്ള ശുദ്ധാത്മാക്കൾ ഭരിച്ചിരുന്നതിനാൽ ബ്രിട്ടീഷ്

സാമ്രാജ്യഭരണത്തിന്റെ ഭാരം ഞങ്ങൾക്ക് അനുഭവപ്പെട്ടിരുന്നില്ല. സമൂഹത്തിൽ ഒട്ടേറെ മർദ്ദനവും ചൂഷണവും അനേകം അസമത്വങ്ങളും അനീതികളും നടമാടിയിരുന്നെങ്കിലും അക്കാലത്ത് അതൊന്നും എന്നെ ആവേശംകൊള്ളിച്ചില്ല.

മഹാത്മാഗാന്ധിയും ജവഹർലാൽ നെഹ്രുവും അന്നു ഞങ്ങളുടെ വലിയ നേതാക്കന്മാരായിരുന്നു. പക്ഷേ അവരെ ഞങ്ങൾ ദുർലഭമായേ കണ്ടിരുന്നുള്ളൂ. യുവാവായിരിക്കുമ്പോൾ ഞാൻ ഒരിക്കൽ നെഹ്രുവിന്റെ പ്രസംഗം കേട്ടു. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞ കാര്യങ്ങളും അവ പറഞ്ഞ രീതിയും എന്നിൽ മതിപ്പു വളർത്തി. ഗാന്ധിജി ഒരിക്കൽ ഞങ്ങളുടെ പട്ടണം സന്ദർശിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ലാളിത്യവും പല്ലില്ലാത്ത പുഞ്ചിരിയും എന്നെ ആകർഷിച്ചു. പക്ഷേ ഞങ്ങളുടെ നാട്ടിലൊരാൾ ഒരു വൃത്തികേടു കാണിച്ചു. തനിക്കു കിട്ടുന്നതെന്തും ഗാന്ധിജി ലേലം വിളിക്കുമായിരുന്നു. കിട്ടുന്ന തുക ഏതെങ്കിലും ധർമ്മകാര്യങ്ങൾക്കു നല്കും. എന്റെ പട്ടണത്തിൽ അദ്ദേഹത്തിനു നല്കിയ മംഗളപത്രം (ഗിൽറ്റിട്ടത്) ലേലം ചെയ്തു. ഏറ്റവും കൂടുതൽ തുകയ്ക്കു ലേലം കൊണ്ടത് ഒരു കൃഷ്ണൻകുട്ടിയായിരുന്നു. അന്നു നാല്പതു രൂപ ഒരു വലിയ തുകയാണ്. കൃഷ്ണൻകുട്ടി വ്യാജനോട്ടു വിൽപ്പനക്കാരനാണെന്ന് ഞാൻ പിന്നീടു മനസ്സിലാക്കി. അയാൾ ഗാന്ധിജിക്കു നൂറുരൂപയുടെ ഒരു കള്ളനോട്ടു നല്കി. ബാക്കികിട്ടിയ അറുപതുരൂപയുടെ നല്ല നോട്ടുകൾ അയാൾ പോക്കറ്റിലാക്കുകയും ചെയ്തു. അതിനുംപുറമെ നന്നായി ഫ്രെയിം ചെയ്ത, ഗിൽറ്റിട്ട, മംഗളപത്രം അയാൾക്കു സ്വന്തമായി.

കൗമാരപ്രായക്കാരനെന്ന നിലയിൽ സ്വന്തസ്ഥലത്തെയും സംസ്ഥാനത്തെയും രാഷ്ട്രീയത്തിലായിരുന്നു എനിക്കു കൂടുതൽ താല്പര്യം. അയിത്തം സമൂഹത്തിൽ നിന്നു വിപാടനം ചെയ്യേണ്ടതിന്റെ ആവശ്യകത എനിക്കു മനസ്സിലായിത്തുടങ്ങി. അതിനുവേണ്ടിയായിരുന്നല്ലൊ ഗാന്ധിജി പോരാടിക്കൊണ്ടിരുന്നത്. കാലംകഴിഞ്ഞതോടെ, സാമൂഹികവും സാമ്പത്തികവുമായ അസമത്വങ്ങൾ നീക്കം ചെയ്യേണ്ടതിന്റെ ആവശ്യകത എനിക്കു ബോധ്യമായി. ഒരു റിപ്പോർട്ടറെന്ന നിലയിൽ, ഞാൻ റിപ്പോർട്ടു ചെയ്ത രാഷ്ട്രീയ യോഗങ്ങൾ എന്റെ അവബോധരൂപവൽക്കരണ പ്രക്രിയയെ സഹായിച്ചു.

ഞങ്ങളുടെ സംസ്ഥാനത്തെ പിന്നോക്ക ഈഴവസമുദായത്തിൽനിന്നുള്ള വലിയ സാമൂഹിക പരിഷ്ക്കർത്താക്കളിൽ ഒരാളായ സഹോദരൻ അയ്യപ്പൻ പ്രസംഗിച്ച ഒരു മഹായോഗം റിപ്പോർട്ടുചെയ്യുകയായിരുന്നു ഞാൻ. സാമൂഹ്യപരിഷ്ക്കാരത്തിനുവേണ്ടിയുള്ള അദ്ദേഹത്തിന്റെ വാദമുഖങ്ങൾ എന്നെ ആകർഷിച്ചു ചർച്ചാവേളയിൽ ഞാൻ അദ്ദേഹത്തോട് ഒരു ചോദ്യം ചോദിച്ചു

(പ്രസ് ഗാലറിയിൽനിന്ന് അങ്ങനെയൊരു ചോദ്യം അന്ന് തീരെ അപ്രതീക്ഷിതമായിരുന്നു): "പതിനാറുവയസുകാരനായ എന്നെപ്പോലുള്ളവരെ, നേതാക്കന്മാരായ നിങ്ങൾ, രാഷ്ട്രീയത്തിൽ ചേരാൻ അനുവദിക്കാത്തതെന്താണ്?" അദ്ദേഹത്തിന്റെ മറുപടി അതിശ്രദ്ധേയമായിരുന്നു. ഇന്നും അതെന്റെ ചെവികളിൽ മുഴങ്ങുന്നു: "വയലിൽനിന്ന് നെല്ലിൻ ഞാറുകൾ പിഴുതെടുത്ത് കന്നുകാലികൾക്കു കൊടുക്കുന്നതിൽ ഞങ്ങൾ വിശ്വസിക്കുന്നില്ല." ഞാൻ എവിടെ നില്ക്കുന്നുവെന്ന് അങ്ങനെ ഞാൻ മനസ്സിലാക്കി. ഞാൻ വെറും ഞാറിൻതൈ മാത്രം.

എന്നിരിക്കിലും അനുവദനീയമായ ഇടങ്ങളിൽ ഞാൻ രാഷ്ട്രീയമായി സജീവം പ്രവർത്തിച്ചു. ഞങ്ങളുടെ നിയോജകമണ്ഡലത്തിൽ നിന്ന് കൊച്ചി നിയമസഭയിലേക്കു നടന്ന തെരഞ്ഞെടുപ്പിൽ കോൺഗ്രസ് സ്ഥാനാർത്ഥിക്കു വേണ്ടിയുള്ള തെരഞ്ഞെടുപ്പു പ്രചാരണത്തിൽ ഞാൻ പങ്കെടുത്തു. എന്റെ റിപ്പോർട്ടിങ്ങും രാഷ്ട്രീയമായി അർത്ഥവത്തായിരുന്നു. ഇതൊക്കെയാണെങ്കിലും രാഷ്ട്രീയമായ എന്റെ സംവേദനക്ഷമത വികസിക്കുന്നത് വർഷങ്ങൾക്കു ശേഷമാണ്. എനിക്ക് പതിനേഴു വയസ്സുള്ളപ്പോൾ എന്റെ പട്ടണത്തിലെ പബ്ലിക് ലൈബ്രറിയുടെയും വായനശാലയുടെയും ഓണററി സെക്രട്ടറിയായി എന്നെ തെരഞ്ഞെടുത്തു. ഒരു ചെറുപ്പക്കാരനിൽ പ്രായമായവർക്കുള്ള വിശ്വാസത്തിന് തെളിവാണത്. ഞാൻ വളരെ കാര്യക്ഷമമായി ആ ജോലി നിർവ്വഹിച്ചു. ആ ലൈബ്രറിയിലെ ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ മിക്കതും ഞാൻ വായിച്ചുതീർക്കുകയും ചെയ്തു.

കഷ്ടാനുഭവത്തിന്റെ അർത്ഥം സംബന്ധിച്ച ചർച്ചയോടു കൂടിയാണ് ഈ അദ്ധ്യായം ആരംഭിച്ചത്. ബുദ്ധമതത്തോട് എനിക്ക് ബഹുമാനമുണ്ടെങ്കിലും ബുദ്ധമതരീതിയിൽ കഷ്ടാനുഭവപ്രശ്നത്തെ മനസ്സിലാക്കാൻ എനിക്കു കഴിയുന്നില്ല. കഷ്ടാനുഭവത്തെ മനസ്സിലാക്കുകയും കൈകാര്യം ചെയ്യുകയും ചെയ്യുന്ന യവന രീതിയും ക്രിസ്തീയരീതിയും എന്നെ കൂടുതലായി അമ്പരപ്പിച്ചിട്ടേയുള്ളൂ.

കഷ്ടാനുഭവത്തെപ്പറ്റി പ്രതിപാദിച്ചിട്ടുള്ളവരിൽ യവനരിൽ സ്റ്റോയിക്ക് വിഭാഗക്കാർ മുമ്പിലാണ്. അവരുടെ വലിയ ഗുണം കാണിക്കുന്ന പദമാണ് Apatheia (അതിന്റെ അർത്ഥം നിർവ്വികാരതയെന്നോ ഉദാസീനതയെന്നോ അല്ല). അക്ഷരാർത്ഥത്തിൽ apatheia 'കഷ്ടാനുഭവമല്ലായ്ക' (non-suffering) എന്നു തർജമചെയ്യാം. അവരെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം സന്തുഷ്ടി (eudaimonia), സ്വാതന്ത്ര്യം (eleutheria) എന്നിവയുടെ പര്യായമായമാണത്. Apatheia എന്നതിനു impassibility എന്നു പറയുന്നതാണു കൂടുതൽ

ശരി. അരിസ്റ്റോട്ടിലാണ് ഇത് ആദ്യമായി 'കഷ്ടാനുഭവത്തിന് കഴിവില്ലാത്ത' എന്ന അർത്ഥത്തിൽ ഉപയോഗിച്ചത്. സ്റ്റോയിക്കു വിഭാഗക്കാർ ദൈവത്തെ പരാമർശിക്കാൻ ഈ പദം ഉപയോഗിച്ചു. Apatheia ദൈവത്തിന്റെ ഒരു വിശേഷണമാണ്. ദൈവത്തിന് കഷ്ടാനുഭവം സാധ്യമല്ല. അദ്ദേഹം നിർവികാരനാണ്. കഷ്ടാനുഭവസീമയ്ക്ക് അപ്പുറമാണ്. മനുഷ്യരാശിയുടെ ആദർശവും അതായിരിക്കണം. കഷ്ടാനുഭവത്തിനുമപ്പുറം; കഷ്ടാനുഭവത്താൽ ബാധിക്കപ്പെടാതെ. ദൈവത്തിന്റെ നിർവികാരത സ്റ്റോയിക്കുകാരുടെ സാന്മാർഗ്ഗിക മാനദണ്ഡമായി. സ്റ്റോയിക്കുകാർ എല്ലാവികാരങ്ങളിൽനിന്നുമുള്ള സ്വാതന്ത്ര്യം സൂചിപ്പിക്കാൻ apatheia എന്ന പദം ഉപയോഗിച്ചു. ഒരു സംഭവത്താലും സ്പർശിക്കപ്പെടാത്ത ഒരവസ്ഥ. ദൈവികമായ നിർവികാരത അഥവാ ഏതു ബാഹ്യസാഹചര്യങ്ങളിൽ നിന്നുമുള്ള വ്യതിരിക്തത, സമചിത്തത. എ. ഡി. 55നും 135നും ഇടയ്ക്കു ജീവിച്ചിരുന്ന മഹാനായ സ്റ്റോയിക് ദാർശനികനായ എപ്പിക്ടേറ്റസ് കൂടുതൽ വ്യക്തമായി ഉപന്യസിച്ച സിദ്ധാന്തം ക്രിസ്ത്യാനികളെ സ്വാധീനിച്ചിരുന്നു. യഥാർത്ഥത്തിൽ സന്തുഷ്ടനാവണമെങ്കിൽ ഒരുവൻ ഭാഗധേയത്തിന്റെ ഭാഗ്യവിപര്യയങ്ങളിൽ നിന്നോ വേദനയോ സുഖാനുഭൂതിയോ സ്വാധീനിക്കുന്നതിൽനിന്നോ അവയോടു പ്രതിസ്പന്ദിക്കുന്ന അവസ്ഥയിൽ നിന്നോ സ്വതന്ത്രനാകണമെന്നർത്ഥം. നമുക്കു നിയന്ത്രിക്കുവാൻ കഴിയാത്തതോ അധികാരമില്ലാത്തതോ ആയ കാര്യങ്ങൾക്കു വിധേയമായിരുന്നുകൂടാ നമ്മുടെ സന്തുഷ്ടി. അതു ഒരു മനുഷ്യന്റെ സ്വത്വത്തിനും അവന്റെ ഇച്ഛാശക്തിക്കും പൂർണ്ണമായും വിധേയമായിരിക്കണം. അങ്ങനെയാവുമ്പോൾ കഷ്ടാനുഭവത്തിന് നമ്മുടെമേൽ യാതൊരു അധികാരവുമുണ്ടായിരിക്കുകയില്ല. അതാണു സ്വാതന്ത്ര്യം. അതാണു സന്തുഷ്ടി. സ്വയം ഭരണം (autonomy) സംബന്ധിച്ച അത്യന്താധുനികാശയത്തിന് അതു ഒരു പരിധിവരെ അടിസ്ഥാനം നല്കുന്നതായും തോന്നുന്നു. നിഷ്കാമകർമ്മത്തോടുകൂടിയ സമചിത്തതയാണ് ഇന്ത്യൻ വിജ്ഞാനത്തിന്റെ സാരാംശമെന്ന് ഇന്ത്യൻ പ്രധാനമന്ത്രിയായിരുന്ന രാജീവ്ഗാന്ധി ഒരിക്കൽ പറയുകയുണ്ടായി "Unflappability is the better part of valor". ഇന്ത്യൻ വിജ്ഞാനത്തിന്റെ സാരാംശമാണെങ്കിലും അല്ലെങ്കിലും അത് ബുദ്ധിപൂർവമായി. പിന്നീട് അതിലേക്കു വരാം.

Civilization and its Discontents[1] എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ ഫ്രോയിഡ് കഷ്ടാനുഭവത്തെ മൂന്നിനമായി ലളിതവൽക്കരിക്കുന്നുണ്ട്. 1) പ്രകൃതിയുടെ മേൽത്തരം ശക്തിയാൽ ഉണ്ടാകുന്നവ. ഉദാ. വെള്ളപ്പൊക്കം, ഭൂകമ്പം, വരൾച്ച തുടങ്ങിയവ. 2) നമ്മുടെ ശരീരങ്ങളുടെ ചീയലും അന്തിമമായ മരണവും

1. London, 1930, pp ff. Original, *Das Unbehagen in der Kultur*, Vienna, 1929.

നിമിത്തമുണ്ടാകുന്നവ. ഉദാ. രോഗങ്ങൾ. 3) നമ്മുടെ സാമൂഹിക ബന്ധങ്ങളുടെയും സ്ഥാപനങ്ങളുടെയും പോരായ്മകൾ നിമിത്തമുണ്ടാകുന്നവ. ആദ്യം പറഞ്ഞതു രണ്ടും അനിവാര്യമാണെന്ന് അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. അവയിലധികപങ്കും തടയാൻ കഴിയുന്നവയാണെന്ന് നാം ഇക്കാലത്തു പറയാറുണ്ടെങ്കിലും മൂന്നാമത്തേതിന് അദ്ദേഹം പരിഹാരമായി നിർദ്ദേശിച്ചത് എല്ലാ പ്രശ്നങ്ങളുടെ നേർക്കും കൂടുതൽ യുക്തിപൂർവ്വവും മനോരോഗവിമുക്തവുമായ സമീപനമാണ്-അന്തിമമായി "മത"മെന്ന വ്യാമോഹത്തെ ഒഴിവാക്കലും. എന്റെ ദൃഷ്ടിയിൽ ഇത് അതീവ ലളിതവൽക്കരിച്ചതും ചപലവുമായ സമീപനമാണ്. അത് ചർച്ചപോലും അർഹിക്കുന്നില്ല.

സന്യാസത്തിലെന്നപോലെ നാം സ്വയം തെരഞ്ഞെടുക്കുന്ന കഷ്ടപ്പാടുകളുണ്ട്. മാതാപിതാക്കന്മാരുടെ സ്നേഹത്തിലും മറ്റുള്ളവർക്കുവേണ്ടി അനുഷ്ഠിക്കുന്ന വ്യക്തിപരത്യാഗത്തിലും ഇതുതന്നെ കാണാം. മറ്റു മനുഷ്യർ അടിച്ചേൽപ്പിക്കുന്ന കഷ്ടാനുഭവമാണു മറ്റൊരിനം. അബദ്ധംമൂലം സംഭവിക്കുന്നതോ സോദ്ദേശ്യം അടിച്ചേൽപ്പിക്കുന്നതോ അജ്ഞതമൂലമുണ്ടാകുന്നതോ ആകാം അത്. പൈതൃകമായി നാം ആർജ്ജിച്ചിട്ടുള്ള ഇന്നത്തെ നമ്മുടെ കായികവും സാമൂഹികവുമായ പരിതോവസ്ഥ സൃഷ്ടിക്കാൻ പൂർവതലമുറകൾ അനുഷ്ഠിച്ചിട്ടുള്ള കാര്യങ്ങൾ നിമിത്തം ഉണ്ടായിട്ടുള്ള കഷ്ടാനുഭവം മറ്റൊന്നാണ്. സ്നേഹവും കരുതലും ഇല്ലാതെപോയതിനാൽ, ആവശ്യത്തിനു ജീവിതവിഭവങ്ങൾ ലഭ്യമല്ലാതെ വന്നതിനാൽ, ഉളവായ കഷ്ടാനുഭവം വേറൊരിനം. മറ്റുള്ളവരുടെ കഷ്ടാനുഭവത്തോടുള്ള സഹാനുഭൂതി ഉണർത്തുന്ന കഷ്ടാനുഭവമാണു മറ്റൊരിനം. മടയത്തരവും വിവേകരാഹിത്യവും മൂലം സ്വയം വരുത്തിവയ്ക്കുന്ന കഷ്ടാനുഭവം വേറെ ഒരു ഗണമാണ്. പ്രകൃതിസഹജവും അല്ലാത്തതുമായ അപകടങ്ങൾ മൂലം കഷ്ടാനുഭവമുണ്ടാകാറുണ്ട്. ഒരാളുടെ ജീവിതത്തിലെ പദവിയോ തൊഴിലോ നിമിത്തം ഉണ്ടാകുന്ന കഷ്ടാനുഭവങ്ങളും, ആധുനിക ജീവിതത്തിലെ അസ്വസ്ഥതകളും ഞെരുക്കങ്ങളും അതിപ്രയത്നങ്ങളും ഹേതുവായുണ്ടാകുന്ന കഷ്ടാനുഭവവുമുണ്ട്. ആശങ്കകളും വിരസതയും വിട്ടുമാറാത്ത കുറ്റബോധവും ഉണർത്തുന്ന കഷ്ടാനുഭവങ്ങളാണു മറ്റൊരിനം. അനീതിയുടെ ഘടനകൾ അടിച്ചേൽപ്പിക്കുന്നവയാണു ഇനിയുമൊരിനം. കഷ്ടതകൾ ഇങ്ങനെ അനേകം വിധം.

വ്യക്തിഗതമായ കഷ്ടാനുഭവത്തിന്റെ കാരണം തേടിപ്പോകേണ്ടതില്ലെന്നും അനർഹമായ കഷ്ടാനുഭവത്തിന്റെ പ്രശ്നങ്ങൾ ദാർശനികമായി പരിഹരിക്കാൻ നോക്കേണ്ടതില്ലെന്നുമാണ് ക്രിസ്തീയ പാരമ്പര്യം എന്നെ പഠിപ്പിച്ചിട്ടുള്ളത്. സ്വയംശിക്ഷണവും സഹാനുഭൂതിയും പരിശീലിക്കാൻ എന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ വരുന്ന കഷ്ടാനുഭവത്തെ ഉപയോഗിക്കുകയാണ് എന്റെ

കർത്തവ്യം. എന്തുകൊണ്ടാണ് നമ്മൾ കഷ്ടമനുഭവിക്കേണ്ടതെന്ന് എനിക്കറിഞ്ഞുകൂടാ. എന്നാൽ കഷ്ടാനുഭവമില്ലാത്തിടത്തു സ്വഭാവവികസനം നടക്കുന്നില്ലെന്ന് എനിക്കറിയാം. മറ്റുള്ളവരുടെ കഷ്ടതകളിൽ നാം പ്രവേശിക്കുന്നതുകൊണ്ടും നമ്മുടെ കഷ്ടതകളിൽ മറ്റുള്ളവരെ പങ്കെടുപ്പിക്കുന്നതുകൊണ്ടും ഒരുപരിധിവരെ സഹാനുഭൂതി പഠിക്കാനും പഠിപ്പിക്കാനും നമുക്കു കഴിയുമെന്ന് ഞാൻ മനസ്സിലാക്കിയിട്ടുണ്ട്. കഷ്ടാനുഭവമാണു സ്നേഹത്തിന്റെ മാർഗ്ഗമെന്നു തോന്നുന്നു-ഇഹത്തിലെങ്കിലും.

കഷ്ടാനുഭവം സ്വതവേ വാതിൽ തുറക്കുന്നില്ല. താക്കോൽ തിരിക്കണം. സ്നേഹത്താൽ കഷ്ടാനുഭവത്തെ രൂപാന്തരപ്പെടുത്തണം. അതിനെ വിഷമാക്കാനാണ് വിദ്വേഷവും നിരാശയും ഉദ്യമിക്കുക. കഷ്ടതകൾ നിറഞ്ഞ എന്റെ കൗമാരത്തിൽ കടുത്ത നിരാശയോടു ഞാൻ അടുത്തെത്തിയെങ്കിലും ഞാൻ പൂർണ്ണമായി വഴങ്ങിക്കൊടുത്തില്ല എന്നതിൽ ദൈവത്തോടു നന്ദിയുള്ളവനാണ്. പ്രത്യാശയിൽ തൂങ്ങിക്കിടക്കുവാൻ അല്പമായ എന്റെ വിശ്വാസം ഉതകി.

ഈ ലോകത്തിലെ ജീവിതത്തിന്റെ നിഗൂഢതയിലേയ്ക്കുള്ള താക്കോൽ കഷ്ടാനുഭവമാണ്. അതുകൊണ്ടാണ് എല്ലാ കഷ്ടാനുഭവങ്ങളിൽ നിന്നും സ്വതന്ത്രനാണെന്നു നാം കരുതുന്ന ദൈവം സ്വയമായി ഭൂമിയിലവതരിച്ച് സ്വയം അതിന്റെ ഭാഗമായിത്തീരാൻ തീരുമാനിച്ചത്. അവിടെയാണ് അത്യുൽകൃഷ്ടമായ, അതിശ്രേഷ്ഠമായ രഹസ്യം (mystery). ഇന്നു ദൈവം ക്രിസ്തുവിൽ, നമ്മിൽ കഷ്ടമനുഭവിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു.

അദ്ധ്യായം 3

ഇന്ത്യയിൽനിന്ന് എത്യോപ്യയിലേയ്ക്ക്

ദൈവത്തിന്റെ നിർണയാതീത വഴികൾ

രണ്ട് നായകന്മാർ

കൗമാരപ്രായത്തിൽ എനിക്ക് രണ്ട് ലോകനേതാക്കളോട് വലിയ ആദരഭാവം തോന്നിയിരുന്നു. ഉദ്ധതമായ അധികാരത്തെ ദൃഢമനസ്ക്കരായി ചെറുത്തുനിന്നുവെന്നതാണ് ആ രണ്ടു പേരിലും പൊതുവായി കാണാവുന്ന സവിശേഷത. അവരുടെ എതിർപ്പിനു വിധേയമായ ഫാസിസ്റ്റ് അധികാരം മൂർത്തീകരിച്ചവരാണ് ബനീത്തോമുസ്സോളിനിയും അഡോൾഫ് ഹിറ്റ്ലറും. അവരെ ചെറുത്തുനിന്ന ധീരപുരുഷരാണ് എത്യോപ്യയിലെ ഹെയ്‌ലി സെലാസി ചക്രവർത്തിയും ജർമ്മനിയിലെ പാസ്റ്റർ മാർട്ടിൻ നീ മുള്ളറും. പത്രപ്രവർത്തകനായിരിക്കുമ്പോൾ ഞാൻ രണ്ടുപേരേക്കുറിച്ചും ലേഖനങ്ങൾ എഴുതിയിരുന്നു. വിചിത്രമായ നിയോഗമായിരിക്കാം, പിൽക്കാലത്ത് അവരിരുവരെയും അടുത്തറിയുന്നതിന് എനിക്കിടയായി.

വിൻസ്റ്റൺ ചർച്ചിലും ഹിറ്റ്ലറെ ചെറുത്തുനിന്ന നേതാവാണ്. പക്ഷേ അദ്ദേഹം എന്റെ ആദരവിനെ അത്രകണ്ടു പിടിച്ചുപറ്റിയില്ല. ബ്രിട്ടീഷ് പ്രധാനമന്ത്രി, ചെറുപ്പക്കാരനായ എന്റെ ദൃഷ്ടിയിൽ, പൗരുഷവും തന്റേടവുമുള്ള വ്യക്തിയായിരുന്നു. അതധികവും ജാടയും പ്രഭാഷണകസർത്തുമായി എനിക്ക് തോന്നി. നീതിക്കും സമത്വത്തിനും വേണ്ടിയുള്ള ഉൽക്കണ്ഠ കുറവായിരുന്നു. സൂര്യൻ അസ്തമിക്കാത്ത ബ്രിട്ടീഷ് സാമ്രാജ്യത്തിന്റെ ലിക്വിഡേഷന് അദ്ധ്യക്ഷത വഹിക്കാനല്ല ഞാൻ ബ്രിട്ടീഷ് പ്രധാനമന്ത്രിയായതെന്ന് അദ്ദേഹം ഒരിക്കൽ പ്രഖ്യാപനം ചെയ്യുകയുണ്ടായല്ലോ. എന്റെ ജനങ്ങൾ സാമ്രാജ്യത്വത്തിന്റെ നുകത്തിൽനിന്നു മോചനംപ്രാപിക്കത്തക്കവിധം ആ സാമ്രാജ്യം ലിക്വിഡേറ്റു ചെയ്തുകാണാൻ തീവ്രമായി ആഗ്രഹിച്ച ലക്ഷങ്ങളിൽ ഒരുവനായിരുന്നു ഞാൻ.

നീമുള്ളറുമായുള്ള ബന്ധത്തെക്കുറിച്ച് പിന്നീട് വിവരിക്കാം. ഹെയ്‌ലി സെലാസിയുമായുള്ള ബന്ധത്തെപ്പറ്റി ഇവിടെ പറയാം. അതിലേയ്ക്ക് നയിച്ച ഏതാനും സംഭവങ്ങളെ ആദ്യമായി അനുസ്മരിക്കട്ടെ. ഇന്ത്യയ്ക്കു സ്വാതന്ത്ര്യം ലഭിച്ച 1947-ൽ തന്നെയാണ് അതിന്റെയും ആരംഭം.

വീട്ടിൽനിന്നകലെ

1940-ൽ എനിക്ക് പതിനെട്ടു വയസ്സുള്ളപ്പോൾ കനിവുള്ള ഒരു വ്യക്തി എനിക്കൊരു ജോലിതന്നു. ഞാനത് സ്വീകരിച്ചു. വീട്ടിലെ ദുരിതത്തിൽ നിന്നു പുറത്തുകടക്കുകയായിരുന്നു മുഖ്യലക്ഷ്യം. ഏതാണ്ട് പന്ത്രണ്ട് കിലോമീറ്റർ അകലെ കൊച്ചിയിലെ മട്ടാഞ്ചേരിയിലായിരുന്നു ജോലി. കൊച്ചിൻ ട്രാൻസ്പോർട്ട് കമ്പനി എന്നൊരു ചെറിയ കമ്പനിയിൽ ക്ലാർക്ക് ഉദ്യോഗം. മാനേജിംഗ് ഡയറക്ടർക്കും എനിക്കും പുറമെ വേറെ രണ്ടുപേർ കൂടിയേ ജോലിക്കാരായി ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ. ശമ്പളം പ്രതിമാസം 15 രൂപ. എനിക്ക് ഓഫീസിൽതന്നെ കിടന്നുറങ്ങാം. ഭക്ഷണം അടുത്തുള്ള ഹോട്ടലിൽ. ദിവസേന രണ്ട് ഊണിന് ഒരുമാസം ആറുരൂപ അന്ന് മതിയാവും. ഓഫീസിൽ എല്ലാവരും സുറിയാനി ക്രിസ്ത്യാനികളാണ്. മനസ്സിനിണങ്ങിയ അന്തരീക്ഷം. പക്ഷേ അയൽപക്കത്തെ രണ്ടുപേർ അതിനൊരപവാദമായി. ഒരാൾ യുവാവായ ബാലകൃഷ്ണപിള്ള. തൊട്ടടുത്തുള്ള ഓഫീസിലാണ് അയാളുടെ ജോലിയും താമസവും. എന്നേക്കാൾ രണ്ട് വയസ്സ് പ്രായക്കൂടുതൽ കാണും. യൗവനപ്രായം ആസ്വദിക്കുവാനുള്ളതാണെന്നാണ് പിള്ളയുടെ കാഴ്ചപ്പാട്. മദ്യവും സ്ത്രീയും വിലക്കപ്പെട്ട വിനോദോപാധികളാണെന്നുള്ള എന്റെ നാടൻ അഭിപ്രായം അയാൾക്കു മനസ്സിലാക്കാനായില്ല. ഇവ രണ്ടും അന്ന് നഗരത്തിൽ സുലഭം. പകുതി മര്യാദയ്ക്കുവേണ്ടിയും പകുതി ജിജ്ഞാസകൊണ്ടുമായിരിക്കണം, ഒരു രാത്രി നഗരത്തിലെ ഇരുൾമൂടിയ, മലിനമായ, ചിലഭാഗങ്ങളിലേക്ക് അയാളോടൊപ്പം ഞാൻ പോവുകയുണ്ടായി. അതോടെ മതിയായി. വേദനാജനകമായ ചില ഓർമ്മകൾ അത് അവശേഷിപ്പിച്ചു. ഭാവിയിലൊരിക്കലും ഇത്തരം സുഖാസ്വാദനപര്യടനങ്ങൾക്ക് ഇറങ്ങിത്തിരിക്കുന്നതിൽ നിന്ന് അതെന്നെ വിലക്കി.

പണത്തിനുവേണ്ടി ജീവിക്കുന്ന മനുഷ്യൻ

മറ്റെയാൾ ഒരു 'സാട്ടാ' കച്ചവടക്കാരനായിരുന്നു. അതേ കെട്ടിടത്തിൽ മറ്റൊരു ഓഫീസിൽ. ടെലിഫോൺ മുഖേന ഓഹരികൾ വിൽക്കലും വാങ്ങലുമാണ് ജോലി. അയാൾ ധനികനാണെന്നാണ് ശ്രുതി. പക്ഷേ ഒരു മുറിയിലാണ് അയാളുടെ ജോലിയും താമസവുമെല്ലാം. ഒരു കസേര, ചെറിയ ഒരു

കട്ടിൽ, ഒരു ടെലിഫോൺ, പണവും പ്രമാണങ്ങളും സൂക്ഷിക്കാൻ ഒരു വലിയ സേഫ്-തീർന്നു അവിടത്തെ ഉപകരണങ്ങൾ. പ്രഭാതം മുതൽ രാത്രിവരെ അയാൾ സദാ ടെലിഫോണിന്റെ അരികിലാണ്. അതുകൊണ്ട് അയാളെ അടുത്തറിയാൻ ഇടയായില്ല. സ്റ്റോക്കിനെപ്പറ്റിയും ഷെയറിനെപ്പറ്റിയും പണത്തെപ്പറ്റിയും മാത്രമേ അയാൾക്ക് ചിന്തയുള്ളൂ, സംസാരിക്കാനും കഴിയൂ. അയാൾക്ക് കുടുംബമില്ലെന്നു തോന്നി. സാമൂഹ്യജീവിതമില്ല, സുഹൃത്തുക്കളില്ല, പണത്തിനുവേണ്ടിയാണ് അയാൾ ജീവിച്ചത്.

ഒരു പ്രഭാതത്തിൽ ആ വാർത്തകേട്ടു ഞങ്ങൾ ഞെട്ടി. അയാൾ രാത്രിയിൽ മരിച്ചുപോയി! ഹൃദ്രോഗമായിരുന്നു. അയാൾ കിടക്കയിൽ നിന്ന് എണീറ്റ്, സേഫിന്റെ അടുക്കലെത്തി സേഫിന്റെ പിടിയിൽ കൈവച്ചപ്പോഴാണ് കുഴഞ്ഞുവീണത്. ആ രംഗം എന്നെ ചിന്താധീനനാക്കി. ഓഫീസിൽ ഞങ്ങൾ അക്കാര്യത്തെപ്പറ്റി ദീർഘമായി സംസാരിച്ചു. പക്ഷേ തനിച്ചിരുന്നപ്പോൾ ആ സംഭവത്തിന്റെ അർത്ഥത്തെപ്പറ്റി ഞാൻ ചിന്തിക്കാൻ തുടങ്ങി. ഇത്തരത്തിലുള്ള ചെറിയ സംഭവങ്ങൾ നമ്മുടെ ജീവിതവീക്ഷണത്തെ ഗണ്യമായി സ്വാധീനിക്കുന്നതായി എനിക്കു തോന്നി. ബോധപൂർവ്വമായ പര്യാലോചനകളിലൂടെയോ യുക്തിപൂർവ്വമായ തീരുമാനമെടുക്കലിലൂടെയോ അല്ലായിരിക്കാം; ധാരണകൾ മനസ്സിൽ പതിയാൻ വ്യഗ്രതകാട്ടുന്ന ആ പ്രായത്തിൽ ലഭിക്കുന്ന ഉൾക്കാഴ്ചകൾ ദീർഘകാലം ഉപബോധമനസ്സിൽ ഒളിഞ്ഞുകിടക്കുന്നതിന്റെ ഫലമായിട്ടാവാം അത്.

മത്സരപരീക്ഷയിൽ പങ്കെടുക്കുന്നു

രണ്ടുവർഷത്തോളം ഞാൻ കൊച്ചിൻ ട്രാൻസ്പോർട്ട് കമ്പനിയിൽ ജോലി നോക്കി. അതിനിടയ്ക്ക് 1941-ൽ ഒരു മത്സരപരീക്ഷയിൽ ഞാൻ പങ്കെടുത്തു. ഇന്ത്യൻ പോസ്റ്റ് ആന്റ് ടെലിഗ്രാഫ് ഡിപ്പാർട്ട്മെന്റിൽ ക്ലാർക്കുമാരെ റിക്രൂട്ടു ചെയ്യുന്നതിനുള്ളതായിരുന്നു പരീക്ഷ. പന്ത്രണ്ട് ഒഴിവുകളിലേക്കായി മൂന്നൂറോളം പേർ പരീക്ഷയെഴുതി. 80 ശതമാനം പേരും ബിരുദധാരികളാണെന്നു ഞാനറിഞ്ഞു. എനിക്കാകട്ടെ ഹൈസ്കൂൾ വിദ്യാഭ്യാസമേയുള്ളു താനും.

സെലക്ഷൻ കിട്ടുമെന്ന് എനിക്ക് ആശ ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. ഏതാണ്ടൊരു അനായാസഭാവത്തോടെയാണ് ഞാൻ പരീക്ഷ എഴുതിയതുതന്നെ. ഏഴു 'പഗോഡ'കളെപ്പറ്റി കുറിപ്പെഴുതുവാനായിരുന്നു ഒരു ചോദ്യം. എത്ര ആലോചിച്ചിട്ടും എനിക്കൊന്നും ഓർമ്മവന്നില്ല. എന്നിട്ടും ഞാൻ ഇങ്ങനെ തട്ടിവിട്ടു: "ഏഴു പഗോഡകൾ അമേരിക്കയിലോ യൂറോപ്പിലോ ആസ്ട്രേലിയയിലോ ആയിരിക്കാനിടയില്ല. ആഫ്രിക്കയിലാണെന്നും തോന്നുന്നില്ല. ആ

സ്ഥിതിക്ക് അവ ഏഷ്യയിലായിരിക്കണം".

അതുപോലെതന്നെ അറ്റ്ലാന്റിക് ചാർട്ടറിനെപ്പറ്റിയും കുറിപ്പെഴുതുവാൻ ചോദിച്ചിരുന്നു (പരീക്ഷയ്ക്ക് ഏതാനും മാസംമുമ്പാണ് റൂസ്‌വെൽറ്റും ചർച്ചിലും ചേർന്ന് ചാർട്ടറിന് ഒപ്പുവച്ചത്). ഞാൻ കുറച്ചൊരു ധിക്കാരഭാവത്തിൽ എഴുതി: "അറ്റ്ലാന്റിക് ചാർട്ടർ, അതെവിടെ ഉയർന്നു വന്നുവോ (അറ്റ്ലാന്റിക് സമുദ്രമദ്ധ്യേ) അവിടെത്തന്നെ ചവിട്ടിത്താഴ്ത്തണം".

അറ്റ്ലാന്റിക് ചാർട്ടറിനെപ്പറ്റിയോ അതിന്റെ ഉദ്ദേശ്യങ്ങളെപ്പറ്റിയോ നല്ല ധാരണ അന്നെനിക്കുണ്ടായിരുന്നുവെന്ന് പറഞ്ഞുകൂടാ. ഞാൻ എഴുതിയത് ഉൾക്കാഴ്ചയേക്കാളധികമായി സഹജാവബോധത്തെയാണ് പ്രകടമാക്കുക. ഇന്നെനിക്കറിയാം, ഐക്യകക്ഷികൾ യുദ്ധത്തിൽ തോല്ക്കുമെന്ന നിലവന്നപ്പോൾ അമേരിക്കയെ യുദ്ധയത്നത്തിലേക്ക് ആകർഷിയ്ക്കാൻ ചർച്ചിൽ അവലംബിച്ച ഒരു ഒത്തുതീർപ്പാണതെന്ന്. റൂസ്‌വെൽറ്റ് തെന്നിമാറാൻ ശ്രമിച്ചു. ജർമ്മൻകാർക്കും ജപ്പാൻകാർക്കും എതിരായി സ്വന്തം സാമ്രാജ്യങ്ങളെ രക്ഷിക്കാനാണ് ബ്രിട്ടനും ഫ്രാൻസും യുദ്ധം ചെയ്യുന്നതെന്നായിരുന്നു റൂസ്‌വെൽറ്റിന്റെ ചിന്ത. 1941-ലെ പേൾ ഹാർബർ സംഭവം വരെ റൂസ്‌വെൽറ്റ് ഓർത്തത് യുദ്ധത്തിൽ നേരിട്ടിടപെടാതെ ഐക്യകക്ഷികൾക്ക് ആയുധമുണ്ടാക്കി വിറ്റ് ലാഭം കൊയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുകയാണ് അമേരിക്കയുടെ സാമ്പത്തിക നേട്ടത്തിന് ഉത്തമമെന്നാണ്. അമേരിക്കയുടെ ആയുധനിർമ്മാണ വ്യവസായം അഭൂതപൂർവമായി വികസിച്ചു. അമേരിക്കൻ സമ്പദ്‌വ്യവസ്ഥ കുതിച്ചുകയറി.

1941 ആഗസ്റ്റ് 14-ാം തീയതി ബ്രിട്ടനും അമേരിക്കയും അറ്റ്ലാന്റിക് ചാർട്ടറിൽ ഒപ്പിട്ടു. സ്വന്തം ഗവൺമെന്റിനെ തിരഞ്ഞെടുക്കാൻ ജനങ്ങൾക്കുള്ള അവകാശം സംബന്ധിച്ച വകുപ്പുകളും മറ്റും റൂസ്‌വെൽറ്റിന്റെ പ്രേരണയ്ക്കു വിധേയനായി ചർച്ചിൽ സമ്മതിച്ചുകൊടുക്കേണ്ടിവന്നു. ഇന്ത്യയിൽ, മഹാത്മാഗാന്ധി യുദ്ധത്തെ എതിർത്തു-തത്വത്തിൽ അത് തെറ്റാണെന്നുള്ള ന്യായത്തിൽ. ബ്രിട്ടീഷ് യജമാനന്മാർ ഗാന്ധിജിയെ അറസ്റ്റുചെയ്തു. ബ്രിട്ടൻ ദുർബലമാകുംതോറും ഇന്ത്യയ്ക്കു സ്വാതന്ത്ര്യം കിട്ടുന്നതിനുള്ള അവസരം വർദ്ധിക്കുമെന്നായിരുന്നു നമ്മുടെ ചിന്ത. അമേരിക്ക ബ്രിട്ടീഷുകാരോടു കൂടെ ചേർന്നതിനാൽ നമ്മുടെ സ്വാതന്ത്ര്യപ്രാപ്തി വീണ്ടും അകലുകയാണെന്നു നാം കണക്കാക്കി. മാത്രമല്ല, അറ്റ്ലാന്റിക് ചാർട്ടറിലെ വാചകക്കസർത്ത്, സ്വാതന്ത്ര്യത്തെയും ജനാധിപത്യത്തെയും ന്യായീകരിക്കുന്നതിന്റെ പേരിൽ വുഡ്രൊ വിൽസൺ ഒന്നാം ലോകമഹായുദ്ധ പ്രത്യയശാസ്ത്രത്തെ പിന്തുണച്ച അതേ വാക്യങ്ങളുടെ പുനരുത്ഥാനം മാത്രമായിരുന്നു. എല്ലാ ജനതകൾക്കും

സ്വയം നിർണയാവകാശം; നല്ലത്-പക്ഷേ ബ്രിട്ടീഷ് കോളനികൾക്കില്ല. അക്കാലത്ത് ആ കാപട്യത്തിന്റെ ഒരു ഭാഗം മാത്രമേ ഞാൻ മനസ്സിലാക്കിയുള്ളു.

പോസ്റ്റൽ ജീവനക്കാരൻ

ഏതായാലും എന്റെ ഔദ്ധത്യമൊക്കെയുണ്ടായിട്ടും ഞാൻ മത്സരപ്പരീക്ഷയിൽ വിജയിയായി. കൊളോണിയൽ ഗവൺമെന്റിന്റെ പോസ്റ്റ് ആന്റ് ടെലിഗ്രാഫ് ഡിപ്പാർട്ടുമെന്റിൽ ഞാൻ ജോലിക്കു കയറി. എന്റെ ശമ്പളം പെട്ടെന്ന് 15 രൂപയിൽ നിന്ന് 39 രൂപയായി ഉയർന്നു-പ്രതിമാസം. കൊച്ചിയിലെ ഹെഡ് പോസ്റ്റോഫീസിൽ കുറച്ചു കാലം ജോലി ചെയ്ത ശേഷം ഞാൻ മദ്രാസിൽ മോഴ്സ് ടെലിഗ്രാഫിക് സിഗ്നലിങ്ങിൽ പരിശീലനത്തിനു നിയോഗിതനായി. മദ്രാസിലെ കോടമ്പാക്കത്തായിരുന്നു ഞങ്ങളുടെ പരിശീലനകേന്ദ്രം. അടുത്തൊരു ലോഡ്ജിൽ മറ്റു പരിശീലിതരോടൊപ്പം ഞാൻ താമസിച്ചു. തമിഴ്, തെലുങ്ക്, കന്നഡ എന്നീ നാടുകളിലെ യുവാക്കളുമായി എന്റെ ആദ്യസമ്പർക്കം. എല്ലാവരും സമർത്ഥരായ യുവാക്കൾ; നല്ല സുഹൃത്തുക്കളായി ഞങ്ങൾ.

ടെലിഗ്രാഫി പഠിക്കുന്നതിനു പുറമെ സ്വന്തമായി ഞാൻ കുറെ പഠനങ്ങളിലേർപ്പെട്ടു. തമിഴ് എഴുതാനും വായിക്കാനും ഞാൻ പഠിച്ചു-ചില തമിഴ് സുഹൃത്തുക്കളുടെ സഹായത്തോടെ. തമിഴും മലയാളവും ദ്രാവിഡ കുടുംബത്തിൽപെട്ട സഹോദരഭാഷകളാണ്- മലയാളത്തിൽ സംസ്കൃതത്തിന്റെ സ്വാധീനം കുറച്ചു കൂടുതലുണ്ടെന്നു മാത്രം.

തമിഴരുടെ ചില രീതികൾ എന്നിൽ താല്പര്യമുണർത്തി. തമിഴ് ഭക്ഷണരീതി ഞാൻ പ്രയാസം കൂടാതെ സ്വായത്തമാക്കി. വീട്ടിൽ ഞാൻ ഭക്ഷണത്തിൽ പ്രത്യേകിച്ചു ഇഷ്ടാനിഷ്ടങ്ങൾ വളർത്തിയിട്ടില്ലായിരുന്നുവെന്നത് ഉപകാരമായി. പാൽക്കാരൻ പശുവിനെ നമ്മുടെ വീട്ടിൽ കൊണ്ടുവന്ന് നമ്മുടെ പാത്രത്തിലേക്കു പാൽ കറന്നു വീഴ്ത്തിത്തരുമെന്നത് ആഹ്ലാദകരമായിരുന്നു. സ്വാഭാവികമായ ചൂടോടുകൂടി പാൽ കുടിക്കാൻ അത് അവസരം നല്കി. കൊച്ചിയേക്കാൾ വളരെവലിയ പട്ടണമായിരുന്നു മദ്രാസ്. പക്ഷേ സുഹൃത്തുക്കളോടൊന്നിച്ചു കുറച്ചു സ്ഥലങ്ങൾ കണ്ടു എന്നതൊഴിച്ചാൽ സാഹസികോദ്യമങ്ങൾക്കൊന്നും ഞാൻ ഒരുമ്പെട്ടില്ല.

ക്വിറ്റിന്ത്യാപ്രസ്ഥാനം

1942-ലെ ക്വിറ്റിന്ത്യാ പ്രസ്ഥാനമാണ് മനസ്സിൽ തങ്ങിനില്ക്കുന്ന ഒരോർമ.

ജപ്പാൻകാർ 1941 ഡിസംബറിൽ പേൾ ഹാർബർ ആക്രമിച്ചു. ഇന്ത്യയെയും അവർ ആക്രമിച്ചേക്കുമെന്ന ഭയപ്പാടു പൊന്തിനിന്നു. അങ്ങനെ സംഭവിച്ചാൽ ഇന്ത്യക്കാരുടെ കൂറ് ആരോടായിരിക്കുമെന്നതു സംശയാസ്പദമായി. ബ്രിട്ടീഷ് സാമ്രാജ്യത്തിന്റെ ചട്ടക്കൂടിനുള്ളിൽ ഇന്ത്യയ്ക്കു "പൂർണ്ണഡൊമീനിയൻ പദവി" നൽകി ഇന്ത്യയെ പ്രീണിപ്പിക്കാമെന്ന ലാക്കോടെ ചർച്ചിൽ തന്റെ പ്രത്യേക പ്രതിനിധിയായി സർ സ്റ്റാഫോർഡ് ക്രിപ്സിനെ ഇന്ത്യയിലേക്കയച്ചു. ക്രിപ്സ് ഒരു സോഷ്യലിസ്റ്റും നെഹ്രുവിന്റെയും മറ്റും സുഹൃത്തുമായിരുന്നു. എന്നാൽ ഇന്ത്യൻ ജനത ആവശ്യപ്പെട്ടത് പൂർണ്ണസ്വരാജ്-പൂർണ്ണ സ്വാതന്ത്ര്യം-ലഭിക്കണമെന്നതായിരുന്നു. കൂടിയാലോചിക്കാൻ ക്രിപ്സിനെ അധികാരപ്പെടുത്തിയിരുന്നില്ല. കോളനിപദവിയിൽ നിന്നു ഡൊമീനിയൻ പദവിയിലേക്കുള്ള ഉയർച്ച വാഗ്ദാനം ചെയ്യുകമാത്രം. ആ നിർദേശം ഇന്ത്യ നിരാകരിച്ചു.

ജപ്പാന്റെ ഭീഷണി നിലനില്ക്കുന്നിടത്തോളം സ്വാതന്ത്ര്യം നേടുക ഇന്ത്യയ്ക്ക് വിപല്ക്കരമാണെന്നും ഇന്ത്യ സംരക്ഷണാർത്ഥം ബ്രിട്ടന്റെ കുടക്കീഴിൽ നില്ക്കണമെന്നുമുള്ളതായിരുന്നു ബ്രിട്ടന്റെ ഒരു വാദം. മഹാത്മാഗാന്ധിയിലൂടെ ഇന്ത്യ ഇതിനു മറുപടി നല്കി: "ജോൺ ബുൾ, നിങ്ങൾ ഇന്ത്യ വിട്ടുപോവുക. സ്വതന്ത്രഭാരതം, സ്വകീയമായ അക്രമരഹിതമാർഗ്ഗങ്ങളുപയോഗിച്ച് ജപ്പാൻകാരെ കൈകാര്യം ചെയ്തുകൊള്ളും. ഞങ്ങളുടെ മണ്ണിൽ നിങ്ങളുടെ സാന്നിധ്യം ജപ്പാൻകാരെ പ്രകോപിപ്പിക്കുകയേയുള്ളു". ഇന്ത്യ വിട്ടുപോകാൻ ജോൺ ബുൾ വിസമ്മതിച്ചു. ഏതാണ്ട് 60,000 ഇന്ത്യക്കാരെ അവർ ജയിലിലടച്ചു. ഇന്ത്യൻ ജനതയെ ഭയപ്പെടുത്തി വിപ്ലവം അടിച്ചമർത്താൻ ബ്രിട്ടീഷുകാർ ഞങ്ങളുടെ ഏതാനും നഗരങ്ങളെ ബോംബർ വിമാനങ്ങളുപയോഗിച്ച് ആക്രമിക്കുകപോലുമുണ്ടായി.

അറ്റ്ലാന്റിക് ചാർട്ടറിനെപ്പറ്റിയുള്ള ഇന്ത്യയുടെ ധാരണ ശരിയായിരുന്നു. 1942-ൽ അമേരിക്ക സഖ്യകക്ഷികളുടെ യുദ്ധോദ്യമങ്ങളിൽ ചേർന്നതോടെ, ഇന്ത്യയിലെ വിപ്ലവത്തെ കൈകാര്യം ചെയ്യാൻ ബ്രിട്ടീഷുകാർക്ക് ഇടവേള ലഭിച്ചു. അവർ ആ തക്കം മൃഗീയമായരീതിയിലും കാര്യക്ഷമമായും വിനിയോഗിച്ചു. ജപ്പാൻകാർക്കെതിരായി ആഞ്ഞടിക്കാൻ അമേരിക്കൻ യുദ്ധവിമാനങ്ങൾ ബോംബെയിൽനിന്നും കൽക്കട്ടായിൽ നിന്നും ഉയർന്നുപൊങ്ങിയ സമയത്തു ബ്രിട്ടീഷുകാർ ഇന്ത്യയിൽ വിപ്ലവകാരികളെ വെടിവച്ചു വീഴ്ത്തുന്നതിൽ വ്യാപൃതരായി.

ക്വിറ്റ് ഇന്ത്യാ പ്രസ്ഥാനം പൊട്ടിപ്പുറപ്പെട്ടപ്പോൾ ഞാൻ മദ്രാസിലാണ്. എന്റെ രാജ്യാഭിമാനം ജ്വലിച്ചു. യൂണിവേഴ്സിറ്റി വിദ്യാർത്ഥികളോടൊപ്പം

ഞാനും തൊണ്ടതുറന്നു പ്രതിഷേധ സ്വരം മുഴക്കി: "ജോൺ ബുൾ, ഇന്ത്യ വിട്ടു പോകൂ. ഈങ്ക്വിലാബ് സിന്ദാബാദ്" (വിപ്ലവം നീണാൾ വാഴട്ടെ എന്നതിന്റെ ഉറുദുരൂപം). യാത്ര മുടക്കാൻ ലോക്കൽ ട്രയിനുകളിൽ അലാറം ചെയിൻ പിടിച്ചുവലിക്കുന്ന കോളജുവിദ്യാർത്ഥികളുടെ കൂട്ടത്തിൽ ഞാനും ചേർന്നു. ഞാൻ ചെയിൻ വലിച്ചില്ലെങ്കിലും ആ ഗണത്തിൽ ചേരുക ആ ഉദ്യമത്തോടു താദാത്മ്യം പ്രാപിക്കുകയാണല്ലോ. ആഹ്ലാദപ്രദമെങ്കിലും അപകടകരമായിരുന്നു ആ ഉദ്യമം. ഞങ്ങൾ ബ്രിട്ടീഷ് ഗവൺമെന്റിന്റെ "ഏറ്റവും അനുസരണയുള്ള ഭൃത്യന്മാരാ"ണെന്നു പരിഗണിക്കപ്പെട്ടിരുന്നു.

മദ്രാസിനു സമീപം (നഗരത്തിലല്ല) ജപ്പാൻകാർ ഒരു ബോംബിട്ടതായി താമസിയാതെ കേട്ടു. വേണ്ടിവന്നാൽ ഞങ്ങൾക്ക് ഇന്ത്യയിൽ ബോംബുവർഷിക്കാൻ കഴിയുമെന്ന് ബ്രിട്ടീഷുകാരെ ധരിപ്പിക്കുകയായിരുന്നിരിക്കാം അതിന്റെ ഉദ്ദേശ്യം. ആർക്കറിയാം, അതു ബ്രിട്ടീഷ് പോർവിമാനങ്ങളുടെ ഒരു സൂത്രമായിരുന്നില്ലെന്ന്! ഒരു ബോംബ് ഇട്ടെന്നും അതൊരു കോഴിയെ കൊന്നുവെന്നും മനുഷ്യരാരും മരിച്ചിട്ടില്ലെന്നും പത്രവാർത്ത വായിച്ചതോർക്കുന്നു.

സുഭാഷ് ചന്ദ്രബോസ്

ഈ ഘട്ടത്തിലാണ് ധീരനും പ്രഗത്ഭനുമായ ഒരു ദേശീയ നേതാവായിരുന്ന സുഭാഷ് ചന്ദ്രബോസ് (1938-ൽ ഇന്ത്യൻ നാഷണൽ കോൺഗ്രസ് പ്രസിഡണ്ട്. 1940-ൽ അദ്ദേഹം ഗാന്ധിജിയോടും നെഹ്രുവിനോടും തെറ്റിപ്പിരിഞ്ഞു.) ഇന്ത്യൻ നാഷണൽ ആർമി സംഘടിപ്പിക്കാൻ തുടങ്ങിയത്. ജപ്പാന്റെയും ജർമ്മനിയുടെയും പിന്തുണയോടു കൂടി ഇന്ത്യയെ ആക്രമിച്ച് ബ്രിട്ടീഷുകാരിൽനിന്നു ഇന്ത്യയെ മോചിപ്പിക്കുകയായിരുന്നു ബോസിന്റെ ലക്ഷ്യം. ജർമ്മനിയിൽ യുദ്ധത്തിൽ പിടിക്കപ്പെട്ട ഇന്ത്യക്കാർ, വിമോചിതരായ ബ്രിട്ടീഷ് ഇന്ത്യൻ യുദ്ധത്തടവുകാർ (പ്രത്യേക ഉദ്ദേശ്യത്തോടെ ജപ്പാൻകാർ ഈ തടവുകാരെ വിട്ടയയ്ക്കുകയായിരുന്നു), മലേഷ്യ,സിംഗപ്പൂർ, ബർമ എന്നിവിടങ്ങളിൽ നിന്നും മറ്റുമായി ചേർന്ന ഇന്ത്യൻ വോളണ്ടിയർമാർ എന്നിവരാണ് ഈ വോളണ്ടിയർ സൈന്യത്തിൽ അംഗങ്ങൾ. ജപ്പാൻ, ജർമ്മനി എന്നീ രാജ്യങ്ങളുടെ സഹായത്തോടെ 50, 000 വരുന്ന ഒരു സൈന്യത്തിനു ബോസ് പരിശീലനം നല്കി.

ബോസ് 1943 ഒക്ടോബറിൽ ഒരു സ്വതന്ത്ര ഇന്ത്യൻ ഗവൺമെന്റ് രൂപവല്ക്കരിച്ചതായി പ്രഖ്യാപനം ചെയ്തു. ബർമ (മ്യാൻമർ)യിൽ നിന്ന് ഇന്ത്യയുടെ വടക്കുകിഴക്കൻ പ്രദേശത്തെ (ഇംഫാൽ) ആക്രമിക്കുകയും

ചെയ്തു. വാഗ്ദാനപ്രകാരം ജാപ്പനീസ് വിമാനങ്ങളുടെ പിന്തുണ ലഭിക്കാതെ വന്നതിനാൽ, ബ്രിട്ടീഷ് ഇന്ത്യൻ ആർമിക്ക് ഇന്ത്യൻ നാഷണൽ ആർമിയെ ക്ഷണേന തുരത്താൻ കഴിഞ്ഞു. ബോസ് തിരോധാനം ചെയ്തു. അതിനു ശേഷം അദ്ദേഹം എവിടെയും പ്രത്യക്ഷനായിട്ടില്ല. ഒരു വിമാനാപകടത്തിനു ശേഷം അദ്ദേഹം തായ്‌വാനിൽ ഒരു ആശുപത്രിയിൽ മരിച്ചതായി പറയപ്പെടുന്നു.

അമ്പതുവർഷം മുമ്പാണത്. മൊത്തത്തിൽ ഈ പ്രതിഭാസത്തോടുള്ള എന്റെ പ്രതികരണം പരസ്പരവിരുദ്ധമായിരുന്നു. "രാജ്യാഭിമാനികളിൽ രാജ്യാഭിമാനി" എന്നാണു മഹാത്മാഗാന്ധി ബോസിനെ വിശേഷിപ്പിച്ചത്. ആ വിശേഷണം ബോസ് അർഹിക്കുന്നുവെന്നാണെന്റെ പക്ഷവും. ബോസ് ധീരനും ത്യാഗിയും യാഥാർത്ഥ്യബോധമുള്ള നേതാവുമായിരുന്നു. ബ്രിട്ടന്റെ അധികാരത്തോടുള്ള അദ്ദേഹത്തിന്റെ മറുതലിപ്പ് എന്റെ ആദരം പിടിച്ചുപറ്റി.

അതിപ്രശസ്തമായ ഇന്ത്യൻ സിവിൾ സർവ്വീസ് പരീക്ഷ അദ്ദേഹം കേംബ്രിഡ്ജിൽ വച്ചു പാസായി. പക്ഷേ സാമ്രാജ്യത്വസമ്പ്രദായത്തോടുള്ള തന്റെ അവഹേളനത്തിന്റെ സൂചനയായി ബോസ് തന്റെ സർട്ടിഫിക്കറ്റ് പരസ്യമായി കീറിക്കളഞ്ഞു. ഈ നടപടിയും എന്നെ ആവേശംകൊള്ളിച്ചു. പക്ഷേ രണ്ടു കാര്യങ്ങൾ എനിക്ക് അംഗീകരിക്കാനായില്ല. ഇന്ത്യയുടെ മോചനത്തിന് നാസി ജർമ്മനിയുടെ പിന്തുണ തേടിയതും, പരാജയപ്പെടുമെന്ന് അറിഞ്ഞുകൊണ്ടുതന്നെ ഇന്ത്യയെ ആക്രമിച്ച മൗഢ്യവും. ബോസിന് കരുത്തുണ്ടായിരുന്നു. അല്പംകൂടി വ്യത്യസ്തമായ തന്ത്രജ്ഞത പ്രദർശിപ്പിച്ചിരുന്നെങ്കിൽ അദ്ദേഹത്തിന് വേറൊരു തരത്തിലുള്ള സ്വതന്ത്രഭാരതം കരുപ്പിടിക്കാൻ കഴിഞ്ഞേനേ.

മറുവശത്ത് മഹാത്മാഗാന്ധി ആദ്ധ്യാത്മികമായി കൂടുതൽ ആകർഷകനായ വ്യക്തിയായിരുന്നു. യഥാർത്ഥത്തിൽ ഭാരതീയനും യഥാർത്ഥത്തിൽ സാർവലൗകികനും. കഴിഞ്ഞ രണ്ടു നൂറ്റാണ്ടിനകത്ത് ലോകം കണ്ടിട്ടുള്ള ഏറ്റവും ഉത്തമമായ മനുഷ്യമാതൃക! ബോസ് നെഹ്രുവിനെപ്പോലെ കേംബ്രിഡ്ജിൽ പരിശീലിച്ച പാശ്ചാത്യ ഉൽപതിഷ്ണുവായിരുന്നു. തന്റെ വിപ്ലവമാർഗങ്ങളിൽ കുറെക്കൂടി തീക്ഷ്ണവാനായിരുന്നുവെന്നു മാത്രം. ഗാന്ധിജിയാകട്ടെ കലർപ്പില്ലാത്ത ആർജവത്വത്തിന് ഉടമയായിരുന്നു. എല്ലാവരോടും ആത്മാർത്ഥമായ സ്നേഹവും സഹാനുഭൂതിയും ഉള്ള ഒരു മനുഷ്യസ്നേഹി. ദരിദ്രരോടും കഷ്ടപ്പെടുന്നവരോടും അദ്ദേഹം അടുപ്പം പുലർത്തി. ലാളിത്യംകൊണ്ട് അവരോട് താദാത്മ്യപ്പെട്ടു. ആഴമേറിയ മതാത്മകതയും രാഷ്ട്രീയമായ കൂർമബുദ്ധിയും അദ്ദേഹത്തിൽ വെട്ടിത്തിളങ്ങി.

ഞാൻ ആദരിച്ച മറ്റൊരു ഭാരതീയനാണ് രവീന്ദ്രനാഥ ടാഗോർ. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഗീതാഞ്ജലിയും പോസ്റ്റോഫീസും ഫലവർഗ്ഗം ശേഖരിക്കുന്നവനും(fruit gathering) മറ്റു കവിതകളും എന്റെ ഹൃദയത്തെ ഗാഢമായി സ്പർശിച്ചു. ജീവിതനിഗൂഢതയെ ടാഗോർ സ്പർശിച്ചറിഞ്ഞു. അദ്ദേഹം പാശ്ചാത്യ ഉൽപതിഷ്ണുവായിരുന്നില്ല. അദ്ദേഹം അദൃശ്യമായതിന്റെ കവിയും യഥാർത്ഥ സൗന്ദര്യത്തിന്റെ ഗായകനും പരിശുദ്ധിയുടെ ആവിഷ്കർത്താവുമായിരുന്നു. പോസ്റ്റോഫീസിൽ എന്റെ സഹപ്രവർത്തകനും സുഹൃത്തുമായ വർഗീസ് മാത്യു (ചിന്തകൻ എന്നാണു ഞങ്ങൾ സ്നേഹപൂർവ്വം അദ്ദേഹത്തെ വിളിക്കുക) ടാഗോറിന്റെ കൃതികൾ എന്നെ വായിച്ചു കേൾപ്പിക്കുകയും ഓർമയിൽ നിന്ന് പലതും എന്നെ പാടികേൾപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുമായിരുന്നു. ഇന്ത്യയുടെ മോചനം തന്റേതായ വീക്ഷണത്തിൽ അദ്ദേഹം ഗാഢമായി ആഗ്രഹിച്ചു. എങ്കിലും ഗാന്ധിജിയിൽ നിന്നും നെഹ്രുവിൽ നിന്നും അദ്ദേഹം കുറെ അകന്നുനിന്നു. ഇന്ത്യയുടെ സ്വാതന്ത്ര്യസമരത്തിൽ അദ്ദേഹം ഒരിക്കലും കേന്ദ്രസ്ഥാനത്തു പ്രവേശിച്ചില്ല. 1947-ൽ സ്വാതന്ത്ര്യം നേടിയ ഇന്ത്യയുടെ ത്രിമൂർത്തികളായി ഗാന്ധിയെയും ടാഗോറിനെയും നെഹ്രുവിനെയും ഞാൻ വിഭാവനം ചെയ്തു.

ട്രേഡ്‌യൂണിയൻ സെക്രട്ടറി

ഇന്ത്യൻ പോസ്റ്റ് ആന്റ് ടെലിഗ്രാഫ് യൂണിയന്റെ തിരുവിതാംകൂർ- കൊച്ചി സംസ്ഥാനങ്ങളിലെ അസോഷ്യേറ്റ് സെക്രട്ടറിയായി താമസിയാതെ ഞാൻ തെരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ടു. ആ നിലയ്ക്കു ഈ രണ്ടു സംസ്ഥാനങ്ങളിലും ബ്രിട്ടീഷുകാർക്കെതിരായി ഒന്നാമത്തെ ദേശവ്യാപകമായ പോസ്റ്റ്-ടെലിഗ്രാഫ് തൊഴിലാളികളുടെ പണിമുടക്കു സംഘടിപ്പിക്കുന്ന ചുമതല എന്റെ തോളിൽപതിച്ചു. ന്യായയുക്തമായ ഞങ്ങളുടെ പല ഡിമാന്റുകളും കൊളോണിയൽ ഭരണകൂടം അനുവദിച്ചു. അവസാനനിമിഷം പൊതുജനങ്ങളുടെ അസൗകര്യം ഒഴിവാക്കാൻ പണിമുടക്ക് പിൻവലിക്കുകയുണ്ടായി.

1947-ൽ ഞാൻ പോസ്റ്റ്ഓഫീസിലെ എന്റെ ജോലി രാജിവച്ച് എത്യോപ്യയിലേക്കു പുറപ്പെട്ടപ്പോൾ ഇന്ത്യൻ ട്രേഡ് യൂണിയൻ ജേണൽ എന്റെ ചിത്രവും ഒരു അഭിനന്ദനക്കുറിപ്പും പ്രസിദ്ധീകരിക്കുകയുണ്ടായി.

ചുക്കാനില്ലാത്ത പ്രയാണം

1947-ൽ ഞാൻ എറണാകുളത്തു ജോലി നോക്കുകയായിരുന്നു. ഒരു വീടു

വാടകയ്ക്കെടുക്കാനും ഒരു ഭൃത്യനെ ജോലിക്കു നിയോഗിക്കാനും അന്നെനിക്കു കഴിയും. എന്റെ കനിഷ്ഠ സഹോദരൻ എബ്രഹാം അന്ന് എന്നോടൊപ്പം താമസിച്ചു ബി. കോമിനു പഠിക്കുന്നു. എന്റെ സീമന്ത സഹോദരൻ പൗലോസ് ബ്രിട്ടീഷ് ഇന്ത്യൻ നേവിയിലാണ്. ആസ്ഥാനം ബോംബെ. അദ്ദേഹത്തിന്റെ യുവതിയായ ഭാര്യയും ഞങ്ങളോടൊപ്പം എറണാകുളത്തു പാർക്കുന്നു. തൃപ്പൂണിത്തുറയിലെ വീട്ടിലെ ചുറ്റുപാടുകൾ അന്നും ദുസ്സഹമായി തുടരുകയാണ്.

ഒരളവിൽ ജനസമ്മതിയുള്ള, സാധാരണഗതിയിൽ സന്തുഷ്ടനായ യുവാവാണു ഞാൻ. പക്ഷേ അടിസ്ഥാനപരമായി എന്റെ ജീവിതരീതി എനിക്കു സംതൃപ്തി തന്നില്ല എന്നതാണു വാസ്തവം. ഞാൻ ക്രമമായി പള്ളിയിൽ പോയിരുന്നു. ദൈവവുമായുള്ള സംഭാഷണം ഈ വർഷങ്ങളിൽ തുടർന്നുപോന്നു. എന്റെ ജീവിതരീതിയ്ക്ക് ഞാൻ ഓരോ ഒഴിവുകഴിവു ദൈവത്തോടു പറയും. പ്രകടമായി ദുഷ്ടമോ പാപമയമോ ആയിരുന്നില്ലെങ്കിലും സാമാന്യേന അർത്ഥരഹിതമായ ജീവിതരീതി ആയിരുന്നു എന്റേതെന്നു പറയാം. ലക്ഷ്യനിഷ്ഠമല്ലാത്ത യാത്ര, ഗൗരവം കുറഞ്ഞ ജീവിതശൈലി, പറയത്തക്ക റൊമാൻസു പോലുമില്ല. എന്റെ സങ്കല്പഭാവനയ്ക്കു ശോഭ പകർന്ന ആരെയും ഞാൻ കണ്ടുമുട്ടിയില്ല.

സുഹൃത്തിന്റെ മരണം-ഒരു സുപ്രധാനവഴിത്തിരിവ്

മദ്ധ്യവയസ്കനും ഒരു സുഹൃത്തുമായിരുന്ന ഡോ. പുത്തൂരാൻ അന്തരിച്ച വാർത്ത ഒരു ദിവസം എത്തിച്ചേർന്നു. വിജയശ്രീലാളിതനായ ഒരു കണ്ണുരോഗവിദഗ്ധനായിരുന്നു അദ്ദേഹം. അരോഗദൃഢഗാത്രൻ, ഊർജസ്വലനായ സ്പോർട്ട്സ്മാൻ. ഹൃദ്രോഗം നിമിത്തമാണ് അദ്ദേഹം മരിച്ചത്. കൈയിൽ ടെന്നിസ് റാക്കറ്റുമായി ടെന്നിസ് ക്ലബിലേയ്ക്കു പ്രവേശിക്കുന്ന കവാടത്തിങ്കൽവച്ചായിരുന്നു അന്ത്യം. ഞാൻ ഞെട്ടി. ശോകം എന്നെ വികാരവിധുരനാക്കി. ജീവിതത്തിന്റെ നശ്വരതയെപ്പറ്റി കൂടുതലായി ചിന്തിക്കാൻ ഈ സംഭവം പ്രേരണ ചെലുത്തി. അന്നുരാത്രി എന്റെ കിടക്കമുറിയുടെ ഏകാന്തതയിൽ ഞാനെന്റെ ദൈവവുമായി ദീർഘമായി സംഭാഷിച്ചു.

"അതേ, കർത്താവേ, അദ്ദേഹത്തെപ്പോലെ ഞാനും മരിച്ചേക്കാമെന്ന് ഞാനറിയുന്നു. എന്റെ ജീവിതം ഭേദഗതി ചെയ്ത് മേൽത്തരം ഫലം കായ്ക്കത്തക്കവിധമാക്കണം. എനിക്കാഗ്രഹമുണ്ടെന്ന് അവിടുത്തേക്കറിയാമല്ലോ. പക്ഷേ എന്റെ സുഹൃത്തുക്കളേയും അങ്ങേയ്ക്ക് അറിയാം. ഞാൻ നാളെ പൊടുന്നനവേ പ്രകടമായ ഭക്തിജീവിതത്തിലേക്കു തിരിഞ്ഞാൽ അവരെന്നെ

പരിഹസിക്കും. അതെനിക്കു സഹിക്കാൻ വയ്യ. ഈ സമൂഹത്തിൽ ജീവിതം തുടരുന്നിടത്തോളം അനുതപിക്കാനോ ശൈലിമാറ്റാനോ എനിക്കു ധൈര്യമില്ല. പക്ഷേ ഞാനൊന്നു വാഗ്ദാനം ചെയ്യുന്നു. എന്നെ തികച്ചും പുതിയ ഒരു സാഹചര്യത്തിൽ മാറ്റി പ്രതിഷ്ഠിക്കുന്ന പക്ഷം, ഞാനൊരു വ്യത്യസ്ത വ്യക്തിയായിത്തീരും. അവിടുത്തോട് പൂർണ അനുസരണവും പൂർണസമർപ്പണവും വിധേയത്വവുമുള്ള വ്യക്തി. ഞാൻ വാഗ്ദാനം ചെയ്യുന്നു".

ആ വാഗ്ദാനത്തിനു പകുതി ഗൗരവമേയുള്ളുവെന്ന് എനിക്കറിയാമായിരുന്നു. ദൈവം എന്റെ വാഗ്ദാനത്തെ പൂർണഗൗരവത്തോടെ എടുക്കുകയില്ലെന്നും ഞാൻ കരുതി. ഞാൻ പകുതി ഗൗരവത്തിലായതിനാൽ അദ്ദേഹം അതു കാര്യമായി എടുക്കാനും മതി. അദ്ദേഹം അതിനു തയ്യാറായിയെന്നു താമസിയാതെ വ്യക്തമായി.

പിറ്റേദിവസമായിരുന്നു പുത്തൂരാന്റെ ശവസംസ്ക്കാരം. ഓർത്തഡോക്സ് രീതിയിലുള്ള ലളിതമായ പരമ്പരാഗത ചടങ്ങ് 10 മണിയോടെ തീർന്നു. അന്ന് ഉച്ചതിരിഞ്ഞു രണ്ടുമണിമുതൽ ഒമ്പതു മണിവരെയായിരുന്നു എനിക്ക് ടെലഗ്രാഫ് ഡ്യൂട്ടി.

ശവസംസ്ക്കാരം കഴിഞ്ഞു ഞാൻ ഡോക്ടർ പുത്തൂരാന്റെയും എന്റെയും പൊതുസുഹൃത്തായ മാത്യു ചൂളക്കലിന്റെ റേഡിയോ സ്റ്റോർമുറിയിലിരുന്നു സ്മര്യപുരുഷനെപ്പറ്റി പലതും സംസാരിച്ചു. പെട്ടെന്നു മാത്യു പറഞ്ഞു, 'എനിക്ക് ഉടൻ ആലുവായ്ക്കു പോകണം. കൂടെ വരുന്നോ? ജോലിക്കുകയറുന്ന സമയത്തുതന്നെ തിരിച്ചെത്താം.' ശവസംസ്ക്കാരത്തിനുശേഷം ഒരു മാറ്റം ഞാനും ആഗ്രഹിച്ചതാണ്. ഞാൻ ഉടൻതന്നെ സമ്മതം മൂളി.

ആ സമയത്ത് സമീപത്തുള്ള ഇൻഡ്യൻ എയർലൈൻസ് ഓഫീസിലെ വെള്ള യൂണിഫോം അണിഞ്ഞ ഒരു ഉദ്യോഗസ്ഥൻ കടയിലേക്കു കയറിവന്നു. കൂടെ ഒരു വെള്ളക്കാരനുമുണ്ട്. ഉദ്യോഗസ്ഥൻ വിദേശിയനെ ഞങ്ങൾക്കു പരിചയപ്പെടുത്തി: "ഇദ്ദേഹത്തിന് ആലുവാ വരെ പോകണം. അവിടെയെത്താൻ ഏതു ബസ്സിൽ കയറണമെന്നു പറഞ്ഞു കൊടുക്കാമോ?"

'ഞങ്ങൾ ഇപ്പോൾത്തന്നെ കാറിൽ ആലുവായ്ക്കു പുറപ്പെടുകയായി. ചെറിയ കാറാണ്. അസൗകര്യം തോന്നുന്നില്ലെങ്കിൽ ഞങ്ങളുടെ കൂടെ വന്നാലും.' എന്റെ സുഹൃത്ത് പറഞ്ഞു.

കാനഡാക്കാരനായ ഡോ. റോബർട്ട് എൻ. തോംസൺ ആയിരുന്നു ആ

വിദേശിയൻ. എത്യോപ്യയിൽ നിന്നു വന്നതാണ്. എത്യോപ്യയെപ്പറ്റിയും ഹെയ്ലി സെലാസി ചക്രവർത്തിയെപ്പറ്റിയും വിവരങ്ങൾ ശേഖരിക്കാൻ എനിക്കാഗ്രഹം തോന്നി. ഞങ്ങൾ കുറെനേരം സംസാരിച്ചശേഷം കാറിൽ കയറി. കാറിലിരുന്നും ഞാൻ എത്യോപ്യയെപ്പറ്റി പലവിധ ചോദ്യങ്ങൾ ചോദിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു.

പത്തുമിനിട്ടിനകം ഞങ്ങൾ കൊച്ചിയുടെ അതിർത്തികടന്നു തിരുവിതാംകൂറിനുള്ളിൽ പ്രവേശിച്ചു. ആലുവാ, തിരുവിതാംകൂർ പ്രദേശത്താണ്. പെട്ടെന്ന് കാർ നിർത്തി. അവിടെ റോഡിൽ ഒരു അപകടം സംഭവിച്ചിരിക്കുന്നു. ഒരു തിരുവിതാംകൂർ മിലിട്ടറി ട്രക്ക് ഒരു പാലത്തിലേക്കുള്ള പ്രവേശനത്തിങ്കൽ ഒരു കാളവണ്ടിമേൽ ചെന്നിടിക്കാൻ പരുവത്തിലായി. കാളവണ്ടിയിലിടിക്കാതെ തെന്നിമാറാനുള്ള ശ്രമത്തിൽ ട്രക്ക് റോഡിൽനിന്നു പാളി ഇരുപതടി താഴെ ഒരു പാടത്തേക്കു വീണു. ട്രക്കിനകത്തു നിന്നുയാത്ര ചെയ്തിരുന്ന പട്ടാളക്കാരിൽ പലരും വാഹനത്തിൽ നിന്നു തെറിച്ചു പാടത്തു വീണു കിടന്നു. അവരിൽ ഒരാളുടെ ശിരസിൽനിന്ന് രക്തം ഊർന്നുവീഴുന്നുണ്ട്. ഒരു ചെറിയ ആൾക്കൂട്ടം വന്നുചേർന്നിരുന്നു. പക്ഷേ ആരും സഹായിക്കാൻ മുതിർന്നില്ല.

തോംസൺ ചോദിച്ചു, "ആരും ഒന്നും ചെയ്യാത്തതെന്താണ്? പ്രഥമ ശുശ്രൂഷ നൽകാത്തപക്ഷം ആ മനുഷ്യൻ മരിക്കും".

മാത്യു പറഞ്ഞു: "തിരുവിതാംകൂർ മിലിട്ടറിയുമായോ പോലീസുമായോ ഇടപെടാൻ ആർക്കും മനസ്സില്ല".

തോംസൺ പറഞ്ഞു, "എന്തുചെയ്യാൻ കഴിയുമെന്നു നോക്കാൻ ഞാൻ ഇറങ്ങുകയാണ്".

"ഞാനും കൂടെ വരുന്നു" എന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ട് തോംസന്റെ പിറകെ ഞാൻ കാറിൽനിന്നിറങ്ങി. കുറച്ചു തുണിയും വെള്ളവും സംഘടിപ്പിക്കാൻ ഞങ്ങൾ കൂടെ നിന്നവരിൽ ചിലരെ പ്രേരിപ്പിച്ചു. ആ മനുഷ്യന്റെ മുറിവ് വൃത്തിയാക്കി ഞങ്ങൾ വച്ചുകെട്ടി. തോംസൺ ഒരു ഞരമ്പുരോഗ ഡോക്ടറാണെന്നു പിന്നീട് മാത്രമാണ് ഞാൻ മനസ്സിലാക്കിയത്. ഇതിനിടയിൽ മാത്യു കാറിൽപോയി ഒരു ആംബുലൻസ് വിളിച്ചുകൊണ്ടുവന്നു. എല്ലാംകൂടി ഇരുപതു മിനിട്ടു സമയമേ എടുത്തുള്ളു. ഇതിനിടയിൽ തോംസണും എനിക്കും തമ്മിൽ ഒരു ബന്ധം വളർന്നു.

ഞങ്ങൾ യാത്ര തുടർന്നു. തന്റെ വാസ്തവത്തിലുള്ള ലക്ഷ്യം കോട്ടയമാണെന്നും ആ സ്ഥലത്തേക്കുള്ള ബസിൽകയറുവാനാണ് ആലുവായ്ക്കു പോകുന്നതെന്നും കാറിൽവച്ച് തോംസൺ പറഞ്ഞു. ആംഗ്ലിക്കൻ സഭയിലെ ബിഷപ്പ് സി. കെ. ജേക്കബ് തിരുമേനിയെ സന്ദർശിക്കാനാണ് അദ്ദേഹം പോകുന്നത്. ഞങ്ങൾ തോംസണെ ആലുവാ ബസ് സ്റ്റേഷനിൽ ഇറക്കിവിട്ടു. മാത്യു ആലുവായിൽ എന്തോ കാര്യം സാധിക്കാൻ പോയപ്പോൾ തോംസണു ടിക്കറ്റ് ശരിയാക്കിക്കൊടുക്കാൻ എന്നെ നിയോഗിച്ചു. മാത്യു വേഗം തന്നെ തിരികെ വന്നു. എനിക്ക് ടെലിഗ്രാഫ് ഓഫീസിൽ ജോലിക്ക് സമയത്തെത്തണം. ഞാൻ കാറിൽ കയറിയിരുന്നു. തോംസൺ ഡ്രൈവിംഗ് വീലിനു സമീപംനിന്ന് മാത്യുവിനോടു യാത്രപറഞ്ഞു. അനന്തരം അദ്ദേഹം എന്റെ അടുത്തേക്കു നീങ്ങി. എന്റെ കരങ്ങൾ കൈയിലെടുത്തുകൊണ്ടു തോംസൺ പറഞ്ഞു: "എനിക്കു താങ്കളിൽ മതിപ്പുതോന്നുന്നു. എത്യോപ്യൻ സ്കൂളുകളിലേയ്ക്ക് അദ്ധ്യാപകരെ തെരഞ്ഞെടുക്കാനാണ് ഞാൻ വന്നിട്ടുള്ളത്. പരസ്യം ഈയാഴ്ച പത്രങ്ങളിൽ വരും. താങ്കളുടെ ശുപാർശ സഹിതം താങ്കളുടെ സുഹൃത്തുക്കളിലാരെങ്കിലും അപേക്ഷിക്കുന്ന പക്ഷം അവരുടെ കാര്യം ഞാൻ പ്രത്യേകം പരിഗണിക്കുന്നതാണ്".

പലകാര്യങ്ങൾ ഒരു മിന്നായംപോലെ എന്റെ തലയ്ക്കുള്ളിലൂടെ കടന്നു പോയിക്കാണണം. ഒരു പുതിയ സാഹചര്യം നൽകിയാൽ ഒരു പുതുജീവിതം ആരംഭിക്കാമെന്നു ദൈവത്തോടു ചെയ്ത വാഗ്ദാനം ഉൾപ്പെടെ. ചിന്തിക്കാൻ അധികം സമയമില്ല. എന്റെ വായിൽനിന്നു ഈ വാക്കുകൾ പൊട്ടിപ്പുറത്തുവന്നു: "കൂട്ടുകാരുടെ കാര്യം എനിക്കു നിശ്ചയമില്ല. എന്നാൽ എത്യോപ്യയിൽ വന്നു പഠിപ്പിക്കാൻ ഞാൻ തയ്യാറാണ്".

"കളിപറയാതെ ജോലിക്കു മടങ്ങിപ്പോയാലും. സമയം വൈകുന്നു" തോംസൺ പറഞ്ഞു.

"ഞാൻ കളിതമാശ് പറയുകയല്ല. ഞാൻ കാര്യമായിത്തന്നെ പറഞ്ഞതാണ്". "കാറിൽ നിന്നു പുറത്തിറങ്ങി, അതു തെളിയിക്കുക" തോംസൺ പറഞ്ഞു.

ഞാൻ ക്ഷണേന പുറത്തിറങ്ങി; എനിക്കുവേണ്ടി കാത്തുനിൽക്കാൻ മാത്യുവിനോട് ആംഗ്യം കാണിച്ചശേഷം. ഇരുന്നു സംസാരിക്കാൻ ബസ്സ്റ്റേഷനിൽ എങ്ങും ഒരിടം കണ്ടില്ല. ടിക്കറ്റ് ഓഫീസിലെ ഒരു ബഞ്ചിൽ ഞങ്ങളിരുന്നു.

"താങ്കൾ ഭംഗിയായി ഇംഗ്ലീഷ് സംസാരിക്കുന്നു. താങ്കൾക്ക് എഴുതാനും വായിക്കാനും കഴിയുമോ" തോംസൺ ചോദിച്ചു. അദ്ദേഹം ഒരു പത്രം പുറത്തെടുത്ത് ഒരു പേനയും വച്ചുനീട്ടി. "താങ്കളുടെ പേരും മേൽവിലാസവും അതിന്മേൽ എഴുതൂ".

അതെഴുതിക്കൊടുത്തപ്പോൾ വേറെ ഏതാനും വാചകങ്ങൾ ഇംഗ്ലീഷിലെഴുതാൻ (അതേ പത്രത്തിൽ തന്നെ)അദ്ദേഹം നിർദ്ദേശിച്ചു. അതെല്ലാം കുറച്ചൊരു അപമാനമായി തോന്നാതിരുന്നില്ല. അദ്ദേഹത്തിനു വേണമെങ്കിൽ കഠിനമായ ഒരു എഴുത്തുപരീക്ഷ നല്കാമായിരുന്നു.

"ഞാൻ ഒരു അപേക്ഷാഫോറം തരാം. അതു പൂരിപ്പിച്ച് മദ്രാസിൽ ഒരു മേൽവിലാസത്തിലേക്ക് അയയ്ക്കുക. താങ്കളെ ഒരു ഇന്റർവ്യൂവിനു വിളിക്കും. എത്യോപ്യക്കാരനായ എന്റെ സഹപ്രവർത്തകൻ മദ്രാസിലുണ്ട്. എനിക്കു തനിയെ ഒരു തീരുമാനമെടുക്കാനാവില്ല."

അങ്ങനെ ഞങ്ങൾ പിരിഞ്ഞു. എല്ലാ കാര്യങ്ങളും പരിപാടിയനുസരിച്ചു നീങ്ങി. ഞാനാരോടും ആലോചിക്കാൻ പോയില്ല. അപേക്ഷ അയച്ചു. മദ്രാസിൽ ഇന്റർവ്യൂവിനു പോയി. സെലക്ഷൻ കിട്ടി. യൂണിവേഴ്സിറ്റി ഡിഗ്രിയടക്കം ഒരു അദ്ധ്യാപകനാകാൻ വേണ്ട യോഗ്യതയൊന്നും എനിക്കില്ലെന്നും, എന്നാൽ ഒരു പ്രത്യേക പരിഗണനയിലാണ് എന്നെ സെലക്ടു ചെയ്യുന്നതെന്നും അവർ വ്യക്തമാക്കി. കരാറിൽ ഒപ്പുവച്ചു. പിന്നീടു മാത്രമേ ഞാൻ വീട്ടിലെത്തി പിതാവിനോടു വിവരം പറഞ്ഞുള്ളു. ഗവൺമെന്റിലെ സുരക്ഷിതമായ ഒരു ജോലിയുപേക്ഷിച്ച് അജ്ഞാതമായ ആഫ്രിക്കയിലേക്കുള്ള ഈ പോക്ക് ശുദ്ധ കിറുക്കാണെന്ന് അദ്ദേഹം ചൂണ്ടിക്കാട്ടി. പിതാവിനോടു യുക്തിവാദം നടത്തിയിട്ടു കാര്യമില്ല. പത്തുവർഷം മുമ്പ്-1937-ൽ തന്നെ-ഞാനെന്റെ സ്വാതന്ത്ര്യം വ്യക്തമാക്കിയതാണ്-എന്നെ കോളജിൽ അയയ്ക്കാൻ പണമില്ലെന്ന് അപ്പൻ പറഞ്ഞ വേളയിൽ. ഞാൻ എന്റെ അമ്മയോടും സഹോദരന്മാരോടും യാത്രപറഞ്ഞു.

എത്യോപ്യയിലേക്ക്

ചിരസ്മരണാർഹമായ ഒരു യാത്രയായിരുന്നു അത്. ഇരുപതോളം പരിചയസമ്പന്നരായ അദ്ധ്യാപകർ-കേരളീയരും തമിഴ്നാട്ടുകാരും-അധികപങ്കും ക്രിസ്ത്യാനികൾ. യോഗ്യതയില്ലാത്തത് എനിക്കുമാത്രം. ഞങ്ങളെ കൊണ്ടുപോകാൻ എത്യോപ്യൻ വിദ്യാഭ്യാസമന്ത്രികാര്യാലയം ഒരു ഡി. സി. 3 ഡക്കോട്ട വിമാനം അയച്ചിരുന്നു. ചരക്കുസാമാനങ്ങൾ കയറ്റാനാണ്

അതുപയോഗിച്ചിരുന്നത്. വശങ്ങളിൽ ലോഹനിർമ്മിതമായ രണ്ടു ബഞ്ചുണ്ട് കുഷനില്ല. പുതപ്പുകൾ മാത്രം വേണ്ടുവോളമുണ്ട്. ഇന്നത്തെ വിമാനയാത്രയുടെ യാതൊരു സൗകര്യവുമില്ല. 1947-ലെ യാത്രാവിമാനത്തിലെ സൗകര്യംപോലുമില്ല. ഞങ്ങൾ ബോംബെയിൽനിന്ന് വിമാനത്തിൽ കയറി. ഇന്ത്യൻ തീരത്തും അറേബ്യയിലും പലയിടത്തിറങ്ങി. മസീറ ദ്വീപ്, ഏഡൻ, ഡീറേഡാവാ, അവസാനം ആഡിസ് അബാബ. 18 നീണ്ട മണിക്കൂറുകൾ (ഇന്നാകട്ടെ ബോംബെ-ആഡിസ് അബാബ വിമാനയാത്രയ്ക്കു മൂന്നരമണിക്കൂർ മതിയാവും).

ആഡിസ് അബാബയിലെത്തിയപ്പോഴേക്കും ഞങ്ങൾ തളർന്നിരുന്നു. ചില അദ്ധ്യാപകർ കൊച്ചുകുട്ടികളുമൊന്നിച്ചാണ് പോന്നത്. തീർത്തും അരോചകമായ ഒരു വിസ്മയം വിമാനത്താവളത്തിൽ ഞങ്ങളെ കാത്തുനിന്നിരുന്നു. ഇമിഗ്രേഷനുമുമ്പായി ഞങ്ങളെ വളരെനേരം തടഞ്ഞുവച്ചു. മഞ്ഞപ്പനിക്കും കോളറായ്ക്കും എതിരായ കുത്തിവയ്പു സർട്ടിഫിക്കറ്റുകൾ ക്രമാനുസൃതമല്ലായ്കയാൽ ഞങ്ങളെ അവിടെ ഇറങ്ങാൻ അനുവദിച്ചില്ല. ഇന്ത്യയിൽ കോളറാ പൊട്ടിപ്പുറപ്പെട്ട കാലമായിരുന്നു അത്.

ഞങ്ങൾ ക്വാറന്റൈനിൽ കഴിയാൻ വിധിക്കപ്പെട്ടു. ഞങ്ങളെ നേരെ ടൗണിലൊരു ഹോസ്പിറ്റലിലെ ഐസലേഷൻ വാർഡിലേക്കാണയച്ചത്. ഒരാഴ്ചയോളം ഞങ്ങൾ അവിടെ ഏകാന്തതടവിൽ കഴിച്ചുകൂട്ടണം.

മൂന്നാം ദിവസം ഹെയ്ലി സെലാസി ചക്രവർത്തി ഞങ്ങളെ സന്ദർശിക്കാൻ ആശുപത്രിയിലെത്തി. ഞങ്ങളെ സ്വാഗതം ചെയ്യാനും അസൗകര്യങ്ങൾക്കു ക്ഷമചോദിക്കാനും. ആശുപത്രിയുടെ പൂട്ടപ്പെട്ട വാതിലിനുള്ളിലായി ഞങ്ങളെ വിളിച്ചുകൂട്ടി. ചക്രവർത്തി വെളിയിൽ നിന്ന് ഒരു ദ്വിഭാഷി വഴിയായി ഞങ്ങളോടു സംസാരിച്ചു. മതിപ്പു തോന്നേണ്ട സന്ദർഭം. പക്ഷേ ഞങ്ങളെല്ലാവരും തീർത്തും പരിക്ഷീണരായിരുന്നതിനാൽ സന്ദർശനം ഞങ്ങളെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം ഒരു വിരസതയോ അസഹ്യതയോ ആയി പരിണമിച്ചതിൽ വിസ്മയിക്കാനില്ല. ഏതായാലും ആ മഹാപുരുഷനെ ഞങ്ങൾ നേരിട്ടുകണ്ടു. അത്രയും നന്ന്.

നസറേത്തിൽ അദ്ധ്യാപനം

ഏതാണ്ട് ഒരാഴ്ചയിലേറെ ഐസലേഷൻ വാർഡിൽ ചെലവഴിച്ചുകഴിഞ്ഞപ്പോൾ ഞങ്ങളെ വിട്ടയച്ചു. ഇറ്റേഗു ഹോട്ടലിലേക്കു ഞങ്ങളെ കൊണ്ടുപോയി. അന്ന് ആഡിസ് അബാബയിൽ പാശ്ചാത്യശൈലിയിലുള്ള ഏക

ഹോട്ടലാണത്. ഒരാഴ്ച ഹോട്ടലിൽ താമസിച്ചശേഷം ഞങ്ങൾക്കു ജോലി നൽകി. രണ്ടു തമിഴ് ക്രിസ്ത്യാനികളോടൊപ്പം എന്നെ നൂറു കിലോമീറ്റർ കിഴക്കുമാറി ഒരു പുതിയ സ്കൂളിലേക്കു നിയോഗിച്ചു. മുമ്പു ഹഡാമ എന്ന റിയപ്പെട്ടിരുന്ന ആ സ്ഥലം ഇപ്പോൾ നസറേത്ത് ആണ്. മൂന്നു ബഡ്റൂം ഉള്ള ഒരു പുതിയ വീട്ടിൽ ഞങ്ങൾ പാർപ്പുതുടങ്ങി. എന്നേക്കാൾ, അനേകവർഷം സീനിയറായ മി. ഡാനിയേൽ ആയിരുന്നു ഹെഡ്മാസ്റ്റർ. അദ്ദേഹവും ഭാര്യ യുംകൂടി മാസ്റ്റർ ബഡ്റൂം ഉപയോഗിച്ചു. അവിവാഹിതരായ ഞങ്ങൾ രണ്ടു പേർ ചെറിയ ബഡ്റൂമുകളിൽ ഓരോന്നു കയ്യടക്കി.

എനിക്കന്ന് വയസ്സ് 25. ഏതു പുതിയ അനുഭവങ്ങളും നേരിടാൻ തയ്യാർ. പക്ഷേ ദൈവത്തിനു നല്കിയിരുന്ന വാഗ്ദാനം ഞാൻ സൗകര്യപൂർവ്വം മറന്നു. ആഴ്ചയിലഞ്ചുദിവസം പഠിപ്പിക്കും. പിന്നീട് രണ്ടു ദിവസം തുടർച്ചയായി ചീട്ടുകളിയാണ്, സഹാദ്ധ്യാപകരുമായി. വെള്ളിയാഴ്ച വൈകിട്ട് ആരംഭിക്കുന്ന കളി ചിലപ്പോൾ ഞായറാഴ്ച രാത്രി വളരെ ഇരുട്ടിയേ അവസാനിക്കൂ. നസ റേത്തിൽ മറ്റൊന്നും ചെയ്യാനില്ല.

മൂന്നും അഞ്ചും ഗ്രേഡുകളിലാണു ഞാൻ പഠിപ്പിച്ചിരുന്നത്. മിക്കവാറും എല്ലാ വിഷയങ്ങളും കൈകാര്യം ചെയ്യണം. കുട്ടികൾ നല്ലവരും കളികൾക്കു സമർത്ഥരും അദ്ധ്യാപകരോടു ബഹുമാനമുള്ളവരുമാണ്. ആദരസൂചകമായി പെൺകുട്ടികൾ കാലിൽതൊട്ടു നമിക്കുന്നത് എന്നെ വിസ്മയാധീനനാക്കി. ഇത് തികച്ചുമൊരു ഭാരതീയാചാരം ആണെന്നായിരുന്നു എന്റെ ധാരണ. സബ്സഹാറാ ആഫ്രിക്കയിലെ അക്ഷരാഭ്യാസമുള്ള പുരാതനസംസ്ക്കാരം എത്യോപ്യയിലേതു മാത്രമാണ്. ആ വ്യത്യാസം പ്രകടമായി കാണാനു ണ്ടതാനും. എനിക്കു പഠിപ്പിക്കൽ ഇഷ്ടമായി. കുട്ടികളെയും ഇഷ്ടപ്പെട്ടു. മര്യാദക്കാരും സംസ്കൃതചിത്തരുമായ കുട്ടികൾ. അവിടത്തെ സംസ്ക്കാര വുമായി ഞാൻ താമസിയാതെ താദാത്മ്യം പ്രാപിച്ചു. എന്റെ ചില ഇന്ത്യൻ-സുഡാനീസ് സുഹൃത്തുക്കൾ പലപ്പോഴും പൊങ്ങച്ചം കാണിക്കാ നായി എത്യോപ്യക്കാരെപ്പറ്റി ആക്ഷേപപൂർവ്വം സംസാരിക്കുന്നത് എനിക്കു അസഹനീയമായി തോന്നി.

അംഹാരിക് ആണ് എത്യോപ്യയിലെ ഔദ്യോഗിക ഭാഷ. ഞങ്ങളുടെ സ്കൂളിലെ അംഹാരിക് അദ്ധ്യാപകൻ സമർത്ഥനായ ഒരു യുവാവായിരുന്നു. എന്നേക്കാൾ അല്പം മാത്രം പ്രായമേറും. പേര് ആറ്റോ ടെലാഹുൻ ഡാംതെ(ആറ്റോ എന്നാൽ മിസ്റ്റർ എന്നർത്ഥം). ഞാൻ സ്വകാര്യമായി ആ യുവാവിൽനിന്ന് അംഹാരിക് ഭാഷ പഠിക്കാൻ തുടങ്ങി.

വിദ്യാലയത്തിനു വെളിയിലുള്ള ഏക സാമൂഹ്യസമ്പർക്കം സ്ഥലത്ത് അമേരിക്കൻ മെനോനൈറ്റ് മിഷനറിമാർ നടത്തിപ്പോന്ന ആശുപത്രിയുമായി ട്ടായിരുന്നു. ഡോ. പോൾ കോൺറാഡ്, പത്നി നാൻസി, ഡോഴ്സാ മിഷ്ലർ, മേരി മിഷ്ലർ, ഡാൻ സെൻസനിംഗും പത്നിയും മകളും-എന്നിവരെ ഞാൻ പ്രത്യേകിച്ചും ഓർക്കുന്നു. അവരെല്ലാം എന്നോടു സ്നേഹപൂർവ്വം പെരുമാ റി. അവരാണു വാസ്തവത്തിൽ വെള്ളക്കാരായ പാശ്ചാത്യരുമായുള്ള എന്റെ സാമൂഹ്യസമ്പർക്കത്തിലെ ആദ്യ വ്യക്തികൾ. അവരുടെ ജീവിതരീതി മന സിലാക്കാൻ എനിക്ക് കുറെസമയം വേണ്ടിവന്നു. ചിലപ്പോഴൊക്കെ ഞാൻ അവരുടെ ഞായറാഴ്ച ആരാധനയിൽ സംബന്ധിച്ചു. അവരിൽ ആരുടെ യെങ്കിലും വീട്ടിലാണ് അതു നടത്തിയിരുന്നത്. ഒരിക്കൽ ഞാൻ എത്യോ പ്യൻ ഓർത്തഡോക്സ് പള്ളിയിൽ പോയി. പക്ഷേ ആരാധന ഭാഷയിലും രൂപത്തിലും എനിക്ക് ഉൾക്കൊള്ളാനായില്ല. ആശുപത്രിയിലെ അമേരിക്കൻ പ്രാർത്ഥനായോഗങ്ങൾ പ്രതീകങ്ങളോ അനുഷ്ഠാനങ്ങളോ അശേഷമില്ലാ ത്തതായിരുന്നു. പക്ഷേ ഭാഷ മനസിലായതിനാൽ പ്രാർത്ഥനയുടെ യാഥാർത്ഥ്യം അനുഭവിച്ചറിയാൻ കഴിഞ്ഞു. അവർക്ക് “മി. ജോർജിനെ” ഇഷ്ട പ്പെട്ടു. വറുഗീസ് എന്ന പദത്തിന്റെ അർത്ഥം ‘ജോർജ്’ എന്നാണെന്നു ഞാൻ പറഞ്ഞതിനാൽ അങ്ങനെയാണവർ എന്നെ വിളിച്ചുപോന്നത്.

ഒരു ദൈവിക ആഘാതം എന്നെ ഉണർത്തുന്നു

ഒരു ദിവസം അഞ്ചാം ഗ്രേഡിലെ ഒരു വിദ്യാർത്ഥി എന്നെ സമീപിച്ച് തനിക്കു സുഖമില്ലെന്നു പറഞ്ഞു. പനിയുണ്ടോ എന്നറിയാൻ ഞാൻ നെറ്റിയിൽ കൈവച്ചു നോക്കി. പനിയുണ്ട്. അവന്റെ നെറ്റിയിൽ ഒരു വ്രണം കണ്ടു. അതെന്താണെന്നു ഞാൻ ചോദിച്ചു. ബാലനറിയില്ല. വീട്ടിൽപോയി വിശ്രമിച്ചശേഷം ആശുപത്രിയിലെത്തി ഡോക്ടറെക്കാണാൻ ഞാൻ ഉപദേ ശിച്ചു. ആ ബാലൻ ചിക്കൻപോക്സ് ബാധിച്ചു കിടപ്പിലായി. ഏതാനും ദിവ സത്തേക്കു സ്കൂളിൽ വന്നില്ല. ബാലന്റെ നെറ്റി തടവി രണ്ടാഴ്ച കഴിഞ്ഞ പ്പോൾ എനിക്ക് ചിക്കൻപോക്സ് പിടിപെട്ടു. സാധാരണഗതിയിൽ ഇതൊരു ബാലരോഗമാണ്. ചെറുപ്പകാലത്ത് മയത്തിലൊന്നു ബാധിച്ചുകഴിഞ്ഞാൽ പിന്നീട് ജീവിതകാലത്തൊരിക്കലും അത് പിടികൂടപ്പെടുകയില്ലെന്നാണ് പറ യപ്പെടുന്നത്. എനിക്ക് ചെറുപ്പകാലത്ത് ഈ രോഗം ഉണ്ടായിട്ടില്ല. തന്മൂലം രോഗത്തിൽ നിന്നുള്ള പ്രതിരോധ ശക്തി കിട്ടിയിരുന്നുമില്ല.

25-ാമത്തെ വയസ്സിൽ രോഗാക്രമണം മയത്തിലൊന്നുമായിരുന്നില്ല. വ്രണ ങ്ങൾക്കു ചെറിപ്പഴത്തിന്റെ വലുപ്പം ഉണ്ടായിരുന്നു. ദേഹമാസകലം വ്രണം. ഭയങ്കരമായ വേദനയും. ദിവസംതോറും പുതിയ വ്രണങ്ങൾ പൊങ്ങി

വന്നുകൊണ്ടിരുന്നു. തലയിലും മുഖത്തും പുറത്തും നെഞ്ചത്തും ചന്തിയിലും എല്ലാം നിറയെ വ്രണങ്ങൾ. ഇവകാരണം എനിക്ക് ഇരിക്കാനോ കിടക്കാനോ നിവർത്തിയില്ല. എന്നെ എന്റെ മുറിയിൽ അടച്ചിട്ടു. മുറിയുടെ വാതിൽ പൂട്ടിയിടണമെന്നും വെളിയിലിറങ്ങരുതെന്നും ആ വീട്ടിൽ പാർത്തിരുന്ന മി. ഡാനിയലും മി. രത്തിനസ്വാമിയും എന്നോടാവശ്യപ്പെട്ടു. വീട്ടിൽ മറ്റാർക്കും ഞാൻ രോഗം പകരാനനുവദിക്കാതെ കഴിയ്ക്കാനുള്ള മുൻകരുതലാണത്. ആരും എന്നെ കാണാൻ വന്നില്ല. വല്ലപ്പോഴും എന്തെങ്കിലും ഭക്ഷണം വാതിലിനടിയിലൂടെ അകത്തേക്കു തള്ളിവയ്ക്കും. കുറ്റവാളിക്കോ തടവുകാരനോ നല്കുന്ന രീതിയിൽ.

നിശിതമായ വേദനയായിരുന്നു. ഏകാന്തത അതിലേറെ ദുസ്സഹം. വിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് എന്നെ വന്നു കണ്ടാൽകൊള്ളാമെന്നുണ്ട്.അവരെ അതിൽനിന്നു വിലക്കി. അധികൃതരുടെ നടപടി മനസിലാക്കാവുന്നതേയുള്ളു. ദാഹിക്കുമ്പോൾ ചൂടുള്ള എന്തെങ്കിലും ചോദിച്ചുവാങ്ങാൻ നിവർത്തിയില്ല. എനിക്ക് ദേഹം ശുചിയാക്കാനോ പല്ലും മുഖവും വൃത്തിയാക്കാനോ കഴിഞ്ഞില്ല. ഇരിക്കാനോ കിടക്കാനോ നിവൃത്തിയില്ലാതെ ഞാൻ മുറിയിൽ അങ്ങോട്ടുമിങ്ങോട്ടും നടന്നുകൊണ്ടിരുന്നു. എന്നെ ദൈവം ഇത്രയേറെ വേദനയിലൂടെ കടത്തിവിടുന്നത് ശരിയല്ലെന്ന് എനിക്കു തോന്നി. ഒരു വിശദീകരണം നല്കാൻ ഇയ്യോബിനേപ്പോലെ ദൈവത്തോടാവശ്യപ്പെടാൻ ഞാനും സന്നദ്ധനായി.

അതുതന്നെയാണ് അവസാനം ഞാൻ ചെയ്തതും. നാലാം ദിവസം എന്റെ വേദന രൂക്ഷമായ സമയത്തു ഞാൻ കടിച്ചുപിടിച്ച് എന്റെ കസേരയിൽ പോയി ഇരുന്നു. ചന്തി വല്ലാതെ വേദനിച്ചു. ഞാൻ പല്ല് ഇറുക്കി കടിച്ചു. നേരെമുമ്പിൽ ഭിത്തിയിൽ ക്രിസ്തുവിന്റെ ഒരു വർണ്ണചിത്രം തൂങ്ങുന്നുണ്ട്(സാൽമൽ വരച്ച 'ക്രിസ്തു ശിരസ്'). ഞാൻ സംവാദം തുടങ്ങി. ദൈവം നിഷ്ഠൂരനും ന്യായരഹിതനും സഹാനുഭൂതിയില്ലാത്തവനുമാണെന്നു ഞാൻ കുറ്റപ്പെടുത്തി. മനുഷ്യർ അർഹിക്കുന്നതിനേക്കാൾ വലിയ കഷ്ടാനുഭവമാണവർക്കു നൽകുന്നത്. എന്റെ വേദന വരുത്തിവച്ച വ്യഥയും മുറിയിലെ ഏകാന്തതയും കാരണം ഉച്ചത്തിലാണെന്റെ സംഭാഷണം. ക്രിസ്തുവിന്റെ ചിത്രത്തെ നോക്കി ഞാൻ ഒരുപാടു ശകാരങ്ങൾ ചൊരിഞ്ഞു. എന്റെ പദങ്ങളുടെ പ്രവാഹം വർദ്ധിച്ചതോടെ എന്റെ പദധോരണിയുടെ കാർക്കശ്യവും എന്റെ താന്തോന്നിത്തവും വർദ്ധിച്ചുകൊണ്ടേയിരുന്നു.

അവസാനം, യാതൊരു വൈമനസ്യവും കൂടാതെ ഞാൻ വച്ചുകാച്ചി (വളരെ ധിക്കാരമാണതെന്നു എനിക്കറിയാം): "ക്രൂശിൽ അങ്ങേയ്ക്കുണ്ടായ

പീഡാനുഭവം ഞാനിപ്പോൾ കടന്നുപോകുന്ന ദുരിതങ്ങളുടെ അയൽപക്കത്തെങ്ങാൻ വരുന്നതാണോ?" എന്റെ പരുഷപദപ്രവാഹത്തിന് അവിടെ ഒരു പൂർണ്ണവിരാമം ഇടേണ്ടിവന്നു. പറയാൻ അർഹതയുള്ളതിലേറെ ഞാൻ പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞതായി എനിക്കു തോന്നി. ഒരു പ്രശാന്തത കളിയാടി. തുടർന്നുണ്ടായ അനുഭവം വളരെ വേദനാജനകമാണ്. അവയെ സമർത്ഥമായി വർണ്ണിക്കാൻ വാക്കുകൾ കിട്ടുന്നില്ല.

വളരെ വ്യക്തമായി ഒരു ശബ്ദം എനിക്കു കേൾക്കായി. എന്റെ ചെവിയിൽ എത്തിപ്പെട്ട ശബ്ദവീചികളെയോ എന്റെ ഹൃദയത്തിൽ ആഞ്ഞുതറച്ച അർത്ഥത്തെയോ ഏതെങ്കിലും ആധുനികോപകരണത്തിനു പിടിച്ചെടുക്കാൻ ആവുമായിരുന്നോ എന്നെനിക്കു സംശയമാണ്.

ആ വാക്കുകൾ ഞാൻ കേട്ടു. അവ എവിടെനിന്നു വന്നു എന്നെനിക്കു നിശ്ചയമില്ല. ഇംഗ്ലീഷിലാണ് ഞാൻ ദൈവത്തോടു സംസാരിച്ചത്. മറുപടിയും ഇംഗ്ലീഷിലായിരുന്നു. സ്വരം ശാസനയുടേതോ കുറ്റാരോപണത്തിന്റേതോ ആയിരുന്നില്ല. നേരെമറിച്ച്, സഹാനുഭൂതിയും സ്നേഹമസൃണതയും മുറ്റിനിന്ന സ്വരം: "അതേ, എന്റെ മകനേ, അങ്ങനെയായിരുന്നു".

അത്രമാത്രമാണു പറഞ്ഞത്. എന്നിരിക്കിലും അത് എന്റെ അവസ്ഥയിൽ സമ്പൂർണ്ണമായ ഒരു പരിവർത്തനമുണ്ടാക്കി. എന്റെ വേദന ഓടിയൊളിച്ചു. വ്രണങ്ങൾ തുടരുന്നുണ്ടെങ്കിലും വേദനയ്ക്ക് എത്തിനോക്കാനാവാത്ത ഒരു ഉയർന്ന ആനന്ദത്തിന്റെ തലത്തിലേയ്ക്ക് എന്നെ എടുത്തുയർത്തിയ അനുഭവം. അവാച്യമായ ഭാരരാഹിത്യം ശരീരത്തിന് അനുഭവപ്പെട്ടു. ആഹ്ലാദത്തിന്റെ ചിറകുകളിൽ ആരോ എന്നെ അയത്നലളിതമായി ആരോഹണം ചെയ്യിക്കുന്നതുപോലെ.

വിനീതമായ ആരാധനയിൽ ഞാൻ തലവണക്കി. നിരുപാധികം ഞാൻ ക്രിസ്തുവിൽ ദൈവത്തിന്റെ സ്നേഹകരങ്ങളിലേക്ക് എന്നെത്തന്നെ സമർപ്പിച്ചു: ആഴമേറിയ പശ്ചാത്താപത്തോടെ ഞാൻ പറഞ്ഞു: "കർത്താവേ, നിന്റെ മുമ്പിൽ ഞാൻ എന്റെ തലനമിക്കുന്നു. എന്നെത്തന്നെ ഞാൻ സമർപ്പിക്കുന്നു. ഞാൻ അവിടുത്തേതാണ്. എന്റെ വിഢ്ഢിത്തങ്ങളും മൗഢ്യങ്ങളും ആക്ഷേപവും ക്ഷമിച്ചാലും. എന്നെ എടുത്ത് അവിടുത്തെ ഹിതംപോലെ എന്നോടു ചെയ്താലും. വേണ്ടിവന്നാൽ എന്നെ തകർത്താലും. അവിടുത്തെ മാർഗ്ഗത്തിൽ ചരിക്കാൻ കൃപയും വിവേകവും കരുത്തും എനിക്ക് കിട്ടിയാൽ മതി. പൂർണ്ണഹൃദയത്തോടെ ഞാൻ അങ്ങയെ സ്നേഹിക്കുന്നു. അനുഗ്രഹിക്കുന്നു."

മുമ്പത്തെപ്പോലെ വ്രണങ്ങൾ അവിടെത്തന്നെയുണ്ട്. അത്ഭുതരോഗശാന്തിയൊന്നും ഉണ്ടായില്ല. വേദന തിരികെവരാൻ തുടങ്ങി. പക്ഷേ ഇപ്പോൾ എന്റെ കരുത്ത് വർദ്ധിച്ചിരിക്കുന്നു. വേദന അനായാസം ആഹ്ലാദത്തോടെ അനുഭവിക്കാൻ കഴിയുന്നു. ചിക്കൻപോക്സ് കരിയാൻ സാധാരണ സമയമെടുത്തു. പക്ഷേ ഞാൻ സമൂലം പരിവർത്തിതനായ വ്യക്തിയായിട്ടാണ് ആ രോഗത്തിൽനിന്നു വെളിയിൽ വന്നത്. വളരെയധികം പേരുമായി എന്റെ അനുഭവം പങ്കിടാൻ എനിക്കായില്ല. പക്ഷേ ആ ദിവസങ്ങളിൽ എന്റെ സമർപ്പണം പല തവണ ഞാൻ ആവർത്തിച്ചു.

നസറേത്തിൽ നിന്ന് ജിമ്മയിലേക്ക്

ഏതാനും മാസങ്ങൾ മാത്രമേ (1947 നവംബർ മുതൽ 1948 ജൂൺവരെ) ഞാൻ നസറേത്തിൽ തങ്ങിയുള്ളു. അടുത്ത വിദ്യാലയവർഷം ആരംഭിച്ചതോടെ ജിമ്മയിൽ ഒരു പുതിയ തസ്തിക ഏറ്റെടുക്കാൻ ഞാനൊരു ഗവൺമെന്റ് ട്രക്കിൽ യാത്രയായി. ആഡിസ് അബാബയിൽനിന്നു 300 കിലോമീറ്റർ തെക്കുപടിഞ്ഞാറു മാറി കാഫായിലെ കാപ്പിവനങ്ങളിലാണ് ജിമ്മ. പ്രായോഗിക കലകൾ സംബന്ധിച്ച യു. എൻ. ആർ. ആർ. എ. സ്കൂൾ ആണ് എന്റെ പുതിയ താവളം. യു. എൻ. റിലീഫ് ആന്റ് റിഹാബിലിറ്റേഷൻ അസ്സോസിയേഷന്റെ സഹായത്തോടെ 1947-ൽ സ്ഥാപിച്ച വിദ്യാലയം. മുസ്സോളിനിയുടെ ആക്രമണകാലത്ത് (1935-41) അനാഥരായിത്തീർന്ന് അതിനുശേഷം തെരുവിൽ വളർന്ന യുവാക്കൾക്ക് സ്കൂൾ വിദ്യാഭ്യാസവും കലകളിലും ശില്പവേലകളിലും പരിശീലനവും നല്കുന്നതിന് സ്ഥാപിച്ച വിദ്യാലയം. ഫാസിസ്റ്റ് ഭരണത്തിലമർന്ന പ്രദേശങ്ങളുടെ പുനരധിവാസത്തിനു യുദ്ധാനന്തരം യു. എൻ. ആരംഭിച്ച സംവിധാനത്തിന്റെ ഭാഗമാണിത്. ആദ്യവർഷം ഒമ്പതു കനേഡിയൻ കുടുംബങ്ങൾ ചേർന്നാണ് ഈ പ്രോജക്ട് നടത്തിയത്. സ്കൂളും അദ്ധ്യാപകർക്കുള്ള ഫാമിലിക്വാർട്ടേഴ്സും ഉൾപ്പെട്ട വലിയ ക്യാമ്പസ് ഉന്നതമായ ഭിത്തികളാലും മുള്ളുകമ്പിവലിച്ച വേലികളാലും സംരക്ഷിച്ചു പോന്നു. അറുപതോളം വരുന്ന എത്യോപ്യൻ ബാലന്മാർ പലപ്പോഴും അക്രമവാസനകൾ പ്രദർശിപ്പിച്ചു. ചിലർക്കു കുറ്റവാസനയുമുണ്ടായിരുന്നു.

ഒമ്പതു കനേഡിയൻ കുടുംബങ്ങളിൽ ഏഴെണ്ണം ആദ്യവർഷംതന്നെ വിട്ടുപോയി; കുട്ടികളുടെ അക്രമം നിമിത്തം. ദക്ഷിണേന്ത്യക്കാരനായ മി. ശർമ്മയ്ക്കായിരുന്നു ക്ലാസ്സ്റൂം ജോലിയുടെ ചുമതല(അഞ്ചുഗ്രേഡുകളിൽ). അതേ സമയം കാനഡക്കാർ കൃഷിയിലും പ്രായോഗിക കലകളിലും പരിശീലനം നല്കി. മി. ശർമ്മയിൽ നിന്ന് ചാർജ് ഏറ്റെടുക്കാനാണു ഞാൻ നിയോഗിക്കപ്പെട്ടത്. എന്നെ ഇന്ത്യയിൽ വച്ചു ജോലിക്കു തെരഞ്ഞെടുത്ത ഡോ. ആർ.

എൻ. തോംസന്റെ സഹോദരനായ മി. ഹോവാർഡ് തോംസണായിരുന്നു സ്ഥാപനത്തിന്റെ മൊത്തത്തിലുള്ള ചുമതല. ഹോവാർഡ് മുമ്പ് കനേഡിയൻ അശ്വാരൂഢ പോലീസിൽ ഉദ്യോഗം വഹിച്ചയാളാണ്. എന്നിരിക്കിലും വിദ്യാലയത്തിൽ അച്ചടക്കം പുലർത്തുന്നതിൽ അമ്പേ പരാജയപ്പെട്ടു.

കുണ്ടും കുഴിയും നിറഞ്ഞ പാതകൾ താണ്ടി എട്ടുമണിക്കൂർ നേരത്തെ ക്ലേശകരമായ ട്രക്കുയാത്രയ്ക്കുശേഷം സ്കൂൾ കോമ്പൗണ്ടിൽ പ്രവേശിച്ച ഞാൻ ആദ്യമായി ദർശിച്ച രംഗം വളരെ നാടകീയമായിരുന്നു. ഡയറക്ടറുടെ രണ്ടുനിലവീടിന്റെ ബാൽക്കണിയിൽ മി. തോംസണും പത്നിയും നില്ക്കുന്നുണ്ട്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ വീടിനു മുമ്പിൽ തടിച്ചുകൂടിയ വിദ്യാർത്ഥികൾ നേതാവിലൂടെ ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു: "താങ്കൾക്ക് തന്റേടം ഉണ്ടെങ്കിൽ ആ ബാൽക്കണിയിൽനിന്നു താഴോട്ട് ഇറങ്ങി വരുക. ഞങ്ങൾ താങ്കളെ കൊന്നുകുഴിച്ചുമൂടും". അവർ ഡയറക്ടറോടു പറഞ്ഞുകൊണ്ടിരുന്ന കാര്യങ്ങളുടെ രത്നച്ചുരുക്കമാണിത്. അവരുടെ നോട്ടംപോലും ഭീതിജനകമായിരുന്നു. അവർ വാസ്തവത്തിൽ കാര്യം മനസ്സിലാക്കിക്കൊണ്ടുതന്നെയോ സംസാരിക്കുന്നതെന്ന് ഞാൻ ഓർത്തു.

മധ്യവയസ്കനായ ഒരു എത്യോപ്യൻ മാന്യൻ, അരഡസനോളം ആളുകളാൽ അനുഗതനായി അടുത്തൊരു കെട്ടിടത്തിലെ ഓഫീസിൽ നിന്നു വെളിയിൽ വന്ന് വിദ്യാർത്ഥികളെ സമീപിച്ചു-കുറച്ചൊരു അധികാരഭാവത്തിൽത്തന്നെ. മി. കിരുബൽ എന്ന പേരുള്ള എത്യോപ്യക്കാരനായ ഒരു റോമൻ കത്തോലിക്കനായിരുന്നു അദ്ദേഹം. ജെസ്യൂറ്റാകാൻ പഠിച്ചു, പില്ക്കാലത്ത് ആർമിയിൽ സേവനമനുഷ്ഠിച്ചിരുന്നു. യൂറോപ്യൻവേഷം. നന്നായി വസ്ത്രധാരണം ചെയ്തിരുന്നു. ജാക്കറ്റിനു മുകളിൽ ഒരു വെള്ളഷാൾ പുതച്ചിട്ടുണ്ട്. നന്നായി കത്രിച്ചു സൂക്ഷിച്ച താടി. അദ്ദേഹം പ്രൊവിൻഷ്യൽ എഡ്യുക്കേഷന്റെ ഡയറക്ടറാണ്. കാഫാ പ്രവിശ്യയിലെ എല്ലാവിദ്യാലയങ്ങളുടെയും ഉത്തരവാദിത്വം അദ്ദേഹത്തിനായിരുന്നു. ആ കാമ്പസിലാണ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ വാസം. ഓഫീസും കാമ്പസിനുള്ളിൽത്തന്നെ. കാനഡക്കാർ ഉപേക്ഷിച്ചു പോയ വീടുകളിലൊന്നിലാണ് അദ്ദേഹം പാർക്കുന്നത്.

അംഹാരിക് ഭാഷയിൽ കിരുബൽ ആജ്ഞാപിച്ചു: "ഇപ്പോൾ നിങ്ങൾ നിങ്ങളുടെ ഹോസ്റ്റലിലേക്കു മടങ്ങിപ്പോവുക. അല്ലാത്തപക്ഷം ഞാൻ പോലീസിനെ വിളിക്കും". വിദ്യാർത്ഥികൾ കിരുബലുമായി വാഗ്വാദത്തിലേർപ്പെട്ടു. വാദഗതി എനിക്കു പിടികിട്ടിയില്ല. ഏതായാലും അവർ മുറുമുറുത്തുകൊണ്ട് പിരിഞ്ഞുപോയി. ഞാൻ എന്റെ പിക്കപ്പ് വാനിൽനിന്ന് എന്റെ സാധനങ്ങൾ എടുത്തുകൊണ്ട് മി. ശർമ്മയുടെ വസതിയിലേക്ക് നടന്നു. അതായിരുന്നു എനിക്കു താമസിക്കാൻ നിശ്ചയിച്ചിരുന്നത്.

ശർമ്മ പശ്ചാത്തല വിവരണം ഏതാണ്ടെല്ലാം എനിക്കു പറഞ്ഞുതന്നു. ഒരു സഹഭാരതീയനെ കണ്ടതിൽ അദ്ദേഹം സന്തുഷ്ടനായി. "അക്രമമെല്ലാം വെള്ളക്കാരായ അദ്ധ്യാപകർക്കെതിരായാണ്. എനിക്ക് കുട്ടികൾ ഒരു ശല്യവും ഉണ്ടാക്കിയിട്ടില്ല" എന്നാണു ശർമ്മ പറഞ്ഞത്. "താങ്കൾക്കും അവരിൽനിന്നു ശല്യമൊന്നും ഉണ്ടാകാൻ പോകുന്നില്ല."എനിക്ക് ഉറപ്പുതരാനെന്നോണം ശർമ്മ പറഞ്ഞു. ശർമ്മ ബ്രാഹ്മണനും നല്ല പാചകക്കാരനുമായിരുന്നു. ഞാൻ അദ്ദേഹത്തോടൊപ്പം താമസിച്ച രണ്ടു ദിവസവും അദ്ദേഹം രുചികരമായ സസ്യഭക്ഷണം പാചകം ചെയ്തുതന്നു.

ശർമ്മ സ്ഥലംവിട്ടശേഷം കാനഡക്കാർ വിട്ടുപോയ വിസ്തൃതമായ ആ വീട്ടിൽ താമസത്തിനുവേണ്ട സൗകര്യങ്ങൾ ചെയ്തു. ഞാൻ ഒരു പാചകക്കാരനെ ഏർപ്പെടുത്തി (ശർമ്മയ്ക്ക് അതാവശ്യമില്ലായിരുന്നു). ഞാൻ സ്കൂളിൽപോയി എന്റെ വിദ്യാർത്ഥികളോടു സംസാരിച്ചു. അവർ കാര്യങ്ങൾ ആദരവോടെ ശ്രദ്ധാപൂർവ്വം കേട്ടു. അക്രമത്തിന്റെയോ എതിർപ്പിന്റെയോ ലാഞ്ഛനപോലും കണ്ടില്ല. വിദ്യാർത്ഥികളിൽ പലരും എന്നേക്കാൾ പ്രായം കൂടിയവരാണ്. എനിക്ക് 26 വയസ്സേ ആയിരുന്നുള്ളൂ. അന്നു നാലുമണിക്കു ഞാൻ വിദ്യാർത്ഥികളെ ചായ കഴിക്കാൻ എന്റെ വീട്ടിലേക്കു ക്ഷണിച്ചു. അധികംപേരും എത്തിച്ചേർന്നിരുന്നു. ഇരുന്നു ചായകുടിച്ചും വർത്തമാനം പറഞ്ഞും ഞങ്ങൾ കുറേസമയം സന്തോഷമായി കഴിച്ചുകൂട്ടി. ആറുമണിയോടടുത്ത് അവർ പിരിഞ്ഞുപോയി.

വിദ്യാർത്ഥികളുടെ പ്രതിനിധികളായി മൂന്നു പേർ തിരികെ വന്നു. അവരിൽ നേതാവായ ആൾ മര്യാദയോടുകൂടി ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു: "ഇന്നത്തെ ഈ സംഭവം ഞങ്ങളെ ഗാഢമായി സ്പർശിച്ചു. ഇതാദ്യമാണ് ഒരദ്ധ്യാപകൻ ഞങ്ങളെ വീട്ടിലേയ്ക്ക് ക്ഷണിക്കുന്നതും സൽക്കരിക്കുന്നതും. താങ്കൾ ഞങ്ങളെ മനുഷ്യരെപ്പോലെ പരിഗണിച്ചു, തദനുസരണം പെരുമാറി. കള്ളന്മാരോ കുറ്റവാളികളോ ആയിട്ടല്ല ഞങ്ങളോടിടപെട്ടത്. അത് വളരെ വലിയ വ്യത്യാസം ഞങ്ങളിലുണ്ടാക്കി. ഞങ്ങൾ മനുഷ്യവ്യക്തികളാണെന്ന് വീണ്ടും തോന്നിത്തുടങ്ങി".

ആ പ്രസ്താവന എന്നെ സ്പർശിച്ചു. കണ്ണിൽ നീർകണങ്ങൾ പൊടിഞ്ഞു. ലളിതമായും അതേസമയം അന്തസ്സോടെയുമാണയാൾ സംസാരിച്ചത്. എന്റെ യുവമനസ്സിനെ അത് ഗാഢമായി സ്വാധീനിച്ചു.

ആലോചിക്കാതെ ഞാൻ പറഞ്ഞു: "എല്ലാദിവസവും നാലുമണിക്ക് ഇങ്ങോട്ടുവരൂ. എന്റെ വീട്ടിൽവന്നു ചായ കുടിക്കാം. അതിനുപുറമെ നമുക്ക്

ദൈവത്തെപ്പറ്റി ചിന്തിക്കാനും ബൈബിൾ ഒന്നിച്ചു പഠിക്കാനും കുറെ സമയം ചെലവിടാം".

അങ്ങനെ ദിവസേന ബൈബിൾ പഠനപരിപാടി എന്റെ വീട്ടിൽ ആരംഭിച്ചു-തികച്ചും സ്വതന്ത്രമനസ്സോടെ അനൗപചാരികവും സൗഹൃദപൂർണ്ണവുമായ ഒരു പരിപാടി. പകുതിയിലേറെ കുട്ടികൾ വന്നുകൊണ്ടിരുന്നു. ആ ചെറുപ്പക്കാരുടെ കൂടെ ജീവിക്കുന്നതിലും പ്രവർത്തിക്കുന്നതിലും ഞാൻ എന്റെ സകല ഊർജ്ജവും വിനിയോഗിച്ചു. അവർ കേവലം സ്കൂൾ കുട്ടികളല്ല. 16-നും 27-നും മദ്ധ്യേ പ്രായമുള്ളവരാണ്. തെരുവിലാണവർ വളർന്നത്. ചെറിയ മോഷണവും മദ്യപാനവും പെട്ടെന്നുള്ള ലഹളകളും അവരുടെ സ്വഭാവത്തിന്റെ ഭാഗമാണ്. എന്റെ സഹപ്രവർത്തകർക്കിടയിലും പട്ടണത്തിലും അവർക്ക് ചീത്തപ്പേരാണുണ്ടായിരുന്നത്. അവരെ അമർത്താൻ അധികാരികൾ പോലീസിന്റെ സഹായം തേടി. ഫലമോ? കൊള്ളയുടെയും മദ്യത്തിന്റെയും ഒരുഭാഗം പോലീസുമായി പങ്കുവയ്ക്കേണ്ടിവന്നു. ഒരു അദ്ധ്യാപകൻ കൂടെയില്ലാതെ അവർക്കു ടൗണിൽപോകാൻ അനുവാദമില്ല. മുള്ളുകമ്പികളാൽ വലയിതമായ അടഞ്ഞ കോമ്പൗണ്ടിനുള്ളിൽ അവർ വാസ്തവത്തിൽ തടവുകാർതന്നെ.

കഴുതപ്പുലിയുമായി മല്ലയുദ്ധം

ഒരുദിവസം ഞാൻ വിദ്യാർത്ഥികളെയുംകൂട്ടി നാട്ടിൻപുറത്തേക്കു നടക്കാൻ പോയി. ഞങ്ങൾ 50 പേരോളമുണ്ട്. രണ്ടുവരിയായിട്ടാണു ഞങ്ങളുടെ യാത്ര. വളരെ ശിക്ഷണബോധവും അനുസരണശീലവും അവർ പ്രകടിപ്പിച്ചു. പെട്ടെന്ന് അവർ നിരയെല്ലാം തെറ്റിച്ച് ഒരു വയലിലേക്ക് പായുന്നതു കണ്ടു. നല്ല കാരണംകൂടാതെ അവർ ഓടിപ്പോകുകയില്ലെന്ന് എനിക്ക് ഉറപ്പാണ്(ഞാൻ ജിമ്മയിലെത്തി ഒരുമാസത്തിനകം കൂറും വിശ്വസ്തതയുമുള്ള ഒരുസംഘം വിദ്യാർത്ഥികളെ കണ്ടെത്താൻ കഴിഞ്ഞു). ആ യാത്രാസംഘത്തിന്റെ ഏറ്റവും മുന്നിൽ ഞാനായിരുന്നു. തന്മൂലം എന്താണു സംഭവിച്ചതെന്ന് എനിക്കു പെട്ടെന്ന് മനസ്സിലായില്ല. ഞാൻ തിരിഞ്ഞ് അവരുടെ പിന്നാലെ ഓടി. പക്ഷേ അവർക്കൊപ്പം എത്താനായില്ല. വയലിലെത്തിയതോടെ അവർ ഒരു വൃത്തത്തിൽ നിന്നു. ചിലരുടെ കൈയിൽ വലിയ കൽകഷണങ്ങളുണ്ട്. അവരുടെ നടുവിലായി ഒരുവലിയ കാട്ടുകഴുതപ്പുലിയും. അസാധാരണമാംവിധം രോഷാകുലനാണ് ആ മൃഗം. ചാടി ആക്രമിക്കാൻ തയ്യാറെടുത്തുനിൽക്കുന്നു. കഴുതപ്പുലികൾ ഉറങ്ങുന്ന ആളുകളെയും വളർത്തുമൃഗങ്ങളെയും മാത്രമേ ആക്രമിക്കാറുള്ളൂ. അങ്ങോട്ട് ആക്രമിക്കുമ്പോൾ അവ വന്യമായരീതിയിൽ വർത്തിക്കും. ഒരു വിദ്യാർത്ഥി മൂർച്ചയുള്ള ഒരു കല്ലുകൊണ്ട് കഴുതപ്പുലിയെ

എറിയുന്നതു ഞാൻ ശ്രദ്ധിച്ചു. താഴത്തെ താടിയെല്ലു തകർന്നു. അതോടെ കുട്ടികൾക്കും വാശിയായി. ഏറിന്റെ ശരവർഷം! വേഗം അവർ കഴുതപ്പുലിയെ കീഴടക്കി. എവിടെനിന്നോ ഒരു കയർകൊണ്ടുവന്ന് അവർ ആ മൃഗത്തെ കെട്ടി. അതിനെ ഒരു കമ്പിൽ കെട്ടിത്തൂക്കി (അതു ചത്തിരുന്നില്ല; നാലു വിദ്യാർത്ഥികൾ അതിനെ ചുമന്നുകൊണ്ടു ജിമ്മയുടെ തെരുവിലൂടെ വിജയഘോഷയാത്ര നീങ്ങി. എല്ലാവരും ദേശാഭിമാനദ്യോതകമായ ഗാനങ്ങൾ ആലപിച്ചു. ഇറ്റലിക്കാരുമായുള്ള സമരത്തിൽ എത്യോപ്യൻ പട്ടാളക്കാർ പാടിയ ദേശാഭിമാനമുണർത്തുന്ന പാട്ടാണ് വിദ്യാർത്ഥികൾ ആലപിച്ചത്. ഞങ്ങൾ കഴുതപ്പുലിയെ കൊണ്ടുപോയി എന്റെ വീട്ടുമുറ്റത്ത് ഒരു മരത്തിൽ കെട്ടിയിട്ടു. അതിനെ മരുന്നുപുരട്ടി സുഖപ്പെടുത്തിയശേഷം വളർത്താനായിരുന്നു ഉദ്ദേശ്യം. പക്ഷേ ആരോ എന്റെ അനുവാദം ചോദിക്കാതെ അതിനെ വെടിവച്ചുകൊന്നു. അന്നവിടെ കിരുബലിനു മാത്രമേ കൈത്തോക്കുള്ളു. കഴുതപ്പുലിയുടെ തോൽ ഞാൻ ജിമ്മയിൽ നിന്നു പോകുന്നതുവരെ വീട്ടിൽ സൂക്ഷിച്ചിരുന്നു.

കിരുബലുമായി അഭിപ്രായവ്യത്യാസം

യു. എൻ. അസോസ്യേഷനിൽ നിന്നു സുലഭമായി ലഭിച്ചുപോന്ന കമ്പിളിപ്പുതപ്പുകളിൽ ചിലതു കുട്ടികൾ മോഷ്ടിക്കുക പതിവായിരുന്നു. രണ്ടു പുതപ്പു വിറ്റാൽ അരഡസൻപേർക്കു നല്ലൊരു മദ്യസൽക്കാരത്തിനു വേണ്ട കാശു കിട്ടും. ഈ പ്രക്രിയ കുറെക്കാലമായി നടന്നുപോരുന്നു. ഓരോരുത്തർക്കും രണ്ടു പുതപ്പുകൊടുത്തിരുന്നത് ഇപ്പോൾ പലർക്കും ഓരോന്നു മാത്രമേ ഉള്ളു. ചിലർക്ക് ഒന്നുമില്ല.

ഞാൻ വന്നതിനുശേഷം മോഷണം പൂർണ്ണമായി നിലച്ചു. അധികൃതർ വിസ്മയഭരിതരായി. എന്റെ സ്വാധീനശക്തി ഇതിലെവിടെയോ ഉണ്ടെന്ന് അവർക്ക് സംശയം തോന്നി. പക്ഷേ മി. കിരുബൽ അതു സമ്മതിക്കില്ല. അദ്ദേഹം ഒരുദിവസം എന്നെ ഓഫീസിൽ വിളിപ്പിച്ച് അച്ചടക്കത്തെപ്പറ്റി ഒരു പ്രസംഗം നടത്തി. താൻ പട്ടാളത്തിൽ പരിചയിച്ച വ്യക്തിയാണെന്നും സ്കൂളിൽ അച്ചടക്കം പുലർത്തണമെങ്കിൽ കർശനമായ ശിക്ഷയെപ്പറ്റി ഭയമുണ്ടാകണമെന്നു താൻ പഠിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നും അദ്ദേഹം ചൂണ്ടിക്കാട്ടി. വിദ്യാർത്ഥികളോട് അടുത്ത സൗഹൃദം പുലർത്തുന്നത് അവിവേകമാണെന്നും ഞാൻ സൗമനസ്യം കാണിച്ച് സ്കൂളിലെ അച്ചടക്കം നശിപ്പിക്കുകയാണെന്നും അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. "അവർക്കു നന്നായി മനസിലാകുന്ന ഭാഷ വടിയുടേതു മാത്രം'' കിരുബൽ അഭിപ്രായപ്പെട്ടു. വടിയുടെ ശക്തിയേക്കാൾ സ്നേഹപൂർവ്വമായ പ്രേരണയിലാണ് ഞാൻ വിശ്വസിക്കുന്നതെന്നും എന്റെ മാർഗം പരീക്ഷിച്ചുനോക്കാൻ എന്നെ അനുവദിക്കണമെന്നും ഞാൻ

മര്യാദയോടെ പറഞ്ഞു. അഭിപ്രായവ്യത്യാസം നിലനിർത്തിക്കൊണ്ടു ഞങ്ങൾ സുഹൃത്തുക്കളായി പിരിഞ്ഞു; കുറഞ്ഞപക്ഷം അങ്ങനെയാണു ഞാൻ ചിന്തിച്ചത്.

ഒരു ദിവസം അതു സംഭവിച്ചു. ഞാൻ ജിമ്മയിലെത്തി ഏതാനും മാസം കഴിഞ്ഞാണ്. രണ്ടു കമ്പിളിപ്പുതപ്പുകൾ മോഷണംപോയി. കുറ്റവാളികളെ പിടികൂടി കർശനമായി ശിക്ഷിക്കുമെന്ന് മി. കിരുബൽ പ്രസ്താവിച്ചു. പക്ഷേ അയാളുടെ രീതിയിൽ മോഷ്ടാക്കളെ കണ്ടുപിടിക്കാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. മുഴുവൻ വിദ്യാർത്ഥികളെയും ശിക്ഷിക്കണമെന്ന് അയാൾ തീരുമാനിച്ചു. മോഷ്ടാക്കളാരാണെന്നു കണ്ടുപിടിക്കാൻ ഞാൻ ശ്രമിക്കാമെന്നും പിടികൂടിയാൽ കിരുബലിനെ ഏൽപ്പിക്കാമെന്നും ഞാൻ പറഞ്ഞു. ക്ലാസ്സുകളുടെ ചാർജ് എനിക്കാകയാൽ ശിക്ഷ നടത്താൻ എന്നെ അനുവദിക്കണമെന്നു ഞാൻ അഭ്യർത്ഥിച്ചു. പ്രവിശ്യയുടെ മൊത്തം ചുമതല തന്നിൽ നിക്ഷിപ്തമാണെന്നും തനിക്ക് ഉചിതമായി തോന്നുന്ന രീതിയിൽ താൻ കുറ്റവാളികളെ കൈകാര്യം ചെയ്യുമെന്നും കിരുബൽ ശഠിച്ചു. കരുണകാണിക്കണമെന്നും അതികർക്കശമായി ശിക്ഷിക്കരുതെന്നും ഞാൻ കിരുബലിനോട് അപേക്ഷിച്ചു. അവരെ എന്തു ചെയ്യണമെന്നു തനിക്കറിയാമെന്നായിരുന്നു കിരുബലിന്റെ മറുപടി.

അന്നു സ്കൂളിൽ 56 വിദ്യാർത്ഥികളാണുണ്ടായിരുന്നതെന്നാണ് എന്റെ ഓർമ. ഞാൻ അവരെയെല്ലാം വിളിച്ചുകൂട്ടി, മോഷണത്തെപ്പറ്റിയും മറ്റും അവരോടു സംസാരിച്ചു. സാന്മാർഗികവും മതപരവുമായ പശ്ചാത്തലം ഞാൻ വ്യക്തമാക്കി. ശ്രോതാക്കൾ വികാരഭരിതരായതുപോലെ തോന്നി.

"നിങ്ങളുടെ കൂട്ടത്തിൽ ആരാണിതു ചെയ്തതെന്ന് നിങ്ങൾക്കറിയാം. എനിക്കറിഞ്ഞുകൂടാ. അതു ചെയ്തവർ മുന്നോട്ടുവന്നു തങ്ങളുടെ കുറ്റം ഈ അസംബ്ലിയുടെ മുമ്പാകെ ഏറ്റുപറയണമെന്നു ഞാനഭ്യർത്ഥിക്കുന്നു".

അവർ പരസ്പരം നോക്കി. പക്ഷേ ആരും ഒന്നും പറഞ്ഞില്ല. ഞാനവർക്കു ചിന്തിക്കാൻ സമയം കൊടുത്തു. അവർ പരസ്പരം സംസാരിച്ചു. അവരിൽ പലരും ഒരു പ്രത്യേക ദിശയിൽ രഹസ്യമായി ദൃഷ്ടികളെ പായിക്കുന്നതായി എനിക്കു നേരിയ സംശയം തോന്നി. എങ്കിലും ആരും കുറ്റം ഏറ്റുപറഞ്ഞില്ല.

ഞാൻ ഒരു ചെറിയ പെട്ടിയും 56 കഷണം കടലാസും കൊണ്ടുവന്നു. ഓരോ വിദ്യാർത്ഥിക്കും ഓരോ കടലാസു കഷണം കൊടുത്തിട്ട് പുതപ്പു മോഷ്ടിച്ചതായി അവർ സംശയിക്കുന്ന രണ്ടു പേരുകൾ കടലാസിൽ എഴുതാൻ ആവശ്യപ്പെട്ടു. അവർ ഒപ്പിടേണ്ട. അവർ അപ്രകാരം രണ്ടു പേരുകൾ എഴുതി, കടലാസുകഷണം പെട്ടിയിലിട്ടു.

ഞാൻ കടലാസുകഷണങ്ങൾ പുറത്തെടുത്തു, ഇനം തിരിച്ചു. വിചിത്രമെന്നു പറയട്ടെ. 54 ഷീറ്റിലും ഒരേ രണ്ടു ആളുകളുടെ പേരുകൾ. രണ്ടു കടലാസിൽ മാത്രം രണ്ടു വിഭിന്ന നാമങ്ങൾ(അവ മോഷ്ടാക്കൾ തന്നെ എഴുതിയതാവണം). ആ രണ്ടു പേരും ഉച്ചഭക്ഷണത്തിനു മുമ്പ് എന്നെ വീട്ടിൽവന്നു കാണണമെന്നു ഞാൻ പറഞ്ഞു.

അവർ കൃത്യസമയത്തുതന്നെ വന്നു. ഇരുവരും കരയുന്നുണ്ടായിരുന്നു.

"എന്തിനാണിതു ചെയ്തത്?" വാത്സല്യപൂർവ്വം ഞാൻ തിരക്കി. 'നിങ്ങളിതു ചെയ്തോ' എന്നു ചോദിക്കേണ്ട കാര്യമുണ്ടായിരുന്നില്ല. മറുപടി സത്യസന്ധമാക്കാൻ അവർ ശ്രമിച്ചു.

"എന്തിനെന്ന് അറിഞ്ഞുകൂടാ, സാർ. മോഷ്ടിക്കാനുള്ള പ്രേരണ ഉണ്ടായാൽ പിന്നെ ഞങ്ങൾ നിസ്സഹായരാണ്. മോഷണത്തിനു ഞങ്ങൾ ഹേമിക്കപ്പെടുന്നതുപോലെയാണ്".

എനിക്കവരോടു സഹതാപം തോന്നി. ബാല്യത്തിൽ കരഗതമാകുന്ന ഈ ശീലങ്ങൾ ആവർത്തിക്കപ്പെടുന്നതോടെ ഹേമമായി മാറുകയാണ്. അവരെ ശിക്ഷിക്കാൻ എനിക്കു മനസ്സില്ലായിരുന്നു. എനിക്കവരെ ആശ്ലേഷിച്ചാൽകൊള്ളാമെന്നു തോന്നി. എന്നിരിക്കിലും കർശനമായ നിലയെടുക്കാൻ ഞാൻ പാടുപെട്ടു. അവർ ചെയ്തതു തെറ്റാണെന്നും അവർ സ്കൂളിനോടും സഹപാഠികളോടും മാത്രമല്ല തങ്ങളോടുതന്നെയും തെറ്റുചെയ്തുവെന്നും ഞാൻ ഗൗരവസ്വരത്തിൽ പറഞ്ഞു. ഞാൻ അവരോടൊന്നിച്ചു പ്രാർത്ഥിച്ചു. ദൈവത്തിന്റെ ക്ഷമയ്ക്കുവേണ്ടി യാചന നടത്തി.

"മറ്റുള്ളവരെ പ്രതി നിങ്ങളെ ശിക്ഷിച്ചേ മതിയാവൂ. എന്തു ശിക്ഷയാണ് നല്കേണ്ടതെന്നു നിങ്ങൾ തന്നെ പറയൂ".

"സർ, അവിടുത്തേയ്ക്ക് ഇഷ്ടമുള്ള ശിക്ഷ തന്നാലും. അതു ഞങ്ങൾ സന്തോഷപൂർവ്വം സ്വീകരിക്കും. ദയവുചെയ്തു ഞങ്ങളെ മി. കിരുബലിന്റെ കയ്യിൽ ഏൽപ്പിക്കരുതേ".

"അതു കൂടാതെ നിവൃത്തിയില്ല. ഞാൻ നിങ്ങളുടെ അദ്ധ്യാപകനാണെങ്കിലും നിങ്ങളെ ശിക്ഷിക്കാനുള്ള അവകാശം തനിക്കാണെന്നാണ് അദ്ദേഹം പറഞ്ഞത്. എനിക്കതു മനസ്സിലാകുന്നില്ല. പക്ഷേ, നിങ്ങളെ കിരുബലിന്റെ അടുക്കൽ ഏല്പിച്ചേ മതിയാവൂ. ദയ കാണിക്കണമെന്നു ഞാൻ പറയാം.

പക്ഷേ വാഗ്ദാനം ചെയ്യാൻ നിവൃത്തിയില്ല."

കിരുബലിന്റെ അടുക്കൽ ചെന്നപ്പോൾ ആ മനുഷ്യൻ ഹ്രസ്വമായി ഇത്ര മാത്രം പറഞ്ഞു: "അവരെ ഇവിടെ ഏല്പിച്ചേക്കൂ. എന്തുചെയ്യണമെന്ന് എനിക്കറിയാം. അതു താങ്കളുടെ ജോലിയേയല്ല".

അയാളുടെ ജോലി അയാൾക്കറിയാം. അയാൾ ചെയ്തതു കണ്ടപ്പോൾ എനിക്കു ദുഃഖവും ക്ലേശവും തോന്നി. പക്ഷേ എനിക്കൊന്നുംതന്നെ ചെയ്യുവാൻ കഴിയുമായിരുന്നില്ല. കോമ്പൗണ്ടിൽ രണ്ടു കാവൽപ്പുരകൾ സ്ഥാപിച്ചിരുന്നു. മൂന്നടി നീളം, മൂന്നടി വീതി, ആറടി ഉയരംവരും അതിന്. മുകളിലായി രണ്ടടി ഉയരമുള്ള ഒരു മട്ടച്ചുമരും. കുറ്റക്കാരായ വിദ്യാർത്ഥികളിൽ ഓരോരുത്തരെ ഓരോ കാവൽപ്പുരക്കകത്താക്കി വെളിയിൽ നിന്നു വാതിൽ പൂട്ടി. മി. കിരുബൽ വിടുതൽ ചെയ്യുവാൻ തീരുമാനിക്കുന്നതുവരെ അവർ പെട്ടിക്കകത്തു കഴിയണം. ഏതു മാനദണ്ഡം വച്ചുനോക്കിയാലും മനുഷ്യത്വഹീനമായ ശിക്ഷയായിരുന്നു അത്. മലമൂത്രവിസർജ്ജനത്തിനു പോലും സ്ഥലമില്ല. ഇരിക്കാൻവയ്യ, കിടക്കാൻ വയ്യ. ആ നിലയിൽ അവർ രണ്ടു ദിവസം അതിനുള്ളിൽ കഴിച്ചുകൂട്ടി. ഞാൻ കോപാക്രാന്തനായി. പക്ഷേ എനിക്കൊന്നും ചെയ്യാനായില്ല. വിദ്യാർത്ഥികൾ എന്നോടൊപ്പം നിന്നു. കനേഡിയൻ ഡയറക്ടർ തോംസൺ കുറെ മുമ്പുതന്നെ മാറിപ്പോയിരുന്നു. പകരം വന്ന ഡയറക്ടർ (ഒരു നോർവേക്കാരൻ) സഹാനുഭൂതി പ്രദർശിപ്പിച്ചു.

അദ്ധ്യാപകരും എന്നോടു ചേർന്നുനിന്നു. എന്റെ വീട്ടിലെ ബൈബിൾ ക്ലാസ് പതിവുപോലെ തുടർന്നു. ഒരു ദിവസം ക്ലാസിൽ സംബന്ധിക്കാൻ മിസ്സിസ്സ് കിരുബൽ അനുവാദം ചോദിച്ചപ്പോൾ എനിക്കെന്തോ പന്തികേടു തോന്നാതിരുന്നില്ല.

അതിനുശേഷം ഏതാനും ദിവസം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ആഡിസ് അബാബയിലെ വിദ്യാഭ്യാസമന്ത്രികാര്യാലയത്തിൽ നിന്ന് എനിക്കൊരു മെമ്മോ കിട്ടി -ഞങ്ങളുടെ സ്കൂളിലെ വിദ്യാർത്ഥികൾ ഒരു കാര്യത്തിനും അദ്ധ്യാപകരുടെ ഭവനത്തിൽ പോയിക്കൂടാ എന്നു നിഷ്കർഷിക്കുന്നതായിരുന്നു മെമ്മോ. വിദ്യാർത്ഥികളെ എന്റെ വീട്ടിൽ വിളിച്ചുകൂട്ടുന്നതിനോ അവരെ മതകാര്യങ്ങൾ പഠിപ്പിക്കുന്നതിനോ എനിക്ക് അവകാശമില്ലെന്നും അതിൽ ചൂണ്ടിക്കാട്ടിയിരുന്നു. ഇതിനു പുറമെ മി. കിരുബൽ വിദ്യാർത്ഥികളുടെ അടുക്കലെത്തി, എന്റെ വീട്ടിൽ പോയിക്കൂടെന്നു വിലക്കുകയും ചെയ്തു.

വിദ്യാർത്ഥികൾ വന്നു പറയുന്നതുവരെ ഈ വിവരം ഞാൻ

അറിഞ്ഞിരുന്നില്ല. കിരുബൽ സംസാരിച്ച ദിവസം ഒരുസംഘം വിദ്യാർത്ഥികൾ സാധാരണപോലെ എന്റെ വീട്ടിലെത്തി. ഞങ്ങൾ ചായ കുടിച്ചു. ബൈബിൾ ക്ലാസ് നടത്തി. അനന്തരം വിലക്കിന്റെ വിവരം അവരെന്നെ ധരിപ്പിച്ചു. ആജ്ഞ ധിക്കരിക്കാൻ അവർ തയ്യാറായിരുന്നു. വിലക്കു ധിക്കരിച്ചുകൂടെന്നു ഞാൻ അവരെ ഉപദേശിച്ചു. സംഭവമെന്താണെന്ന് അധികൃതരോടു തിരക്കാമെന്നു ഞാൻ പറഞ്ഞു. പിറ്റേന്നു ഞാൻ മി. കിരുബലിന്റെ ഓഫീസിൽ ചെന്നു. കിരുബലിന്റെ ഓഫീസിലെ ഗുമസ്തന്മാർ എന്നെ പരസ്യമായി ആക്ഷേപിച്ചതു കണ്ടു ഞാൻ വിസ്മയാധീനനായി.

"നീ ഇന്ത്യയിൽ നിന്നു വന്നു ഞങ്ങളുടെ ചെലവിൽ തിന്നുതടിച്ചു"-ഇത്തരത്തിലുള്ള പദപ്രയോഗങ്ങൾ. എത്യോപ്യക്കാരായ ഈ സ്റ്റാഫംഗങ്ങൾ മുമ്പ് എന്നോട് വളരെ സൗഹൃദത്തോടെ വർത്തിച്ചിരുന്നവരാണ്. എന്തൊരു മാറ്റം! എനിക്ക് മി. കിരുബലിനോട് സംസാരിക്കണമായിരുന്നു. പക്ഷേ കിരുബൽ ആഡിസ് അബാബയ്ക്കു പോയിയെന്ന മറുപടിയാണെനിക്കു ലഭിച്ചത്.

ഞാൻ വീട്ടിലെത്തി വിദ്യാഭ്യാസമന്ത്രി കാര്യാലയത്തിൽ നിന്നു കിട്ടിയ മെമ്മോയ്ക്ക് കർശനസ്വരത്തിലുള്ള ഒരു മറുപടി തയ്യാറാക്കി.

പരീക്ഷണത്തിന്റെയും പ്രാർത്ഥനയുടെയും കാലഘട്ടം

ജിമ്മ ടൗണിലെ അന്തരീക്ഷം മുഴുവൻ മാറിയതായി ഞാൻ ക്ഷണേന മനസ്സിലാക്കി. കോമ്പൗണ്ടിനു വെളിയിലും എത്യോപ്യക്കാരെല്ലാം എനിക്കെതിരായി. ജിമ്മയിലെ തെരുവുകളിലൂടെ ഞാൻ നടന്നുപോകുമ്പോൾ ആളുകൾ എന്റെ നേർക്കു വിരൽചൂണ്ടി പരസ്പരം സംസാരിക്കുന്നത് ഞാൻ കണ്ടു. അവർ എന്നെ പരിഹസിക്കുന്നതായി എനിക്കു തോന്നി. എന്റെ വിദ്യാർത്ഥികൾക്കിടയിൽ പോലും പഴയ സൗഹൃദം നഷ്ടപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. സംശയത്തിന്റെ മൂടുപടം സമൂഹത്തെ ആവരണം ചെയ്തതുപോലെ. ചില വിദ്യാർത്ഥികൾ എന്റെ ദൃഷ്ടിപഥത്തിൽനിന്ന് ഒളിക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്നതുപോലെ തോന്നി. സീനിയർ വിദ്യാർത്ഥികളിൽ ചിലർ എന്നോട് അടുപ്പം പുലർത്തി. എന്നെപ്പറ്റി ആരോ പട്ടണം മുഴുവൻ കഥകൾ പ്രചരിപ്പിക്കുന്നതായി അവർ എന്നെ ധരിപ്പിച്ചു. കഥകൾ എന്താണെന്ന് അവർ വെളിപ്പെടുത്തിയില്ല. അതറിയാൻ ഏതാനും മാസങ്ങൾ വേണ്ടിവന്നു.

ഞാൻ രാത്രിയോ പകലോ വീടിനു വെളിയിൽ പോകുമ്പോൾ ആരോ എന്നെ പിന്തുടരുന്നുണ്ടെന്ന് എനിക്കു തോന്നി. ഒരുദിവസം ഏതാനും സീനിയർ വിദ്യാർത്ഥികൾ പറഞ്ഞു: "സാറിന്റെ വീട്ടിൽ വരുന്നതിൽനിന്നു മാത്രമേ വിലക്കിയിട്ടുള്ളു. ക്യാമ്പസിൽ നടക്കാൻ പോകുന്നതിനു വിലക്കേർപ്പെടുത്തിയിട്ടില്ലല്ലോ. നമുക്ക് ആ കുന്നിൻ മുകളിൽ മരങ്ങൾക്കിടയിൽ പോയിരുന്നു പ്രാർത്ഥിക്കാം".

നിലാവുള്ള രാത്രിയായിരുന്നു അന്ന്. വലിയ തണുപ്പില്ല. ഞങ്ങൾ വെളിയിൽ പോയി മരങ്ങൾക്കിടയിൽ ഒരു വെളിമ്പ്രദേശത്ത് ഇരുന്നു. ഞങ്ങൾ സംസാരിക്കുന്നതിനിടയിൽ മരക്കൂട്ടത്തിനിടയിൽ ഒരു ചലനം കേട്ടതുപോലെ തോന്നി. ശ്രദ്ധിച്ചുനോക്കിയപ്പോൾ ഒരു വെളുത്ത കോട്ടിന്റെ ഭാഗങ്ങൾ ദൃഷ്ടിയിൽപെട്ടു. എന്റെ കൂടെവന്ന അരഡസൻ കുട്ടികളോട് ഞാൻ പറഞ്ഞു: "എത്യോപ്യക്കാരായ നിങ്ങൾ നല്ല സമർത്ഥരാണെന്നായിരുന്നു ഞാൻ കരുതിയത്. നിലാവുള്ള ഒരു രാത്രിയിൽ ആരുടെയെങ്കിലും മേൽ ചാരവൃത്തിനടത്താൻ നിങ്ങളിലൊരുവൻ വെളുത്ത കോട്ട് ധരിക്കുമെന്ന് ഞാനോർത്തില്ല". അംഹാരിക് ഭാഷയിലാണു ഞാനിത് പറഞ്ഞത്. മരക്കൂട്ടത്തിനിടയിൽ പാത്തുനിന്ന ആൾ കേൾക്കത്തക്കവണ്ണം ഉച്ചസ്വരത്തിലും. പെട്ടെന്ന് കുറ്റിമരങ്ങൾ വല്ലാതെ ഇളകി ആടിയുലഞ്ഞു. വെള്ള കോട്ടു ധരിച്ച ഒരു വിദ്യാർത്ഥി ഞങ്ങൾ തിരിച്ചറിയാതിരിക്കാൻ ഓടിപ്പോകുന്നതു ഞാൻ കണ്ടു. ഞങ്ങൾ ചിരിച്ചു.

ദിവസങ്ങൾ കഴിയുന്തോറും ആരോ എന്നെ രഹസ്യമായി വീക്ഷിക്കുകയും പിന്തുടരുകയും ചെയ്യുന്നുവെന്ന ബോധം വളർന്നുകൊണ്ടിരുന്നു. പലഭാഗത്തുനിന്നും പീഡനത്തിന്റെ പീരങ്കി എന്റെ നേർക്കു തിരിച്ചുവച്ചതുപോലെ. ആളുകൾ എന്നോടു സംസാരിക്കാൻ വിസമ്മതിക്കുന്നതു കാണുമ്പോൾ എനിക്കു വേദനിക്കും. ആളുകൾ എന്നെ ദോഷിക്കുകയോ പരിഹസിക്കുകയോ ചെയ്യുമ്പോഴാണത്. അവർ എന്നെ നിന്ദിക്കുകയും വെറുക്കുകയും ചെയ്യുന്നുവെന്ന് ഞാൻ മനസ്സിലാക്കി.

ഞാൻ ജിമ്മ വിടുന്നതിന് മുമ്പുള്ള ഏതാനും ആഴ്ചകൾ നരക സദൃശമായിരുന്നു. ഇന്ത്യയിൽ എന്റെ അമ്മ രോഗിണിയായിത്തീർന്നപ്പോഴത്തെ ദുരിതാവസ്ഥതന്നെ. പക്ഷേ ഒരു വ്യത്യാസം ശ്രദ്ധേയമാണ്. ആദ്ധ്യാത്മികമായി എന്റെ ജീവിതത്തിലെ ഏറ്റവും സമൃദ്ധമായ അനുഭവങ്ങളുടെ കാലഘട്ടമാണിത്. പീഡനത്തിന്റെ മധ്യത്തിലും എനിക്ക് ആന്തരികമായി ആഹ്ലാദിക്കാൻ കഴിഞ്ഞു. യേശുവിന്റെ വാക്കുകൾക്ക് പുതിയ അർത്ഥം കൈവന്നു: "മനുഷ്യർ എന്നെ പ്രതി നിങ്ങളെ നിന്ദിക്കുകയും പീഡിപ്പിക്കുകയും സത്യ

വിരുദ്ധമായ സർവ്വവിധ ദൂഷണങ്ങളും പറയുകയും ചെയ്യുമ്പോൾ നിങ്ങൾ ഭാഗ്യവാന്മാർ. അപ്പോൾ നിങ്ങൾ ആനന്ദിക്കുക, ആഹ്ലാദിക്കുക, സ്വർഗ്ഗത്തിൽ നിങ്ങളുടെ പ്രതിഫലം വലുതായിരിക്കും".

യേശു മരണാനന്തര ജീവിതത്തിലെ എന്തെങ്കിലും പ്രതിഫലത്തെപ്പറ്റിയല്ല പറയുന്നതെന്ന് എനിക്ക് വ്യക്തമായിരുന്നു-പ്രതിഫലം ഇവിടെ ഇപ്പോൾതന്നെ അനുഭവവേദ്യമാകണം. ആന്തരികമായി ഞാൻ സന്തുഷ്ടനായിരുന്നു. ഒരേ സമയത്തു മണിക്കൂറുകളോളം പ്രാർത്ഥിക്കാൻ എനിക്കു കഴിഞ്ഞു. കഷ്ടാനുഭവമധ്യത്തിൽ ആഹ്ലാദിക്കാൻ കഴിയുകയെന്ന നിഗൂഢത അനുഭവവേദ്യമാക്കാൻ അർഹത നൽകിയതിന് ഞാൻ ദൈവത്തെ സ്തുതിച്ചു . സ്വാഭാവികവും ഉന്മേഷദായകവും ജീവദായകവുമായ ആനന്ദം അതു നല്കി. നസറേത്തിലെ എന്റെ മുറിയിൽ വച്ച് ഏതാനും മാസം മുമ്പു മാത്രം നടന്നതായ സംഭവംപോലെ ഇതും എന്റെ ആദ്ധ്യാത്മിക ജീവിതത്തിന്റെ സജീവാംശമായി മാറി. നസറേത്തിലെ പേടിസ്വപ്നവും യേശുവുമായുണ്ടായ ശുദ്ധീകരണക്ഷമമായ അഭിമുഖീകരണവും ഇല്ലായിരുന്നെങ്കിൽ ജിമ്മയിലെ ആഹ്ലാദം സാധ്യമാകുമായിരുന്നോ എന്നു സംശയമാണ്. എന്തൊക്കെയായാലും ആ ആഴ്ചകളിൽ ഒരുവശത്ത് പരിഹാസവും പീഡനവും അസ്പൃശ്യതയും ഉൽപാദിപ്പിക്കുന്ന ഹൃദയവ്യഥയുടെ ആഴം ഞാൻ കണ്ടു. അതേസമയം മറുവശത്ത് ആ കഷ്ടാനുഭവത്തിന്റെ നടുക്കയത്തിൽ, പ്രത്യേകിച്ചും പ്രാർത്ഥനായാമങ്ങളിൽ, ആദ്ധ്യാത്മികാനന്ദത്തിന്റെ തിരത്തള്ളലും എനിക്ക് അനുഭവവേദ്യമായി.

ആഡിസ്അബാബയ്ക്ക് അയച്ച പരുഷമായ എന്റെ പ്രതിഷേധകത്തിനുള്ള മറുപടി എത്തിച്ചേരാൻ വൈകി. അതൊരു ഹ്രസ്വമായ ടെലിഗ്രാം മാത്രമായിരുന്നു. "താങ്കൾ സാധനങ്ങളൊക്കെ പായ്ക്കു ചെയ്ത് ആഡിസ് അബാബയിൽ എത്തുക". ഒരാഴ്ചകഴിഞ്ഞ് ഞാൻ ആഡിസ്അബാബയിലെത്തി. ഇന്ത്യയിലേക്കു വിമാനം കയറാൻ തയ്യാറായിട്ടാണ് എന്റെ വരവ്.

ആഡിസ്അബാബയിൽ വിദ്യാഭ്യാസമന്ത്രി കാര്യാലയത്തിൽ ഡയറക്ടർ ജനറൽ മി. അകാലേവർക്ക് ഹാബ്ടേവോൾഡിന്റെ ഓഫീസിൽ ഞാൻ റിപ്പോർട്ടു ചെയ്തു. എനിക്കു കിട്ടിയ ടെലിഗ്രാം ഞാൻ പ്രൈവറ്റ് സെക്രട്ടറിയെ (ഒരു ഗോവാക്കാരൻ) കാണിച്ചു. അയാൾ വിസ്മയാധീനനായി. ആ ടെലിഗ്രാം ആരയച്ചതാണെന്ന് അയാൾക്കു പിടികിട്ടിയില്ല. തെരക്കാമെന്നു പറഞ്ഞു.

മുപ്പതിലേറെ ദിവസങ്ങൾ ഞാൻ വിദ്യാഭ്യാസമന്ത്രി കാര്യാലയത്തിൽ

പോയി സന്ദർശകമുറിയിൽ കാത്തുനിന്നു. എന്നെ എന്തിനു വിളിച്ചുവരുത്തിയെന്നു കണ്ടുപിടിക്കാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. ഒരുദിവസം ഡെപ്യൂട്ടി ഡയറക്ടർ ജനറൽ മി. എഫ്രയിം ബോദ എന്റെ ഫയലുകൾ പരിശോധിച്ചപ്പോൾ അതിലെ അനീതി ശ്രദ്ധിച്ചു. അദ്ദേഹം തന്റെ ചീഫുമായി സംഘർഷത്തിൽ കഴിയുന്ന സമയമാണ്. ഒരു ദിവസം അദ്ദേഹം എന്നെ ഡയറക്ടർ ജനറലിന്റെ മുമ്പിലേക്കു വലിച്ചിഴച്ചു. "ഈ മനുഷ്യനെ എന്തിനാണിവിടെ വിളിച്ചുവരുത്തിയതെന്നു പറയാമോ? മൂന്നാഴ്ചയിലേറെയായി അയാൾ ഇവിടെ കാത്തുകിടക്കുന്നു. ഇപ്പോഴും അയാൾക്കറിഞ്ഞുകൂടാ, എന്തിനാണെന്ന്".

മി. അകാലേവർക് കസേരയിൽനിന്ന് എഴുന്നേല്ക്കുകപോലും ചെയ്യാതെ മി. എഫ്രയിമിനോടു പറഞ്ഞു: "എനിക്കയാളുടെ മുഖം കാണുകയേ വേണ്ട. അയാളെ ഇവിടെനിന്നു കൊണ്ടുപോകൂ".

വ്യക്തിപരമായി എന്നെ പരിഹസിക്കുന്ന പ്രസ്താവനയാണത്. മി. എഫ്രയിം എന്നെ അയാളുടെ ഓഫീസിലേയ്ക്കു കൊണ്ടുപോയി. അയാൾ നീരസദ്യോതകമായി തലമുടി കശക്കി: "ഈ നശിച്ച സ്ഥലത്ത് ഇനി എനിക്ക് ജോലിനോക്കണമെന്നില്ല, രാജിവച്ചാൽ മതി". അല്പം ശാന്തനായശേഷം അദ്ദേഹം തുടർന്നു: "നിരാശനാകരുത്. ചക്രവർത്തിക്ക് അപ്പീൽ കൊടുക്കൂ".

എത്യോപ്യയിലെ ഇന്ത്യൻ അസോസിയേഷൻ എന്റെ കാര്യം അധികൃതരുടെ ശ്രദ്ധയിൽ കൊണ്ടുവരാൻ ശ്രമം തുടങ്ങിയിരുന്നു. അവർ ഒരു പ്രത്യേകയോഗം വിളിച്ചുകൂട്ടി, എന്നെ പ്രസംഗിക്കാൻ ക്ഷണിച്ചു. എന്റെ കാര്യത്തിൽ പ്രദർശിപ്പിച്ച താല്പര്യത്തിന് ഞാൻ എന്റെ നാട്ടുകാരോടു നന്ദിപറഞ്ഞു. കേസിന്റെ രത്നച്ചുരുക്കം ഞാൻ അവരെ ധരിപ്പിച്ചു. ക്രിസ്തുവിനുവേണ്ടിയാണു ഞാനിതു സഹിക്കുന്നതെന്നും അവർ എന്റെ കാര്യത്തിൽ ബുദ്ധിമുട്ടേണ്ടതില്ലെന്നും ഞാൻ പറഞ്ഞു.

ചക്രവർത്തിക്ക് അപ്പീൽ കൊടുക്കുക മാത്രമാണ് ഇനിയും കരണീയം. വിദ്യാഭ്യാസമന്ത്രികാര്യാലയത്തിലെ ഉപദേഷ്ടാവും കാനഡാക്കാരനുമായ ആർ. എൻ. തോംസണെ ഞാൻ കണ്ടു. അദ്ദേഹം സഹതാപം പ്രകടിപ്പിച്ചു. സ്വാധീനശക്തിയുള്ള തോംസൺ എന്റെ പേരിലുള്ള ആരോപണങ്ങൾ കണ്ടുപിടിച്ചു (അന്നദ്ദേഹം അവ എന്നോടു പറഞ്ഞില്ല). പിന്നീടുമാത്രമാണ് മൂന്ന് ആരോപണങ്ങൾ എന്റെ പേരിൽ ഉള്ളതായി ഞാൻ മനസ്സിലാക്കിയത്. അവ:

1. ഞാൻ എത്യോപ്യയെയും ചക്രവർത്തിയെയും അധിക്ഷേപിച്ചു.

2. അധ്യാപകനെന്ന നിലയിലുള്ള എന്റെ പദവി, എത്യോപ്യൻ

ഗവൺമെന്റുമായുള്ള എന്റെ കരാറിനു വിരുദ്ധമായി ഞാൻ മതപ്രചരണത്തിനും വിദ്യാർത്ഥികളുടെ മതംമാറ്റത്തിനും ദുർവിനിയോഗം ചെയ്യുന്നു.

3. വിദ്യാർത്ഥികളെ ഞാൻ എന്റെ വീട്ടിലേക്കു ക്ഷണിച്ചതിന്റെ യഥാർഥ ലക്ഷ്യം സ്വവർഗസംഭോഗമാണ്.

“അനാശാസ്യനായ വിദേശിയൻ” എന്ന മുദ്രകുത്തി എന്നെ ഇന്ത്യയിലേക്കു മടക്കി അയക്കാനാണ് ഉദ്ദേശിക്കുന്നതെന്നും, ഈ വിവരം ഇന്ത്യാഗവൺമെന്റിനെ എഴുതി അറിയിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നും തോംസൺ എന്നോടു പറഞ്ഞു. ബോംബെയിലേക്കുള്ള എന്റെ വിമാനടിക്കറ്റ് വാങ്ങിക്കഴിഞ്ഞു. ഏതു സമയത്തും എന്നെ പറഞ്ഞയക്കാം.

ഹെയ്‌ലി സെലാസി ചക്രവർത്തിക്ക് ഒരു പരാതി തയ്യാറാക്കുന്നതിൽ തോംസൺ എന്നെ സഹായിച്ചു. ചക്രവർത്തിയുടെ പ്രൈവറ്റ് സെക്രട്ടറി മി. ടെഫറാവർക്കിനെ തോംസൺ നേരിട്ട് അത് ഏല്പിക്കുകയും ചെയ്തു. വിദ്യാഭ്യാസ ഡയറക്ടർ ജനറൽ മി. അകാലേവർക്കിന്റെ ഒരുറ്റമിത്രമായിരുന്നു ടെഫറാവർക്ക് എന്നതിനാൽ എന്റെ പരാതി ചക്രവർത്തിയുടെ പക്കൽ എത്തുമെന്ന് എനിക്ക് പ്രതീക്ഷയില്ലായിരുന്നു. തന്മൂലം ഇന്ത്യയിലേക്കു മടങ്ങിപ്പോകാൻ ഞാൻ തയ്യാറെടുത്തു.

അടുത്ത ദിവസം നാടകീയമായ ഒരു സംഭവവികാസമുണ്ടായി. മി. അകാലേവർക്കിന്റെ ഗോവാക്കാരനായ സെക്രട്ടറിവന്ന് എന്നോടു പറഞ്ഞു, ഉടൻതന്നെ ഡയറക്ടർ ജനറലിനെ കാണണമെന്ന്. പിരിച്ചുവിടൽ ഉത്തരവു പ്രതീക്ഷിച്ചുകൊണ്ടു ഞാൻ ഓഫീസിലേക്കു ചെന്നു. ഒരു ദ്വിഭാഷി സമീപമുണ്ട്. അകാലേവർക്ക് ഇംഗ്ലീഷ് സംസാരിക്കില്ല.

“താൻ ആരാണ്?” അയാൾ പരുക്കൻ സ്വരത്തിൽ ആരാഞ്ഞു. ഇംഗ്ലീഷിലാണു ഞാൻ മറുപടി പറയേണ്ടത്. എന്നാൽ തെറ്റുകളുള്ള എന്റെ അംഹാരിക്കിൽ മറുപടി പറയാൻ ഞാൻ നിശ്ചയിച്ചു.

“ഞാൻ പോൾ വറുഗീസ്. വിനീതനായ ഒരു ഇന്ത്യൻ അദ്ധ്യാപകൻ. നിങ്ങളുടെ മന്ത്രികാര്യാലയത്തിന്റെ നിയോഗാനുസരണം ഇതുവരെ ജിമ്മയിൽ ജോലിനോക്കി. താങ്കൾ അയച്ച ടെലിഗ്രാം അനുസരിച്ച് ഞാൻ ആഡിസ്അബാബയിലെത്തി. 35 ദിവസമായി ഞാൻ ഇവിടെ കറങ്ങുന്നു. എന്നെ എന്തിനാണ് വിളിച്ചതെന്നു മനസ്സിലാക്കാൻ എനിക്കു കഴിഞ്ഞിട്ടില്ല. വളരെ മോശമായ പെരുമാറ്റമാണ് എനിക്ക് ഇവിടെ ലഭിച്ചത്. ഞാൻ എന്റെ

ജോലി ഉത്തരവാദിത്വബോധത്തോടെ നിർവഹിച്ചു. താങ്കൾ ഇത്ര ആക്ഷേപാർഹമായ നിലയിൽ എന്നോടു പെരുമാറുന്നതെന്താണെന്നറിഞ്ഞാൽ കൊള്ളാം”.

സാമാന്യം ഒഴുക്കുള്ള, സാഹിത്യപരമായ അംഹാരിക്കിലാണ് ഞാനിത്രയും പറഞ്ഞത്. അകാലേവർക് വിസ്മയാധീനനായി. പരിഭാഷപ്പെടുത്താൻ അവസരം ലഭിക്കാതെ പോയ ദ്വിഭാഷിക്കും മതിപ്പുതോന്നിയെന്ന് എനിക്ക് മനസ്സിലായി. ഡയറക്ടർ ജനറൽ മേശവലിപ്പ് തുറന്ന് ഒരു കടലാസു കഷണം പുറത്തെടുത്തു. ഞാൻ മാസങ്ങൾക്കു മുമ്പയച്ച പ്രതിഷേധകത്താണതെന്ന് എനിക്കു മനസ്സിലായി.

“മര്യാദയില്ലാത്ത ഇത്തരമൊരു കത്ത് നിങ്ങളുടെ രാജ്യത്തെ നിങ്ങളുടെ ഗവൺമെന്റിന് നിങ്ങൾ എഴുതുമോ?” ആ കത്ത് എടുത്തു വീശിക്കൊണ്ട് അദ്ദേഹം ചോദിച്ചു.

“സാർ, താങ്കൾ എനിക്കെഴുതിയപോലെ ആക്ഷേപാർഹമായ കത്ത് (അതിനു മറുപടിയാണ് എന്റെ കത്ത്) ഒരു ഗവൺമെന്റാഫീസർ എന്റെ രാജ്യത്ത് എഴുതുന്ന പക്ഷം ഞാൻ ഒരു പക്ഷേ അയാളെ കോടതികയറ്റും”. അതൊരു വീരവാദമായിരുന്നു. ഞാൻ അതേ സ്വരത്തിൽ തുടർന്നു: “സാർ, എത്യോപ്യയിലെ ആളുകളെ എനിക്കിഷ്ടമാണ്. എത്യോപ്യയെ സേവിക്കാൻ എനിക്കു കിട്ടിയ ഒരു വർഷത്തിനിടയിൽ ഞാൻ ഇവിടത്തെ ആളുകളെ നന്നായി സേവിച്ചുവെന്നാണ് എന്റെ ബോധ്യം. എത്യോപ്യൻ ജനതയുടെ സുഹൃത്തായി ഞാൻ മടങ്ങിപ്പൊയ്ക്കൊള്ളാം. ഇന്ത്യയിൽ മറ്റൊരു ജോലി എനിക്കു തരപ്പെടുകയില്ലെന്ന ഉൽകണ്ഠവേണ്ട. പല വർഷക്കാലം ഞാനൊരു ജേർണലിസ്റ്റായിരുന്നു. എന്റെ ഉപജീവനമാർഗം സുരക്ഷിതം. എത്യോപ്യയിലെ എന്റെ അനുഭവങ്ങളെപ്പറ്റിയും വിദ്യാഭ്യാസമന്ത്രികാര്യാലയത്തെപ്പറ്റിയും പത്രങ്ങളിൽ ഞാൻ കുറെ ലേഖനങ്ങളെഴുതുകയേ വേണ്ടൂ. നന്ദി. ഗുഡ്ബൈ”.

എന്റെ വീരവാദം ഞാൻ പ്രതീക്ഷിച്ചതിലേറെ കാര്യമായി പ്രവർത്തിച്ചു. ദൈവത്തിന്റെ കരമാണു പ്രവർത്തിച്ചതെന്ന് ഇപ്പോൾ ഞാൻ വിശ്വസിക്കുന്നു. ഡയറക്ടർ ജനറൽ പുഞ്ചിരിതൂകി. ഞാൻ നില്ക്കുകയാണ്.

“മി. വറുഗീസ് ഇരുന്നാലും താങ്കൾ പോകണമെന്നു ഞങ്ങൾക്കില്ല. താങ്കളുടെ വ്യക്തിത്വവും ഞങ്ങളുടെ ഭാഷയിലുള്ള അവഗാഹവും എന്നിൽ മതിപ്പുളവാക്കി. താങ്കളെപ്പറ്റി എനിക്കു ലഭിച്ച റിപ്പോർട്ട് തെറ്റിദ്ധാരണാജനകമായിരിക്കണം. അതിനെപ്പറ്റി ഞാൻ തെരക്കിക്കൊള്ളാം. താങ്കളെ

ഇന്ത്യയിലേക്കു മടക്കി അയക്കാൻ ഞങ്ങൾ തീരുമാനിച്ചതാണ്. ഇനിയിപ്പോൾ ആ തീരുമാനം റദ്ദാക്കുകയാണ്. താങ്കൾ ഇവിടെ ഒരദ്ധ്യാപകനായി പ്രവർത്തിക്കണമെന്ന് ഞാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നു-മറ്റൊരു സ്കൂളിൽ മറ്റൊരു പ്രവിശ്യയിൽ . അതിലേയ്ക്ക് താങ്കളുടെ ഒരു ക്ഷമാപണക്കുറിപ്പ് വേണം. ഫയലിലിടുന്നതിനുവേണ്ടി മാത്രം".

"സാർ, ഏതുകാര്യത്തിനാണു ക്ഷമാപണം ചെയ്യേണ്ടതെന്ന് എനിക്കറിഞ്ഞുകൂടാ. എന്റെ മനസ്സാക്ഷി ശുദ്ധമാണ്. എനിക്കൊന്നും ഏറ്റുപറയാനില്ല. ഈ രാജ്യത്ത് അദ്ധ്യാപകനായി ജോലി തുടരുന്ന കാര്യമാണെങ്കിൽ, എന്റെ ഇപ്പോഴത്തെ കരാർ (1950 വരെ) പൂർത്തിയാക്കാൻ എനിക്കു സമ്മതം. ഈ രാജ്യത്ത് ഒരു ദിവസം കൂടുതലായി ഞാൻ ജോലി ചെയ്യുകയില്ല". ദൈവത്തിലുള്ള എന്റെ വിശ്വാസവും അന്തസ്സും പൂർണ്ണമായി ഉറപ്പുവരുത്തിക്കൊണ്ടായിരുന്നു എന്റെ സംഭാഷണം. ഞാൻ സൗമ്യമായി പുഞ്ചിരിക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു; മര്യാദാപൂർവ്വം. അകാലേവർക്കും മന്ദഹസിച്ചു-സൗഹൃദം കലർന്ന മന്ദഹാസം.

"എത്രകാലം ഞങ്ങളോടൊന്നിച്ചു ജോലിചെയ്യണമെന്നതിനെപ്പറ്റി തീരുമാനിക്കാൻ ധൃതിപിടിക്കാതെ. അതു പിന്നീടു തീരുമാനിക്കാം. ക്ഷമാപണക്കുറിപ്പിൽ താങ്കൾ എന്തെഴുതിയാലും കുഴപ്പമില്ല. ഫയലിൽ ഇടാൻ ഒരു കത്തുവേണം അത്രതന്നെ. താങ്കൾക്കിഷ്ടമുള്ളത് എഴുതിക്കൊള്ളുക".

"സാർ, താങ്കൾ ആവശ്യപ്പെട്ടതനുസരിച്ചാണ് ഞാൻ ക്ഷമാപണക്കുറിപ്പെഴുതുന്നതെന്ന് കത്തിൽ എനിക്കു ചൂണ്ടിക്കാട്ടാമോ?"

"എന്ത് എഴുതിയാലും വേണ്ടില്ല. കഴിയുമെങ്കിൽ ഇന്നുതന്നെ അതെന്റെ സെക്രട്ടറിയെ ഏല്പിച്ചേക്കൂ". കൈവീശി ഇത്രയും പറഞ്ഞുകൊണ്ട് അദ്ദേഹം എഴുന്നേറ്റു. അഭിമുഖം അവസാനിച്ചു. ഞാൻ എഴുതിക്കൊടുത്ത ക്ഷമാപണക്കത്ത് താഴെ കൊടുക്കുന്നു:

ആഡിസ് അബാബ,
മാർച്ച് 1, 1949.

From

റ്റി. പി. വർഗീസ്,
C/O മി. കെ. ഒ. ഫിലിപ്പ്,
ഹെയ്‌ലി സെലാസി സെക്കണ്ടറി സ്കൂൾ,
ആഡിസ് അബാബ.

To

ആറ്റോ അകാലെവർക് ഹാബ്ടെവോൾഡ്,
ഡയറക്ടർ ജനറൽ,
മിനിസ്ട്രി ഓഫ് എഡ്യുക്കേഷൻ,
ആഡിസ് അബാബ.

Ref. Yr. letter 4820/2263 dated 17-5-41.

ബഹുമാന്യനായ സർ,

മുകളിൽ സൂചിപ്പിച്ചിരിക്കുന്ന എഴുത്തിൻപ്രകാരവും ഇന്നുകാലത്ത് പത്തുമണിക്ക് നമ്മൾ തമ്മിൽ നടത്തിയ അഭിമുഖസംഭാഷണത്തിൻ പ്രകാരവും; കാഫാ ജില്ലയിലെ സ്കൂൾ ഡയറക്ടർ ആറ്റോ കിരുബൽ ബാഷയ്ക്ക് 1941 തഹസസ് മാസം 21-ാം തീയ്യതി ഞാൻ എഴുതിയ എഴുത്ത് താങ്കളുടെ വികാരങ്ങളെ വ്രണപ്പെടുത്തിയെന്ന് ഞാൻ മനസ്സിലാക്കുകയും അതിൽ ഖേദിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.

എന്റെ ഭാഗം പരിപൂർണ്ണമായി നീതിപൂർവമെന്ന് എനിക്ക് ബോദ്ധ്യമുണ്ടെങ്കിലും മുകളിൽ സൂചിപ്പിച്ച കത്ത് നിങ്ങൾക്ക് അനുചിതമായി അനുഭവപ്പെട്ടു എന്നതിനാൽ താങ്കളുടെ അഭ്യർത്ഥനയിൻപ്രകാരം ക്ഷമ ചോദിക്കുന്നതിൽ എനിക്ക് സന്തോഷമേ ഉള്ളു. മുഖദാവിൽ കണ്ട് കാര്യങ്ങൾ വിശദീകരിക്കുന്നതിന് അനുവദിച്ച താങ്കളോടുള്ള കൃതജ്ഞതയും ഈയവസരത്തിൽ അറിയിക്കുന്നു. തുടർന്നുള്ള ഉത്തരവുകൾക്കായി പ്രതീക്ഷിച്ചുകൊണ്ട്.

ബഹുമാനപുരസ്സരം

റ്റി. പി. വർഗീസ്

ഏതാനും ദിവസങ്ങൾക്കകം ഗവൺമെന്റിൽനിന്ന് എനിക്കൊരു പുതിയ നിയമന ഉത്തരവ് കിട്ടി. ആഡിസ്അബാബയിൽനിന്ന് നൂറിൽതാഴെ കിലോമീറ്റർ അകലെ ആംബോയിലെ പ്രശസ്തമായ അഗ്രികൾച്ചറൽ കോളജിൽ ഇംഗ്ളീഷും മാത്തമാറ്റിക്സും പഠിപ്പിക്കുന്ന അദ്ധ്യാപകനായാണ് നിയമനം.

ഒരു കടുത്ത പരീക്ഷണത്തിന്റെ കാലഘട്ടത്തിന് അങ്ങനെ തിരശ്ശീല വീണു. ജിമ്മയിലെ അനുഭവവും ആഡിസ്അബാബയിലെ അതിന്റെ അവശിഷ്ടവും എനിക്കൊരു പ്രാർത്ഥനാവിദ്യാലയമായി പരിണമിച്ചു. ഹൃദയത്തിൽ ആനന്ദത്തോടും ദൈവസാന്നിദ്ധ്യത്തെപ്പറ്റി വ്യക്തമായ ബോധത്തോടും ഞാൻ മണിക്കൂറുകൾ പ്രാർത്ഥനയിൽ ചിലവഴിച്ചു. ദൈവത്തിനു

വേണ്ടിയുള്ള അല്പമാത്രമായ കഷ്ടാനുഭവം എന്നെ കഴുകി ശുദ്ധീകരിക്കാനാരംഭിച്ചു. ദൈവാത്മാവിനാൽ ഞാൻ ജ്വലിച്ചു. എന്റെ ഹൃദയത്തിലെ ആ ഉജ്ജ്വലപ്രകാശത്തിന് സ്വർഗ്ഗീയ സ്പർശനമുണ്ടായിരുന്നു.

എന്റെ കഷ്ടത ജീവിതനിഗൂഢത അനാവരണം ചെയ്യുന്ന താക്കോലായി പരിണമിക്കുകയായിരുന്നു. സത്യത്തിനുവേണ്ടി കഷ്ടമനുഭവിക്കുകയെന്നത് ഏതെങ്കിലുംകഷ്ടതയിലൂടെ (ഉദാഹരണത്തിന്, ഇന്ത്യയിൽ ആദ്യകാലത്ത് എനിക്കുണ്ടായ കഷ്ടതയോ നസറേത്തിൽ അനുഭവപ്പെട്ട കഷ്ടതപോലുമോ) കടന്നുപോവുക എന്നതല്ലെന്നതാണ് ഞാൻ ആദ്യമായി പഠിച്ച സുപ്രധാന പാഠം. സത്യത്തിനുവേണ്ടി അന്യായമായി കഷ്ടമനുഭവിക്കുക, നിങ്ങൾ അനുഷ്ഠിച്ച നല്ലകാര്യത്തിനു വേണ്ടി ആക്ഷേപിക്കപ്പെടുക എന്നിതെല്ലാം ഉദാത്തമാക്കുന്ന അനുഭവമായിത്തീർന്നു. അനുഭവത്തെ ശക്തിപ്പെടുത്താൻ വിശ്വാസം ഉണ്ടായിരിക്കണം എന്നതു പ്രധാനം. ശുദ്ധമായ മനസ്സാക്ഷിയാണു മറ്റൊരു തുല്യപ്രധാനമായ ആവശ്യം. കഷ്ടമനുഭവിക്കുമ്പോൾ ലേശംപോലും വിരോധമോ വിദ്വേഷമോ ഉണ്ടായിരുന്നുകൂടാ.

കഷ്ടാനുഭവത്തിന്റെ മധ്യത്തിൽ ആനന്ദിക്കുന്ന അനുഭവം സ്നേഹപൂർണ്ണനായ ഒരു കർത്താവിലുള്ള വിശ്വാസത്തിനു മുദ്രയിടുന്നു. എല്ലാ സംശയങ്ങളും അന്തർദ്ധാനം ചെയ്യുന്നു. വിശ്വാസം പുതിയതും ആഴമേറിയതുമായ വേരുകൾ തേടിപ്പിടിക്കുന്നു. വേദനയെ സൃഷ്ടിക്കുന്ന കഷ്ടാനുഭവത്തിന്റെ മദ്ധ്യത്തിൽ ആനന്ദം സൃഷ്ടിക്കുന്ന ദൈവസ്നേഹം ആസ്വദിച്ചറിയുന്ന അനുഭവം ഒരുവന്റെ വിശ്വാസത്തെ കരുത്തുറ്റതും സുരക്ഷിതവുമാക്കുന്നു. അപ്പോൾ ദൈവത്തെ അനുസരിക്കാൻ വേണ്ടി ആപൽ സാധ്യതകൾ ഏറ്റെടുക്കുക കൂടുതൽ അനായാസമായിത്തീരും, ഉൽക്കണ്ഠാരഹിതമായ പ്രക്രിയയായിത്തീരും. പക്ഷേ, നാം നീങ്ങിക്കൊണ്ടേയിരിക്കണം, സദായ്പോഴും.

അദ്ധ്യായം 4

ഹെയ്‌ലി സെലാസി പ്രഥമൻ
അന്ത്യംവരെ സ്നേഹധനനായധീരൻ, അന്ത്യത്തിൽ, വഴിതെറ്റിയോ?

കൃഷിവകുപ്പും വിദ്യാഭ്യാസവകുപ്പും സംയുക്തമായി നടത്തുന്ന ആംബോയിലെ അഗ്രിക്കൾച്ചറൽ കോളജ് കനേഡിയൻ ക്രിസ്ത്യാനികളായ ഒരു സംഘം അദ്ധ്യാപകരുടെ ചുമതലയിലായിരുന്നു. ജിമ്മാ സംഭവം അവരെല്ലാം കേട്ടിരുന്നതിനാൽ അവരെനിക്ക് ഒരു വീരനേതാവിനു ചേർന്ന സ്വാഗതമാണ് നല്കിയത്. ആദ്യം കുറെ ആഴ്ചത്തേയ്ക്ക് വൃത്തികുറഞ്ഞ ഒരു ഹോട്ടലാണ് എനിക്കു താമസിക്കാൻ കിട്ടിയത്. താമസിയാതെ ഞാൻ ക്യാമ്പസിലേക്കു മാറി. ഒരു കനേഡിയൻ അദ്ധ്യാപകന്റെ വീട്ടിലേക്ക്. അദ്ദേഹവും ഭാര്യയും കുട്ടികളും ഒന്നിച്ചാണ് കഴിഞ്ഞിരുന്നത്. അവർ വേഗംതന്നെ സ്ഥലംമാറിപ്പോയി. വീട് എനിക്ക് സ്വയമായി വിട്ടുകിട്ടി.

അവിടെ അദ്ധ്യാപനം എനിക്കു കുറെ ബുദ്ധിമുട്ടായി. ഇംഗ്ലീഷും കണക്കും പഠിപ്പിക്കാനാണ് എന്നെ നിയോഗിച്ചിരുന്നത്. ഇംഗ്ലീഷും ആൾജിബ്രയും പ്രയാസമില്ലായിരുന്നു. ഹൈസ്കൂളിൽ എനിക്കു പ്രിയപ്പെട്ട വിഷയങ്ങളായിരുന്നു അവ. പക്ഷേ ഞാൻ സ്കൂളിൽ പഠിച്ചിട്ടില്ലായിരുന്ന ട്രിഗണോമെട്രി (ത്രിമാനഗണിതം) ആണ് എനിക്കു ബുദ്ധിമുട്ടായത്.

ട്രിഗണോമെട്രി ക്ലാസ്സിൽ പല വിദ്യാർത്ഥികളും എന്നേക്കാൾ പ്രായം കൂടിയവരാണ് (എനിക്കന്ന് 26 വയസ് കഴിഞ്ഞതേയുള്ളു). ഇതുവരെ ആ വിഷയം പഠിച്ചിട്ടില്ലാത്ത ഒരാളെ അദ്ധ്യാപകനായി കിട്ടിയത് അവരുടെ നിർഭാഗ്യമാണെന്ന് ഞാൻ വിദ്യാർത്ഥികളോടു തുറന്നുപറഞ്ഞു. വിഷയം മുൻകൂട്ടി വീട്ടിലിരുന്ന് പഠിച്ചുകൊണ്ടുവരാമെന്ന് ഞാൻ വാക്കുകൊടുത്തു. എനിക്കു പരിഹാരം കിട്ടാത്ത ചില പ്രശ്നങ്ങൾ വരുന്നിടത്ത് ഞാൻ മണ്ടത്തരം എഴുന്നള്ളിച്ച് അവരെ കബളിപ്പിക്കാൻ പോയില്ല. എനിക്ക് അത് അറിഞ്ഞുകൂടെന്നു ഞാൻ തുറന്നുപറഞ്ഞു. ആ വിധത്തിലുള്ള സത്യസന്ധത അവർക്ക്

ഇഷ്ടമായി. അവർ ആത്മാർത്ഥമായി സഹകരിച്ചു. ചിലപ്പോൾ സമർത്ഥനായ ഏതെങ്കിലും വിദ്യാർത്ഥി പരിഹാരം നിർദ്ദേശിച്ചെന്നുമിരിക്കും. വളരെ ഉപചാരഭാവത്തിൽത്തന്നെ. എന്നെ കൊച്ചാക്കാനൊന്നും ആരും ശ്രമിച്ചില്ല.

ആംബോ ഒരു ആരോഗ്യസ്നാനകേന്ദ്രമായിരുന്നു. ധാരാളം ഉഷ്ണജല സ്രോതസുകളുള്ള പട്ടണം. മണ്ണ് അഗ്നിപർവതാംശങ്ങൾ കലർന്നതായിരുന്നു. ഭൂഗർഭജലം ധാതുലവണങ്ങൾ കലർന്ന ഉഷ്ണജലം. വീടുകളിലെ ടാപ്പുകൾ തുറന്നാൽ നല്ല ചൂടുള്ള ധാതുസമ്പുഷ്ടമായ ജലമാണ് കിട്ടുക. ആരോഗ്യദായകമായ അവിടത്തെ വെള്ളത്തിൽ കുളിക്കാൻ രാജ്യത്തിന്റെ നാനാഭാഗങ്ങളിൽ നിന്നും ധാരാളം ആളുകൾ എത്തിക്കൊണ്ടിരുന്നു. ആംബോയിലെ ജലം കുപ്പികളിലാക്കി രാജ്യത്തെമ്പാടും വിറ്റുപോന്നു.

ഹെയ്‌ലി സെലാസി ചക്രവർത്തിക്ക് ഞങ്ങളുടെ കോളജിനു സമീപം ഒരു കൊട്ടാരമുണ്ടായിരുന്നു–കുറേദിവസം വിശ്രമിക്കണമെന്നു തോന്നുമ്പോൾ ഉപയോഗിക്കാൻ. ചക്രവർത്തിയുടെ ഏറ്റവും പ്രായമുള്ള പൗത്രി അയിഡാ (Aida) രാജകുമാരി ഭർത്തൃസമേതം അവിടെ താമസിച്ചിരുന്നു. ആംബോ ആസ്ഥാനമായുള്ള ജില്ലയുടെ ഗവർണറാണ് രാജകുമാരിയുടെ ഭർത്താവായ മംഗേഷാസേയും (Mangesha Seyoum) രാജകുമാരൻ. രാജകുമാരനെയും രാജകുമാരിയെയും ഞാൻ പരിചയപ്പെട്ടു. അവർക്കെന്നെ ഇഷ്ടമായിയെന്നു തോന്നുന്നു. വല്ലപ്പോഴുമൊരിക്കൽ ഭക്ഷണത്തിന് അവരെന്നെ ക്ഷണിച്ചിരുന്നു.

വിദ്യാലയത്തിലെ അന്തരീക്ഷം എനിക്ക് വളരെ ഹൃദ്യമായി. കുട്ടികളുമായി ഇണങ്ങിപ്പോകാൻ പ്രയാസമുണ്ടായില്ല. എല്ലാവരുംതന്നെ ഇരുപതുകളിൽ പെടുന്നവർ. അദ്ധ്യാപകരും സ്നേഹസമ്പന്നരും സഹകരിക്കാൻ തയ്യാറുള്ളവരുമായിരുന്നു. കുട്ടികളെല്ലാം ക്യാമ്പസിലെ ഹോസ്റ്റലുകളിലാണ് പാർത്തിരുന്നത്. എല്ലാവരും ആൺകുട്ടികൾ. ചിലപ്പോൾ ഞാൻ ക്ലാസ്സിലുള്ള കുട്ടികളെയെല്ലാം വാരാന്ത്യ പര്യടനത്തിനായി സമീപമുള്ള പർവതത്തിലേക്കു കൊണ്ടുപോകുമായിരുന്നു.

ഇരുപതു കിലോമീറ്റർ അകലെ ഒരു അഗ്നിപർവതമുഖമുണ്ടെന്നും അതിനു നടുവിലായി ഒരു ദ്വീപുണ്ടെന്നും ഞങ്ങൾ കേട്ടു. സ്വന്തം ഭാഷയും ആചാരാനുഷ്ഠാനങ്ങളുമുള്ള ചില കിരാതന്മാർ അവിടെ പാർക്കുന്നുണ്ടത്രെ. അവിടെയെത്താൻ റോഡില്ല. അഗ്നിപർവതമുഖംവരെ വഴിനടന്നുണ്ടായ ഒരു നടപ്പാത മാത്രമുണ്ട്. ഈ ദ്വീപിലേക്കു യാത്രപോകണമെന്നു ചില കുട്ടികൾ ആഗ്രഹം പ്രകടിപ്പിച്ചു. അതിലന്തർഭവിച്ചിട്ടുള്ള അപകടസാധ്യതകൾ അവർ

സാരമാക്കിയില്ല. പോകാൻതന്നെ ഞങ്ങൾ തീരുമാനിച്ചു.

പതിനഞ്ചുപേരടങ്ങിയ ഞങ്ങളുടെ സംഘം ഒരു പ്രഭാതത്തിൽ യാത്ര പുറപ്പെട്ടു. അത്രയും ദൂരം നടക്കാൻ എനിക്കു കഴിവില്ലായിരിക്കുമെന്ന വിചാരത്തിൽ കുട്ടികൾ എനിക്കു കയറിപ്പോകാൻ ഒരു കോവർകഴുതയെ കൊണ്ടുവന്നു. യാത്രയിൽ ഒരു ഭാഗം ഞാൻ നടന്നുതന്നെ പോയി. മറ്റൊരു കോവർകഴുതയുടെ പുറത്ത് പുതപ്പുകളും ഭക്ഷണപദാർഥങ്ങളും കയറ്റി. അന്നു രാത്രി അവിടെ തങ്ങാൻ തയാറായിട്ടാണ് ഞങ്ങളുടെ യാത്ര. സാഹസികയാത്ര ഉന്മേഷപ്രദമായിരിക്കുമെന്ന് ഞങ്ങൾ സങ്കല്പിച്ചു.

ഞങ്ങൾ പകൽ മുഴുവൻ നടന്നിട്ടും അഗ്നിപർവതമുഖം കണ്ടില്ല. രാത്രി ഇരുട്ടുന്നു. മടങ്ങിപ്പോകാൻ സമയവുമില്ല. ഞാൻ ഉൽകണ്ഠാകുലനായി. തടാകവും ദ്വീപും വാസ്തവത്തിൽ ഉള്ളതായിരിക്കുമോ? അതോ ഞങ്ങൾക്കു വഴി തെറ്റിക്കാണുമോ?

അവസാനം ഞങ്ങൾ അഗ്നിപർവതത്തിന്റെ ഓരത്തെത്തി. നേരം രാത്രി എട്ടുമണിയായി. അങ്ങകലെ താഴെയായി തടാകം ഞങ്ങൾക്കു കാണാം. ചില കുടിലുകളിൽ നിന്നുള്ള എണ്ണവിളക്കുകളുടെ അവ്യക്ത പ്രകാശത്തിൽ ദ്വീപും ഞങ്ങൾക്കു കാണാം. അഗ്നിപർവതത്തിലേക്കുള്ള ഇറക്കം ഞങ്ങൾ ഇറങ്ങാനാരംഭിച്ചു. ജലവിതാനം പർവതമുഖത്തിന്റെ അരികിൽ നിന്ന് ഏതാണ്ടു മൂന്നു കിലോമീറ്ററെങ്കിലും കീഴെയാണ്. താഴോട്ടുള്ള വഴി കിഴുക്കാംതൂക്കാണ്. ശരിയായ വഴിയൊട്ടില്ല താനും. ഉയരംകൂടിയ ധാരാളം മരങ്ങളുണ്ട്.

മൂന്നിലൊന്നുവഴി പോയപ്പോൾ ഞങ്ങൾ നിന്നു, ആലോചിച്ചു. ഇരുട്ടുകൂടിവന്നതിനാൽ ദ്വീപിലേക്കു പോകാൻ താഴെ വള്ളമുണ്ടോ എന്നു കാണാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. അവിടെയുള്ള ആളുകൾ നേരത്തെ കേട്ടിരുന്നതുപോലെ കിരാതന്മാരാണെങ്കിൽ, രാത്രിസമയം അവരെ അഭിമുഖീകരിക്കുകയെന്ന അപകടസാധ്യതയ്ക്ക് ഒരുമ്പെടണമോ? രാത്രി അവിടെ താമസിക്കുവാൻ തന്നെ ഞങ്ങൾ തീരുമാനിച്ചു. ടെന്റുകെട്ടാൻ അവിടെ സമതലഭൂമിയൊന്നുമില്ല. 70 ഡിഗ്രിയിലുള്ള ചരിവാണു ആ പ്രദേശം. രാത്രിയിൽ മുമ്പോട്ടു പോകാൻ തന്നെ എനിക്കു പ്രയാസമായി.

ഓരോ വ്യക്തിയും ഓരോ കമ്പിളിപുതച്ച് ആ ചരിവുഭൂമിയിൽ ഉറങ്ങാൻ കിടന്നു. ചിലർ കല്ലുകൾ തലയിണയാക്കി. ഉരുണ്ടുപോകാതിരിക്കാൻ ഓരോരുത്തരും രണ്ടു മരങ്ങളിൽ ചാരിയാണ് കിടന്നത്. ചന്ദ്രപ്രകാശമില്ലാത്ത രാത്രി. ആകാശം മേഘാവൃതമായിരുന്നു. പിറ്റേദിവസത്തെപ്പറ്റിയുള്ള

ഉൽകണ്ഠയൊക്കെ മറന്നു ഞങ്ങൾ നന്നായി ഉറങ്ങിയെന്നാണ് എന്റെ ഓർമ. ഞങ്ങളെല്ലാം നന്നേ ക്ഷീണിച്ചിരുന്നു. രാത്രി സാമാന്യം തണുപ്പുമുണ്ടായിരുന്നു.

പിറ്റേന്ന് നേരം പുലരുന്നതേയുള്ളു. ദ്വീപിൽനിന്ന് ഒരു വള്ളം ഞങ്ങളുടെ ഭാഗത്തുള്ള അഗ്നിപർവ്വതമുഖത്തു വന്നുനില്ക്കുന്നത് ഞങ്ങൾ കണ്ടു. കൈയിൽ മണ്ണെണ്ണവിളക്കുകളേന്തി ഒരുസംഘം ആളുകൾ മുകളിലേക്കു കയറുകയാണ്. അവരെ അഭിവാദ്യം ചെയ്യാൻ ഞങ്ങൾ താഴോട്ടിറങ്ങി. ഏതാണ്ട് പകുതി വഴിക്ക് ഞങ്ങൾ പരസ്പരം കണ്ടുമുട്ടി. അവരുടെ നേതാവ് നല്ല അംഹാരിക് ഭാഷയിൽ ഞങ്ങളോടു ചോദിച്ചു: "നിങ്ങൾ എന്തന്യായമാണ് ഞങ്ങളോട് ചെയ്തത്? നിങ്ങൾ രാത്രിയിലെത്തി അപകടകരമായ ഈ വനത്തിൽ തങ്ങിയതെന്തിന്? കഴുതപ്പുലിയും മറ്റു വന്യമൃഗങ്ങളും ഇവിടെ ധാരാളം. നിങ്ങൾക്കെന്തെങ്കിലും സംഭവിച്ചിരുന്നെങ്കിൽ നിങ്ങളെ വേണ്ടവിധത്തിൽ സംരക്ഷിക്കാത്തതിനു ഞങ്ങളെ കുറ്റപ്പെടുത്തുകയില്ലായിരുന്നുവോ?" വളരെ സൗഹൃദഭാവത്തിലാണ് നേതാവ് ഇതെല്ലാം പറഞ്ഞത്. ഞാൻ ലജ്ജിതനായി.

എന്റെ സംഘത്തിനുവേണ്ടി ഞാൻ മാപ്പുപറഞ്ഞു. അതൊന്നും ശ്രദ്ധിക്കാതെ സ്നേഹാർദ്രസ്വരത്തിലാണെങ്കിലും അദ്ദേഹം ശാസന തുടർന്നു. "ഞങ്ങൾ കാട്ടുമൃഗങ്ങളാണെന്നു നിങ്ങൾ കരുതിയോ? അതോ ദുർദേവതകളാണെന്നോ? നിങ്ങൾ നേരത്തെ വന്നിരുന്നെങ്കിൽ ഞങ്ങളുടെ വിനീതമായ കുടിലുകളിൽ നിങ്ങൾക്ക് ഉറങ്ങാൻ സ്ഥലമൊരുക്കുമായിരുന്നു. ഇനിയിപ്പോൾ വരൂ. നമുക്കുപോയി എന്തെങ്കിലും കഴിക്കാം."

അവരോടൊപ്പം ഞങ്ങൾ നടന്നു. ദ്വീപിലേക്കു വള്ളത്തിൽ പോയി. അവിടെ ഞങ്ങളെ സ്വീകരിക്കാൻ ഒരു വലിയ സംഘം ഒരുങ്ങിനിന്നിരുന്നു. മൺതറയോടുകൂടിയതും മേഞ്ഞതും വൃത്താകൃതിയുള്ളതുമായ ഒരു വിസ്തൃതമായ ഇടത്തേക്കു അവർ ഞങ്ങളെ നയിച്ചു. അവർ സമ്മേളിക്കാറുള്ള വേദിയായിരിക്കണമത്. നിലത്തിരിക്കാൻ ഞങ്ങൾക്കെല്ലാം ഇരിപ്പിടം നല്കി. ബാർലി പുളിപ്പിച്ച ബിയർ ഞങ്ങൾക്കു കുടിക്കാൻ തന്നു. എവിടെനിന്നാണു വരുന്നതെന്ന് ഞങ്ങൾ അവരോടു പറഞ്ഞു. അവരെ സംബന്ധിച്ചുള്ള എല്ലാ കാര്യങ്ങളും അവർ വിശദമായി വിവരിച്ചുതന്നു. കന്നുകാലികളെ വളർത്തുന്നുണ്ടെങ്കിലും അവർ മാംസം ഭക്ഷിക്കുകയില്ല. എല്ലാവരും സസ്യാഹാരം ശീലിച്ചവർ. ധാന്യങ്ങളും മത്സ്യവുമാണവരുടെ പ്രധാന ഭക്ഷണം. എല്ലാവരും നല്ല ആരോഗ്യശാലികളായി തോന്നി. പ്രസന്നവദനരും. ബാഹ്യലോകത്തുനിന്നുള്ള ഈ വിചിത്ര സന്ദർശകരെ കാണുന്നതിൽ സ്ത്രീകളും കുട്ടികളും ജിജ്ഞാസുക്കളായിരുന്നു.

അവർ ഞങ്ങൾക്കുവേണ്ടി ഒരു വലിയ വിരുന്ന് ഒരുക്കാൻ തുടങ്ങി. പെട്ടെന്നു ഞങ്ങൾ കേട്ടു, ആ ജില്ലയിലെ ഗവർണറായ മംഗേഷാസേയും രാജകുമാരൻ ഉടൻ അവിടെ എത്തുമെന്ന്. വേറൊരുവഴിയായി ജീപ്പിലാണ് അദ്ദേഹം വരുന്നത്. അദ്ദേഹം മൂന്നു മണിക്കൂർ മാത്രമേ യാത്രയ്ക്ക് എടുക്കൂ. ഗവർണറുടെ ആദ്യത്തെ ദ്വീപു സന്ദർശനമാണത്. ദ്വീപുവാസികൾ അതൊരു മഹാസംഭവമാക്കാനുള്ള പുറപ്പാടിലാണ്. നൃത്തവും വിഭവസമൃദ്ധമായ വിരുന്നും അവർ ഒരുക്കി. മാംസം മാത്രമില്ല. ഞങ്ങൾ പോരുന്ന കാര്യം അറിഞ്ഞിരുന്നെങ്കിൽ ഗവർണറുടെ സംഘത്തോടൊപ്പം ജീപ്പിൽ യാത്രചെയ്യാമായിരുന്നുവെന്ന് അദ്ദേഹം എന്നോടു പറഞ്ഞു. ഏതായാലും ഞങ്ങൾ വിരുന്നു സല്ക്കാരത്തിൽ പങ്കെടുത്തു. ബാർലികൊണ്ടുള്ള പാൻകേക്കുകളും സുഗന്ധവർഗങ്ങൾ ചേർന്ന കറികളും എല്ലാം ഇഷ്ടം പോലെ. ഇറച്ചി മാത്രമില്ല.

പ്രധാനപ്പെട്ട കാര്യം ഇതാണ്. ഒറ്റപ്പെട്ട ഈ ദ്വീപിലെ ആളുകൾ, രാജ്യത്തെ അംഹാരജനതയുമായി യാതൊരു സാമൂഹ്യ സമ്പർക്കവുമില്ലാതെ കഴിയുകയാണെങ്കിലും, അവർ കിരാതന്മാരോ കാട്ടുജാതികളോ ആയിരുന്നില്ല. നല്ല അന്തസ്സും സംസ്ക്കാരവും മര്യാദയുമുള്ള ഒരു ജനതയാണവർ. അതിഥികളെ ഭംഗിയായി സല്ക്കരിക്കുന്നവരും. മറ്റു മനുഷ്യരെപ്പറ്റി ആളുകൾ പറഞ്ഞുപരത്തുന്ന കഥകൾ അതേപടി വിശ്വസിക്കരുതെന്ന് ഞാൻ കുട്ടികളോടു പറഞ്ഞു. പ്രാകൃത മനുഷ്യരെപ്പറ്റി എനിക്കുണ്ടായിരുന്ന ചില മുൻവിധികൾ മനസ്സിൽനിന്നു പിഴുതുമാറ്റാൻ ഞാൻ ആരംഭിച്ചു. ചില ആളുകൾക്കു എഴുത്തും വായനയും അറിയില്ലായിരിക്കാം. പക്ഷേ നൈസർഗികമായ അർത്ഥത്തിൽ അവർ സംസ്കൃത ചിത്തരായിരിക്കാം. അതുപോലെ, സ്നേഹസമ്പന്നമായ മാനുഷികതയ്ക്ക് ഉടമകളും.

പുതിയ പരിവർത്തന ബിന്ദു

സുന്ദരമായ ഒരു ദിവസം. ഏതാനും നാളത്തെ അവധിക്കാലം ആസ്വദിക്കാനായി ചക്രവർത്തി ആംബോ കൊട്ടാരത്തിൽ എത്തിച്ചേർന്നിട്ടുണ്ടെന്നു ഞങ്ങൾ അറിഞ്ഞു. അദ്ദേഹം ഞങ്ങളുടെ കോളജ് സന്ദർശിക്കാൻ മനസ്സുവച്ചു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ സന്ദർശനവേളയിൽ ഒരു പ്രത്യേക പരിപാടി അവതരിപ്പിക്കാൻ ഞങ്ങൾ തീരുമാനിച്ചു. വളരെ കുറച്ചു ദിവസത്തിനുള്ളിൽ ഞങ്ങൾ അംഹാരിക്ക് ഭാഷയിൽ ഒരു നാടകം എഴുതിയുണ്ടാക്കി. അതിന്റെ റിഹേഴ്സലും നടത്തി. എന്റെ നേതൃത്വത്തിൽ ഇംഗ്ലീഷിൽ ചില നാടക ഭാഗങ്ങൾ അഭിനയിക്കാനും വിദ്യാർത്ഥികൾ തീരുമാനിച്ചു. ഷേക്സ്പിയറുടെ ജൂലിയസ് സീസർ എന്ന നാടകത്തിൽ സീസറിന്റെ വധവും മാർക്ക് ആന്റണിയുടെ

പ്രസിദ്ധമായ ചരമപ്രഭാഷണവുമായിരുന്നു അഭിനയിക്കാൻ തെരഞ്ഞെടുത്ത രംഗങ്ങൾ. ദീർഘമായ പ്രഭാഷണങ്ങൾ ഹൃദിസ്ഥമാക്കാൻപാകത്തിന് ഇംഗ്ലീഷ് പരിജ്ഞാനം വിദ്യാർത്ഥികളിലാർക്കും ഇല്ലായ്കയാൽ മാർക്ക് ആന്റണിയുടെ ഭാഗം ഞാൻ തന്നെ അഭിനയിക്കേണ്ടിവന്നു. ഷേക്സ്പിയറുടെ വാഗ്മിത്വം എനിക്കു വളരെ ഇഷ്ടപ്പെട്ടതു കൊണ്ടാവണം, നാല്പത്തിയെട്ടു വർഷം മുമ്പ് ഞാൻ വേഗം ഹൃദിസ്ഥമാക്കിയ ചില വരികൾ ഇന്നും എനിക്കു ഓർക്കാൻ കഴിയുന്നത്:

> "സുഹൃത്തുക്കളേ, റോമൻ പൗരന്മാരേ, നാട്ടുകാരേ, എനിക്ക് നിങ്ങളുടെ ചെവി തരുവിൻ-സീസറിനെ പ്രശംസിക്കാനല്ല, സംസ്ക്കരിക്കാനാണ് ഞാൻ വന്നിട്ടുള്ളത്.
> മനുഷ്യൻ ചെയ്യുന്ന തിന്മകൾ അവരുടെ കാലശേഷവും നില നില്ക്കുന്നു.
> അവർ ചെയ്യുന്ന നന്മയോ അവരുടെ അസ്ഥികളോടൊപ്പം അടക്കം ചെയ്യുന്നു.
> സീസറുടെ കഥയും അങ്ങനെ ആയിരിക്കട്ടെ.
>
> സീസർ അതിമോഹിയായിരുന്നെന്ന് ബ്രൂട്ടസ് പ്രഭു നിങ്ങളോടു പറഞ്ഞു. അങ്ങനെയായിരുന്നെങ്കിൽ, അതു വേദനാജനകമായ കാര്യംതന്നെ. ദരിദ്രർ വിലപിച്ചപ്പോൾ സീസർ കരഞ്ഞു; അതിമോഹിയായവനു കൂടുതൽ കഠിനമായ ഹൃദയം വേണമായിരുന്നു. എന്നിട്ടും, ബ്രൂട്ടസ് പറയുന്നു സീസർ അതിമോഹിയായിരുന്നെന്ന്. ബ്രൂട്ടസ് മാന്യനായ മനുഷ്യനാണ്. ലൂപർകാൾ മഹോത്സവത്തിൽ മൂന്നു തവണ ഞാൻ രാജകീയ കിരീടം സമ്മാനിച്ചത് നിങ്ങളെല്ലാം കണ്ടതാണ്. മൂന്നുതവണയും അദ്ദേഹം അതു നിരാകരിച്ചു. ഇതാണോ അതിമോഹം? എന്നിട്ടും ബ്രൂട്ടസ് പറയുന്നു, അദ്ദേഹം അതിമോഹിയായിരുന്നെന്ന്. തീർച്ചയായും അദ്ദേഹം മാന്യവ്യക്തിയാണ്. ബ്രൂട്ടസ് പറഞ്ഞത് ഖണ്ഡിക്കാനല്ല ഞാനിതു പറയുന്നത്. എനിക്കറിയാവുന്ന വസ്തുതകൾ ഞാനിവിടെ നിരത്തുന്നുവെന്നു മാത്രം. നിങ്ങളേവരും ഒരിക്കൽ അദ്ദേഹത്തെ ഗാഢമായി സ്നേഹിച്ചിരുന്നു, കാരണമില്ലാതെയല്ല. ഇപ്പോൾ അദ്ദേഹത്തെപ്പറ്റി വിലപിക്കുന്നതിൽനിന്നു നിങ്ങളെ തടയുന്നതെന്താണ്? അല്ലയോ വിധിപ്രഖ്യാപനമേ, നീ ക്രൂരമൃഗങ്ങളുടെ ഇടയിലേക്കു പലായനം ചെയ്തുവോ? മനുഷ്യർക്ക് യുക്തിചിന്ത നഷ്ടപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു..... എന്നോടു പൊറുക്കുക. എന്റെ ഹൃദയം അവിടെ സീസറുടെ ശവമഞ്ചത്തിലാണ്. അതു തിരിച്ചുവരുന്നതുവരെ ഞാൻ കാത്തിരിക്കണം". [അദ്ദേഹം പൊട്ടിക്കരയുന്നു.]

നാടകപ്രകടനം വളരെ നന്നായിരുന്നു. ഹെയ്‌ലി സെലാസി ചക്രവർത്തിക്ക് സന്തോഷമായിയെന്നു തോന്നി. മാർക്ക് ആന്റണിയുടെ ഭാഗം അഭിനയിച്ചതിനുപുറമേ, അംഹാരിക്കിലും ഇംഗ്ലീഷിലുമുള്ള നാടകങ്ങൾ സംവിധാനം ചെയ്തതും ഞാനായിരുന്നു. പ്രകടനത്തിന്റെ അവസാനം ഞാൻ അംഹാരിക്കിൽ ഒരു ലഘുപ്രസംഗം നടത്തി. സന്ദർശനം കൊണ്ടു ഞങ്ങളെ മാനിച്ചതിനു ചക്രവർത്തിക്കും ചക്രവർത്തിനിക്കും ഞാൻ നന്ദിപറഞ്ഞു.

എന്റെ പ്രസംഗം കഴിഞ്ഞയുടൻ ചക്രവർത്തി തന്റെ അടുത്തേക്കു ചെല്ലാൻ ആംഗ്യം കാണിച്ചു. അദ്ദേഹം ചോദിച്ചു: "നിങ്ങൾ അംഹാരിക് എവിടെനിന്നു പഠിച്ചു."

"ഇവിടെ ഈ രാജ്യത്തുവച്ചു തന്നെ, തിരുമേനീ", തെറ്റില്ലാത്ത അംഹാരിക്കിൽത്തന്നെ ഞാൻ മറുപടി പറഞ്ഞു.

"ഇവിടെ വച്ചോ? നിങ്ങൾ ഈ രാജ്യത്തു വന്നിട്ട് എത്ര കാലമായി?"

"ഒരു വർഷവും ഏതാനും മാസവും കഴിഞ്ഞു, തിരുമേനീ" ഞാൻ തല നമിച്ച് ആദരം പ്രകടിപ്പിച്ചുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു.

"ഒരു വർഷവും ഏതാനും മാസവും മാത്രമോ?" എത്യോപ്യയിൽ നാല്പതു വർഷമായി പാർക്കുന്ന ചില അർമീനിയക്കാർക്കു നിങ്ങളോളം നന്നായി ഞങ്ങളുടെ ഭാഷ ഉപയോഗിക്കാൻ കഴിയുന്നില്ലല്ലോ". ചക്രവർത്തി സൗമനസ്യത്തോടെ ചിരിച്ചു.

സ്വാഭാവികമായും എനിക്കു അഭിമാനവും സന്തോഷവും തോന്നി. അദ്ദേഹം അംഹാരിക്കിൽ തന്നെ തുടർന്നു സംസാരിച്ചു. "നാം ജൂലിയസ് സീസറിനെപ്പറ്റി കേട്ടിട്ടില്ല. ആ നാടകം അഭിനയിച്ചു കണ്ടിട്ടുമില്ല. ഇന്നു രാത്രി വായിക്കാനായി ആ നാടകത്തിന്റെ ഇംഗ്ലീഷിലുള്ള ഒരു പ്രതി എനിക്കു കൊടുത്തയക്കാമോ?"

ഞാൻ സമ്മതിച്ചു. ഒരു പുസ്തകം കൊടുത്തയക്കുകയും ചെയ്തു. ഒരു സീസറുടെ (രാജാവിന്റെ) കൊലപാതകം എന്തുകൊണ്ട് അദ്ദേഹത്തിന് ഇത്രയേറെ ആകർഷകമായി തോന്നിയെന്നത് ഏതാനും വർഷങ്ങൾക്കു

ശേഷമേ ഞാൻ മനസ്സിലാക്കിയുള്ളു. ഹെയ്‌ലി സെലാസി തന്നെ സദാ വധ ഭീഷണിയിലായിരുന്നു. അകത്തുതന്നെയുള്ള ശത്രുക്കളോ സിംഹാസന സ്ഥാനമോഹികളോ അദ്ദേഹത്തെ ഏതുസമയത്തും കൊലപ്പെടുത്തിയേക്കാമെന്ന ഭീഷണി. ചക്രവർത്തിയുടെ ഇംഗ്ലീഷിലുള്ള സംഭാഷണം അത്ര മെച്ചമായിരുന്നില്ല. പക്ഷേ, മാർക്ക് ആന്റണിയുടെ പ്രഭാഷണം അദ്ദേഹം വർദ്ധിച്ച താല്പര്യത്തോടെ വായിച്ചു. ചെറുപ്പത്തിൽ ഫ്രഞ്ചു ഭാഷയിലാണ് അദ്ദേഹത്തിനു പരിശീലനം കിട്ടിയത്. ഫ്രഞ്ചുകാരായ കനേഡിയൻ ജെസ്വിറ്റുകളാണ് അദ്ദേഹത്തെ പഠിപ്പിച്ചത്. ഇംഗ്ലീഷിലേക്കാൾ ഫ്രഞ്ചുഭാഷയിൽ അനർഗളം സംസാരിക്കാൻ അദ്ദേഹത്തിനു കഴിഞ്ഞു. എന്നാൽ രാജ്യഭ്രഷ്ടനായി ഇംഗ്ലണ്ടിൽ താമസിച്ചിരുന്ന കാലത്ത് അദ്ദേഹം ഇംഗ്ലീഷ് ഭാഷ നന്നായി മനസ്സിലാക്കി. മുസ്സോളിനി എത്യോപ്യ കീഴടക്കിവാണിരുന്ന അനേകം വർഷങ്ങളിൽ ഹെയ്‌ലി സെലാസി കുടുംബസമേതം ഇംഗ്ലണ്ടിലെ ബാത്തിലാണു പാർത്തിരുന്നത്.

എന്റെ ചെറുപ്പത്തിലെ ആരാധ്യപുരുഷന്മാരിൽ ഒരാളുമായുള്ള ഈ സംഗമം ആവേശകരമായ ഒരനുഭവമായിരുന്നു. ഞാൻ ലോകം അധികമൊന്നും കണ്ടിരുന്നില്ല. ചക്രവർത്തിയിൽ നിന്നു കിട്ടിയ ഈ അംഗീകാരം എന്റെ പ്രകൃതിസിദ്ധമായ പൊങ്ങച്ചത്തിനു മാറ്റുകൂട്ടി. ജിമ്മയിലെ അനുഭവത്തിൽ നിന്നു വ്യത്യസ്തമായി എന്റെ പ്രതിഛായയ്ക്ക് ഇവിടെ ലഭിച്ച മൗലികമായ പരിവർത്തനത്തിനു ഞാൻ ദൈവത്തോടു നന്ദി പറഞ്ഞു. ദൈവത്തിന്റെ വഴികൾ വിചിത്രങ്ങളാണ്. തുടർന്നുണ്ടായ സംഭവം ഇതിലും വലിയ വിസ്മയമാണ് എന്നിലുണർത്തിയത്.

അംഹാരിക്കിൽ സീനിയർ അദ്ധ്യാപകൻ

1948 ഡിസംബർ മൂന്നാംവാരത്തിൽ വിദ്യാഭ്യാസമന്ത്രികാര്യാലയത്തിൽ നിന്നു വിചിത്രമായ ഒരു ഉത്തരവ് എനിക്കു ലഭിച്ചു. ആംബോയിൽ നിന്ന് എന്നെ ആഡിസ്അബാബയിലെ ഹെയ്‌ലി സെലാസി സെക്കണ്ടറി സ്ക്കൂളിലേക്ക് സ്ഥലംമാറ്റിക്കൊണ്ടുള്ള ഉത്തരവ്. അന്നു രാജ്യത്തെ ഏറ്റവും പ്രധാനപ്പെട്ട വിദ്യാലയമായിരുന്നു അത്. ആ വിദ്യാലയത്തിലെ സീനിയർ അംഹാരിക്ക് അദ്ധ്യാപകനായിരിക്കും ഞാൻ. ചക്രവർത്തിയുടെ ഹിതാനുസരണമാണ് ഈ മാറ്റമെന്നും ഉത്തരവിൽ കാണിച്ചിരുന്നു! ഇതെന്നെ ഇതികർത്തവ്യതാമൂഢനാക്കി. എനിക്കു വേണമെങ്കിൽ ഉത്തരവു നിരാകരിക്കാം. സ്ഥിതിഗതി നിർഭയം നേരിടാൻ തന്നെ ഞാനുറച്ചു.

അംഹാരിക്ക് വായിക്കാനും എഴുതാനും പ്രസംഗിക്കാനും എനിക്കു

കഴിയും. പക്ഷേ ആ ഭാഷയിൽ ശാസ്ത്രീയമായ വിജ്ഞാനം എനിക്കില്ല. നസറേത്തിൽ വച്ച് മി. ടെലഹൂൺ ഡാംടെ(Telahun Damte) എന്ന സഹ അദ്ധ്യാപകൻ പഠിപ്പിച്ച ഭാഷാപരിചയമേ എനിക്കുള്ളു. വായിച്ചുപഠിക്കാൻ വേണ്ടത്ര ഗ്രന്ഥങ്ങൾ എനിക്കു ലഭിച്ചിരുന്നില്ല. സി. എച്ച്. ആംബ്രസ്റ്റർ (C. H. Armbruster) രചിച്ച ഒരു വ്യാകരണപ്പുസ്തകമാണ് എനിക്ക് ആകെ കിട്ടിയത്. ഒരു തടിച്ച വലിയ ഗ്രന്ഥം. എത്യോപ്യക്കാരായ യുവ വിദ്യാർത്ഥികൾക്കു മനസ്സിലാകുന്ന രീതിയിലല്ല ആ ഗ്രന്ഥം രചിച്ചിരുന്നത്. തന്മൂലം സ്വന്തമായി അംഹാരിക്കിൽ ഒരു പുതിയ വ്യാകരണം രചിക്കാൻ ഞാൻ തീരുമാനിച്ചു. ഒരു ഹൈസ്ക്കൂൾ നോട്ടുബുക്കിലാണ് ഞാനത് എഴുതിയത്. ക്രിസ്മസ് അവധിക്കാലം മുഴുവൻ വേണ്ടിവന്നു എഴുതി പൂർത്തിയാക്കാൻ.

ആഡിസ്അബാബ നഗരത്തിനു തൊട്ടുവെളിയിൽ സുന്ദരമായ കുന്നിനു മുകളിൽ കൊറ്റാബയിലെ പ്രസിദ്ധമായ ഹെയ്‌ലി സെലാസി സെക്കണ്ടറി സ്കൂളിൽ ഞാൻ ജോലിയിൽ പ്രവേശിച്ചു. വിദ്യാർത്ഥികളിൽ അധികപങ്കും ബോർഡിംഗിൽ താമസിക്കുന്നവർ. സമൂഹത്തിലെ മുന്തിയ സമൂഹങ്ങളിൽ നിന്നുള്ളവർ. എത്യോപ്യയിലെ വിദ്യാർത്ഥികളുടെ ഇടയിൽ നിന്ന് തെരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ടവർ. എനിക്ക് ഒരു ഹോസ്റ്റലിൽ പ്രത്യേക താമസസൗകര്യം ഏർപ്പെടുത്തിയിരുന്നു. സ്കൂളിന്റെ ഡയറക്ടർ അന്ന് ഡോ. റോബർട്ട് എൻ. തോംസൺ ആണ്. രണ്ടു കൊല്ലം മുമ്പ് എന്നെ ഇന്ത്യയിൽ വച്ചു റിക്രൂട്ടു ചെയ്ത മാന്യദേഹം. ജിമ്മക്കേസിൽ ചക്രവർത്തിക്ക് അപ്പീൽ സമർപ്പിക്കാൻ എന്നെ സഹായിച്ച സുഹൃത്ത്.

അന്ന് എത്യോപ്യയിൽ യൂണിവേഴ്സിറ്റി വിദ്യാഭ്യാസം ആരംഭിച്ചിട്ടില്ല. പ്രസിദ്ധങ്ങളായ മറ്റു രണ്ടു സെക്കണ്ടറിസ്കൂൾ കൂടി അന്നു നിലവിലുണ്ട്. ബ്രിട്ടീഷ് മാനേജുമെന്റിലുള്ള ജനറൽ വിൻഗേറ്റ് സ്കൂളും ഫ്രഞ്ചു ജസ്വിറ്റുകളുടെ ഭരണത്തിലുള്ള ടഫാരി മാക്കോന്നൻ സ്കൂളും. അധികപങ്കും കനേഡിയൻ മാനേജുമെന്റിലുള്ള ഞങ്ങളുടെ സ്കൂളായിരുന്നു ഒന്നാം സ്ഥാനത്ത്. മറ്റു രണ്ടു സ്കൂളിലെയും അംഹാരിക്ക് അദ്ധ്യാപകർ (ഒരു ഇംഗ്ലീഷുകാരനും ഒരു ഫ്രഞ്ചുകാരനും) അംഹാരിക്ക് ഭാഷയും അനുബന്ധ ഭാഷകളും പല വർഷങ്ങൾ പഠിച്ച് അവഗാഹം നേടിയ പണ്ഡിതന്മാരായിരുന്നു. അവരുടെ ഉച്ചാരണരീതി അത്ര ശരിയായിരുന്നില്ലെന്നു മാത്രം. ഉച്ചാരണത്തിന്റെ ശരിയായ ഊന്നലിലും വാഗ്മിത്വത്തിലും മാത്രമായിരുന്നു ഞാൻ അവരേക്കാൾ മികവു കാട്ടിയത്.

11, 12 ഗ്രേഡുകളിൽ ഞാൻ പഠിപ്പിക്കാൻ നിയുക്തനായി. എനിക്ക് ഒരു അസിസ്റ്റന്റിനെ ലഭിച്ചു–എത്യോപ്യയിലെ പ്രസിദ്ധനായ ഒരു സാഹിത്യകാരൻ.

പണ്ഡിതനും വൈദികനും. പേര് കൻഗേത ഹെയ്‌ലി ഗോർജിസ് (Kanhgeta Hailegiorgis) സൗഹൃദം പുലർത്തുന്ന സഹൃദയൻ. യുവാവായ ഒരു വിദേശിയനെ തന്റെ മുകളിൽ പ്രതിഷ്ഠിച്ചതിൽ അദ്ദേഹം അല്പം പോലും നീരസം ഭാവിച്ചില്ല. അദ്ദേഹത്തിന്റെ വിജ്ഞാനത്തിന്റെ പത്തിലൊരംശം എനിക്കില്ല. ഭാഷയിൽ അത്രത്തോളം നിയന്ത്രണവുമില്ല. അംഹാരിക്കിൽ സംശയം തോന്നിയപ്പോഴൊക്കെ ഞാൻ അദ്ദേഹത്തോടു സംസാരിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിനു സംശയനിവൃത്തി സാധ്യമല്ലാതെ വന്നാൽ, നീതിന്യായമന്ത്രി മി. മാർസേഹസ്സാനെ (Marsae Hazan) എനിക്കു സമീപിക്കാമായിരുന്നു. അദ്ദേഹം അതിനകം അംഹാരിക്കിൽ ഒരു വ്യാകരണം രചിച്ചിരുന്നു. അദ്ദേഹം എന്റെ ഒരു ഉത്തമ സുഹൃത്തായിത്തീർന്നു.

ആംബോയിലെ നയംതന്നെ ഞാൻ ഇവിടെയും പിന്തുടർന്നു. ആദ്യദിവസം തന്നെ ഞാൻ ക്ലാസ്സിൽ പറഞ്ഞു. അവർ ശൈശവം മുതൽ പഠിക്കുന്ന ഭാഷയാണിത്. പത്തുപതിനൊന്നു വർഷം അവർ സ്കൂളിൽ തന്നെ ഭാഷ പഠിച്ചുകാണും. ഞാനാകട്ടെ അറച്ചറച്ചു വിദേശഭാഷ പഠിക്കുന്ന ഒരു വിദ്യാർത്ഥി. അവർ എന്നിൽനിന്നു പഠിക്കുന്നതിനേക്കാൾ കൂടുതലായി എനിക്ക് അവരിൽ നിന്നു മനസ്സിലാക്കാൻ കഴിഞ്ഞേക്കും. ഇതെല്ലാം ഞാൻ അവരോടു തുറന്നുപറഞ്ഞു. അവർ സത്യസന്ധമായ ഈ നിലപാടിനോടു രചനാത്മകമായിത്തന്നെ പ്രതിസ്പന്ദിച്ചു.

കുറേക്കാലത്തേക്ക് ഗവൺമെന്റിലെ എല്ലാ മന്ത്രിമാരും ഞങ്ങളുടെ സ്കൂളിൽ നിന്നു പാസ്സായവരായിരുന്നു (ഹൈസ്കൂൾ വിദ്യാഭ്യാസം കഴിഞ്ഞുകിട്ടിയാൽ മതി). എന്റെ വിദ്യാർത്ഥികളിലൊരാൾ പിൽക്കാലത്ത് നിയമം പഠിച്ച് എത്യോപ്യയിലെ ചീഫ്ജസ്റ്റീസ് ആയി.

മൂന്നു സെക്കണ്ടറി സ്കൂളുകളും ലണ്ടൻ യൂണിവേഴ്സിറ്റിയുടെ പരീക്ഷയാണ് നടത്തുന്നത്. എന്റെ ആദ്യവർഷത്തെ അദ്ധ്യാപനം കഴിഞ്ഞു നടന്ന പരീക്ഷയിൽ എന്റെ വിദ്യാർത്ഥികൾ മറ്റു രണ്ടു സ്കൂളുകളെയും കവച്ചുവച്ചുവെന്നുമാത്രമല്ല, ലണ്ടൻ യൂണിവേഴ്സിറ്റിയുടെ അംഹാരിക് പരീക്ഷയിലെ മുൻ റിക്കോർഡ് തകർക്കുകകൂടി ചെയ്തു. ഇതിൽ ഞാൻ അഭിമാനഭരിതനായി. അത് എന്റെ അദ്ധ്യാപനമേന്മ കൊണ്ടൊന്നുമല്ല. എന്നോടൊന്നിച്ചു ജോലി ചെയ്യുന്നതിൽ അവർ കാണിച്ച ആവേശപൂർവമായ താല്പര്യം ഒന്നുമാത്രമാണതിനു നിദാനം.

മാത്രമല്ല, അതു ചക്രവർത്തിയുടെ പ്രിയംകര വിദ്യാലയമായിരുന്നു. മിക്കവാറും എല്ലാ മാസവുംതന്നെ അദ്ദേഹം ഞങ്ങളെ സന്ദർശിച്ചു.

എത്യോപ്യയുടെ ഭാവിപ്രത്യാശ ഈ വിദ്യാലയത്തെ ആശ്രയിച്ചിരുന്നുവെന്നു വ്യക്തം. മിക്കപ്പോഴും ചക്രവർത്തി ട്രക്ക് നിറയെ മധുരപലഹാരങ്ങളും ഫലവർഗങ്ങളുമായാണ് വരുന്നത്. വിദ്യാർത്ഥികൾക്കിടയിൽ വിതരണം ചെയ്യാൻ. ചിലപ്പോൾ ഡയറക്ടറുടെ ഓഫീസിൽനിന്ന് അദ്ദേഹം എനിക്കാളയയ്ക്കും. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭാഷയിൽ ഞാൻ സംസാരിക്കുന്നതു കേൾക്കാൻ (ഒരിക്കൽ ചക്രവർത്തി ഈ വിവരം എന്റെ സാന്നിധ്യത്തിൽ ചക്രവർത്തിനിയോടു പറയുന്നതു ഞാൻ കേട്ടതാണ്).

ഈ സമയത്താണ് ഞാൻ ബൈബിൾ സംബന്ധിച്ച് സ്വകാര്യപഠന ക്ലാസ്സുകൾ ക്രമമായി ആരംഭിച്ചത്. അനേകം വിദ്യാർത്ഥികൾ സ്വമനസ്സാ വന്നു ചേർന്നു. ഞാൻ ഒരു അയ്മേനി മാത്രമായിരുന്നു അന്ന്. അതുകൊണ്ടു നഗരത്തിലെ ഒരു സന്യാസി വൈദികനെ ഞാൻ സഹായത്തിനു ക്ഷണിച്ചു- തക്സാ അനുസരിച്ചുള്ള ആരാധനാശുശ്രൂഷകൾ നടത്തുന്നതിൽ അദ്ദേഹം സഹായം നല്കി. അബ്ബാ ഹബ്തേമറിയാം (Abba Habtemariam) എന്നായിരുന്നു വൈദികന്റെ പേര്. അതിബുദ്ധിമാനും സമർപ്പണജീവിതത്തിന്റെ ഉടമയുമായ ഒരു നല്ല വൈദികൻ. പില്ക്കാലത്ത് എത്യോപ്യയിൽ എന്റെ രണ്ടാമത്തെ വാസക്കാലത്ത് അദ്ദേഹത്തെ ചക്രവർത്തിക്കു പരിചയപ്പെടുത്താൻ എനിക്കു കഴിഞ്ഞു. ചക്രവർത്തിയുടെ ട്രിനിറ്റി കത്തീഡ്രലിലെ (അന്ന് എത്യോപ്യയിലെ ഏറ്റവും വലിയ ദേവാലയം) റെക്ടർ എന്ന നിലയിൽ അബ്ബാ ഹബ്തേമറിയം പ്രസിദ്ധിയാർജിച്ചു.

അബ്ബാ ഹബ്തേമറിയാമും ഞാനും ചേർന്നു മതപരിപാടികൾ നടത്തിക്കൊണ്ടിരുന്നു. എത്യോപ്യൻ ഓർത്തഡോക്സ് സഭയിലെ പരമ്പരാഗത ആചാരങ്ങളെ ഉല്ലംഘിക്കുകയോ എതിർക്കുകയോ ചെയ്യാതെതന്നെ. ജിമ്മാ സംഭവം ബഹുകാതം പിന്നിലായിക്കഴിഞ്ഞു. ബൈബിൾ ക്ലാസുകൾ എടുക്കുന്നതിൽ നിന്ന് ആരും എന്നെ ഇത്തവണ തടയുകയില്ലെന്ന് എനിക്കുറപ്പായിരുന്നു. ബൈബിളിന്റെ കാര്യത്തിലും മറ്റു മത കാര്യങ്ങൾ സംബന്ധിച്ചും എന്റെ അജ്ഞത എത്രയോ അപാരമാണെന്ന് ഈ സ്വകാര്യപഠന പരിപാടിയുടെ വേളയിലാണ് എനിക്ക് ബോധ്യമായത്. അമേരിക്കയിൽ പോയി കോളജിൽ ചേരുന്നതിനും അതേസമയം തന്നെ ദൈവശാസ്ത്രപഠനം കൂടി നടത്തുന്നതിനും, അതു നടക്കാത്തപക്ഷം കോളജിൽ നിന്നു ബിരുദം നേടിയശേഷം ദൈവശാസ്ത്രം പഠിക്കുന്നതിനുമായി അമേരിക്കയിലെ ചില പ്രൊട്ടസ്റ്റന്റ് സ്ഥാപനങ്ങളുമായി എഴുത്തുകുത്തുകൾ നടത്താൻ ഞാൻ തീരുമാനിച്ചു.

കൂടുതൽ യാഥാസ്ഥിതികരായ ഫണ്ടമെന്റലിസ്റ്റ് ബൈബിൾ

സ്കൂളുകളാണ് എനിക്ക് അമേരിക്കയിൽ സ്കോളർഷിപ്പു നല്കാൻ തയാറായത്. ഇതിൽ ഞാൻ സന്തുഷ്ടനല്ലായിരുന്നു. അങ്ങനെയിരിക്കെ ഒരു ദിവസം ദൈവത്തിന്റെ വഴി തുറന്നുകിട്ടി.

ഗോഷനിലേക്കുള്ള മാർഗം

ഒരു ദിവസം ഞാൻ ഡബ്രെസീറ്റിലേക്കുള്ള (ബഷോഫ്ടു) തീവണ്ടിയിൽ യാത്രചെയ്യുകയാണ്. ആഡിസ്അബാബയ്ക്ക് കിഴക്കുമാറി 40 കിലോമീറ്റർ അകലെ സുഖവാസസ്ഥലമാണു ലക്ഷ്യം. എന്നെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം അതൊരു വാരാന്ത്യ വിശ്രമവേളയായിരുന്നു. പക്ഷേ, ദൈവത്തിന് എന്തോ ഉദ്ദേശ്യം ഉണ്ടായിരുന്നിരിക്കണം. നസറേത്തിൽ ഞാൻ പരിചയപ്പെട്ടിരുന്ന ചില അമേരിക്കൻ മെനോനൈറ്റ് മിഷനറിമാർ ആ കംമ്പാർട്ടുമെന്റിൽ എന്നോടൊപ്പം ഉണ്ടായിരുന്നു. അവരുടെ പഴയ സുഹൃത്തായ "മി. ജോർജിനെ" ഇങ്ങനെ കണ്ടുമുട്ടിയതിൽ അവർ ആഹ്ലാദഭരിതരായി. അവരുടെ കൂടെയുണ്ടായിരുന്ന (എനിക്കു പരിചയമില്ലായിരുന്ന) സഹയാത്രികനെ അവർ എനിക്കു പരിചയപ്പെടുത്തി. അമേരിക്കയിൽ മെനോനൈറ്റ് സെൻട്രൽ കമ്മിറ്റി സെക്രട്ടറി ഓരി ഒ മില്ലർ ആയിരുന്നു അദ്ദേഹം. ലോകമൊട്ടുക്കുള്ള മെനോനൈറ്റ് റിലീഫ് പ്രവർത്തനങ്ങളുടെ മേധാവി കൂടിയാണദ്ദേഹം. എത്യോപ്യയിലെ മിഷൻകേന്ദ്രങ്ങൾ സന്ദർശിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുകയാണദ്ദേഹം. എന്റെ ജിമ്മാ അനുഭവങ്ങളെക്കുറിച്ചും അംഹാരിക് ഭാഷയിലുള്ള സാഹസങ്ങളെക്കുറിച്ചും അദ്ദേഹത്തിനറിയാം. ഭാവിയിലേക്കുള്ള എന്റെ പദ്ധതികൾ അറിയുന്നതിൽ അദ്ദേഹം താല്പര്യം പ്രകടിപ്പിച്ചു. കൂടുതൽ പഠനത്തിനായി അമേരിക്കയിൽ പോകാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നതായി ഞാൻ പറഞ്ഞു. എനിക്കു ബി. എ. ഡിഗ്രി ഇല്ലാത്തതിനാൽ നിലവാരമുള്ള ഏതെങ്കിലും വൈദികകോളജിൽ പ്രവേശനം കിട്ടുക പ്രയാസമായിരിക്കുമെന്നും ഞാൻ അറിയിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഉപദേശം ഞാൻ തേടി.

"ദൈവശാസ്ത്രപഠനത്തിനു ഡിഗ്രി അത്യന്താപേക്ഷിതമാണ്. എന്റെ സഹോദരനായ ഏണസ്റ്റ് മില്ലർ (ഒരിക്കൽ അദ്ദേഹം ഇന്ത്യയിൽ മിഷനറിയായിരുന്നു) ഇപ്പോൾ ഗോഷൻ കോളജിന്റെ പ്രസിഡണ്ട് ആണ്. താങ്കൾക്ക് അഡ്മിഷൻ തരാൻ അദ്ദേഹത്തിനു ബുദ്ധിമുട്ടുണ്ടാവില്ല. നല്ല ഒന്നാംതരം കോളജാണു ഗോഷൻ. ഇന്ത്യാനയിലാണത്. ഷിക്കാഗോയിൽ നിന്നു വലിയ ദൂരമില്ല. വിവരങ്ങൾ എഴുതിത്തരിക. എന്തു ചെയ്യാൻ കഴിയുമെന്നു ഞാൻ നോക്കട്ടെ."

അദ്ദേഹം വേണ്ടതുപോലെ ചെയ്തു. ആവശ്യമായ കടലാസുകൾ ഞാൻ

പൂരിപ്പിച്ചയച്ചു. എന്റെ പ്രവേശനം ഉറപ്പായി. എന്റെ യാത്ര ഒഴികെ മറ്റെല്ലാ ചിലവുകളും നേരിടാവുന്ന സ്കോളർഷിപ്പും നല്കാമെന്നു പറഞ്ഞു. ടിക്കറ്റിനാവശ്യമായ പണം ഞാൻ മിച്ചം വച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നു.

എത്യോപ്യ വിടൽ: വിഷമപ്രശ്നം

1950 ജൂണിൽ സ്കൂൾ വർഷം അവസാനിക്കുന്നതോടെ എത്യോപ്യൻ ഗവൺമെന്റുമായി ഉണ്ടാക്കിയിരുന്ന മൂന്നു വർഷക്കരാർ അവസാനിക്കുകയാണ്(വാസ്തവത്തിൽ എത്യോപ്യയിൽ ചെലവിട്ടകാലം രണ്ടു വർഷവും ഏഴു മാസവും. 1947 നവംബറിലേ ഞാൻ അവിടെ എത്തിയുള്ളു).

എന്റെ ഉദ്യോഗകരാർ മൂന്നു വർഷത്തേക്കുകൂടി പുതുക്കാൻ അഭ്യർത്ഥിച്ചുകൊണ്ടുള്ള ഒരു കത്ത് വിദ്യാഭ്യാസ മന്ത്രികാര്യാലയത്തിൽ നിന്ന് മാർച്ചു മാസത്തിൽ എനിക്കു കിട്ടി. ജിമ്മാ സംഭവകാലത്തു ഞാൻ ഡയറക്ടർ ജനറലിനോടു വ്യക്തമാക്കിയതുപോലെ ഇപ്പോഴത്തെ കരാർകാലാവധി കഴിഞ്ഞ് ഒരൊററ ദിവസം പോലും ഇവിടെ തങ്ങാൻ എനിക്കു സമ്മതമില്ലെന്ന് വളരെ ഭവ്യമായി ഞാൻ മറുപടികൊടുത്തു. കരാർ പുതുക്കുന്നതിനുള്ള നിർദ്ദേശം ഞാൻ നിരാകരിച്ചു. പഠനം തുടരാൻ ഞാൻ വിദേശത്തു പോകാൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നതായി കത്തിൽ ഞാൻ ചൂണ്ടിക്കാട്ടി.

സ്കൂൾ വർഷം അവസാനിക്കുന്നതിനു തൊട്ടുമുമ്പുള്ള ഒരു ദിവസം ഞാൻ ഓർക്കുന്നു. പരീക്ഷകൾ കഴിഞ്ഞു. വാർഷിക സ്പോർട്സ് സ്കൂൾ ഗ്രൗണ്ടിൽ നടക്കുകയാണ്. രാജ്യമൊട്ടുക്കുള്ള സ്പോർട്സ് ടീമുകൾ വന്നെത്തിയിട്ടുണ്ട്. ആർമി, എയർഫോഴ്സ്, ചക്രവർത്തിയുടെ അംഗരക്ഷക സംഘം, പോലീസ്, മറ്റു സ്കൂളുകൾ ഇങ്ങനെ എല്ലാ ടീമുകളും. ചക്രവർത്തിയും ചക്രവർത്തിനിയുമാണു മുഖ്യാതിഥികൾ. എല്ലാ സീനിയർ ഗവൺമെന്റ് ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരും നയതന്ത്ര പ്രതിനിധികളും സന്നിഹിതരാണ്.

പ്രധാന മത്സരങ്ങളും ഫലങ്ങളും മൈക്കിലൂടെയും ഉച്ചഭാഷിണിയിലൂടെയും ജനങ്ങൾക്ക് വിശദീകരിക്കുന്ന ചുമതല (അനൗൺസർ) എനിക്കായിരുന്നു. ഇംഗ്ലീഷിലും അംഹാരിക്കിലുമായി ഞാൻ അതു നിർവഹിച്ചു. എന്റെ ജോലി ജനങ്ങളിൽ മതിപ്പുളവാക്കിക്കാണണം. അക്കാലത്ത് സ്പോർട്സ് കാര്യങ്ങൾ ഇംഗ്ലീഷിലും അംഹാരിക്കിലും ഒരുപോലെ അനർഗളമായി വിശദീകരിക്കാൻ കഴിവുള്ളവർ ദുർലഭമായിരുന്നു. ഇംഗ്ലീഷിൽ നന്നായി സംസാരിക്കുന്നവർക്ക് അംഹാരിക്കിൽ ഉച്ചാരണ ശുദ്ധി ഉണ്ടാവില്ല. അനൗൺസറെപ്പറ്റി പ്രധാന വ്യക്തികൾ ഓരോന്നു പറയുന്നുണ്ടായിരുന്നു. കൂട്ടത്തിൽ

കപോലകല്പിതമായ പുരാവൃത്തങ്ങളും. വീണ്ടും അത് എന്റെ വിജയത്തിന്റെ മറ്റൊരു ദിവസമായി. ഞാൻ ഒരു ഇതിഹാസ കഥയും വിഖ്യാത പുരുഷനുമായി മാറിക്കൊണ്ടിരുന്നു.

ചക്രവർത്തിയും രാജകുടുംബവുമായി സുപ്രധാന കൂടിക്കാഴ്ച

സ്പോർട്സ് അവസാനിച്ചപ്പോൾ സ്കൂൾ ചുറ്റിനടന്നു കാണാൻ കുടുംബാംഗങ്ങൾക്ക് അവസരം നൽകണമെന്നു ചക്രവർത്തിയും ചക്രവർത്തിനിയും തീരുമാനിച്ചു. അവരുടെ അഭിമാനപാത്രമായിരുന്നു ഈ വിദ്യാലയം. കുടുംബം വളരെ വിശാലമായ ഒന്നുതന്നെ. കിരീടാവകാശിയായ അസഫാവു വോസൻ (Asfau Wossen) രാജകുമാരൻ (സീമന്തപുത്രൻ), ജീവനോടിരിക്കുന്ന ഏകപുത്രി ടെനാഗ്ന്യൂർക്ക് (Tenagneworq) രാജകുമാരി, ചക്രവർത്തിയുടെ വത്സലപുത്രനായി ആളുകൾ പരിഗണിക്കുന്ന മക്കോന്നൻ രാജകുമാരൻ, രണ്ടു രാജകുമാരന്മാരുടെയും പത്നിമാർ, അരഡസനിലേറെ വരുന്ന പൗത്രന്മാർ, അവിവാഹിതനായ കനിഷ്ഠ പുത്രൻ സഹ്ലേ സെലാസി (Sahle Sellassie) രാജകുമാരൻ. ചക്രവർത്തി മുമ്പേ നടന്നു. അദ്ദേഹം എന്നെ അടുത്തേക്കു വിളിച്ചു. നടക്കുന്നതിനിടയിൽ അംഹാരിക്ക് ഭാഷയിൽ സംസാരിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു.

"താങ്കൾ ഈ രാജ്യം വിട്ടുപോവുകയാണെന്നു കേട്ടല്ലോ. എന്തുകൊണ്ട്?" ചക്രവർത്തി എന്നോടു ചോദിച്ചു.

"അതോ, തിരുമേനീ, എനിക്കു കൂടുതൽ പഠിക്കണം."

"എന്തു പഠിക്കാൻ?" ചക്രവർത്തി ചോദിച്ചു.

"ദൈവശാസ്ത്രം പഠിക്കണമെന്നുണ്ട്, തിരുമേനീ."

"എവിടെയാണ് ദൈവശാസ്ത്രം പഠിക്കുക?"

"അമേരിക്കയിൽ, തിരുമേനീ. എനിക്കൊരു സ്കോളർഷിപ്പു തരാമെന്നു സമ്മതിച്ചിട്ടുണ്ട്."

"ദൈവശാസ്ത്രം അമേരിക്കയിലോ? അവിടെ അവരതു പഠിപ്പിക്കുന്നുണ്ടോ?"

"ഉവ്വ്, തിരുമേനീ. ആദ്യമേ എനിക്കു കോളജു ബിരുദം സമ്പാദിക്കണം."

"നീ ഒരു ദൈവശാസ്ത്രവും പഠിക്കേണ്ടതില്ല. ഇപ്പോൾത്തന്നെ നിനക്ക് ആവശ്യത്തിനറിയാം. നീ ഇവിടെ താമസിച്ച് എനിക്കുവേണ്ടി ജോലി ചെയ്യുക. ഞങ്ങൾക്ക് നിന്നെ ഇവിടെ ആവശ്യമുണ്ട്."

"തിരുമേനീ, എനിക്കൊരു സ്കോളർഷിപ്പുണ്ട്, ഞാൻ വിമാന ടിക്കറ്റും വാങ്ങിച്ചു കഴിഞ്ഞു." ഞാൻ ഒരു മടയനെപ്പോലെ സംസാരിച്ചു.

"അതൊരു വലിയ പ്രശ്നമല്ല. താങ്കൾ ഇവിടെത്തന്നെ താമസിക്കുക. എന്റെ സ്വന്തം സ്റ്റാഫിൽ താങ്കളെ ആവശ്യമുണ്ട്."

ഇതിനെന്തു മറുപടി പറയണമെന്നു ഞാൻ ഒന്നു സന്ദേഹിച്ചു. നിർദ്ദേശം ഞാൻ നിരാകരിക്കാൻ തുടങ്ങുകയാണെന്നു മനസ്സിലാക്കിക്കൊണ്ട് അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. "ഇപ്പോഴൊന്നും പറയേണ്ട. നാം കിരീടാവകാശിയോടു പറയാം. താങ്കൾക്ക് അദ്ദേഹവുമായി ഇക്കാര്യം ചർച്ച ചെയ്യാം."

കിരീടാവകാശിയായ രാജകുമാരൻ തൊട്ടുപിന്നാലെ നടക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു- ഈ സംഭാഷണം ശ്രദ്ധിച്ചുകൊണ്ട്. ചക്രവർത്തി പുത്രനെ വിളിച്ച്, എന്തോ പറഞ്ഞു. ഞാൻ അതു ശ്രവിക്കാതെ അവിടെ നിന്നു മാറി.

കിരീടാവകാശി അനന്തരം എന്റെ അടുക്കൽ വന്നു, എന്നോടു ചോദിച്ചു. "എനിക്കൊരു കാര്യം സംസാരിക്കാനുണ്ട്. നാളെ രാവിലെ എട്ടുമണിക്ക് എന്റെ കൊട്ടാരത്തിൽ പ്രാതലിനുവരുമോ?"

പിറ്റേന്നു രാവിലെ ഞാൻ കിരീടാവകാശിയുടെ വീട്ടിലെത്തി. ചക്രവർത്തിയുടെ കനത്ത കാവലുള്ള കൊട്ടാരത്തിനു തൊട്ടുവെളിയിലാണത്. ആറുറോഡുകൾ സന്ധിക്കുന്ന ആ കവലയ്ക്ക് സിദ്ദിസ്റ്റ് കൈലോ എന്നു പേർ. സ്വീകരണം വളരെ ഹൃദ്യമായിരുന്നു. പ്രാതൽ വിഭവസമൃദ്ധവും. ഇവിടെത്തന്നെ താമസിക്കാൻ എന്നെ പ്രേരിപ്പിക്കുന്നതിനു പിതാവ് തന്നോടാവശ്യപ്പെട്ടതായി രാജകുമാരൻ പറഞ്ഞു. എനിക്ക് എന്തു ശമ്പളവും ചോദിക്കാം. ഞാൻ അദ്ധ്യാപകനായിരിക്കുകയില്ല. ചക്രവർത്തിയുടെ സ്റ്റാഫിലായിരിക്കും എനിക്കു ജോലി. ചക്രവർത്തിക്ക് എന്നെ ഇഷ്ടപ്പെട്ടുവെന്നു രാജകുമാരൻ പറഞ്ഞു. ചക്രവർത്തിക്കു ചുറ്റിലും വിശ്വസ്തരായ അനുയായികളെ വേണം. കൂടുതൽ ചോദ്യങ്ങൾ ഉന്നയിക്കാതെ ഇപ്പോഴത്തെ നിർദ്ദേശം അംഗീകരിക്കാൻ രാജകുമാരൻ ഉപദേശിച്ചു.

കുറച്ചൊരു അമ്പരപ്പോടെ, എന്നാൽ സുവ്യക്തമായി തന്നെ, ഞാൻ

രാജകുമാരനോടു പറഞ്ഞു, എന്റെ ജീവിതവിളി അവശ്യമായും മതപരമാണെന്ന്. എനിക്കു വയസ്സ് 28 ആയി. ഇതുവരെ കോളജു വിദ്യാഭ്യാസം കിട്ടിയിട്ടില്ല. കുറച്ചൊരു വിദ്യാഭ്യാസം നേടുന്നതിനുള്ള സന്ദർഭമാണിത്. എത്യോപ്യൻ ജനതയോട് എനിക്കു വളരെയേറെ സ്നേഹമുണ്ട്. ചക്രവർത്തിതിരുമേനിയോട് എനിക്ക് അത്യധികമായ ആദരവും സ്നഹവും ഉണ്ട്. ചക്രവർത്തിയുടെ സ്നേഹവായ്പ് എന്നെ ഗാഢമായി സ്പർശിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിന് എന്നിലുള്ള വിശ്വാസത്തിനു ഞാൻ നന്ദി പ്രകാശിപ്പിച്ചു. പക്ഷേ എനിക്കു പോയേ മതിയാവു. കാരണം, ഇതു ദൈവവിളിയാണ്.

അസഫാവ് വോസ്സൻ രാജകുമാരന്റെ ഹൃദയത്തെ അത് ഗാഢമായി സ്പർശിച്ചതുപോലെ തോന്നി. ചക്രവർത്തിയിൽ നിന്ന് ഇതുപോലെ ഒരു ഉദ്യോഗനിർദ്ദേശം നിരാകരിക്കുന്ന എന്നേപ്പോലൊരു വ്യക്തിയെ താൻ കണ്ടിട്ടില്ലെന്ന് അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. എന്റെ തീരുമാനത്തെ അദ്ദേഹം ആദരിക്കുന്നുവെന്നും വിവരം തന്റെ പിതാവിനെ ധരിപ്പിക്കാമെന്നും രാജകുമാരൻ ചൂണ്ടിക്കാട്ടി.

സമ്മർദം തുടരുന്നു

ഏതായാലും സമ്മർദ്ദതന്ത്രം അവിടെ അവസാനിച്ചില്ല. ആഡിസ് അബാബയിൽ പാർക്കുന്ന ഹാരാർ ആർച്ചുബിഷപ്പും അതിശക്തനുമായ ആബൂനാ തെയോഫിലോസ് എന്നെ വിളിച്ചു. അദ്ദേഹം ചക്രവർത്തിയുടെ വളരെ അടുത്ത വ്യക്തിയായി അറിയപ്പെട്ടിരുന്നു. എനിക്ക് അദ്ദേഹത്തെ അടുത്തറിയാം. എത്യോപ്യൻ പാരമ്പര്യത്തിൽ അദ്ദേഹം വലിയ പണ്ഡിതനുമായിരുന്നു. നേരത്തെ ലിഖ് ലിഖാവെന്റ് മഹാരി എന്നായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ പേര്. ചക്രവർത്തിയുടെ ഹോളി ട്രിനിറ്റി കത്തീഡ്രലിന്റെ മേധാവി കൂടിയായിരുന്നു അദ്ദേഹം.

ആബൂനാ തെയോഫിലോസ് എന്നെ സ്വന്തം അരമനയിലേക്കു ക്ഷണിച്ചു. മറ്റൊരു തന്ത്രമാണ് അദ്ദേഹം ഉപയോഗിച്ചത്-ശകാരതന്ത്രം. “നീ ഒരു ഭാരതീയൻ,” കളിയാക്കുന്ന സ്വരത്തിൽ, എന്നാൽ സ്നേഹവായ്പോടും വർഗീയതാസ്പർശം കൂടാതെയും, അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. “നന്ദികെട്ടവൻ എന്ന സ്വഭാവത്തിനു കുപ്രസിദ്ധരാണ് ഭാരതീയർ,” എന്നെ പ്രകോപിപ്പിക്കുകയായിരുന്നു ലക്ഷ്യം. ജിമ്മാ സംഭവത്തെപ്പറ്റിയും എന്റെ എത്യോപ്യൻ ജീവിതത്തിലെ ശിഷ്ടം കാര്യങ്ങളെപ്പറ്റിയുമെല്ലാം അദ്ദേഹം നന്നായി അറിഞ്ഞിരുന്നു. വാസ്തവത്തിൽ അദ്ദേഹത്തിന് എന്നെ ഇഷ്ടമായിരുന്നു. ഞാൻ അദ്ദേഹത്തെ ഇടക്കിടക്കു സന്ദർശിക്കാറുണ്ടായിരുന്നു താനും. ജിമ്മയിൽ

എനിക്കുണ്ടായ അനുഭവങ്ങളിൽ ചിലത് ഞാൻ ആവർത്തിച്ചു പറഞ്ഞു. അനന്തരം ഞാൻ ചോദിച്ചു. “ആരാണു കൃതഘ്നർ?” ഭാരതീയരോ എത്യോപ്യക്കാരോ?”

“ഈ കഥകളൊക്കെ വീണ്ടും പൊക്കിക്കൊണ്ടുവന്ന നീ ഒരു ധിക്കാരിയാണ്. ഞങ്ങളെ മനസ്സിലാക്കുന്നതിനുള്ള നിന്റെ പാതയിലെ ഒരു ഭാഗമായിരുന്നു അത്. ഇപ്പോൾ നീ ഞങ്ങളിൽ ഒരാളായി കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു.”

പരിഹസിക്കുകയും ശകാരിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന തന്ത്രം തുടർന്നുകൊണ്ട് ആബൂനാ തെയോഫിലോസ് ഒരു ഉപമ പറഞ്ഞു. ഒരു പിടക്കോഴി ഏതാനും മുട്ടയിട്ടു. അവയെ വിരിക്കാൻ വച്ചു. ഏതോ അവിചാരിത സംഭവത്തിന്റെ ഫലമായി വിരിയിക്കാനുള്ള മുട്ടകളുടെ കൂട്ടത്തിൽ ഒരു താറാവിന്റെ മുട്ടയും വന്നുപെട്ടു. മുട്ട വിരിഞ്ഞപ്പോൾ മാത്രമേ ഒരെണ്ണം താറാവിന്റെ കുഞ്ഞാണെന്നു പിടക്കോഴിക്കു മനസ്സിലായുള്ളു. അവൾ അതിനെ കോഴിക്കുഞ്ഞുങ്ങളുടെ കൂടെ വളർത്തി. താറാവിൻ കുഞ്ഞിനു ചിറകു വിരിഞ്ഞപ്പോൾ അതു കോഴിക്കുഞ്ഞുങ്ങളെ വിട്ടു പറന്നുപോയി. കഥയുടെ ഗുണപാഠം: എത്യോപ്യൻ പിടക്കോഴി വിരിയിച്ച കൃതഘ്നയായ താറാവിൻ കുഞ്ഞാണു ഞാൻ. ഇപ്പോൾ പറന്നുപോകാൻ ഉത്സാഹിക്കുന്നു.

ഞാൻ ഒരു മടയനാണെന്നും ശരിയായ തീരുമാനങ്ങൾ എടുക്കാൻ അറിയാത്തവനാണെന്നും ആർച്ചുബിഷപ്പ് പറഞ്ഞു. ഞാൻ വാസ്തവത്തിൽ മടയനാണെന്നും തല്ക്കാലത്തേക്കു എത്യോപ്യ വിടുന്നതിനുള്ള എന്റെ തീരുമാനം വ്യത്യാസപ്പെടുത്താൻ കഴിയാത്തതിനു കാരണമതാണെന്നും ഞാൻ മറുപടി പറഞ്ഞു. ഞാൻ ദീർഘമായും ഗാഢമായും പ്രാർത്ഥിച്ച കാലഘട്ടമാണിത്. ദൈവവിളി സംബന്ധിച്ച എന്റെ മനോബോധ്യം അചഞ്ചലമായിരുന്നു.

അവിടെയും കാര്യങ്ങൾ തീർന്നില്ല. എത്യോപ്യക്കാരും ഇന്ത്യക്കാരും കാനഡക്കാരും ആയി അനേകംപേർ-ചിലർ ചക്രവർത്തിയുടെ പ്രേരണമൂലവും ചിലർ അല്ലാതെയും-എന്റെ തീരുമാനത്തിൽ നിന്ന് എന്നെ പിന്തിരിപ്പിക്കുവാൻ ഉദ്യമിച്ചു. അവസാനത്തെ ഒരു ശ്രമത്തെ അല്പം നർമബോധത്തോടെ മാത്രമേ കാണാനാവു. വലിയ അംഹാരിക് പണ്ഡിതനും നീതിന്യായവകുപ്പു മന്ത്രിയുമായ ബ്ലാറ്റ മാർസെ ഹസനെപ്പറ്റി ഞാൻ നേരത്തെ സൂചിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. അദ്ദേഹത്തിന് എന്നെ ഇഷ്ടമായിരുന്നു. ഒരു ദിവസം അദ്ദേഹം എന്നെ വീട്ടിലേക്കു ക്ഷണിച്ചു. പ്രാരംഭ ഉപചാരങ്ങൾക്കും ആശ്ലേഷങ്ങൾക്കും ശേഷം ഞങ്ങൾ ഒരു ചെറുകട്ടിലിൽ ഇരുന്നു. എന്നോടു സംസാരിക്കാൻ ചക്രവർത്തി

തന്നോടാവശ്യപ്പെട്ടതായി അദ്ദേഹം വളച്ചുകെട്ടില്ലാതെ പറഞ്ഞു. എത്യോപ്യ വിടുന്നതിനുള്ള എന്റെ തീരുമാനം അപക്വവും വഴിതെറ്റിയതുമാണെന്നു പൈതൃക വാത്സല്യത്തോടെ അദ്ദേഹം ചൂണ്ടിക്കാട്ടി. അദ്ദേഹം രണ്ടു നിർദ്ദേശങ്ങൾ മുമ്പിൽ വച്ചു. ആദ്യത്തേത് ഔദ്യോഗികം. നീതിന്യായവകുപ്പുമന്ത്രി എന്ന നിലയിൽ എനിക്ക് എത്യോപ്യൻ പൗരത്വം നൽകാൻ അദ്ദേഹം തയ്യാറാണ്. രണ്ടാമത്തേതു വ്യക്തിപരമാണ്. ഞാൻ ഒരു എത്യോപ്യൻ ബാലികയെ വിവാഹം കഴിച്ച് ജീവിതകാലം മുഴുവൻ ഇവിടെ ചെലവഴിക്കണം. അദ്ദേഹത്തിനു പ്രായപൂർത്തിയായ ഒരു മകളുണ്ട്. ഒരു സെക്കണ്ടറി സ്കൂൾ വിദ്യാർത്ഥിനി. ഇപ്പോൾ ബോർഡിംഗ് സ്കൂളിലാണ്. അവളുടെ ഫോട്ടോ അദ്ദേഹം എന്നെ കാണിച്ചു. "അവൾ ബുദ്ധിമതിയാണ്; സുമുഖിയും. സ്വഭാവം അത്യുൽകൃഷ്ടം." അനന്തരം അദ്ദേഹം അവളുടെ നോട്ടുബുക്കുകൾ എന്നെ കാണിച്ചു.

ഇതെന്നെ കുറച്ചൊന്നു പരിഭ്രമിപ്പിച്ചുവെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. അല്പമൊരു ചിന്താകുഴപ്പവും എനിക്കുണ്ടായി. രണ്ടു നിർദ്ദേശങ്ങളും അപ്പാടെ നിരാകരിക്കുക മര്യാദയല്ല. എന്റെ വിദ്യാഭ്യാസം പൂർത്തിയാകുന്നതു വരെ ഞാൻ വിവാഹകാര്യം ആലോചിക്കുന്നില്ലെന്നും മറ്റും ചില മുട്ടുശാന്തികൾ പറഞ്ഞ് ഞാൻ കഷ്ടിച്ചു തലയൂരി. എത്യോപ്യൻ പൗരത്വം സ്വീകരിക്കുകയെങ്കിലും ചെയ്യണമെന്ന് അദ്ദേഹം ശഠിച്ചു. ഏതാനും ദിവസത്തിനകം ഞാൻ രാജ്യം വിടുന്ന സ്ഥിതിക്ക് അക്കാര്യത്തെപ്പറ്റി ഇപ്പോൾ പരിഗണിക്കാനാവില്ലെന്നും ഞാൻ പറഞ്ഞു. എനിക്കു വളരെ വിഷമകരമായി തോന്നിയ ഒരു സംഭാഷണം അങ്ങനെ അവസാനിച്ചു.

1950 ജൂൺ മാസത്തിൽ ഞാൻ എത്യോപ്യ വിട്ടു.

ചക്രവർത്തി ശ്രമം തുടരുന്നു

ഇൻഡ്യാനയിലെ ഗോഷനിൽ 1950-52-ൽ ഞാനൊരു ബി. എ. വിദ്യാർത്ഥിയായിരുന്നു. 1950 നവംബറിൽ ഒരു കമ്പി കിട്ടി. ചക്രവർത്തിയുടെ ദ്വിതീയ പുത്രനായ മക്കോന്നൻ ഹെയ്‌ലി സെലാസി രാജകുമാരനിൽ നിന്ന്. അദ്ദേഹം അമേരിക്കൻ പര്യടനത്തിലാണ്. ഏതാനും ദിവസം ഷിക്കാഗോയിലുണ്ടാകും. ആ നഗരത്തിലെ ബ്ലാക്ക്സ്ടൺ ഹോട്ടലിൽ വച്ച് അദ്ദേഹത്തിന് എന്നെ കാണാൻ താല്പര്യമുണ്ട്.

ഞാൻ പോയി. ഗോഷനിൽ നിന്നു 120 മൈൽ അകലെയാണു ഷിക്കാഗോ. അദ്ദേഹം എനിക്കുവേണ്ടി ഒരു ഹോട്ടൽ മുറി ബുക്കു ചെയ്തിരുന്നു.

ആഡംബരപൂർണമായ ഒരു മുറി. എന്നെ കണ്ടതിൽ രാജകുമാരൻ സന്തുഷ്ടനായി. തന്റെ പിതാവ് രണ്ടു പ്രധാന ചുമതലകൾ തന്നെ ഭരമേല്പിച്ചതായി അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. ഒന്ന്-എണ്ണ പര്യവേക്ഷണത്തിനു സമർത്ഥമായ ഒരു കമ്പനി അമേരിക്കയിൽ തപ്പിപ്പിടിക്കുക-എത്യോപ്യയിൽ എണ്ണയുണ്ടെങ്കിൽ കുഴിച്ചെടുക്കുക. രണ്ടാമത്തെ ദൗത്യം എന്നെ എത്യോപ്യയിലേക്കു മടക്കിക്കൊണ്ടുപോകാനായിരുന്നു.

രാജകുമാരന് എന്നേക്കാൾ ഏതാനും വർഷത്തെ പ്രായക്കൂടുതലുണ്ട്. പക്ഷേ, ഞങ്ങൾ കാര്യങ്ങൾ തുറന്നുപറഞ്ഞു. ഞാൻ പഠിത്തമാരംഭിച്ചിട്ടു കുറച്ചുമാസങ്ങളേ ആയിട്ടുള്ളുവെന്നും ഇനിയെന്തെങ്കിലും ഏറ്റെടുക്കുന്നതിനു മുമ്പ് എനിക്കു ബിരുദം പൂർത്തിയാക്കണമെന്നും ഞാൻ വ്യക്തമാക്കി. എന്റെ കോഴ്സു തീരാൻ എത്രകാലം കൂടിയുണ്ടെന്ന് അദ്ദേഹം തെരക്കി. ഒരു ബിരുദം കിട്ടാൻ 120 'ക്രെഡിറ്റു മണിക്കൂറുകൾ' പഠനം വേണം. സാധാരണ ഗതിയിൽ ഇതിനു നാലു വർഷം വേണം. എന്നാൽ ഓവർടൈം ജോലിചെയ്ത് അതു രണ്ടുവർഷംകൊണ്ടു പൂർത്തിയാക്കാനാണ് എന്റെ ശ്രമം. ആ രണ്ടു വർഷം തീരുന്നയുടൻ എത്യോപ്യയിലേക്കു മടങ്ങണമെന്ന് അദ്ദേഹം ആവശ്യപ്പെട്ടു. ഇപ്പോൾ ഒന്നും തീർച്ചപ്പെടുത്താനാവില്ലെന്നു ഞാൻ വ്യക്തമാക്കി.

'ഏതായാലും താങ്കൾ വന്നതിൽ ഞാൻ സന്തുഷ്ടനാണ്. ഷിക്കാഗോയിൽ ഷോപ്പിംഗ് നടത്തുന്നതിൽ താങ്കൾ എന്നെ സഹായിക്കണം. ഞാൻ ചില കടകളിൽ പോയി. ഹാവൂ! എന്റെ ദൈവമേ! എന്തൊരു വർണവിവേചനം! എന്റെ നിറം കാരണം ചിലർ വളരെ അപമര്യാദതന്നെ കാണിച്ചു. ഇന്നു നമ്മൾ രണ്ടു പേരും കൂടി മുന്തിയ ചില കടകളിൽ പോകും. ഞാൻ ഇംഗ്ലീഷിൽ യാതൊന്നും പറയില്ല. ഇംഗ്ലീഷ് ഒട്ടുമേ മനസ്സിലാകുന്നില്ലെന്നു ഭാവിക്കും. അംഹാരിക്ക് ഭാഷയിൽ ഞാൻ പറയുന്നത് താങ്കൾ തർജമ ചെയ്യണം. നിറം കറുപ്പാണെങ്കിൽ പോലും അവർ വിദേശികളോടു കൂടുതൽ മര്യാദകാണിക്കുമെന്നു ഞാൻ കേട്ടിട്ടുണ്ട്. ഞാൻ ഒരു രാജകുമാരനാണെന്നും മറ്റും താങ്കൾക്ക് അവരെ ധരിപ്പിക്കാം. എന്താണു സംഭവിക്കുന്നതെന്നു കാണാൻ രസമുണ്ടാകും."

അങ്ങനെ ഞങ്ങൾ ഒരുമിച്ചു ഷോപ്പിങ്ങിനു പോയി. ചില സാധനങ്ങളുടെ വിലയോ ഗുണമോ അദ്ദേഹം അംഹാരിക്കിൽ ചോദിക്കും. ഞാൻ അത് ഇംഗ്ലീഷിലേക്കു വിവർത്തനം ചെയ്യും: "ഈ ക്രിസ്റ്റൽ വാസിന് എന്തു വില വരുമെന്ന് മഹാരാജാവ് തിരുമേനി തിരക്കുന്നു. ഇത് യഥാർത്ഥ ക്രിസ്റ്റൽ ആണോ എന്നും അദ്ദേഹത്തിനറിയണം." വില്പന നടത്തുന്നവരുടെ മനോഭാവത്തിൽ പ്രകടമായ മാറ്റം കാണാനായി. ഷിക്കാഗോയിലെ പല സ്റ്റോറുകളിലും

ബഹുനേരമ്പോക്കായിരുന്നു. 1950-ൽ എനിക്ക് അമേരിക്കക്കാരുടെ വർണ്ണ വിവേചനം സംബന്ധിച്ച് നല്ല ഒരു പാഠം അങ്ങനെ പഠിക്കാനായി. രാജകുമാരനോടുള്ള എന്റെ സഖിത്വം കൂടുതൽ ഗാഢതരമായി, അമേരിക്കൻ വർഗീയത സംബന്ധിച്ചു ഞങ്ങൾ പലപ്പോഴും സംസാരിക്കുകയും ചെയ്തു.

ചക്രവർത്തി വീണ്ടും പിന്നാലെ

പ്രിൻസ്ടൺ തിയോളജിക്കൽ സെമിനാരിയിൽ എന്റെ അവസാന വർഷം(1954), ഹെയ്‌ലി സെലാസി ചക്രവർത്തി അമേരിക്കയിൽ ഔദ്യോഗിക സന്ദർശനത്തിനു വരുന്നുവെന്നും സന്ദർശന പരിപാടിയിൽ പ്രിൻസ്ടൺ യൂണിവേഴ്സിറ്റിയും ഉൾപ്പെടുന്നുണ്ടെന്നും ഞങ്ങൾ കേട്ടു. പരസഹസ്രം വിദ്യാർത്ഥികൾ പഠിക്കുന്ന സർവകലാശാലയിൽ അദ്ദേഹം വിദ്യാർത്ഥി സമൂഹത്തെ അഭിസംബോധന ചെയ്യാൻ സാധ്യതയില്ലാഞ്ഞതിനാൽ, വിദൂരത്തിൽ നിന്ന് അദ്ദേഹത്തെ കാണാൻ സാധിച്ചേക്കാമെന്ന അവ്യക്തമായ പ്രതീക്ഷയേ എനിക്കുണ്ടായിരുന്നുള്ളു. അതുകൊണ്ട്, ഒരു ദിവസം ഞങ്ങളുടെ സെമിനാരിയുടെ പ്രഖ്യാതനായ പ്രസിഡണ്ട് ഡോ. ജോൺ മാക്കേ(പാത്രിയർക്കീസ് മാക്കേ എന്നാണ് വിദ്യാർത്ഥികൾ അദ്ദേഹത്തെ കളിയാക്കി വിളിച്ചിരുന്നത്) എന്നെ തന്റെ ഓഫീസിലേക്കു വിളിപ്പിച്ചപ്പോൾ ഞാൻ വിസ്മയഭരിതനായി. ചക്രവർത്തിക്ക് ഒരു സ്വീകരണം നല്കുന്നുണ്ടെന്നും ഫാക്കൽറ്റി ഡിപ്പാർട്ടുമെന്റുകളുടെ തലവന്മാരെ മാത്രമേ ക്ഷണിക്കുന്നുള്ളുവെന്നും (പ്രിൻസ്ടണിലെ വിഖ്യാതരായ ഫാക്കൽറ്റി മുഴുവനെടുത്താൽ അതു തന്നെ പരശ്ശതം ആളുകളുണ്ടാവും) എല്ലാ ഫാക്കൽറ്റി അംഗങ്ങളെയും പരിചയപ്പെടുത്താൻ തന്നെ സമയം കിട്ടില്ലെന്നും, അദ്ദേഹം എന്നോടു പറഞ്ഞു. ചക്രവർത്തി എന്നെ കാണുന്നതിന് പ്രത്യേക താല്പര്യം പ്രകടിപ്പിച്ച നിലയ്ക്കു പ്രസിഡണ്ട് എന്നെ പ്രത്യേകമായി സ്വീകരണത്തിനു ക്ഷണിക്കുകയാണെന്നും അദ്ദേഹം ചൂണ്ടിക്കാട്ടി. പ്രസിഡണ്ടിനു ഇക്കാര്യം വിസ്മയമുളവാക്കിയിട്ടുണ്ടാവുമെന്നു തോന്നി. സ്വീകരണത്തിൽ ഡിപ്പാർട്ടുമെന്റ് മേധാവികളും വിവിധ സ്കൂളുകളുടെ തലവന്മാരുമായി അമ്പതോളം പേരുണ്ടായിരുന്നു. സന്നിഹിതരായവരിൽ വിദ്യാർത്ഥി ഞാൻ മാത്രം. ഒരു വലിയ സ്വീകരണമുറിയിൽ ഞങ്ങൾ ഒരു വൃത്തമായി നിന്നു. പ്രസിഡണ്ട് മാക്കേ ചക്രവർത്തിയോടൊപ്പം നടന്ന് ഓരോ പ്രൊഫസറെയും ചക്രവർത്തിക്കു പരിചയപ്പെടുത്തി. ചക്രവർത്തി ഓരോരുത്തർക്കും ഹൃദ്യമായി ഹസ്തദാനം നല്കി. പക്ഷേ ആരുമായും സംസാരിക്കാൻ മെനക്കെട്ടില്ല. അദ്ദേഹം എന്നെ ആവൃത്തത്തിൽ കണ്ടതു മുതൽ പുഞ്ചിരിക്കാൻ തുടങ്ങി. പരിചയപ്പെടുത്തുന്ന പ്രൊഫസർമാരെയല്ല, എന്നെയാണ് അദ്ദേഹം നോക്കുന്നതെന്ന് കണ്ടു ഞാൻ അമ്പരന്നുപോയി.

എന്റെ അടുക്കലെത്തിയപ്പോൾ യൂണിവേഴ്സിറ്റി പ്രസിഡണ്ടു പറഞ്ഞു. “തിരുമേനി കാണാനാഗ്രഹിച്ച യുവാവ് മി. പോൾ വറുഗീസ്.”

“ഉവ്വ്. എനിക്കറിയാം.” ചക്രവർത്തി പ്രകാശപൂർണമായ പുഞ്ചിരിയോടെ മറുപടി നല്കി. അനന്തരം ചക്രവർത്തി അംഹാരിക്ക് ഭാഷയിൽ എന്നോടു പറഞ്ഞു: “അപ്പോൾ ഇതാണു നിന്റെ യൂണിവേഴ്സിറ്റി. നാം നിന്നെത്തേടി ഇവിടെയെത്തി. നിന്റെ പഠിത്തം തീർന്നുവെന്നും ഏതാനും ദിവസത്തിനകം നിന്റെ ബിരുദം കിട്ടുമെന്നും നമുക്കറിയാം. നീ നമ്മോടു കൂടി എത്യോപ്യയിലേക്കു വരുകയാണ്. ഇനിയും ഒഴികഴിവുകൾ ഇല്ല.”

ഞാൻ തികച്ചും അമ്പരന്നു. വേദനയും തോന്നി. വീണ്ടും ചക്രവർത്തിയോട് ഒക്കുകയില്ലെന്ന് എങ്ങനെ പറയും. മനസ്സിൽ തീവ്രമായി പ്രാർത്ഥിച്ചുകൊണ്ടു ഞാൻ പറഞ്ഞു: “തിരുമേനീ, ഇതെന്നെ ഗാഢമായി സ്പർശിച്ചു. തിരുമേനിയുടെ വാത്സല്യത്തിനും താല്പര്യത്തിനും ഞാൻ കൃതജ്ഞനാണ്. അങ്ങയെയും എത്യോപ്യയെയും സേവിക്കാൻ എനിക്ക് ആഗ്രഹമുണ്ട്. പക്ഷേ ഞാൻ ഇന്ത്യ വിട്ടുപോന്നിട്ട് (1947-ൽ) ഏഴുവർഷമാകുന്നു. എനിക്ക് ഇന്ത്യയിലേക്കു മടങ്ങിപ്പോകണം. അവിടെ വച്ചു മാത്രമേ തീരുമാനങ്ങളെടുക്കാനാകു.”

“ഇനി തീരുമാനമൊന്നുമെടുക്കാനില്ല. നാം ഏതാനും ദിവസത്തിനകം മടങ്ങിപ്പോവുകയാണ്. നീയും എന്റെ കൂടെ ഉണ്ടാകണം. എത്യോപ്യയിൽ നാം നിനക്ക് ഒരു സ്ഥാനം കണ്ടുവച്ചിട്ടുണ്ട്. ഇനിയും മർക്കടമുഷ്ടി പിടിക്കരുത്.”

ഇന്ത്യക്കാരനായ ഒരു സെമിനാരി വിദ്യാർത്ഥിയോട് ചക്രവർത്തി ഇത്ര ദീർഘമായി സംസാരിക്കുന്നതെന്താണെന്ന് പ്രസിഡണ്ടും മുറിയിലുണ്ടായിരുന്ന മറ്റുള്ളവരും അത്ഭുതപ്പെടുന്നുണ്ടായിരുന്നു. തല്ക്കാലം രക്ഷപ്പെടാൻ വേണ്ടി ഞാൻ പറഞ്ഞു: “ഞാൻ തിരുമേനിയുടെ സെക്രട്ടറിയോടു സംസാരിച്ചുകൊള്ളാം.” പിന്നീടു ഞാൻ സെക്രട്ടറിയെ കണ്ടു കാര്യം പറഞ്ഞു. ഇപ്പോൾ എത്യോപ്യയിലേക്ക് വരുക പ്രയാസമാണെന്നും എനിക്ക് ഇന്ത്യയിലേക്കു പോയേ മതിയാവൂ എന്നും.

സന്ദർശകനു സമ്മാനം വേണം

ഞാൻ 1954-ൽ ഇന്ത്യയിൽ മടങ്ങിയെത്തി. തല്ക്കാലത്തേക്ക് ഞാൻ എത്യോപ്യയെപ്പറ്റി എല്ലാം മറന്നു. ഇന്ത്യയിൽ പല കാര്യങ്ങൾ

ചെയ്യാനുണ്ടായിരുന്നു. ജീവിതം പൂർണതയിലെത്തിയതു പോലെ. ഞാൻ ഇപ്പോഴും ഒരു അയ്മേനി തന്നെ. ആലുവാ ഫെലോഷിപ്പ് ഹൗസിൽ ക്രിസ്ത്യാനികളായ അയ്മേനികളെ ലക്ഷ്യമാക്കി ധ്യാനങ്ങളും ബൈബിൾ പഠനങ്ങളും നടത്തി. ആലുവാ യൂണിയൻ ക്രിസ്ത്യൻ കോളജ് കേന്ദ്രമാക്കി മതം പഠിപ്പിച്ചു. ഓർത്തഡോക്സ് ക്രിസ്ത്യൻ സ്റ്റുഡന്റ് മൂവ്മെന്റ് ഓഫ് ഇന്ത്യയുടെ ഓണററി ജനറൽ സെക്രട്ടറിയായും സ്റ്റുഡന്റ് ക്രിസ്ത്യൻ മുവ്മെന്റ് ഓഫ് ഇന്ത്യയുടെ ഓണററി സെക്രട്ടറിയായുമൊക്കെ ഞാൻ സേവനമനുഷ്ഠിച്ചു.

1956-ൽ ചക്രവർത്തി ഇന്ത്യ സന്ദർശിച്ചു. ജവഹർലാൽ നെഹ്രുവാണു പ്രധാനമന്ത്രി. ഉത്തരേന്ത്യ സന്ദർശിച്ച ശേഷം ഹെയ്‌ലി സെലാസി തെക്കേ ഇന്ത്യയിലേക്കു വന്നു. കൊച്ചിയിലെ ഗംഭീര സ്വീകരണ വേളയിൽ ഒരു നോക്കു കാണാമെന്നു ഞാൻ ആഗ്രഹിച്ചെങ്കിലും നടന്നില്ല. ഞാൻ പ്രധാനപ്പെട്ട ആരുമായിരുന്നില്ല. ചക്രവർത്തി കൊച്ചിക്കു സമീപം ബോൽഗാട്ടി കൊട്ടാരത്തിലാണ് താമസം. ചക്രവർത്തിയെ കയറ്റിക്കൊണ്ടു പോയ ബോട്ടിന് സമീപമെങ്ങും എത്താൻ പോലും എനിക്കു കഴിഞ്ഞില്ല. അങ്ങനെ ഏതാണ്ട് നിരാശയിൽ ഞാൻ ബോട്ടുജട്ടിയിൽ നില്ക്കുമ്പോൾ ചക്രവർത്തിയുടെ സംഘത്തിൽ പിന്നിലായി പോയ ഒരു ഭാഗം ആ വഴി വന്നു. അവർ വേറൊരു ബോട്ടിൽ കയറാൻ തുടങ്ങുകയാണ്. തത്സമയം, ബോട്ടിൽ കയറിയവരിൽ ഒരാൾ പെട്ടെന്നു പുറത്തിറങ്ങി ഇങ്ങനെ അട്ടഹസിച്ചു: “അതാ അവൻ. ഇവനെപ്പറ്റിയാണു ഞാൻ പറഞ്ഞുകൊണ്ടിരുന്നത്! ” ഹാരാറിലെ പ്രഭുവായ മാക്കോന്നൻ രാജകുമാരൻ മുമ്പോട്ടുവന്ന് എന്നെ ആലിംഗനം ചെയ്തു. “അവസാനം ഞങ്ങൾ നിന്നെ കണ്ടെത്തി. എന്റെ പിതാവിനു നിന്നെ കണ്ടേ മതിയാവൂ. ഡൽഹിയിലെ ഞങ്ങളുടെ സ്ഥാനപതി റാസ് ഇമ്രു അക്കാര്യം നിന്നോടു സംസാരിക്കും. ഇപ്പോൾ എനിക്ക് ദ്വീപിലേക്കു പോകണം. പിതാവ് നിന്നെ കാത്തിരിക്കും. ഞാൻ നിന്നെ കണ്ടുവെന്നു പിതാവിനോടു പറയാം.” രാജകുമാരൻ ബോട്ടിൽ കയറി. സമ്പർക്കം പുലർത്താനെങ്കിലും കഴിഞ്ഞതിൽ ഞാൻ സന്തുഷ്ടനായി.

അന്നത്തെ സായാഹ്നത്തിൽ ഔപചാരികമായ സമ്പർക്കങ്ങൾ ആരംഭിച്ചു. ആദ്യ വ്യക്തി ഡൽഹിയിലെ എത്യോപ്യൻ അംബാസഡറായിരുന്നു. ചക്രവർത്തിയുടെ ഒരു കസിനും കവിയും എത്യോപ്യയിൽ ഒട്ടുക്കു ആദരിക്കപ്പെടുന്ന വ്യക്തിയുമായ റാസ് ഇമ്രു ഹെയ്‌ലി സെലാസി പ്രഭു. ചക്രവർത്തി എന്നെപ്പറ്റി തന്നോടു സംസാരിച്ചുവെന്നും ഇന്ത്യയിൽ എത്തുന്നതിനു മുമ്പു തന്നെ അദ്ദേഹം എന്നെപ്പറ്റി ധാരാളം കേട്ടിട്ടുണ്ടെന്നും പ്രഭു പറഞ്ഞു. എത്യോപ്യയിലേക്കു പോകാൻ എന്നെ പ്രേരിപ്പിക്കാനാണു ചക്രവർത്തി

അദ്ദേഹത്തോട് ആവശ്യപ്പെട്ടത്. ഇന്ത്യയിൽ മതപരമായ പ്രവർത്തനങ്ങളിൽ ഞാൻ ഗാഢമായി മുഴുകിയിരിക്കുകയാണെന്നും കുറച്ചുകാലംകൂടി ആ രീതിയിൽ ഇവിടെത്തന്നെ തുടരാനാഗ്രഹമുണ്ടെന്നും ഞാൻ സവിനയം അറിയിച്ചു. റാസ് ഇമ്രു പില്ക്കാലത്ത് എന്റെയൊരു ഉറ്റമിത്രമായിത്തീർന്നു. ആഡിസ്അബാബയിലും ന്യൂഡൽഹിയിലും വച്ച് ഞങ്ങൾ പിൻവർഷങ്ങളിൽ മിക്കപ്പോഴും കണ്ടുമുട്ടി.

അടുത്ത സമ്പർക്കം പിറ്റേന്നു രാവിലെ ഉണ്ടായി. എത്യോപ്യൻ സംഘത്തിന് ഇന്ത്യയിൽ ആതിഥ്യം വഹിക്കുന്ന മന്ത്രിയെ ചെന്നുകാണുവാൻ ഇന്ത്യാ ഗവൺമെന്റ് ഔദ്യോഗികമായി എന്നോടാവശ്യപ്പെട്ടു. കേണൽ ജെ. കെ. ഭോൺസ്ലേ ആയിരുന്നു മന്ത്രി. 1942-ൽ ഇന്ത്യൻ സ്വാതന്ത്ര്യത്തിനു വേണ്ടി സുഭാഷ് ചന്ദ്രബോസിന്റെ വോളണ്ടിയർ ആർമിയിൽ പോരാടി എന്നതായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ യോഗ്യത. എറണാകുളത്തെ ഗവൺമെൻറ് ഗസ്റ്റ് ഹൗസിൽവച്ചാണ് ഞാൻ ഭോൺസ്ലേയെ കണ്ടത്. ലളിതമായ ഖാദിമുണ്ടും ജുബ്ബായുമായിരുന്നു എന്റെ വേഷം.

അദ്ദേഹം എന്നെ മേൽകീഴ് നോക്കി, ഏതാണ്ടൊരു പരിഹാസഭാവത്തോടെ.

“അപ്പോൾ നിങ്ങളാണ് ആ വ്യക്തി. ഞാൻ കാര്യങ്ങൾ വിശദമാക്കട്ടെ. ഇന്ത്യാ ഗവൺമെന്റ് എപ്പോഴും തന്നെ പ്രശസ്താതിഥികളെ സന്തുഷ്ടരാക്കാനാണു നോക്കുന്നത്. ഇപ്പോഴത്തെ അതിഥിയാകട്ടെ ആവശ്യപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന കാര്യം ഗവൺമെന്റ് അധികാരത്തിൽപ്പെട്ടതല്ല. നമ്മുടെ ഒരു പൗരനെയാണു അദ്ദേഹത്തിന് ആവശ്യം. പ്രധാനമന്ത്രി നെഹ്രുവിനും ഇന്ത്യാ ഗവൺമെന്റിനും വേണ്ടി ഞാൻ താങ്കളോട് അഭ്യർത്ഥിക്കുന്നത് ചക്രവർത്തിയുടെ നിർദ്ദേശം സ്വീകരിച്ച് എത്യോപ്യയിൽ ചക്രവർത്തിയുടെ സ്വന്തം സ്റ്റാഫിൽ ഉദ്യോഗം സ്വീകരിക്കണമെന്നാണ്. നിങ്ങളുടെ ശമ്പളം തുടങ്ങിയ കരാർ വ്യവസ്ഥകൾ ആവശ്യപ്പെടാം. നിങ്ങൾ ആവശ്യപ്പെടുന്നതെന്തും നൽകാൻ ചക്രവർത്തി സന്നദ്ധനാണ്. അഭിനന്ദനങ്ങൾ.”

അദ്ദേഹത്തിന്റെ കണ്ണുകളിലും സ്വരത്തിലും നിന്ദാഭാവം പ്രകടമായിരുന്നു. ഒരു സാധാരണക്കാരന് ഇത്രയും ആലോചനാശൂന്യമായ ഒരു ഉദ്യോഗദാനം നടത്താൻ ആഗ്രഹിക്കുന്ന ചക്രവർത്തി ഒരു മടയനായിരിക്കണം? ഈദൃശ ചിന്തകളാവണം അദ്ദേഹത്തിന്റെ മനസ്സിലൂടെ കടന്നുപൊയ്ക്കൊണ്ടിരുന്നത്.

ഞാൻ മറുപടി പറഞ്ഞു. "സർ, ചക്രവർത്തിയുടെ ഉദ്യോഗവാഗ്ദാനത്തിൽ ഞാൻ അതീവധന്യനാണ്. ഈ വിവരം എന്നെ അറിയിച്ചതിന് ഇന്ത്യാ ഗവൺമെന്റിനോട് എനിക്കു നന്ദിയുണ്ട്. ഈ ഉദ്യോഗം സ്വീകരിക്കാൻ കഴിയാത്തതിൽ ഞാൻ ഖേദിക്കുന്നു. ക്രിസ്തീയ സഭയുടെ ഒരു സാധാരണ പ്രവർത്തകൻ മാത്രമാണു ഞാൻ. എനിക്കു പ്രതിമാസം 75 രൂപ ശമ്പളമായി കിട്ടുന്നുണ്ട്. ഈ ശമ്പളവും ജോലിയും എനിക്ക് സന്തുഷ്ടി നൽകുന്നു. ഇപ്പോഴത്തെ ജോലിയിൽ തുടരാനാണ് ഞാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നത്."

"എന്ത്? അസാധാരണമായ ഒരു ഉദ്യോഗാവസരമാണു നിങ്ങൾ നിരാകരിക്കുന്നതെന്ന് ഓർമയുണ്ടോ? നിങ്ങൾക്കു വാഗ്ദാനം ചെയ്തിരിക്കുന്നത് എന്താണെന്നു മനസ്സിലായോ?"

"അറിയാമെന്നു വിശ്വസിക്കുന്നു, സർ. പക്ഷേ എന്റെ ജീവിതവിളി കൊട്ടാരങ്ങളിൽ പണിയെടുക്കാനല്ല. ഇന്നു ചെയ്യുന്നതുപോലെ സാധാരണക്കാരെ സേവിക്കുകയാണ്."

ഭോൺസ്ലേ പറഞ്ഞു. "നിങ്ങൾ ഒരു അസാധാരണ മനുഷ്യൻ തന്നെ. നിങ്ങളെപ്പോലുള്ള വ്യക്തികളെയാണു പ്രധാനമന്ത്രി നെഹ്റു ഇപ്പോൾ തേടിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നത്."

അദ്ദേഹം ഒന്നു നിർത്തി. ഇനി എന്താണാവോ പറയാൻ പോകുന്നത്, എന്നു ഞാൻ വിസ്മയിച്ചു. അദ്ദേഹം തുടർന്നു:

"നമ്മുടെ രാഷ്ട്രത്തിൽ കുറച്ചൊരു ശിക്ഷണം വരുത്തുന്നതിന് പ്രധാനമന്ത്രി നെഹ്റു ഒരു പദ്ധതി ആവിഷ്ക്കരിച്ചിട്ടുണ്ട്. രാജ്യത്തെ ഹൈസ്കൂളുകളിൽ ഇത് ആരംഭിക്കാനാണ് ഉദ്ദേശ്യം. 'ദേശീയ ശിക്ഷണ പദ്ധതി'യെന്നാണ് പേര്. സ്കൂൾ വിദ്യാഭ്യാസം പൂർത്തിയാക്കുന്നതിനുമുമ്പ് ഓരോ ഹൈസ്കൂൾ വിദ്യാർത്ഥിയും ഒരു നിശ്ചിത കാലഘട്ടം നമ്മുടെ ഗ്രാമങ്ങളിൽ സേവനമനുഷ്ഠിച്ചിരിക്കണം എന്നതാണ് അതിന്റെ കാതൽ. ഈ ദേശീയ പരിപാടിയുടെ ചുമതല വഹിക്കാൻ സ്വഭാവശുദ്ധിയുള്ള ഒരാളെ പ്രധാനമന്ത്രി അന്വേഷിക്കുന്നു. നിങ്ങളെപ്പോലെ ഒരാളെ കണ്ടുപിടിക്കാൻ അദ്ദേഹം എന്നെ ഭരമേല്പിച്ചിരിക്കുന്നു. ഡൽഹിയിലേക്കു വരൂ. താങ്കൾ ഈ ജോലി ഏറ്റെടുക്കണം."

പരിഹാസച്ചുവ മാറി, അദ്ദേഹം മറച്ചുപിടിക്കാത്ത ആദരവു കാണിക്കാൻ തയ്യാറായി. നല്ലൊരു അവസരവാദിയായിട്ടാണ് അദ്ദേഹം അറിയപ്പെട്ടിരുന്നത്.

ഐ. എൻ. എ. യിലെ ജോലി, പരമാവധി പറഞ്ഞാൽ, സന്ദിഗ്ധ സ്വഭാവമുള്ളതാണ്. സംഭാഷണത്തിനിടയിലും അദ്ദേഹത്തെപ്പറ്റി വലിയ മതിപ്പുളവാക്കുന്ന യാതൊന്നും നടന്നില്ല. ഈ അഭിമുഖീകരണങ്ങളിലെല്ലാം ദൈവകൃപ എന്നെ നയിക്കുമെന്നു ഞാൻ ഉറച്ചു വിശ്വസിച്ചു. മറുപടി പറയാനുള്ള പദങ്ങൾ എന്റെ അധരങ്ങളിൽ ഒഴുകിയെത്തി.

"നന്ദി, സർ. അങ്ങു പ്രദർശിപ്പിച്ച വിശ്വാസത്തിന് ഞാൻ കൃതജ്ഞനാണ്. ഈ ഉദ്യോഗവാഗ്ദാനത്തിന് ഇന്ത്യാ ഗവൺമെന്റിനോടും എന്റെ നന്ദി. പക്ഷേ ഈ ജോലി ഒട്ടേറെ സംഘാടകവിരുത് ആവശ്യപ്പെടുന്നതാണ്. അതെനിക്കില്ല. ജനങ്ങളോടു നേരിട്ട് ഇടപെട്ടു പ്രവർത്തിക്കാനാണു ഞാൻ ശീലിച്ചിട്ടുള്ളത്."

"ഹൈസ്കൂളുകളിലെ യുവജനങ്ങളുമായി നേരിട്ടിടപെടാൻ താങ്കൾക്ക് ധാരാളം അവസരം കിട്ടും. സംഘടനാകാര്യങ്ങൾ സംബന്ധിച്ചാണെങ്കിൽ ഗവൺമെന്റിന് സ്വന്തമായി ആ മണ്ഡലത്തിൽ ആവശ്യമായ ഘടനാ സംവിധാനമുണ്ട്. അതിനെപ്പറ്റി വിഷമിക്കേണ്ട. പ്രചോദനപ്രദമായ നേതൃത്വം നല്കിയാൽ മതി. മൂന്നുനാലു ദിവസത്തിനകം ഞാൻ ഡൽഹിക്കു മടങ്ങും. അവിടെ വന്ന് എന്നെ കാണുക."

"നന്ദി സാർ, എന്നെ ദൈവം വിളിക്കുന്നത് ആ പ്രത്യേക ജോലിക്കാണെന്ന് എനിക്കു തോന്നുന്നില്ല. ഞാൻ ഇന്നത്തെ ജോലിയിൽ തുടർന്നോളാം, അതിൽ ഞാൻ സന്തുഷ്ടനാണ് താനും."

ഭോൺസ്ലേയുടെ ഭാവം സൗഹൃദമായി മാറി. എന്നെപ്പറ്റി പല കാര്യങ്ങളും അദ്ദേഹം ചോദിച്ചറിഞ്ഞു. അടുത്തമുറിയിലുണ്ടായിരുന്ന ഭാര്യയെ അദ്ദേഹം വിളിച്ചു. അവരെ കണ്ടിട്ട് പച്ചപ്പരിഷ്ക്കാരിയായ ഒരു കുഴഞ്ഞാട്ടക്കാരിയെപ്പോലെ തോന്നി. സിംഗപ്പൂരിൽ വച്ചു കണ്ടു വിവാഹം ചെയ്ത ഒരു യുവതി. അദ്ദേഹം എന്നെ പരിചയപ്പെടുത്തി: "നോക്കൂ, ഈ യുവാവ് ചക്രവർത്തിയുടെ ഉദ്യോഗ വാഗ്ദാനം നിരാകരിച്ചു. പ്രധാനമന്ത്രിക്കുവേണ്ടി ദേശീയ ശിക്ഷണപദ്ധതിയിൽ ഞാൻ നല്കിയ ഉദ്യോഗവാഗ്ദാനവും തള്ളിക്കളഞ്ഞു. ഒരു അസാധാരണ മനുഷ്യൻ തന്നെ!" ഞങ്ങൾ കുറേനേരം കൂടി സംസാരിച്ചിരുന്നു. അതു കഴിഞ്ഞതോടെ എനിക്കാശ്വാസമായി. അടുത്ത തവണ ഡൽഹിയിലെത്തുമ്പോൾ തന്നെ കാണണമെന്നു ഭോൺസ്ലേ പ്രത്യേകം പറഞ്ഞു. അങ്ങനെയാകട്ടെയെന്നു ഞാൻ സമ്മതിച്ചു. ചക്രവർത്തിയുടെ പര്യടനവേളയിൽ പലയിടത്തുവച്ചും മിസ്സിസ്സ് ഭോൺസ്ലേയോടു ഞാൻ സംഭാഷിക്കേണ്ടിവന്നു. അവരുടെ കുഴഞ്ഞാട്ടത്തിൽ എനിക്കു ഭയമായിരുന്നു.

ഡൽഹിയിൽ ചെല്ലുമ്പോൾ അവരെ സന്ദർശിക്കണമെന്ന് ആ സ്ത്രീയും ക്ഷണിച്ചു. വളരെ മര്യാദയ്ക്കു ഞാൻ അങ്ങനെയാകട്ടെയെന്ന് സമ്മതംമൂളി. പക്ഷേ വിവേകപൂർവം ഞാൻ പിന്തിരിഞ്ഞു."

അന്തിമ നീക്കം

ഞാനിതുവരെ ചക്രവർത്തിയെ നേരിട്ടു കണ്ടിരുന്നില്ല. സന്ദർശനത്തിന് അനുമതി തേടിയുമില്ല. അടുത്ത ദിവസം കോതമംഗലത്തു ഞങ്ങളുടെ സഭ വക എൻജിനിയറിംഗ് കോളജിൽ വച്ച് ചക്രവർത്തിക്ക് ഒരു ഗംഭീരപൗരസ്വീകരണം നല്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. എന്നെയും ക്ഷണിച്ചിരുന്നു. വമ്പിച്ച സദസ്സിന്റെ ആദ്യനിരയിൽ ഞാൻ ഉപവിഷ്ടനായി. പലതവണ ചക്രവർത്തിയുടെ ശ്രദ്ധയിൽപ്പെടാൻ ശ്രമിച്ചു. മനസ്സിലാക്കിയതായി ഒരു പുഞ്ചിരിയെങ്കിലും ഞാൻ പ്രതീക്ഷിച്ചു. വേദിയിലിരുന്ന് അദ്ദേഹം എന്നെ കണ്ടു. പുഞ്ചിരിക്കു പകരം അദ്ദേഹം ഉഗ്രമായി എന്നെ നോക്കി. കുപിതനാണെന്നു വ്യക്തം. ഞാൻ വിഷണ്ണനായി. ഞാൻ ചക്രവർത്തിയെ ഗാഢമായി ആദരിക്കുകയും സ്നേഹിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു.

പിറ്റേദിവസം ചക്രവർത്തി കോട്ടയത്ത് എന്റെ സഭയുടെ പരമാദ്ധ്യക്ഷനെ സന്ദർശിക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. ചക്രവർത്തിയുടെ സഭയായ എത്യോപ്യൻ ഓർത്തഡോക്സ് സഭയും എന്റെ സഭയായ ഇന്ത്യൻ ഓർത്തഡോക്സ് സഭയും പരസ്പരം കുർബാനാ സംസർഗത്തിലാണ്. ഓർത്തഡോക്സ് സഭാകുടുംബ പാരമ്പര്യത്തിൽപ്പെട്ട സഭകളിൽ "ഓറിയന്റൽ ഓർത്തഡോക്സ് സഭകൾ" എന്നൊരു കുടുംബവും ബൈസന്റയിൻ (പൗരസ്ത്യ ഓർത്തഡോക്സ് സഭകൾ) എന്നൊരു കുടുംബവും ഇങ്ങനെ രണ്ടു വിഭാഗങ്ങളാണുള്ളത്. ഈജിപ്ഷ്യൻ (കോപ്റ്റിക്), സിറിയൻ, അർമേനിയൻ, ഇന്ത്യൻ, എത്യോപ്യൻ എന്നീ അഞ്ചു സഭകളാണ് ഓറിയന്റൽ ഓർത്തഡോക്സ് വിഭാഗത്തിൽ. ഗ്രീസ്, റഷ്യ, കോൺസ്റ്റാന്റിനോപ്പിൾ, ബൾഗേറിയ, റൊമേനിയ, സേർബിയ തുടങ്ങിയ ഇരുപതോളം ഓർത്തഡോക്സ് സഭകളാണ് ബൈസന്റയിൻ കുടുംബത്തിലുള്ളത്. കൽക്കദൂൻ സുന്നഹദോസിനെ (451 എ. ഡി.) തുടർന്ന് ക്രിസ്തുശാസ്ത്രം സംബന്ധിച്ച് അഞ്ചു ആറും നൂറ്റാണ്ടുകളിൽ ഉണ്ടായ വിവാദങ്ങളുടെ ഫലമായി ഈ രണ്ടു കുടുംബങ്ങളും ഭിന്നിച്ചു മാറി നില്ക്കുകയാണ്.

ഇന്ത്യൻ സഭയുടെ തലവനും പൗരസ്ത്യ കാതോലിക്കായുമായ ബസേലിയോസ് ഗീവറുഗീസ് ദ്വിതീയൻ ബാവായ്ക്ക് തൊണ്ണൂറു വയസ്സു കഴിഞ്ഞു. പ്രതാപശാലിയായ ഒരു വിശുദ്ധൻ. സർവാദരണീയനായ ഈ സഭാദ്ധ്യക്ഷനെ

ഒരിക്കൽ പ്രധാനമന്ത്രി നെഹ്റുവും മറ്റു നേതാക്കളും സന്ദർശിച്ചിരുന്നു. എനിക്ക് അദ്ദേഹത്തെ നന്നായി അടുത്തറിയാമായിരുന്നു. ഞാൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രത്യേക പരിഗണനയ്ക്കു പാത്രമായവരിൽ ഒരാളായിരുന്നു. കാതോലിക്കാബാവായ്ക്ക് ഇംഗ്ലീഷ് ഒഴുക്കിൽ സംസാരിക്കാൻ കഴിയാത്തതിനാൽ സംഭാഷണം പരിഭാഷപ്പെടുത്താൻ എന്നെ നിയോഗിച്ചു. എനിക്കാണെങ്കിൽ മലയാളത്തിൽ നിന്നു അംഹാരിക്കിലേക്കും മറിച്ചും പരിഭാഷപ്പെടുത്താൻ കഴിയുകയും ചെയ്യും.

വയോധികനായ ബാവാ ചക്രവർത്തിയെ സ്വീകരിക്കാൻ ദേവലോകത്തുള്ള അരമനയുടെ മുൻവാതിൽക്കലോളം ചെന്നു. ഞാനും മറ്റുള്ളവരും കൂടെയുണ്ട്. സ്വാഗതത്തിന്റെ ഔപചാരികതകൾ കഴിഞ്ഞയുടൻ രണ്ടു ശെമ്മാശന്മാരുടെ സഹായത്തോടെ ബാവാ സ്വീകരണ മുറിയിലേക്കു നടന്നു. അവിടെയാണ് ചക്രവർത്തിയുമായി സംഭാഷണം നടക്കുന്നത്. ചക്രവർത്തിയെ സ്വീകരണ മുറിയിലേക്കു നയിച്ചുകൊണ്ടു ഞാൻ പിറകെ ചെന്നു. ചക്രവർത്തി എന്റെ നേർക്ക് ഒന്നു പുഞ്ചിരിച്ചതുപോലുമില്ല. അദ്ദേഹം അംഹാരിക്കിൽ സംസാരിക്കാൻ തുടങ്ങി.

"ഞാൻ ജീവിതത്തിൽ കണ്ടിട്ടുള്ളവരിൽ ഏറ്റവും ദുഷ്ടനാണു നീ." ആ സ്വരത്തിലെ പകയും വിദ്വേഷവും പ്രകടമായിരുന്നു. ചക്രവർത്തിയുടെ വികാരങ്ങളെ മുറിപ്പെടുത്താൻ ഞാൻ തീർച്ചയായും ആഗ്രഹിച്ചില്ല. അദ്ദേഹത്തോടെനിക്ക് വലിയ ആദരവും ആത്മാർത്ഥമായ സ്നേഹവും ഉണ്ടായിരുന്നു. അധികമൊന്നും ആലോചിക്കാതെ ഞാൻ പറഞ്ഞു.

"തിരുമേനീ, അതു ദുഷ്ടതയല്ല. ഞാൻ സഭയുടെ ഒരു ദാസനാണ്.(മുമ്പിൽ നീങ്ങുന്ന കാതോലിക്കായെ ചൂണ്ടി) അദ്ദേഹമാണ് എന്റെ സഭയുടെ തലവൻ. അദ്ദേഹം പറയുന്നതെന്തും ഞാൻ ചെയ്യും."

"നീ പറയുന്നതു ഞാൻ വിശ്വസിക്കുന്നില്ല" ചക്രവർത്തി പറഞ്ഞു. "അദ്ദേഹത്തിനെന്നല്ല, ദൈവം തമ്പുരാനു പോലും നിന്റെ നിർബന്ധബുദ്ധിയോ മർക്കടമുഷ്ടിയോ വളയ്ക്കാനാവില്ല." അദ്ദേഹം രോഷാകുലനായിരുന്നു.

ചക്രവർത്തിയും കാതോലിക്കാബാവായും തമ്മിലുള്ള ഔപചാരിക സംഭാഷണം താമസിയാതെ ആരംഭിച്ചു. അതു പരിഭാഷപ്പെടുത്തുക ഒരാനന്ദമായിരുന്നു. കാതോലിക്കാബാവാ ഇങ്ങനെ തുടങ്ങി: "തിരുമേനീ, ഈ സമയത്ത് എന്റെ വികാരങ്ങൾ ജറുസലേം ദേവാലയത്തിൽ യേശുകുഞ്ഞിനെ സ്വാഗതം ചെയ്ത വൃദ്ധൻ ശിമയോന്റേതു തന്നെയാണ്. നമ്മുടെ സഭകളിലെ

ഏക ചക്രവർത്തിയെ എന്റെ കണ്ണുകൾ നേരിൽ കണ്ടിരിക്കുന്നതിനാൽ ഇപ്പോഴെനിക്കു സമാധാനത്തോടെ മരിക്കാം."

"പരിശുദ്ധ പിതാവേ, അങ്ങയെപ്പോലൊരു പരിശുദ്ധന്റെ മുഖം ദർശിക്കുന്നതിലധികമായ എന്തൊരു ആനന്ദമാണ് രാജ്യഭരണക്ലേശങ്ങളാൽ പരിക്ഷീണനായ ഒരു രാജാവിനു കിട്ടുവാനുള്ളത്?"

ഈ സംഭാഷണം ആ രണ്ടു മഹാവ്യക്തികളോടുമുള്ള എന്റെ ആദരവു വർദ്ധിപ്പിച്ചു. അവസാനം ചക്രവർത്തി പറഞ്ഞു:(അതും ഞാൻ പരിഭാഷപ്പെടുത്തേണ്ടിയിരുന്നു)

"ഈ ദുശ്ശാഠ്യക്കാരനായ (Stubborn) ചെറുപ്പക്കാരന്റെ കാര്യം എങ്ങനെയാ? അയാളെ എനിക്കു എത്യോപ്യയിൽ വേണം. അയാൾ വരാൻ വിസമ്മതിക്കുകയാണ്."

കാതോലിക്കാബാവാ മറുപടി പറഞ്ഞു. "സ്വന്തം ഹിതത്തിനെതിരായി അയാളെ പ്രേരിപ്പിച്ചു പിന്തിരിപ്പിക്കാൻ ഒരു മനുഷ്യനെക്കൊണ്ടും സാധിക്കില്ല, തിരുമേനീ. ഒരു കാര്യം വ്യക്തം. നന്മ മുൻനിർത്തിയുള്ളതും ശരിയുമായ കാര്യങ്ങളേ അയാൾ പ്രവർത്തിക്കൂ."

ബാവായുടെ മറുപടി എന്നെ സന്തുഷ്ടനാക്കി. എന്റെ മേൽ സ്വന്തം അധികാരം അടിച്ചേല്പിച്ചോ ചക്രവർത്തി പറയുന്നതനുസരിച്ചു പ്രവർത്തിക്കാൻ എന്നോടാവശ്യപ്പെട്ടോ സ്വന്തം അധികാരം പ്രകടിപ്പിക്കാനൊന്നും ബാവാതിരുമേനി ഉദ്യമിച്ചില്ല. അദ്ദേഹത്തിന്റെ മറുപടി വളരെ സൂക്ഷിച്ചും കരുതലോടെയുമായിരുന്നു. അദ്ദേഹം എന്റെ സ്വാതന്ത്ര്യത്തെ നിലനിറുത്തി. കാര്യം അടച്ചിടാതെ തുറന്നിടുകയും ചെയ്തു. ഡൽഹിയിലെ മേൽ വിലാസം എനിക്കു നല്കാൻ അംഗരക്ഷകരോട് ചക്രവർത്തി നിർദ്ദേശിച്ചു. അദ്ദേഹം പിറ്റേന്നു ഡൽഹിയിലേക്കു മടങ്ങുകയാണ്. ചക്രവർത്തി എന്നിൽ നിന്ന് ഒരു മറുപടി പ്രതീക്ഷിക്കുന്നുവെന്നു പ്രകടം.

ചക്രവർത്തി വിടപറഞ്ഞുപോയതിനുശേഷം കാതോലിക്കാബാവാ എന്നെ അടുക്കലേക്കു വിളിച്ച് ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു: (പല തിരുമേനിമാരും സഭയിലെ ഏതാനും നേതാക്കന്മാരും സന്നിഹിതരായിരുന്നു) "എല്ലാവർക്കും പോൾ വർഗീസിനെ വേണം. എനിക്ക് അയാളെ നമ്മുടെ സഭയിൽ വേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ചക്രവർത്തിക്ക് അയാളെ അങ്ങേരുടെ രാജ്യത്തു വേണം. പക്ഷേ പോൾ വർഗീസ് ഒരാൾ മാത്രമേയുള്ളു. താൻ എത്യോപ്യയിൽ പോയി

ചക്രവർത്തിയോടൊപ്പം പ്രവർത്തിക്കുന്നത് നമ്മുടെ സഭയ്ക്കു നല്ലതാണ്. അദ്ദേഹം നമ്മുടെ ചക്രവർത്തിയാണ്. അവിടെയിരുന്നുകൊണ്ട് നമ്മുടെ സഭയെ വളരെയേറെ സഹായിക്കാൻ തനിക്കു കഴിയും. എന്നാൽ താൻ ഇവിടെ താമസിച്ചു ജോലി തുടരുന്നതും നല്ല കാര്യം തന്നെ. താൻ എന്തു ചെയ്യണമെന്നു പറയാൻ എനിക്കറിവില്ല. താൻ വീട്ടിൽ പോയി തീക്ഷ്ണതയോടെ പ്രാർത്ഥിക്കുക. വീണ്ടും പ്രാർത്ഥനയിലൂടെ തന്നെ ഒരു തീരുമാനമെടുക്കുക."

അങ്ങനെ ചെയ്യാമെന്നു സമ്മതിച്ചു ഞാൻ യാത്രപറഞ്ഞു. അരമനയ്ക്കു പുറത്തുകടന്ന് ഏതാനും വാര ഞാൻ മുമ്പോട്ടു നടന്നപ്പോൾ ഒരു ശെമ്മാശൻ ഓടിവന്ന് ബാവാ വിളിക്കുന്നെന്നു പറഞ്ഞു. ഞാൻ അകത്തു കടന്നപ്പോൾ ബാവാ മറ്റുള്ളവരെയെല്ലാം പറഞ്ഞയച്ച ശേഷം എന്നോട് മുമ്പിൽകിടന്ന പായയിൽ ഇരിക്കാൻ ആവശ്യപ്പെട്ടു. വളരെ വാത്സല്യത്തോടെ അദ്ദേഹം കുറെനേരം എന്നോടു സംസാരിച്ചു. ശരിയായ തീരുമാനം ചെയ്യുക വളരെ പ്രയാസമാണെന്ന് അദ്ദേഹം ചൂണ്ടിക്കാട്ടി. മറ്റുള്ളവരുടെ മുമ്പിൽ വച്ച് എന്നെപ്പറ്റി പറഞ്ഞതു വളരെ വാസ്തവം തന്നെയാണെന്ന് ബാവാ പറഞ്ഞു. എന്റെ ആത്മീയവേല അസാധാരണമായ രീതിയിൽ അനുഗ്രഹപ്രദമാക്കാൻ ദൈവം പ്രസാദിച്ചുവെന്നും ആ പശ്ചാത്തലത്തിൽ എന്റെ സാന്നിദ്ധ്യം സഭയുടെ പ്രവർത്തനത്തിന് ആവശ്യമാണെന്നും ബാവാ അഭിപ്രായപ്പെട്ടു. അതേസമയം എത്യോപ്യയിൽപോയി ചക്രവർത്തിയുടെ പ്രൈവറ്റ് സ്റ്റാഫിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്നത് എനിക്കും നമ്മുടെ സഭയ്ക്കും തുല്യനിലയിൽ പ്രയോജനപ്രദമാണെന്നും അദ്ദേഹം കാണുന്നുണ്ട്. അതു നമ്മുടെ സഭയ്ക്കു വലിയ ബഹുമതിയായിരിക്കും. എന്നിലൂടെ ചക്രവർത്തി നമ്മുടെ സഭയെ സഹായിക്കാൻ മുഖാന്തരമാവുകയും ചെയ്യും.

ഞാൻ പ്രാർത്ഥിക്കണമെന്നും പ്രാർത്ഥനയുടെ പശ്ചാത്തലത്തിൽ ഒരു തീരുമാനത്തിലെത്തണമെന്നും ബാവാ ആവർത്തിച്ചു പറഞ്ഞു. ഞാൻ ശരിയായ തീരുമാനമെടുക്കാൻ സഹായകമായി ബാവായും പ്രാർത്ഥിക്കാമെന്ന് എനിക്ക് ഉറപ്പുനല്കി. പ്രാർത്ഥനയിൽ എന്റെ പ്രത്യേകഹിതം ദൈവത്തിന്മേൽ അടിച്ചേല്പിച്ചിട്ട് അത് പ്രാർത്ഥനയിൽ ലഭിച്ച ഉത്തരമാണെന്ന് വീമ്പിളക്കരുതെന്ന് ബാവാ താക്കീതുനല്കി. ഭക്തരായ രണ്ടു സുവിശേഷകന്മാർ മക്കളുടെ വിവാഹത്തെപ്പറ്റി ദൈവഹിതം തേടിയ കഥ ബാവാ എന്നോടു പറഞ്ഞു. അവരിലൊരാളുടെ മകൻ അപരന്റെ മകളെ വിവാഹം ചെയ്യാനായിരുന്നു ആലോചന. സുവിശേഷകരും ഉപദേശിമാരും സാധാരണ ചെയ്യാറുള്ളതുപോലെ ഇരുവരും ദീർഘമായി പ്രാർത്ഥിച്ചു. വധുവിന്റെ ഭവനത്തിൽ നിന്ന് ഒരു വലിയ തുക സ്ത്രീധനമായി കിട്ടണമെന്നു വരന്റെ

പിതാവു പ്രാർത്ഥിച്ചു. അതേസമയം, സ്ത്രീധനത്തുക കഴിവതും കുറച്ചുകിട്ടണമെന്നായിരുന്നു വധുവിന്റെ പിതാവ് പ്രാർത്ഥിച്ചത്. എന്റെ ഹിതം നടന്നു കിട്ടാൻ ദൈവത്തെ ഹേമിക്കരുതെന്ന് കാതോലിക്കാബാവാ ഒരിക്കൽകൂടി അനുസ്മരിപ്പിച്ചു.

അവിടെനിന്നു വിടവാങ്ങിയപ്പോൾ ഞാൻ ഗാഢമായി മനസ്സാ പ്രാർത്ഥിച്ചു. സ്വാർത്ഥചിന്തകളിൽ നിന്നു എന്നെ പൂർണമായും മുക്തനാക്കണമെന്നും, അവ്യാജമായും ആത്മാർത്ഥമായും ദൈവഹിതത്തിനു വിധേയനാകാൻ എന്നെ സഹായിക്കണമെന്നും ഞാൻ മനമുരുകി പ്രാർത്ഥിച്ചു. ചക്രവർത്തിയുടെ ആവശ്യം നിരാകരിച്ച നടപടിയെ ജനങ്ങൾ കൈയടിച്ച് അഭിനന്ദിച്ചുവെന്നത് എന്റെ തലക്കനം കൂട്ടാൻ ഒരുപക്ഷേ കാരണമാക്കിയിരിക്കാം. ഹൃദയത്തിന്റെ വഴികൾ ആർക്കറിയാം?

എങ്ങനെ മുമ്പോട്ടു നീങ്ങണമെന്നതു സംബന്ധിച്ച് ദൈവം എനിക്കൊരു ആശയം നല്കി. ആലുവാ ഫെലോഷിപ്പ് ഹൗസിലെ എന്റെ താമസസ്ഥലത്തേക്കു ഞാൻ മടങ്ങി. എന്റെ സഭയിൽ അംഗങ്ങളായ മൂന്നു സുഹൃത്തുക്കളെ ഞാൻ വിളിച്ചുകൂട്ടി. യൂണിയൻ ക്രിസ്ത്യൻ കോളജിലെ ഇംഗ്ലീഷ് ലക്ചറർ റവ. ഡോ. കെ. സി. ജോസഫ്, ബോട്ടണി ലക്ചറർ പ്രൊഫ. ടി. സി. ജോസഫ്, ഫെലോഷിപ്പ് ഹൗസ് സെക്രട്ടറി എം. തൊമ്മൻ എന്നിവരെ ഞാൻ കഴിഞ്ഞ മൂന്നുനാലു ദിവസത്തെ സംഭവവികാസങ്ങൾ വിവരിച്ചു പറഞ്ഞുകേൾപ്പിച്ചു. എന്റെ സ്വന്തം ഇച്ഛാശക്തിയെ എനിക്കു വിശ്വസിക്കാനാവില്ലെന്നും ഞാൻ അവരെ ധരിപ്പിച്ചു. ഞാൻ എത്യോപ്യയിലേക്കു പോകണമോ വേണ്ടയോ എന്നതാണു പ്രശ്നം. അവർ മൂവരും ചേർന്നു പ്രാർത്ഥനയിൽ എടുക്കുന്ന ഏകകണ്ഠമായ ഏതു തീരുമാനവും അംഗീകരിക്കാൻ തയ്യാറാണെന്നു ഞാൻ അവരോടു പറഞ്ഞു. അവരുടെ സംയുക്ത തീരുമാനം എന്തുതന്നെയായാലും അതു ചോദ്യം ചെയ്യാതെ ദൈവഹിതമായി അംഗീകരിക്കാനും തദനുസരണം പ്രവർത്തിക്കാനും ഞാൻ സന്നദ്ധനാണെന്നും ഞാൻ അറിയിച്ചു.

ഒരു ഗ്രൂപ്പായി ഒന്നിച്ചു പ്രാർത്ഥിക്കുക ഞങ്ങളുടെ പതിവായിരുന്നു. ഈ സന്ദർഭത്തിലും ഞങ്ങൾ ഒന്നിച്ചു പ്രാർത്ഥിച്ചു-ദൈവഹിതം നിവർത്തിക്കപ്പെടണമേയെന്ന്. പെട്ടെന്ന് ഒരു തീരുമാനം എടുക്കാൻ സാധിക്കാത്തവണ്ണം അതീവ ഗുരുതരമാണു പ്രശ്നം. ഞങ്ങൾ 24 മണിക്കൂർ പ്രാർത്ഥനയിൽ ജാഗ്രതയോടെ കാത്തിരിക്കാനും അനന്തരം മൂന്നു പേരും ഒന്നിച്ചു ചേർന്ന് ഒരു തീരുമാനമെടുക്കാനും സമ്മതിച്ചു.

പിറ്റേദിവസം ഞങ്ങൾ നാലുപേരും വീണ്ടും ഒന്നിച്ചുകൂടി. മറ്റു മൂന്നു പേരും ചേർന്ന് ഒരു തീരുമാനമെടുത്ത് കഴിഞ്ഞിരുന്നു. ഏതു തീരുമാനവും അംഗീകരിക്കാൻ പറ്റിയ മാനസികാവസ്ഥയിലായിരുന്നു ഞാൻ. എന്റെ സഹപ്രവർത്തകനായ ശ്രീ. തൊമ്മനാണ് ഗ്രൂപ്പിന്റെ തീരുമാനം വെളിപ്പെടുത്തിയത്. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: "വറീച്ചാ, താങ്കൾ കാരണം ദൈവം ഈ സ്ഥാപനത്തെ (ഫെലോഷിപ്പ് ഹൗസ്) അനുഗ്രഹിച്ചതെല്ലാം ഞങ്ങൾക്കു നന്നായി അറിയാം. ഇപ്പോൾ അനേകം പേർക്കു പ്രകാശം നല്കുന്ന ഒരു സ്ഥാപനമായി ഇത് വളർന്നിരിക്കുന്നു. താങ്കളുടെ അസാന്നിധ്യത്തിൽ അതിന്റെ വളർച്ച താഴോട്ടു പോകാനാണു സാധ്യത. താങ്കളെ കൂടാതെ ഇവിടത്തെ പ്രവർത്തനം തുടർന്നുകൊണ്ടു പോകാൻ ഞാൻ വിഷമിക്കും. ക്രിസ്തീയ സ്ഥാപനങ്ങളും വ്യക്തികളും, കേരളത്തിൽ മാത്രമല്ല, ഇന്ത്യയൊട്ടുക്കു ഒട്ടനേകം പേരും താങ്കളുടെ അസാധാരണ കഴിവുകളിൽ നിന്ന് വളരെയേറെ പ്രയോജനം പ്രാപിച്ചവരാണ്. താങ്കളുടെ സാന്നിദ്ധ്യം നമ്മുടെ സഭയ്ക്ക് ആവശ്യമുണ്ട്."

"പക്ഷേ കാര്യത്തിനു മറ്റൊരു വശമുണ്ടെന്നു ചൂണ്ടിക്കാണിക്കട്ടെ. ചക്രവർത്തിയുടെ ഉദ്യോഗവാഗ്ദാനം നിരാകരിക്കുകവഴി ഒരു കനകാവസരമാണു താങ്കൾ വീരോചിതം പരിത്യജിച്ചത്. ഇതെല്ലാവർക്കും പരക്കെ അറിവുള്ള കാര്യമാണ്. പത്രങ്ങളിലും ഇക്കാര്യം വന്നിരുന്നു. താങ്കൾ ഒരു ഡസൻ തവണയെങ്കിലും ഉദ്യോഗം നിരസിച്ചുവെന്നാണ് റിപ്പോർട്ട്. ഈ വലിയ ത്യാഗത്തെ എല്ലാവരും അഭിനന്ദിക്കുന്നു. താങ്കളുടെ ത്യാഗത്തെയും വിശ്വാസദാർഢ്യത്തെയും ഞങ്ങളും വിലമതിക്കുന്നു. ഈ പതിമൂന്നാം പ്രാവശ്യവും താങ്കൾ ചക്രവർത്തിയുടെ ഉദ്യോഗവാഗ്ദാനം നിരാകരിക്കുന്ന പക്ഷം, താങ്കൾ സ്വന്തം ത്യാഗത്തെപ്പറ്റി അതീവ ഗർവിഷ്ഠനായി തീർന്നേക്കാമെന്നും അതോടുകൂടി താങ്കളോടുകൂടിയുള്ള ജീവിതം വിഷമകരമായിത്തീരാൻ സാധ്യതയുണ്ടെന്നും ഞങ്ങൾക്കു ആശങ്കയുണ്ട്.താങ്ക ളുടെതന്നെ ആത്മീയസുസ്ഥിതിയും ക്ഷേമവും വിനയവും പരിഗണിക്കുമ്പോൾ ചക്രവർത്തിയുടെ ഉദ്യോഗവാഗ്ദാനം താങ്കൾ സ്വീകരിക്കുന്നതാണ് ഉചിതമെന്നു ഞങ്ങൾക്കു തോന്നുന്നു. താങ്കൾ എത്യോപ്യയിലേക്കു പോകണം. ഇതാണു ഞങ്ങളുടെ ഏകകണ്ഠമായ തീരുമാനം."

ഈ വാദമുഖത്തിന്റെ ന്യായാന്യായങ്ങൾ ചോദ്യം ചെയ്യുക എന്റെ ജോലിയല്ല. ഞാൻ ദൈവതിരുമുമ്പാകെ അവർക്ക് എന്റെ വാക്കു കൊടുത്തിരുന്നു. അത് അനുസരിക്കുക മാത്രമാണ് എന്റെ കടമ. ശേഷമെല്ലാം ദൈവത്തിന്റെ കർത്തവ്യമാണ്. അതുകൊണ്ട് ഞാൻ തലനമിച്ച് അവരുടെ തീരുമാനം ശിരസ്സാവഹിച്ചു. അനന്തരം ഞങ്ങൾ ഒന്നിച്ചു കുറേനേരം പ്രാർത്ഥിച്ചു.

ചക്രവർത്തി ഇതിനകം കേരളം വിട്ടു ഡൽഹിയിൽ എത്തിച്ചേർന്നിരുന്നു. ഉദ്യോഗവാഗ്ദാനം സ്വീകരിച്ചുകൊണ്ടു ഞാൻ അദ്ദേഹത്തിനു കമ്പിയടിച്ചു. മൂന്നു ദിവസത്തിനുശേഷം കൽക്കട്ടയിലെത്തി ചക്രവർത്തിയെ വീണ്ടും കാണാൻ നിർദ്ദേശിച്ചുകൊണ്ട് പിറ്റേന്ന് എനിക്ക് മറുപടികമ്പി കിട്ടി. മൂന്നു ദിവസത്തിനുശേഷം ഞാൻ കൽക്കട്ടയിലെത്തി (ആലുവായിൽ നിന്നു മൂവായിരത്തോളം കിലോമീറ്റർ അകലെയാണ് ആ നഗരം) ചക്രവർത്തിയെ കണ്ടു. സന്ദർശനത്തിൽ അദ്ദേഹം സന്തുഷ്ടനായിരുന്നു.അദ്ദേഹം എനിക്ക് മൂന്ന് ആയിരം രൂപാ നോട്ടുകൾ തന്നു (ആ വിലയ്ക്കുള്ള ഇന്ത്യൻ നോട്ട് ഞാൻ ആദ്യം കാണുകയാണ്. അതിൽ പിന്നീടും കണ്ടിട്ടുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല). ആവശ്യമുള്ള വസ്ത്രങ്ങളും മറ്റ് അനുസാരികളും വാങ്ങാനായിരുന്നു പണം. യാത്രയ്ക്കുള്ള വിമാനടിക്കറ്റ് യഥാസമയം കേരളത്തിലേക്കയച്ചേക്കാമെന്ന് അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു.

രണ്ടു ദിവസംകൂടി ചക്രവർത്തിയുടെ സംഘത്തോടൊപ്പം അവിടെ താമസിക്കാനും അദ്ദേഹം എന്നോടു പറഞ്ഞുവെന്നാണെന്റെ ഓർമ. പിറ്റേദിവസം ചക്രവർത്തി കുതിരപ്പന്തയം കാണാൻ പോയി. ഞാൻ മാക്കോന്നൻ രാജകുമാരനെ അനുഗമിച്ചു. പന്തയത്തിൽ പങ്കെടുക്കുന്നതിൽ അദ്ദേഹത്തിനു കമ്പമായിരുന്നു. ഞാനും പന്തയം വയ്ക്കണമെന്നു രാജകുമാരൻ ശഠിച്ചു. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞതാണല്ലോ എന്നു കരുതി ഞാൻ അഞ്ചുരൂപാ മുടക്കി പന്തയം വച്ചു. എനിക്ക് 22 രൂപ കിട്ടി. അതിനു മുമ്പോ പിമ്പോ ഞാൻ പന്തയത്തിൽ പങ്കെടുത്തിട്ടില്ല.

എത്യോപ്യ-രണ്ടാമത്തെ പ്രവാസം (1956–'59)

അതാണ് എത്യോപ്യയിലേക്കുള്ള എന്റെ മടങ്ങിവരവിന്റെ കഥ. എന്റെ രണ്ടാം പ്രവാസം. ആദ്യത്തേതിനോളം തന്നെ കാലം അതും നീണ്ടുനിന്നു. മൂന്നുവർഷത്തിൽ താഴെ.

ഞാൻ എത്യോപ്യയിൽ എത്തിക്കഴിഞ്ഞാലുടൻ എന്തൊക്കെയാണ് ചെയ്യേണ്ടത് എന്നതിനെപ്പറ്റി ചക്രവർത്തി എനിക്കു സൂചനകൾ നൽകി. ഇൻഡോ-എത്യോപ്യൻ സഹകരണം സംബന്ധിച്ച പുതിയ പദ്ധതികൾക്കു മേൽനോട്ടം വഹിക്കുകയാണ് ആദ്യത്തേത്. ഇന്ത്യയിലെ വികസനപ്രവർത്തനങ്ങളിൽ തനിക്കു വലിയ മതിപ്പുണ്ടെന്നും, നെഹ്റു അതിമഹാനായ വ്യക്തിയാണെന്നും അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. ഈ ഇന്ത്യൻ ബന്ധം വ്യാപകമാക്കാൻ അദ്ദേഹം ഉദ്ദേശിക്കുന്നു. എത്യോപ്യയെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം പാശ്ചാത്യ

വികസനമാതൃകയേക്കാൾ ഇന്ത്യൻ പരീക്ഷണം കൂടുതൽ പ്രധാനമാണെന്ന് അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. അദ്ദേഹം ഇപ്പോൾ ആരംഭമിട്ടിട്ടുള്ള മൂന്നു പദ്ധതികൾക്ക് മേൽനോട്ടം വഹിക്കാനാണ് അദ്ദേഹം എന്നെ നിയോഗിച്ചത്. ഹാരാറിലെ മിലിറ്ററി അക്കാദമി (ഇന്ത്യൻ സായുധസേനാ വിഭാഗത്തിലെ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാർക്കാണ് അതിന്റെ ചുമതല. ബ്രിഗേഡിയർ റോലിക്കായിരിക്കും അതിന്റെ നേതൃത്വം). ബിർളയുമായി സഹകരിച്ചുള്ള ടെക്സ്റ്റൈൽ മിൽ പദ്ധതി, കൂടിയാലോചനാഘട്ടത്തിലിരിക്കുന്ന ഇന്ത്യ-എത്യോപ്യ വാണിജ്യക്കരാർ ഇവയാണു മൂന്നു പദ്ധതികൾ. ചില ഉപദേഷ്ടാക്കൾ ഇന്ത്യയിൽനിന്നു വരാനുണ്ട്. കമ്മ്യൂണിറ്റി വികസനത്തിന് ഒരു സീനിയർ ഐ. സി. എസ്. ഉദ്യോഗസ്ഥനായ മി. രാമചന്ദ്രൻ നായർ, സാമൂഹ്യകാര്യങ്ങൾക്ക് ഡൽഹിയിലെ ഒരു പ്രമുഖ സാമൂഹ്യപ്രവർത്തകനായ മി. ജോൺ ബർണബാസ് എന്നിവർ. മറ്റു ചിലരെ ഞാൻ തന്നെ പിൽക്കാലത്തു റിക്രൂട്ട് ചെയ്യേണ്ടി വരുമെന്നു ചക്രവർത്തി പറഞ്ഞു.

ഭാവിയിൽ ഇന്ത്യയുമായുള്ള ബന്ധം എത്യോപ്യൻ നയത്തിന്റെ ഒരു പ്രധാന ഭാഗമായി മാറാൻ പോവുകയാണ്. ഇതിനെല്ലാമുള്ള ലെയിസൺ ഓഫീസർ (വിവിധ വിഭാഗങ്ങളെ കൂട്ടിയിണക്കുന്ന ഉദ്യോഗസ്ഥൻ) ആയി ഞാൻ പ്രവർത്തിക്കേണ്ടിയിരുന്നു. എത്യോപ്യയിലെ ഇന്ത്യൻ അംബാസഡർ മി. നിരഞ്ജൻ സിംഗ് ഗിൽ, ന്യൂഡൽഹിയിലെ എത്യോപ്യൻ അമ്പാസഡർ മി. റാസ് ഇമ്രു എന്നിവരുമായി ഉറ്റുസഹകരിച്ചുവേണം ഞാൻ ജോലിചെയ്യാൻ. എത്യോപ്യൻ ഗവൺമെന്റിന്റെ ഏതെങ്കിലും ഒരു പ്രത്യേക മന്ത്രികാര്യാലയവുമായി ബന്ധപ്പെട്ടല്ല എന്റെ പ്രവർത്തനം. ചക്രവർത്തിയോടു നേരിട്ടു ബന്ധപ്പെട്ടാണ് ഞാൻ ജോലി ചെയ്യേണ്ടത്. ഔപചാരികമായി ചക്രവർത്തിയുടെ പ്രൈവറ്റ് സെക്രട്ടറിയുടെ ഓഫീസിനോടും "പെൻ" മന്ത്രികാര്യാലയത്തോടും ഞാൻ ബന്ധപ്പെട്ടിരിക്കും. എന്റെ ആദ്യസംഭാഷണത്തിൽ തന്നെ ചക്രവർത്തി എന്നോടു പറഞ്ഞു: "നമുക്കുവേണ്ടി നീ യഥാസമയം ചെയ്യേണ്ട വ്യക്തിപരമായ കാര്യങ്ങളുണ്ട്." ഇത് പലതരമാണെന്നു പിന്നീടെനിക്കു മനസ്സിലായി. കൊട്ടാരത്തിലെ ഉപയോഗത്തിനു വിദേശങ്ങളിൽനിന്ന് കത്തി, മുള്ള്, സ്പൂൺ മുതലായവയും ഭരണി, മൺപാത്രങ്ങൾ എന്നിവയും വാങ്ങൽ, ചക്രവർത്തിയുടെ പേരിൽവരുന്ന കത്തുകൾ വായിച്ച് ചിലതിനു മറുപടി തയ്യാറാക്കൽ, അമേരിക്കൻ ഗവൺമെന്റിന്റെ ചില സഹായ പദ്ധതികൾ പഠിക്കുക (എത്യോപ്യയിൽ ഒരു ഹൈവേ പണിയുന്നതു ദൃഷ്ടാന്തം) അതു സംബന്ധിച്ച് കുറിപ്പ് തയ്യാറാക്കുക, ചക്രവർത്തിയുടെ പ്രധാന പ്രസംഗങ്ങളുടെ നക്കൽ തയ്യാറാക്കുക, നീണ്ട ഇംഗ്ലീഷ് പ്രമാണങ്ങളുടെ ചുരുക്കം അംഹാരിക്ക് ഭാഷയിൽ ആക്കുക, വിദ്യാഭ്യാസ നവീകരണം, സാമൂഹ്യപരിഷ്ക്കാരങ്ങൾ എന്നീ നിർദ്ദേശങ്ങളെപ്പറ്റി ചക്രവർത്തിക്ക് ഉപദേശം നല്കുക-അങ്ങനെ പലതും.

ചിലപ്പോൾ ചക്രവർത്തി വിദേശ പര്യടനം കഴിഞ്ഞുവരുമ്പോൾ ചില പുസ്തകങ്ങൾ എന്നെ ഏല്പിച്ചിട്ട് അവ വായിച്ച് അംഹാരിക്കിൽ സംഗ്രഹം എഴുതിക്കൊടുക്കാൻ ആവശ്യപ്പെടും. ഒരിക്കൽ ചക്രവർത്തി യൂഗോസ്ലാവിയായിൽ തന്റെ സുഹൃത്തായ മാർഷൽ ടിറ്റോയെ സന്ദർശിച്ച ശേഷം മടങ്ങി വന്നപ്പോൾ യൂഗോസ്ലാവിയായിൽ നിരോധിച്ച ഒരു ഗ്രന്ഥം കൈയിലുണ്ടായിരുന്നു. ടിറ്റോയുടെ എതിരാളിയും മുമ്പ് യുഗോസ്ലാവിയായിൽ വൈസ്പ്രസിഡന്റുമായിരുന്ന മിലോവൻ ജിലാസ് (Milovan Djilas) എഴുതിയ "ദ ന്യൂ ക്ലാസ്" (പുതിയ വർഗം) എന്ന ഗ്രന്ഥം ടിറ്റോയ്ക്കു മാത്രമല്ല കമ്മ്യൂണിറ്റ് വ്യവസ്ഥിതിക്കു മുഴുവനായുള്ള ഒരു കുറ്റപത്രമാണത്. അക്കാലത്തെ (1956 -'57) സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം അതു പ്രായത്തിൽ കവിഞ്ഞ ഒരു വിധിയെഴുത്തായി തോന്നാം. മുതലാളിത്തത്തിലെ വസ്തു ഉടമകളെയെല്ലാം നിർമ്മാർജ്ജനം ചെയ്യുന്നതിൽ കമ്മ്യൂണിസം വിജയിച്ചുവെങ്കിലും അതിന്റെ സ്ഥാനത്ത് കമ്മ്യൂണിസ്റ്റ് വ്യവസ്ഥയിൽ ഉദ്യോഗസ്ഥദുഷ്പ്രഭുത്വത്തിന്റെ ഒരു മേലേക്കിട വർഗ്ഗത്തെ പ്രതിഷ്ഠിച്ചുവെന്നു മാത്രമേ പറയാവൂ എന്നും, ആ പുതിയ വർഗം മുതലാളിത്ത യജമാനന്മാരേക്കാൾ കൂടുതൽ നിഷ്കരുണവും കൂടുതൽ മർദ്ദകവും കൂടുതൽ ജനാധിപത്യവിരുദ്ധവുമായി പരിണമിച്ചുവെന്നും ജിലാസ് ഗ്രന്ഥത്തിൽ വാദിച്ചു.

മറ്റൊരിക്കൽ ചക്രവർത്തി കൊണ്ടുവന്ന ഗ്രന്ഥം ആന്റൺ മക്കാരെങ്കോ (Anton Makarenko)യുടെ The Road to Life (ജീവിതത്തിലേക്കുള്ള പാത) എന്ന ഗ്രന്ഥമായിരുന്നു. വിദ്യാഭ്യാസവിദഗ്ധനായ ഒരു റഷ്യൻ കമ്മ്യൂണിസ്റ്റാണ് ഗ്രന്ഥകർത്താവ്. ഭീഷണിപ്പെടുത്താത്തതും അംഗീകരിക്കുന്നതുമായ ഒരു സമൂഹത്തിൽ പരിമിതമായ ഉത്തരവാദിത്വങ്ങൾ നല്കി, കുറ്റവാളികളെയും പാർട്ടി സിദ്ധാന്തങ്ങളിൽ നിന്നു വ്യതിചലിച്ചവരെയും എങ്ങനെ പുനരധിവസിപ്പിക്കാമെന്നു കാണിക്കുന്ന ശ്രദ്ധേയമായ ഒരു ഗ്രന്ഥം. സോഷ്യലിസ്റ്റ് എഡ്യൂക്കേഷൻ സംബന്ധിച്ചുള്ള അന്ന ക്രൂപ്സ്കായ (Anna Krupskaya)യുടെ (ലെനിന്റെ പത്നിയുടെ) വീക്ഷണത്തിൽ നിന്ന് ഒരു വ്യതിചലനമാണത്. ജിമ്മയിലെ എന്റെ സ്വന്തം അനുഭവങ്ങളുടെ വെളിച്ചത്തിൽ ഈ വാദമുഖം എത്യോപ്യയിൽ പ്രസക്തമാണെന്ന് എനിക്ക് തോന്നി. എന്റെ സംഗ്രഹത്തിൽ ചക്രവർത്തി സന്തുഷ്ടനായി. വിഷാംശങ്ങൾ നീക്കിക്കളയുന്ന പക്ഷം കമ്മ്യൂണിസത്തിൽ പോലും സ്വീകാര്യമായ നല്ല കാര്യങ്ങളുണ്ടെന്നു ചക്രവർത്തി പറഞ്ഞു. ആ ആശയങ്ങൾ വിദ്യാഭ്യാസമന്ത്രികാര്യാലയത്തിലേക്കയച്ചു. എന്തെങ്കിലും ഫലമുണ്ടായതായി എനിക്കറിവില്ല.

മറ്റൊരു പദ്ധതി ഫരീദ്കോട്ട് രാജാവിന്റെ പദ്ധതിയാണ്. തനിക്കതിൽ വളരെയേറെ താല്പര്യമുണ്ടെന്ന് ചക്രവർത്തി പറഞ്ഞു. ഹെയ്‌ലി സെലാസിയുടെ

പരമാധികാരത്തിൻകീഴിൽ ഫരീദ്കോട്ട് രാജാവ് ഒരു സാമന്തരാജാവ്. ഇന്ത്യക്കാരെ വൻതോതിൽ ഇറക്കുമതി ചെയ്ത് എത്യോപ്യയ്ക്കകത്ത് ഒരു സാമന്തരാജ്യം സൃഷ്ടിക്കുകയാണു പദ്ധതി. അവസാനം ഈ പദ്ധതി അട്ടിമറിച്ചതിൽ എനിക്കും ഒരു പങ്കുണ്ട്. ഫരീദ്കോട്ട് രാജാവിന്റെ സ്വഭാവത്തെപ്പറ്റിയും സത്യസന്ധതയെപ്പറ്റിയും എനിക്ക് വലിയ മതിപ്പില്ലായിരുന്നു. സ്വതന്ത്രഭാരതം എല്ലാ നാട്ടുരാജ്യങ്ങളുടെയും സ്വതന്ത്രഭരണം അവസാനിപ്പിച്ച കൂട്ടത്തിൽ തനിക്കു നഷ്ടപ്പെട്ട നാട്ടുരാജ്യം എത്യോപ്യയിൽ നേടിയെടുക്കാനാണ് രാജാവിന്റെ യത്നം. ഒരു ഇന്ത്യൻ രാജാവിനെ തന്റെ കീഴിൽ സാമന്തനായി കിട്ടിയാൽക്കൊള്ളാമെന്ന് ചക്രവർത്തി അത്യധികം ആഗ്രഹിച്ചിരുന്നു. അങ്ങനെ വേണമെങ്കിൽത്തന്നെ ഇന്ത്യയ്ക്കും എത്യോപ്യയ്ക്കും പ്രയോജനം ചെയ്യുന്ന വ്യക്തികളെ വേണം സ്വാഗതം ചെയ്യാൻ. ജനങ്ങളെ നിഷ്കരുണം ചൂഷണം ചെയ്യുന്ന ദുർമാർഗികളെയും സ്ത്രീലമ്പടന്മാരെയുമല്ല എന്നായിരുന്നു എന്റെ ചിന്താഗതി. തന്റെ പദ്ധതി വിജയത്തിലെത്തിക്കാൻ ഫരീദ്കോട്ട് രാജാവ് എന്റെ മേൽ ധാരാളം സ്വാധീനം ചെലുത്തിനോക്കി. പക്ഷേ ശുദ്ധമായ മനസ്സാക്ഷിയോടു കൂടി എനിക്കതിനെ അനുകൂലിക്കാൻ കഴിയുമായിരുന്നില്ല.

കൊട്ടാരം വളപ്പിനുള്ളിലായി ഒരു കെട്ടിടത്തിലായിരുന്നു എന്റെ ഓഫീസ്. ഡ്യൂക്കിന്റെ മന്ദിരം എന്നു പേർ, പൊതുജനങ്ങൾക്ക് അവിടെ പ്രവേശനമുണ്ടായിരുന്നില്ല. പക്ഷേ അത് ചക്രവർത്തിയുടെ വസതിക്കും ഓഫീസിനും തൊട്ടടുത്തായിരുന്നു.

സിബിൽ രാജകുമാരി, എന്റെ സെക്രട്ടറി

ഏറെത്താമസിയാതെ ഒരു ദിവസം ചക്രവർത്തിയുടെ 26 വയസ്സുകാരി പൗത്രി സിബിൽ വെംഗൽ ദേസ്താ (Seble Wengel Desta) രാജകുമാരി എന്നെ കാണാൻ വന്നു, താൻ ആരാണെന്ന് കുറ്റമറ്റ ഇംഗ്ലീഷിൽ സ്വയം പരിചയപ്പെടുത്തി. എന്റെ സെക്രട്ടറിയായി പ്രവർത്തിക്കാൻ തന്റെ പിതാമഹൻ തന്നോടാവശ്യപ്പെട്ടതായി ശുദ്ധമായ ഇംഗ്ലീഷിൽ അവൾ പറഞ്ഞു. ഇംഗ്ലണ്ടിലെ ബ്രിട്ടീഷ് വിദ്യാലയങ്ങളിൽ അവൾ 17 വർഷം പഠിച്ചു. യൂണിവേഴ്സിറ്റി ബിരുദം നേടി. അടുത്തയിടെയാണ് എത്യോപ്യയിൽ മടങ്ങിയെത്തിയത്. അംഹാരിക് ഭാഷയിൽ അല്പസ്വല്പമൊക്കെ സംസാരിക്കാം. പക്ഷേ സ്വന്തം മാതൃഭാഷ എഴുതാനോ വായിക്കാനോ വശമില്ല. ഓഫീസിൽ രാജകുമാരിക്ക് ഇരിപ്പിടമൊക്കെ തയ്യാറാക്കി. പക്ഷേ കാര്യമായ പണിയൊന്നുമില്ല. അംഹാരിക് ഭാഷ അവൾക്ക് കൈകാര്യം ചെയ്യാൻ കഴിവില്ലാത്തതിനാലും ചക്രവർത്തിക്കുള്ള എന്റെ കുറിപ്പുകളെല്ലാം അംഹാരിക് ഭാഷയിൽ വേണ്ടിയിരുന്നതിനാലും. ഏതാനും ആഴ്ച കഴിഞ്ഞ് ചക്രവർത്തി കണ്ണിലൊരു

മിന്നലാട്ടത്തോടുകൂടി എന്നോടു ചോദിച്ചു: "നിന്റെ പുതിയ സെക്രട്ടറി എങ്ങനെയുണ്ട്?" നയജ്ഞതയോടെ ഞാൻ മറുപടി പറഞ്ഞു: "ഓ, അവളൊരു അത്ഭുത യുവതി തന്നെ, തിരുമേനീ. നല്ല കഴിവുള്ളവൾ. ഇംഗ്ലീഷ് ഒന്നാംതരം. അസാധാരണ പ്രതിഭ. വിവേകശാലി. ഒരു സംഗതിമാത്രം. അംഹാരിക് ഒട്ടുമേ അറിഞ്ഞുകൂടാ".

"അതൊരു പ്രശ്നമല്ല" ചക്രവർത്തി മറുപടി പറഞ്ഞു: "നിനക്കു സമയം കിട്ടുമ്പോഴെല്ലാം അവളെ അംഹാരിക് പഠിപ്പിക്കാമല്ലോ." കണ്ണിലെ മിന്നലാട്ടം അപ്പോഴുമുണ്ട്. എനിക്കന്ന് വയസ്സ് 34. വരണയോഗ്യനായ ഒരവിവാഹിതൻ. അവൾക്ക് പ്രായം 26. കുശാഗ്രബുദ്ധി. വിവേകവതി. സൂചന പ്രകടമായിരുന്നു. പൗത്രീഭർത്താവായി എന്നെ രാജകൊട്ടാരത്തിലേക്ക് അംഗീകരിക്കാനാണ് ഭാവം.

സിബിളിനും കാര്യം പിടികിട്ടിയിട്ടുണ്ടെന്ന് പിന്നീടെനിക്കു മനസ്സിലായി. എനിക്കവളെ ഇഷ്ടമായിരുന്നു. പക്ഷേ വിവാഹം അന്നെന്റെ ചിന്തകളിൽ സ്ഥാനം പിടിച്ചതേയില്ല. മതപരമായി അവളുടെ മനോബോധ്യങ്ങൾ എത്യോപ്യൻ ഓർത്തഡോക്സ് സഭയിലെ സാധാരണ നാമമാത്ര അംഗത്വത്തിൽനിന്നു വളരെ വ്യത്യസ്തമായിരുന്നില്ല. അവളുടെ പിതാമഹന്റെ ഭക്തിയിൽ നിന്നു ലഭിച്ച വ്യക്തിപര വിശ്വാസവും ഒരളവുവരെ അവളെ സ്വാധീനിച്ചിരിക്കണം. ഏതായാലും ഒരു രാജകുമാരിയെ വിവാഹം ചെയ്യുകയെന്ന ചിന്ത തന്നെ എനിക്കു ദുരൂഹമായിരുന്നു. എന്റെ ജോലി പാവങ്ങളോടു കൂടെയാണ്. ഒരു രാജകീയ കുടുംബത്തിലെ ജീവിതം തന്നെ എനിക്ക് അസാധ്യമാണ്. ദൈവത്തിൽ ആശ്രയിച്ചുകൊണ്ട് ആ സമ്മർദ്ദത്തെ എതിർത്തു നില്ക്കാൻ തന്നെ ഞാൻ ആന്തരികമായി തീരുമാനിച്ചു.

എന്റെ ഉള്ളിൽ ഉണർന്നുവരുന്ന എതിർപ്പ് സിബിലിനും മനസിലാക്കാൻ കഴിഞ്ഞു. അവൾ എന്നിൽ ആകൃഷ്ടയാണെന്ന് വിചാരിക്കാൻ എനിക്കു കാരണമൊന്നുമില്ല. വ്യക്തിപരമായ എന്തെങ്കിലും ചിന്തകൾ തുറന്ന് പറയാൻ ഞാൻ അവൾക്ക് അവസരം നൽകിയിരുന്നുമില്ല. ഞാൻ അവളെ നിരാകരിക്കുന്നതായി അവൾക്കു തോന്നിയെന്നു ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നില്ല. തീർച്ചപറഞ്ഞുകൂടാ. അവൾ പിൽക്കാലത്ത് ഒരു എത്യോപ്യൻ പ്രഭുകുലജാതനെ വിവാഹം ചെയ്തു. അദ്ദേഹം ഹെയ്‌ലി സെലാസി യൂണിവേഴ്സിറ്റിയുടെ പ്രസിഡന്റായിത്തീർന്നു. പിൽക്കാലത്ത് ഒരു ലഹളയിൽ റിബലുകളുടെ തോക്കിനിരയായി. സിബിലിനു കുട്ടികളുമുണ്ടായി. ഞാൻ അവിവാഹിതനായി, ഒരു പ്യൂരിറ്റനായി തുടർന്നു. സിബിൽ കുറച്ചുകാലം കൂടി പ്രൈവറ്റു സെക്രട്ടറിയുടെ ഓഫീസിൽ ജോലി തുടർന്നു; താമസിയാതെ

അവിടെനിന്നു പോയി. എനിക്ക് ഒരു പുതിയ പുരുഷസെക്രട്ടറിയെ കിട്ടി.

എന്റെ സ്വന്തം താമസം കൊട്ടാരവളപ്പിനു വെളിയിലായിരുന്നതിനാൽ സ്വകാര്യ അതിഥികളെ സ്വീകരിക്കാൻ വിലക്കുണ്ടായിരുന്നില്ല. ഞാൻ കൊട്ടാരത്തിലാണു പാർത്തിരുന്നതെങ്കിൽ അതിഥി സ്വീകരണം അവിടെ വിലക്കപ്പെടുമായിരുന്നു. ഒരു കാറും ഡ്രൈവറും ഒരു വീട്ടുവേലക്കാരിയും ഒരു പാചകവിദഗ്ധനും ഒരു കാവല്ക്കാരനുമെല്ലാം എനിക്കു നല്കി. കൊട്ടാരത്തിൽനിന്നു വളരെ ദൂരെയല്ലാതെ എനിക്കു നല്കിയിരുന്ന നാലു മുറിയുള്ള വീട് ഉയർന്ന ക്ലാസ്സിൽ പെടുന്നതല്ല. പക്ഷേ ഞാൻ അതുവരെ പരിചയിച്ചുപോന്ന മാനദണ്ഡങ്ങൾ വച്ചുനോക്കുമ്പോൾ ആഡംബരപൂർണമെന്നു പറയാം.

ആദ്യമായി ഞാൻ ചെയ്ത പല കാര്യങ്ങളിലൊന്ന് എന്റെ വീട്ടിൽ ഒരു ബൈബിൾ ക്ലാസ് ആരംഭിക്കുകയായിരുന്നു. ക്രമമായി ആഴ്ച ദിവസങ്ങളിൽ (വാരാന്ത്യമൊഴികെ) നടത്തുന്ന ക്ലാസ്. ഇന്ത്യക്കാരിലും പാശ്ചാത്യ മിഷണറിമാരിലും പലരും ഏതാനും എത്യോപ്യക്കാരും ഈ ക്ലാസിൽ സംബന്ധിച്ചുപോന്നു. ഏറെത്താമസിയാതെ ഞാൻ നടത്തിപ്പോന്ന ബൈബിൾ ക്ലാസുകളുടെ എണ്ണം എട്ടോളമായി. ആഴ്ചതോറും ഏതാനും പ്രഭാഷണങ്ങളും. നഗരത്തിന്റെ പല ഭാഗങ്ങളിലും കോളജുകളിലും വീടുകളിലുമൊക്കെയായിട്ടാണ് അവ നടത്തിപ്പോന്നത്. ഇതിനുപുറമെ ആഡിസ് അബാബയിലെ യൂണിവേഴ്സിറ്റി കോളജിൽ ആഴ്ചതോറും മതത്തെപ്പറ്റി രണ്ടു സായാഹ്ന പ്രഭാഷണങ്ങളും ഞാൻ നടത്തി. ഈ ക്ലാസുകളിലും പ്രഭാഷണങ്ങളിലും ധാരാളം ആളുകൾ സംബന്ധിച്ചുപോന്നു.

"സെന്റ് പോൾസ് ഹോസ്പിറ്റൽ"

ഞാൻ ആഡിസ്അബാബയിൽ എത്തിച്ചേർന്ന സമയത്തോടടുത്ത് എത്യോപ്യയുടെ വടക്കൻ പ്രദേശത്ത് ഒരു വലിയ ബസ്സപകടമുണ്ടായി. അനേകം ഇന്ത്യൻ അദ്ധ്യാപകരും കുടുംബങ്ങളും മരിക്കുകയോ ഗുരുതരമായി മുറിവേല്ക്കുകയോ ഉണ്ടായി. കേരളത്തിൽനിന്നുള്ള ഒരു യുവ അദ്ധ്യാപകന്റെ ഭാര്യ കുഞ്ഞൂഞ്ഞമ്മയുടെയും നാലുമാസം പ്രായമായ ശിശുവിന്റെയും കാര്യം അന്നു പരക്കെ സംസാരവിഷയമായിരുന്നു. ഭർത്താവ് ബസ്സപകടത്തിൽ മരിച്ചു. ഭാര്യ 22 തയ്യലുമായി (അവയിൽ ചിലത് കോമ്പൗണ്ട് ഫ്രാക്ച്ചർ) ആശുപത്രിയിലും. തണുത്ത കാലാവസ്ഥയിലായിരുന്നു അപകടം; രാത്രി സമയത്തും. ബസ് ഒരു കുന്നിൻ മുകളിൽ നിന്ന് താഴോട്ടു പതിക്കുകയായിരുന്നു. ഭദ്രമായി തുണിയിൽ പൊതിഞ്ഞ നിലയിൽ നാലു മാസമുള്ള ശിശു അമ്മയുടെ പിടിയിൽനിന്ന് വഴുതി താഴോട്ട് ഉരുണ്ടുപോയി. അങ്ങു താഴെ

ഒരു മരത്തിന്റെ ചുവട്ടിൽ അതു തങ്ങി നിന്നു. അപകടത്തിൽപെട്ടവരെ രക്ഷപ്പെടുത്താൻ തെരച്ചിൽ നടത്തിയവർ ശിശുവിനെ കണ്ടെത്തുന്നതു 12 മണിക്കൂർ കഴിഞ്ഞാണ്. ശിശുവിനു ജീവനുണ്ട്. പക്ഷേ യാതൊന്നിനോടും പ്രതികരിക്കാത്ത അവസ്ഥയിലാണ്. ഭക്ഷണം കഴിക്കില്ല. ആരുടെയും ലാളനകൾക്കോ താലോലിക്കലിനോ ആശ്ലേഷത്തിനോ ശിശുവിൽ ഒരു ഭാവവ്യത്യാസവും ഉളവാക്കാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. തുറിച്ചുനോട്ടം മാത്രം. ഭക്ഷണം നല്കി ജീവൻ നിലനിർത്താൻ ഡോക്ടർമാർ വല്ലാതെ ക്ലേശിച്ചു.

ചക്രവർത്തി ആശുപത്രിയിലെത്തി അപകടത്തിൽനിന്നു രക്ഷപ്പെട്ടവരെ സന്ദർശിച്ചു. ബോധം മറഞ്ഞ അമ്മയിൽനിന്നു വേർപെട്ട ശിശുവിന്റെ അടുക്കലെത്തിയ ചക്രവർത്തി ശിശുവിൽ നിന്ന് ഒരു പുഞ്ചിരിയെങ്കിലും നേടുവാൻ കഴിവതെല്ലാം നോക്കി. പക്ഷേ നിരാശയായിരുന്നു ഫലം. 12 മണിക്കൂർ നേരത്തേക്ക് അമ്മയിൽ നിന്നു വേർപെട്ട ശിശു ഷോക്കിലാണെന്നും മാതൃസ്നേഹത്തിനു മാത്രമേ അവനെ അതിൽനിന്ന് ഉണർത്താൻ കഴിയൂ എന്നും ഡോക്ടർമാർ ചക്രവർത്തിയോടു വിശദീകരിച്ചു. ആ ശിശുവിന്റെ ചുമതല ഏറ്റെടുക്കാൻ ചക്രവർത്തി ഉടൻതന്നെ തന്റെ കൊട്ടാരത്തിലെ സ്റ്റാഫ് നേഴ്സുമാരിൽ ഒരാളോട് നിർദ്ദേശിച്ചു.

തടിച്ച സ്നേഹമയിയായ ആ അമ്പത്തിയഞ്ചുകാരി സർവ്വാത്മനാ ആ ശിശുവിന്റെ കാര്യത്തിൽ മുഴുകി. മൂന്നു ദിവസത്തെ തുടർച്ചയായ കഠിന തപസ്യയുടെ അന്ത്യത്തിൽ ശിശുവിനെ ഷോക്കിൽ നിന്നു മോചിപ്പിക്കാൻ അവൾക്കു കഴിഞ്ഞു. ഇതിനിടയിൽ ശിശുവിന്റെ അമ്മയായ യുവതിക്കു ബോധം തെളിഞ്ഞു. പക്ഷേ അവളുടെ ശിരസു മുതൽ കാൽവിരൽ വരെ ബാൻഡേജു ചുറ്റിയിരുന്നു. ശിശു സ്വന്തം മാതാവിനോടുപോലും പ്രതികരിക്കാതായി. ആ നഴ്സിന്റെ പരിചരണത്തിനു മാത്രമേ അവനെ ഉണർത്താൻ കഴിഞ്ഞുള്ളു. ചക്രവർത്തി മിക്കപ്പോഴും ശിശുവിനെക്കാണാൻ ആശുപത്രിയിൽ പോയിരുന്നു. അതിന്റെ കാര്യത്തെപ്പറ്റി ചിലപ്പോൾ എന്നോടു സംസാരിക്കുകയും ചെയ്തു.

ഏതാനും മാസം ആശുപത്രിയിൽ കഴിഞ്ഞപ്പോൾ അമ്മയെ ഡിസ്ചാർജു ചെയ്തു. ഇടുപ്പും കാലുകളും എല്ലാം പ്ലാസ്റ്ററിലാകയാൽ ഊന്നുവടികൾ ഉപയോഗിച്ചുവേണം നടക്കാൻ. അവളുടെ യാതൊരു ലാളനകൾക്കും വഴങ്ങാത്ത ശിശുവിനെ പരിചരിക്കുകയും വേണം. രോഗവിമുക്തയായിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന അവൾ ആരോഗ്യപ്രാപ്തിവരെ എവിടെ പാർക്കുമെന്നതു പ്രശ്നമായി. അതിന് ഏതാനും മാസങ്ങൾ വേണ്ടിവന്നേക്കും. പോകാൻ പ്രത്യേകിച്ചൊരിടം ഇല്ലായ്കയാൽ അവർ എന്റെ വീട്ടിലേക്കു പോന്നു. അമ്മയും

ശിശുവും ആയയും. ഇതിനിടയിൽ കേരളത്തിൽ നിന്നുള്ള മറ്റൊരദ്ധ്യാപകനും ബസ്സപകടത്തിൽ മുറിവേറ്റയാളുമായ മി. നാണുവും ആശുപത്രിയിൽ നിന്നു പുറത്തിറങ്ങി. അയാളും ഊന്നുവടികളിലാണ്. സ്വയം കാര്യങ്ങൾ ചെയ്യാൻ നാണു മാസ്റ്ററും പ്രാപ്തനല്ല. അദ്ദേഹവും എന്റെ വീട്ടിലേക്കു താമസംമാറ്റി. അങ്ങനെ എന്റെ വീടു നിറയെ ആളുകളായി. “സെന്റ് പോൾസ് ഹോസ്പിറ്റൽ” എന്ന് ആളുകൾ അതിനെ വിളിക്കാൻ തുടങ്ങി. ഏതു സമയത്തും സന്ദർശകർ വന്നുകൊണ്ടേയിരുന്നു. ഒരു തുറന്ന വീട്. പ്രഭാതം മുതൽ രാത്രി ഇരുട്ടുന്നതുവരെ. ഞാൻ മിക്കവാറും വീട്ടിൽ ഉണ്ടാവില്ലെന്നു മാത്രം. ഓഫീസിലെ ജോലിയും സായാഹ്നക്ലാസ്സുകളും എനിക്ക് പിടിപ്പതു ജോലി നല്കി.

ആ ശിശു എന്റെ വീട്ടിൽ വളർന്നു. മിക്കവാറും സാധാരണ ബാലനായി ത്തന്നെ. പില്ക്കാലത്ത് അവൻ ഇന്ത്യയിലേക്കു പോയി. ഹൈസ്കൂൾ വിദ്യാഭ്യാസം പൂർത്തിയാക്കി. മദ്രാസ് ക്രിസ്ത്യൻ കോളജിൽ ചേർന്നു. ഇരുപത്തഞ്ചു വയസ്സായപ്പോൾ ഒരു നാൾ ആ യുവാവ് വളരെയേറെ ഉറക്കഗുളികകൾ കഴിച്ച് ആത്മഹത്യ ചെയ്തു. ശവസംസ്ക്കാരത്തിൽ ഞാൻ സംബന്ധിച്ചു. എനിക്ക് ഹൃദയഭേദകമായ ഒരു അനുഭവമായിരുന്നു അത്.

വിരുന്നു സല്ക്കാരങ്ങൾ (The Cocktail Circuit)

എംബസികളിലെ കോക്ടെയിൽ സ്വീകരണങ്ങളിലും (ഒരിനം മിശ്രമദ്യമാണു കോക്ടെയിൽ) വിരുന്നു സല്ക്കാരങ്ങളിലും നിർബന്ധപൂർവ്വം ക്ഷണിക്കപ്പെടുന്ന അതിഥിയായിത്തീർന്നു ഞാൻ. കൊട്ടാരവാർത്തകൾ എന്നിൽനിന്നു ചോർത്തിയെടുക്കാമെന്നു വിദേശനയതന്ത്രജ്ഞർ ചിന്തിച്ചിരിക്കണം. ഇന്ത്യൻ സ്ഥാനപതിയും ഇടയ്ക്കിടയ്ക്ക് എന്നെ സല്ക്കരിക്കുമായിരുന്നു. റഷ്യൻ സ്ഥാനപതി ബോറിസ് കരവേവ് (Boris Karavaev) എന്നോടു വളരെ സൗഹൃദപൂർവ്വമാണ് ഇടപെട്ടത്. ഏറ്റവും കൂടുതൽ രഹസ്യ വിവരങ്ങൾ എന്നിൽനിന്ന് നേടുകയെന്നതായിരുന്നിരിക്കണം അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുഖ്യലക്ഷ്യം. ഒരു സായാഹ്നത്തിൽത്തന്നെ രണ്ടോ മൂന്നോ കോക്ക്ടെയിൽ പാർട്ടികൾക്കു പോകേണ്ടിവന്ന സന്ദർഭങ്ങളുമുണ്ട്. എന്റെ സായാഹ്ന ക്ലാസുകൾ ഇതുമൂലം നടക്കാതെ പോകരുതെന്ന് എനിക്കു നിർബന്ധമുണ്ടായിരുന്നു. അധികം താമസിയാതെ വിസ്കിയും ലഹരികൂടിയ മദ്യങ്ങളും ഞാൻ പൂർണ്ണമായിത്തന്നെ വർജിച്ചു. വൈൻ, പഴച്ചാറുകൾ എന്നിവയിൽ എന്റെ പാനീയം ഒതുക്കി.

എത്യോപ്യൻ ഗവൺമെന്റിലെ മന്ത്രിമാരും വിരുന്നുകൾക്കും സൽക്കാരങ്ങൾക്കും എന്നെ ക്ഷണിക്കാൻ തുടങ്ങി. ചക്രവർത്തി നൽകുന്ന

അത്യാഡംബരപൂർവവും വിഭവസമൃദ്ധവുമായ സല്ക്കാരങ്ങൾ ഇതിനുപുറമെയാണ്. എത്യോപ്യൻ ഭക്ഷണത്തോട് എനിക്കൊരു പ്രത്യേക അഭിരുചി ജനിച്ചു. പ്രത്യേകിച്ച് ഇൻജേറ, വാട് എന്നീ വിഭവങ്ങളോട്. രണ്ടടി വ്യാസം വരുന്നതും പുളിപ്പിച്ച ഒരു ധാന്യപ്പൊടികൊണ്ടു ചുട്ടെടുക്കുന്നതുമായ ഒരിനം ദോശ (പാൻകേക്ക്)യാണ് ഇൻജേറ. അതു നാലായി മടക്കിയോ ചുരുട്ടിയോ ഉപയോഗിക്കാം. നല്ല സ്വാദുള്ള ഒരു വിഭവമാണ് 'വാട്'. കോഴിയിറച്ചിയോ പിളർന്ന പയറോ മറ്റേതെങ്കിലും ഇറച്ചിയോ അതിൽ ഉപയോഗിച്ചിട്ടുണ്ടാവും.

എന്നെ ഏറ്റവും വികാരഭരിതനാക്കിയ ഒരനുഭവം ഒരു മന്ത്രി എന്നെ സ്വന്തം ഭവനത്തിൽ ഭക്ഷണത്തിനു ക്ഷണിച്ചപ്പോഴായിരുന്നു. അത്താഴസമയത്തു മന്ത്രി ഇൻജേറായും തെരഞ്ഞെടുത്ത മറ്റു വിഭവങ്ങളും സ്വന്തം കൈകൊണ്ടു കുഴച്ച് ഉരുട്ടി ഒരു വലിയ ഉരുള എന്റെ വായിൽ തള്ളിക്കയറ്റി. ഒരു ഇന്ത്യക്കാരന് അത് അതേപടി കഴിക്കുക ബുദ്ധിമുട്ടാണ്. പക്ഷേ അത് ഇറക്കുകയല്ലാതെ പോംവഴിയില്ല. ഇത് വലിയ സ്നേഹത്തിന്റെയും ഊഷ്മളതയുടെയും ഒരു ചിഹ്നമാണെന്നു പിന്നീടാണ് ഞാൻ ഗ്രഹിച്ചത്. ആ സമയത്ത് ഇതെന്നിൽ കുറച്ചൊരു അമ്പരപ്പുളവാക്കിയെന്നു പറയാതെവയ്യ. പക്ഷേ എന്റെ സാംസ്ക്കാരിക സമന്വയപഠനത്തിന്റെ ഭാഗമായിരുന്നു അത്.

അതേ മന്ത്രിതന്നെ ഒരിക്കൽ ഞങ്ങൾ ചക്രവർത്തിയെ കുതിരപ്പന്തയസ്ഥലത്തേക്ക് അനുയാത്ര ചെയ്യുമ്പോൾ എന്നോടൊപ്പമുണ്ടായിരുന്നു. അന്നു വെള്ളിയാഴ്ച. മന്ത്രി എനിക്ക് കുടിക്കാൻ പാനീയം വാങ്ങിത്തരാമെന്നു പറഞ്ഞു. ഞാൻ പാലൊഴിച്ച ചായ ആവശ്യപ്പെട്ടു. അദ്ദേഹം തനിക്കായി വിസ്കി ആവശ്യപ്പെട്ടു. എത്യോപ്യക്കാർ നോമ്പു നിയമങ്ങൾ പാലിക്കുന്നതിൽ കർക്കശമായ നിഷ്ഠ പുലർത്തിപ്പോരുന്നു. ബുധനാഴ്ചകളിലും വെള്ളിയാഴ്ചകളിലും നോമ്പുകാലത്തും അവർ ഒരുതരം മാംസാഹാരവും കഴിക്കാറില്ല. പാലും പാലുത്പന്നങ്ങളും അതുപോലെ നിഷിദ്ധമാണ്. വെള്ളിയാഴ്ചദിവസം ഞാൻ പാൽ ചേർത്ത ചായ ആവശ്യപ്പെട്ടതു വിസ്മയനീയമായി തോന്നി. അദ്ദേഹം ചോദിച്ചു: "വെള്ളിയാഴ്ച ദിവസം പാലൊഴിച്ചു ചായ കഴിക്കുന്നത് എന്തുകൊണ്ടാണ്?"

"ഉപവാസ ദിവസത്തിൽ വിസ്കി കഴിക്കുന്നതിനേക്കാൾ ഭേദമല്ലേ പാലൊഴിച്ച ചായ കുടിക്കുന്നത്?"

അദ്ദേഹം അമ്പരന്നു: "പക്ഷേ സുഹൃത്തേ, വിസ്കിയിൽ പാലില്ലല്ലോ"

മറ്റെല്ലാ സെമിറ്റിക് വംശജരെയും പോലെ എത്യോപ്യക്കാരും പന്നിയിറച്ചി (പോർക്ക്) കഴിക്കാറില്ല. പറക്കുന്ന ഏതെങ്കിലും പക്ഷിയുടെ ഇറച്ചിയും അവർ ഉപയോഗിക്കില്ല. അവ മാലാഖമാരോടൊപ്പം സഞ്ചരിക്കുന്നതായാണ് അവർ കരുതുന്നത്. ഞാൻ കഴിയുന്നിടത്തോളം എത്യോപ്യൻ ജീവിതരീതിയോട് (ഭക്ഷണകാര്യങ്ങളിലുൾപ്പെടെ) അനുരൂപമായി ജീവിക്കാൻ ശ്രമിച്ചു. എന്നാൽ ഒരു കാര്യത്തോടു പൊരുത്തപ്പെടാൻ എനിക്കു കഴിഞ്ഞിരുന്നില്ല. പച്ചയിറച്ചി തിന്നുന്ന കാര്യത്തിൽ. പക്ഷേ അംഹാരക്കാർക്ക് ഇതു വളരെ സ്വാദിഷ്ഠമാണ്. മിക്കവാറും എല്ലാ വിരുന്നുസല്ക്കാരങ്ങളിലും മുഖ്യവിഭവത്തിനുശേഷം എപ്പോഴെങ്കിലും ഈ ഇനം കടന്നുവരും. ഗോമാംസത്തിന്റെ ഒരു കാലും മൂർച്ചയുള്ള ഒരു കത്തിയും കുറച്ചു മുളകുപൊടിയും നിങ്ങൾക്കു ലഭിക്കും. നിങ്ങൾക്കിഷ്ടപ്പെട്ട ഒരു കഷണം മുറിച്ചെടുത്ത് മുളകുപൊടിയിൽ മുക്കി കഴിക്കാം. ചക്രവർത്തിയുടെ ഔദ്യോഗിക വിരുന്നുകളിൽപോലും ഹാളിനകത്തു പ്രവേശിച്ചാലുടൻ നമ്മുടെ ശ്രദ്ധയിൽപ്പെടുന്നത് വലിയ ഇറച്ചിക്കഷണങ്ങൾ പരശ്ശതം തൂണുകളിൽ കൊളുത്തിയിട്ടിരിക്കുന്നതാണ്. ഈച്ചകളെ അകറ്റി നിർത്താൻ അവ വൃത്തിയുള്ള തുണികൊണ്ടു മൂടിയിരിക്കും. മുഖ്യയിനം കഴിയുന്നയുടൻ പരിചാരകർ മൂടിയ തുണികൾ മാറ്റിയശേഷം വലിയ കഷണങ്ങൾ ഓരോ മേശയിലുമെത്തിക്കും. പ്രത്യേക കത്തികളും മുളകുപൊടിയും കൊണ്ടുവരും. ഈ സ്വാദിഷ്ഠ വിഭവത്തിൽ നിന്ന് വൈകാരിക കാരണങ്ങളാൽ-തത്വങ്ങളെ ആസ്പദമാക്കിയല്ല-ഞാൻ അകന്നുനിന്നു. 1975 മുതൽ ഞാൻ മാംസം ഉപയോഗിക്കാറേയില്ല. അക്കാരണത്താൽത്തന്നെ എന്റെ ആരോഗ്യം വർദ്ധിച്ചുവെന്നാണെന്റെ വിചാരം. പച്ചമാംസം ആഹരിക്കുന്നതിനാൽ മിക്ക എത്യോപ്യക്കാർക്കും പിത്തവിര ബാധിക്കുന്നതായി പറയപ്പെടുന്നു.

ചക്രവർത്തിയുടെ കൂടെ ജീവിതം

നല്ല സ്നേഹപ്രകൃതിയാണ് ഹെയ്ലി സെലാസി. ആരും ഇഷ്ടപ്പെടുന്ന സ്വഭാവം. ഞാൻ അദ്ദേഹത്തിൽ ആകൃഷ്ടനായി. എനിക്ക് അദ്ദേഹത്തോട് സ്നേഹവും ബഹുമാനവും വളർന്നു. ഞങ്ങളുടെ ആശയങ്ങൾ തമ്മിൽ പൊരുത്തപ്പെടുന്നില്ലെന്നു ഞാൻ നേരത്തെ മനസ്സിലാക്കി. ഇതെല്ലാക്കാലത്തും ഒരു പ്രശ്നമായിരിക്കുമെന്നു ഗ്രഹിച്ചതോടെ അതനുസരിച്ചു പെരുമാറുവാൻ തയ്യാറായി.

അദ്ദേഹം ഒരു രാജ്യതന്ത്രജ്ഞനും നയോപായ ചതുരനുമായിരുന്നു. പക്ഷേ ഊഷ്മളമായ സ്നേഹവായ്പിന്റെ ഉടമയും. അദ്ദേഹം മിതഭോജിയായിരുന്നു. വളരെ കുറച്ചേ ഭക്ഷിക്കൂ. ചില പ്രത്യേക സന്ദർഭങ്ങളിൽ ഒരു ഗ്ലാസ് ഷാംപെയിൻ മാത്രം കഴിക്കും. മദ്യം കൂടുതലായി ഉപയോഗിച്ചിരുന്നില്ല.

ഉപവാസത്തിലും ക്രമമായ പ്രാർത്ഥനകളിലും പള്ളിയാരാധനയിലും അദ്ദേഹം കർശനമായ നിഷ്ഠ പുലർത്തി. പ്രത്യേകിച്ച് ഈസ്റ്ററിനു മുമ്പുള്ള വലിയ നോമ്പിൽ എത്യോപ്യക്കാർ 56 ദിവസം ഉപവസിക്കും. ചക്രവർത്തി ഉച്ചതിരിഞ്ഞു മൂന്നുമണിവരെ ഒന്നും കഴിച്ചിരുന്നില്ല. അദ്ദേഹം ഓഫീസിലിരുന്നു ജോലി ചെയ്യുന്നുണ്ടാവും. മൂന്നുമണിക്ക് സ്വകാര്യചാപ്പലിൽ പോയി ഒരു മണിക്കൂറോളം ദൈർഘ്യമുള്ള പ്രത്യേക പ്രാർത്ഥനാ ശുശ്രൂഷയിൽ പങ്കെടുക്കും. അതിനുശേഷം മാത്രമേ അദ്ദേഹം ഉപവാസം അവസാനിപ്പിക്കൂ. പ്രായമായ പുത്രീപുത്രന്മാർ ഉൾപ്പെടെ സകലരും ചക്രവർത്തിയെ ആദരിക്കുകയും ഭയപ്പെടുകയും ചെയ്തു. മെനൻ ചക്രവർത്തിനി മാത്രം ഭർത്താവിനെ ഭയന്നില്ല. ജീവിതാവസാനം വരെ ആ വനിത അദ്ദേഹത്തെ നിശിതമായി വിമർശിച്ചുപോന്നു. ചക്രവർത്തിനിയുടെ മരണം ഹെയ്ലി സെലാസിയുടെ ജീവിതത്തിലെ അധഃപതന കാലഘട്ടത്തിന്റെ ആരംഭമായി കാണാമെന്നു തോന്നുന്നു.

എത്യോപ്യൻ രീതിയിൽ തന്നെയാണ് ഞാൻ അദ്ദേഹത്തെ അഭിവാദ്യം ചെയ്തിരുന്നത്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ മക്കളെപ്പോലെതന്നെ. ഒരു ദിവസം ആദ്യമായി ചക്രവർത്തിയെ കാണുമ്പോൾ കൈവിരലുകൾ തറയിൽ മുട്ടുന്നതുവരെ ശിരസ്സു കുനിച്ചുകൊണ്ടാണ് അഭിവാദനം. കിരീടാവകാശിയായ രാജകുമാരന്റെ കാര്യത്തിൽ ഔദ്യോഗിക പെരുമാറ്റച്ചട്ടം കുറേക്കൂടി കർശനമായിരുന്നു. കിരീടാവകാശി ശിരസ് മുട്ടുന്ന വിധത്തിൽ ഒരുതരം സാഷ്ടാംഗപ്രണാമം നടത്തണം. ഒരു ദിവസം ആദ്യമായി പിതാവിനെ കാണുന്ന സന്ദർഭത്തിൽ അദ്ദേഹം ഇങ്ങനെ ചെയ്തേ പറ്റൂ. എന്നേക്കാൾ ഏതാനും വർഷം പ്രായക്കൂടുതലുള്ള രാജകുമാരനോട് എനിക്കു സഹതാപം തോന്നി. ആളുകൾ രാജകുമാരനോടുള്ള ഈ പെരുമാറ്റത്തിനു പല വിശദീകരണങ്ങളും പറയുന്നുണ്ട്. ഒരു കഥ, ചക്രവർത്തിയുടെ നേർക്ക് ആദ്യജാതന്റെ കൂറ് (ഭക്തി, വിശ്വസ്തത) നിസ്സംശയമായിരുന്നില്ല എന്നാണ്. മകന്റെ വിധേയത്വവും അനുസരണവും ഉറപ്പുവരുത്താൻ ചക്രവർത്തി തന്നെ അയവില്ലാത്ത ഈ കർശനപെരുമാറ്റ മാതൃക നടപ്പിലാക്കിയത്രെ.

ചക്രവർത്തിയുടെ സ്ഥിരം അംഗരക്ഷകസംഘത്തിൽ മൂന്നുപേരെ എനിക്ക് ഏതു സമയത്തും സമീപിക്കാവുന്ന രീതിയിൽ അധികാരപ്പെടുത്തിയിരുന്നു. ഏതു സമയത്തും ചക്രവർത്തിക്കു നല്കാനുള്ള സന്ദേശമോ കുറിപ്പോ ഞാൻ അവരിൽ ഒരാളെ ഏല്പിക്കുകയേ വേണ്ടു. അദ്ദേഹം ഓഫീസിലായിരുന്നാലും കിടപ്പറയിൽ ആയിരുന്നാലും അവരത് ഉടൻതന്നെ എത്തിച്ചുകൊള്ളും. എന്നെ രാജസന്നിധിയിലേക്കു വിളിക്കാൻ ചക്രവർത്തി നിയോഗിക്കുന്നതും അവരിലൊരാളെ ആയിരിക്കും. കൊട്ടാരത്തിനകത്തോ ചിലപ്പോൾ "സൺഷൈൻ" ക്ലബ്ബിലോ മാത്രമേ അവരെ കണ്ടുമുട്ടാനാവൂ. എന്റെ ഓഫീസിനും (ഡ്യൂക്ബീത്) ചക്രവർത്തിയുടെ കൊട്ടാരത്തിനും ഇടയ്ക്കുള്ള തുറസ്സായ ഒരു സ്ഥാനമാണ് ഈ ക്ലബ്. കോൺക്രീറ്റ് ചെയ്ത് ഉറപ്പിച്ച തറയാണ് അതിനുള്ളത്. ഏതെങ്കിലും പ്രത്യേകകാര്യം പ്രമാണിച്ച് ചക്രവർത്തിയെ സന്ദർശിക്കാനെത്തുന്ന മന്ത്രിമാർ ചിലപ്പോൾ പകൽ മുഴുവൻ നാട്ടുവർത്തമാനവും പറഞ്ഞ് അവിടെ കഴിച്ചുകൂട്ടേണ്ടിവരും-ചക്രവർത്തി വിളിക്കുന്നതുവരെ. കൊട്ടാരത്തിനുള്ളിൽ കാത്തിരിക്കുന്നതിന് ഒരു മുറിയുണ്ട്. പ്രധാനമന്ത്രിക്കു പുറമെ ചുരുക്കം ചില മന്ത്രിമാർ മാത്രമേ ഈ മുറിയിൽ പ്രവേശിക്കൂ. മറ്റുള്ളവർ വെളിയിൽ സൺഷൈൻ ക്ലബ്ബിൽ കാത്തിരിക്കുന്നതിനാണ് ഇഷ്ടപ്പെട്ടത്. സുപ്രധാന തീരുമാനങ്ങളെല്ലാം എടുക്കുന്നത് ചക്രവർത്തി തന്നെയാകയാലാണ് മിക്ക മന്ത്രിമാരും ഇങ്ങനെ ദീർഘനേരം വൃഥാ ചെലവഴിക്കുന്നത്. ചിലപ്പോൾ ചക്രവർത്തിക്ക് അന്നേദിവസം അവരെ വിളിക്കാൻ കഴിഞ്ഞെന്നുതന്നെ വരില്ല. അദ്ദേഹം വളരെ കാര്യമാത്രപ്രസക്തമായി ദീർഘമണിക്കൂറുകൾ പ്രവർത്തിച്ചിരുന്നെങ്കിലും ഇതാണു സ്ഥിതി. ഗവൺമെന്റു ഭരണം നിർവഹിക്കുന്ന ഏറ്റവും കാര്യക്ഷമതാരഹിതമായ രീതിയാണിത്. പക്ഷേ തീരുമാനമെടുക്കാനുള്ള അധികാരം ചക്രവർത്തി മന്ത്രിമാർക്കു കൈമാറുകയില്ല.

ഒരു വാരാന്ത്യം ചക്രവർത്തി ആഡിസ്അബാബയിൽ നിന്ന് ഒരു മണിക്കൂർ കാറിൽ സഞ്ചരിച്ചാലെത്തുന്ന ഡബ്രേസീറ്റ് കൊട്ടാരത്തിലേക്കു പോയി. എന്നെയുംകൂടെ ചെല്ലാൻ ക്ഷണിച്ചു. മനോഹരമായ ആ തടാകതീര ഹർമ്യത്തിൽ താമസിക്കുമ്പോൾ ചക്രവർത്തി കൊട്ടാരപൂന്തോട്ടത്തിൽ നടക്കാൻ എന്നെ ക്ഷണിച്ചു. ഞാൻ കൊട്ടാരത്തിൽ ജോലി ആരംഭിച്ചിട്ട് ഏതാനും മാസങ്ങളേ ആയിട്ടുള്ളൂ. ഞങ്ങൾ മുമ്പോട്ടും പിറകോട്ടും നടന്നുകൊണ്ടിരുന്നു. ഞങ്ങളുടെ സ്വരം കേൾക്കാവുന്ന ദൂരത്തിൽ ഒരു മനുഷ്യനുമില്ല. എന്റെ താമസവും ജോലിയും എങ്ങനെയിരിക്കുന്നുവെന്നു തെരക്കിയശേഷം അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു.

"എനിക്ക് നിന്റെ ഉപദേശം ഒരു കാര്യത്തിൽ ആവശ്യമാണ്. എന്റെ ഒരു മന്ത്രിയുടെ കാര്യത്തിൽ എനിക്കൊരു പ്രശ്നമുണ്ട്. നിനക്ക് എന്റെ രാജ്യരക്ഷാമന്ത്രി റാസ് അബീബ് അരേഗയെ (Ras Abebe Aregai) അറിയാമല്ലോ. ഈ രാജ്യത്തെ ഏറ്റവും ധനികനായ വ്യക്തിയാണ് അദ്ദേഹം. എന്നിട്ടും സൈന്യത്തിലെ ഓരോ പട്ടാളക്കാരന്റെയും ദൈനംദിന റേഷനിൽ നിന്ന് അദ്ദേഹം കൈക്കൂലി സ്വീകരിക്കുന്നു. എന്റെ പക്കൽ തെളിവുണ്ട്. ഞാൻ എന്തു ചെയ്യണം?"

മുസ്സോളിനി എത്യോപ്യയെ കീഴടക്കി അവിടെ ഭരണം കൈയാളുമ്പോൾ, ബഹു. മന്ത്രി റാസ് അബീബ് അരേഗയ ശത്രുവിരുദ്ധ പ്രവർത്തനത്തിന്റെ നേതാവാണ്. നയോപായചതുരനും അപകടഭീഷണി നേരിടുന്നതിൽ വിരുതനുമായിരുന്നതു മൂലം നേതൃത്വത്തിലേക്കുയർന്ന ഒരു പരുക്കൻ നാടൻ പട്ടാളക്കാരൻ. ചക്രവർത്തി യൂറോപ്പിൽ കഴിഞ്ഞപ്പോൾ അബീബ് എത്യോപ്യൻ വനങ്ങളിൽ ഒരു നിയമഭ്രഷ്ടനായി കഴിഞ്ഞു. ഗറില്ലാ യോദ്ധാക്കളുടെ നേതാവ്. മുസ്സോളിനിയുടെ ഫാസിസ്റ്റ് പട്ടാളം സദാതേടിക്കൊണ്ടിരുന്ന വ്യക്തി. പക്ഷേ ധൈര്യവും സാമർത്ഥ്യവും കാരണം ജനങ്ങൾ അയാളെ ആദരിക്കുകയും ഫാസിസ്റ്റ് പട്ടാളത്തിന്റെ പിടിയിൽ വീഴാതെ സംരക്ഷിക്കുകയും ചെയ്തു. സ്വന്തം പ്രവാസി പട്ടാളത്തിന്റെയും ഐക്യകക്ഷി സൈന്യത്തിന്റെയും സഹായത്തോടെ ചക്രവർത്തി തന്റെ രാജ്യം വീണ്ടെടുത്തപ്പോൾ അദ്ദേഹം അബീബ് അരേഗയെ നിലങ്ങളും സ്ഥാനമാനങ്ങളും നല്കി ബഹുമാനിച്ചു-രാജ്യത്തിലെ ഏറ്റവും ഉയർന്ന ബഹുമതിയായ 'റാസ്' (ഇന്ത്യൻ രാജാവിനു തുല്യം) വരെ നല്കി അദ്ദേഹത്തെ ആദരിച്ചു. അബീബ് അരേഗയ്ക്ക് രാജ്യരക്ഷാമന്ത്രിസ്ഥാനവും നല്കി. ആഫ്രിക്കയിലെ ഏറ്റവും വലിയ സൈന്യങ്ങളിൽ ഒന്നിന്റെ തലപ്പത്ത് അദ്ദേഹം എത്തിച്ചേർന്നു. എനിക്ക് അദ്ദേഹത്തെ അറിയാം. പക്ഷേ വലിയ ബഹുമാനമൊന്നും തോന്നിയില്ല. സംസ്ക്കാര സമ്പന്നനല്ലാത്തതുകൊണ്ടൊന്നുമല്ല. എല്ലാവരും അദ്ദേഹത്തെ വഞ്ചകനും അഴിമതിവീരനുമായി ചിത്രീകരിച്ചു പോന്നതുകൊണ്ടുമാത്രം. അരേഗയ വമ്പിച്ച സമ്പത്തിനുടമയായിരുന്നു. സ്വന്തം കൊട്ടാരത്തിലാണു പാർത്തിരുന്നത്.

വലിയ വൈമനസ്യമൊന്നും കൂടാതെ ഞാൻ എന്റെ അഭിപ്രായം തുറന്നു പറഞ്ഞു: "തിരുമേനീ, റാസ് അബീബ് ഒരു വലിയ അഴിമതിക്കാരനായാണ് ജനങ്ങൾക്കിടയിൽ അറിയപ്പെടുന്നത്. ഗറില്ലാ പ്രവർത്തനകാലത്ത് അദ്ദേഹം ജനങ്ങളുടെ വീരനായകനായിരുന്നെങ്കിലും, ഇന്ന് അത്ര ജനസംപ്രീതിയൊന്നും അദ്ദേഹത്തിനില്ല. നേരെമറിച്ച്, തിരുമേനിയുടെ പേരും പെരുമയും വളരെ ഉന്നതമാണ്. ഈ അഴിമതിക്കാരനെ വേണ്ടവിധത്തിൽ ശിക്ഷിക്കുന്നപക്ഷം അങ്ങയെ ജനങ്ങൾ കൂടുതലായി ആദരിക്കുകയേയുള്ളു. ഇത്തരത്തിൽ മാതൃകായോഗ്യമായ ശിക്ഷ രാജ്യത്തിനു നന്മയേ വരുത്തൂ. ഞാൻ മനസ്സിലാക്കുന്നിടത്തോളം ഇവിടെ അഴിമതി അഴിഞ്ഞാടുന്നു. അതു ദിനംപ്രതി വളർന്നുകൊണ്ടുമിരിക്കുന്നു. തീർച്ചയായും ഒരു തുറന്ന വിചാരണ വേണ്ടിവരും. അദ്ദേഹത്തിന്റെ കുറ്റവും അതിനുള്ള തെളിവുകളും വെളിപ്പെടുത്തുകയും വേണം".

ചക്രവർത്തി കുറേ നേരത്തേക്കു സംസാരിച്ചില്ല. അനന്തരം അദ്ദേഹം

ശോകാർദ്രമായ നയനങ്ങളോടെ എന്നെ നോക്കി പുഞ്ചിരിതൂകി. "ഞാൻ നിന്നെ ഒന്നു പരീക്ഷിക്കുകയായിരുന്നു. നീ പച്ചപരമാർത്ഥിയാണ്. ഞാൻ പ്രതീക്ഷിച്ചതുപോലെ രാഷ്ട്രീയമായി നിനക്കു തീരെ പരിചയമില്ല. ഒരു രാജ്യം എങ്ങനെ ഭരിക്കണമെന്നതിനെപ്പറ്റി നിനക്ക് ഒരു ചുക്കും അറിയില്ല. ഞാൻ അബീബ് അരേഗായിയെ ഔന്നത്യങ്ങളിൽ നിന്നു വലിച്ചു താഴെയിട്ടാൽ എന്തു സംഭവിക്കും? അയാളെപ്പറ്റി ഞാൻ നിന്നോടു പറഞ്ഞതെല്ലാം വാസ്തവമാണ്. എന്റെ പക്കൽ തെളിവുമുണ്ട്. പക്ഷേ ഞാൻ അയാളെ പിരിച്ചുവിടുന്നപക്ഷം, ഒന്നാമത് സമ്പന്നനും സൂത്രശാലിയും കരുത്തനുമായ ഒരു ശത്രുവിനെ ഞാൻ സൃഷ്ടിക്കുകയായിരിക്കും. രണ്ടാമത് അയാളെപ്പോലെ മറ്റൊരു പ്രഭുവിനെ സൃഷ്ടിക്കേണ്ടിവരും. ഒരു ചക്രവർത്തിക്ക് ജനങ്ങൾക്കും തനിക്കുമിടയിൽ ചില 'തട' (buffet)കൾ ആവശ്യമാണ്. ജനങ്ങളുടെ ധനമെടുത്തു നല്കി ഞാൻ ഇങ്ങനെയൊരു പ്രഭുവിനെ 'തട'യായി സൃഷ്ടിക്കണം. അയാളും ആവശ്യത്തിന് അധികാരം സമാർജിച്ചു കഴിയുമ്പോൾ മുൻഗാമിയെപ്പോലെ അഴിമതിക്കാരനാവും. ഇക്കാര്യങ്ങൾ കർമകുശലതയോടെ, ശ്രദ്ധയോടെ, വ്യത്യസ്ത രീതിയിൽ കൈകാര്യം ചെയ്യേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. രാജ്യതന്ത്രം നേരെ ചൊവ്വേ ഉള്ളതല്ല. അനായാസവുമല്ല".

ചക്രവർത്തിയുടെ മനസ്സിലെന്താണെന്നു ഊഹിക്കാൻ എനിക്കു കഴിഞ്ഞില്ല. അദ്ദേഹത്തിന്റെ യുക്തിചിന്ത എനിക്കു ബോദ്ധ്യമായില്ല. രാജ്യതന്ത്രജ്ഞതയിൽ അദ്ദേഹം നടത്തിയ പരീക്ഷയിൽ ഞാൻ പരാജയപ്പെട്ടുഎന്നതു വാസ്തവം. രാഷ്ട്രീയത്തിൽ ഞാനൊരു ശുദ്ധാത്മാവാണെന്ന് എനിക്കറിയാം. അവിടെ ആവശ്യമായ സൂത്രശാലിത്വം എനിക്ക് അശേഷമില്ല. പൊതുകാര്യങ്ങളുടെ തലപ്പത്ത് ഇരിക്കുന്നവർ തങ്ങൾ സത്യസന്ധരാണെന്ന് ഭാവിക്കുന്നതുമൂലം വരുത്തുന്ന നഷ്ടവും ഹാനിയും എത്രമാത്രമാണെന്ന് കുറേക്കഴിഞ്ഞു മാത്രമേ ഞാൻ മനസ്സിലാക്കിയുള്ളു. സത്യസന്ധമായി രാഷ്ട്രീയത്തിലിടപെടാൻ പുറപ്പെട്ട ജിമ്മി കാർട്ടർക്കും രാജീവ് ഗാന്ധിക്കുമുണ്ടായ അനുഭവമാണ് പെട്ടെന്ന് ഓർമയിലെത്തുന്നത്. ഞാൻ പരീക്ഷയിൽ പരാജയപ്പെട്ടു; പക്ഷേ അതിലെനിക്കു ഖേദമില്ല. ഇത്തരം പരീക്ഷകൾ പാസ്സാകാൻ എനിക്കു താല്പര്യവുമില്ല.

ചക്രവർത്തി മറ്റു പല കാര്യങ്ങളെപ്പറ്റിയും സംസാരിച്ചു. മതവും സാർവദേശീയ കാര്യങ്ങളും മറ്റു പല വിഷയങ്ങളും സംസാരവിഷയമായി. രാജ്യരക്ഷാമന്ത്രിയെപ്പറ്റിയുള്ള ചർച്ച ഞാൻ എന്റെ ഹൃദയാന്തർഭാഗത്തു സൂക്ഷിച്ചു. അതേപ്പറ്റി ചിന്തിക്കുകയും ചെയ്തു. ഇതെല്ലാം സർക്കാർ രഹസ്യങ്ങളാണ്. മറ്റാരുമായും ഇവയെപ്പറ്റി ചർച്ചചെയ്യാൻ എനിക്ക് അനുവാദമില്ല.

രാജ്യരക്ഷാമന്ത്രി വരുന്നു

ഏതാനും ദിവസം കഴിഞ്ഞ്, ഓഫീസിലെ എന്റെ സ്വകാര്യ ടെലിഫോൺ ശബ്ദിച്ചു. ഞാൻ ഫോൺ കൈയിലെടുത്തു: "ഗുഡ്മോർണിംഗ്, പ്രഭോ. രാജ്യരക്ഷാമന്ത്രിക്ക് അങ്ങയോട് സംസാരിക്കണമെന്നുണ്ട്". ഒരു പരുക്കൻ സൈനികസ്വരം ടെലിഫോണിലൂടെ കേൾക്കായി.

"ഞാൻ തയ്യാറാണ്", ഉടൻ മറുപടി നല്കി.

താമസമെന്യെ റാസ് അബീബ് അരേഗായിയുടെ സ്വരം ടെലിഫോണിലൂടെ മുഴങ്ങി. നല്ല മര്യാദയുള്ള, സൗമ്യമായ സ്വരം. ഇംഗ്ലീഷിലേക്കു തർജമ ചെയ്യാൻ പ്രയാസമാണ്. സാരം ഏതാണ്ട് ഇങ്ങനെ:

"എന്റെ പ്രഭുവിനു സമർപ്പിക്കാൻ എനിക്കൊരു പരാതിയുണ്ട്. അവിടെ വന്ന് ഞാൻ അങ്ങയെ കണ്ടുകൊള്ളാം. അങ്ങേയ്ക്കു സൗകര്യമുള്ള ഒരു സമയം പറഞ്ഞാൽ മതി".

ഒരാളെ "എന്റെ പ്രഭു" എന്നു സംബോധന ചെയ്യുക അംഹാരിക് ഭാഷയിൽ അസാധാരണമല്ല. "സർ" എന്നു വിളിക്കുമ്പോലെ തന്നെ. അതിനേക്കാൾ കൂടുതൽ ഉപചാരം കലർന്നതെന്നു പറയാം. "എന്റെ പ്രഭുവിനു സമർപ്പിക്കാൻ എനിക്കൊരു പരാതിയുണ്ട്" എന്നു പറഞ്ഞാൽ 'താങ്കൾ എനിക്കൊരു കാര്യം സാധിച്ചു തരണം' എന്നർത്ഥം. അതെന്തായാലും ഒരു സീനിയർ മന്ത്രി ചക്രവർത്തിയുടെ സ്റ്റാഫിലെ ഒരു ജൂണിയർ അംഗത്തോട് ആ വിധത്തിൽ സംസാരിച്ചത് അമിത മര്യാദയെന്നു തന്നെ പറയാം. രാജ്യരക്ഷാമന്ത്രിക്ക് ഒരു കാര്യം സാധിക്കണമെങ്കിൽ നേരെ ചക്രവർത്തിയുടെ അടുത്തേക്കു പോകുകയാണ് വഴക്കം. പ്രോട്ടോക്കോളും അതുതന്നെ.

ആ പശ്ചാത്തലത്തിൽ, ഈ ഫോൺവിളിയുടെ അർത്ഥമെന്താണെന്ന് എനിക്കു മനസ്സിലായില്ല. എനിക്കെന്തോ സംശയം തോന്നി. ഡബ്രെബ്രസീറ്റിൽ വച്ചു ചക്രവർത്തിയുമായി സംഭാഷണം നടന്നിട്ടു കുറച്ചു ദിവസങ്ങളേ കഴിഞ്ഞിരുന്നു എന്നുള്ളതിന്റെ വെളിച്ചത്തിൽ പ്രത്യേകിച്ചും. ആ സംഭാഷണവിവരം രാജ്യരക്ഷാമന്ത്രി അറിയണമെങ്കിൽ ചക്രവർത്തി തന്നെ അതു പറഞ്ഞിരിക്കണം. കൊട്ടാരത്തിലെ മാഫിയാ, ചക്രവർത്തിയുടെ എല്ലാ മുറികളിലും ടെലിഫോണുകളിലും സംഭാഷണം ചോർത്തിയെടുക്കാൻ രഹസ്യസജ്ജീകരണങ്ങൾ ചെയ്തിരുന്നു. ചക്രവർത്തിക്കും അതിനെപ്പറ്റി

സംശയമുണ്ടായിരുന്നു. പക്ഷേ ഞങ്ങളുടെ സംഭാഷണം അക്കാരണത്താൽ തന്നെയാണു ഡബ്രെബ്രസീറ്റിലെ പൂന്തോട്ടത്തിലാക്കിയത്. ഞങ്ങൾ നടന്നുകൊണ്ടാണു സംസാരിച്ചതും.

"തിരുമേനി, ഞാൻ അങ്ങയുടെ അടുക്കലേക്കു വരാം. അവിടുന്ന് ഇങ്ങോട്ടു വരണമെന്നില്ല. അങ്ങയുടെ ഓഫീസിലോ വീട്ടിലോ ഞാൻ വന്നുകൊള്ളാം. സമയം പറഞ്ഞാൽ മതി". ഞാൻ ഉപചാരവും ആദരവും കലർന്ന ഭാഷയിൽ പറഞ്ഞു.

"വേണ്ട...വേണ്ട...ഞാൻ താങ്കളുടെ ഓഫീസിൽ വന്നുകൊള്ളാം. എപ്പോൾ വരണമെന്ന് പറഞ്ഞാൽ മതി". റാസ് അബീബ് ശഠിച്ചു.

"തിരുമേനീ, അങ്ങനെയെങ്കിൽ ഉടനെ പുറപ്പെട്ടോളൂ. ഞാൻ കാത്തിരിക്കാം".

"താങ്കൾ വളരെ ദയ കാണിച്ചു. നന്ദി. ഏതാനും മിനിറ്റിനകം ഞാൻ അവിടെ എത്തിക്കൊള്ളാം."

അദ്ദേഹം അവിടെയെത്താൻ അരമണിക്കൂറെങ്കിലും എടുത്തേക്കുമെന്നാണു ഞാൻ കരുതിയത്. ആ സമയത്തേക്ക് ഞങ്ങളുടെ കെട്ടിടത്തിന്റെ പ്രവേശനസ്ഥാനത്ത് എത്തണമെന്നും ഞാൻ നിശ്ചയിച്ചു. പക്ഷേ അദ്ദേഹം എന്നെ വിസ്മയഭരിതനാക്കി. കൊട്ടാരത്തിൽ നിന്നോ മറ്റോ ആയിരിക്കണം അദ്ദേഹം ഫോൺ ചെയ്തത്. ഏതാനും മിനിറ്റിനകം മന്ത്രി എത്തിക്കഴിഞ്ഞു. സൈന്യാധിപന്മാരും അംഗരക്ഷകഭടന്മാരും ഉൾപ്പെടെയുള്ള പരിവാരങ്ങളുമൊത്താണ് അദ്ദേഹം എത്തിയത്. പരിവാരങ്ങളെയെല്ലാം ഡ്യൂക്ക് ബീത്ത് കൊട്ടാരത്തിന്റെ പ്രവേശന കവാടത്തിൽ നിറുത്തിയശേഷം മന്ത്രി തനിയെ എന്റെ കെട്ടിടത്തിന് അകത്തേയ്ക്ക് നടന്നു. അദ്ദേഹത്തെ സ്വാഗതം ചെയ്യാൻ ഞാൻ വാതിൽക്കലേയ്ക്കു ചെന്നു. ഞാൻ ഉപചാരഭാവത്തിൽ താഴ്ന്ന് നമിച്ചശേഷം അദ്ദേഹത്തെ എന്റെ സ്വന്തം ഓഫീസ് കസേരയുടെ അടുത്തേക്ക് നയിച്ചു. അദ്ദേഹത്തോട് അതിലിരിക്കാൻ അഭ്യർത്ഥിച്ചു (കാരണം അതായിരുന്നു അവിടെയുള്ള ഏറ്റവും നല്ല കസേര).

" ഒരിക്കലുമില്ല. അത് പ്രഭുവായ താങ്കളുടെ കസേരയാണ്. ഞാനതിൽ ഇരുന്നുകൂടാ. ഞാൻ ഈ കസേരകളിലൊന്നിൽ ഇരുന്നോളാം". എന്റെ മേശയ്ക്ക് അപ്പുറം കിടന്ന കസേരകളിലൊന്നിന്റെ നേർക്ക് അദ്ദേഹം നീങ്ങി. അതു നല്ല കാര്യം തന്നെ. അദ്ദേഹം തെരഞ്ഞെടുത്ത കസേരയിൽത്തന്നെ

ഇരിക്കാൻ ഞാൻ വീണ്ടും അദ്ദേഹത്തെ ക്ഷണിച്ചു. ഞാൻ ഇപ്പോൾ എന്റെ കസേരയ്ക്കും മേശയ്ക്കും ഇടയിലാണ് നില്ക്കുന്നത്.

“പ്രഭോ, അവിടുന്ന് ആദ്യം ഇരിക്കണം,” അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. “ഇല്ല. അവിടുന്നാണ് എന്നേക്കാൾ സീനിയർ. ഞാൻ ഇരിക്കുന്നതിനു മുമ്പ് അവിടുന്ന് ഇരിക്കണം”, ഞാൻ പറഞ്ഞു. കൃത്രിമ മര്യാദയുടെ വാൾപ്പയറ്റുകളിയിൽ വാദങ്ങൾ മാറ്റിച്ചവിട്ടുന്നതിന്റെ വിനോദമാണ് അധികവും എന്റെ മനസ്സിൽ. രാജ്യരക്ഷാ മന്ത്രിയുടെ ഉദ്ദേശ്യം എന്തായാലും അദ്ദേഹത്തിന്റെ വശ്യപ്രയോഗത്തിന് അനായാസം കീഴടങ്ങുന്നില്ലെന്നു ഞാൻ തീരുമാനിച്ചു.

“പ്രഭോ അവിടുന്നാണ് കൂടുതൽ ബഹുമാന്യൻ. അവിടുന്ന് ആദ്യം ഇരിക്കണം. അവിടുന്ന് ഇരിക്കാതെ ഞാൻ എങ്ങനെ ഇരിക്കും?”

ഉപചാരമര്യാദയുടെ കാര്യത്തിലെങ്കിലും വിട്ടുകൊടുത്തുകൂടെന്ന് എനിക്കു നിർബന്ധമായിരുന്നു. അങ്ങനെ ഞങ്ങൾ തട്ടിമാറ്റിയും ഒഴിഞ്ഞുമാറിയും കുറേ നേരം ചിലവഴിച്ചു. അവസാനം ഞാൻ പറഞ്ഞു: “തിരുമേനി, കസേരയിലിരുന്ന് എന്നെ ആദരിക്കാൻ തയ്യാറില്ലെങ്കിൽ ഇരുവരും നിന്നുകൊണ്ടു സംസാരിക്കുകയല്ലാതെ മറ്റു മാർഗ്ഗമില്ല.”

അങ്ങനെയെങ്കിലും ഇരിക്കാൻ അദ്ദേഹം സമ്മതിക്കുമെന്നാണു ഞാൻ പ്രതീക്ഷിച്ചത്. പക്ഷേ റാസ് അബീബ് അരാഗേ അതിനും വിസമ്മതിക്കുകയായിരുന്നു. സ്വന്തം ഇച്ഛാശക്തിയെ എന്റെ മേൽ പ്രയോഗിക്കാനായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശ്രമം. നിഷ്പ്രയാസം വഴങ്ങാൻ അദ്ദേഹം തയാറായില്ല.

“എന്റെ പ്രഭുവിന്റെ ഹിതം അതാണെങ്കിൽ നമുക്കു നിന്നു സംസാരിക്കാം”, അദ്ദേഹം സമ്മതിച്ചു. അങ്ങനെ നിന്നുകൊണ്ടാണു ഞങ്ങൾ കാര്യത്തിലേക്കു കടന്നത്. ഞാൻ എന്റെ ഓഫീസ് കസേരയ്ക്കും മേശയ്ക്കും ഇടയിലും അദ്ദേഹം മേശയുടെ മറുവശത്തുമാണു നിന്നിരുന്നത്. ഇങ്ങനെയുള്ള ആളുകൾക്കും എനിക്കും ഇടയിൽ തടയായി ഒരു മേശയുള്ളതാണ് എപ്പോഴും എനിക്കു സന്തോഷം. ഒരു ക്ലാസ് മുറിയിലോ ലക്ചർ ഹാളിലോ ആയാലും കേൾവിക്കാർ കുറച്ച് എതിർപ്പുള്ളവരാണെങ്കിൽ പ്രത്യേകിച്ചും മേശയാണ് എന്റെ രക്ഷണോപാധി.

“എനിക്കൊരു ചെറിയ സഹായം ആവശ്യമുള്ളതിനാലാണു ഞാൻ അങ്ങയെ കാണാൻ വന്നത്,” അദ്ദേഹം വളരെ കരുതലോടെ പറഞ്ഞു തുടങ്ങി. “ചെറിയ സ്വകാര്യ സഹായം. ഔദ്യോഗികമായി ഒന്നുമല്ല”.

“പക്ഷേ എനിക്കെങ്ങനെ അങ്ങയെപ്പോലുള്ള ബഹുമാന്യ വ്യക്തിയെ സഹായിക്കാനാകും? ഞാനൊരു പാവപ്പെട്ട നവാഗതൻ”.

“അങ്ങേയ്ക്ക് എന്നെ സഹായിക്കാൻ കഴിയും. വാസ്തവം പറഞ്ഞാൽ അങ്ങേയ്ക്കു മാത്രമേ എന്നെ സഹായിക്കാൻ കഴിയൂ”.

“തിരുമേനിയെ എങ്ങനെയാണു സഹായിക്കേണ്ടതെന്ന് ദയ ചെയ്തു പറയൂ”.

“ഒരു മന്ത്രിക്ക് ഇക്കാലത്ത് ഗൃഹബജറ്റ് സമതുലിതമാക്കി, കിട്ടുന്നതുകൊണ്ടു ചെലവ് ഒതുക്കി ജീവിക്കുക എത്രയോ പ്രയാസമാണെന്ന് അറിയാമല്ലോ. അവിരാമമായി വിരുന്നു സല്ക്കാരങ്ങൾ നടത്തുകയും അമിതമായി ചെലവു ചെയ്തു അതിഥിപൂജ നടത്തുകയും ചെയ്യേണ്ടിവരും. മന്ത്രി ഗംഭീരമായ ശൈലിയിൽ ജീവിക്കണം. വളരെ വലിയ ഭൃത്യസംഘത്തെ പുലർത്തണം. അനേകം കാറുകളും പ്രത്യേക വസ്ത്രങ്ങളും വേണം. അങ്ങനെ പലതും. ഒരു മന്ത്രിയുടെ ശമ്പളം എത്രയോ തുച്ഛമാണെന്ന് അറിയാമല്ലോ. പ്രഭുവായ അങ്ങുന്നിനു കിട്ടുന്നതിനേക്കാൾ വളരെ കുറച്ചു മാത്രം കൂടുതൽ”.

സംഭാഷണഗതി എങ്ങോട്ടാണു നീങ്ങുന്നതെന്ന് എനിക്കു പിടികിട്ടിയില്ല. ഒന്നും ഊഹിച്ചെടുക്കാനാവുന്നില്ല. ഇന്നു ഞാൻ കുറേക്കൂടി ബുദ്ധിയുള്ളവൻ. ഊഹിക്കാൻ എനിക്കു കഴിയും. അന്നു ഞാൻ തീർത്തും ലളിതമാനസനായ ഒരു പച്ചപ്പരമാർഥി; ഇത്തരം കാര്യങ്ങളിൽ. കേവലാശയങ്ങളും ദാർശനിക ധാരണകളും എളുപ്പം ഗ്രഹിക്കാൻ കഴിയുമായിരുന്നുവെന്നു മാത്രം. ഈ സാഹചര്യത്തിൽ തടസ്സപ്പെടുത്താതെ കേട്ടുനില്ക്കുക മാത്രമാണു കരണീയം. അങ്ങനെ എത്യോപ്യയിലെ ഏറ്റവും ധനികനായ വ്യക്തിയെന്ന് ചക്രവർത്തി വിശേഷിപ്പിച്ച ബഹുമാന്യനായ റാസ് അബീബ് സംഭാഷണം തുടർന്നു.

“ഈ പശ്ചാത്തലത്തിൽ, രണ്ടു വീടു പണിതു വാടകയ്ക്കു കൊടുത്താൽ അങ്ങനെയൊരു വരുമാനം കുറച്ചൊരു സഹായമാകുമല്ലോ എന്നു ഞാൻ ചിന്തിച്ചു”.

ഇപ്പോൾ എനിക്കുപോലും തട്ടിപ്പിന്റെ പോക്കു പിടികിട്ടി. റാസ് അബീബിനു നഗരത്തിൽത്തന്നെ അഞ്ഞൂറോളം വീടുകൾ സ്വന്തമായുണ്ടെന്നും വർഷംതോറും വാടകയിനത്തിൽത്തന്നെ പത്തുലക്ഷം ഡോളറിലധികം കിട്ടുന്നുണ്ടെന്നും, രാജ്യത്തിലെ ഏറ്റവും വലിയ ഭൂവുടമകളിൽ ഒരാളാണു

മന്ത്രിയെന്നുമുള്ളത് അങ്ങാടിപ്പാട്ടാണ്. ജനങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തെ വെറുക്കാൻ ഒരു കാരണമതാണ്. അങ്ങനെയുള്ള കുബേരനാണ് എന്റെ മുമ്പിൽ നിന്നു യാതൊരു ചമ്മലും കൂടാതെ "വാടകയ്ക്കു കൊടുക്കാൻ രണ്ടു വീടു പണിയാൻ ശ്രമിക്കുന്നുവെന്നും" "ഗൃഹബജറ്റ് സമതുലിതമാക്കാൻ ക്ലേശിക്കുന്നു" വെന്നും മറ്റും തട്ടിവിടുന്നത്! പക്ഷേ എന്റെ ധാർമ്മികരോഷം ഉടൻ പുറത്തു കാണിച്ചുകൂടാ. അദ്ദേഹത്തിനു കഴിയുന്നതുപോലെ ലാഘവത്തോടെ പച്ചക്കള്ളം വെട്ടിവിളമ്പാൻ എന്നെക്കൊണ്ടാവില്ല. ഈ കളി എവിടെവരെ പോകുമെന്നറിയാൻ ഞാൻ ക്ഷമയോടെ കാത്തുനിന്നു. സാധാരണ ഗതിയിൽ എനിക്കു പ്രയാസമാണെങ്കിലും മുഖത്തു യാതൊരു ചേഷ്ടാചലനങ്ങളും പ്രകടിപ്പിക്കാതെ നിലകൊണ്ടു. അദ്ദേഹം തുടർന്നു.

"ഇക്കാലത്തു കെട്ടിടംപണി എത്രയോ വ്യയഹേതുകമാണെന്നറിയാമല്ലോ. എന്റെ കൈയിലുള്ള പണം തീരുന്നു. ഈ വീടുകൾ പണിതീർക്കാൻ മാർഗം കാണുന്നില്ല. എനിക്കൊരു വായ്പ അത്യാവശ്യമായും കിട്ടിയേ തീരൂ". അദ്ദേഹം നിർത്തി.

ഒരു വിരോധാഭാസം നോക്കുക! എത്യോപ്യയിലെ ഏറ്റവും ധനികനായ മനുഷ്യൻ. ബാങ്കിലെ അക്കൗണ്ടിൽ ആയിരം ഡോളർ പോലും മിച്ചമില്ലാത്ത ഒരു പാവം ഭാരതീയനോട് വായ്പയുടെ കാര്യം സംസാരിക്കുന്നു! ഞാൻ ഇതികർത്തവ്യതാമൂഢനായി. "എന്താണീക്കളി, തിരുമേനീ? കാര്യം തുറന്നു പറയൂ!" എന്നാവശ്യപ്പെടാൻ മനസ്സിൽ വന്നതാണ്. എങ്കിലും ഞാൻ മര്യാദ പുലർത്തിക്കൊണ്ടു ചോദിച്ചു.

"തിരുമേനീ, ഇക്കാര്യത്തിൽ എനിക്ക് എന്തു ചെയ്യാൻ കഴിയും?"

"ഓ, എന്നെ സഹായിക്കാൻ അങ്ങേയ്ക്കു തീർച്ചയായും കഴിയും. വാസ്തവത്തിൽ അങ്ങേയ്ക്കു മാത്രമാണ് എന്നെ സഹായിക്കാൻ കഴിയുക. അതുകൊണ്ടാണ് ഞാൻ ഇവിടേയ്ക്കു വന്നത്".

എന്റെ യുക്തിവിചാരവും ധാരണാശക്തിയും അർഥചിന്തയും ന്യായവാദശക്തിയുമെല്ലാം അങ്ങേയറ്റം പരീക്ഷിക്കപ്പെടുകയാണ്. മന്ത്രിക്കൊരു വായ്പ കൊടുക്കണമെന്നു ചക്രവർത്തിയുടെയടുക്കൽ ശുപാർശ ചെയ്യണമെന്ന് ആവശ്യപ്പെടാനായിരിക്കില്ല അദ്ദേഹത്തിന്റെ യത്നം! ചക്രവർത്തി തന്നെപ്പറ്റി എന്താണു ചിന്തിക്കുന്നതെന്നു മനസ്സിലാക്കാൻ കഴിവുള്ള കുശാഗ്രബുദ്ധിയാണദ്ദേഹം.

"പക്ഷേ, തിരുമേനീ! എനിക്കെങ്ങനെ സഹായിക്കാൻ കഴിയും?" നീരസമൊന്നും പ്രകടിപ്പിക്കാതെ തന്നെ ഞാൻ വെട്ടിത്തുറന്നു ചോദിച്ചുപോയി. ഞങ്ങൾ ഇരുവരും ആ സമയത്തും നില്ക്കുകയാണ്.

"ഞാൻ പറയാം. എനിക്കൊരു വായ്പ സംഘടിപ്പിക്കാവുന്ന ഏക സ്രോതസ് ബാങ്കാണ്. സ്റ്റേറ്റ് ബാങ്ക് ഓഫ് എത്യോപ്യ. അവിടത്തെ മാനേജരെ അങ്ങേയ്ക്കറിയാം. അദ്ദേഹം അങ്ങയുടെ സുഹൃത്തും രാജ്യക്കാരനുമായ മി. മെനസീസ് ആണ്. അങ്ങ് എനിക്കു വേണ്ടി ഒരു വാക്കു പറഞ്ഞാൽ അദ്ദേഹം എനിക്കു വായ്പ തരും."

അന്ന് എത്യോപ്യയിൽ ഒരു ബാങ്കു മാത്രമേയുള്ളൂ. ഗവൺമെന്റ് ബാങ്ക്. മി. മെനസീസ് ഗോവാക്കാരനാണ്. അദ്ദേഹം രാജ്യത്തിലെ അഴിമതിയുടെയെല്ലാം ഒത്തമധ്യത്തിലുണ്ടെന്ന് ഞങ്ങൾക്കെല്ലാം അറിയാം. എനിക്ക് മെനസീസിനെ പരിചയമുണ്ട്. ഒരു സുഹൃത്തെന്നു പറഞ്ഞുകൂടാ. രാജ്യത്തിലെ അഴിമതിക്കാരായ ഭൂവുടമകൾക്കും ലാഭക്കൊതിയന്മാരായ വ്യാപാരികൾക്കുമെല്ലാം അദ്ദേഹം വായ്പ കൊടുത്തു. ഓരോ ഇടപാടുകാരനിൽ നിന്നും കമ്മിഷൻ കൈക്കലാക്കുകയും ചെയ്യും. രാജ്യരക്ഷാ മന്ത്രിയുടെ പാർപ്പിട നിർമ്മാണ പദ്ധതിയിലും മറ്റു പദ്ധതികളിലും അടുത്ത സഹകാരിയാണു മെനസീസ്.

"ഓ, മി. മെനസീസോ!" ഞാൻ പറഞ്ഞു. "തിരുമേനി ആവശ്യപ്പെടുന്നതെന്തും അദ്ദേഹം ചെയ്തുതരും. അവിടുന്ന് ഇപ്പോൾത്തന്നെ അദ്ദേഹത്തോടു നേരിട്ടു സംസാരിച്ചാലും. ഞാൻ അദ്ദേഹത്തെ വിളിക്കട്ടെയോ? അടുത്തിരുന്ന ടെലിഫോൺ കറക്കാൻ ഞാൻ ഒരുമ്പെട്ടു. "വേണ്ട...വേണ്ട. ഇപ്പോൾ അദ്ദേഹത്തെ വിളിക്കണ്ട. അദ്ദേഹം പലപ്പോഴും എനിക്ക് വായ്പ തന്നിട്ടുണ്ട്. ഇപ്പോൾ വിളിക്കണ്ട. ഞാൻ പോയിക്കഴിയുമ്പോൾ അവിടുന്ന് അദ്ദേഹത്തെ വിളിച്ച് എനിക്കൊരു വായ്പ തരാൻ ശുപാർശ ചെയ്താൽ മതി."

കെണി എവിടെയാണെന്ന് ഇപ്പോഴും എനിക്ക് പിടികിട്ടിയില്ല. എവിടെയോ ഒരു കെണിയുണ്ടെന്ന് എനിക്കു മനസ്സിലായി. അതിൽ വീഴാൻ ഞാൻ തയ്യാറില്ല. അതുകൊണ്ട് ശാന്തനായും അതേസമയം ഉറച്ചസ്വരത്തിലും ഞാൻ പറഞ്ഞു:

"ഇല്ല തിരുമേനീ, ഇക്കാര്യത്തിൽ അങ്ങയെ സഹായിക്കാൻ എനിക്കാവില്ല. അങ്ങേയ്ക്ക് ഒരു വായ്പ തരാൻ മി. മെനസീസിനോടു ഞാൻ പറയില്ല. നേരിട്ട് ആവശ്യപ്പെട്ടാൽ അദ്ദേഹം എന്തും തരും. അക്കാര്യത്തിൽ എനിക്കു

തരിമ്പും സംശയമില്ല. പക്ഷേ ഇതിൽ ഉൾപ്പെടാൻ എനിക്കാഗ്രഹമില്ല". ദൃഢവും അന്തിമവുമായിരുന്നു അത്. അദ്ദേഹം അതു മനസ്സിലാക്കി. വളരെ മിതമായ സ്വരത്തിൽ അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: ''അങ്ങ് എന്നെ സഹായിക്കാത്തപക്ഷം, സഹായം തേടി ഞാൻ മറ്റെവിടെയെങ്കിലും പോകേണ്ടിവരും. ഇത്രയും സമയം തന്നതിനു നന്ദി. അങ്ങയെ ശല്യപ്പെടുത്തിയതു ക്ഷമിച്ചാലും." അദ്ദേഹം തലനമിച്ചു. എനിക്ക് ഹസ്തദാനം നല്കി യാത്രപറഞ്ഞു. ഞാൻ അദ്ദേഹത്തെ വാതിൽവരെ അനുഗമിച്ചു. പുറത്തെ പ്രവേശന കവാടം വരെ അദ്ദേഹത്തെ അനുയാത്ര ചെയ്യാൻ ശ്രമിച്ചപ്പോൾ അദ്ദേഹം അത് തടഞ്ഞു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ അകമ്പടിക്കാർ പുറത്തു കാത്തുനില്ക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു.

ഞാൻ എന്റെ മുറിയിലേയ്ക്ക് മടങ്ങിവന്നു, പ്രാർത്ഥിച്ചു. കെണി എന്തായിരുന്നാലും അതിൽ വീഴാതെ കാത്തുസൂക്ഷിച്ചതിനു ഞാൻ ദൈവത്തിനു നന്ദി പറഞ്ഞു. അന്നുമുതൽ രാജ്യരക്ഷാ മന്ത്രി എന്റെ ശത്രുവായി മാറുമോ എന്ന് എനിക്ക് തിട്ടമില്ലായിരുന്നു. അതിനെപ്പറ്റി ഞാൻ കൂടുതലായി ക്ലേശിച്ചില്ല. ഈ സന്ദർശനത്തിന്റെ അർത്ഥമെന്താണെന്നതിനെപ്പറ്റി ഞാൻ ആലോചിച്ചു. എനിക്കു കാര്യം പിടികിട്ടിയില്ല. വളരെ രഹസ്യമായി ആരുടെയെങ്കിലും ഉപദേശം തേടുവാൻ ഞാൻ നിശ്ചയിച്ചു. സീനിയർ മന്ത്രിമാരിൽ ഞാൻ പൂർണ്ണമായി വിശ്വസിച്ച ഒരു മനുഷ്യനേയുള്ളു. വടക്കു നിന്നുള്ള ഒരു അതിശക്തിമാൻ. ആരോഗ്യ മന്ത്രിയായ മി. അബീബ് രേട്ട. അഴിമതിരഹിതനായി അദ്ദേഹം അറിയപ്പെട്ടിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് ഞാൻ അദ്ദേഹത്തിനു ഫോൺ ചെയ്തു. ഒന്നു കാണണമെന്നു പറഞ്ഞു. "ഉടൻ തന്നെ പോന്നോളൂ" അദ്ദേഹം ആജ്ഞ നല്കി.

പ്രായത്തിൽ എന്നേക്കാൾ പല വർഷങ്ങൾ മുതിർന്ന ആ മന്ത്രി സത്യസന്ധനും ഋജുപ്രകൃതിയുമാണ്. അദ്ദേഹത്തിന് എന്നെ ഇഷ്ടമായിരുന്നു. രാജ്യരക്ഷാ മന്ത്രിയെപ്പറ്റി ചക്രവർത്തി പറഞ്ഞ കാര്യങ്ങൾ, സർക്കാർ രഹസ്യമാകയാൽ എനിക്കദ്ദേഹത്തോടു പറയുവാൻ കഴിയുമായിരുന്നില്ല. രാജ്യരക്ഷാ മന്ത്രി എന്റെ ഓഫീസ് സന്ദർശിച്ചതിന്റെ വിശദവിവരങ്ങൾ ഞാൻ മന്ത്രിയെ ധരിപ്പിച്ചു.

അദ്ദേഹം ശ്രദ്ധാപൂർവ്വം കേട്ടിരുന്നു. അല്പനേരം മൗനമായിരുന്നു ചിന്തിച്ചശേഷം അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു:

"താങ്കൾ ചെയ്തതു പൂർണ്ണമായും ശരിയാണ്. രാജ്യരക്ഷാ മന്ത്രിയുടെ ഉദ്ദേശ്യമെന്താണെന്ന് മനസ്സിലാക്കാൻ എനിക്കൊരു മാർഗ്ഗവുമില്ല. എനിക്ക്

ഊഹിക്കുവാനേ കഴിയൂ. ഒമ്പതുപേരോ മറ്റോ അടങ്ങുന്ന ഉന്നതന്മാരുടെ ഒരു സംഘം ചക്രവർത്തിയുടെ ചുറ്റും ശക്തമായ ദുർഗമമായ ഒരു ദുർഗം നെയ്തിരിക്കുകയാണെന്ന് ഒരു പക്ഷേ താങ്കൾക്കറിയാമായിരിക്കും. അവരുടെ അറിവു കൂടാതെ ഒരു കാര്യവും ചക്രവർത്തിയുടെ അടുക്കലെത്തുകയില്ല. ചക്രവർത്തി അറിയരുതെന്ന് അവർ ആഗ്രഹിക്കുന്ന വിവരങ്ങളും ചക്രവർത്തിക്കു കിട്ടുകയില്ല. ഇപ്പോൾ താങ്കളെ ഇവിടെ കൊണ്ടുവന്നതു വഴി ചക്രവർത്തി അവരെ അമ്പരപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു. അവരുടെ വൃത്തം താങ്കൾ തകർത്തു കയറി. താങ്കളെ തങ്ങളുടെ വൃത്തത്തിലേക്കു ദത്തെടുക്കാൻ അവർ ആഗ്രഹിക്കുന്നുണ്ടാവാം. ഏതു കാര്യവും ചക്രവർത്തിയുടെ ശ്രദ്ധയിൽ പെടുത്താനുള്ള അസാമാന്യ സ്വാതന്ത്ര്യം താങ്കൾക്കുണ്ട്-സീനിയർ മന്ത്രിയായ എനിക്കു പോലുമില്ലാത്ത സ്വാതന്ത്ര്യമാണത്. അവർ അതിൽ അസഹിഷ്ണുക്കളാണ്."

"പക്ഷേ അവർക്കെങ്ങനെ എന്നെ അവരുടെ വൃത്തത്തിലേക്ക് ദത്തെടുക്കാൻ കഴിയും? റാസ് അബീബിനു വായ്പ കൊടുക്കാൻ മെനസീസിനോട് ആവശ്യപ്പെടുന്നതുവഴിയോ?" ഞാൻ ചോദിച്ചു.

"അവിടെയും എനിക്ക് ഊഹിക്കാൻ മാത്രമേ കഴിയൂ," ആരോഗ്യമന്ത്രി പറഞ്ഞു.

"താങ്കൾ അവരുടെ കെണിയിൽ വീണുവെന്നും റാസ് അബീബിനു വായ്പ നല്കാൻ താങ്കൾ മെനസീസിനോട് ആവശ്യപ്പെട്ടുവെന്നും നിമിഷ നേരത്തേക്കു ചിന്തിക്കുക. ബാങ്ക് ആരംഭിച്ചതു മുതൽ മെനസീസ് റാസ് അബീബിനു വായ്പ നല്കിക്കൊണ്ടാണിരിക്കുന്നത്. അവർ തമ്മിൽ എന്താണു നടക്കുന്നതെന്ന് താങ്കൾക്ക് ഒരിക്കലും അറിയാനാവില്ല. അവിടെയും എന്റെ ഊഹമാണ്. മെനസീസ് താങ്കളോട് ഏതാണ്ടിപ്രകാരം പറയും: " ഓ, റാസ് അബീബോ? ഞാൻ ആ മനുഷ്യനു വായ്പ കൊടുക്കില്ല. കഴിഞ്ഞ കാലത്തു ഞാൻ പല തവണ അദ്ദേഹത്തിനു വായ്പ കൊടുത്തിട്ടുണ്ട്. ആ മന്ത്രിക്കു വായ്പ തിരിച്ചടയ്ക്കുന്നതിൽ യാതൊരു നിഷ്ഠയുമില്ല. പക്ഷേ താങ്കൾ ഇങ്ങനെയൊരു ആനുകൂല്യം ആവശ്യപ്പെടുന്നത് ആദ്യമായിട്ടാകയാൽ എന്തുചെയ്യാൻ കഴിയുമെന്നു ഞാൻ നോക്കട്ടെ". ഇങ്ങനെയാണു മെനസീസ് പറയുക. റാസ് അബീബിനു പുതിയ വായ്പ കിട്ടിയോ അദ്ദേഹത്തിന് ഇപ്പോൾ ഇങ്ങനെയൊരു വായ്പ ആവശ്യമായിരുന്നോ എന്നിവയൊന്നും താങ്കൾ ഒരിക്കലും അറിയുകയില്ല. പിന്നീടൊരു ദിവസം റാസ് അബീബ് സൺഷൈൻ ക്ലബിലോ മറ്റെവിടെയെങ്കിലുമോ വച്ചു താങ്കളെ കണ്ടുമുട്ടുമ്പോൾ, മന്ത്രിമന്ദിരത്തിൽ ലഞ്ചിനോ അത്താഴത്തിനോ താങ്കളെ ക്ഷണിക്കും. മൃഷ്ടാന്നമായ സദ്യ നല്കും. അതിഥികൾ പ്രത്യേക രീതിയിൽ തെരഞ്ഞെടുക്കുന്നവർ

ആയിരിക്കും. അത്താഴ സമയത്തു നടക്കുന്നതിനെല്ലാം ഭാവിയിൽ അവർ സാക്ഷികളായിരിക്കും. ഒരു പക്ഷേ ഒരു മൂവി ക്യാമറ അവിടെയെങ്ങാൻ ഒളിപ്പിച്ചുവച്ചിട്ടുണ്ടാവും (അന്ന് വീഡിയോ ക്യാമറ പ്രചാരത്തിൽ വന്നിരുന്നില്ല). ഒരു രഹസ്യ ടേപ്പ് റക്കാർഡർ സദാസമയവും പ്രവർത്തനനിരതമായിരിക്കും. അത്താഴത്തിന്റെ അവസാനത്തോടടുത്ത് രാജ്യരക്ഷാ മന്ത്രി താങ്കളോട് ഏതാണ്ടിപ്രകാരം പറയും: "എന്റെ സാമ്പത്തിക വിഷമസന്ധിയിൽ എന്നെ സഹായിക്കാൻ എത്തിയതിന് താങ്കളോട് ഞാൻ എത്ര നന്ദി പറഞ്ഞാലും അധികമാവുകയില്ല. താങ്കൾ അന്ന് എന്നെ സഹായിച്ചിരുന്നില്ലെങ്കിൽ, സഹായത്തിന് വേറെ എവിടേക്കു തിരിയണമെന്ന് എനിക്ക് അറിയില്ലായിരുന്നു. ഒരു ചെറിയ കൃതജ്ഞതാ സൂചക ചിഹ്നത്തിലൂടെ എന്റെ നിസ്സീമമായ നന്ദി പ്രകാശിപ്പിക്കാൻ ഞാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നു." ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞുകൊണ്ടു കുറെ പണം അടക്കംചെയ്ത ഒരു ചെറിയ കവർ താങ്കൾക്കു നല്കും. അതും ദൃക്സാക്ഷികൾ രേഖപ്പെടുത്തിയിരിക്കും. അങ്ങനെ നിങ്ങളും കൈക്കൂലിയിൽ പങ്കുകാരനായി. അതോടെ ഈ വൃത്തത്തിലൊരംഗവുമായി. താങ്കൾക്കെതിരായി ഈ തെളിവ് എപ്പോൾ വേണമെങ്കിലും ഉപയോഗിക്കാൻ അവർക്കു കഴിയും."

ഇന്ത്യയിലും മറ്റിടങ്ങളിലും രാഷ്ട്രീയ പ്രവർത്തകർക്കെതിരായി ഇത്തരത്തിലുള്ള കരുനീക്കങ്ങൾ സർവ്വസാധാരണമാണെന്ന് ഇന്നെനിക്കറിയാം. അന്ന് ഇത്തരം കാര്യങ്ങളിൽ എനിക്ക് ഏതെങ്കിലും വിധത്തിലുള്ള അറിവോ അനുഭവജ്ഞാനമോ ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. മി. അബീബ് രേട്ടയുടെ വിശദീകരണം ചക്രവർത്തിയുടെ ചുറ്റുമുള്ള സുശക്ത സംഘത്തെപ്പറ്റി എന്നെ പൂർണ്ണമായി ബോധ്യപ്പെടുത്തി. സംഘത്തിലെ അംഗങ്ങളിൽ മിക്കവരെയും എനിക്കു തിരിച്ചറിയാൻ കഴിഞ്ഞു. ദൃഷ്ടാന്തത്തിന്, പ്രധാനമന്ത്രി (ചക്രവർത്തിയുടെ പുത്രീഭർത്താവ്), രാജ്യരക്ഷാ മന്ത്രി, ആഭ്യന്തര മന്ത്രി, ധനകാര്യ മന്ത്രി, മിനിസ്റ്റർ ഓഫ് ദ പെൻ, ചക്രവർത്തിയുടെ ധനകാര്യ സൂക്ഷിപ്പുകാരൻ (Holder of the Imperial Purse-ഇദ്ദേഹം ഒരു വൈദികൻ കൂടിയാണ്) ഇവരെല്ലാം അഴിമതിസംഘത്തിന്റെ തലപ്പത്തുണ്ട്. ഗവൺമെന്റിൽ അധികാരം കൈയാളുന്ന ജോലികൾക്ക് ഞാൻ അപ്രാപ്തനാണെന്ന് എനിക്കു മനസ്സിലായി. പണത്തിന്റെയും അധികാരത്തിന്റെയും പ്രലോഭനങ്ങളെ എല്ലാക്കാലത്തും ചെറുത്തുനില്ക്കുക എനിക്കു പ്രയാസമാകുമെന്നും ഞാൻ അറിഞ്ഞു. രാജ്യരക്ഷാ മന്ത്രി പറഞ്ഞ ഒരു കാര്യം വളരെ വാസ്തവമാണ്. വസ്ത്രത്തിനും കാറുകൾക്കും ഗൃഹജോലികൾ ചെയ്യുന്ന ഭൃത്യന്മാരുടെ ശമ്പളത്തിനും അതിഥിസൽക്കാരത്തിനും സംഭാവനകൾക്കുമൊക്കെ വേണ്ടിവരുന്ന ചെലവുകൾ വർദ്ധിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നതിനാൽ എന്റെ സ്വന്തം ബജറ്റ് സമീകരിക്കുക പ്രയാസമായിത്തുടങ്ങി. എന്റെ സേവനങ്ങളിൽ നിന്നു പ്രയോജനം ലഭിച്ച ആളുകൾ

സ്വമേധയാ നല്കുന്ന ചെറിയ സമ്മാനങ്ങൾ സ്വീകരിക്കുക എളുപ്പമായി തോന്നി. അങ്ങനെയാണ് ഇതെല്ലാം ആരംഭിക്കുക. പിന്നീട് താഴോട്ടുള്ള ഒരു കുത്തൊഴുക്കാണ്.

അധികാരക്കളിയുടെ സൂത്രങ്ങൾ സാമാന്യം വേഗത്തിൽ പഠിക്കുവാൻ ഒരുപക്ഷേ എനിക്കു കഴിഞ്ഞേക്കും. പക്ഷേ ആ പ്രക്രിയയിൽ എന്നിൽത്തന്നെ വിലപ്പെട്ടതെന്നു ഞാൻ കണക്കാക്കുന്ന എന്തോ ചിലതു നഷ്ടപ്പെടാൻ സാധ്യതയുണ്ട്. ഞാൻ കർശനമായും സത്യസന്ധനാണെന്നൊന്നും വാദിക്കുകയല്ല. ആരിൽനിന്നും എവിടെനിന്നും യാതൊരു മനസ്സാക്ഷിക്കുത്തും കൂടാതെ വലുതും ചെറുതുമായ തുകകൾ കൈക്കൂലിയായി കൈക്കലാക്കുന്ന ഇന്ത്യയിലെ അനേകം ഗവൺമെന്റ് ഉദ്യോഗസ്ഥരെപ്പോലെയാകുവാൻ എനിക്കൊട്ടുമേ ആഗ്രഹമില്ല.

ഞാൻ വീട്ടിൽ പോയി പ്രാർത്ഥിച്ചു. പിന്നീടു ചിന്തയിലാണ്ടു. ഈ ജീവിതശൈലി എനിക്കുള്ളതല്ലെന്നു ഞാൻ തീരുമാനിച്ചു. ഞാൻ ശ്രദ്ധാപൂർവ്വം ഒരു രാജിക്കത്തു തയ്യാറാക്കി ചക്രവർത്തിക്കു സമർപ്പിച്ചു. എല്ലാ കാരണങ്ങളും ഞാൻ കാണിച്ചിരുന്നില്ല. ഇന്ത്യയിലേക്കു മടങ്ങിപ്പോയി സാധാരണക്കാരായ എന്റെ സ്വന്തം ജനങ്ങളെ സേവിക്കാൻ ആരംഭിക്കണമെന്ന് ആഗ്രഹിക്കുന്നതായി മാത്രമേ അതിൽ കുറിച്ചിരുന്നുള്ളു.

ഏതാനും ദിവസം കഴിഞ്ഞു ചക്രവർത്തി എന്നെ ഓഫീസിലേക്കു വിളിപ്പിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിന് എന്നെ ആവശ്യമുണ്ടെന്നും കൂടെ ജോലി ചെയ്യാൻ സത്യസന്ധരായവരെ കിട്ടുക പ്രയാസമാണെന്നും അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. ഞാൻ പല പുതിയ ഉത്തരവാദിത്വങ്ങളും ഏറ്റെടുക്കണമെന്ന് അദ്ദേഹം ആഗ്രഹിക്കുന്നതായി ചക്രവർത്തി ചൂണ്ടിക്കാട്ടി. ഒന്ന് ഒരു ധർമ്മസ്ഥാപനമാണ്. അർഹിക്കുന്ന ദരിദ്രജനങ്ങളുടെ സഹായാർത്ഥം സ്വന്തം പണമുപയോഗിച്ച് അദ്ദേഹം രൂപവല്ക്കരിച്ച ഒരു ചാരിറ്റബിൾ ഫൗണ്ടേഷൻ. മറ്റൊന്ന് വിദ്യാഭ്യാസ മന്ത്രാലയത്തെ ഉപദേശിക്കാനുള്ളതാണ്. കഴിഞ്ഞ യുദ്ധത്തിൽ ഹാനി സംഭവിച്ചവരെ സഹായിക്കാൻ യു. എൻ. റിലീഫ് ആൻഡ് റിഹാബിലിറ്റേഷൻ എയിഡ് എന്ന സംഘടന നല്കുന്ന സഹായം കൈകാര്യം ചെയ്യുന്നതിനുള്ള എത്യോപ്യൻ ഗവൺമെന്റ് ദുരിതാശ്വാസ നിധിയുടെ എക്സിക്യൂട്ടീവ് സെക്രട്ടറി സ്ഥാനമാണ് മറ്റൊന്ന്. വാസ്തവം പറഞ്ഞാൽ ഇത് നിരസിക്കുവാൻ എനിക്കു മനസ്സുവന്നില്ല. ഈ പുതിയ നിയമനങ്ങളിൽ ജനങ്ങളെ യഥാർത്ഥമായി സേവിക്കാൻ അവസരം ലഭിച്ചേക്കാമെന്നു ഞാൻ പ്രത്യാശിച്ചു. വിദ്യാഭ്യാസ മന്ത്രികാര്യാലയത്തിന്റെ ഉപദേഷ്ടാവായും ഹെയിലി സെലാസി ചാരിറ്റബിൾ ഫൗണ്ടേഷന്റെ ഉപദേഷ്ടാവായും യു. എൻ. ആർ.

ആർ.എ. കമ്മിറ്റിയുടെ എക്സിക്ക്യൂട്ടീവ് സെക്രട്ടറിയായും നിയമിച്ചുകൊണ്ടുള്ള ഉത്തരവ് ഏതാനും ദിവസങ്ങൾക്കകം എനിക്കു കിട്ടി.

കാലം കഴിഞ്ഞതോടെ ഒരു കാര്യം വ്യക്തമായി. ഈ ഉദ്യോഗങ്ങളെല്ലാം അധികപങ്കും ആലങ്കാരിക പ്രാധാന്യം മാത്രമുള്ളതാണെന്ന്. ഞാൻ പല കമ്മിറ്റിയോഗങ്ങളിലും സംബന്ധിച്ചു. പല പദ്ധതികളും നിർദ്ദേശങ്ങളും പഠിച്ചു. അവ സംബന്ധിച്ച് ഉപദേശം നൽകുകയും ചെയ്തു. പക്ഷേ എന്റെ ഉപദേശങ്ങളിൽ വളരെ ചെറിയ അംശം മാത്രമേ പ്രായോഗികമായി കണ്ടുള്ളു. വിദ്യാഭ്യാസ മന്ത്രാലയത്തിലോ ചാരിറ്റബിൾ ഫൗണ്ടേഷനിലോ എനിക്ക് എക്സിക്ക്യൂട്ടീവ് അധികാരമൊന്നും നൽകിയിരുന്നില്ല. ചുമതലയിലുള്ള എത്യോപ്യക്കാർ-മി. കെബീദ് മൈക്കലും മി. ഷഫാരി ഷാരേയും-ഞാൻ ഇടപെടുന്നതിൽ നീരസം പ്രദർശിപ്പിച്ചു. അവരുടെ പെരുമാറ്റം മര്യാദയോടു കൂടിയതായിരുന്നെങ്കിലും, യഥാർത്ഥ അധികാരം പ്രയോഗിക്കുന്നതിൽനിന്ന് അവർ എന്നെ അകറ്റി നിർത്തി. യു. എൻ. ആർ. ആർ. എ. ജോലി പതിവു കൃത്യനിർവ്വഹണം മാത്രം. യു. എൻ. ഫണ്ടിന്റെ ലഭ്യത കുറഞ്ഞതോടെ ആ പ്രവർത്തനം അവസാനിപ്പിക്കാൻ നടപടി ആരംഭിച്ചുകഴിഞ്ഞിരുന്നു. സർവ്വത്ര നിക്ഷിപ്ത താല്പര്യങ്ങൾ പ്രബലങ്ങളായിരുന്നു. എന്റെ സ്വന്തം അധികാരത്തിനു വേണ്ടി സമരം നടത്തുകയോ എന്റെ സ്ഥാനം ഉറപ്പിക്കാൻ മറ്റുള്ളവരെ അധികാരത്തിൽ നിന്നു മറിച്ചിടുകയോ എന്റെ സ്വഭാവമല്ല. ചക്രവർത്തി എന്റെ പക്ഷത്തായിരുന്നതിനാൽ ഏതാണ്ടൊരു വിജയപ്രതീക്ഷയോടുകൂടിത്തന്നെ എനിക്കു പോരാടി നോക്കാമായിരുന്നു. പക്ഷേ, അധികാരക്കളിയിൽ നിന്നു പുറത്തു കടക്കുക എന്ന ലക്ഷ്യത്തിൽ മനസ്സ് ഊന്നിയിരുന്നതിനാൽ വൻകിട അധികാരപോരാട്ടമെല്ലാം ഞാൻ ഒഴിവാക്കുകയായിരുന്നു.

എത്യോപ്യയിൽ എനിക്കു നല്ല ജനസമ്മതിയുണ്ടായിരുന്നു. എല്ലാ പ്രധാന വ്യക്തികളെയും എനിക്കറിയാം. ചക്രവർത്തിയോടെനിക്കു ആത്മാർത്ഥമായ സ്നേഹവും ആദരവുമുണ്ട്. എന്നിരിക്കിലും ഞാൻ അങ്ങേയറ്റം ഏകാകിയായിരുന്നു. അസന്തുഷ്ടനും ആദ്ധ്യാത്മികമായി അസ്വസ്ഥനും. എന്റെ വികാരങ്ങളെ പങ്കുവയ്ക്കാവുന്ന ഒരു സുഹൃത്തിനെയും കണ്ടില്ല. എന്നെ ശരിയായി മനസ്സിലാക്കുമെന്ന് എനിക്ക് ഉറപ്പുള്ള ആരുമില്ല. ഒരു അയ്മേനി എന്ന നിലയിൽ എത്യോപ്യൻ ഓർത്തഡോക്സ് സഭയുടെ തലവൻ ആബുനാ ബസേലിയോസിനെ എനിക്ക് അടുത്തറിയാം. പഴയ ചിന്താഗതിക്കാരനായ ഒരു ഭക്തസന്യാസി. അദ്ദേഹത്തിന് എന്നോട് വലിയ വാത്സല്യമായിരുന്നു. ആദ്യം എത്യോപ്യ വിട്ടുപോന്ന സന്ദർഭത്തിൽ എന്നെ ശകാരിച്ച ശക്തനായ സഭാദ്ധ്യക്ഷൻ ആബുനാ തെയോഫിലോസും എന്നോടു വലിയ സൗഹൃദം പുലർത്തി. അദ്ദേഹം ഇംഗ്ലീഷ് സംസാരിച്ചിരുന്നില്ലെങ്കിലും എത്യോപ്യയുടെ

പാരമ്പര്യവിജ്ഞാനത്തിൽ ഒരു പണ്ഡിതനായിരുന്നു. ഞാൻ വളരെക്കാര്യങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തിൽ നിന്നു പഠിച്ചു.

ഇന്ത്യക്കാർക്കിടയിൽ എനിക്കു സുഹൃത്തുകൾ കുറവായിരുന്നു. ബ്രിഡ്ജ് എന്ന ചീട്ടുകളിക്കാൻ വല്ലപ്പോഴുമൊരിക്കൽ ഞാൻ മി. ജോൺ ബർണബാസിന്റെ വീട്ടിൽപോകും. ഒരു വർഷത്തേക്ക് എത്യോപ്യയിൽ നിയമിതനായ കമ്മ്യൂണിറ്റി വികസനോപദേഷ്ടാവ് മി. ബാലചന്ദ്രൻനായരെ ഞാൻ സന്ദർശിച്ചിരുന്നു. നിയമകാര്യ മന്ത്രാലയത്തിൽ നിയമോപദേഷ്ടാവ് ആയിരുന്ന ഒരു മി. വറുഗീസ് ഉണ്ട്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭാര്യ എന്റെ ഒരകന്ന ചാർച്ചക്കാരി (കസിൻ) ആണ്. ഇന്ത്യൻ അദ്ധ്യാപകരുടെ കുടുംബങ്ങളെ ദുർലഭമായേ ഞാൻ സന്ദർശിച്ചിരുന്നുള്ളു. ഈ കുടുംബങ്ങളിലെല്ലാം കൊച്ചുകുട്ടികൾ ഉണ്ടായിരുന്നു എന്നതാണു പ്രധാന കാര്യം. എനിക്കാകട്ടെ കുട്ടികളെ വളരെയേറെ പ്രിയമായിരുന്നു. കുട്ടികൾ എന്റെ ജീവിതത്തിലെ പച്ചത്തുരുത്തായിരുന്നു. തല്ക്കാലത്തേക്കെങ്കിലും എന്റെ ക്ലേശങ്ങൾ വിസ്മരിക്കാൻ അവരുടെ സാന്നിദ്ധ്യം ഉപകരിച്ചു.

എന്നിരിക്കിലും ഞാൻ അസന്തുഷ്ടനായിരുന്നു. ആരുമായും ഞാൻ എന്റെ അസന്തുഷ്ടി പങ്കിട്ടില്ല. ഞാൻ അതിനെപ്പറ്റി പ്രാർത്ഥിച്ചു. ദൈവവുമായി ഞാൻ നടത്തിയ സംവാദം അർത്ഥഭരിതമായി അനുഭവപ്പെട്ട ഒരു സന്ദർഭം ഞാനോർക്കുന്നു. അക്ഷമയും ക്ഷിപ്രകോപവും കലർന്ന സ്വരത്തിൽ ഞാൻ ദൈവത്തോടു പരാതിപ്പെട്ടുകൊണ്ടിരുന്നു:

“എന്റെ ദൈവമേ, നീ എന്താണ് എന്നോട് ഈ ചെയ്തത്? ഇന്ത്യയിൽ ആദ്ധ്യാത്മികമായി ഞാൻ ജ്വലിച്ചുനില്ക്കുന്ന സന്ദർഭം. ഞാൻ സന്തുഷ്ടനും പ്രയോജനകാരിയുമായിരുന്നു. എന്റെ പ്രവർത്തനത്തിലൂടെ അനേകംപേർ നിന്നെ കൂടുതൽ നന്നായി അറിയുന്നതിന് ഇടവന്നുവെന്ന് നീ സമ്മതിക്കുമല്ലോ. ഇന്ത്യവിട്ടു പോരുന്നതിന് എനിക്കു തീരെ മനസ്സുണ്ടായിരുന്നില്ല. ഇങ്ങനെ പ്രയോജനപ്രദമായ ശുശ്രൂഷ ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്ന എന്നെ എന്തിനാണ് ഇവിടേയ്ക്കു വലിച്ചിഴച്ചത്? ഇവിടം ആദ്ധ്യാത്മികമായി വിരസമായ മണലാരണ്യമാണ്. ഇവിടെ ഞാൻ സമയം നാനാവിധമാക്കുകയാണ്. എന്തിനെന്നെ ഈ ദുരവസ്ഥയിലേക്കു വലിച്ചിഴച്ചു?”

ഇതുപോലെ ഒരു മടയൻ ചോദ്യം ചോദിക്കുന്ന സമയത്തു ദൈവം മിക്കവാറും ദീർഘനേരം മൗനം പാലിച്ചിരിക്കും. പലപ്പോഴും എന്റെ ചോദ്യത്തിന് ഞാൻ തന്നെ ഉത്തരം കണ്ടുപിടിക്കണമെന്നാണ് ദൈവം ആഗ്രഹിക്കുന്നത്. നിശ്ശബ്ദധ്യാനത്തിലൂടെ ഞാൻ പോരാട്ടം നടത്തി ഒരുത്തരം

കണ്ടെത്തണമെന്നാണ് ദൈവഹിതം. ഉത്തരം തൃപ്തികരമല്ലെങ്കിൽ ദൈവം വീണ്ടും മൗനം പാലിക്കും. ഞാൻ പോരാട്ടം തുടരണം എന്നർത്ഥം. കുറെക്കൂടി മെച്ചപ്പെട്ട ഒരുത്തരം ഞാൻ കണ്ടെത്തുന്നതുവരെ ഞാൻ ഈ അന്വേഷണം തുടരേണ്ടിവരും. ഇപ്രാവശ്യം ശരിയുത്തരം ആദ്യംതന്നെ ഉണ്ടായി. ഇത്തവണ ദൈവം തന്നെയാണതു നല്കിയത്. സൗമ്യവും കുറച്ചൊരു പരിഹാസം ഉൾക്കൊള്ളുന്നതും അതേസമയം സൗഹൃദപൂർണവുമായിരുന്നു സ്വരം:

"എന്റെ മകനേ, ഇന്ത്യയിൽ നിന്റെ സഹായമില്ലെങ്കിൽ ഞാൻ പൂർണമായും നിസ്സഹായനാകുമായിരുന്നില്ലെന്നു നിന്നെ ഗ്രഹിപ്പിക്കാൻ ഞാൻ ശ്രമിക്കുകയായിരുന്നുവെന്ന് നിനക്കു ചിന്തിച്ചുകൂടേ?"

വെള്ളിടിപോലെ ആ സത്യം എന്റെമേൽ വന്നിടിച്ചു. എനിക്കു കാര്യം മനസ്സിലായി. ഇന്ത്യയിൽ എന്നെപ്പറ്റിയും എന്റെ ആദ്ധ്യാത്മിക നേട്ടങ്ങളെപ്പറ്റിയും ദൈവത്തിന് എന്റെ അനുപേക്ഷണീയതയെപ്പറ്റിയും അമിത പ്രാധാന്യത്തോടെ ചിന്തിച്ചുവെന്ന അപകടത്തിനു ഞാൻ വിധേയനായിരുന്നു. അതെന്നെ ആപല്ക്കരമായ ആദ്ധ്യാത്മിക അഹങ്കാരത്തിലേക്കു വഴിനടത്തുമായിരുന്നു. എല്ലാത്തരം അഹങ്കാരവും ഗർവ്വും സ്വാഭാവികമായി എനിക്കു പിടിപെടാറുണ്ട്. എന്നാൽ ആദ്ധ്യാത്മികമായ അഹങ്കാരമാണ് ഏറ്റവും വിപല്ക്കരം; ആദ്ധ്യാത്മികമായി ഏറ്റവും വിനാശകരവും. ഹിന്ദുക്കളിലും ക്രിസ്ത്യാനികളിലും അനേകം വിശുദ്ധന്മാർ ആദ്ധ്യാത്മികമായ അഹന്തയുടെ ഇരകളായി വീഴുന്നതു ഞാൻ കണ്ടിട്ടുണ്ട്. അവരുടെ ആദ്ധ്യാത്മിക നേട്ടങ്ങൾ, പ്രാഥമികമായി മറ്റുള്ളവരുടെ പ്രശംസയ്ക്കും ആദരവിനും വേണ്ടിയുള്ള ആസക്തിയിൽ നിന്ന് അവർക്കു വിരക്തിയോ വിമോചനമോ നല്കിയിട്ടില്ലെന്നതാണ് അവരുടെ വീഴ്ചയ്ക്കു കാരണം. ഇന്ത്യയിൽ ഒരു വലിയ ആദ്ധ്യാത്മിക വിപത്തിൽ നിന്ന് എന്നെ രക്ഷിച്ചതിന് ഞാൻ ദൈവത്തിനു സർവ്വാത്മനാ നന്ദി പറഞ്ഞു. എനിക്ക് നന്മയായുള്ളത് എന്താണെന്നുള്ള ദൈവത്തിന്റെ വിധിയെ ചോദ്യം ചെയ്യുകയില്ലെന്ന് ഞാൻ സമ്മതിച്ചു. എത്യോപ്യയിലേയ്ക്കാണു ദൈവം എന്നെ കൊണ്ടുവന്നിരിക്കുന്നത്. ഇവിടം വിടുന്നതിനുള്ള നിയോഗം ലഭിക്കുന്നതുവരെ ഞാൻ ഇവിടെ തുടർന്നു താമസിച്ചേ മതിയാവൂ.

അദ്ധ്യായം 5

എത്യോപ്യാ – II

ഓർത്തഡോക്സ് വിദ്യാർത്ഥി പ്രസ്ഥാനം

എത്യോപ്യവിട്ടുപോകാൻ എനിക്കു സാധ്യമല്ലാതെവരുകയും ഗവൺമെന്റു ജോലി എനിക്കു രസകരമല്ലാതെ പരിണമിക്കുകയും ചെയ്ത സാഹചര്യത്തിൽ, മതാത്മകമായ പ്രവർത്തനത്തിന്റെ പരിധി വികസിപ്പിക്കുകയായിരുന്നു എന്നെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം കരണീയം. ആഡിസ് അബാബയിലെ പല കോളജുകളിലും ഞാൻ പഠിപ്പിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. ചക്രവർത്തിയുടെ അനുവാദത്തോടും എന്റെ വിദ്യാർത്ഥികളുടെ അംഗീകാരത്തോടും കൂടി ഞങ്ങൾ 'ഹൈമനോട്ട് അബിയു' എന്ന ഓർത്തഡോക്സ് വിദ്യാർത്ഥി സംഘടന രൂപവല്ക്കരിക്കാൻ തുടങ്ങി. അനേകംപേർ എന്നെ ഈ സംരംഭത്തിൽ സഹായിച്ചു. പക്ഷേ ഔദ്യോഗിക സഭയുമായി ഉറ്റസമ്പർക്കം വിദ്യാർത്ഥികൾ അഭിലഷിച്ചില്ല. ഒരിക്കൽ ഏകദേശം നൂറു കോളജുവിദ്യാർത്ഥികളെ ഒരു ധ്യാനയോഗത്തിനു ഞാൻ കൊണ്ടുപോയി. മുൻ പ്രധാനമന്ത്രി ബിറ്റ്വോഡഡ് മാക്കോന്നൻ എൻഡൽ കാച്ചേവ് (Bitwoded Makonnen Endalkachew)ന്റെ കൊട്ടാരത്തിലെ സ്വകാര്യ ചാപ്പലിലാണു ഞങ്ങൾ സമ്മേളിച്ചത്. എനിക്കു വളരെയധികം ബഹുമാനമുള്ള ഒരു സീനിയർ ഉദ്യോഗസ്ഥനും അഭിജാത കുലാംഗവുമായിരുന്നു മാക്കോന്നൻ എൻഡൽ കച്ചേവ്. ഏതാനും വർഷംമുമ്പ് കറ്റാബെ സെക്കണ്ടറി സ്കൂളിൽ എന്നെ സഹായിച്ചിരുന്ന റവ. അബ്ബാ ഹബ്ടേ മറിയം ഇവിടെ എന്റെ സഹായത്തിനെത്തി.

അക്കാലത്ത് കൊച്ചുകുട്ടികളായിരിക്കുമ്പോഴോ അഥവാ വയോവൃദ്ധരായിക്കഴിഞ്ഞോ മാത്രമേ എത്യോപ്യക്കാർ വിശുദ്ധ കുർബാന അനുഭവിച്ചിരുന്നുള്ളു. ഒരുവന്റെ ലൈംഗികശക്തി പ്രവർത്തന ക്ഷമമായിരിക്കുന്നിടത്തോളം അയാൾ പാപിയാണെന്നും തന്മൂലം കുർബാന അനുഭവിച്ചുകൂടെന്നുമുള്ള ആശയമാണ് ഇതിന്റെ പിന്നിലുള്ളത്. ഇതു മാറ്റിയെടുക്കാൻ ഞാൻ വളരെയേറെ പാടുപെടേണ്ടിവന്നു. ഇതൊരു ക്രിസ്തീയപ്രമാണമല്ലെന്നും ക്രിസ്തുവിലായ ഓരോ മനുഷ്യവ്യക്തിക്കും പാപക്ഷമ ലഭ്യമാണെന്നും

ശരിയായ ക്രിസ്തീയ ജീവിതം നയിക്കുന്നവനെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം കൂടെക്കൂടെ കുർബാന അനുഭവിക്കണമെന്നതാണു ശരിയായ മാനദണ്ഡമെന്നും ഞാൻ വളരെയേറെ പ്രേരണയിലൂടെ എന്റെ വിദ്യാർത്ഥികളെ പഠിപ്പിച്ചു. വൃക്ഷനിബദ്ധമായ കുന്നിൻചരിവിലായിരുന്നു മുൻ പ്രധാനമന്ത്രിയുടെ മനോഹരമായ കൊട്ടാരം. അന്നത്തെ ഏകദിന ധ്യാനയോഗത്തിൽ അനേകം കുട്ടികൾ കുർബാന അനുഭവിച്ചു. ഞങ്ങളുടെ ഇടയിൽ ആഴമേറിയ ഒരു ബന്ധം സംജാതമായി. "ഹൈമനോട്ട് അബിയു" (നമ്മുടെ പിതാക്കന്മാരുടെ വിശ്വാസം എന്നർത്ഥം) എന്ന സംഘടനയുടെ ആരംഭം അങ്ങനെയാണ്. അതിനെത്തുടർന്നു ഞങ്ങൾ പല പഠന ക്ലാസ്സുകളും സമ്മേളനങ്ങളും സംഘടിപ്പിച്ചു. ഇതെല്ലാം എനിക്കു വളരെയേറെ സംതൃപ്തി നല്കി. ദൈവത്തെ സ്തുതിക്കുവാൻ അവസരവും ലഭിച്ചു.

ആഴ്ചതോറും ആഡിസ്അബാബയിലെ യൂണിവേഴ്സിറ്റി കോളജിലും(ആഴ്ചയിൽ രണ്ടു സായാഹ്നങ്ങൾ) മഹൻദിസ് എൻജിനിയറിംഗ് കോളജിലും (ആഴ്ചയിലൊരിക്കൽ) ഞാൻ നടത്തിപ്പോന്ന ക്ലാസ്സുകൾ എനിക്കു വളരെയേറെ ആദ്ധ്യാത്മിക സംതൃപ്തി നല്കി. യുവാക്കളായ യൂണിവേഴ്സിറ്റി വിദ്യാർത്ഥികൾക്കും അതു വളരെ പ്രയോജനപ്രദമായി തോന്നി. ഇവയിൽ സംബന്ധിക്കാൻ ആർക്കും കടപ്പാടൊന്നുമുണ്ടായിരുന്നില്ല. എന്നിരിക്കിലും 50-നും 100-നും ഇടയ്ക്ക് വിദ്യാർത്ഥികൾ ക്രമമായി സംബന്ധിച്ചിരുന്നു. ഇടയ്ക്കിടയ്ക്കു നടന്ന ധ്യാനയോഗങ്ങളും സമ്മേളനങ്ങളും വിദ്യാർത്ഥികൾ വളരെയേറെ വിലമതിച്ചു. പക്ഷേ പഠിച്ചതെല്ലാം എത്യോപ്യൻ ഓർത്തഡോക്സ് വൈദികരോടും ആരാധനയോടും (ഇതു രണ്ടും പുരാതനവും വിമർശനാതീതവുമായ ഫ്യൂഡൽ ചട്ടക്കൂടിനോട് അലംഘ്യം ബന്ധപ്പെട്ടുകിടന്നു) ബന്ധപ്പെടുത്തി കാണുവാൻ യുവജനങ്ങൾ പ്രയാസപ്പെട്ടു. ഫ്യൂഡൽ ചട്ടക്കൂടിൽ നിന്നു യൂണിവേഴ്സിറ്റിയിലെ യുവ വിദ്യാർത്ഥികൾ അർത്ഥഭരിതമായ നിലയിൽ അകന്നാണു നിന്നത്.

അന്തിമമായി 1959-ൽ ഞാൻ എത്യോപ്യ വിടുന്ന സമയത്ത്, യൂണിവേഴ്സിറ്റി വിദ്യാർത്ഥികളുടെ ഇടയിലുള്ള ഈ പ്രവർത്തനമാണ് ഉപേക്ഷിച്ചു പോകുന്നതിൽ എനിക്കേറ്റവും വേദന നല്കിയത്. ഈ പ്രവർത്തനം എന്റെ ഔദ്യോഗിക ജോലിയുടെ ഭാഗമായിരുന്നില്ല. ഞാൻ സ്വമേധയാ ഏറ്റെടുത്തു നടത്തിയ ഒരു സേവനമായിരുന്നു അത്. ഞാൻ എത്യോപ്യ വിട്ടുകഴിഞ്ഞ് "ഹൈമനോട്ട് അബിയു" സംഘടന പൂർവ്വാധികം ശക്തമായി. ആ പ്രസ്ഥാനം മതാത്മകമായ അടിസ്ഥാനം നഷ്ടപ്പെടുത്തിയില്ലെന്നുമാത്രമല്ല, രാഷ്ട്രീയമായ കൂടുതൽ അവബോധം വളർത്തുകയും ചെയ്തു. അതോടൊപ്പം ഹെയിലി സെലാസിയുടെ ഭരണത്തെയും നയങ്ങളെയും

വിമർശനബുദ്ധിയോടെ കാണുകയുണ്ടായി.

കമ്മ്യൂണിസ്റ്റു പ്രത്യയശാസ്ത്രം ഇതിനകം യൂണിവേഴ്സിറ്റി വിദ്യാർത്ഥികൾക്കിടയിൽ വ്യാപകമായി പ്രചരിച്ചുകഴിഞ്ഞു. ഫ്രഞ്ചു-കനേഡിയൻ യൂണിവേഴ്സിറ്റികളിൽ നിന്നുള്ള കമ്മ്യൂണിസ്റ്റു വിരുദ്ധരായ ജെസ്വിറ്റ്കാരെയാണു ചക്രവർത്തി യൂണിവേഴ്സിറ്റി നടത്താൻ തെരഞ്ഞെടുത്തു നിയമിച്ചിരുന്നതെന്നുവരുകിലും. പ്രൊഫസർമാരിൽ ചിലർ പൂർവ്വയൂറോപ്പിൽ നിന്നുള്ള അഭയാർത്ഥികളായിരുന്നു. കമ്മ്യൂണിസത്തിനെതിരായി പോരാടുകയായിരുന്നു അവരുടെ തത്വശാസ്ത്രം തന്നെ. കമ്മ്യൂണിസ്റ്റാശയങ്ങൾ പല കേന്ദ്രങ്ങളിൽ നിന്നാണ് എത്തിക്കൊണ്ടിരുന്നത്. അതിൽ ഒന്നു മാത്രമായിരുന്നു സോവിയറ്റ് എംബസി. വിദേശത്തു പഠിക്കാൻ പോയ പല എത്യോപ്യൻ യുവാക്കളും സ്വദേശത്തുമടങ്ങിയെത്തിയത് അടിസ്ഥാനപരമായി ഫ്യൂഡൽ വ്യവസ്ഥിതിയിലാണ്ട എത്യോപ്യയുടെ അഴിമതിജടിലമായ സാമൂഹിക സാമ്പത്തിക ഘടനയെ അംഗീകരിക്കാൻ വിസമ്മതിക്കുന്ന മാനസിക ഭാവത്തോടെയാണ്.

(അപൂർണം)

അദ്ധ്യായം 6

അമേരിക്കയും പാശ്ചാത്യ രാജ്യങ്ങളും

(എഴുതിയിട്ടില്ല)

അദ്ധ്യായം 7

എക്യുമെനിക്കൽ പ്രസ്ഥാനം

റോമും, കോൺസ്റ്റാന്റിനോപ്പിളും ശേഷം നമ്മളും

(എഴുതിയിട്ടില്ല)

അദ്ധ്യായം 8
സോവിയറ്റ് യൂണിയൻ
കമ്മ്യൂണിസം, സോഷ്യലിസം, ലിബറലിസം, മറ്റ് ഇസങ്ങൾ

1993 ഏപ്രിൽ. കഷ്ടാനുഭവയാഴ്ച ശുശ്രൂഷകൾക്കായി ഞാൻ യുണൈറ്റഡ് ആരബ് എമിറേറ്റ്സിലെ ഷാർജയിലെത്തി. ഓശാനയ്ക്കു തൊട്ടുമുമ്പുള്ള വെള്ളിയാഴ്ച അബുദാബിയിലെ സെന്റ് ജോർജ് ഓർത്തഡോക്സ് പള്ളിയിൽ ഞാൻ കുർബാന അർപ്പിച്ചു. ഓശാന ഞായറാഴ്ച ദുബായിലെ സെന്റ് തോമസ് ഓർത്തഡോക്സ് പള്ളിയിലും. രണ്ടു സ്ഥലത്തും ഏതാനും വർഷം മുമ്പ് മനോഹരമായ പള്ളി പണിയുന്നതിനു മേൽനോട്ടം വഹിക്കാൻ പ്രത്യേക പദവി എനിക്കു ലഭിച്ചിരുന്നു. ഇത് അസാധാരണമാണ്. കാരണം, ഇസ്ലാം പള്ളിയൊഴികെ മറ്റൊരു ആരാധനാലയവും പണിയാൻ എമിറുകളോ ഷെയിക്കുകളോ സാധാരണ അനുവദിക്കാറില്ല. ഇസ്ലാമിക രാജ്യങ്ങളിൽ, സോഷ്യലിസ്റ്റു രാജ്യങ്ങളിൽ നിന്നു വ്യത്യസ്തമായി, ഇസ്ലാം ഒഴികെ മറ്റു മതങ്ങൾക്ക് ആരാധനാസ്വാതന്ത്ര്യമില്ല; തുല്യമതാവകാശങ്ങളുമില്ല. ഈ പരിതസ്ഥിതിയിൽ അബുദാബിയിലും ദുബായിയിലും പ്രത്യേകമായ ഈ സൗജന്യം അനുവദിച്ചതിന് എമിറുകളോടും ഷെയിക്കുകളോടും ഞങ്ങൾ കൃതജ്ഞരാണ്.

ഷാർജയിലും ഗണ്യമായ ഓർത്തഡോക്സ് ജനവിഭാഗമുണ്ട്. അവർക്കു സ്വന്തമായ ആരാധനാകേന്ദ്രമില്ല. വേറെ ഒമ്പതു സഭാവിഭാഗങ്ങളുമായി അവർ ഒരു പ്രാർത്ഥനാഹാൾ പങ്കുവയ്ക്കുന്നു. പൗരസ്ത്യ ഓർത്തഡോക്സ് ആരാധനയ്ക്ക് ആവശ്യമായ അന്തരീക്ഷം അവിടെ ലഭിക്കുക പ്രയാസമാണ്. ഒരു ആരാധനാ സ്ഥലം എങ്ങനെയിരിക്കണമെന്നതും സംരക്ഷിക്കണമെന്നതും സംബന്ധിച്ച് മറ്റു ക്രിസ്ത്യാനികൾക്ക് ഭിന്ന ധാരണകളുണ്ടായിരിക്കും. സ്വന്തമായി ഒരു പള്ളി വയ്ക്കാൻ ഞങ്ങളുടെ ആളുകൾക്ക് ആഗ്രഹമുണ്ട്. പക്ഷേ ഷെയിക്കിൽ നിന്നോ ഇസ്ലാമിക് കാര്യബോർഡിൽ നിന്നോ വാകഫിൽ നിന്നോ അനുവാദം കിട്ടുക പരമദുഷ്ക്കരം തന്നെ.

എമിറേറ്റ്സ് പ്രസിഡണ്ടിന്റെ മതകാര്യോപദേഷ്ടാവായ ഷെയ്ക്ക് ഡോ. ഇബ്രാഹിം എസഡിൻ എന്റെ പഴയ സുഹൃത്താണ്. വർഷങ്ങൾക്കു മുമ്പ് മോസ്ക്കോയിൽ ചേർന്ന ഇന്റർറിലീജിയസ് സമ്മേളനത്തിൽ വച്ച് ഞങ്ങൾ പരിചയപ്പെട്ടിരുന്നു. പണ്ഡിതനും ബുദ്ധിമാനും ഭക്തനുമായ എസഡിനോടു എനിക്കു സ്നേഹവും ബഹുമാനവുമുണ്ട്. "അമൂല്യമായ ജീവൻ അണുശക്തിയുടെ സമ്പൂർണ വിനാശത്തിൽ നിന്നു രക്ഷിക്കാൻ മതപ്രവർത്തകർ" എന്നതായിരുന്നു മോസ്ക്കോ സമ്മേളനത്തിന്റെ വിഷയം. ഒരു ഡസനിലേറെ രാജ്യങ്ങളിൽ നിന്ന് 200-ൽപരം അംഗങ്ങളങ്ങിയ ഒരു വലിയ ഇസ്ലാമിക പ്രതിനിധി സംഘത്തെ നയിച്ചുകൊണ്ടാണ് ഡോ. എസഡിൻ അവിടെ എത്തിയത്. ലോകത്തിലെ എല്ലാ മതങ്ങളിൽ നിന്നുമായി ആയിരത്തിൽപരം ആളുകൾ സംബന്ധിച്ചു. ഡ്രാഫ്റ്റിംഗ് കമ്മിറ്റിയുടെ ചെയർമാനായിരുന്നു ഞാൻ. എല്ലാ മതങ്ങൾക്കും ഇടതുപക്ഷ ചിന്താഗതിക്കാർക്കും സ്വീകാര്യമായ അരഡസൻ രേഖകൾ തയ്യാറാക്കേണ്ട ചുമതല എന്നിൽ നിക്ഷിപ്തമായിരുന്നു. ഷെയിക്ക് ഇബ്രാഹിം എസഡിൻ മുസ്ലീം പ്രതിനിധി സംഘത്തിന്റെ മുഴുവൻ നേതാവും വക്താവുമാണ്. നന്നായി ഇംഗ്ലീഷ് സംസാരിക്കും. വ്യത്യസ്താഭിപ്രായങ്ങൾ പുലർത്തുന്ന മുസ്ലീങ്ങൾക്ക് വ്യാപകമായി സമ്മതനാണദ്ദേഹം.

ഡ്രാഫ്റ്റിംഗ് കമ്മിറ്റിയദ്ധ്യക്ഷസ്ഥാനം മൂന്നു കാരണങ്ങളാൽ പ്രയാസമേറിയതായി. ഒന്നാമത് കമ്മിറ്റിയിൽ ആശയവിനിമയത്തിനുണ്ടായ വൈഷമ്യം. ഉദാഹരണത്തിന് അഫ്ഗാനിസ്ഥാനിൽ നിന്നുള്ള ഒരു മുസ്ലീം ഷെയിക്ക് അദ്ദേഹത്തിന് പ്രത്യേകമായ രീതിയിലുള്ള അറബിഭാഷ ഉപയോഗിച്ച് ഡ്രാഫ്റ്റിംഗ് കമ്മിറ്റിയിൽ ഒരു കാര്യം ഉന്നയിക്കുന്നു. ഒരു പരിഭാഷകൻ ആ കാര്യം അറബിയിൽ നിന്നു റഷ്യൻ ഭാഷയിലേക്കു തർജമചെയ്യും. റഷ്യനിൽ നിന്നു മറ്റൊരു പരിഭാഷകൻ അത് ഇംഗ്ലീഷിലാക്കും. അങ്ങനെ രണ്ടു പരിഭാഷകരിലൂടെ കടന്നുവരുന്ന കാര്യം അഫ്ഗാൻ ഷെയിക്ക് പറഞ്ഞതു തന്നെയാണെന്നോ അതു താനും കമ്മിറ്റിയും ശരിയായിത്തന്നെ മനസ്സിലാക്കിയെന്നോ ഡ്രാഫ്റ്റിംഗ് കമ്മിറ്റി ചെയർമാന് ഒരിക്കലും ഉറപ്പുണ്ടാവുകയില്ല. കമ്മിറ്റിയുടെ മറുപടി അഫ്ഗാൻ ഷെയിക്കിനു ശരിയായ രീതിയിൽ പിടികിട്ടിയെന്നും പറയാൻ സാധ്യമല്ല.

രണ്ടാമത്, സമ്മേളനവിഷയം അണുവായുധവിപത്ത് ഒഴിവാക്കുന്നതി നെ സംബന്ധിച്ചാകയാൽ, സോവിയറ്റ് പ്രതിനിധികളും പാശ്ചാത്യപ്രതിനിധികളും തമ്മിൽ മാത്രമല്ല, അണുവായുധ രാഷ്ട്രങ്ങളിലും അണുവായുധരഹിത രാഷ്ട്രങ്ങളിലും തന്നെ അഭിപ്രായഭിന്നതയുണ്ടായിരുന്നു. എല്ലാവർക്കും സ്വീകാര്യമായ ഒരു പൊതുഫോർമുല കണ്ടെത്തുക പ്രയാസമായി.

മൂന്നാമത്, ചെയർമാൻ എന്ത് പറയണമെന്ന് മന്ത്രിച്ചുകൊണ്ട് ആരെങ്കിലും ചെയർമാന്റെ പിറകിലുണ്ടാവും. അതായത് ഔദ്യോഗിക സോവിയറ്റ് നയം നമ്മൾ തയ്യാറാക്കുന്ന പ്രമാണത്തിൽ ആവർത്തിക്കണമെന്ന് ആഗ്രഹമുള്ള ചില ആൾക്കാർ. മിക്കപ്പോഴും അത് പുരോഗമനാത്മകമായിരിക്കും (ഉദാഹരണത്തിന്, ഭൂമുഖത്തുനിന്ന് എല്ലാ അണുവായുധങ്ങളും നിർമാർജനം ചെയ്യണം). പക്ഷേ ചില സന്ദർഭങ്ങളിൽ അത് ചില രാഷ്ട്രങ്ങൾക്ക് അസ്വീകാര്യമായെന്നു വരാം.

യു. എൻ. പ്രമേയങ്ങളുടെ മറപിടിച്ച് മധ്യപൂർവ്വദേശ സമാധാനത്തെപ്പറ്റി ഞങ്ങൾ ഒരു നക്കൽ തയ്യാറാക്കി. ഇത് അറബികളിൽ തീവ്രവാദികൾക്ക് സ്വീകാര്യമായില്ല. അവർ റഷ്യൻ ഓർത്തഡോക്സ് സഭയിലെ ജുവനാലി മെത്രാപ്പോലീത്തായെ കണ്ടു പരാതിപ്പെട്ടു. ജുവനാലി തന്ത്രപൂർവ്വം ഭിന്നാഭിപ്രായക്കാരായ മുസ്ലീം നേതാക്കളെ ഡ്രാഫ്റ്റിംഗ് കമ്മിറ്റി ചെയർമാന്റെ അടുക്കലേക്കയച്ചു. അവർ അരിശപ്പെട്ട് എന്നെ സമീപിച്ചു. തങ്ങൾ തയ്യാറാക്കിയ ഒരു നക്കൽ സമ്മേളനം അംഗീകരിക്കാത്ത പക്ഷം മുസ്ലീം പ്രതിനിധിസംഘം ഒന്നടങ്കം ഇറങ്ങിപ്പോകുമെന്നു പറഞ്ഞു. അന്തിമശാസനവുമായി എന്നെക്കാണാൻ വന്നവരിൽ ഒരാളാണ് ഷെയിക്ക് ഇബ്രാഹിം. എന്റെ സ്ഥിതി വിഷമസമ്പൂർണ്ണമായി. അവരുടെ നക്കൽ ഞാൻ സ്വീകരിച്ചാൽ പാശ്ചാത്യ പ്രതിനിധികളിൽ പലരും പ്രതിഷേധിക്കും. നക്കൽ തയ്യാറാക്കുന്നതിൽ വസ്തുനിഷ്ഠമായ മനോഭാവമാണ് എനിക്കുണ്ടായിരുന്നത്. പ്രസക്തമായ യു. എൻ. പ്രമേയങ്ങൾ നടപ്പിലാക്കണമെന്നാണു നക്കലിൽ ആവശ്യപ്പെട്ടത്. ഞാൻ പ്രാർത്ഥനാപൂർവ്വം ശാന്തനായി മുസ്ലീം നേതാക്കളോടു പറഞ്ഞു:

“ബഹുമാന്യരേ, ഭീഷണിയുടെ കീഴിൽ കൂടിയാലോചിക്കാൻ ഞാൻ ശീലിച്ചിട്ടില്ല. നമ്മുടെ നക്കലിനെ എതിർക്കുന്നതിന് നിങ്ങളുടെ ന്യായങ്ങൾ നല്കാമെന്നുണ്ടെങ്കിൽ ചില ഭേദഗതികൾ ഡ്രാഫ്റ്റിംഗ് കമ്മിറ്റിയിൽ അവതരിപ്പിക്കാൻ ഞാൻ തയ്യാറാണ്. എന്നാൽ ഇറങ്ങിപ്പോകുമെന്നു പറഞ്ഞു ഭീഷണി മുഴക്കുന്നപക്ഷം എനിക്കൊന്നും പറയാനില്ല.”

അതു കേട്ടതോടെ മുസ്ലീം നേതാക്കൾ ശാന്തരായി. വാക്കൗട്ടു നടത്തുമെന്നു ഭീഷണി മുഴക്കിയതിന് ഡോ. ഇബ്രാഹിം ക്ഷമ ചോദിച്ചു. അനന്തരം ഞങ്ങൾ ഒന്നിച്ചിരുന്നു കാര്യചർച്ചയിൽ മുഴുകി. ഞങ്ങൾ തയ്യാറാക്കിയ നക്കലിൽ ഒന്നുരണ്ടു പദങ്ങൾ മാറ്റുവാൻ ഞാൻ സമ്മതിക്കേണ്ടിവന്നു. ഗണ്യമായ ഒരു മാറ്റവും വരുത്തിയില്ല. അങ്ങനെ ഭേദഗതി ചെയ്ത നക്കൽ സമ്മേളനം അംഗീകരിച്ചു. അന്ന് ഡോ. ഇബ്രാഹിം എന്റെ സുഹൃത്തായിത്തീർന്നു.

പില്ക്കാലത്ത് ഡൽഹി ഭദ്രാസനത്തിന്റെ ഭാഗമായിക്കഴിഞ്ഞ അബുദാബി സന്ദർശിക്കുമ്പോൾ ഞാൻ പലതവണ ഡോ. ഇബ്രാഹിം എസഡിനെ കാണുകയുണ്ടായി. അദ്ദേഹം അപ്പോഴൊക്കെ യു. എ. ഇ. ഭരണാധിപന്റെ പ്രസിഡൻഷ്യൽ അഡ്വൈസർ ആയിരുന്നു. യു. എ. ഇ. യിൽ പുതുതായി തുറന്ന അൽ അയിൻ യൂണിവേഴ്സിറ്റിയിൽ വൈസ് ചാൻസലറുമായി അദ്ദേഹം. വളരെ ആദരവോടും സ്നേഹത്തോടും കൂടെയാണ് അദ്ദേഹം എന്നെ സ്വീകരിച്ചുപോന്നത്. ഇന്ത്യൻ പ്രധാനമന്ത്രിയാകാൻ യോഗ്യനായ മനുഷ്യനായാണ് അദ്ദേഹം എന്നെ തന്റെ സുഹൃത്തുക്കൾക്കു പരിചയപ്പെടുത്തിയത്. 1993-ൽ ഞാൻ ഫോൺ ചെയ്തപ്പോൾ എന്നെ കാണാമെന്ന് അദ്ദേഹം ഉടൻതന്നെ സമ്മതിച്ചു. ടൗണിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ സ്വകാര്യവസതിയിൽ വച്ചു സന്ദർശനം നടത്താനും അദ്ദേഹം തരപ്പെടുത്തി. പ്രസിഡൻഷ്യൽ പാലസിൽ വച്ച് അദ്ദേഹത്തെ കാണുന്നതിലുള്ള സെക്യൂരിറ്റി, പ്രൊട്ടോക്കോൾ പ്രശ്നങ്ങൾ അങ്ങനെ ഒഴിവാക്കികിട്ടി.

ഷാർജയിലും അൽ അയിനിലും ഓരോ പള്ളി പണിയാൻ അനുവാദത്തിനും സ്ഥലത്തിനും അപേക്ഷിക്കുന്നത് സംബന്ധിച്ച് ഉപദേശം തേടിയപ്പോൾ അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു.

“ഇതുപോലെ ഒരു അപേക്ഷയുമായി ബ്രിട്ടീഷ് ഹൈക്കമ്മിഷണർ കഴിഞ്ഞയാഴ്ച എന്നെ കാണാൻ വന്ന കാര്യം തിരുമേനിക്ക് അറിയാമോ? ആംഗ്ലിക്കൻ സഭയ്ക്ക് അൽ അയിനിൽ ഒരു പള്ളി പണിയണം. ഞാൻ അദ്ദേഹത്തിനു നല്കിയ മറുപടി എന്താണെന്നു പറയാം. ഞങ്ങളുടെ അറബി രാജ്യങ്ങളിൽ രണ്ടു ചിന്താഗതിയുണ്ട്. യാഥാസ്ഥിതികരായ ഒരു കൂട്ടർ ചിന്തിക്കുന്നത് അറേബ്യൻ ഉപഭൂഖണ്ഡം മുഴുവൻ വിശുദ്ധ ഭൂമിയാണെന്നും അമുസ്ലീം ആരാധനാ സ്ഥലങ്ങൾ പണിത് ആ ഭൂമിയെ മലിനീകരിക്കരുതെന്നുമാണ്. സൗദി അറേബ്യ പോലെ ഒരു രാജ്യത്ത് കൂട്ടംചേർന്ന് ആരാധന നടത്താൻ അമുസ്ലീം ഗ്രൂപ്പുകളെ അവർ അനുവദിക്കില്ല. ഇനി മറ്റൊരു കൂട്ടരുണ്ട്. ഇസ്ലാമിനോടുള്ള കൂറു പുലർത്തുന്നവരെങ്കിലും അവർ അത്രകണ്ടു യാഥാസ്ഥിതികരല്ല. മുസ്ലീം രാജ്യത്ത് ഒരു ക്രിസ്തീയ ആരാധനാ സ്ഥലം പ്രവാചകന്റെ കല്പനക്കെതിരായി അവർ കാണുന്നില്ല-അവൻ അനുഗൃഹീതനാകട്ടെ-പക്ഷേ ഇങ്ങനെയുള്ള സ്ഥലങ്ങൾ മുസ്ലീങ്ങളുടെ വികാരങ്ങളെ മുറിപ്പെടുത്താത്ത വിധത്തിൽ വളരെ ഒതുക്കത്തിൽ പണിയണമെന്നാണ് അവരുടെ പക്ഷം. എമിറേറ്റ്സിലെ ഷെയിക്കുകൾ ഈ രണ്ടാമതു പറഞ്ഞ വിഭാഗത്തിൽപ്പെടുന്നു. അതുകൊണ്ടാണ് ഞങ്ങളുടെ രാജ്യത്ത് നിങ്ങളുടെ സമൂഹത്തിനിപ്പോൾ രണ്ടു പള്ളികൾ ഉള്ളത്. എന്നാൽ ഇന്നത്തെ പ്രവണത ആദ്യം പറഞ്ഞ കൂട്ടരെ അനുകൂലിക്കുന്ന തരത്തിലാണ്. സ്വന്തം പ്രദേശത്ത്

ക്രിസ്ത്യൻ പള്ളി പണിയുന്നതു സംബന്ധിച്ച തീരുമാനം അവിടത്തെ ഷെയിക്കാണ് എടുക്കേണ്ടത്. അനുവാദം നൽകുന്നതിനു മുമ്പ് ആ ഷെയിക്ക് മറ്റു ഷെയിക്കുകളോട് ആലോചിക്കാതിരിക്കുകയില്ല. അതാണ് ഞാൻ ബ്രിട്ടീഷ് ഹൈക്കമ്മിഷണറോടു പറഞ്ഞത്. തിരുമേനീ, അങ്ങയോടും എനിക്കത്രമാത്രമേ പറയാനുള്ളു."

ഞങ്ങൾ അക്കാര്യം കുറച്ചുകൂടി ചർച്ച ചെയ്തു. അനന്തരം അദ്ദേഹം എന്നോടു രണ്ടു വ്യക്തിപരമായ സ്വകാര്യ ചോദ്യങ്ങൾ ചോദിച്ചു (തന്റെ സ്വന്തം ധാരണയ്ക്കു വേണ്ടിത്തന്നെ). ഒന്നാമത്തെ ചോദ്യം മുസ്ലീം-ക്രിസ്ത്യൻ സംവാദത്തെ സംബന്ധിച്ചാണ്. മതബന്ധങ്ങളെപ്പറ്റി ചർച്ച ചെയ്യുമ്പോൾ ഞാൻ ആ ചോദ്യത്തെപ്പറ്റി പരാമർശിക്കാം. രണ്ടാമത്തെ ചോദ്യമാണ് ഈ അദ്ധ്യായത്തിന്റെ വിഷയം.

"ബിഷപ്പ്, വളരെ വ്യക്തിപരമായ ഒരു ചോദ്യം ഉന്നയിക്കുന്നതിൽ അങ്ങു മുഷിയുകയില്ലെന്നു വിശ്വസിക്കുന്നു. ഞാൻ പരകാര്യങ്ങളിൽ അനാവശ്യമായി തലയിടുകയാണെന്നു കരുതരുതേ. അങ്ങയോട് എനിക്കു ആദരവുണ്ട്. കിംവദന്തികളെ ആശ്രയിക്കുന്നതിനേക്കാൾ നല്ലത് നേരിട്ടു ചോദിക്കുകയാണെന്ന് എനിക്കു തോന്നി. പലരും അങ്ങയെ "പിങ്ക് ബിഷപ്പ്" (ഇളംചെമപ്പു നിറമാണ് പിങ്ക്. നല്ല ചെമപ്പു നിറമല്ല) എന്നു വിളിച്ചു കേൾക്കാറുണ്ട്. നോക്കൂ എനിക്കും സോഷ്യലിസ്റ്റ് ആശയങ്ങളുണ്ട്. സോഷ്യലിസത്തെപ്പറ്റി അങ്ങയുടെ ആശയങ്ങൾ എന്താണെന്ന് അറിഞ്ഞാൽ കൊള്ളാം."

സ്നേഹാദരങ്ങൾ സൂചിപ്പിക്കുന്ന സ്വരത്തിൽ ഞാൻ പറഞ്ഞുതുടങ്ങി. "ഷെയിക്ക് സാഹിബ്ബേ, ഇന്ത്യയിലും വിദേശത്തും ചിലർ എന്നെ "റെഡ് ബിഷപ്പ്" എന്നു വിളിക്കാറുണ്ട്. ഒരു മുൻ തലമുറയിൽ ഡീൻ ഹ്യൂലറ്റ് ജോൺസനെ "റെഡ് ഡീൻ" എന്നു വിളിച്ചു പോന്ന പാരമ്പര്യത്തിന്റെ ചുവടുപിടിച്ച്. പക്ഷേ എന്നെ ആരെങ്കിലും "പിങ്ക് ബിഷപ്പ്" എന്നു വിളിച്ചു കേൾക്കുന്നത് ഇതാദ്യമാണ്. എനിക്ക് സോഷ്യലിസത്തോട് ആപേക്ഷികമായ (qualified) പ്രതിബദ്ധതയുണ്ട്-അതാണ് ആളുകൾ ആ പ്രയോഗം കൊണ്ട് ഉദ്ദേശിക്കുന്നതെങ്കിൽ. പൂർവ്വയൂറോപ്പിലും മറ്റും ഒരു തരം സോഷ്യലിസം 1989 ആരംഭത്തിൽ തകർന്നതിനു ശേഷവും എന്റെ ആ നിലപാടിൽ മാറ്റമില്ല. എല്ലാവർക്കും സാമൂഹ്യനീതി, എല്ലാ മനുഷ്യർക്കും അന്തസ്സ്, മനുഷ്യരാശിയുടെ ഐക്യം, രാഷ്ട്രങ്ങൾക്കിടയിൽ സമാധാനം, ആരോഗ്യകരവും ജീവസംവർദ്ധകവുമായ പരിസ്ഥിതി – എന്നിങ്ങനെയുള്ള ആദർശങ്ങളോടുള്ള പ്രതിബദ്ധതയാണത്. എന്നാൽ പ്രബുദ്ധതാനന്തര പാശ്ചാത്യ നാഗരികതയിൽ ഉയർന്നുവന്ന ഏതെങ്കിലുമൊരു പ്രത്യേക സോഷ്യലിസ്റ്റു

പ്രത്യയശാസ്ത്രത്തോടുള്ള പ്രതിബദ്ധതയല്ല അതെന്ന് എടുത്തുപറയട്ടെ. സാമൂഹ്യ വികസനം മനസ്സിലാക്കുന്നതിനുള്ള ഏകചട്ടക്കൂടെന്ന നിലയിൽ വർഗസമരം, ഉൽപാദനോപാധികളുടെ രാഷ്ട്രഉടമ, പ്രോളിറ്റേറിയറ്റിന്റെ ഏകാധിപത്യം എന്നിങ്ങനെയുള്ള ഏതെങ്കിലും പ്രത്യേക സിദ്ധാന്തത്തോടും എനിക്കു പ്രതിബദ്ധതയില്ല. ഡയലക്ടിക്കൽ മറ്റീറിയലിസം, ഹിസ്റ്റോറിക്കൽ മറ്റീറിയലിസം തുടങ്ങിയ അടിസ്ഥാന പ്രത്യയശാസ്ത്രങ്ങളും ഞാൻ സ്വീകരിക്കുന്നില്ല. ഒരു തരത്തിലുള്ള പാശ്ചാത്യ ആദർശവാദത്തോടും എനിക്കു പ്രതിബദ്ധതയില്ല. പ്രതിബദ്ധതയുള്ള ഒരു ക്രിസ്ത്യാനിയായി ഞാൻ കഴിയുന്നു. മറ്റെല്ലാ പ്രതിബദ്ധതകളും ഒരു ചട്ടക്കൂടിനുള്ളിൽ മാത്രം.

ഷെയിക്ക് ശ്രദ്ധാപൂർവ്വം കേട്ടിരുന്നു. അനുകൂലഭാവത്തിൽ അദ്ദേഹം തല കുലുക്കി. അദ്ദേഹം മതഭ്രാന്തനായ ക്രിസ്തീയ വിരുദ്ധനൊന്നുമായിരുന്നില്ല.

"അങ്ങയുടെ പ്രസ്താവന കേട്ടതിൽ സന്തോഷം. മതവിശ്വാസിയായ ഒരാൾക്ക് പ്രത്യയശാസ്ത്രത്തിന്റെ അർത്ഥതലത്തിൽ എങ്ങനെ സോഷ്യലിസ്റ്റാവാൻ കഴിയുമെന്ന് ഞാൻ പലപ്പോഴും ചിന്തിച്ചിട്ടുണ്ട്. അങ്ങയെ അങ്ങനെയൊരു മതവിശ്വാസിയായാണ് ഞാൻ പരിഗണിച്ചത്. ആ നിലയ്ക്ക് അങ്ങയുടെ മതവിശ്വാസങ്ങൾ കമ്മ്യൂണിസ്റ്റ് അഭിപ്രായങ്ങളുമായി എങ്ങനെ പൊരുത്തപ്പെടുമെന്ന് അങ്ങയോടു ചോദിച്ചറിയണമെന്നു ഞാൻ കരുതിയിരുന്നു. പിന്നീടൊരിക്കൽ ഈ പ്രശ്നം വിശദമായി അങ്ങ് ചർച്ച ചെയ്തുകേൾക്കാൻ എനിക്കാഗ്രഹമുണ്ട്."

അക്കാര്യമാണ് ഈ അദ്ധ്യായത്തിൽ വിശദീകരിക്കാൻ ഞാൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നത്. കമ്മ്യൂണിസ്റ്റുകളുമായി എന്റെ ചങ്ങാത്തവും അതിൽവരും. സെക്കുലറിസം, പാശ്ചാത്യ ലിബറലിസം എന്നിവയും അതിൽ ഉൾപ്പെടും. എന്നെ ന്യായീകരിക്കുകയല്ല. അവ സംബന്ധിച്ച എന്റെ സ്വന്തം അഭിപ്രായങ്ങൾ വിശദീകരിക്കുക മാത്രം.

കേരളം എന്ന ഇന്ത്യൻ സംസ്ഥാനത്തു നിന്നാണ് ഞാൻ വരുന്നത്. 1940 മുതൽ അവിടെ കമ്മ്യൂണിസ്റ്റ് കക്ഷികൾ വളരെ സജീവമായി പ്രവർത്തിക്കുന്നു. പലതവണ പാർട്ടി സംസ്ഥാന അധികാരം കൈയാളിയിട്ടുണ്ട്. കേരളീയരുടെ വോട്ടിൽ 35 ശതമാനം സാധാരണഗതിയിൽ കമ്മ്യൂണിസ്റ്റുകൾക്കു കിട്ടും. ബാക്കിയുള്ള 65 ശതമാനം പല കക്ഷികൾക്കിടയിൽ വിഭജിച്ചു പോകുന്നു. പ്രമുഖ കമ്മ്യൂണിസ്റ്റിതര കക്ഷികളിൽ ഒരു കക്ഷി കമ്മ്യൂണിസ്റ്റുകളുമായി ചേരുന്നപക്ഷം ആ കൂട്ടുകെട്ടിന് ഭരണനേതൃത്വം കൈയടക്കാൻ

പ്രയാസമുണ്ടാവില്ല. അധികാരത്തിലെത്താൻ അവർ ജനായത്തവിരുദ്ധമായ നടപടികൾക്കൊന്നും പോകേണ്ട കാര്യമേയില്ല.

1947-ൽ ആദ്യമായി ഞാൻ ഇന്ത്യയ്ക്കു പുറത്തുപോകുന്ന സമയംവരെ ഒരു പത്രറിപ്പോർട്ടർ എന്ന നിലയിലുള്ള സമ്പർക്കം മാത്രമേ എനിക്ക് കമ്മ്യൂണിസ്റ്റുകളുമായി ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളു. എന്റെ ട്രേഡ് യൂണിയൻ പ്രവർത്തനം പോലും ഇന്ത്യൻ നാഷണൽ കോൺഗ്രസിനോടു ബന്ധപ്പെട്ട സംഘടന വഴിയായിരുന്നു. 1954-'56-ൽ ഇന്ത്യ സന്ദർശിച്ചപ്പോൾ സജീവരാഷ്ട്രീയത്തിൽ നിന്നു ഞാൻ വിട്ടുനിന്നതേയുള്ളു. ജനീവയിൽ നിന്ന് 1967-ൽ ഇന്ത്യയിൽ തിരിച്ചെത്തിക്കഴിഞ്ഞാണ് ഞാൻ ഇന്ത്യൻ രാഷ്ട്രീയത്തിൽ മുഴുകുന്നതും ഇന്ത്യൻ കമ്മ്യൂണിസ്റ്റുകളുമായി സമ്പർക്കത്തിൽ വരുന്നതും. അക്കാര്യം പിന്നീട്.

സാർവദേശീയ കമ്മ്യൂണിസം സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം സോവിയറ്റ് യൂണിയനുമായുള്ള എന്റെ ബന്ധം 1962-ൽ തുടങ്ങി. സോവിയറ്റ് യൂണിയനിലെ അംഗസഭകൾ സന്ദർശിക്കാൻ സഭകളുടെ ലോകകൗൺസിൽ നിയോഗിച്ച രണ്ടാമത്തെ ഔദ്യോഗിക പ്രതിനിധിസംഘത്തിന്റെ നേതാവെന്ന നിലയിലായിരുന്നു എന്റെ യാത്ര. കൗൺസിലിന്റെ എക്സിക്യൂട്ടീവ് സ്റ്റാഫിലെ ഏഴു പേരായിരുന്നു സംഘത്തിൽ. കൗൺസിലിന്റെ അസോഷ്യേറ്റ് ജനറൽ സെക്രട്ടറിയെന്ന നിലയിൽ നേതൃത്വം എന്റെ ചുമതലയിലായി (പ്രതിനിധി സംഘത്തിലെ മറ്റംഗങ്ങളെ അപേക്ഷിച്ച് എനിക്ക് അനുഭവ പരിചയം കുറവായിരുന്നെങ്കിലും). സംഘാംഗങ്ങൾ: പ്രൊഫ. സെഡ് കെ. മാത്യൂസ്, പ്രശസ്തനായ ദക്ഷിണാഫ്രിക്കൻ, സഭകളുടെ ലോകകൗൺസിലിന്റെ ആഫ്രിക്കൻ സെക്രട്ടറി.

ഡോ. പോൾ അബ്രക്ട് (അമേരിക്ക) - കൗൺസിലിന്റെ ആരംഭം മുതൽ അതിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്ന ദേഹം. സഭയും സമൂഹവും സംബന്ധിച്ച വകുപ്പിന്റെ ഡയറക്ടറാണപ്പോൾ.

റവ. വിക്ടർ ഹേവാർഡ് (ഇംഗ്ലണ്ട്) - വേൾഡ് മിഷൻ ആൻഡ് ഇവാൻജലിസം വകുപ്പിൽ അംഗം.

ഡൊമിനിക് മൈക്കലി (സ്വിറ്റ്സർലണ്ട്) - അന്താരാഷ്ട്ര കാര്യങ്ങൾ സംബന്ധിച്ച സഭകളുടെ കമ്മിഷനിൽ അംഗം.

ഡോ. ജോൺ ടെയ്‌ലർ (അമേരിക്ക) - ഇൻഫർമേഷൻ ഡിപ്പാർട്ടുമെന്റിൽ അംഗം.

ഡോ. മൊറീഷ്യോ ലോപസ് (തെക്കേ അമേരിക്ക) - പില്ക്കാലത്ത് അർജന്റീനയിൽ ഒരു യൂണിവേഴ്സിറ്റിയുടെ പ്രസിഡണ്ടായി. തന്റെ രാജ്യത്തിൽ മർദ്ദനത്തിനും ചൂഷണത്തിനും എതിരായി നടത്തിയ ധീരപോരാട്ടത്തിൽ ക്രൂരമായി രക്തസാക്ഷിമരണം വരിക്കുകയായിരുന്നു.

ജനീവയിൽ നിന്നു യാത്ര തിരിക്കുന്ന സമയം വലിയ പ്രതീക്ഷയും ആവേശവുമായിരുന്നു. ഇരുമ്പുയവനിക ഉയരാൻ തുടങ്ങിയിരുന്നു. അതിന്റെ പിന്നിലെ കാഴ്ചകൾ എത്തിനോക്കാൻ ഞങ്ങൾക്കു ധൃതിയായി - പ്രത്യേകിച്ച് പാശ്ചാത്യരായ അംഗങ്ങൾക്ക്. അവിടെ ആരെ വിശ്വസിക്കാമെന്നും ആരെ വിശ്വസിക്കാൻ വയ്യെന്നും, ഞങ്ങളുടെ പരിഭാഷകർ എല്ലാവരും തന്നെ കെ. ജി. ബി. ഏജന്റുമാരായിരിക്കുമെന്നും ഞങ്ങളുടെ സംഭാഷണവും സമ്പർക്കങ്ങളും പ്രവർത്തനങ്ങളുമെല്ലാം അവർ സ്വന്തം മേലധികാരികൾക്കു റിപ്പോർട്ടു ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുമെന്നും അഭിജ്ഞ പാശ്ചാത്യ ക്രെംലിൻ നിരീക്ഷകർ ഞങ്ങളെ ധരിപ്പിച്ചിരുന്നു.

പ്രൊട്ടസ്റ്റന്റുകാർ ഒരു 'പവിത്ര' നിഗൂഢ ദൗത്യം ഞങ്ങളെ ഏല്പിച്ചു. യുണൈറ്റഡ് ബൈബിൾ സൊസൈറ്റീസ് സമ്മാനിച്ച 24 റഷ്യൻ വേദപുസ്തകങ്ങൾ ഒളിച്ചുകടത്തുക. വേദപുസ്തകങ്ങൾ റഷ്യക്കാരനായ പ്രൊഫ. അലക്സാണ്ടർ മിർക്കാസിമോവിനെ ഏല്പിക്കാനാണ് എന്നോടു നിർദ്ദേശിച്ചിരുന്നത്. ഒരിക്കൽ അമേരിക്കയിൽ കുടിയേറിപ്പാർത്ത മിർക്കാസിമോവ് ഒരു ഡസനിലേറെ കൊല്ലങ്ങൾക്കു ശേഷം അമേരിക്കൻ പൗരത്വം ഉപേക്ഷിച്ച് വീണ്ടും സോവിയറ്റ് പൗരനായിത്തീർന്നിരുന്നു. റഷ്യൻ ഓർത്തഡോക്സ് സഭയുടെ വിദേശസഭാബന്ധകാര്യാലയത്തിലാണ് അദ്ദേഹത്തിനു ജോലി. 24 വേദപുസ്തകങ്ങളും ആരും കാണാതെ പ്രൊഫ. മിർക്കാസിമോവിനെ ഞാൻ ഏല്പിക്കേണ്ടിയിരുന്നു. 12 ബൈബിൾ ഞാൻ എന്റെ സ്യൂട്ട്കേസിലിട്ടു. ബാക്കിയുള്ളവ രണ്ടുവീതം എന്റെ ആറു സഹപ്രവർത്തകരെയും ഏല്പിച്ചു.

മോസ്ക്കോ വിമാനത്താവളത്തിൽ ഞങ്ങളെ വി. ഐ. പി. മാരായി സ്വീകരിക്കുമെന്നും കസ്റ്റംസ് ഉദ്യോഗസ്ഥർ ഞങ്ങളുടെ ബാഗേജ് പരിശോധിക്കുകയില്ലെന്നും ഞങ്ങളെ ധരിപ്പിച്ചിരുന്നു. എന്നാൽ ഞങ്ങളുടെ പ്രതീക്ഷകൾക്കു വിരുദ്ധമായി ഞങ്ങളുടെ വിമാനം ജനീവയിൽ നിന്നു മോസ്ക്കോയിലേക്കുള്ള യാത്രാമദ്ധ്യേ കീവിൽ നിർത്തി. സോവിയറ്റ് യൂണിയനിൽ ഞങ്ങൾ ആദ്യം ഇറങ്ങുന്ന സ്ഥലമെന്ന നിലയിൽ കീവിൽ ഞങ്ങളുടെ ബാഗേജ് പരിശോധിക്കുമെന്ന് അവിടെയെത്തിയപ്പോൾ അറിവായി. കസ്റ്റംസ് ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാർ മര്യാദയോടെ വർത്തിച്ചു. ഞാൻ വൈദിക വേഷത്തിലായിരുന്നു - കറുത്ത

കാസക്കും അതിനു മുകളിൽ ഒരു ഗൗണും, കഴുത്തിൽ തിളങ്ങുന്ന ആർച്ചിമാൻഡ്രൈറ്റു കുരിശും. കീവിലോ മോസ്ക്കോയിലോ എന്റെ സ്യൂട്ട്കേസ് തുറന്നുനോക്കിയില്ല. പക്ഷേ എന്റെ സഹപ്രവർത്തകരിൽ ഓരോരുത്തരുടേയും സ്യൂട്ട്കേസ് അവർ തുറന്നു. ഓരോ സ്യൂട്ട്കേസിൽ നിന്നും ഈരണ്ടു ബൈബിൾ പുറത്തെടുത്തു. സ്യൂട്ട്കേസിനകത്തെ ഉള്ളടക്കമൊന്നും അവർ നോക്കിയതേയില്ല. തങ്ങൾ എന്തിനുവേണ്ടിയാണു നോക്കുന്നതെന്ന് അവർക്കറിയാമായിരുന്നുവെന്നു വ്യക്തം. ഡബ്ലിയു. സി. സി. ഓഫീസിൽ എക്കാലത്തും ഒരു കെ. ജി. ബി. ഏജന്റുണ്ടായിരുന്നുവെന്നും ഞങ്ങൾ 24 ബൈബിൾ കൊണ്ടുപോകുന്ന വിവരം കസ്റ്റംസ് ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരെ മുൻകൂട്ടി ധരിപ്പിച്ചുകാണുമെന്നും ഇന്നെനിക്കറിയാം. എന്റെ പെട്ടിയിലെ 12 ബൈബിളും അവർ പിടിച്ചെടുക്കാതിരുന്നത് ഒരു പ്രത്യേക പദവിയായി ഞാൻ കരുതി. സോവിയറ്റ് യൂണിയനിലേക്കു ബൈബിൾ കടത്തുക നിയമവിരുദ്ധമാണെന്നും, മടക്കയാത്രയിൽ ആ ബൈബിളുകൾ ഞങ്ങൾക്കു തിരികെത്തരുമെന്നും കസ്റ്റംസ് ഉദ്യോഗസ്ഥർ മര്യാദപൂർവ്വം ഞങ്ങളോടു പറഞ്ഞു.

മോസ്ക്കോയിൽ എത്തിയപ്പോൾ ഞങ്ങൾക്ക് ഊഷ്മളമായ ഔദ്യോഗിക സ്വീകരണം ലഭിച്ചു. തക്ക അവസരം കിട്ടിയപ്പോൾ ഞാൻ 12 ബൈബിളും രഹസ്യമായി മിർക്കാസിമോവിനെ ഏല്പിച്ചു. ഒരു ദൗത്യം വിജയകരമായി നിറവേറ്റിയ ചാരിതാർത്ഥ്യം എനിക്കുതോന്നി.

യാത്രയുടെ ശേഷം ഭാഗവും ഭംഗിയായി നടന്നു. സോവിയറ്റ് വ്യവസ്ഥിതിയുടെ പല വശങ്ങളും കണ്ടു മനസ്സിലാക്കാൻ എനിക്കു കഴിഞ്ഞു. റഷ്യൻ പൗരന്മാർക്കു വേണ്ടത്ര ആഹാരം (പ്രത്യേകിച്ച് ഇറച്ചിയും പച്ചക്കറികളും) കിട്ടുന്നില്ലെന്നാണ് പാശ്ചാത്യലോകത്തിൽ ഞങ്ങൾ കേട്ടിരുന്നത്. ആഹാരവേളകളിൽ ഒരു ലോപവും ഞങ്ങൾക്കനുഭവപ്പെട്ടില്ല. ചായക്കു വേണ്ടത്ര പാൽ കിട്ടിയില്ലെന്നു വേണമെങ്കിൽ പറയാം. അത്രതന്നെ. ഭക്ഷണസന്ദർഭങ്ങളിൽ വീഞ്ഞ് ഒഴുകുകയായിരുന്നു. പ്രഭാതഭക്ഷണത്തിനുപോലും കോഗ്നാക്കും വോഡ്ക്കയും ഇറച്ചിയും മീനും പച്ചക്കറികളും പുകച്ചഇറച്ചിയും പലതരം സാലഡുകളും റൊട്ടിയും വെണ്ണയും ചീസും മുട്ടയും കാപ്പിയും ചായയും പല നിറത്തിലും രുചിയിലുമുള്ള ലമനേഡുകളും ധാരാളം. സാധാരണ സോവിയറ്റ് പൗരന്റെ വീട്ടിൽ ഇതല്ല നിലയെന്നു താമസിയാതെ ഞങ്ങൾക്കു മനസ്സിലായി. ഇറച്ചിക്കും ക്ഷീരവസ്തുക്കൾക്കും ദൗർലഭ്യമുണ്ടായിരുന്നു– പക്ഷേ സോവിയറ്റ് പൗരന് ഭക്ഷണം കഴിക്കുവാൻ വേണ്ടത്ര പദാർത്ഥങ്ങൾ ലഭിച്ചിരുന്നുവെന്നതാണു വാസ്തവം.

രചനാത്മകമായ ചില ലക്ഷണങ്ങൾ എന്നിൽ മതിപ്പ് ഉളവാക്കി. എനിക്കു

ഗ്രഹിക്കാൻ കഴിഞ്ഞിടത്തോളം പൂർണമായ തൊഴിൽ സൗകര്യമുണ്ട്. ജോലി ചെയ്യാൻ കഴിവുള്ള ഒരു മനുഷ്യനും തൊഴിലില്ലാതെ വരില്ല. കിടന്നുറങ്ങാൻ എല്ലാവർക്കും സൗകര്യമുണ്ട്. വേണ്ടത്ര സ്ഥലസൗകര്യമില്ലായിരിക്കും. എങ്കിലും ആരും തെരുവിൽ കിടന്നുറങ്ങേണ്ടിവരുന്നില്ല. വാടക വളരെ കുറഞ്ഞിരുന്നു (ഗവണ്മെന്റ് സബ്സിഡി നല്കുന്നതിനാൽ). ആരോഗ്യരക്ഷയും വിദ്യാഭ്യാസവും എല്ലാവർക്കും സൗജന്യം. തുണിക്കും വലിയ ചെലവില്ല (വളരെ ഫാഷണബിൾ അല്ലെന്നു മാത്രം). കുട്ടികൾക്കും അവരുടെ ആവശ്യങ്ങൾക്കും പ്രത്യേക പരിഗണന ലഭിച്ചിരുന്നു. ട്രെയിനിലോ ബസിലോ അണ്ടർഗ്രൗണ്ട് മെട്രോയിലോ ആയാലും സോവിയറ്റ് പൗരന്മാർക്ക് യാത്രച്ചെലവ് തുച്ഛമായിരുന്നു. ഓപ്പെറാ, സിംഫണി, ബാലെ, സർക്കസ്, പപ്പറ്റ് പ്രകടനങ്ങൾ തുടങ്ങി നല്ല വിനോദോപാധികൾ കുറഞ്ഞ ചെലവിൽ വൻനഗരങ്ങളിൽ ക്രമീകരിച്ചിരുന്നു. അത്‌ലറ്റിക്സിലും സ്പോർട്സിലും സോവിയറ്റ് യൂണിയൻ മികവുകാട്ടി. അക്കാലത്ത് കുറ്റകൃത്യങ്ങൾ കുറഞ്ഞിരുന്നു.അവധിക്കാല വിശ്രമം നല്ല ഹോട്ടലുകളിൽപോലും സോവിയറ്റ് പൗരന്മാർക്ക് ചെലവുകുറഞ്ഞതാണ് (വിദേശ ടൂറിസ്റ്റുകൾക്ക് ഈ സൗജന്യം ലഭ്യമല്ല). അത്യാവശ്യമുള്ള ജീവിതാവശ്യങ്ങൾക്ക് – കടകളിലെ പദാർത്ഥങ്ങൾ, ആഹാരവിഭവങ്ങൾ, വീട്ടുസാമാനങ്ങൾ, ഫോണോഗ്രാഫിക് റിക്കാർഡുകൾ, പുസ്തകങ്ങൾ, സ്മാരക വസ്തുക്കൾ തുടങ്ങിയവ – ന്യായവിലയ്ക്ക് വിതരണം ചെയ്തിരുന്നു. ഞാൻ ഇടയ്ക്കിടയ്ക്ക് സ്വയം പറഞ്ഞു: "ഓ, എന്റെ രാജ്യവും, മൂന്നിൽരണ്ടു ലോകത്തിന്റെ ഭൂവിഭാഗവും, എന്ന് ഈ നിലയിലെത്തിച്ചേരും!"

മറുവശത്ത് ജനങ്ങൾക്കു വ്യക്തിസ്വാതന്ത്ര്യങ്ങൾ ലഭ്യമല്ലെന്നു ഞങ്ങൾ കണ്ടു. പ്രതിഷേധിക്കാനും വിയോജിക്കാനുമുള്ള സ്വാതന്ത്ര്യം,പത്രസ്വാതന്ത്ര്യം, മതപ്രചാരണ സ്വാതന്ത്ര്യം, ഗവൺമെന്റിനെ വിമർശിക്കാനുള്ള സ്വാതന്ത്ര്യം, സംഘം ചേരാനുള്ള സ്വാതന്ത്ര്യം – ഇങ്ങനെ പാശ്ചാത്യലോകം വിലമതിക്കുന്ന പല സ്വാതന്ത്ര്യങ്ങളും അവിടെ കിട്ടില്ല. ഒരു നിശ്ചിത ബിന്ദുവിനപ്പുറം ധനം കുന്നുകൂട്ടി വയ്ക്കാൻ അവിടെ സ്വാതന്ത്ര്യമില്ല. പല വീടുകളും നിലവും ഉടമസ്ഥതയിലാക്കാൻ ഒരു കുടുംബത്തിനു കഴിയില്ല. നിങ്ങൾക്ക് ഇഷ്ടംപോലെ വിദേശയാത്ര നടത്താനാവില്ല. പല കാറുകൾ സ്വന്തമാക്കാനോ ചിലപ്പോൾ ഒരെണ്ണം തന്നെ വാങ്ങുവാനോ സ്വാതന്ത്ര്യം ഉണ്ടാവില്ല. ആഡംബര ജീവിതത്തിനോ ആർഭാടമായ ചെലവിടലിനോ സ്വാതന്ത്ര്യമില്ല. വല്ലപ്പോഴുമൊരിക്കൽ മദ്യം ഇഷ്ടംപോലെ കഴിക്കാനാവും.

എന്നെ ഒരിക്കൽ ലെനിൻഗ്രാഡ് തിയോളജിക്കൽ അക്കാദമിയിൽ ഓണററി ലക്ചററായി നിയമിച്ച കാലഘട്ടം ഞാൻ ഓർക്കുന്നു. ആദ്യം എനിക്കു 1200 റൂബിൾ ഓണറേറിയം തന്നു. അക്കാലത്ത് ആ തുക 1800 അമേരിക്കൻ

ഡോളറിനു തുല്യം. ഈ പണം ഉപയോഗപ്രദമായി എങ്ങനെ ചെലവഴിക്ക ാമെന്ന് എനിക്കു മനസ്സിലായില്ല. ചിലർ ഒരു വാച്ചോ ക്യാമറയോ വീട്ടിലാർക്കെ ങ്കിലും ഓപ്പെറാ ഗ്ലാസ്സോ വാങ്ങിച്ചെന്നിരിക്കും. പക്ഷേ ഇത്തരം ആഡംബര പദാർത്ഥങ്ങളുടെ ഗുണനിലവാരവും വൈവിധ്യവും സംശയാസ്പദമായിരു ന്നു. ബാഹ്യാകാശ ശാസ്ത്രത്തിലും യുദ്ധതന്ത്രത്തിലുമെല്ലാം വലിയ മികവ് ആർജിച്ചിട്ടുള്ള സോവിയററ് ജനത ഉപഭോക്തൃപദാർത്ഥങ്ങളുടെ കാര്യത്തിൽ പിന്നോക്കം നില്ക്കുന്നതെന്തുകൊണ്ടാണെന്നു ഞാൻ പലപ്പോഴും ആലോ ചിച്ചിട്ടുണ്ട്. കാര്യക്ഷമതയില്ലായ്മയും അഴിമതിയുമാണോ കാരണം? അതോ മന:പൂർവമായ പരിവ്രാജക തുല്യമായ വൈരാഗ്യമോ? സാമൂഹ്യമായ സന്യാ സഭാവമായിരിക്കണം കാരണമെന്ന് ആദ്യമേ ഞാൻ വിചാരിച്ചു. അങ്ങനെ യായിരുന്നെങ്കിൽ പില്ക്കാലത്തെ കൺസ്യൂമെറിസത്തിന്റെ ഭാരത്തിലമർന്ന് ആ സമ്പ്രദായം തകരേണ്ട കാര്യമില്ലായിരുന്നു.

കലകളിൽ വ്യക്തിഗത സർഗാത്മകതയ്ക്കോ സ്വാതന്ത്ര്യത്തിനോ സ്ഥാനം കുറവായിരുന്നു. സാഹിത്യവും കലയും പോലെ ചിന്ത തന്നെയും ഭരണകൂ ടത്തിന്റെ അടിമത്തത്തിനു വഴങ്ങി, വ്യവസ്ഥാപിത സിദ്ധാന്തങ്ങൾക്കനുരൂപ മായി വർത്തിക്കുന്നു. പരസ്പരമുള്ള ചാരവൃത്തി വർദ്ധിച്ചു. വിചാരണകൂടാ തെയുള്ള ശിക്ഷ നിലനിന്നു. കെ. ജി. ബി. മനുഷ്യത്വ രഹിതമായി പ്രവർത്തി ക്കുന്നതിനെപ്പറ്റിയും അധികാരശ്രേണിയുടെ തലപ്പത്തുള്ളവർ പ്രത്യേകാവ കാശങ്ങൾ ദുർവിനിയോഗം ചെയ്യുന്നതിനെപ്പറ്റിയും ധൈഷണികമായ വിഭി ന്നാഭിപ്രായങ്ങളെ രാഷ്ട്രം കൈകാര്യം ചെയ്ത ക്ഷമിക്കാൻ വയ്യാത്ത രീതി യെപ്പറ്റിയും മനുഷ്യാവകാശങ്ങളുടെ ലംഘനത്തെപ്പറ്റിയുമെല്ലാം ഞങ്ങൾ ധാരാളം കേട്ടു. മതം പീഡിപ്പിക്കപ്പെട്ടു. ഔദ്യോഗികമായി അവഹേളിതമായി; മതത്തിനുനേരേ ആക്രമണങ്ങളും നടന്നു. രാഷ്ട്രത്തിനു മാത്രമല്ല അതു നഷ്ടമുണ്ടാക്കിയത്. സത്യത്തിനും നീതിക്കുംകൂടി ക്ഷതമേറ്റു.

ചില പരിമിതികൾക്കുള്ളിൽ മതസ്വാതന്ത്ര്യമുണ്ടായിരുന്നു. നിയമം സാങ്കേ തികമായി ആരാധനാ സ്വാതന്ത്ര്യം അനുവദിച്ചു. എങ്കിലും കുട്ടികൾക്കും മുതിർന്നവർക്കും മതബോധനം നിഷേധിച്ചു (ഞായറാഴ്ച ആരാധനയിലെ പ്രസംഗത്തിലും വൈദിക പരിശീലനകേന്ദ്രങ്ങളിലെ ക്ലാസ്സുമുറികളിലുമൊഴി കെ). സ്വന്തം കുടുംബാംഗങ്ങളോടുപോലും മതബോധ്യങ്ങൾ പ്രചരിപ്പിക്കു ന്നതു തടഞ്ഞു. സോവിയറ്റ് യൂണിയനിൽ റഷ്യൻ ഓർത്തഡോക്സ് സഭയ്ക്ക് മറ്റ് ക്രിസ്ത്യാനികളേക്കാളും മുസ്ലീങ്ങളേക്കാളും ബുദ്ധമതക്കാരേക്കാളും യഹൂദന്മാരേക്കാളും കൂടുതൽ സ്വാതന്ത്ര്യം അനുവദിച്ചിരുന്നു.

1942-നോടടുത്താണ് റഷ്യൻ ഓർത്തഡോക്സ് സഭയ്ക്ക് പ്രത്യേക പദവി

സ്ഥാപിച്ചു കിട്ടിയത് - ബോൾഷെവിക്കുകൾ പൊതുജീവിതത്തിൽ നിന്ന് സഭയെ ബഹിഷ്ക്കരിച്ച് കാൽനൂറ്റാണ്ടിനുശേഷം. ഓർത്തഡോക്സ് സഭയുടെ സോവിയറ്റ് ജീവിതത്തിന്റെ മദ്ധ്യത്തിലേക്കുള്ള ഈ തിരിച്ചുവരവ് ചരിത്രം കണ്ട ഏറ്റവും വലിയ മർദ്ദക സ്വേച്ഛാധിപതികളിൽ ഒരാളായ ജോസഫ് സ്റ്റാലിന്റെ കാലത്തു സംഭവിച്ചുവെന്നുള്ളത് വിചിത്രമായിത്തോന്നാം.

1942-ൽ ഹിറ്റ്ലറുടെ സൈന്യം ലെനിൻഗ്രാഡിനെ സമീപിച്ചുകൊണ്ടിരു ന്നപ്പോൾ ഹിറ്റ്ലറെ തടഞ്ഞുനിർത്തണമെങ്കിൽ സോവിയറ്റ് കമ്മ്യൂണിസ്റ്റു പാർട്ടി സോവിയറ്റു ജനതയ്ക്കു നല്കിക്കൊണ്ടിരുന്ന സദുപദേശങ്ങളേക്കാൾ കൂടുതലായി ചിലത് ആവശ്യമാണെന്ന് സ്റ്റാലിൻ മനസ്സിലാക്കി.

സ്റ്റാലിൻ, ക്രൂഷ്ചേവ്, മതസ്വാതന്ത്ര്യം എന്നിവയോടെ ആഖ്യാനം പൂർത്തിയാക്കുക. പൗരസ്ത്യ യൂറോപ്യൻ രാജ്യങ്ങളിലുള്ള ലോകസമാ ധാന കൗൺസിൽ, ശാസ്ത്ര അക്കാദമികൾ എന്നിവയുമായുള്ള ബന്ധം ചർച്ച ചെയ്യുക. സി. പി. സി. (ക്രിസ്ത്യൻ പീസ് കൗൺസിൽ) യെപ്പറ്റി പ്രതിപാദിക്കുക. 1960-ൽ തുടങ്ങി, ഡബ്ളിയു. സി. സി. സ്റ്റാഫിലെ സേവ നത്തിനുശേഷം വൈസ്പ്രസിഡണ്ട്. സോഷ്യലിസത്തിന്റെ ഭാവിയെ സംബ ന്ധിച്ച ചർച്ചയിലേക്കു മടങ്ങുക. ഡൽഹിയിലെ കുറിപ്പുകൾ ഉപയോഗി ക്കുക.

(അപൂർണം)

അനുബന്ധം

അന്ത്യശാസനം*

ആറുവർഷംമുമ്പ് ഷിംലയിൽ ഇന്ത്യൻ ഇൻസ്റ്റിട്യൂട്ട് ഓഫ് അഡ്വാൻസ്ഡ് സ്റ്റഡിയിൽ എന്റെ പഠനമുറിയിൽ ഇരുന്നുകൊണ്ട് ഇതുപോലെ ഒരു വിൽപ്പത്രം എഴുതിയപ്പോൾ വേറൊരു ആറുവർഷംകൂടി ജീവനോടിരിക്കുമെന്നു ഞാൻ പ്രതീക്ഷിച്ചിരുന്നില്ല. ദൈവം നല്ലവനാണ്. അവൻ ആവശ്യപ്പെടുന്നിടത്തോളം കാലം ഈ കണ്ണീർത്താഴ്‌വരയിൽ ഞാൻ ഇനിയും തുടർന്നു ജീവിച്ചേ മതിയാവൂ. ഇപ്പോൾത്തന്നെയോ കുറേ കഴിഞ്ഞോ അവൻ വിളിക്കുന്ന സമയത്തു ഞാൻ പോകണം. ഇപ്പോൾ എനിക്ക് എഴുപത്തൊന്നു വയസ്സുണ്ട്.

വിനീതമായ ഈ സാക്ഷ്യം ഏതെങ്കിലും വിധത്തിൽ, ലോകത്തിൽ എവിടെയെങ്കിലും വച്ചു ഇതു കാണുവാൻ ഇടയാകുന്നവർക്കു ഞാൻ സമർപ്പിക്കുന്നു.

ദൈവം നന്മയാണ്. അവൻ മാത്രമാണു യഥാർത്ഥമായും പൂർണമായും നന്മ. തിന്മയുടെ സങ്കലനം കൂടാതെ നന്മയാണവൻ. അവനിൽ സകല തിന്മയും അന്തർദ്ധാനം ചെയ്യുന്നു. അവനിൽ തിന്മയ്ക്കു യാതൊരു സ്ഥാനവുമില്ല - പ്രകാശത്തിൽ ഇരുട്ടിനു യാതൊരു സ്ഥാനവുമില്ലാത്തതുപോലെതന്നെ. തിന്മ ചെയ്യാൻ അവനു കഴിയുകയില്ല. തിന്മ അവനിൽ നിന്നു വരുന്നില്ല. അവൻ അതിനെ സൃഷ്ടിച്ചില്ല. അവൻ തന്റെ സൃഷ്ടിക്കു സ്വാതന്ത്ര്യം നല്കി; ഒന്നിച്ചുതന്നെ സൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ട നന്മയെ നിരാകരിക്കാനുള്ള സ്വാതന്ത്ര്യം, അതുവഴി തിന്മയെ തെരഞ്ഞെടുക്കാനുള്ള സ്വാതന്ത്ര്യവും. സൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ട ഉണ്മയുടെതന്നെ നിഷേധമാണ് തിന്മ. നന്മയെ കൂടാതെ അതിനു തനിയെ നിലനില്പില്ല. സ്വാതന്ത്ര്യത്തിലാണ് തിന്മയുടെ വേര്. പക്ഷേ തിന്മയ്ക്കു തനിയേ നിലനില്ക്കാൻ കഴിവില്ല. നന്മയോടുള്ള സമ്മിശ്രണത്തിലല്ലാതെ തിന്മയ്ക്കു നിലനില്പില്ല. നന്മയ്ക്കു മാത്രമേ സ്ഥിരമായ

* മാർ ഗ്രിഗോറിയോസ് മെത്രാപ്പോലീത്താ പല വർഷങ്ങൾകൊണ്ട് തയ്യാറാക്കി വച്ചിരുന്ന വിൽപ്പത്രത്തിന്റെ ആദ്യഭാഗമായ അന്ത്യശാസനം

നിലനില്പുള്ളു. ഉണ്മയും നന്മയും വേർതിരിക്കാനാവില്ല. ഏതെങ്കിലും വ്യക്തിത്വം നന്മയെ നിഷേധിക്കുകയും നിരാകരിക്കുകയും ചെയ്യുമ്പോൾ സ്വന്തം ഉണ്മയെത്തന്നെ നിഷേധിക്കലാണ് അത്. കാരണം, സൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ട യഥാർത്ഥ വ്യക്തി, അതിന്റെ സ്രഷ്ടാവിനെപ്പോലെ, നന്മയാണ്.

"ഈ ദൈവം ആരാണ്, അവനെ എവിടെ കണ്ടെത്താം" എന്നു ചോദിച്ചാൽ, ദൈവത്തെ അറിയാനിടവന്നിട്ടുള്ള മറ്റു മനുഷ്യരെപ്പോലെ എനിക്കും ഇത്രമാത്രമേ പറയാനാവൂ: "നമ്മുടെ ധാരണകളിലൂടെ അവനെ മനസ്സിലാക്കാനോ നമ്മുടെ പദങ്ങൾകൊണ്ട് അവനെ നിർവ്വചിക്കാനോ ഒരു മാർഗവുമില്ല". നിഷേധാത്മകമായോ രൂപകാലങ്കാര ഭാഷയിലോ അനേകം കാര്യങ്ങൾ അവനെപ്പറ്റി പറയാൻ നമുക്കു കഴിഞ്ഞേക്കും. അവനു രൂപമില്ല, ശരീരവുമില്ല. അവന് ആദിയും അന്തവുമില്ല. അവനു പരിമിതിയില്ല, വിപുലീകരണവുമില്ല - ശൂന്യാകാശത്തിലുമില്ല, കാലത്തിലുമില്ല. അവൻ അല്ലാത്ത ഏതിലേക്കോ വളരുകയോ, അല്ലാത്ത എന്തോ ആയിത്തീരുകയോ ആവശ്യമില്ല. അക്കാരണത്താൽ അവനു മാറ്റമോ ചലനമോ ഇല്ല. മറ്റെന്തിനെയെങ്കിലും ആശ്രയിക്കുന്നില്ല. മറ്റെന്തിൽ നിന്നെങ്കിലും ഉദ്ഭവിക്കുന്നതുമല്ല. മറ്റുള്ളതെല്ലാം അവനിൽ നിന്ന് ഉദ്ഭവിക്കുന്നു. അവനെ ആശ്രയിച്ചു കഴിയുന്നു. ആര്, എവിടെ എന്നീ ചോദ്യങ്ങൾ അനശ്വരനും അനാദ്യന്തനും അപരിമേയനുമായവന്റെ കാര്യത്തിൽ ഔചിത്യപൂർവമല്ല. അവൻ സന്നിഹിതനല്ലാത്ത സ്ഥലം ശൂന്യമായിരിക്കും.

ദൈവത്തെ സൂചിപ്പിക്കാൻ പുല്ലിംഗ സർവനാമം ഉപയോഗിക്കുന്നതിൽ ഞാൻ സന്തുഷ്ടനല്ല. ദൈവം പുരുഷനല്ല. എന്നാൽ സ്ത്രീലിംഗ സർവനാമം ഉപയോഗിക്കുന്നതുകൊണ്ട് പ്രശ്നം പരിഹൃതമാകുന്നില്ല. കാരണം, അവൻ പുരുഷനുമല്ല, സ്ത്രീയുമല്ല. നപുംസകവുമല്ല. സ്രഷ്ടാവിന് ലിംഗഭേദമില്ല. ലിംഗഭേദം സൃഷ്ടിയുടെ മാത്രം ലക്ഷണമാണ്. അവൻ, അവൻ ആയിരിക്കുന്നവനാണ്. എക്കാലത്തും ആയിരിക്കുന്നവനാണ്. മഹാനായ ദൈവം, എന്റെ മനുഷ്യഭാഷ അവനെ പരാമർശിക്കാൻ സമുചിതമായ ഒരു സർവനാമം എനിക്കു നല്കുന്നില്ല. "അവൻ" എന്ന പദം ഞാൻ തുടർന്ന് ഉപയോഗിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കും. അവൻ പുരുഷനാണെന്ന് അതിനർത്ഥമില്ല.

എല്ലാ നന്മയും അവനിൽ നിന്നു വരുന്നു. നന്മയായതെല്ലാം അവനിൽ നിന്നു മാത്രമല്ല, അവന്റെ സാന്നിധ്യത്തിൽനിന്നു കൂടി വരുന്നു. എവിടെ നന്മയുണ്ടോ അവിടെ ദൈവസാന്നിദ്ധ്യവുമുണ്ട്. നന്മയെ വ്യത്യസ്ത വിശ്വാസങ്ങളിലും മതങ്ങളിലുംപ്പെട്ട ജനങ്ങളിലും, ദൈവത്തിൽ വിശ്വസിക്കുന്നില്ല എന്ന് അവകാശവാദം ഉന്നയിക്കുന്നവരിലും, പക്ഷികളിലും, മൃഗങ്ങളിലും,

വൃക്ഷങ്ങളിലും പൂക്കളിലും, പർവതങ്ങളിലും, നദികളിലും, വായുവിലും ആകാശത്തിലും, സൂര്യനിലും ചന്ദ്രനിലും, ശില്പങ്ങളിലും ചിത്രരചനയിലും, സംഗീതത്തിലും കലയിലും, ശിശുവിന്റെ പുഞ്ചിരിയിലും ജ്ഞാനിയുടെ ബുദ്ധിയിലും, പ്രഭാതത്തിന്റെ അരുണിമയിലും സൂര്യാസ്തമയത്തിന്റെ വർണ്ണശബളിമയിലും, എവിടെ കാണപ്പെട്ടാലും ഞാൻ പ്രണമിക്കുന്നു. നന്മ എവിടെയോ അവിടെയാണു ദൈവരാജ്യം. അവിടെ ദൈവം സന്നിഹിതനായിരിക്കുന്നു. അവന്റെ സാന്നിധ്യത്തെ അംഗീകരിക്കാത്തിടത്തും അവൻ ഭരണകർതൃത്വം നടത്തുന്നു. ഒരു പ്രത്യേക അർത്ഥത്തിൽ അവനെ അറിയുകയും ആരാധിക്കുകയും ജീവിതം പരിപൂർണമായ അനുസരണത്തിന് സമർപ്പിക്കുകയും ചെയ്തവരുടേതാണ് ദൈവരാജ്യം എന്ന വസ്തുത ഇവിടെ വിസ്മരിക്കുന്നില്ല.

നന്മ എങ്ങനെ നിർവചിക്കാമെന്നു ചോദിച്ചാൽ, നന്മ ദൈവത്തെപ്പോലെ അനിർവചനീയമാണെന്നേ പറഞ്ഞുകൂടൂ. ദൈവത്തെപ്പോലെ തന്നെ നന്മയെയും വിവേചിച്ചറിയാം, തിരിച്ചറിഞ്ഞ് അംഗീകരിക്കാം, പ്രകീർത്തിക്കാം, പാടിപ്പുകഴ്ത്താം, വിലപ്പെട്ടതായി കാത്തുപുലർത്താം. നന്മ എന്തായിരിക്കുന്നുവോ അതാണ് ദൈവം.

ദൈവം എനിക്കു നന്മ ചെയ്തു. ഒന്നുമില്ലായ്മയിൽ നിന്നു ദൈവം എന്നെ പുറപ്പെടുവിച്ചു. ഞാൻ പുറത്തു വന്ന ശൂന്യതയിലേക്കു എന്നെ മടക്കി അയയ്ക്കാതെ ദൈവം എന്നെ കാത്തുപരിപാലിക്കുന്നു. അവൻ എന്റെ പാപവും തിന്മയും എന്നോടു ക്ഷമിക്കുന്നു. എന്നിലുള്ള തിന്മ മരണവിധിക്ക് എന്നെ ശിക്ഷിക്കാൻ അർഹമാണ്. പക്ഷേ അവൻ സൗജന്യമായ സ്വന്തം കൃപയാൽ ആ ശിക്ഷാവിധി റദ്ദാക്കുന്നു. ഇന്നു നയിക്കുന്ന ജീവിതം ഒരു ഇരട്ട പാരിതോഷികമായി ഞാൻ കണക്കാക്കുന്നു – നിലനില്പു സാധ്യമാക്കിയെന്ന പാരിതോഷികം ഒന്നാമത്തേത്. എന്നെ ഒരു ദൈവശിശുവാക്കിത്തീർക്കുന്ന നവജീവന്റെ പാരിതോഷികം രണ്ടാമത്തേത്. അവൻ സ്വന്തം പുത്രനിൽ നമ്മുടെ അടുക്കലേക്കു വന്നു. നമ്മിൽ ഒരുവനായിത്തീർന്നു. ഭൂമിയുടെയും മാംസരക്തങ്ങളുടെയും ദ്രവ്യത്തിന്റെ എല്ലാവിധ താൽക്കാലികത്വത്തിലും വ്യക്തിപരിമിതികളിലും സൃഷ്ടിവ്യവസ്ഥിതിയിൽ ഒരു മനുഷ്യവ്യക്തിയായീത്തീർന്നു. അതിനെപ്പറ്റി എനിക്കൊരു സംശയവുമില്ല – ഞാൻ സ്നേഹിക്കുകയും ആദരിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന ആനേകം പേർ എന്റെ ഈ വിശ്വാസത്തെ നിരാകരിക്കുന്നുണ്ടെന്നു വരുകിലും. ദൈവത്തിന്റെ മനുഷ്യാവതാരം ചെയ്ത പുത്രനായ യേശുക്രിസ്തുവിന് അവകാശപ്പെട്ടവനാണു ഞാൻ. ആ നിലയ്ക്ക് യാതൊരു ഉപാധികളും ഉന്നയിക്കാതെ അവന്റെ പുതിയ മനുഷ്യരാശിയിൽ ഒരംഗമാണു ഞാൻ. മറ്റു വിശ്വാസങ്ങൾ പുലർത്തുന്ന വ്യക്തികളുമായി നല്ല

ബന്ധങ്ങൾ പുലർത്തുന്നതിനുവേണ്ടിപോലും ആ വിശ്വാസത്തിൽ വിട്ടുവീഴ്ച ചെയ്യാൻ എനിക്കു നിവൃത്തിയില്ല.

അവനിൽ ഞാൻ എന്റെ വിശ്വാസം അർപ്പിക്കുന്നു. എന്റെ സർവ്വസ്വവും ക്രിസ്തുവാണ്. അവനെ കൂടാതെ ഞാൻ ഒന്നുമില്ലാത്തവൻ. ഞാൻ നയിക്കുന്ന ജീവിതം ക്രിസ്തുവിന്റേതാണ്. ആ ജീവിതം ഞാൻ ക്രിസ്തു ശരീരത്തിലുള്ള സകലമാനപേരുമായും പങ്കുവയ്ക്കുന്നു. എനിക്കു സ്വന്തമായി ഒരു ജീവിതമില്ല. ഞാൻ അവനിൽ ജീവിക്കുന്നു. അവൻ എന്നിലും. ക്രിസ്തു ഒരിക്കലും എന്നെ ഉപേക്ഷിക്കുന്നില്ല – ഞാൻ മത്സരബുദ്ധിയും ഉദാസീനനും അനുസരണക്കാര്യത്തിൽ ആലോചനാശൂന്യനുമായിരിക്കുമ്പോൾ പോലും, എന്റെ വിശ്വസ്തത ദുർബലമായിത്തീരുമ്പോഴും എന്റെ വികാര തൈക്ഷ്ണ്യം മന്ദോഷ്ണമാകുമ്പോഴും അവന്റെ സ്നേഹം ദൃഢമായിത്തന്നെ നില്ക്കുന്നു. നിർലോപമായി, പരിമിതികൂടാതെ അവൻ നല്കുകയും ക്ഷമിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഇത്ര ഉദാത്തമായ സ്നേഹം എന്റെ സർവ്വസ്വവും അർഹിക്കുന്നു. അവനു ഞാൻ അർച്ചന അർപ്പിക്കുന്നു. ദൈവവും മനുഷ്യനുമായി അവനെ ഞാൻ ആരാധിക്കുന്നു. തുല്യനായി മറ്റൊരാൾ ഇല്ലാത്ത നിലയിൽ, ദൈവത്തിന്റെ ഏകജാതനായി, പിതാവിനോടും പരിശുദ്ധാത്മാവിനോടുമൊന്നിച്ച് ഏകസത്യദൈവമായി അവൻ എന്റെ ആരാധ്യമൂർത്തിയാണ്.

ക്രിസ്തുവിന്റെ സ്നേഹം ക്രിസ്ത്യാനികൾക്കു മാത്രമുള്ളതല്ല. മനുഷ്യരാശിക്കു മുഴുവൻ അവകാശപ്പെട്ടതാണ്. മുഴുവൻ മനുഷ്യരാശിക്കും വേണ്ടിയാണ് അവൻ മരിച്ചത്. ക്രിസ്ത്യാനികൾക്കു മാത്രം വേണ്ടിയല്ല. അവൻ സമസ്ത മനുഷ്യവർഗത്തിന്റെയും സ്നേഹിതനും രക്ഷിതാവും കർത്താവുമാണ്. അങ്ങനെയെങ്കിൽ എന്റെ സ്നേഹത്തിനും സഹാനുഭൂതിക്കും എങ്ങനെ ഞാൻ പരിമിതി കല്പിക്കും? മനുഷ്യരാശിയുടെ ഏതെങ്കിലും ഭാഗത്തിന് ആ സ്നേഹ സഹാനുഭൂതികൾ ഞാൻ എങ്ങനെ നിഷേധിക്കും? എന്റെ ശത്രുക്കളായി സ്വയം പരിഗണിക്കുന്നവരെപ്പോലും ദ്വേഷിക്കുവാനോ ക്രിസ്തുവിന്റെ സ്നേഹത്തിൽ നിന്നോ സഹാനുഭൂതിയിൽ നിന്നോ ഒഴിച്ചുനിർത്തുവാനോ എനിക്കു സാധ്യമല്ല. ഇങ്ങനെയുള്ള ജനവിഭാഗങ്ങൾ, മറ്റു മതങ്ങളിൽ വിശ്വസിക്കുന്നവർ, കമ്മ്യൂണിസ്റ്റുകൾ, മൂണിവിശ്വാസികൾ, പ്രത്യേകിച്ച് വെള്ളക്കാരുടെ വർഗങ്ങൾ (ന്യായമായിത്തന്നെ അവരെപ്പറ്റി ആയിരം പരാതികൾ നിരത്താൻ എനിക്കു കഴിയും) ഇവരോടെല്ലാമുള്ള എന്റെ സമീപനത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനം മുകളിൽ പറഞ്ഞതു തന്നെ.

ഗൗതമബുദ്ധൻ, വർദ്ധമാന മഹാവീരൻ, ലാവോറ്റ്സെ, മഹാത്മാഗാന്ധി, മുഹമ്മദ് റസൂൽ അള്ള, ആദിശങ്കരൻ, പ്ലേറ്റോ, സോക്രട്ടീസ്, മോശ,

സൊറോവാസ്റ്റർ എന്നീ ലോകോത്തര ഗുരുക്കന്മാരേക്കാളെല്ലാം ഉയർന്ന ഒരു വ്യക്തിയാണ് എന്നെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം ക്രിസ്തു. യേശുക്രിസ്തു ദൈവത്തിന്റെ നിസ്തുലനായ പുത്രനാണ്. അവൻ മനുഷ്യപുത്രനായി അവതരിച്ചു. നമ്മുടെ പാപത്തെയും കഷ്ടാനുഭവത്തെയും സ്വന്തം ചുമലിൽ പേറി, ക്രൂശിന്മേൽ സ്വയം ബലിയായി അർപ്പിച്ചു; മരിച്ചു, എന്നേക്കും ജീവിക്കുന്നതിനും സമസ്ത സൃഷ്ടിയും ദൈവത്തോടു രഞ്ജിപ്പിക്കുന്നതിനും വേണ്ടി മരിച്ചവരിൽ നിന്ന് ഉയിർക്കുകയും ചെയ്തു. പാപത്തിന്റെയും മരണത്തിന്റെയും മേലും തിന്മയുടെയും ശിഥിലീകരണത്തിന്റെയും മേലും ജേതാവാണവൻ. അവനിൽ എല്ലാം ഒന്നിച്ചു ചേർന്നു നിൽക്കുന്നു. എല്ലാ തിന്മകളിൽ നിന്നും ശുദ്ധീകരിക്കപ്പെട്ട സമസ്ത സൃഷ്ടിയും അവനിൽ സമ്യക്കായി സമ്മേളിച്ച് സമഞ്ജസമായി പൊരുത്തപ്പെട്ടു പോകും. ഇതെന്റെ വിശ്വാസമാണ്. എന്റെ വിശ്വാസം ഒളിച്ചു വയ്ക്കാൻ കാരണമൊന്നുമില്ല. ഏതു സമയത്തും ഞാൻ അതിനെപ്പറ്റി സംസാരിക്കുന്നുണ്ടാവില്ലെന്നതു വാസ്തവം. ഈ വിശ്വാസത്തിലാണു ഞാൻ ജീവിക്കുന്നത്. ഇതാണ് എന്റെ പ്രവൃത്തികളുടെ മൂലാധാരം. ഇതാണ് നിരാശയിൽ നിന്നും കഠിന വിഷാദത്തിൽ നിന്നും എന്നെ കാത്തു സൂക്ഷിക്കുന്ന പ്രത്യാശ. ദൈവത്തിന്റെ ലോകത്തിൽ സകലതും നിരാനന്ദവും മ്ലാനവുമായി പ്രത്യക്ഷപ്പെടുമ്പോൾപോലും ഈ പ്രത്യാശ എന്നെ നിലനിർത്തുന്നു.

ക്രാങ്കെൻഹനസ് സെന്റ് ജോസഫ്, വുപ്പർത്താൽ, ജർമ്മനി, ജൂൺ 5, 1993.

ജർമ്മനിയിൽ കോളോൺ നഗരത്തിനു സമീപമുള്ള വുപ്പർത്താൽ-എൽബർഫെൽഡ് എന്ന പട്ടണത്തിൽ സെന്റ് ജോസഫ് ആശുപത്രിയിലെ 341-ാം നമ്പർ മുറിയിൽ വച്ചാണ് ഞാൻ ഇത് എഴുതുന്നത്. തീയതി 1993 ജൂൺ മാസം അഞ്ചാം തീയതി. എനിക്കു വേറൊരു പരീക്ഷണം കഴിഞ്ഞതേയുള്ളു. എന്റെ ഇടതുവശത്തിനു തളർവാതം ബാധിച്ച സ്ഥിതിയിലാണു ഞാൻ ഈ വിൽപ്പത്രം തയ്യാറാക്കുന്നത്. കൃത്യം ഒരാഴ്ച മുമ്പ് - മേയ് മാസം 29-ാം തീയതി - ഞാൻ ഓക്സ്ഫഡിൽ നിന്നു കൊളോണിലേക്കു യാത്ര ചെയ്യുന്ന വേളയിലാണ് ഈ രോഗം ബാധിച്ചത്. കൊളോൺ വിമാനത്താവളത്തിൽ നിന്ന് എന്നെ നേരിട്ട് ഈ ആശുപത്രിയിലേക്കു കൊണ്ടുവരുകയായിരുന്നു. ഇന്ന് എനിക്ക് ഒരു കൈകൊണ്ടു ടൈപ്പു ചെയ്യാൻ കഴിയും. ദൈവം നന്മ ചെയ്തു. അത്ഭുതകരമായ രീതിയിൽ എന്നെ സുഖപ്പെടുത്താൻ തുടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. അവന് മനസ്സുണ്ടെങ്കിൽ ഒറ്റയടിക്ക് എന്നെ സൗഖ്യമാക്കുവാൻ കഴിയുമായിരുന്നു. അങ്ങനെ പെട്ടെന്നുള്ള രോഗസൗഖ്യത്തിന് വേണ്ടവിധം

എന്റെ വിശ്വാസം സുശക്തമല്ലെന്ന് അവൻ എന്നോടു പറഞ്ഞു. എങ്കിലും രോഗസൗഖ്യം അത്ഭുതകരമാംവിധം വേഗത്തിലാണ് നടക്കുന്നത്.

ഈ പരീക്ഷ ദീർഘകാലം നീണ്ടുനില്ക്കുമായിരിക്കാം. ഈ പരീക്ഷാവേളയിൽ ചില കാര്യങ്ങൾ വീണ്ടും വളരെ സജീവമായും വ്യക്തമായും എനിക്കു മനസ്സിലാക്കാൻ കഴിഞ്ഞു. സാധാരണജീവിതത്തിൽ നമുക്കുള്ള പിടിമുറുക്കം എത്രയോ ക്ഷണഭംഗുരമാണെന്നതാണ് അതിലൊന്ന്. ദൈവം തന്റെ മഹാകൃപയാൽ നമ്മിൽ നിക്ഷേപിക്കുന്ന പുതുജീവന്റെ അടിസ്ഥാനം എത്രയോ അചഞ്ചലമാണെന്നതാണ് മറ്റൊന്ന്. മരണം ഭയഹേതുകമല്ല. നിത്യരോഗിയായി തീർന്നേക്കാമെന്ന സാധ്യത (അതായത്, മനുഷ്യശരീരത്തിൽ ഈ ജീവൻ അവസാനിക്കുവോളം) എന്നിൽ ഉഗ്രഭയം ജനിപ്പിക്കുകയോ ഉൾക്കിടിലം ഉണ്ടാക്കുകയോ ചെയ്യുന്നില്ല - അതാണ് ദൈവഹിതമെന്നു വരുകിൽ. എന്തുതന്നെ സംഭവിച്ചാലും അത് നന്മയ്ക്കായി രൂപാന്തരപ്പെടുത്താൻ ദൈവത്തിനു കഴിയും.

എന്നെ അതിജീവിക്കുന്ന എല്ലാവർക്കുമായി ഞാൻ ഈ സന്ദേശം നല്കുന്നു. നിങ്ങളുടെ പൂർണമനസ്സുകൊണ്ടും പൂർണമായ ഇച്ഛാശക്തികൊണ്ടും നിങ്ങളുടെ സമസ്ത വികാരങ്ങൾകൊണ്ടും നിങ്ങളുടെ മുഴുവൻ ശക്തികൊണ്ടും ദൈവത്തെ സ്നേഹിക്കുക. പരനന്മ ലക്ഷ്യമാക്കി ജീവിക്കുക. നശ്വരമായ സ്വർണമോ ലൗകികമായ മഹത്വമോ തേടിപ്പോകരുത്. ആർക്കും തിന്മ വരണമെന്ന് ആഗ്രഹിക്കരുത്. നിങ്ങളുടെ ഹൃദയത്തിൽ ദൈവത്തെ സ്തുതിക്കുക. അവന്റെ എല്ലാ സൃഷ്ടികളെയും അനുഗ്രഹിക്കുക. ദൈവത്തെ സ്നേഹിക്കാനും അവന്റെ സൃഷ്ടിയെ സ്നേഹിക്കാനും സ്വന്തം താല്പര്യങ്ങൾ അന്വേഷിക്കാതെ മറ്റുള്ളവരെ സേവിക്കാനും ചെറുപ്പമായിരിക്കുമ്പോൾതന്നെ നിങ്ങൾ അച്ചടക്കത്തിലൂടെ പരിശീലിക്കുക. ദൈവരാജ്യം വരണമെന്നും സൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ട ഈ വ്യവസ്ഥിതിയിൽ നിന്ന് എല്ലാ തിന്മയും ബഹിഷ്ക്കരിക്കപ്പെടണമെന്നും സദാ പ്രാർത്ഥിക്കുക.